HERODOTI

HISTORIARUM LIBRI IX.

GRAECE ET LATINE.

TOMUS IV.

Liber VIII. et IX. cum Varietate Lectionis.
Accessit de Vita Homeri libellus
ex Ctesiae Persicis Excerpta quaedam
et Index Rerum et Personarum.

ARGENTORATI

TYPIS PHILIPPI IACOBI DANNBACH.

HERODOTI
MUSAE
SIVE
HISTORIARUM LIBRI IX.

AD VETERUM CODICUM FIDEM
DENUO RECENSUIT
LECTIONIS VARIETATE
CONTINUA INTERPRETATIONE LATINA
ADNOTATIONIBUS
WESSELINGII ET VALCKENARII
ALIORUMQUE ET SUIS
ILLUSTRAVIT

IOHANNES SCHWEIGHAEUSER
IN ACAD. ARGENT. ET SEM. PROT. LITERAR. GRAEC. PROF.
ACADEMIAE REG. INSCRIPT. ET HUM. LITERAR. ADSCR.

TOMUS QUARTUS.

ARGENTORATI ET PARISIIS
APUD TREUTTEL ET WÜRTZ, BIBLIOPOLAS.
MDCCCXVI.

HERODOTI HISTORIAR.

T. IV. P. I.

LIBER VIII. ET IX.

ET VITA HOMERI.

GRAECE ET LATINE.

ἩΡΟΔΟΤΟΥ

ἹΣΤΟΡΙΩΝ ὈΓΔΟΗ.

ΟΥΡΑΝΙΑ.

Οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες, 1 ἔσαν οἵδε. Ἀθηναῖοι μὲν, νέας παρεχόμενοι ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν· ὑπὸ δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίης Πλαταιέες, ἄπειροι τῆς ναυτικῆς ἐόντες, συνεπλήρουν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰς νέας. Κορίνθιοι δὲ τεσσεράκοντα νέας παρείχοντο· Μεγαρέες δὲ, εἴκοσι· καὶ Χαλκιδέες

HERODOTI HISTORIARUM

LIBER OCTAVUS.

URANIA.

(1.) Graeci populi *in classem descripti*, hi fuere. Athenienses naves praebuerant centum viginti septem: Plataeenses vero, quum rei nauticae essent expertes, sua virtute studioque incensi, simul cum Atheniensibus naves Atticas propugnatoribus compleverant. Corinthii quadraginta praebuerant naves:

ἐπλήρουν εἴκοσι, Ἀθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας· Αἰγινῆται δὲ, ὀκτωκαίδεκα· Σικυώνιοι δὲ, δυώδεκα· Λακεδαιμόνιοι δὲ, δέκα· Ἐπιδαύριοι δὲ, ὀκτώ· Ἐρετριέες δὲ, ἑπτά· Τροιζήνιοι δὲ, πέντε· Στυρέες δὲ, δύο· καὶ Κεῖοι, δύο τε νέας, καὶ πεντηκοντέρους δύο· Λοκροὶ δέ σφι οἱ Ὀπούντιοι ἐπεβώθεον, πεντηκοντέρους ἔχοντες
2 ἑπτά. Ἔσαν μὲν ὦν οὗτοι οἱ στρατευόμενοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον· εἴρηται δέ μοι καὶ ὡς τὸ πλῆθος ἕκαστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισέων νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον, ἦν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, μία καὶ ἑβδομήκοντα καὶ διηκόσιαι. Τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κράτος ἔχοντα, παρείχοντο Σπαρτιῆται, Εὐρυβιάδεα τὸν Εὐρυκλείδεω. οἱ γὰρ σύμμαχοι οὐκ ἔφα-

II. 2. ὡς τὸ πλ.) ὅσον τὸ *vel* ὅσον τι *ex coni. corrigunt viri docti.*

Megarenses, viginti. Chalcidenses item viginti compleverant; sed naves illis suppeditarunt Athenienses. Aeginetae octodecim naves praebuerant: Sicyonii, duodecim: Lacedaemonii, decem: Epidaurii, octo: Eretrienses, septem: Troezenii, quinque: Styrenses, duas: Cei, duas naves (triremes,) et duas actuarias quinquaginta-remorum: Locri Opuntii septem actuariis quinquaginta-remorum auxilio venerant. (2.) Hi igitur fuere, qui *ad Artemisium* militarunt: dictumque est etiam, quem navium numerum singuli populi contulerint. Fuit autem collectarum ad Artemisium navium universus numerus, actuariis quinquaginta-remorum exceptis, ducentae septuaginta et una. Imperatorem autem, penes quem imperii summa erat, praebuerant Spartani, *Eurybiadem,*

σαν „ἢν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύῃ, Ἀθηναίοισι ἕψεσθαι
ἡγεομένοισι, ἀλλὰ λύσειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι στράτευ-
μα.“ Ἐγένετο γὰρ κατ' ἀρχὰς λόγος, πρὶν ἢ καὶ ἐς 3
Σικελίην πέμπειν ἐπὶ συμμαχίην, ὡς τὸ ναυτικὸν Ἀθη-
ναίοισι χρεὸν εἴη ἐπιτρέπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμά-
χων, εἶκον οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα πεποιημένοι περιεῖναι τὴν
Ἑλλάδα, καὶ γνόντες, εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς ἡγε-
μονίης, ὡς ἀπολέεται ἡ Ἑλλάς· ὀρθὰ νοεῦντες. Στά-
σις γὰρ ἔμφυλος πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσούτῳ κά-
κιόν ἐστι, ὅσῳ πόλεμος εἰρήνης. Ἐπιστάμενοι ὦν αὐτὸ
τοῦτο, οὐκ ἀντέτεινον, ἀλλ' εἶκον μέχρι ὅσου κάρτα
ἐδέοντο αὐτέων, ὡς διέδεξαν. ὡς γὰρ δὴ, ὠσάμενοι τὸν
Πέρσεα, περὶ τῆς ἐκείνου ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρό-

Euryclidae filium. Dixerant enim socii, *nisi Laco summum obtineret imperium, non se secuturos esse Athenienses duces; sed exercitum, qui futurus esset, dissoluturos.* (3.) Etenim iam initio, priusquam in Siciliam petendae societatis caussa misissent, agitatus sermo erat, Atheniensibus permittendum esse classis imperium. Contradicentibus vero sociis cesserant Athenienses, quod magni facerent servari Gracciam, pulcreque nossent, si de principatu inter sese contenderent, perituram esse Graeciam: recte quidem illi sentientes. Nam civilis dissensio tanto peior est bello communi consensu gesto, quanto peior res est bellum quam pax. Hoc ipsum igitur intelligentes Athenienses, non repugnarunt sociis, sed cesserunt, quamdiu illis magnopere indigebant. Quod satis ipsi ostenderunt: nam, postquam pulso Persâ iam de ipsius terra contendere

φασιν τὴν Παυσανίεω ὕβριν προϊσχόμενοι, ἀπείλοντο τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο.

4 Τότε δὲ οὗτοι οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμίσιον Ἑλλήνων ἀπικόμενοι, ὡς εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐς τὰς Ἀφέτας, καὶ στρατιῆς ἅπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι παρὰ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἢ ὡς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταῤῥωδήσαντες, δρησμὸν ἐβούλευον ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. γνόντες δέ σφεας οἱ Εὐβοέες ταῦτα βουλευομένους, ἐδέοντο Εὐρυβιάδεω προσμεῖναι χρόνον ὀλίγον, ἔστ' ἂν αὐτοὶ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέωνται. ὡς δ' οὐκ ἔπειθον, μεταβάντες, τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν πείθουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθῷ τριήκοντα ταλάντοισι, ἐπ' ᾧ

coeperant, caussam prae se ferentes contumeliam Pausaniae, Laecedaemoniis imperium eripuerunt. Sed haec quidem insequente tempore gesta sunt.

(4.) At tunc Graeci qui ad *Artemisium* se contulerant, ut viderunt navium multitudinem, quae ad *Aphetas* convenerant, omniaque plena conspexerunt militum, metu perculsi, quod praeter opinionem exspectationemque suam res Barbaris successisset, de eapessenda fuga et de receptu ab Artemisio versus interiora Graeciae deliberarunt. Quod ab illis agitari consilium ubi cognovere Euboeenses, orarunt *Eurybiadem*, ut aliquantisper saltem maneret, donec ipsi liberos suos reliquamque familiam in tuto collocassent. Id postquam Eurybiadi non persuaserunt, alio se convertentes, Atheniensium duci persuaserunt *Themistocli*, propositâ talento-

τε καταμείναντες πρὸ τῆς Εὐβοίης ποιήσονται τὴν ναυ-
μαχίην. Ὁ δὲ Θεμιστοκλέης τοὺς Ἕλληνας ἐπισχεῖν 5
ὧδε ποιέει. Εὐρυβιάδῃ τουτέων τῶν χρημάτων μεταδι-
δοῖ πέντε τάλαντα, ὡς παρ' ἑωυτοῦ δῆθεν διδούς. ὡς
δέ οἱ οὗτος ἀνεπέπειστο, Ἀδείμαντος γὰρ ὁ Ὠκύτου,
Κορίνθιος στρατηγὸς, τῶν λοιπῶν ἤσπαιρε μοῦνος, φά-
μενος ἀποπλώσεσθαί τε ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου, καὶ οὐ
παραμενέειν, πρὸς δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλέης ἐπο-
μόσας· „Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολείψεις, ἐπεί τοι ἐγὼ
„μέζω δῶρα δώσω ἢ βασιλεὺς ἄν τοι ὁ Μήδων πέμψειε
„ἀπολιπόντι τοὺς συμμάχους." ταῦτά τε ἅμα ἠγό-
ρευε, καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέα τὴν Ἀδειμάντου τάλαντα
ἀργυρίου τρία. Οὗτοί τε δὴ πληγέντες δώροισι, ἀναπε-
πεισμένοι ἔσαν, καὶ τοῖσι Εὐβοέεσι ἐκεχάριστο· αὐτός
τε ὁ Θεμιστοκλέης ἐκέρδηνε, ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ

rum triginta mercede, ea conditione ut ibi manerent et ante Euboeam pugna navali decernerent. (5.) Et *Themistocles*, ut ibi manerent Graeci, tali ratione effecit. Ex hac pecuniâ Eurybiadi quinque impertivit talenta, quasi nempe de suo illi daret. Hoc ita persuaso, quum e reliquis solus adhuc *Adimantus* obniteretur, Corinthiorum dux, dicens *ab Artemisio se discessurum, nec diutius moraturum;* hunc, interposito iuramento, *Themistocles* his verbis adlocutus est: *Non tu quidem nos deseres: tibi enim ego maiora munera dabo, quam missurus tibi rex esset, si desereres socios.* His dictis, in navem Adimanti tria misit talenta. Itaque illi, muneribus perculsi, persuaderi sibi passi sunt, et Euboeensibus gratum factum est; ipse autem The-

ἔχων· ἀλλ' ἠπιστέατο οἱ μεταλαβόντες τουτέων τῶν χρημάτων, ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ τὰ χρήματα.

6 Οὕτω δὴ κατέμεινάν τε ἐν τῇ Εὐβοίῃ, καὶ ἐναυμάχησαν. ἐγένετο δὲ ὧδε. Ἐπεί τε δὴ ἐς τὰς Ἀφέτας περὶ δείλην πρωΐην γινομένην ἀπίκατο οἱ βάρβαροι, πυθόμενοι μὲν ἔτι καὶ πρότερον περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ναυλοχέειν νέας Ἑλληνίδας ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες, πρόθυμοι ἔσαν ἐπιχειρέειν, εἴ κως ἕλοιεν αὐτάς. ἐκ μὲν δὴ τῆς ἀντίης προσπλώειν οὔ κω σφι ἐδόκεε, τῶνδε εἵνεκα, μή κως ἰδόντες οἱ Ἕλληνες προσπλώοντας, ἐς φυγὴν ὁρμήσειαν, φεύγοντάς τε εὐφρόνη καταλάβοι· καὶ ἔμελλον δῆθεν ἐκφεύξεσθαι· ἔδει δὲ μηδὲ πυρφόρον, τῷ

mistocles lucratus est, reliqua sibi retinens: illi vero, quibus pecuniae partem impertiverat, putabant ab Atheniensibus sibi ista conditione datam esse pecuniam.

(6.) Itaque *ad Euboeam* manserunt Graeci, et *pugnam navalem* commiserunt. Quae res in hunc modum gesta est. Quum post meridiem ad Aphetas pervenissent barbari, iamque antea cognovissent, quod etiam nunc ipsi videbant, Graecorum paucas naves ad Artemisium in statione esse, incessit eos cupido illas adgrediendi, potiri eis posse sperantes. Iam ex adverso quidem protinus contra eas navigare non placuit, hac caussâ; ne, si ipsos Graeci viderent contra se navigantes, arriperent fugam, noxque fugientes reciperet, adeoque salvi illi evaderent: debebat autem, ut Persae quidem dictitabant, *ne ignifer quidem* in vita *reliquus* manere. (7.) Hac igitur

ἐκείνων λόγῳ, ἐκφυγόντα περιγενέσθαι. Πρὸς ταῦτα 7
ὦν τάδε ἐμηχανέοντο. τῶν νεῶν ἁπασέων ἀποκρίναντες
διηκοσίας, περιέπεμπον ἔξωθεν Σκιάθου, ὡς ἂν μὴ
ὀφθέωσι ὑπὸ τῶν πολεμίων περιπλώουσαι Εὔβοιαν κα-
τά τε Καφηρέα καὶ περὶ Γεραιστὸν, ἐς τὸν Εὔριπον·
ἵνα δὴ περιλάβοιεν, οἱ μὲν, ταύτῃ ἀπικόμενοι, καὶ
φράξαντες αὐτέων τὴν ὀπίσω φέρουσαν ὁδὸν, σφεῖς δὲ,
ἐπισπόμενοι ἐξ ἐναντίης. ταῦτα βουλευσάμενοι ἀπέ-
πεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν νόῳ
ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἕλλησι ἐπιθήσεσθαι,
οὐδὲ πρότερον ἢ τὸ σύνθημά σφι ἔμελλε φανήσεσθαι
παρὰ τῶν περιπλωόντων ὡς ἡκόντων. ταύτας μὲν δὴ
περιέπεμπον· τῶν δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῇσι Ἀφέτῃσι
ἐποιεῦντο ἀριθμόν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ οὗτοι 8

de caussa tale ceperunt consilium. Selectas ex universa classe naves ducentas extra Sciathum, ne ab hostibus conspicerentur, circummiserunt; quae, praeter Caphareum et Geraestum Euboeam circumvectae, ad Eurypum navigarent; quo nimirum medios illos includerent, hi, ubi ad Euripum pervenissent, reditum in Graeciam intercipientes; ipsi vero, ex adverso eos adgredientes. Hoc consilio dimissis navibus ad id delectis, ipsi eo die adgredi Graecos non habuere in animo, non prius illos adgressuri quam edito a circumnavigantibus signo, de quo convenerat, certiores essent facti, ad locum constitutum illos pervenisse. Dum hi ita circumnavigant, interim illi apud Aphetas reliquarum navium ineunt numerum. (8.) Per idem vero tempus, quo numerum hi inie-

ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν, ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δύτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἄριστος· ὃς καὶ ἐν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ τὸ Πήλιον γενομένῃ πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσῃσι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο· οὗτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ᾽ οὐ γάρ οἱ παρέσχε, ὡς τότε. ὅτεῳ μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἤδη ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἕλληνας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως· θωυμάζω δὲ εἰ τὰ λεγόμενά ἐστι ἀληθέα. λέγεται γὰρ ὡς ἐξ Ἀφετέων δὺς ἐς τὴν θάλασσαν, οὐ πρότερον ἀνέσχε πρὶν ἢ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, σταδίους μάλιστά κῃ τούτους ἐς ὀγδώκοντα διὰ τῆς θαλάσσης διεξελθών. λέγεται μέν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι εἴκελα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου· τὰ δὲ μετεξέτερα, ἀληθέα. περὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι

runt navium, quum esset in hoc exercitu *Scyllias* Scionaeus, omnium optimus illa aetate urinator, qui etiam in naufragio ad Pelium facto multas res pretiosas Persis servaverat, multasque item ipse adquisiverat sibi; Scyllias hic iam pridem consilium quidem agitaverat ad Graecos transfugiendi, nec vero ante hunc diem occasionem exsequendi consilii erat nactus. Is igitur quo pacto nunc ab Aphetis ad Graecos pervenerit, pro certo dicere non possum: miror vero si vera sunt quae narrantur. Narrant enim, hunc hominem, postquam ex Aphetis mare subiisset, non prius emersisse quam ad Artemisium pervenisset, viam hanc octoginta admodum stadiorum per mare emensum. Memorantur quidem de eodem homine et alia, fabularum speciem habentia; sed in his, vera

ἀποδεδέχθω, πλοίῳ μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον.
ὡς δὲ ἀπίκετο, αὐτίκα ἐσήμηνε τοῖσι στρατηγοῖσι τήν
τε ναυηγίην, ὡς γένοιτο, καὶ τὰς περιπεμφθείσας τῶν
νεῶν περὶ Εὔβοιαν. Τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες, 9
λόγον σφίσι αὐτοῖσι ἐδίδοσαν. πολλῶν δὲ λεχθέντων,
ἐνίκα, τὴν ἡμέρην ἐκείνην αὐτοῦ μείναντάς τε καὶ αὐλι-
σθέντας, μετέπειτα νύκτα μέσην παρέντας, πορεύεσθαι,
καὶ ἀπαντᾷν τῇσι περιπλωούσῃσι τῶν νηῶν. μετὰ δὲ
τοῦτο, ὡς οὐδείς σφι ἐπέπλωε, δείλην ὀψίην γινομένην
τῆς ἡμέρης φυλάξαντες, αὐτοὶ ἐπανέπλωον ἐπὶ τοὺς
βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτέων ποιήσασθαι βουλόμενοι
τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου. Ὁρέοντες δέ σφεας 10
οἵ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ Ξέρξεω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐπι-
πλώοντας νηυσὶ ὀλίγῃσι, πάγχυ σφι μανίην ἐπενείκαν-

nonnulla. Ut meam de hac re dicam sententiam, navigio ille ad Artemisium pervenerit. Ut autem eo pervenit, protinus ducibus Graecorum et naufragium quo modo factum sit exposuit, et circummissas circa Euboeam naves indicavit. (9.) His rebus cognitis, deliberarunt Graeci: multisque dictis sententiis, decreverunt eo die ibi manere stationemque servare, post mediam autem noctem discedere, navibusque Euboeam circumnavigantibus obviam ire. Deinde vero, ut nemo contra eos enavigavit, sub solis occasum ipsi adversus Barbaros excursionem fecerunt, periculum facturi generis pugnae quo illi usuri essent, et perruptionis per hostiles naves. (10.) Quos paucis navibus adversus sese tendentes conspicati milites ducesque Xerxis, male sanos eos esse existimantes, educunt et ipsi naves, facile se illos inter-

τες, ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας, ἐλπίσαντές σφεας εὐπετέως αἱρήσειν· οἰκότα κάρτα ἐλπίσαντες, τὰς μέν γε τῶν Ἑλλήνων ὁρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἑωυτῶν πλήθεΐ τε πολλαπλησίας, καὶ ἄμεινον πλωούσας. καταφρονήσαντες ταῦτα, ἐκυκλοῦντο αὐτοὺς ἐς μέσον. Ὅσοι μέν νυν τῶν Ἰώνων ἔσαν εὔνοοι τοῖσι Ἕλλησι, ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο, συμφορήν τε ἐποιεῦντο μεγάλην, ὁρέοντες περιεχομένους αὐτοὺς, καὶ ἐπιστάμενοι ὡς οὐδεὶς αὐτέων ἀπονοστήσει· οὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ἡδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον, ἅμιλλαν ἐποιεῦντο ὅκως αὐτὸς ἕκαστος πρῶτος νέα Ἀττικὴν ἑλὼν, παρὰ βασιλῆος δῶρα λάμψεται· Ἀθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλεῖ-
11 στος ἀνὰ τὰ στρατόπεδα. Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς ἐσή-
μηνε, πρῶτα μὲν, ἀντίπρωροι τοῖσι βαρβάροισι γενό-

cepturos sperantes: probabili utique spe, ut qui Graecorum naves adeo paucas viderent, suas vero et multis partibus numerosiores et melius navigantes. Haec illi cogitantes, medios Graecos circumcluserunt. Ibi tum, quicumque ex Ionibus bene cupiebant Graecis, et inviti militabant, hi in maxima calamitate ponebant quod illos undique cinctos viderent, nec eorum ullum evasurum existimarunt: ita desperatae his visae erant res Graecorum. Quibus autem lubentibus ea res acciderat, hi acriter inter se contendebant, ut quisque primus, navi capta Attica, praemium a rege acciperet: nam Atheniensium potissima ratio apud utrumque hostium exercitum habebatur. (11.) Graeci, quum adhuc fronte in longum directa proras navium omnium hosti adversas

μενοι, ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγαγον· δεύτερα δὲ σημήναντος, ἔργου εἴχοντο, ἐν ὀλίγῳ περ ἀπολαμφθέντες, καὶ κατὰ στόμα. Ἐνθαῦτα τριήκοντα νέας αἱρέουσι τῶν βαρβάρων, καὶ τὸν Γόργου τοῦ Σαλαμινίων βασιλῆος ἀδελφεὸν Φιλάονα, τὸν Χέρσιος, λόγιμον ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τῶν πολεμίων εἷλε ἀνὴρ Ἀθηναῖος Λυκομήδης Αἰσχρέου, καὶ τὸ ἀριστήϊον ἔλαβε οὗτος. Τοὺς δ᾽ ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἑτεραλκέως ἀγωνιζομένους, νὺξ ἐπελθοῦσα διέλυσε. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλωον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφέτας, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνισάμενοι. Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος Λήμνιος, μοῦνος τῶν σὺν βασιλέϊ Ἑλλήνων ἐόντων, αὐτομολέει ἐς τοὺς Ἕλληνας· καὶ οἱ

habuissent, ut editum est signum, primum puppes in medium contraxerunt: deinde, altero edito signo, adgressi sunt opus; et in exiguum licet spatium conclusi, iam a fronte undique (in orbem) impetum in hostes fecerunt. Ibi tunc triginta ceperunt naves Barbarorum, et Philaonem, Chersidis filium, Gorgi Salaminiorum regis fratrem, spectatum in exercitu virum. Primus ex Graecis navem hostium cepit civis Atheniensis Lycomedes, Aeschreae filius, et virtutis praemium princeps hic retulit. Caeterum ancipite Marte pugnam hanc navalem pugnantes ingruens nox diremit: et Graeci quidem ad Artemisium sunt reversi; Barbari vero Aphetas, multo graviore, quam exspectaverant, certamine defuncti. In hac navali pugna, ex Graecis qui cum rege militabant; unus Antidorus Lemnius ad Graecorum transivit

Ἀθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον ἔδοσαν αὐτῷ χῶρον ἐν Σαλαμῖνι.

12 Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε, ἦν μὲν τῆς ὥρης μέσον θέρος, ἐγίνετο δὲ ὕδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς, καὶ σκληραὶ βρονταὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου· οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια ἐξεφορέοντο ἐς τὰς Ἀφέτας, καὶ περί τε τὰς πρώρας τῶν νεῶν εἱλέοντο, καὶ ἐτάρασσον τοὺς ταρσοὺς τῶν κωπέων. οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ, ἀκούοντες ταῦτα, ἐς φόβον κατιστέατο, ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι, ἐς οἷα κακὰ ἧκον. πρὶν γὰρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαί σφεας ἔκ τε τῆς ναυηγίης καὶ τοῦ χειμῶνος τοῦ γενομένου κατὰ Πήλιον, ὑπέλαβε ναυμαχίη καρτερή· ἐκ δὲ τῆς ναυμαχίης, ὄμβρος τε λάβρος, καὶ ῥεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν ὡρμημένα, βρονταί τε σκλη-

partes: cui dein ob hoc factum Athenienses praedium in Salamine dono dederunt.

(12.) Facta nocte, quum esset medium anni tempus aestivum, immensa vis aquarum tota nocte cecidit de coelo, et dira tonitrua exstitere de Pelio: moxque cadavera et naufragia eiiciebantur versus Aphetas, et circa navium proras volvebantur, palmulasque impediebant remorum. Haec audientes qui ibi erant milites, terrore perculsi, prorsus se perituros existimabant, tot tantisque simul malis ingruentibus. Etenim priusquam e naufragio et tempestate ad Pelium coorta potuissent respirare, gravis incidit pugna navalis; post pugnam vero vehementissimus imber, et validi torrentes in mare decurrentes, et

ῥαί. καὶ τούτοισι μὲν τοιαύτη νὺξ ἐγίνετο. Τοῖσι δὲ 13
ταχθεῖσι αὐτέων περιπλώειν Εὔβοιαν, ἡ αὐτή περ ἐοῦ-
σα νὺξ, πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη, τοσούτῳ ὅσῳ ἐν πε-
λάγεϊ φερομένοισι ἐπέπιπτε. καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο
ἄχαρι· ὡς γὰρ δὴ πλώουσι αὐτοῖσι χειμών τε καὶ τὸ
ὕδωρ ἐπεγίνετο, ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης,
φερόμενοι τῷ πνεύματι, καὶ οὐκ εἰδότες τῇ ἐφέροντο,
ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιέετό τε πᾶν ὑπὸ τοῦ
Θεοῦ, ὅκως ἂν ἐξισωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν,
μηδὲ πολλῷ πλέον εἴη. οὗτοι μέν νυν περὶ τὰ Κοῖλα
τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο. Οἱ δ' ἐν Ἀφέτῃσι βάρβα- 14
ροι, ὥς σφι ἀσμένοισι ἡμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμα τε
εἶχον τὰς νέας, καί σφι ἀπεχρέετο κακῶς πρήσσουσι
ἡσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ Ἕλλησι ἐπεβώ-

dira tonitrua. Hi igitur talem egerunt noctem. (13.) At, quibus mandatum erat circum Euboeam circumnavigare, his eadem nox multo fuit atrocior; tanto quidem magis, quod in medio pelago versantibus incidit. Et tristis illis finis fuit. Nam postquam illis navigantibus, quum adversus *Coela Euboeae* essent, [latine *Cava* dixeris] tempestas atque imber incidit; vento abrepti, nescientes ipsi quo ferrentur, ad petras impingebantur. Adeo omnia effecit Deus, quibus Persarum copiae aequales fierent copiis Graecorum, nec multo eis essent superiores. Hi igitur circa Coela Euboeae perierunt. (14.) Qui ad Aphetas erant Barbari, ut grata illis dies illuxit, tranquillas tenuere naves; bene secum agi existimantes, si, malis defuncti, quietem in praesenti agere possent. At Graecis subsidio venere tres et quinquaginta Atticae na-

θεον νέες τρεῖς καὶ πεντήκοντα Ἀττικαί. αὗταί τε δή σφεας ἐπέῤῥωσαν ἀπικόμεναι, καὶ ἅμα ἀγγελίη ἐλθοῦσα, ὡς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλώοντες τὴν Εὔβοιαν πάντες εἴησαν διεφθαρμένοι ὑπὸ τοῦ γενομένου χειμῶνος. Φυλάξαντες δὲ τὴν αὐτὴν ὥρην, πλώοντες ἐπέπεσον νηυσὶ Κιλίσσῃσι· ταύτας δὲ διαφθείραντες, ὡς εὐφρόνη ἐγένετο, ἀπέπλωον ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον.

15 Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ, δεινόν τι ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων, νέας οὕτω σφι ὀλίγας λυμαίνεσθαι, καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξεω δειμαίνοντες, οὐκ ἀνέμειναν ἔτι τοὺς Ἕλληνας μάχης ἄρξαι· ἀλλὰ παρακελευσάμενοι, κατὰ μέσον ἡμέρης ἀνῆγον τὰς νέας. Συνέπιπτε δὲ ὥστε ταῖς αὐταῖς ἡμέραις τὰς ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι. ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασσαν, περὶ τοῦ Εὐρίπου·

ves: quarum et adventus vires illorum animosque confirmavit, et adlatus simul nuncius, *Barbaros Euboeam circumnavigantes coorta tempestate cunctos periisse.* Itaque eadem diei hora, qua pridie, navibus cvecti, in Cilicienses naves impetum fecerunt: hisque corruptis, ingruente nocte, ad Artemisium reversi sunt.

(15.) Tertio vero die, aegerrime ferentes Barbarorum duces, tam paucas naves adeo contumeliosa sibi damna inferre, veritique *Xerxis* iram, non amplius exspectarunt dum Graeci pugnae facerent initium; sed se invicem cohortati, circa medium diei navibus sunt evecti. Accidit autem, ut eisdem diebus et *navales* hae *pugnae*, et pedestres ad Thermopylas, pugnarentur. Et erat certamen omne, mari, de Eu-

ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδεα, τὴν ἐσβολὴν φυλάσσειν.
οἱ μὲν δὴ παρεκελεύοντο, ὅκως μὴ παρήσουσι ἐς τὴν
Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους· οἱ δ', ὅκως τὸ Ἑλληνικὸν
στράτευμα διαφθείραντες, τοῦ πόρου κρατήσωσι. Ὡς 16
δὲ ταξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλωον, οἱ Ἕλληνες ἀτρέ-
μας εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι μηνοει-
δὲς ποιήσαντες τῶν νεῶν, ἐκυκλέοντο ὡς περιλάβοιεν
αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἕλληνες ἐπανέπλωόν τε καὶ συνέ-
μισγον. Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ παραπλήσιοι ἀλλή-
λοισι ἐγίνοντο. ὁ γὰρ Ξέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάθεός τε
καὶ πλήθεος, αὐτὸς ὑπ' ἑωυτοῦ ἔπιπτε, ταρασσομε-
νέων τε τῶν νεῶν, καὶ περιπιπτουσέων περὶ ἀλλήλας.
ὅμως μέντοι ἀντεῖχε, καὶ οὐκ εἶκε· δεινὸν γὰρ χρῆμα
ἐποιεῦντο, ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τραπέσθαι. πολ-

ripo; quemadmodum Leonidae et his qui cum eo erant, de custodiendo transitu in Graeciam. Hi igitur sese cohortabantur, ne Barbaros in Graeciam transmitterent: illi vero, ut classem delerent Graecorum, et freto potirentur. (16.) Iam, ubi instructa acie evecta est regia classis, quieti Graeci ad Artemisium stetere. At postquam illi in lunae speciem ordinare naves instituerunt, quo Graecos undique cinctos tenerent; tum vero hi quoque evecti sunt, praeliumque commiserunt. Et in hac quidem *navali pugna* pares fere utrimque fuere. Etenim *Xerxis* classis ob multitudinem navium ipsa se impediebat, quum et turbarentur naves, et aliae in alias mutuo inciderent. At nihilo tamen secius restiterunt, neque se receperunt; quippe indignissimam rem ducentes, a paucis navibus in fugam verti. Igitur multae qui-

λαὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες· πολλῷ δ' ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι, διέστησαν χωρὶς
17 ἑκάτεροι. Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ξέρξεω στρατιωτέων ἠρίστευσαν· οἳ ἄλλα τε μεγάλα ἔργα ἀπεδέξαντο, καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἷλον Ἑλληνίδας πέντε. τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ ταύτην τὴν ἡμέρην ἠρίστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδεω· ὃς δαπάνην οἰκηίην παρεχόμενος ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διηκοσίοισι καὶ οἰκηίῃ νηΐ.

18 Ὡς δὲ διέστησαν, ἄσμενοι ἑκάτεροι ἐς ὅρμον ἠπείγοντο. οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς διακριθέντες ἐκ τῆς ναυμαχίης ἀπηλλάχθησαν, τῶν μὲν νεκρῶν καὶ τῶν ναυηγίων ἐπεκράτεον· τρηχέως δὲ περιεφθέντες, καὶ οὐκ ἥκιστα Ἀθηναῖοι, τῶν αἱ ἡμίσεαι τῶν νεῶν τετρωμέναι ἔσαν,

dem Graecorum naves perierunt, multi item homines; sed longe plures et naves Barbarorum et homines. Hoc vero certamine defuncti, discesserunt utrimque. (17.) In hac pugna, ex Xerxis militibus praecipuam virtutis laudem Aegyptii retulere, quum aliis editis praeclare factis, tum captis quinque Graecorum navibus simul cum vectoribus. Inter Graecos, virtus eminuit Atheniensium: et inter Athenienses, Cliniae virtus, filii Alcibiadis; qui propria navi militabat, privato sumtu ducentis viris instructa.

(18.) Diremto praelio, libenter utrique ad suam stationem properarunt. Et Graeci, ut e pugna reversi sunt, cadaverum quidem et naufragiorum sunt potiti; sed, quum aspere fuissent accepti, et maxime Athenienses, quorum dimidia pars navium

δρησμὸν δὴ ἐβούλευον ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. Νόῳ δὲ 19
λαβὼν ὁ Θεμιστοκλέης, ὡς, εἰ ἀποῤῥαγείη ἀπὸ τοῦ βαρβάρου τό τε Ἰωνικὸν φῦλον καὶ τὸ Καρικὸν, οἷοί τε εἴησαν τῶν λοιπῶν κατύπερθε γενέσθαι, ἐλαυνόντων τῶν Εὐβοέων πρόβατα ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ταύτῃ συλλέξας τοὺς στρατηγοὺς, ἔλεγέ σφι, ὡς δοκέοι ἔχειν τινὰ παλάμην, τῇ ἐλπίζοι τῶν βασιλῆος συμμάχων ἀποστήσειν τοὺς ἀρίστους. ταῦτα μέν νυν ἐς τοσοῦτο παρεγύμνου. ἐπὶ δὲ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι τάδε ποιητέα σφι εἶναι ἔλεγε· τῶν τε προβάτων τῶν Εὐβοϊκῶν καταθύειν ὅσα τις ἐθέλοι· κρέσσον γὰρ εἶναι τὴν στρατιὴν ἔχειν, ἢ τοὺς πολεμίους· παραίνεέ τε προειπεῖν τοῖσι ἑωυτῶν ἑκάστους, πῦρ ἀνακαίειν. κομιδῆς δὲ πέρι, τὴν ὤρην αὐτῷ μελήσειν, ὥστε ἀσινέας ἀπικέσθαι ἐς τὴν

vulneratae erant, ad interiora Graeciae se recipere decreverunt. (19.) *Themistocles* vero, reputans secum, si Ionicum genus atque Caricum abstraheretur a Barbaro, reliquis copiis superiores evadere posse Graecos; quum Euboeenses per id tempus greges suos ad mare agerent, eo convocavit Graecorum duces, dixitque, *videri sibi, ansam se habere, qua speraret fortissimos socios abstrahi a rege posse.* Et hoc quidem nonnisi hactenus illis aperuit: *ad res autem praesentes quod spectat, ita illis faciendum* ait; *de Euboeensium gregibus quotquot quisque vellet pecudes mactaret: satius enim esse, suos milites illas habere, quam hostes.* Simul illos hortatus est, ut quisque praeciperet suis ignes accendere. *De reditu vero, sibi*, ait, *curae fore iustum tempus quo salvi in Graeciam essent per-*

Ἑλλάδα. ταῦτα ἤρεσέ σφι ποιέειν· καὶ αὐτίκα πῦρ
20 ἀνακαυσάμενοι, ἐτράποντο πρὸς τὰ πρόβατα. Οἱ
γὰρ Εὐβοέες παραχρησάμενοι τὸν Βάκιδος χρησμὸν ὡς
οὐδὲν λέγοντα, οὔτε τι ἐξεκομίσαντο οὐδὲν, οὔτε προεσ-
άξαντο, ὡς παρεσομένου σφι πολέμου, περιπετέα τε
ἐποιήσαντο σφίσι αὐτοῖσι τὰ πρήγματα. Βάκιδι γὰρ
ὧδε ἔχει περὶ τουτέων ὁ χρησμός·

Φράζεο βαρβαρόφωνον ὅταν ζυγὸν εἰς ἅλα βάλλῃ
βύβλινον, Εὐβοίης ἀπέχειν πολυμηκάδας αἶγας.

τούτοισι δὲ οὐδὲν τοῖσι ἔπεσι χρησαμένοισι ἐν τοῖσι τότε
παρεοῦσί τε καὶ προσδοκίμοισι κακοῖσι, παρῆν σφι συμ-
21 φορῇ χρῆσθαι πρὸς τὰ μέγιστα. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα
ἔπρησσον, παρῆν δὲ ὁ ἐκ Τρηχῖνος κατάσκοπος. ἦν
μὲν γὰρ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ κατάσκοπος, Πολύας, γένος

venturi. Atque haec illis facere placuit: protinusque accensis ignibus, ad pecudes sese converterunt. (20.) Nempe Euboeenses, insuper habito *Bacidis oraculo,* quasi nihil dicente, nihil neque ex insula exportaverant, nec in munita loca importaverant, quasi nullus adfuturus hostis esset; adeoque ipsi res suas in magnum discrimen adduxerant. Est autem *Bacidis* de his oraculum huiusmodi:

Cogita barbara-lingua-loquentem: is quando iuga imposuerit mari
byblina, fac ut procul Euboeâ absint multum-mecantes caprae.

His versibus quum illi in malis tunc et praesentibus et imminentibus non essent usi, in promtu erat ut in maximas inciderent calamitates. (21.) Dum haec aguntur, adfuit e Trachine speculator. Nam, et *ad*

'Αντικυρεὺς, τῷ προσετέτακτο, (καὶ εἶχε πλοῖον κατῆρες ἑτοῖμον,) εἰ παλήσειε ὁ ναυτικὸς στρατὸς, σημαίνειν τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι· ὣς δ' αὔτως ἦν 'Αβρώνυχος ὁ Λυσικλέος, 'Αθηναῖος, καὶ παρὰ Λεωνίδῃ ἑτοῖμος τοῖσι ἐπ' 'Αρτεμισίῳ ἐοῦσι ἀγγέλλειν τριηκοντέρῳ, ἤν τι καταλαμβάνῃ νεώτερον τὸν πεζόν. Οὗτος ὦν ὁ 'Αβρώνυχος ἀπικόμενός σφι ἐσήμαινε τὰ γεγονότα περὶ Λεωνίδεα καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ, ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, οὐκέτι ἐς ἀναβολὰς ἐποιεῦντο τὴν ἀποχώρησιν, ἐκομίζοντο δὲ ὡς ἕκαστοι ἐτάχθησαν· Κορίνθιοι πρῶτοι, ὕστατοι δὲ 'Αθηναῖοι.

'Αθηναίων δὲ νέας τὰς ἄριστα πλωούσας ἐπιλεξά- 22
μενος Θεμιστοκλέης, ἐπορεύετο περὶ τὰ πότιμα ὕδατα,

XXI. 5. *παλήσειε. παλαίσειεν cod. noster ms.*

Artemisium speculator fuit, Polyas genere Anticyrensis, cui mandatum erat, (et ad hoc remis bene instructum navigium in parato habebat) ut, si conflixisset classis, id illis qui *ad Thermopylas* erant significaret: et similiter apud Leonidam Abronychus, Lysiclis filius, Atheniensis, paratus fuit qui conscensa actuaria navi his ad Artemisium renunciaret, si pedestribus copiis novi quidpiam accidisset. Hic igitur Abronychus advenit, significavitque quae circa *Leonidam* eiusque exercitum gesta erant. Quibus illi rebus cognitis, iam non amplius differendum sibi reditum iudicantes, receperunt se eodem ordine quo in statione erant locati; primi Corinthii, postremi Athenienses.

(22.) Tum vero *Themistocles*, selectis velocissimis Atheniensium navibus, ad aquas quasque circa

ἐντάμνων ἐν τοῖσι λίθοισι γράμματα, τὰ Ἴωνες, ἐπελθόντες τῇ ὑστεραίῃ ἡμέρῃ ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐπελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε ἔλεγε· „Ἄνδρες Ἴωνες, οὐ „ποιέετε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας στρατευόμενοι, καὶ „τὴν Ἑλλάδα καταδουλούμενοι. ἀλλὰ μάλιστα μὲν „πρὸς ἡμέων γίνεσθε· εἰ δὲ ὑμῖν ἐστι τοῦτο μὴ δυνατὸν „ποιῆσαι, ὑμέες δὲ ἔτι καὶ νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἕζεσθε καὶ αὐτοὶ, καὶ τῶν Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν „ποιέειν. εἰ δὲ μηδέτερον τουτέων οἷον τε γίνεσθαι, ἀλλ' „ὑπ' ἀναγκαίης μέζονος κατέζευχθε ἢ ὥστε ἀπίστασθαι, ὑμέες γε ἐν τῷ ἔργῳ, ἐπεὰν συμμίσγωμεν, „ἐθελοκακέετε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γεγόνατε, „καὶ ὅτι ἀρχῆθεν ἡ ἔχθρη πρὸς τὸν βάρβαρον ἀπ' ὑμέων „ἡμῖν γέγονε." Θεμιστοκλέης δὲ ταῦτα ἔγραφε, δο-

ea loca potabiles se conferens, lapidibus incidit scripta, quae Iones postridie eius diei ad Artemisium adpellentes legerunt. Erat autem scriptorum sententia haec: *Viri Iones! inique agitis, qui contra parentes militatis, et Graeciam in servitutem conamini redigere. Immo vero, quod maxime a vobis postulamus, nostris a partibus state! Id si facere non licet vobis, at etiam nunc neutris vos partibus adiungite, et vos ipsi, et Caribus, ut idem faciant, persuadete! Sin horum neutrum fieri potest, sed graviore necessitate, quam ut deficere ab hostibus possitis, estis adstricti; in ipso saltem opere, quando pugnam conseremus, consulto cessate! memores a nobis vos esse progenitos, atque etiam inimicitias has, quas cum Barbaris gerimus, primam a vobis originem traxisse.* Haec

κέειν ἐμοὶ, ἐπ' ἀμφότερα νοέων· ἵνα, ἢ λαθόντα τὰ
γράμματα βασιλῆα, Ἴωνας ποιήσῃ μεταβαλέειν καὶ
γενέσθαι πρὸς ἑωυτῶν, ἤ, ἐπεί τε ἀνενειχθῇ, καὶ δια-
βληθῇ πρὸς Ξέρξεα, ἀπίστους ποιήσῃ τοὺς Ἴωνας, καὶ
τῶν ναυμαχιέων αὐτοὺς ἀπόσχῃ. Θεμιστοκλέης μὲν 23
ταῦτα ἐνέγραψε. τοῖσι δὲ βαρβάροισι αὐτίκα μετὰ
ταῦτα πλοίῳ ἦλθε ἀνὴρ Ἱστιαιεὺς, ἀγγέλλων τὸν δρη-
σμὸν τὸν ἀπ' Ἀρτεμισίου τῶν Ἑλλήνων. οἱ δ' ὑπ' ἀπι-
στίης τὸν μὲν ἀγγέλλοντα εἶχον ἐν φυλακῇ, νῆας δὲ
ταχείας ἀπέστειλαν προκατοψομένας. ἀπαγγειλάν-
των δὲ τουτέων τὰ ἦν, οὕτω δὴ ἅμα ἡλίῳ σκιδναμένῳ
πᾶσα ἡ στρατιὴ ἔπλωε ἁλὴς ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ἐπι-
σχόντες δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ μέχρι μέσου ἡμέρης, τὸ
ἀπὸ τούτου ἔπλωον ἐς Ἱστιαίην. ἀπικόμενοι δὲ, τὴν πό-

Themistocles scripsit, ut equidem arbitror, re in utramque partem deliberata; quo eisdem his scriptis, sive ea laterent barbaros, Iones ad deficiendum a rege et ad Graecos transeundum permoverentur; sive ea renunciata essent Xerxi et in calumniam apud eum adducta, de fide suspecti redderentur Iones, eâque caussâ a pugnis navalibus procul haberentur. (23.) Dum haec agit Themistocles, continuo post Graecorum discessum civis Histiaeensis, navigio profectus, Barbaris fugam illorum ab Artemisio nunciavit. At illi, fidem nuncio non adhibentes, in custodia hominem tenuerunt; velocesque naves, quae rem explorarent, praemiserunt. A quibus quum relatum esset id quod res erat, ita demum universa simul classis, ut primi spargebantur radii solis, ad Artemisium profecta est. Ibi usque ad me-

λιν ἔσχον τῶν Ἱστιαίων· καὶ τῆς Ἐλλοπίης μοίρης, γῆς δὲ τῆς Ἱστιαιήτιδος, τὰς παραθαλασσίας κώμας πάσας ἐπέδραμον.

24 Ἐνθαῦτα δὲ τουτέων ἐόντων, Ξέρξης ἑτοιμασάμενος τὰ περὶ τοὺς νεκροὺς, ἔπεμπε ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν κήρυκα. προετοιμάσατο δὲ τάδε. ὅσοι τοῦ στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ ἔσαν νεκροὶ ἐν Θερμοπύλῃσι, ἔσαν δὲ καὶ δύο μυριάδες, ὑπολιπόμενος τουτέων ὡς χιλίους, τοὺς λοιποὺς, τάφρους ὀρυξάμενος, ἔθαψε, φυλλάδα τε ἐπιβαλὼν, καὶ γῆν ἐπαμησάμενος, ἵνα μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ. ὡς δὲ διέβη ἐς τὴν Ἱστιαίην ὁ κήρυξ, σύλλογον ποιησάμενος παντὸς τοῦ στρατοπέδου, ἔλεγε τάδε· „Ἄνδρες σύμμαχοι, βασιλεὺς Ξέρξης τῷ „βουλομένῳ ὑμέων παραδίδωσι, ἐκλιπόντα τὴν τάξιν

ridiem morati, *Histiaeam* inde navigarunt. Quo ubi pervenere, Histiaeorum urbe potiti, maritimos omnes vicos Ellopii agri, qui ditionis Histiaeotidis est, incursarunt.

(24.) Hi dum ibi morantur, interim *Xerxes*, postquam quae ad occisorum cadavera spectant praeparaverat, nuncium misit ad classem. Praeparaverat autem haecce. Quotquot de ipsius exercitu ceciderant, (erant autem ad vicies mille) ex his nonnisi mille admodum reliquit, caeteros factis in id fossis sepelivit, superne stratis arborum foliis, ingestaque humo, ne a classiariis conspicerentur. Ut Histiaeam praeco pervenit, convocata totius exercitus concione, haec edixit: *Viri, armorum socii! Rex Xerxes unicuique e vobis, quisquis voluerit, potestatem dat suum ordinem relinquendi, spectatumque ve-*

„καὶ ἐλθόντα, θεήσασθαι ὅκως μάχεται πρὸς τοὺς „ἀνοήτους τῶν ἀνθρώπων, οἳ ἤλπισαν τὴν βασιλῆος δύ„ναμιν ὑπερβαλέεσθαι." Ταῦτα ἐπαγγειλαμένου, 25
μετὰ ταῦτα οὐδὲν ἐγίνετο πλοίων σπανιώτερον· οὕτω πολλοὶ ἤθελον θεήσασθαι. διαπεραιωθέντες δὲ, ἐθηεῦντο διεξιόντες τοὺς νεκρούς· πάντες δὲ ἠπιστέατο τοὺς κειμένους εἶναι πάντας Λακεδαιμονίους καὶ Θεσπιέας, ὁρέοντες καὶ τοὺς εἵλωτας. οὐ μὲν οὐδ᾽ ἐλάνθανε τοὺς διαβεβηκότας Ξέρξης ταῦτα πρήξας περὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς ἑωυτοῦ· καὶ γὰρ δὴ καὶ γελοῖον ἦν. τῶν μὲν, χίλιοι ἐφαίνοντο νεκροὶ κείμενοι· οἱ δὲ, πάντες ἐκέατο ἀλέες συγκεκομισμένοι ἐς τὠυτὸ χωρίον, τέσσερες χιλιάδες. Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην πρὸς θέην ἐτράποντο· τῇ δ᾽ ὑστεραίῃ οἱ μὲν ἀπέπλωον ἐς Ἱστιαίην ἐπὶ τὰς

niendi quo pacto ille cum male sanis his hominibus pugnet, qui se regis copias superaturos esse speraverant. (25.) Haec postquam nuncius edixit, mox nihil rarius fuit quam navigia: ita multi cupidi erant spectandi. Et hi, ad Thermopylas transvecti, obierunt spectaruntque cadavera: et, quum Lacedaemoniis mixtos hilotas viderent, hos omnes, qui ceciderant, Lacedaemonios et Thespienses esse arbitrabantur. Nec vero latuit eos quid de suis, qui ceciderant, Xerxes fecisset: namque manifeste ridiculum erat; quum Persarum nonnisi mille iacentia cadavera conspicerentur, Graecorum autem in unum locum congesta quatuor millia. Hunc igitur diem spectando insumsere: postridie vero classiarii, qui traiecerant, Histiaeam ad naves sunt reversi; Xerxes autem cum suis ad ulterius progrediendum se accin-

26 νῆας, οἱ δὲ ἀμφὶ Ξέρξεα ἐς ὁδὸν ὁρμέατο. Ἧκον δέ σφι αὐτόμολοι ἄνδρες ἀπ' Ἀρκαδίης ὀλίγοι τινὲς, βίου τε δεόμενοι, καὶ ἐνεργοὶ βουλόμενοι εἶναι. ἄγοντες δὲ τούτους ἐς ὄψιν τὴν βασιλῆος, ἐπυνθάνοντο οἱ Πέρσαι περὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ ποιέοιεν· εἷς δέ τις πρὸ πάντων ἦν ὁ εἰρωτέων αὐτοὺς ταῦτα. Οἱ δέ σφι ἔλεγον, ὡς „Ὀλύμπια ἄγοιεν, καὶ θεωρέοιεν ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἱππικόν.“ ὁ δὲ ἐπείρετο ὅ τι τὸ ἄεθλον εἴη σφι κείμενον, περὶ ὅτευ ἀγωνίζονται· οἱ δ' εἶπον „τῆς ἐλαίης τὸν διδόμενον στέφανον.“ Ἐνθαῦτα εἴπας γνώμην γενναιοτάτην Τριτανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου, δειλίην ὦφλεε πρὸς βασιλῆος. πυνθανόμενος γὰρ τὸ ἄεθλον ἐὸν στέφανον, ἀλλ' οὐ χρήματα, οὔτε ἠνέσχετο σιγῶν, εἶπέ τε ἐς πάντας τάδε· „Παπαὶ, Μαρδόνιε, κοίους ἐπ' ἄν„δρας ἤγαγες μαχησομένους ἡμέας, οἳ οὐ περὶ χρη-

xit. (26.) Per idem tempus venere ad Persas transfugae ex Arcadia, homines numero pauci, victum quaerentes, et operam suam illis praestare cupientes. Hos in conspectum regis adductos interrogarunt Persae de Graecis, quidnam illi facerent: et unus quidam prae caeteris erat, qui hoc ex illis quaesivit. Responderunt illi, *Olympia Graecos agere, spectareque certamen gymnicum et curule.* Tum rursus interrogati, *quodnam esset propositum praemium, de quo contenderent?* dixere, *oleae dari coronam.* Ibi tum Tritantaechmes, nobilissimam dicens sententiam, timiditatis culpam apud regem incurrit. Ut enim audivit, coronam esse certaminis praemium, non pecunias; silentium non tenuit; sed coram omnibus, *Papae,* inquit, *Mardonie, quales*

„μάτων τὸν ἀγῶνα ποιεῦνται, ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς!“ Τούτῳ μὲν δὴ ταῦτα εἴρητο.

Ἐν δὲ τῷ διὰ μέσου χρόνῳ, ἐπεί τε τὸ ἐν Θερμο- 27
πύλῃσι τρῶμα ἐγεγόνεε, αὐτίκα Θεσσαλοὶ πέμπουσι κήρυκα ἐς Φωκέας, ἅτε σφι ἐνέχοντες αἰεὶ χόλον, ἀπὸ δὲ τοῦ ὑστάτου τρώματος καὶ τὸ κάρτα. Ἐσβαλόντες γὰρ πανστρατιῇ αὐτοί τε οἱ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτέων ἐς τοὺς Φωκέας, οὐ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον ταύτης τῆς βασιλῆος στρατηλασίης, ἑσσώθησαν ὑπὸ τῶν Φωκέων, καὶ περιέφθησαν τρηχέως. ἐπεί τε γὰρ κατειλήθησαν ἐς τὸν Παρνησσὸν οἱ Φωκέες, ἔχοντες μάντιν Τελλίην τὸν Ἠλεῖον, ἐνθαῦτα ὁ Τελλίης οὗτος σοφίζεται αὐτοῖσι τοιόνδε. γυψώσας ἄνδρας ἑξακοσίους τῶν Φωκέων τοὺς ἀρίστους, αὐτούς τε τούτους καὶ τὰ ὅπλα αὐτέων, νυκτὸς ἐπεθήκατο τοῖσι Θεσ-

contra viros tu nos pugnaturos duxisti, qui non de pecuniis, sed de virtute, certamina instituunt! Hoc eius dictum memoratur.

(27.) Interea temporis, post infelicem rerum ad Thermopylas exitum, protinus *Thessali* praeconem miserunt ad *Phocenses;* quippe quibus semper fuerant infensi, maxime vero a clade novissime ab illis accepta. Etenim paucis annis ante hanc expeditionem a Barbaro susceptam Thessali eorumque socii, quum omnibus copiis invasissent Phocenses, victi ab illis erant aspereque accepti. Quum enim apud Phocenses, ad Parnassum conclusos, vates esset Tellias Eliensis, callidum inventum hic Tellias illis commentus erat huiusmodi. Sexcentis viris Phocensium fortissimis, et ipsis et eorum armis, cretâ

σαλοῖσι· προείπας αὐτοῖσι, τὸν ἂν μὴ λευκανθίζοντα ἴδωνται, τοῦτον κτείνειν. τούτους ὦν αἵ τε φυλακαὶ τῶν Θεσσαλῶν πρῶται ἰδοῦσαι ἐφοβήθησαν, δόξασαι ἄλλο τι εἶναι τέρας, καὶ μετὰ τὰς φυλακὰς αὐτὴ ἡ στρατιὴ, οὕτω ὥστε τετρακισχιλίων κρατῆσαι νεκρῶν καὶ ἀσπίδων Φωκέας· τῶν τὰς μὲν ἡμισέας ἐς Ἄβας ἀνέθεσαν, τὰς δὲ ἐς Δελφούς· ἡ δὲ δεκάτη ἐγένετο τῶν χρημάτων ἐκ ταύτης τῆς μάχης, οἱ μεγάλοι ἀνδριάντες οἱ περὶ τὸν τρίποδα συνεστεῶτες, ἔμπροσθε τοῦ νηοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖσι, καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι ἐν Ἄβῃσι ἀνακέαται.

28 Ταῦτα μέν νυν τὸν πεζὸν ἐργάσαντο τῶν Θεσσαλῶν οἱ Φωκέες, πολιορκέοντας ἑωυτούς· ἐσβαλοῦσαν δὲ ἐς τὴν χώρην ἵππον αὐτέων, ἐλυμήναντο ἀνηκέστως. ἐν γὰρ τῇ ἐσβολῇ ἥ ἐστι κατὰ Ὑάμπολιν, ἐν ταύτῃ

dealbatis, noctu de improviso impetum in Thessalos fecit, mandato dato suis, ut, *quemcumque non albicantem cernerent, hunc interficerent.* Igitur primae Thessalorum custodiae, his conspectis, aliud existimantes esse prodigium, fugam capessiverunt, et post custodias ipse exercitus; ita ut quatuor millibus caesorum et scutorum potirentur Phocenses, quorum scutorum dimidium apud Abas dedicarunt, reliquas Delphis; utque ex decima pecuniarum hoc praelio partarum factae sint ingentes illae statuae, quae ante templum Delphicum circa tripodem positae sunt, et aliae similes Abis dedicatae. (28.) Hoc modo *Phocenses* peditatum acceperant *Thessalorum*, a quibus fuerant oppugnati: equitatum vero eorumdem, terram ipsorum invadentem, insanabili clade adfecerant. Nam in introitu, qui est ad Hyam-

τάφρον μεγάλην ὀρύξαντες, ἀμφορέας κεινοὺς ἐς αὐτὴν κατέθηκαν· χοῦν δὲ ἐπιφορήσαντες, καὶ ὁμοιώσαντες τῷ ἄλλῳ χώρῳ, ἐδέκοντο τοὺς Θεσσαλοὺς ἐσβάλλοντας. οἱ δὲ, ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς Φωκέας, φερόμενοι ἐσέπεσον ἐς τοὺς ἀμφορέας. ἐνθαῦτα οἱ ἵπποι τὰ σκέλεα διεφθάρησαν. Τουτέων δή σφι ἀμφοτέρων 29
ἔχοντες ἔγκοτον οἱ Θεσσαλοὶ, πέμψαντες κήρυκα, ἠγόρευον τάδε· „Ὦ Φωκέες, ἤδη τι μᾶλλον γνωσιμαχέετε μὴ εἶναι ὁμοῖοι ἡμῖν. πρόσθεν τε γὰρ ἐν τοῖσι Ἕλλησι, ὅσον χρόνον ἐκεῖνα ἡμῖν ἥνδανε, πλέον αἰεί κοτε ὑμέων ἐφερόμεθα· νῦν τε παρὰ τῷ βαρβάρῳ τοσοῦτον δυνάμεθα, ὥστε ἐπ' ἡμῖν ἐστι τῆς γῆς τε ἐστερῆσθαι, καὶ πρὸς ἠνδραποδίσθαι ὑμέας. ἡμέες μέντοι, τὸ πᾶν ἔχοντες, οὐ μνησικακέομεν· ἀλλ' ἡμῖν γενέσθω ἀντ'

polin, ductâ ingente fossâ, in eaque vacuis depositis amphoris, et solo iniecta humo rursus aequato, incurrentes exspectaverant Thessalos. Et illi, tamquam facile eos oppressuri, magno impetu invecti, in amphoras inciderant, et equi fractis cruribus perierant. (29.) Cuius duplicis cladis caussa infensi Phocensibus Thessali, misso praecone, haecce eis edixere: *Meliora edocti, Phocenses, intelligite tandem, pares vos nobis non esse. Nam et antehac inter Graecos, quoad nobis res eorum placuere, superiores semper fuimus vobis, et nunc apud Barbarum tantum valemus, ut penes nos sit et agro vos exui, et in servitutem abripi. At, licet omnia possimus, tamen iniuriarum non sumus memores: sed pro illis rependantur nobis quin-*

„αὐτέων πεντήκοντα τάλαντα ἀργυρίου, καὶ ὑμῖν ὑπο-
„δεκόμεθα τὰ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώρην ἀποτρέψειν."
30 Ταῦτά σφι ἐπαγγέλλοντο οἱ Θεσσαλοί. οἱ γὰρ
Φωκέες μοῦνοι τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων οὐκ ἐμήδιζον, κατ'
ἄλλο μὲν οὐδὲν, ὡς ἐγὼ συμβαλλεόμενος εὑρίσκω, κα-
τὰ δὲ τὸ ἔχθος τὸ Θεσσαλῶν· εἰ δὲ Θεσσαλοὶ τὰ Ἑλ-
λήνων ηὖξον, ὡς ἐμοὶ δοκέειν, ἐμήδιζον ἂν οἱ Φωκέες.
ταῦτα ἐπαγγελλομένων Θεσσαλῶν, οὔτε δώσειν ἔφα-
σαν χρήματα, παρέχειν τέ σφι Θεσσαλοῖσι ὁμοίως
μηδίζειν, εἰ ἄλλως βουλοίατο· ἀλλ' οὐκ ἔσεσθαι ἑκόν-
31 τες εἶναι προδόται τῆς Ἑλλάδος. Ἐπειδὴ δὲ ἀνηνείχθη-
σαν οὗτοι οἱ λόγοι, οὕτω δὴ οἱ Θεσσαλοὶ, κεχολωμέ-
νοι τοῖσι Φωκεῦσι, ἐγένοντο ἡγεμόνες τῷ βαρβάρῳ τῆς
ὁδοῦ. ἐκ μὲν δὴ τῆς Τρηχινίης ἐς τὴν Δωρίδα ἐσέβα-

quaginta argenti talenta; et recipimus vobis, aversuros nos mala terrae vestrae impendentia.

(30.) Haec *Phocensibus Thessali* edixere. Soli enim ex omnibus illarum regionum hominibus Phocenses Medorum partes non sequebantur, nulla quidem alia de caussa, ut ego collatis inter se rationibus reperio, nisi odio Thessalorum; qui si Graecorum partibus se adiunxissent, cum Medis facturi Phocenses erant. Ista igitur quum Thessali edixissent; *nec pecunias se daturos*, responderunt Phocenses, *et in promtu sibi esse, Medorum partes, similiter atque Thessali faciant, amplecti, si modo vellent; sed nolle se ultro proditores esse Graeciae.* (31.) Quod ubi relatum est responsum, tum vero Thessali, irati Phocensibus, viae duces fuere Barbaro. Et primum quidem ex Trachinia *Doridem* sunt

λον. τῆς γὰρ Δωρίδος χώρης ποδεὼν στεινὸς ταύτῃ κατατείνει, ὡς τριήκοντα σταδίων μάλιστά κῃ εὖρος, κείμενος μεταξὺ τῆς τε Μηλίδος καὶ τῆς Φωκίδος χώρης, ἥπερ ἦν τὸ παλαιὸν Δρυοπίς· ἡ δὲ χώρη αὕτη ἐστὶ μητρόπολις Δωριέων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ. ταύτην ὦν τὴν Δωρίδα γῆν οὐκ ἐσίναντο ἐσβαλόντες οἱ βάρβαροι· ἐμήδιζόν τε γὰρ, καὶ οὐκ ἐδόκεε Θεσσαλοῖσι. 32 Ὡς δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος ἐς τὴν Φωκίδα ἐσέβαλον, αὐτοὺς μὲν τοὺς Φωκέας οὐκ αἱρέουσι. οἱ μὲν γὰρ τῶν Φωκέων ἐς τὰ ἄκρα τοῦ Παρνησσοῦ ἀνέβησαν· ἔστι δὲ καὶ ἐπιτηδέη δέξασθαι ὅμιλον τοῦ Παρνησσοῦ ἡ κορυφὴ κατὰ Νέωνα πόλιν κειμένη ἐπ᾽ ἑωυτῆς· Τιθορέα οὔνομα αὐτῇ· ἐς τὴν δὴ ἀνηνείκαντο, καὶ αὐτοὶ ἀνέβησαν. οἱ δὲ πλεῦνες αὐτέων, ἐς τοὺς Ὀζόλας Λοκροὺς ἐξεκομίσαντο, ἐς

ingressi. Etenim Doricae terrae angusta lacinia, triginta fere stadiorum latitudine, huc porrigitur, inter Maliacam et Phocidem terram interiecta; qui tractus olim *Dryopis* erat. Est autem haec regio metropolis Doriensium, qui Peloponnesum incolunt. Hanc igitur Doridem terram ingressi barbari non vastarunt: etenim cum Medis sentiebant incolae, nec placuerat Thessalis ut iniuria his inferretur. (32.) Ut vero ex Doride in Phocidem sunt ingressi, ipsos quidem Phocenses non sunt nacti. Nam eorum alii in Parnassi fastigia conscenderant: est autem ad recipiendam multitudinem idoneus Parnassi vertex contra Neonem oppidum seorsum situs, cui Tithorea nomen; in quem nimirum et res suas comportaverant, et ipsi adscenderant. Maior vero pars eorumdem in Ozolas Locros sese atque res suas receperant, in Am-

Ἄμφισσαν πόλιν, τὴν ὑπὲρ τοῦ Κρισαίου πεδίου οἰκεομένην. Οἱ δὲ βάρβαροι τὴν χώρην πᾶσαν ἐπέδραμον τὴν Φωκίδα· Θεσσαλοὶ γὰρ οὕτω ἦγον τὸν στρατόν· ὁκόσα δὲ ἐπέσχον, πάντα ἐπέφλεγον καὶ ἔκειρον, καὶ
33 ἐς τὰς πόλις ἐνιέντες πῦρ καὶ ἐς τὰ ἱρά. Πορευόμενοι γὰρ ταύτῃ παρὰ τὸν Κηφισσὸν ποταμὸν, ἐδηίουν πάντα, καὶ κατὰ μὲν ἔκαυσαν Δρύμον πόλιν, κατὰ δὲ Χαράδρην, καὶ Ἔρωχον, καὶ Τεθρώνιον, καὶ Ἀμφίκαιαν, καὶ Νέωνα, καὶ Πεδιέας, καὶ Τριτέας, καὶ Ἐλάτειαν, καὶ Ὑάμπολιν, καὶ Παραποταμίους, καὶ Ἄβας· ἔνθα ἦν ἱρὸν Ἀπόλλωνος πλούσιον, θησαυροῖσί τε καὶ ἀναθήμασι πολλοῖσι κατεσκευασμένον· ἦν δὲ καὶ τότε, καὶ νῦν ἐστὶ, χρηστήριον αὐτόθι· καὶ τοῦτο τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν. καί τινας διώκοντες εἷλον τῶν Φωκέων πρὸς τοῖσι οὔρεσι· καὶ γυναῖκάς τινας διέ-

phissam oppidum, supra Crisaeum campum situm. Barbari autem universam terram Phocidem incursarunt; ita enim exercitum duxerunt Thessali: et quocumque pervenerunt, cuncta cremarunt vastaruntque, ignem et in oppida et in templa iniicientes. (33.) Hac enim iter facientes secundum Cephissum fluvium, omnia depopulati sunt; cremaruntque Drymon oppidum, et Charadram, et Erochum, et Tethronium, et Amphicaeam, et Neonem, et Pedieas, et Triteas, et Elateam, et Hyampolin, et Parapotamios, et Abas, ubi opulentum erat Apollinis templum thesauris donariisque multis instructum: eratque ibidem, atque etiam nunc est, oraculum: et hoc etiam templum, exspoliatum, igne cremarunt. Atque Phocensium nonnullos, ad montana insecuti, ca-

φθειραν μισγόμενοι ὑπὸ πλήθεος. Παραποταμίους δὲ 34
παραμειβόμενοι οἱ βάρβαροι, ἀπίκοντο ἐς Πανοπέας. ἐνθεῦτεν δὲ ἤδη διακρινομένη ἡ στρατιὴ αὐτέων ἐσχίζετο. τὸ μὲν πλεῖστον καὶ δυνατώτατον τοῦ στρατοῦ, ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πορευόμενον ἐπ' Ἀθήνας, ἐσέβαλε ἐς Βοιωτοὺς, ἐς γῆν τὴν Ὀρχομενίων. Βοιωτῶν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος ἐμήδιζε· τὰς δὲ πόλις αὐτέων ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι ἔσωζον, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀποπεμφθέντες· ἔσωζον δὲ, τῇδε βουλόμενοι δῆλον ποιέειν Ξέρξῃ ὅτι τὰ Μήδων Βοιωτοὶ φρονέοιεν. οὗτοι μὲν δὴ τῶν βαρβάρων ταύτῃ ἐτράποντο.

Ἄλλοι δὲ αὐτέων, ἡγεμόνας ἔχοντες, ὁρμέατο ἐπὶ τὸ 35
ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, ἐν δεξιῇ τὸν Παρνησσὸν ἀπέργοντες. ὅσα δὲ καὶ οὗτοι ἐπέσχον τῆς Φωκίδος, πάντα ἐσινα-

ptivos fecerunt; et nonnullis etiam mulieribus, ob multitudinem vim facientium, necem adtulerunt. (34.) Parapotamios praetergressi Barbari, in Panopensium agrum venerunt. Inde iam discretae illorum copiae, bifariam divisae sunt. Plurima quidem et validissima pars exercitus, cum ipso Xerxe Athenas tendens, in Boeotiam intravit, in fines Orchomeniorum. Boeotorum autem universa multitudo cum Medis sentiebat: et oppida illorum tutabantur viri Macedones, ab Alexandro ad hoc missi; tutabantur ea autem, hoc ipso declaraturi Xerxi, cum Medis sentire Boeotos. Hi igitur ex Barbaris hac via incedebant.

(35.) At illorum alii, sumtis viarum ducibus, versus *Delphicum templum* intendebant iter. Parnassum a dextra relinquentes. Quascumque vero etiam hi Phocidis permearunt regiones, has cunctas eva-

μώρεον· καὶ γαρ τῶν Πανοπέων τὴν πόλιν ἐνέπρησαν, καὶ Δαυλίων, καὶ Αἰολιδέων. Ἐπορεύοντο δὲ ταύτῃ ἀποσχισθέντες τῆς ἄλλης στρατιῆς τῶνδε εἵνεκα, ὅκως συλήσαντες τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, βασιλέϊ Ξέρξῃ ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δ' ἠπίστατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἦν ἄξια Ξέρξης, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἄμεινον ἢ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἔλιπε, πολλῶν αἰεὶ λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ Ἀλυάττεω ἀναθήματα.

36 Οἱ Δελφοὶ δὲ, πυνθανόμενοι ταῦτα, ἐς πᾶσαν ἀῤῥωδίην ἀπίκατο. ἐν δείματι δὲ μεγάλῳ κατεστεῶτες, ἐμαντεύοντο περὶ τῶν ἱρῶν χρημάτων, εἴτε σφέα κατὰ γῆς κατορύξουσι, εἴτε ἐκκομίσουσι ἐς ἄλλην χώρην. ὁ δὲ θεός σφεας οὐκ ἔα κινέειν, φὰς „αὐτὸς ἱκανὸς εἶ-

XXXV. 5. Αἰολιδέων. Αἰολίδων *alii.* Λιλαιέων *corrigendum censuere viri docti.*

starunt: nam et Panopensium oppidum incenderunt, et Dauliorum, et Aeolidensium. [*sive* Lilaeensium.] Viam autem istam hi, seiuncti a reliquo exercitu, ingressi sunt hoc consilio, ut, spoliato Delphico templo, opes illius *Xerxi* regi repraesentarent. Noverat autem, ut ego accepi, Xerxes omnia quae in hoc templo erant melius quam quae suis in aedibus reliquerat, quippe multis ea constanter memorantibus, ac praesertim Croesi donaria, Alyattis filii. (36.) Eius rei nuncius gravissimum Delphensibus timorem iniecit: quo terrore perculsi, oraculum de sacris pecuniis rebusque pretiosis consuluerunt, utrum in terram eas defoderent, an in aliam regionem exportarent. At vetuit Deus loco illas movere, dicens, *se ipsum ad tutanda sua sufficere.* Quo

ναι τῶν ἑωυτοῦ προκατῆσθαι." Δελφοὶ δὲ, ταῦτα ἀκού-
σαντες, σφέων αὐτέων πέρι ἐφρόντιζον. τέκνα μέν νυν
καὶ γυναῖκας πέρην ἐς τὴν Ἀχαιΐην διέπεμψαν· αὐτέων
δὲ οἱ μὲν πλεῖστοι ἀνέβησαν ἐς τοῦ Παρνησσοῦ τὰς κο-
ρυφὰς, καὶ ἐς τὸ Κωρύκιον ἄντρον ἀνηνείκαντο· οἱ δὲ ἐς
Ἄμφισσαν τὴν Λοκρίδα ὑπεξῆλθον. πάντες δὲ ὦν οἱ
Δελφοὶ ἐξέλιπον τὴν πόλιν, πλὴν ἑξήκοντα ἀνδρῶν καὶ
τοῦ προφήτεω. Ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἔσαν οἱ βάρβαροι 37
ἐπιόντες, καὶ ἀπώρεον τὸ ἱρὸν, ἐν τούτῳ ὁ προφήτης,
τῷ οὔνομα ἦν Ἀκήρατος, ὁρᾷ πρὸ τοῦ νηοῦ ὅπλα προ-
κείμενα ἔσωθεν ἐκ τοῦ μεγάρου ἐξενηνειγμένα ἱρὰ, τῶν
οὐκ ὅσιον ἦν ἅπτεσθαι ἀνθρώπων οὐδενί. ὁ μὲν δὴ ἤϊε
Δελφῶν τοῖσι παρεοῦσι σημανέων τὸ τέρας. Οἱ δὲ βάρ-
βαροι ἐπειδὴ ἐγίνοντο ἐπειγόμενοι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προ-
νηΐης Ἀθηναίης, ἐπιγίνεταί σφι τέρεα ἔτι μέζονα τοῦ

audito responso, iam sibi ipsis *Delphenses* consuluerunt: et liberos quidem et uxores trans mare in Achaiam dimisere: ipsorum vero plerique in iuga conscenderunt Parnassi, resque suas in Corycium antrum comportarunt; alii vero in Amphissam Locridem secesserunt. Itaque cuncti Delphenses reliquerunt urbem, exceptis sexaginta viris et propheta. (37.) Ut vero adpropinquarunt invadentes Barbari, iamque in conspectu habuere templum; ibi tunc propheta, cui nomen erat Aceratus, sacra arma vidit ante templum proposita, ex interiore penetrali prolata, quae nulli hominum fas erat tangere. Atque ille hoc prodigium Delphensibus, qui in urbe aderant, nunciatum ivit. Ut vero gradum accelerantes Barbari prope aedem fuere *Minervae Pronaeae*,

πρὶν γενομένου τέρεος. Θῶυμα μὲν γὰρ καὶ τοῦτο κάρτα ἐστὶ, ὅπλα ἀρήϊα αὐτόματα Φανῆναι ἔξω προκείμενα τοῦ νηοῦ· τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τούτῳ δεύτερα ἐπιγενόμενα, καὶ διὰ πάντων Φασμάτων ἄξια θωυμάσαι μάλιστα. Ἐπεὶ γὰρ δὴ ἔσαν ἐπιόντες οἱ βάρβαροι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προνηΐης Ἀθηναίης, ἐν τούτῳ ἐκ μὲν τοῦ οὐρανοῦ κεραυνοὶ αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησσοῦ ἀποῤῥαγεῖσαι δύο κορυφαὶ ἐΦέροντο πολλῷ πατάγῳ ἐς αὐτοὺς, καὶ κατέλαβον συχνούς σΦεων, ἐκ δὲ τοῦ ἱροῦ
38 τῆς Προνηΐης βοή τε καὶ ἀλαλαγμὸς ἐγίνετο. Συμμιγέντων δὲ τουτέων πάντων, Φόβος τοῖσι βαρβάροισι ἐνεπεπτώκεε. μαθόντες δὲ οἱ ΔελΦοὶ Φεύγοντάς σΦεας, ἐπικαταβάντες, ἀπέκτειναν πλῆθός τι αὐτέων· οἱ δὲ περιεόντες ἰθὺ Βοιωτῶν ἔΦευγον. Ἔλεγον δὲ οἱ ἀπονοστή-

alia his oblata sunt prodigia, superiori etiam prodigio maiora. Nam et hoc sane mirabile est, arma Martia sua sponte extra templum proposita adparuisse: sed quae mox deinde evenerunt, ea prae omnibus ostentis maximâ admiratione digna sunt. Ubi enim subeuntes Barbari prope Pronaeae Minervae aedem fuere, ibi tum et de coelo fulmina in eos deciderunt, et de Parnasso abrupta duo cacumina ingenti cum fragore in eosdem praecipitarunt, multosque oppresserunt, et ex Pronaeae aede clamor et ululatus est exauditus. (38.) Quibus rebus simul incidentibus, terror Barbaris est incussus: quos ubi fugam capessere Delphenses intellexerunt, descendentes de monte magnam illorum stragem edidere; reliqui vero rectà in Boeotiam profugerunt. Memorarunt autem, ut ego accepi, hi ex Barbaris qui re-

σαντες οὗτοι τῶν βαρβάρων, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ὡς πρὸς τούτοισι καὶ ἄλλα ὥρων θεῖα· δύο γὰρ ὁπλίτας, μέζονας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν, ἔχοντας ἕπεσθαί σφι, κτείνοντας καὶ διώκοντας. Τούτους δὲ τοὺς δύο Δελφοὶ 39
λέγουσι εἶναι ἐπιχωρίους ἥρωας, Φύλακόν τε καὶ Αὐτόνοον, τῶν τὰ τεμένεά ἐστι περὶ τὸ ἱρόν· Φυλάκου μὲν, παρ᾽ αὐτὴν τὴν ὁδὸν κατύπερθε τοῦ ἱροῦ τῆς Προνηΐης· Αὐτονόου δὲ, πέλας τῆς Κασταλίης, ὑπὸ τῇ Ὑαμπείῃ κορυφῇ. Οἱ δὲ πεσόντες ἀπὸ τοῦ Παρνησσοῦ λίθοι, ἔτι καὶ ἐς ἡμέας ἦσαν σόοι, ἐν τῷ τεμένεϊ τῆς Προνηΐης Ἀθηναίης κείμενοι, ἐς τὸ ἐνέσκηψαν διὰ τῶν βαρβάρων φερόμενοι. Τουτέων μέν νυν τῶν ἀνδρῶν αὕτη ἀπὸ τοῦ ἱροῦ ἀπαλλαγὴ γίνεται.

Ὁ δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτε- 40

dierunt, praeter ista se alia etiam ostenta divinitus missa vidisse: namque duos armatos, maiores quam pro humana natura, continenter sibi institisse, persequentes caedemque facientes. (39.) Istos duo, aiunt Delphenses, indigenas fuisse heroas, *Phylacum* et *Autonoum*, quorum fana sunt in templi vicinia; Phylaci quidem, secundum ipsam viam, supra Pronaeae aedem; Autonoi vero, prope Castaliam sub Hyampeo cacumine. Saxa autem, quae de Parnasso deciderant, ad nostram usque aetatem superfuerunt, in agro Minervae Pronacae sacro iacentia; in quem, postquam per Barbaros devoluta sunt, incubuerunt. Isto igitur modo hi homines a *Delphico templo* discesserunt.

(40.) Iam *classis Graecorum*, ab Artemisio pro-

μισίου, Ἀθηναίων δεηθέντων, ἐς Σαλαμῖνα κατίσχει τὰς νῆας. τῶνδε δὲ εἵνεκα προσεδεήθησαν αὐτέων σχεῖν πρὸς Σαλαμῖνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ὑπεξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλεύσωνται τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλὴν ἔμελλον ποιήσεσθαι, ὡς ἐψευσμένοι γνώμης. δοκέοντες γὰρ εὑρήσειν Πελοποννησίους πανδημεὶ ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν βάρβαρον, τῶν μὲν εὗρον οὐδὲν ἐόν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας ἐς τὴν Πελοπόννησον, περὶ πλείστου τε ποιευμένους περιεῖναι, καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ δὲ ἄλλα ἀπιέναι. ταῦτα πυνθανόμενοι, οὕτω δὴ προσεδεήθησάν σφεων σχεῖν πρὸς τὴν Σαλαμῖνα.

41 Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν Σαλαμῖνα, Ἀθηναῖοι

fecta, rogatu Atheniensium ad *Salaminem* adpulit. Et hoc quidem consilio Athenienses a sociis, ut ad Salamina adpellerent, rogaverant, ut ipsi liberos et uxores ex Attica exportatos in tuto locarent, et porro quid sibi faciendum esset deliberarent. Nam pro praesente rerum statu, quum opinione sua essent frustrati, consilium capturi erant. Etenim quum existimassent se Peloponnesios cum omnibus copiis reperturos esse in Boeotia subsidentes ibique Barbarum excepturos, nihil horum repererant: sed certiores erant facti, isthmum illos, qua est introitus in Peloponnesum, muro intercipere, et haec ut salva sit maxime curare, hancque custodire, caetera omittentes. Haec quum intellexissent Athenienses, idcirco socios, ut ad Salamina sisterent classem, rogaverant. (41.) Et reliqui quidem ad Salamina adpulerunt,

δὲ ἐς τὴν ἑωυτῶν. μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν, κήρυγμα ἐποιήσαντο „Ἀθηναίων τῇ τις δύναται, σώζειν τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας.“ Ἐνθαῦτα οἱ μὲν πλεῖστοι ἐς Τροιζῆνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Αἴγιναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμῖνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν, καὶ δὴ καὶ τοῦδε εἵνεκα οὐκ ἥκιστα· λέγουσι οἱ Ἀθηναῖοι, ὄφιν μέγαν φύλακα τῆς ἀκροπόλιος ἐνδιαιτέεσθαι ἐν τῷ ἱρῷ. λέγουσί τε ταῦτα, καὶ δὴ καὶ ὡς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες· τὰ δ᾽ ἐπιμήνια, μελιτόεσσά ἐστι. αὕτη δ᾽ ἡ μελιτόεσσα, ἐν τῷ πρόσθεν αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη, τότε ἦν ἄψαυστος. σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης, μᾶλλόν τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν, ὡς καὶ

Athenienses vero ad Atticam. Quo ubi pervenere, praeconio edixerunt, *quo loco quisque posset Atheniensium, eo liberos et familiam in tuto locaret.* Ibi tunc plerique Troezena eos miserunt, alii vero in Aeginam, alii Salamina. Properarunt autem suos suaque extra Atticam in tuto locare, partim oraculi mandato obtemperare cupientes, partim, nec minime, hac de caussa. Dicunt Athenienses, ingentem serpentem, arcis custodem, versari in templo: nec vero id perhibent solum, sed etiam tamquam re vera ibi versanti menstrua sacra faciunt adponuntque: est autem menstruum sacrificium, placenta melle condita. Haec placenta, quum superioribus temporibus constanter consumta fuisset, tunc intacta erat. Quod ubi significavit antistita templi, tanto magis atque studiosius urbem reliquerunt Athenienses, quod etiam dea arcem deseruisset. Exportatis autem rebus

τῆς Θεοῦ ἀπολελοιπυίης τὴν ἀκρόπολιν. ὡς δέ σφι πάν-
42 τα ὑπεξέκειτο, ἔπλωον ἐς τὸ στρατόπεδον. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ἐ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος· ἐς γὰρ Πώγωνα τὸν Τροιζηνίων λιμένα προείρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ πολλῷ πλεῦνες νέες ἢ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐναυμάχεον, καὶ ἀπὸ πολίων πλεύνων. Ναύαρχος μέν νυν ἐπῆν ὡὐτὸς ὅσπερ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης ὁ Εὐρυκλείδεω, ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιληΐου ἐών· νέας δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ ἄριστα πλωούσας παρείχοντο Ἀθηναῖοι.

43 Ἐστρατεύοντο δὲ οἵδε. Ἐκ μὲν Πελοποννήσου, Λακεδαιμόνιοι, ἑκκαίδεκα νῆας παρεχόμενοι· Κορίνθιοι δὲ,

omnibus, in tutoque locatis, ad castra navigarunt. (42.) Postquam vero isti ab Artemisio *ad Salamina* constituerant classem, accepto eius rei nuncio reliquae etiam *nauticae Graecorum copiae* eodem confluxerunt, Troezene profectae. Edictum enim illis fuerat, ut ad Pogonem, Troezeniorum portum, convenirent: et convenerant multo plures quam quae ad Artemisium navali praelio erant defunctae, et ex pluribus civitatibus. Classi cum imperii summa praefectus erat idem qui ad Artemisium, *Eurybiades*, Euryclidae filius, Spartanus, nec vero ex regio genere natus: sed plurimas naves, optimeque navigantes, praebuerant Athenienses.

(43.) Qui autem *hac in classe militabant*, hi fuere. *Ex Peloponneso*, Lacedaemonii, sedecim na-

τὸ αὐτὸ πλήρωμα παρεχόμενοι τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ.
Σικυώνιοι δὲ, πεντεκαίδεκα παρείχοντο νῆας· Ἐπιδαύ-
ριοι δὲ, δέκα· Τροιζήνιοι δὲ, πέντε· Ἑρμιονέες δὲ, τρεῖς·
ἐόντες οὗτοι, πλὴν Ἑρμιονέων, Δωρικόν τε καὶ Μακε-
δνὸν ἔθνος, ἐξ Ἐρινεοῦ τε καὶ Πίνδου καὶ τῆς Δρυοπί-
δος ὕστατα ὁρμηθέντες. οἱ δὲ Ἑρμιονέες εἰσὶ Δρύοπες,
ὑπὸ Ἡρακλέος τε καὶ Μηλιέων ἐκ τῆς νῦν Δωρίδος κα-
λεομένης χώρης ἐξαναστάντες. οὗτοι μέν νυν Πελοπον-
νησίων ἐστρατεύοντο. Οἱ δὲ ἐκ τῆς ἔξω ἠπείρου· Ἀθη- 44
ναῖοι μὲν, πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους παρεχόμενοι νῆας
ὀγδώκοντα καὶ ἑκατὸν, μοῦνοι· ἐν Σαλαμῖνι γὰρ οὐ συνε-
ναυμάχησαν Πλαταιέες Ἀθηναίοισι, διὰ τοιόνδε πρῆ-
γμα. ἀπαλλασσομένων τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Ἀρτε-
μισίου, ὡς ἐγίνοντο κατὰ Χαλκίδα, οἱ Πλαταιέες

ves praebentes: tum Corinthii, totidem naves cum vectoribus praebentes quot ad Artemisium. Sicyonii vero quindecim praebuerunt naves; Epidaurii, decem; Troezenii, quinque; Hermionenses, tres. Sunt autem isti, exceptis Hermionensibus, Dorica et Macedna natio, ex Erineo et Pindo et Dryopide novissime profecti. Hermionenses vero Dryopes sunt, ab Hercule et Maliensibus ex regione quae Doris nunc vocatur eiecti. Hae copiae Peloponnesiorum erant. (44.) Ex populis vero continentem extra Peloponnesum incolentibus adfuere, primum, *Athenienses*, qui prae reliquis omnibus centum et octoginta naves contulerunt: et hi quidem nunc soli erant, nam in pugna ad Salaminem Atheniensibus Plataeenses praesto non fuere, hac de caussa. Quo tempore Graeci, relicto Artemisio, prope Chalcidem fuerant, Pla-

ἀποβάντες ἐς τὴν περαίην τῆς Βοιωτίης χώρης, πρὸς ἐκ-
κομιδὴν ἐτράποντο τῶν οἰκετέων. οὗτοι μέν νυν τούτους
σώζοντες ἐλείφθησαν. Ἀθηναῖοι δὲ, ἐπὶ μὲν Πελασγῶν
ἐχόντων τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην, ἔσαν Πελασγοὶ,
οὐνομαζόμενοι Κραναοί· ἐπὶ δὲ Κέκροπος βασιλῆος,
ἐπεκλήθησαν Κεκροπίδαι· ἐκδεξαμένου δὲ Ἐρεχθῆος τὴν
ἀρχὴν, Ἀθηναῖοι μετωνομάσθησαν· Ἴωνος δὲ τοῦ Ξού-
θου στρατάρχεω γενομένου Ἀθηναίοισι, ἐκλήθησαν ἀπὸ
45 τούτου Ἴωνες. Μεγαρέες δὲ τωυτὸ πλήρωμα παρείχον-
το τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ· Ἀμπρακιῶται δὲ, ἑπτὰ νέας
ἔχοντες ἐπεβώθησαν· Λευκάδιοι δὲ, τρεῖς· ἔθνος ἐόντες
46 οὗτοι Δωρικὸν ἀπὸ Κορίνθου. Νησιωτέων δὲ, Αἰγινῆται
τριήκοντα παρεῖχοντο. ἔσαν μέν σφι καὶ ἄλλαι πεπλη-

XLIV. 13. Ἀθηναῖοι. *Intercidisse nomen* Ἐρεχθεῖδαι *suspicantur docti viri.*

taeenses in oppositam Boeotiae oram exscenderant, et ad familias suas in tuto locandas erant profecti: ita, dum suos tutantur, in tempore non adfuerunt. *Athenienses*, quo tempore Pelasgi Graeciam (quae nunc vocatur) tenebant, *Pelasgi* fuerant, *Cranai* nominati; sub Cecrope vero rege, *Cecropidae* sunt adpellati: tum regnante Erechtheo, mutato nomine, *Athenienses* adpellati: ab Ione vero, Xuthi filio, qui copiarum dux fuit Atheniensium, *Iones* sunt denominati. (45.) Megarenses totidem naves cum vectoribus contulerant, quot ad Artemisium. Ampraciotae cum septem navibus praesto erant: Leucadii cum tribus; Doricus hic quoque populus est, ex Corintho. (46.) Ex insulanis *Aeginetae* naves contulerant triginta: et instructas quidem etiam alias ha-

ρωμέναι νέες, ἀλλὰ τῇσι μὲν τὴν ἑωυτῶν ἐφύλασσον, τριήκοντα δὲ τῇσι ἄριστα πλωούσῃσι ἐν Σαλαμῖνι ἐναυμάχησαν. Αἰγινῆται δέ εἰσι Δωριέες, ἀπὸ Ἐπιδαύρου· τῇ δὲ νήσῳ πρότερον οὔνομα ἦν Οἰνώνη. μετὰ δὲ Αἰγινήτας, Χαλκιδέες τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ εἴκοσι παρεχόμενοι, καὶ Ἐρετριέες τὰς ἑπτά· οὗτοι δὲ Ἴωνές εἰσι. μετὰ δὲ, Κεῖοι τὰς αὐτὰς παρεχόμενοι· ἔθνος ἐὸν Ἰωνικὸν ἀπὸ Ἀθηνέων. Νάξιοι δὲ παρείχοντο τέσσερας· ἀποπεμφθέντες μὲν ἐς τοὺς Μήδους ὑπὸ τῶν πολιητέων, κατάπερ ὦλλοι νησιῶται· ἀλογήσαντες δὲ τῶν ἐντολέων, ἀπίκατο ἐς τοὺς Ἕλληνας, Δημοκρίτου σπεύσαντος, ἀνδρὸς τῶν ἀστῶν δοκίμου, καὶ τότε τριηραρχέοντος. Νάξιοι δέ εἰσι Ἴωνες, ἀπ' Ἀθηνέων γεγονότες. Στυρέες δὲ τὰς αὐτὰς παρείχοντο νῆας τὰς καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ·

bebant, sed illis suam custodiebant terram, triginta vero optime navigantibus pugnarunt ad Salaminem. Sunt autem Aeginetae Dorienses, ex Epidauro: nomen vero insulae prius *Oenone* fuerat. Post Aeginetas, Chalcidenses aderant cum viginti navibus quas easdem ad Artemisium habuerant; et Eretrienses cum eisdem septem navibus: Ionica haec gens est. Deinde Cei, Ionicus populus Athenis oriundus, cum eisdem quibus ad Artemisium. *Naxii* cum quatuor navibus aderant; ad Medos quidem missi a civibus, quemadmodum reliqui insulani: sed spreto mandato ad Graecos sese contulerant hortante Democrito, spectato inter suos viro, qui tunc trierarcha erat. Sunt autem Iones Naxii, Athenis oriundi. Styrenses easdem, quas ad Artemisium, naves contulerunt; Cythnii vero triremem unam, et actuariam quinqua-

Κύθνιοι δὲ, μίαν καὶ πεντηκόντερον· ἐόντες συναμφότε-
ροι οὗτοι Δρύοπες. καὶ Σερίφιοί τε καὶ Σίφνιοι καὶ Μή-
λιοι ἐστρατεύοντο· οὗτοι γὰρ οὐκ ἔδοσαν μοῦνοι νησιω-
47 τέων τῷ βαρβάρῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Οὗτοι μὲν ἅπαν-
τες ἐντὸς οἰκημένοι Θεσπρωτῶν καὶ Ἀχέροντος ποταμοῦ,
ἐστρατεύοντο· Θεσπρωτοὶ γάρ εἰσι ὁμουρέοντες Ἀμ-
πρακιώτῃσι καὶ Λευκαδίοισι, οἳ ἐξ ἐσχατέων χωρέων
ἐστρατεύοντο. Τῶν δὲ ἐκτὸς τουτέων οἰκημένων, Κροτω-
νιῆται μοῦνοι ἔσαν οἳ ἐβώθησαν τῇ Ἑλλάδι κινδυνευού-
σῃ, νηῒ μιῇ, τῆς ἦρχε ἀνὴρ τρὶς πυθιονίκης, Φάϋλλος.
48 Κροτωνιῆται δὲ γένος εἰσὶ Ἀχαιοί. Οἱ μέν νυν ἄλλοι,
τριήρεας παρεχόμενοι ἐστρατεύοντο· Μήλιοι δὲ, καὶ
Σίφνιοι, καὶ Σερίφιοι, πεντηκοντέρους. Μήλιοι μὲν,
γένος ἐόντες ἀπὸ Λακεδαίμονος, δύο παρείχοντο· Σίφ-

ginta-remorum: utrique hi Dryopes sunt. Seriphii etiam, et Siphnii, et Melii cum Graecis militarunt: hi enim soli ex insulanis Barbaro terram et aquam non tradiderant. (47.) Quos adhuc memoravi pugnae ad Salamina socios, hi omnes citra Thesprotiam et Acherontem fluvium habitant: Thesproti enim finitimi sunt Ampraciotis et Leucadiis, qui ex ultimis Graeciae regionibus adfuerunt. Ex his vero qui ultra incolunt, soli *Crotoniatae* fuere, qui periclitanti succurrerent Graeciae, et una quidem nave, cui praefuit vir ter Pythiorum certaminum victor, Phayllus: sunt autem Crotoniatae origine Achaei. (48.) Iam reliqui quidem, quos memoravi, triremes praebuerunt; Melii vero et Siphnii et Seriphii penteconteros; [*id est,* longas naves remis quinquaginta instructas:] et Melii quidem, genus a Lacedaemone

νιοι δὲ καὶ Σερίφιοι, Ἴωνες ἐόντες ἀπ᾽ Ἀθηνέων, μίαν ἑκάτεροι. Ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, τριηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.

Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ 49
τῶν εἰρημένων πολίων, ἐβουλεύοντο, προθέντος Εὐρυβιάδεω, γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, ὅκου δοκέοι ἐπιτηδεώτατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσί. ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀφεῖτο ἤδη, τῶν δὲ λοιπέων πέρι προετίθεε. Αἱ γνῶμαι δὲ τῶν λεγόντων αἱ πλεῖσται συνεξέπιπτον, πρὸς τὸν Ἰσθμὸν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου· ἐπιλέγοντες τὸν λόγον τόνδε „ὡς, ἢν νικηθέωσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἐόντες, πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τι-

derivantes, duas praebuere; Siphnii vero et Seriphii, Iones ab Athenis originem ducentes, utrique unam. Fuit autem *universus navium numerus*, demtis penteconteris, trecentae septuaginta et octo.

(49.) Ut *ad Salaminem* convenit ex praedictis civitatibus *classis*, deliberarunt duces, rogante Eurybiade ut sententiam diceret quisquis vellet, *quo loco opportunissimum videretur pugna navali decernere, ex eis nempe locis quae in ipsorum essent potestate:* iam enim Attica pro derelicta erat: itaque de reliquis locis rogavit. Et pleraeque eorum, qui verba fecerunt, in hoc congruebant sententiae, *ad Isthmum navigandum esse, et ante Peloponnesum navali pugna decernendum:* cuius sententiae hanc rationem reddebant, *quod, si inferiores ex pugna discessissent, et Salamine essent, obsiderentur in insula, ubi nullum ipsis adparere sub-*

μωρίη οὐδεμίη ἐπιφανήσεται· πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ, ἐς
τοὺς ἑωυτῶν ἐξοίσονται."

50 Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγο-
μένων, ἐλήλυθε ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἀγγέλλων ἥκειν τὸν
βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπο-
λέεσθαι. Ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς
ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιέων τὴν πόλιν, αὐτέων
ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν Πλαταιέων
ὡσαύτως, ἧκέ τε ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ πάντα ἐκεῖνα
ἐδήϊου. ἐνέπρησε δὲ Θέσπειάν τε καὶ Πλάταιαν, πυ-
51 θόμενος Θηβαίων ὅτι οὐκ ἐμήδιζον. Ἀπὸ δὲ τῆς δια-
βάσιος τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ
βάρβαροι, ἕνα αὐτοῦ διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέ-
βαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἑτέροισι μήνεσι ἐγέ-
νοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιάδεω ἄρχοντος Ἀθηναίοισι.

sidium posset; ad Isthmum vero, ad suos se possent salvi recipere.

(50.) Dum ita duces Peloponnesiorum disputant, advenit vir Atheniensis, nuncians *in Atticam ingressum esse Barbarum, et totam regionem igne vastare.* Quippe exercitus una cum Xerxe, itinere per Boeotiam facto, incensa Thespiensium urbe, qui in Peloponnesum se receperant, itemque Plataeensium urbe, Athenas profectus, omnia illius regionis loca evastabat. Incenderat autem Thespiam et Plataeam, quod a Thebanis audisset, cum Medis illos non sentire. (51.) A transitu Hellesponti, unde iter facere coeperant Barbari, postquam ibi unum mensem erant morati, quo in Europam transierunt, tribus proximis mensibus in Attica adfuerunt, prae-

καὶ αἱρέουσι ἐρῆμον τὸ ἄστυ, καί τινας ὀλίγους εὑρί-
σκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ
ἱροῦ, καὶ πένητας ἀνθρώπους· οἳ φραξάμενοι τὴν ἀκρό-
πολιν θύρῃσί τε καὶ ξύλοισι, ἠμύνοντο τοὺς ἐπιόντας·
ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενίης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλα-
μῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήϊον
τὸ ἡ Πυθίη σφι ἔχρησε „τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον
ἔσεσθαι·“ αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον κατὰ
τὸ μαντήϊον, καὶ οὐ τὰς νῆας. Οἱ δὲ Πέρσαι, ἱζόμενοι 52
ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι
καλέουσι Ἀρήϊον πάγον, ἐπολιόρκεον τρόπον τοιόνδε· ὅκως
στυπεῖον περὶ τοὺς ὀϊστοὺς περιθέντες ἅψειαν, ἐτόξευον
ἐς τὸ φράγμα. ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι
ὅμως ἠμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι,

tore Atheniensium Calliade. Deprehenderunt autem vacuam urbem, et paucos quosdam Atheniensium in templo versantes, quaestores templi, et pauperes nonnullos homines; qui arce asseribus atque palis praesepta arcebant subeuntes. Hi et ob victus inopiam sese Salaminem non receperant, et quod se solos existimarent sententiam reperisse oraculi a Pythia editi, *ligneum murum insuperabilem fore;* nempe hoc ipsum esse certum illud refugium, quod oraculo significatum esset, non naves. (52.) *Persae* vero, castris in tumulo positis ex adverso arcis sito, quem *Areopagum* [Martium tumulum] vocant, hoc modo illam oppugnarunt: stupam sagittis circumdatam incendebant, atque ita sagittas adversus vallum iaculabantur. At oppugnati *Athenienses,* ad extremum licet malum redacti, fallente eos etiam

καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος· οὐδὲ λόγους τῶν Πει-
σιστρατιδέων προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο.
ἀμυνόμενοι δὲ, ἄλλα τε ἀντεμηχανέοντο, καὶ δὴ καὶ
προσιόντων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας, ὀλοιτρόχους
ἀπίεσαν· ὥστε Ξέρξεα ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίῃσι ἐνέ-
53 χεσθαι, οὐ δυνάμενόν σφεας ἑλεῖν. Χρόνῳ δ' ἐκ τῶν
ἀπόρων ἐφάνη δή τις ἔσοδος τοῖσι βαρβάροισι· ἔδεε γὰρ
κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἠπεί-
ρῳ γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἔμπροσθε ὦν πρὸ τῆς ἀκρο-
πόλιος, ὄπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ
οὔτε τις ἐφύλασσε, οὔτ' ἂν ἤλπισε μή κοτέ τις κατὰ
ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησάν τινες κα-
τὰ τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καίτοι-
περ ἀποκρήμνου ἐόντος τοῦ χώρου. Ὡς δὲ εἶδον αὐτοὺς

vallo, tamen resistebant; nec conditiones de deditione admittebant, a Pisistratidis propositas. Resistebant autem, quum alia contra machinantes, tum et, quoties ad portam succederent barbari, ingentibus in eos saxis devolutis; ut perdiu *Xerxes* inops fuerit consilii, quum illos expugnare non posset. (53.) Ad extremum vero, post illas difficultates, introitus quidam in arcem barbaris adparuit: debuit enim, iuxta oraculum, universa Atheniensium terra, quatenus in continente erat, in Barbarorum venire potestatem. Erat igitur ante arcem, sed in parte a porta et adscensu aversa, locus ubi nemo excubabat, et ubi nemo crediderat quemquam hominum umquam adscensurum: eo loco, quamvis praerupto, adscenderunt nonnulli prope *Aglauri fanum*, Cecropis filiae. Quos ut in arcem conscendisse viderunt Athenienses,

ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐῤῥίπτεον ἑωυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος κάτω, καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεβηκότες, πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας· ταύτας δὲ ἀνοίξαντες, τοὺς ἱκέτας ἐφόνευον· ἐπεὶ δέ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες, ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν.

Σχὼν δὲ παντελέως τὰς Ἀθήνας Ξέρξης, ἀπέπεμψε 54
ἐς Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα, Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι εὐπρηξίην. Ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἑωυτῷ δὲ ἑπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱρὰ, ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν· εἴ τε δὴ ὦν ὄψιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίου ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴ τε καὶ ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν. οἱ δὲ φυγάδες

alii de muro sese praecipitarunt perieruntque, alii in interiorem templi aedem confugerunt. *Persae* vero qui adscenderant, primum ad portam adcurrerunt, eaque aperta trucidarunt supplices; quibus omnibus occisis, spoliarunt templum, et universam *acropolin incenderunt.*

(54.) Tum *Xerxes*, *Athenis* penitus *potitus*, equitem Susa misit, qui Artabano rem feliciter gestam nunciaret. Postridie vero quam nuncium hunc dimisit, convocatis Atheniensium exsulibus, qui illius castra sequebantur, mandavit, ut in arcem adscenderent, suoque ritu ibi sacra facerent; sive quod viso nocturno monitus hoc illis imperavit, sive religio quaedam eum incesserat quod templum cremasset. Et Atheniensium exsules mandata fecerunt. (55.)

55 τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα. Τοῦ δὲ εἵνεκεν τουτέων ἐπεμνήσθην, φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλι ταύτῃ Ἐρεχθῆος τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηὸς, ἐν τῷ ἐλαίη τε καὶ θάλασσα ἔνι· τὰ λόγος παρὰ Ἀθηναίων Ποσειδέωνά τε καὶ Ἀθηναίην, ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης, μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος, Ἀθηναίων οἱ θύειν ὑπὸ βασιλῆος κελευόμενοι, ὡς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρὸν, ὥρων βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. οὗτοι μέν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

56 Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὥς σφι ἐξαγγέλθη ὡς ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυβον ἀπίκοντο, ὥστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἔς τε τὰς

Cur autem huius rei fecerim mentionem, dicam. Est in hac acropoli *templum Erechthei* illius, qui terra genitus dicitur, quo in templo *olea* inest et *mare*, quae aiunt a Neptuno et Minerva, quum de hac terra inter se certarent, testibus advocatis Atheniensibus, posita ibi fuisse. Haec igitur olea simul cum reliquo templo a barbaris erat cremata: altero vero ab hoc incendio die, ut in id templum adscenderunt Athenienses sacra facere iussi a Xerxe, surculum viderunt e stipite enatum, cubiti fere longitudine. Hoc quidem illi memorarunt.

(56.) *Graeci* vero *ad Salaminem*, ut nunciatum est eis quo statu esset Athenarum acropolis, tanto sunt terrore perculsi, ut e ducibus nonnulli ne manserint quidem donec super quaestione proposita fie-

νῆας ἐσέπιπτον, καὶ ἱστία ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι· τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτέων ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμαχέειν. νύξ τε ἐγίνετο, καὶ οἱ, διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐσέβαινον ἐς τὰς νῆας. Ἐνθαῦτα δὴ Θεμι- 57 στοκλῆα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νῆα, εἴρετο Μνησίφιλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὅ τι σφι εἴη βεβουλευμένον. πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ ὡς εἴη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς νῆας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν, καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχέειν, εἶπε· „Οὔτοι ἄρα ἢν ἀπαίρωσι τὰς νῆας ἀπὸ Σαλα„μῖνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχήσεις. κατὰ γὰρ πόλις ἕκαστοι τρέψονται· καὶ οὔτε σφέας Εὐ„ρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται, οὔτε τις ἀνθρώπων ἄλ„λος, ὥστε οὐ μὴ διασκεδασθῆναι τὴν στρατιήν· ἀπο„λέεταί τε ἡ Ἑλλὰς ἀβουλίῃσι. ἀλλ', εἴ τις ἐστὶ μη-

ret decretum, sed in naves sese coniicientes vela panderint tamquam abituri; reliqui vero re deliberata fecerint decretum, *ad Isthmum esse pugnandum.* Iamque nox aderat; et hi quoque, soluto consessu, naves sunt ingressi. (57.) Ibi tunc *Themistoclem,* in navem reversum, interrogavit *Mnesiphilus,* civis Atheniensis, *quidnam ab illis decretum foret?* A quo ubi cognovit, decretum esse ut navibus ad Isthmum deductis ante Peloponnesum dimicarent: *Quod si igitur,* inquit, *hi Salamine solverint, tu pro nulla amplius patria pugnabis. Nam in suas quique civitates se recipient, et nec Eurybiades, nec quisquam hominum alius retinere eos poterit, quin dissolvatur exercitus: et per ducum imprudentiam peritura est Graecia. At ut, si qua via aut ratio superest, perge, et, quae decreta*

„χανὴ, ἴθι, καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ βεβουλευμένα, ἤν
„κως δύνῃ ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδεα μεταβουλεύσασθαι,
58 „ὥστε αὐτοῦ μενέειν.“ Κάρτα δὴ τῷ Θεμιστοκλέϊ
ἤρεσε ἡ ὑποθήκη· καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος,
ἤϊε ἐπὶ τὴν νῆα τὴν Εὐρυβιάδεω. ἀπικόμενος δὲ, ἔφη
θέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμῖξαι. ὁ δ᾽ αὐτὸν ἐς τὴν
νῆα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν εἴ τι θέλει. ἐνθαῦτα ὁ Θε-
μιστοκλέης παριζόμενός οἱ καταλέγει κεῖνά τε πάντα
τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἑωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα
πολλὰ προστιθείς· ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηΐζων ἔκ τε τῆς
νηὸς ἐκβῆναι, συλλέξαι τε τοὺς στρατηγοὺς ἐς τὸ συν-
59 έδριον. Ὡς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυ-
βιάδεα προθεῖναι τὸν λόγον, τῶν εἵνεκα συνήγαγε τοὺς
στρατηγοὺς, πολὺς ἦν ὁ Θεμιστοκλέης ἐν τοῖσι λόγοισι,
οἷα κάρτα δεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Κορίνθιος

sunt, operam da ut rescindas; si persuadere fortasse Eurybiadi potueris, ut mutato consilio hic maneat. (58.) *Themistocli* admodum placuit monitum: qui, nullo ad haec responso dato, ad Eurybiadis navem perrexit. Quo ubi venit, *de communibus rebus*, ait, *se aliquid cum illo communicaturum:* et ille, si quid secum vellet, navem suam conscendere eum iussit. Ibi tum *Eurybiadi* adsidens *Themistocles*, et omnia ista quae ex Mnesiphilo audiverat, tamquam sua, exposuit, et multa alia adiecit; donec precibus eum expugnavit, ut nave egrederetur, et in concilium iterum convocaret duces. (59.) Qui ubi convenerunt, priusquam rem, cuius caussa convocati duces erant, Eurybiades proponeret, multos Themistocles fecit sermones, enixe flagitans. Quem

στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε· „Ὦ Θεμι„στόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ῥαπίζον„ται.“ ὁ δὲ, ἀπολυόμενος, ἔφη· „Οἱ δέ γε ἐγκατα„λειπόμενοι οὐ στεφανεῦνται.“ Τότε μὲν ἠπίως πρὸς 60 τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο. πρὸς δὲ τὸν Εὐρυβιάδεα ἔλεγε ἐκείνων μὲν οὐκέτι οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὡς ἐπεὰν ἀπαίρωσι ἀπὸ Σαλαμῖνος, διαδρήσονται. παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορέειν· ὁ δὲ ἄλλου λόγου εἴχετο, λέγων τάδε. „Ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἢν ἐμοὶ πείθῃ (1) „ναυμαχίην αὐτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ, πειθόμενος „τουτέων τοῖσι λέγουσι, ἀναζεύξῃς πρὸς τὸν Ἰσθμὸν τὰς „νῆας. ἀντίθες γὰρ ἑκάτερον, ἀκούσας. πρὸς μὲν τῷ „Ἰσθμῷ συμβάλλων, ἐν πελάγεϊ ἀναπεπταμένῳ ναυ-

interfatus Corinthius dux Adimantus, Ocyti filius: *Themistocles! inquit, in certaminum solemnibus, qui ante tempus surgunt, flagris caeduntur.* Et ille, sui purgandi caussa, ait: *At, qui pone manent, non coronantur.* (60.) Ita tunc quidem placide respondit Corinthio. Ad Eurybiadem vero conversus, nihil iam eorum dixit quae ante exposuerat, *dispersum iri socios, si Salamine solvissent:* etenim, praesentibus sociis, nullo modo decorum erat ut eos accusaret. Sed aliam dicendi rationem tenens, ita locutus est: (1.) *Penes te nunc est servare Graeciam, si meum consilium secutus, hic manens pugnam navalem commiseris, neque his morem gesseris qui naves ad Isthmum promovendas esse contendunt. Accipe enim, et alteram alteri rationi oppone. Ad Isthmum pugnam committens, in aperto mari*

,,μαχήσεις, ἐς ὃ ἥκιστα ἡμῖν σύμφορόν ἐστι, νῆας
,,ἔχουσι βαρυτέρας, καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας. τοῦτο δὲ,
,,ἀπολέεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἴγιναν,
,,ἤνπερ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἅμα γὰρ τῷ ναυ-
,,τικῷ αὐτέων ἕψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός· καὶ οὕτω
,,σφέας αὐτὸς ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύ-
60 ,,σεις τε ἁπάσῃ τῇ Ἑλλάδι. Ἢν δὲ τὰ ἐγὼ λέγω
(2) ,,ποιήσῃς, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστὰ εὑρήσεις. πρῶτα
,,μὲν, ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγῃσι πρὸς πολ-
,,λὰς, ἢν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνῃ, πολλὸν
,,κρατήσομεν. τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχέειν, πρὸς ἡμέων
,,ἐστί· ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ, πρὸς ἐκείνων. αὖτις δὲ, Σαλα-
,,μὶς περιγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπέκκειται τέκνα τε καὶ
,,γυναῖκες. καὶ μὴν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ

pugnabis, quo minime nobis conducit, graviores naves habentibus, et numero pauciores. Porro Salaminem perdes, et Megara, et Aeginam, etiamsi caeteroquin feliciter nobis res esset cessura. Nam classem secuturus est pedestris exercitus, adeoque tu ipse illos in Peloponnesum duxeris, periculumque fuerit ut universam perdas Graeciam. (60. 2.) *Sin quae ego dico feceris, haec in illis commoda reperies. Primum quidem: in angusto mari confligentes paucis navibus adversus multas, si rationi consentaneus exitus fuerit pugnae, multo erimus superiores. Nam in angusto praelium navale facere, pro nobis est; in aperto vero, pro illis. Deinde Salamis servatur, in qua nos liberos nostros et uxores deposuimus. Tum vero etiam illud in hac ratione continetur, quod inprimis*

„καὶ περιέχεσθε μάλιστα· ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων,
„προναυμαχήσεις Πελοποννήσου, καὶ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ·
„οὐδέ σφεας, εἴπερ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελο-
„πόννησον. Ἢν δέ γε καὶ τὰ ἐγὼ ἐλπίζω γένηται, καὶ 60
„νικήσωμεν τῇσι νηυσὶ, οὔτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέ- (3)
„σονται οἱ βάρβαροι, οὔτε προβήσονται ἑκαστέρω τῆς
„Ἀττικῆς, ἀπίασί τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισί τε
„κερδανέομεν περιεοῦσι, καὶ Αἰγίνῃ, καὶ Σαλαμῖνι, ἐν
„τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γε-
„νέσθαι. Οἰκότα μέν νυν βουλευομένοισι ἀνθρώποισι, ὡς
„τὸ ἐπίπαν ἐθέλει γίνεσθαι· μὴ δὲ οἰκότα βουλευομέ-
„νοισι, οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρέειν πρὸς τὰς
ἀνθρωπηΐας γνώμας." Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος, 61
αὖτις ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπεφέρετο, σιγᾶν τε κε-

vobis cordi est: nam, hic manens, pariter pro Peloponneso pugnabis, atque ad Isthmum; nec vero illos, si sapueris, in Peloponnesum duces. (60.3.)*Sin quod ego spero evenerit, pugnaque navali vicerimus, tunc nec ad Isthmum vobis aderunt Barbari, nec ultra Atticam progredientur, sed incondita fuga se recipient; lucrabimurque servata Megara, et Aeginam, et Salaminem, ad quam nos hostibus superiores esse futuros oraculo etiam praedictum est. Iam consilia rationi consentanea capientibus hominibus solent plerumque etiam consentanea evenire: sin contra rationem consulunt, ne Deus quidem humanis sententiis accedere amat.* (61.) Haec ubi *Themistocles* dixit, iterum in eum invectus est Corinthius *Adimantus; tacere* iubens *virum cui nulla sit patria,* vetans-

λεύων τῷ μὴ ἔστι πατρὶς, καὶ Εὐρυβιάδεα οὐκ ἐῶν ἐπι-
ψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρί· πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλῆα πα-
ρεχόμενον, οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦ-
τα δέ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο
αἱ Ἀθῆναι. Τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλέης κεῖνόν τε καὶ τοὺς
Κορινθίους πολλά τε καὶ κακὰ ἔλεγε· ἑωυτοῖσι τε
ἐδήλου λόγῳ ὡς εἴη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἤπερ
κείνοισι, ἔστ' ἂν διηκόσιαι νῆές σφι ἔωσι πεπληρωμέ-
ναι· οὐδαμοὺς γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρού-
62 σεσθαι. Σημαίνων δὲ ταῦτα, τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς
Εὐρυβιάδεα, λέγων μᾶλλον ἐπεστραμμένα· „Σὺ εἰ
„μενέεις αὐτοῦ, καὶ μένων ἔσεαι ἀνὴρ ἀγαθός· — εἰ
„δὲ μὴ, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα. τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν
„τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νῆες. ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο. Εἰ

que Eurybiadem suffragia rogare super sententia ab homine exsule proposita; *quando enim patriam ostendere Themistocles potuerit, tunc demum ei licitum fore sententias cum aliis conferre.* Haec in eum dicta proiecit, quod captae Athenae in hostium essent potestate. Tum vero *Themistocles* et illum et Corinthios multis insectatus maledictis, ratione eis demonstravit, *et urbem et terram Atheniensibus ampliorem, quam illis, esse, quamdiu ducentas habuerint naves instructas; nullum enim graecum populum, quem adierint, ipsos esse repulsurum.* (62.) Haec postquam significavit, ad Eurybiadem convertens sermonem, maiore incitatione ait: *Tu si hic manes, hicque manens fortem te virum praestas, recte feceris; si non, Graeciam evertes. Nam summa belli nobis in navibus vertitur. Tu vero*

„δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς μὲν, ὡς ἔχομεν, ἀνα-
„λαβόντες τοὺς οἰκέτας, κομιεύμεθα ἐς Σίριν τὴν ἐν
„Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡμετέρη τέ ἐστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ
„λόγια λέγει, ὑπ' ἡμέων αὐτὴν δέειν κτισθῆναι. ὑμεῖς
„δὲ, συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες, μεμνήσεσθε τῶν
„ἐμῶν λόγων.“ Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλῆος λέγοντος, 63
ἀνεδιδάσκετο Εὐρυβιάδης. δοκέειν δέ μοι, ἀῤῥωδήσας
μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἀνεδιδάσκετο, μή σφεας ἀπο-
λίπωσι, ἢν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀνάγῃ τὰς νῆας. ἀπολιπόν-
των γὰρ Ἀθηναίων, οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοι-
ποί. ταύτην δὲ αἱρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας
διαναυμαχέειν.

Οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα, ἔπεσι ἀκροβολισά- 64
μενοι, ἐπεί τε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο

mihi morem gere. Id ni feceris, nos quidem e vestigio, receptis nostris, Sirin proficiscemur, Italiae urbem, iam antiquitus nostram, quam a nobis instaurandam esse oracula etiam dicunt: vos vero, talibus sociis privati, eorum quae dixi reminiscemini. (63.) His a Themistocle dictis meliora edoctus ***Eurybiades*** est. Et maxime quidem eo mihi videtur sententiam mutasse, quod vereretur, ne, si ad Isthmum deduceret classem, Athenienses desererent socios: qui si illos deseruissent, reliqui non amplius pares hostibus erant futuri. Hanc igitur suscepit sententiam, ut ibi manerent, ibique navali pugna decernerent.

(64.) Hoc modo quum hi *ad Salaminem* verbis inter se essent velitati, postquam ita placuit Eury-

ὡς ναυμαχήσοντες. ἡμέρη τε ἐγίνετο, καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἔν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ. ἔδοξε δέ σφι εὔξασθαι τοῖσι θεοῖσι, καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίευν ταῦτα. εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι, αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο· ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας
65 νῆα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν. Ἔφη δὲ Δικαῖος ὁ Θεοκύδεος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φυγάς τε καὶ παρὰ Μήδοισι λόγιμος γενόμενος τοῦτον τὸν χρόνον· „ἐπεί τε ἐκείρετο ἡ Ἀττικὴ χώρη ὑπὸ τοῦ πεζοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξεω, ἐοῦσα ἐρῆμος Ἀθηναίων, τυχεῖν τότε ἐὼν ἅμα Δημαρήτῳ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἐν τῷ Θριασίῳ πεδίῳ· ἰδεῖν δὲ κονιορτὸν χωρέοντα ἀπὸ Ἐλευσῖνος, ὡς ἀνδρῶν μάλιστά κῃ τρισμυρίων· ἀποθωυμάζειν τέ σφεας τὸν κονιορτὸν, ὅτεών

biadi, ad committendum ibidem navale praelium se compararunt. Et ut illuxit dies, simul cum oriente sole et terra et mare contremuit. Itaque diis vota facere placuit, et Aeacidas socios invocare. Utque placuit, ita fecerunt. Deos omnes precati, protinus ex Salamine Aiacem et Telamonem advocarunt: et ad advehendum Aeacum reliquosque Aeacidas navem in Aeginam miserunt. (65.) Fuit per id tempus Dicaeus, Theocydis filius, civis Atheniensis, exsul et in existimatione apud Medos, qui narravit „quo tempore Attica, Atheniensibus nudata, vastabatur a pedestri Xerxis exercitu, fuisse tunc se forte cum Demarato Lacedaemonio in Thriasio campo, vidisseque ibi pulverem ab Eleusine orientem, tamquam a triginta admodum millibus hominum excitatum;

κοτὲ εἴη ἀνθρώπων, καὶ πρόκα τε φωνῆς ἀκούειν, καί οἱ φαίνεσθαι τὴν φωνὴν εἶναι τὸν μυστικὸν ἴακχον. εἶναι δ' ἀδαήμονα τῶν ἱρῶν τῶν ἐν Ἐλευσῖνι τὸν Δημάρητον, εἴρεσθαί τε αὐτὸν ὅ τι τὸ φθεγγόμενον εἴη τοῦτο· αὐτὸς δὲ εἶπαι· „Δημάρητε, οὐκ ἔστι ὅκως οὐ μέγα τι σῖνος „ἔσται τῇ βασιλῆος στρατιῇ. τάδε γὰρ ἀρίδηλα, ἐρή„μου ἐούσης τῆς Ἀττικῆς, ὅτι θεῖον τὸ φθεγγόμενον, „ἀπὸ Ἐλευσῖνος ἰὸν ἐς τιμωρίην Ἀθηναίοισί τε καὶ τοῖσι „συμμάχοισι. καὶ ἢν μέν γε κατασκήψῃ ἐς τὴν Πελο„πόννησον, κίνδυνος αὐτῷ τε βασιλέϊ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ „ἐν τῇ ἠπείρῳ ἔσται· ἢν δὲ ἐπὶ τὰς νῆας τράπηται τὰς „ἐν Σαλαμῖνι, τὸν ναυτικὸν στρατὸν κινδυνεύσει βα„σιλεὺς ἀποβαλέειν. τὴν δὲ ὀρτὴν ταύτην ἄγουσι Ἀθη„ναῖοι ἀνὰ πάντα ἔτεα τῇ Μητρὶ καὶ τῇ Κούρῃ, καὶ „αὐτέων τε ὁ βουλόμενος καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μυεῖ-

quumque miratus esset, quibusnam ab hominibus excitaretur ille pulvis, exaudisse mox vocem, quae vox ei visa esset *mysticus* esse *Iacchus*. Tum Demaratum, qui sacrorum Eleusiniorum fuisset ignarus, ex se quaesisse quid esset quod ita sonaret, seque ei respondisse: *Demarate! haud aberit quin magna clades exercitum regis adfligat. Quum enim deserta sit Attica, prorsus manifestum est, divinum esse hunc sonum, ab Eleusine auxilio venientem Atheniensibus eorumque sociis. Quod quidem ostentum si Peloponnesum versus cadet, periculum ipsi Regi et pedestribus illius copiis erit: sin ad classem convertetur quae Salamine est, navalibus Regis copiis exitium portenderit. Agunt autem quotannis hoc festum Athenienses Cereri Matri et Proserpi-*

,,ται· καὶ τὴν Φωνὴν, τῆς ἀκούεις, ἐν ταύτῃ τῇ ὁρτῇ ,,ἰακχάζουσι.“ Πρὸς ταῦτα εἶπαι Δημάρητον· ,,Σί- ,,γα τε, καὶ μηδενὶ ἄλλῳ τὸν λόγον τοῦτον εἴπῃς. ἢν ,,γάρ τοι ἐς βασιλῆα ἀνενειχθῇ τὰ ἔπεα ταῦτα, ἀπο- ,,βαλέεις τὴν κεΦαλήν· καί σε οὔτε ἐγὼ δυνήσομαι ,,ῥύσασθαι, οὔτ᾽ ἄλλος ἀνθρώπων οὐδὲ εἷς. ἀλλ᾽ ἔχ᾽ ,,ἥσυχος. περὶ δὲ στρατιῆς τῆσδε θεοῖσι μελήσει.“ Τὸν μὲν δὴ ταῦτα παραινέειν. ἐκ δὲ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς Φωνῆς γενέσθαι νέΦος, καὶ μεταρσιωθὲν, Φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμῖνος, ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. οὕ- τω δὲ αὐτοὺς μαθεῖν, ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω ἀπο- λέεσθαι μέλλοι.“ Ταῦτα μὲν Δικαῖος ὁ Θεοκύδεος ἔλεγε, Δημαρήτου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καταπτό- μενος.

nae: et, quisquis vult ipsorum et reliquorum Graecorum, his sacris initiatur; et hoc vocis sono, quem audis, in eiusdem festi solemnibus Iacchum celebrant. Ad haec Demaratum dixisse: *Silentium tene, nec alii cuiquam hoc dicas. Quod si enim ad Regem deferentur haec tua verba, capite lues, nec aut ego aut quisquam hominum alius servare te poterit. Quare tu sile: quod autem ad exercitum hunc pertinet, id Deo curae erit.* Hoc sibi Demaratum ait praecepisse: tum vero ex pulvere et sonitu ortam esse nubem, quae in sublime levata, versus Salaminem ad castra Graecorum delata sit. Ita se intellexisse, classem Xerxis perditum iri.“ Haec Dicaeus, Theocydis filius, referebat, Demaratum aliosque testes citans.

Οἱ δὲ ἐς τὸν Ξέρξεω ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες, ἐπειδὴ ἐκ Τρηχῖνος, θεησάμενοι τὸ τρῶμα τὸ Λακωνικὸν, διέβησαν ἐς τὴν Ἱστιαίην, ἐπισχόντες ἡμέρας τρεῖς ἔπλωον δι' Εὐρίπου, καὶ ἐν ἑτέρῃσι τρισὶ ἡμέρῃσι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ. Ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, οὐκ ἐλάσσονες ἐόντες ἀριθμὸν ἐσέβαλον ἐς τὰς Ἀθήνας, κατά τε ἤπειρον καὶ τῇσι νηυσὶ ἀπικόμενοι, ἢ ἐπί τε Σηπιάδα ἀπίκοντο καὶ ἐς Θερμοπύλας. ἀντιθήσω γὰρ τοῖσί τε ὑπὸ τοῦ χειμῶνος αὐτέων ἀπολομένοισι, καὶ τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι, καὶ τῇσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίῃσι, τούσδε τοὺς τότε οὔκω ἑπομένους βασιλέϊ, Μηλιέας τε καὶ Δωριέας, καὶ Λοκροὺς, καὶ Βοιωτοὺς, πανστρατιῇ ἑπομένους, πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων· καὶ μάλα Καρυστίους τε καὶ Ἀνδρίους, καὶ Τηνίους τε καὶ τοὺς λοιποὺς νησιώτας πάντας, πλὴν τῶν πέντε πολίων, τῶν 66

(66.) *Nauticus Xerxis exercitus,* postquam ex Trachine, conspecta Laconica strage, in Histiaeam rursus traiecisset, tres dies ibi moratus per Euripum navigavit, et aliis tribus diebus *Phalerum* pervenit. Videnturque mihi hostes, et terra et mari advenientes, non minore hominum numero Athenas invasisse, quam cum quo ad Sepiadem venerant et ad Thermopylas. Eis enim qui tempestate perierunt, et qui ad Thermopylas ceciderunt et in navalibus pugnis ad Artemisium, hos oppono qui tunc nondum secuti regem erant, Malienses, et Dorienses, et Locros, et Boeotos; qui nunc omnibus copiis, exceptis Thespiensibus et Plataeensibus, eum sequebantur; ad haec utique Carystios, et Andrios, et Tenios, reliquosque insularum incolas omnes, praeter quinque

ἐπεμνήσθην πρότερον τὰ οὐνόματα. ὅσῳ γὰρ δὴ προέ-
βαινε ἐσωτέρω τῆς Ἑλλάδος ὁ Πέρσης, τοσούτῳ πλέω
67 ἔθνεά οἱ εἵπετο. Ἐπεὶ ὦν ἀπίκατο ἐς τὰς Ἀθήνας πάν-
τες οὗτοι, πλὴν Παρίων· Πάριοι δὲ ὑπολειφθέντες ἐν
Κύθνῳ, ἐκαραδόκεον τὸν πόλεμον κῇ ἀποβήσεται· οἱ
δὲ λοιποὶ ὡς ἀπίκοντο ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα κατέβη
αὐτὸς Ξέρξης ἐπὶ τὰς νῆας, ἐθέλων σφι συμμῖξαι τε
καὶ πυθέσθαι τῶν ἐπιπλωόντων τὰς γνώμας. Ἐπεὶ
δὲ ἀπικόμενος προΐζετο, παρῆσαν μετάπεμπτοι οἱ τῶν
ἐθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι καὶ ταξίαρχοι ἀπὸ τῶν
νηῶν, καὶ ἵζοντο ὥς σφι βασιλεὺς ἑκάστῳ τιμὴν ἐδε-
δώκεε· πρῶτος μὲν, ὁ Σιδώνιος βασιλεύς· μετὰ δὲ, ὁ
Τύριος· ἐπὶ δὲ, ὦλλοι. ὡς δὲ κόσμῳ ἐπεξῆς ἵζοντο,
πέμψας Ξέρξης Μαρδόνιον, εἰρώτα, ἀποπειρώμενος

illas civitates, quarum nomina supra commemoravi. Nam quo magis intro in Graeciam progrediebatur Persa, tanto plures eum populi sequebantur. (67.) Postquam igitur hi omnes *Athenas* pervenerant, Pariis exceptis: nam Parii, pone manentes in Cythno, exitum belli exspectabant: reliqui vero ut *Phalerum* pervenerunt, ibi tunc *Xerxes* ipse ad classem descendit, cum ducibus cupiens sermones conferre, sententiasque eorum explorare. Eo igitur profectus quum concilio praesideret, aderant convocati populorum regi subiectorum tyranni, et ordinum in classe praefecti, sedentes prout cuique illorum honorem rex tribuerat: primus quidem, Sidonius rex; post hunc Tyrius; tum reliqui. Qui ut ordine deinceps consederant, Mardonium Xerxes misit, qui tentaret singulos interrogaretque, an faciendum esse navale

ἑκάστου, εἰ ναυμαχίην ποιέοιτο. Ἐπεὶ δὲ περιιὼν εἰρώ- 68
τα ὁ Μαρδόνιος, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ Σιδωνίου, οἱ μὲν δὴ
ἄλλοι κατὰ τὠυτὸ γνώμην ἐξεφέροντο, κελεύοντες ναυ-
μαχίην ποιέεσθαι, Ἀρτεμισίη δὲ τάδε ἔφη· „Εἶπαί μοι (1)
„πρὸς βασιλῆα, Μαρδόνιε, ὡς ἐγὼ τάδε λέγω. Οὔτε
„κακίστην γενομένην ἐν τῆσι ναυμαχίῃσι τῆσι πρὸς Εὐ-
„βοίῃ, οὔτε ἐλάχιστα ἀποδεξαμένην, δέσποτα, τὴν
„ἐοῦσαν γνώμην με δίκαιόν ἐστιν ἀποδείκνυσθαι, τὰ τυγ-
„χάνω φρονέουσα ἄριστα ἐς πρήγματα τὰ σά. καί τοι
„τάδε λέγω· φείδεο τῶν νηῶν, μηδὲ ναυμαχίην ποιέο.
„τοὶ γὰρ ἄνδρες τῶν σῶν ἀνδρῶν κρέσσονες τοσοῦτό εἰσι
„κατὰ θάλασσαν, ὅσον ἄνδρες γυναικῶν. τί δὲ πάν-
„τως δέει σε ναυμαχίῃσι ἀνακινδυνεύειν; οὐκ ἔχεις μὲν
„τὰς Ἀθήνας, τῶν περ εἵνεκα ὡρμήθης στρατεύεσθαι,
„ἔχεις δὲ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα; ἐμποδὼν δέ τοι ἵσταται

praelium censerent. (68.) Quos ubi Mardonius, initio facto a Sidonio, circumiens rogavit, communi consensu reliqui omnes pro sententia dixere, *faciendum praelium navale;* una *Artemisia* haec verba fecit: (1.) *Dic tu Regi, Mardonie, me haec dicere. Equidem, quae in pugnis ad Euboeam factis nec ignavissima fui, nec minima facta edidi, Domine, par est ut veram meam sententiam edam, dicamque quae tuis rebus maxime conferre censeo. Atqui hoc dico: parce navibus, nec praelium navale committe. Hi enim viri tuis viris mari tanto sunt superiores, quanto mulieribus viri. Quid autem omnino necesse est ut navalis pugnae adeas discrimen? Annon Athenas tenes, quarum caussa hanc suscepisti expeditionem? Immo reliquam et-*

„οὐδείς· οἳ δ' ἔτι ἀντέστησαν, ἀπήλλαξαν οὕτω ὡς κεί-
68 „νους ἔπρεπε; Τῇ δὲ ἐγὼ δοκέω ἀποβήσεσθαι τὰ τῶν
(2) „ἀντιπολέμων πρήγματα, τοῦτο φράσω. ἢν μὲν μὴ
„ἐπειχθῇς ναυμαχίην ποιεύμενος, ἀλλὰ τὰς νῆας αὐ-
„τοῦ ἔχῃς πρὸς γῇ μένων, ἢ καὶ προβαίνων ἐς τὴν Πε-
„λοπόννησον, εὐπετέως τοι, δέσποτα, χωρήσει τὰ νοέ-
„ων ἐλήλυθας. οὐ γάρ οἷοί τε πολλὸν χρόνον εἰσί τοι
„ἀντέχειν οἱ Ἕλληνες, ἀλλά σφεας διασκεδᾷς, κατὰ
„πόλις δὲ ἕκαστοι φεύξονται. οὔτε γὰρ σῖτος πάρα σφί-
„σι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι· οὔτε αὐ-
„τοὺς οἰκὸς, ἢν σὺ ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλαύνῃς τὸν
„πεζὸν στρατὸν, ἀτρεμιεῖν τοὺς ἐκεῖθεν αὐτέων ἥκοντας·
68 (3) „οὐδέ σφι μελήσει πρὸ τῶν Ἀθηναίων ναυμαχέειν. Ἢν

iam Graeciam tenes: neque quisquam tibi resistit: nam, qui adhuc restiterunt, hi ita accepti sunt ut commeruere. (68. 2.) *Quem vero exitum habituras esse putem res adversariorum, dicam. Si tu non properaveris navalem facere pugnam, sed hic manens ad terram adplicueris naves, aut si in Peloponnesum etiam progredieris; facile tibi, Domine, succedent ea quorum caussa huc venisti. Nec enim diu tibi resistere poterunt Graeci, sed disperges eos, et in suas quique civitates profugient. Nec enim commeatus illis, ut ego audio, in hac insula paratus adest: nec verosimile est, si tu adversus Peloponnesum duxeris pedestrem exercitum, tranquillos hic mansuros hos qui ex illa regione venerunt; nec illis curae erit pro Atheniensibus discrimen navalis praelii adire.* (68. 3.) *Sin protinus praelium facere maturaveris, vereor*

„δὲ αὐτίκα ἐπειχθῇς ναυμαχῆσαι, δειμαίνω μὴ ὁ ναυτικὸς στρατὸς κακωθεὶς, τὸν πεζὸν προσδηλήσηται. πρὸς δὲ, ὦ βασιλεῦ, καὶ τόδε ἐς θυμὸν βαλεῦ, ὡς τοῖσι μὲν χρηστοῖσι τῶν ἀνθρώπων κακοὶ δοῦλοι φιλέουσι γίνεσθαι, τοῖσι δὲ κακοῖσι, χρηστοί. σοὶ δὲ, ἐόντι ἀρίστῳ ἀνδρῶν πάντων, κακοὶ δοῦλοί εἰσι οἳ ἐν συμμάχων λόγῳ λέγονται εἶναι, ἐόντες Αἰγύπτιοί τε καὶ Κύπριοι, καὶ Κίλικες, καὶ Πάμφυλοι, τῶν ὄφελός ἐστι οὐδέν.“

69 Ταῦτα λεγούσης πρὸς Μαρδόνιον, ὅσοι μὲν ἔσαν εὔνοοι τῇ Ἀρτεμισίῃ, συμφορὴν ἐποιεῦντο τοὺς λόγους, ὡς κακόν τι πεισομένης πρὸς βασιλῆος, ὅτι οὐκ ἐᾷ ναυμαχίην ποιέεσθαι· οἱ δὲ ἀγαιόμενοί τε καὶ φθονέοντες αὐτῇ, ἅτε ἐν πρώτοισι τετιμημένης διὰ πάντων τῶν συμμάχων, ἐτέρποντο τῇ κρίσι, ὡς απο-

LXIX. 6. κρίσι. *Alii vulgo* ἀνακρίσι.

ne navalis exercitus male acceptus, pedestri quoque calamitatem sit adlaturus. Ad haec, Rex, hoc etiam cogites velim, bonis viris servos solere esse malos, malis vero bonos. Atqui tibi, viro omnium optimo, mali servi sunt, hi qui in sociorum numero dicuntur esse, nempe Aegyptii, et Cyprii, et Cilices, et Pamphyli, inutiles homines. (69.) Haec ubi *Artemisia* Mardonio dixit, quicumque reginae favebant, dolebant eam ista locutam, verentes ne malum quoddam ei a rege immineret, quod illum vetuisset navalem pugnam facere: qui vero invidebant ei maleque cupiebant, ut quae prae reliquis omnibus sociis in honore esset apud regem, iudicio illius delectabantur, quippe exitium ei ad-

λεομένης αὐτῆς. Ἐπεὶ δὲ ἀνηνείχθησαν αἱ γνῶμαι ἐς Ξέρξεα, κάρτα τε ἥσθη τῇ γνώμῃ τῆς Ἀρτεμισίης· καὶ νομίζων ἔτι πρότερον σπουδαίην εἶναι, τότε πολλῷ μᾶλλον αἴνεε. ὅμως δὲ τοῖσι πλέοσι πείθεσθαι ἐκέλευε τάδε, καταδόξας πρὸς μὲν Εὐβοίῃ σφέας ἐθελοκακέειν, ὡς οὐ παρεόντος αὐτοῦ· τότε δὲ αὐτὸς παρεσκεύαστο θεήσασθαι ναυμαχέοντας.

70 Ἐπειδὴ δὲ παρήγγελλον ἀναπλώειν, ἀνῆγον τὰς νῆας ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ἡσυχίην. τότε μέν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη ναυμαχίην ποιήσασθαι· νὺξ γὰρ ἐπεγένετο· οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. Τοὺς δὲ Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ἥκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. ἀρρώδεον δὲ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι, ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν· νικηθέντες τε,

laturo. At ut ad *Xerxem* relatae sunt sententiae, admodum gavisus est illius sententiâ: et, quum iam antea eximiam esse mulierem iudicasset, nunc etiam magis eam laudavit. Attamen *hac in re pluribus*, ait, *esse parendum;* ratus ad Euboeam sponte suos rem male gessisse, quoniam ipse abfuisset: nunc autem constituerat ipse spectare pugnantes.

(70.) Postquam enavigandi signum datum est, eduxerunt naves Salaminem versus, et per otium explicuerunt aciem. At tunc quidem non suffecit dies, ut committeretur praelium: nox enim supervenit; et illi in posterum diem sese comparabant. Graecos vero metus incessit et trepidatio, praesertim vero Peloponnesios: angebantur quippe, quod ad Salaminem residentes pro Atheniensium terra es-

ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἑωυτῶν ἀφύλακτον. Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ 71
τὴν παρεοῦσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅκως κατ' ἤπειρον μὴ ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. Ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδεα ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολίων, ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἵζοντο· καί σφι ἐπῆν στρατηγὸς Κλεόμβροτος, ὁ Ἀναξανδρίδεω, Λεωνίδεω δὲ ἀδελφεός. ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἰσθμῷ, καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁδὸν, μετὰ τοῦτο, ὥς σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδέμεον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τεῖχος. ἅτε δὲ ἐουσέων μυριαδέων πολλέων, καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου, ἤνετο τὸ ἔργον. καὶ γὰρ λίθοι, καὶ πλίνθοι, καὶ ξύλα, καὶ

sent dimicaturi; ubi si victi essent, in insula interclusi obsiderentur, suâ terrâ sine praesidio relictâ. (71.) Sub eamdem noctem pedestris Barbarorum exercitus adversus *Peloponnesum* profectus est; quamquam quaecumque excogitari potuerunt effecta erant, ne a continente in Peloponnesum irrumpere Barbari possent. Simulatque enim cognoverant Peloponnesii obiisse Leonidam ad Thermopylas, concursu ex oppidis facto Isthmum occuparunt, et praeerat eis ibi Cleombrotus, Anaxandridae filius, frater Leonidae. Ad Isthmum igitur considentes, primum Scironidem viam obstruxerunt, deinde de communi consilio *murum per Isthmum* instituerunt ducere. Quumque multae essent hominum myriades, quorum quisque manum operi admovit, perficiebatur opus. Nam et lapides et lateres et tigna et corbes sabulo reple-

Φορμοὶ ψάμμου πλήρεες ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς, οὔτε
72 ἡμέρης. Οἱ δὲ βωθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν πανδημεὶ,
οἵδε ἔσαν Ἑλλήνων· Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Ἀρκάδες πάντες, καὶ Ἠλεῖοι, καὶ Κορίνθιοι, καὶ Σικυώνιοι, καὶ Ἐπιδαύριοι, καὶ Φλιάσιοι, καὶ Τροιζήνιοι, καὶ Ἑρμιονέες. οὗτοι μὲν ἔσαν οἱ βοηθήσαντες καὶ ὑπεραῤῥωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροι-
73 χώκεε ἤδη. Οἰκέει δὲ τὴν Πελοπόννησον ἔθνεα ἑπτά.
τουτέων δὲ τὰ μὲν δύο, αὐτόχθονα ἐόντα, κατὰ χώρην ἵδρυται νῦν τῇ καὶ τὸ πάλαι οἴκεον, Ἀρκάδες τε, καὶ Κυνούριοι. ἓν δὲ ἔθνος, τὸ Ἀχαϊκὸν, ἐκ μὲν Πελοποννήσου οὐκ ἐξεχώρησε, ἐκ μέν τοι τῆς ἑωυτῶν· οἰκέει δὲ τὴν ἀλλοτρίην. τὰ δὲ λοιπὰ ἔθνεα τῶν ἑπτὰ τέσσερα,

tae congerebantur; et sociatâ operâ opus facientes, nullo temporis momento, nec noctu, nec interdiu, cessabant. (72.) Qui ad muniendum *Isthmum* operam suam consociarunt Graeci, hi fuere: Lacedaemonii et Arcades omnes, et Elei, et Corinthii, et Sicyonii, et Epidaurii, et Phliasii, et Troezenii, et Hermionenses. Hi sunt qui periclitanti Graeciae metuentes succurrerunt: reliquis Peloponnesiis nulli curae ea res fuit. Olympiorum autem et Carneorum iam praeterierant solemnia. (73.) *Peloponnesum* septem *incolunt* populi. Horum duo sunt indigeni; eamdem nunc, quam antiquitus, regionem habitantes, *Arcades*, et *Cynurii.* Unus populus, *Achaicus,* Peloponneso quidem non egressus est, sed suam regionem cum alia mutavit. Reliqui quatuor ex illis sep-

ἐπήλυδά ἐστι, Δωριέες τε, καὶ Αἰτωλοί, καὶ Δρύοπες, καὶ Λήμνιοι. Δωριέων μὲν, πολλαί τε καὶ δόκιμοι πόλις· Αἰτωλῶν δὲ, Ἦλις μούνη· Δρυόπων δὲ, Ἑρμιόνη τε καὶ Ἀσίνη ἡ πρὸς Καρδαμύλῃ τῇ Λακωνικῇ· Λημνίων δὲ, Παρωρεῆται πάντες. οἱ δὲ Κυνούριοι, αὐτόχθονες ἐόντες, δοκέουσι μοῦνοι εἶναι Ἴωνες· ἐκδεδωρίευνται δὲ, ὑπό τε Ἀργείων ἀρχόμενοι καὶ τοῦ χρόνου, ἐόντες Ὀρνεῆται καὶ περίοικοι. Τουτέων ὦν τῶν ἑπτὰ ἐθνέων αἱ λοιπαὶ πόλις, πάρεξ τῶν κατέλεξα, ἐκ τοῦ μέσου ἐκατέατο· εἰ δὲ ἐλευθέρως ἔξεστι εἶπαι, ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι, ἐμήδιζον.

Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ, τοιούτῳ πόνῳ συνέστασαν, 74
ἅτε περὶ τοῦ παντὸς ἤδη δρόμον θέοντες, καὶ τῇσι νηυσὶ

LXXIII. 12. *Pro* μοῦνοι, *μὲν ἐνίοις corrigunt nonnulli.*

tem populis, advenae sunt: *Dorienses, Aetoli, Dryopes*, et *Lemnii.* Et Doriensium quidem multae sunt et illustres civitates: Aetolorum vero sola Elis: Dryopum Hermione, et Asine prope Cardamylen Laconicam: Lemniorum vero, Paroreatae omnes. Cynurii, indigenae quum sint, soli videntur [*sive*, nonnullis quidem videntur] Iones esse; sed in Dorienses mutati sunt, partim quod sub imperio fuerunt Argivorum, partim temporis progressu: sunt autem Orneatae et horum finitimi. Istorum septem populorum reliquae civitates, praeter eas quas nominavi, neutrarum erant partium: si autem libere loqui licet, dum neutrarum fuere partium, Medis favebant.

(74.) Igitur qui ad Isthmum erant, eo quo dixi labore conflictabantur, quippe de summa rerum iam

οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὁμῶς, ταῦτα πυνθανόμενοι, ἀῤῥώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὡς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. ἕως μὲν δὴ αὐτέων ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστὰς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶμα ποιεύμενοι τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην· τέλος δὲ, ἐξεῤῥάγη ἐς τὸ μέσον, σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτέων. οἱ μὲν, ὡς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὸν εἴη ἀποπλώειν, καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸ χώρης δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι· Ἀθηναῖοι δὲ, καὶ Αἰγινῆται, καὶ Μεγαρέες, αὐτοῦ μέ-
75 νοντας ἀμύνασθαι. Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλέης, ὡς ἑσσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου. ἐξελθὼν δὲ, πέμπει ἐς τὸ στρα-

LXXIV. 3. ὁμῶς. *Vulgo* ὅμως.

periclitantes, nec sperantes mari praeclare admodum gestum iri rem. Et illi *ad Salaminem*, postquam quid ad Isthmum ageretur cognoverunt, similiter trepidabant, non tam sibi metuentes, quam Peloponneso. Et aliquantisper quidem vir viro adstans tacite inter se sermones conferebant, imprudens mirantes Eurybiadis consilium: ad extremum vero in publicum res erupit; et coiit concilium, multaque verba eisdem de rebus iactabantur; dicentibus aliis, *necessario ad Peloponnesum esse navigandum, et pro illa propugnandum, nec ad regionem ab hoste captam manendum, et pro illa dimicandum;* Atheniensibus vero et Aeginetis et Megarensibus contendentibus, *eo loci manendum et cum hoste confligendum.* (75.) Ibi tunc *Themistocles*, quum vinceret sententia Peloponnesiorum, clanculum con-

τόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοίῳ, ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρεόν· τῷ οὔνομα μὲν ἦν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλῆος παίδων· τὸν δὴ ὕστερον τουτέων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλέης Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολιήτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοίῳ ἀπικόμενος, ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν βαρβάρων τάδε· „Ἔπεμψέ με „στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, „(τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλῆος, καὶ βουλόμε„νος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν „Ἑλλήνων πρήγματα,) φράσοντα, ὅτι οἱ Ἕλληνες „δρησμὸν βουλεύονται καταῤῥωδηκότες. καὶ νῦν παρέ„χει κάλλιστον ὑμέας ἔργον ἁπάντων ἐξεργάσασθαι, „ἢν μὴ περιίδητε διαδράντας αὐτούς. οὔτε γὰρ ἀλλή„λοισι ὁμοφρονέουσι, οὔτ' ἔτι ἀντιστήσονται ὑμῖν· πρὸς

cilio egressus, certum hominem navigio in castra misit Medorum, edoctum quod dicere oporteret. Nomen homini *Sicinnus* fuit: erat autem servus et filiorum paedagogus Themistoclis; quem post has res gestas Themistocles, quo tempore Thespienses novos cooptarunt cives, Thespiensem fecit, et divitiis oneravit. Quo ubi is navigio pervenit, apud duces Barbarorum haec verba fecit: *Misit me dux Atheniensium clam reliquis Graecis; favet enim ille Regis partibus, cupitque ut res vestrae rebus Graecorum sint superiores; misit me autem qui vobis nunciarem, fugam meditari Graecos, metu perculsos. Nunc igitur in promtu vobis est rem conficere longe praeclarissimam, si non commiseritis ut illi fugâ dilabantur. Nam nec inter se sunt concor-*

„ἑωυτούς τε σφέας ὄψεσθε ναυμαχέοντας τοὺς τὰ ὑμέ-
„τερα φρονέοντας καὶ τοὺς μή.“ Ὁ μὲν, ταῦτά σφι
76 σημήνας, ἐκποδὼν ἀπαλλάσσετο. Τοῖσι δὲ ὡς πιστὰ
ἐγίνετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν, ἐς τὴν νησίδα τὴν
Ψυττάλειαν, μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς
ἠπείρου, πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβιβάσαντο· τοῦτο
δὲ, ἐπειδὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ᾽
ἑσπέρης κέρας κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλαμῖνα· ἀνῆ-
γον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμέ-
νοι, κατέχον τε μέχρι Μουνυχίης πάντα τὸν πορθμὸν
τῇσι νηυσί. τῶνδε δὲ εἵνεκεν ἀνῆγον τὰς νῆας, ἵνα δὴ
τοῖσι Ἕλλησι μηδὲ φυγέειν ἐξῇ, ἀλλ᾽ ἀπολαμφθέντες
ἐν τῇ Σαλαμῖνι, δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ᾽ Ἀρτεμισίῳ ἀγω-
νισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησῖδα τὴν Ψυττάλειαν καλεομένην

des, nec amplius vobis resistent; sed adversus se invicem pugnantes videbitis hos qui vobiscum sentiunt et eos qui contra. Et hic quidem, his dictis, e vestigio discessit. (76.) Illi vero, fidem nuncio adhibentes, primum, in *Psyttaleam*, parvam insulam inter Salaminem et continentem sitam, magnum numerum Persarum exposuerunt: deinde, sub mediam noctem evecti sunt qui cornu [Graecorum] occidentem spectans ad Salaminem intercluderent; simulque, qui ad Ceam et Cynosuram erant locati, evecti sunt, et universum fretum usque ad Munychiam occuparunt. Evecti autem his navibus sunt eo consilio, quo fugâ elabi non possent Graeci, sed ad Salaminem circumventi poenas darent praeliorum ad Artemisium factorum. In exiguam vero illam insulam, cui Psyttalea nomen, idoneum Persarum

ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων, τῶνδε εἵνεκεν, ὡς, ἐπεὰν γίνηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων, (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ τῆς ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἔκειτο ἡ νῆσος,) ἵνα τοὺς μὲν περιποιῶσι, τοὺς δὲ διαφθείρωσι. ἐποίευν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὡς μὴ πυνθανοίατο οἱ ἐναντίοι. οἱ μὲν δὴ ταῦτα τῆς νυκτὸς, οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες, παραρτέοντο.

Χρησμοῖσι δὲ οὐκ ἔχω ἀντιλέγειν ὡς οὐκ εἰσὶ ἀλη- 77
θέες, οὐ βουλόμενος ἐναργέως λέγοντας πειρᾶσθαι καταβάλλειν, ἐς τοιάδε πρήγματα ἐσβλέψας.

Ἀλλ' ὅταν Ἀρτέμιδος χρυσαόρου ἱερὸν ἀκτὴν
νηυσὶ γεφυρώσωσι, καὶ εἰναλίην Κυνόσουραν,
ἐλπίδι μαινομένῃ λιπαρὰς πέρσαντες Ἀθήνας,

numerum exposuerunt hoc consilio, ut, quoniam praelio facto navali et homines et naufragia huc maxime delatum iri videbantur, (sita enim insula erat in freto ubi pugna erat facienda) ibi suos servarent, hostes vero interficerent. Silentio autem haec omnia fecerunt, ne animadverterent adversarii: et per totam noctem, nulla quiete sumta, in hoc adparatu fuere occupati.

(77.) In has res tales equidem intuens, negare non possum vera esse oracula huc spectantia; nec reiicere conabor manifeste loquentia.

At quum sacrum Dianae littus aureo-ense-instructae
navibus velut ponte straverint et mari-cinctam Cynosuram,
insana spe vastatis splendidis Athenis;

δῖα Δίκη σβέσσει κρατερὸν Κόρον, Ὕβριος υἱὸν,
δεινὸν μαιμώοντα, δοκεῦντ᾽ ἀνὰ πάντα τίθεσθαι.
Χαλκὸς γὰρ χαλκῷ συμμίξεται, αἵματι δ᾽ Ἄρης
πόντον φοινίξει. τότ᾽ ἐλεύθερον Ἑλλάδος ἦμαρ
εὐρύοπα Κρονίδης ἐπάγει, καὶ πότνια Νίκη.

Ἐς τοιαῦτα μὲν, καὶ οὕτω ἐναργέως λέγοντι Βάκιδι, ἀντιλογίης χρησμῶν πέρι οὔτε αὐτὸς λέγειν τολμέω, οὔτε παρ᾽ ἄλλων ἐνδέκομαι.

78 Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγίνετο ὠθισμὸς λόγων πολλός. ᾔδεσαν δὲ οὔ κω, ὅτι σφέας περιεκυκλέοντο τῇσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι· ἀλλ᾽, ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρων αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι.
79 Συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν, ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀρι-

LXXVII. 8. *τίθεσθαι. Vulgo πυθέσθαι. Nonnulli πιθέσθαι. l.* 13. *ἀντιλογίης - ∸ - λέγειν. Cum viro docto legendum videtur δι᾽ ἀντιλογίης --- - ἐλθεῖν.*

tum diva Vindicta exstinguet minacem Satietatem, Contumeliae filiam, dire furentem, omniaque conantem evertere.
Aes enim aeri miscebitur, et sanguine Mavors
pontum rubefaciet. Tunc libertatis diem Graeciae
reddet late-cernens Saturnius et alma Victoria.

Ad haec talia, et adversus ita clare loquentem *Bacidem,* nec ego contradicendi oraculis caussa quidquam dicere audeo, nec ab aliis dictum admitto.

(78.) Iam inter duces *ad Salaminem* gravis exsistebat sermonum contentio. Nec dum vero illi noverant, undique inclusos se esse a Barbaris: sed, ut illos interdiu locatos viderant, ita eodem in loco mansisse eos putabant. (79.) Dum inter se altercantur

στείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου· τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι καὶ δικαιότατον. οὗτος ὡνὴρ στὰς ἐπὶ τὸ συνέδριον, ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλῆα, ἐόντα μὲν ἑωυτῷ οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγάθεος τῶν παρεόντων κακῶν, λήθην ἐκείνων ποιεύμενος ἐξεκαλέετο, θέλων αὐτῷ συμμῖξαι. προακηκόε δὲ ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νῆας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. ὡς δὲ ἐξῆλθέ οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε· „Ἡμέας στασιάζειν χρεόν ἐστι, ἔν τε τῷ ἄλ„λῳ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε, περὶ τοῦ ὁκότερος „ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. λέγω „δέ τοι, ὅτι ἶσον ἐστι πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ

duces; interim ex Aegina traiecerat *Aristides*, Lysimachi filius, civis quidem Atheniensis, sed ostracismo damnatus a populo; quem ego, ut eius mores accepi, optimum Athenis virum iustissimumque fuisse iudico. Hic vir, stans ad introitum concilii, evocari ad se iussit *Themistoclem*, qui non ei amicus, sed quam maxime inimicus erat; verum ob praesentium gravitatem malorum oblitus inimicitiarum, ad se vocari illum iussit, colloqui cum eo cupiens: antea audiverat autem, id urgere Peloponnesios ut ad Isthmum abducatur classis. Postquam egressus est Themistocles, his verbis cum *Aristides* adloquitur: *Debemus nos et aliâs et nimirum nunc maxime de hoc inter nos contendere, uter nostrûm maiora commoda patriae sit adlaturus. Dico vero tibi, perinde esse, multa an pauca verba facias ad Pelo-*

„ἀποπλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ
„αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν, οὐδ᾽ ἢν θέλω-
„σι, Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἷοί τε ἔσον-
„ται ἐκπλῶσαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων
80 „κύκλῳ. ἀλλ᾽ ἐσελθών σφι ταῦτα σήμηνον.“ Ὁ δ᾽
ἀμείβετο τοῖσδε· „Κάρτα τε χρηστὰ διακελεύεαι, καὶ
„εὖ ἤγγειλας. τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς
„αὐτόπτης γενόμενος ἥκεις. ἴσθι γὰρ, ἐξ ἐμέο τὰ ποιεύ-
„μενα ὑπὸ Μήδων. ἔδεε γὰρ, ὅτε οὐκ ἑκόντες ἤθελον
„ἐς μάχην κατίστασθαι οἱ Ἕλληνες, ἀέκοντας παρα-
„στήσασθαι. σὺ δὲ, ἐπεί περ ἥκεις χρηστὰ ἀπαγγέλ-
„λων, αὐτός σφι ἄγγειλον. ἢν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω,
„δόξω πλάσας λέγειν, καὶ οὐ πείσω, ὡς οὐ ποιεύν-
„των τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλά σφι σήμηνον αὐτὸς

ponnesios classem hinc abducere cupientes. Ego enim, oculatus testis tibi aio, nullam nunc, ne si velint quidem, facultatem esse Corinthiis et ipsi Eurybiadi enavigandi; undique enim circumclusi sumus ab hostibus. At tu i intro, et hoc illis nuncia. (80.) Sic ille; cui *Themistocles* respondit: *Et rectissime tu mones; et bonum utique adfers nuncium: nam, quod ego ut fieret cupiveram, id tu factum esse testis oculatus nuncias. Scito enim, a me monitos fecisse hoc Medos: quandoquidem enim sponte noluerunt Graeci praelio decernere, necesse fuit ut inviti cogerentur. At tu, quoniam huc venisti bonum nuncium adferens, ipse illis nuncia. Nam si ego haec dixero, videbor illis ficta loqui, neque eis persuadebo factum hoc esse a Barbaris. Sed tu eos adi; et ipse illis, ut res habet, indica.*

„παρελθὼν ὡς ἔχει. ἐπεὰν δὲ σημήνῃς, ἢν μὲν πείθων-
„ται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα· ἢν δὲ αὐτοῖσι μὴ πι-
„στὰ γένηται, ὁμοῖον ἡμῖν ἔσται. οὐ γὰρ ἔτι διαδρή-
„σονται, εἴπερ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὡς σὺ λέ-
„γεις.“ Ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φά- 81
μενος ἐξ Αἰγίνης τε ἥκειν, καὶ μόγις ἐκπλῶσαι λα-
θὼν τοὺς ἐπορμέοντας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρα-
τόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω· πα-
ραρτέεσθαί τε συνεβούλευε ὡς ἀλεξησομένους. Καὶ ὁ
μὲν, ταῦτα εἴπας, μετεστήκεε· τῶν δὲ αὖτις ἐγίνετο
λόγων ἀμφισβασίη· οἱ γὰρ πλεῦνες τῶν στρατηγῶν
οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐξαγγελθέντα. Ἀπιστεόντων δὲ του- 82
τέων, ἧκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέουσα, τῆς
ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἥπερ δὴ ἔφερε τὴν

Quod ubi tu indicaveris, si illi persuasi fuerint, tum quidem optime res habebit; sin dictis tuis non adhibuerint fidem, perinde nobis erit: etenim non amplius aufugient, si, ut tu ais, undique cincti sumus ab hostibus. (81.) Igitur in concilium ingressus *Aristides*, rem nunciat; dicens, *se ex Aegina venire, et per hostium naves in statione locatas aegre pervasisse latentem; universam enim Graecorum classem a Persarum navibus esse circumventam: quare se illis consulere, ut ad propulsandum hostem sese comparent.* His dictis, ille discessit; inter hos vero rursus orta est sermonum disceptatio: plerique enim ex ducibus fidem nuncio non adhibuerunt. (82.) Dum hi ita increduli sunt, advenit triremis transfuga Teniorum, cui praeerat civis Tenius Panaetius, Sosimenis filius; quae

ἀληθηίην πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. Σὺν δὲ ὦν ταύτῃ τῇ νηῒ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμῖνα, καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Λημνίῃ, ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἕλλησι ἐς τὰς ὀγδώκοντα καὶ τριηκοσίας νῆας· δύο γὰρ δὴ νηῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἀριθμόν.

83 Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. ἠώς τε διέφαινε, καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλέης· τὰ δὲ ἔπεα ἦν, πάντα κρέσσω τοῖσι ἥσσοσι ἀντιτιθέμενα. ὅσα δὲ ἐν ἀνθρώπου φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται, παραινέσας δὴ, τουτέων τὰ κρέσσω αἱρέε-

omnem veritatem adtulit. Quod quidem ob factum Delphis in tripode nomen *Teniorum* inscriptum est in eorum populorum nominibus qui Barbarum debellarunt. Hac igitur navi, quae ad Salaminem ab hoste transfugit, simul cum Lemnia navi quae antea ad Artemisium transfugerat, completus est numerus navium, quibus usi sunt Graeci, ut trecentae et octoginta confierent; ad quem explendum numerum duae naves prius defuerant.

(83.) Postquam Teniorum verba fidem fecere Graecis, tum demum ad navalem pugnam sese hi comparaiunt, et prima luce coetum coëgerunt propugnatorum. Ibi tunc prae caeteris ducibus Themistocles bene apud suos pro concione verba fecit; cuius in eo vertebatur oratio, ut meliora quaeque peioribus opponeret, hortareturque, ut, quaecumque in homi-

σθαι. καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς
τὰς νῆας. καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἧκε ἡ ἀπ'
Αἰγίνης τριήρης, ἣ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐν-
θαῦτα ἀνῆγον τὰς νῆας ἁπάσας οἱ Ἕλληνες. Ἀνα- 84
γομένοισι δέ σφι, αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. οἱ
μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες ἐπὶ πρύμνην ἀνεκρούοντο, καὶ
ὤκελλον τὰς νῆας· Ἀμεινίης δὲ Παλληνεὺς, ἀνὴρ Ἀθη-
ναῖος, ἐξαναχθεὶς, νηῒ ἐμβάλλει. συμπλακείσης δὲ
τῆς νηὸς, καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ
ἄλλοι Ἀμεινίῃ βοηθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω
λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχήν· Αἰγινῆ-
ται δὲ, τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἴ-
γιναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. Λέγεται δὲ καὶ τά-

nis naturam et conditionem caderent, ex his eligerent optima. Postquam dicendi finem fecit, conscendere naves suos iussit. Qui dum conscendunt, adfuit ex Aegina triremis quae ad deducendos Aeacidas missa erat: tum deinde navibus omnibus evecti sunt Graeci. (84.) Quos in altum evectos tanto protinus impetu adgressi sunt Barbari, ut caeteri Graeci omnes in puppim remigarent, et terrae admoverent naves. Unus *Aminias*, Atheniensis civis, Pallenensis, longius evectus, navem hostilem rostro petiit. Cuius navis quum alteri implicita haereret, nec inde divelli posset; ita demum caeteri, auxilio venientes Aminiae, praelium commiserunt. Id quidem fuisse *navalis pugnae initium* memorant Athenienses: Aeginetae vero, illam navem, aiunt, pugnae initium fecisse, quae Aeginam ad advehendos Aeacidas fuerat missa. Narratur hoc etiam, adparuisse Graecis

δε, ὡς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη· φανεῖσαν δὲ δια-
κελεύσασθαι, ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἑλλή-
νων στρατόπεδον, ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε· „Ὦ δαι-
85 „μόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρύμνην ἀνακρούεσθε;" Κα-
τὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες· οὗτοι γὰρ
εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσῖνός τε καὶ ἑσπέρης κέρας· κατὰ
δὲ Λακεδαιμονίους, Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν
ἠῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἐθελοκάκεον μέντοι αὐτέων,
κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς, ὀλίγοι· οἱ δὲ πλεῦ-
νες, οὔ. Ἔχω μέν νυν συχνῶν οὐνόματα τριηράρχων κα-
ταλέξαι, τῶν νῆας Ἑλληνίδας ἑλόντων· χρήσομαι δὲ
αὐτοῖσι οὐδὲν, πλὴν Θεομήστορός τε τοῦ Ἀνδροδάμαν-
τος, καὶ Φυλάκου τοῦ Ἱστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων.
τοῦ δὲ εἵνεκα μέμνημαι τουτέων μούνων, ὅτι Θεομήστωρ

speciem mulieris, quae illos, ita ut universus exaudiret exercitus, ad fortiter pugnandum hortata sit, increpatos prius his verbis, *Miseri! quousque in puppim remigabitis?* (85.) Contra Athenienses locati Phoenices erant; hi enim cornu obtinebant Eleusinem et occidentem spectans: contra Lacedaemonios vero Iones, qui in altero cornu versus orientem et Piraeeum erant. Et horum quidem pauci, ut monuerat eos Themistocles, de industria cessarunt; maior pars vero strenue pugnabat. Possem sane multorum nomina trierarchorum edere, qui graecas naves ceperunt: nec vero eos memorabo, nisi Theomestorem Androdamantis filium, et Phylacum Histiaei, Samium utrumque. Horum autem solorum ea caussa facio mentionem, quod Theomestor ob hanc rem gestam Sami tyrannus a Persis est con-

μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε, καταστη-
σάντων τῶν Περσέων· Φύλακος δὲ, εὐεργέτης βασι-
λῆος ἀνεγράφη, καὶ χώρῃ οἱ ἐδωρήθη πολλή. οἱ δ' εὐερ-
γέται τοῦ βασιλῆος, ὀροσάγγαι καλέονται Περσιστί.
περὶ μέν νυν τούτους οὕτω εἶχε. Τὸ δὲ πλῆθος τῶν νηῶν 86
ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραΐζετο· αἱ μὲν, ὑπ' Ἀθηναίων δια-
φθειρόμεναι· αἱ δὲ, ὑπὸ Αἰγινητέων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν
Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν
δὲ βαρβάρων οὐ τεταγμένων ἔτι, οὔτε σὺν νόῳ ποιεόν-
των οὐδὲν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι, οἷόν περ ἀπέ-
βη. καίτοι ἔσαν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μα-
κρῷ ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν, ἢ πρὸς Εὐβοίῃ· πᾶς τις
προθυμεόμενος, καὶ δειμαίνων Ξέρξην· ἐδόκεέ τε ἕκα-
στος ἑωυτὸν θεήσεσθαι βασιλῆα.

stitutus; Phylacus vero eorum numero qui bene de Rege meruerunt adscriptus est, et amplus terrae tractus eidem donatus. *Orosangae* Persico sermone vocantur *bene de rege meriti.* Ac de his quidem ita res habet. (86.) Maior vero numerus hostilium navium in hac *ad Salaminem pugna* periit; aliae ab Atheniensibus corruptae, aliae ab Aeginetis. Nam quum Graeci ordine et iusta acie pugnarent, Barbari vero nec dum satis ordinati fuissent, neque recto consilio quidquam gererent, debuit id fere ipsum evenire quod accidit: quamquam eo die longe fortiores fuerunt seseque praestiterunt quam ad Euboeam, quum unusquisque formidine Xerxis studium omne adhiberet; quisque enim spectari se a rege existimabat.

87 Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους, οὐκ ἔχω μετεξετέρους εἶπαι ἀτρεκέως, ὡς ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἠγωνίζοντο· κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλῆϊ. ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλῆος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ νηῦς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νηὸς Ἀττικῆς. καὶ ἣ, οὐκ ἔχουσα διαφυγέειν, ἔμπροσθε γὰρ αὐτῆς ἔσαν ἄλλαι νῆες φίλιαι, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐοῦσα· ἔδοξέ οἱ τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάσῃ. διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀτικῆς, φέρουσα ἐνέβαλε νηῒ φιλίῃ, ἀνδρῶν τε Καλυνδέων, καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλῆος Δαμασιθύμου. εἰ μὲν καί τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἐόντων, οὐ μέντοι ἔγωγε

(87.) Iam, quod ad alios adtinct, quo pacto singuli nonnulli Barbarorum aut Graecorum pugnaverint, non possum pro comperto referre: sed ad *Artemisiam* quod spectat, haec gesta sunt, unde illa magis etiam regi adprobata est. Postquam magno tumultu res regis misceri coeperant, per id tempus navem Artemisiae persequebatur navis Attica. Et illa, quum effugere non posset, quoniam ante eam multae aliae sociae naves erant, ipsius autem navis hostibus erat proxima, hoc consilium cepit, quod etiam eventu utilissimum ei fuit. Quum enim instaret illi Attica navis, ipsa capto impetu in sociam navem impegit, qua Calyndenses viri vehebantur cum rege Calyndensium Damasithymo. Cum quo an ei antea, quum adhuc ad Hellespontum fuissent, altercatio quaedam intercesserit, confirmare equidem

ἔχω εἶπαι, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηῦς. ὡς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη, διπλᾶ ἑωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο. ὅ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νηὸς τριήραρχος, ὡς εἶδέ μιν ἐμβάλλουσαν νηῒ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν νῆα τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι, ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων, καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποστρέψας, πρὸς ἄλλας ἐτράπετο.

Τοῦτο μὲν, τοιοῦτο αὐτῇ συνήνεικε γενέσθαι, διαφυγέειν 88
τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι· τοῦτο δὲ, συνέβη ὥστε κακὸν ἐργασαμένην, ἀπὸ τουτέων αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται γὰρ, βασιλῆα θηεύμενον, μαθεῖν τὴν νῆα ἐμβαλοῦσαν· καὶ δή τινα εἶπαι τῶν παρεόντων· „Δέσποτα, ὁρᾷς Ἀρτεμισίην, ὡς εὖ ἀγωνίζε-

non possum, nec utrum consulto id fecerit, an casu tunc maxime Calydensium navis ei fuerit obiecta. Ut vero in illam impegit, eamque depressit, singulari felicitate usa, duplex inde commodum retulit. Nam Atticae navis trierarchus, ubi illam vidit in navem hominum barbarorum facere impetum, ratus Artemisiae navem esse graecanicam, aut a Barbaris ad Graecos transfugere et ipsis succurrere, omissâ illâ, alias Barbarorum naves petiit. (88.) Itaque hoc primum illa commodum consecuta est, ut salva evaserit: insuper vero eidem contigit, ut, quum damno adfecisset regem, ob id ipsum factum maxime ab eodem laudaretur. Aiunt enim, quum pugnam *Xerxes* spectaret, animadvertisse eum hanc navem in alteram impingentem: quumque adstantium aliquis ei dixisset, *Vides, domine, quam fortiter*

„ται, καὶ νῆα τῶν πολεμίων κατέδυσε;" καὶ τὸν ἐπείρεσθαι, εἰ ἀληθέως ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον· καὶ τοὺς φάναι „σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νηὸς ἐπισταμένους·" τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστέατο εἶναι πολεμίην. τά τε γὰρ ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεικε ἐς εὐτυχίην γενόμενα, καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νηὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἶπαι λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· „Οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυ„ναῖκες· αἱ δὲ γυναῖκες, ἄνδρες." ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἶπαι.

89 Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ, ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω ἐὼν ἀδελφεὸς, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοί τε καὶ ὀνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων· ὀλίγοι δέ τινες καὶ Ἑλλήνων. ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νῆες διεφθεί-

Artemisia pugnet, quae navem etiam hostilem depressit! quaesisse illum, ***vere-ne sit hoc Artemisiae factum?*** cui illos respondisse, ***plane se nosse navis insigne.*** Existimabant hi autem hostilem esse navem, quam illa depressisset. Nam et alia, ut dictum est, feliciter ei cesserant, et hoc, quod ex Calyndica navi nemo unus salvus evaserit, qui accusare illam potuisset. Itaque ***Xerxes*** ad ea, quae ei ab his dicta erant, hoc verbum edidisse fertur: ***Viri mihi facti sunt mulieres; mulieres vero, viri.*** Hoc a Xerxe dictum memoratur.

(89.) In hoc autem praelio occubuit dux Ariabignes, Darii filius, frater Xerxis: ***occubuere*** item alii ***multi*** illustres viri ***ex Persis Medis***que et ex eorum sociis: ex ***Graecis*** vero ***pauci.*** Hi enim quum essent

ϱοντο, καὶ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπολλύμενοι, ἐς τὴν Σαλαμῖνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. Ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο. οἱ γὰρ ὄπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῆσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι, ὡς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ, τῆσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον. Ἐγένετο δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβῳ τού- 90 τῳ. τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αἱ νῆες διεφθαρέατο, ἐλθόντες παρὰ βασιλῆα, διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αἱ νῆες, ὡς προδόντων. συνήνεικε ὦν οὕτω, ὥστε Ἰώνων τε τοὺς στρατηγοὺς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιόνδε μισθόν. ἔτι τουτέων ταῦτα λεγόντων, ἐνέβαλε νηῒ Ἀττικῇ Σα-

natandi periti, si quae eorum navis periit, quotquot non manu ceciderunt hostium, ad Salaminem enatarunt: at Barbarorum plerique, natandi imperiti, in mari periere. Et postquam primae naves in fugam erant versae, tum vero plurimae corruptae sunt: nam qui pone erant locati, hi quum navibus in anteriora progredi conarentur, quippe et ipsi praeclarum aliquod facinus regi ostensuri, in suorum naves fugientium inciderunt. (90.) In eodem tumultu hoc etiam accidit. *Phoenices* quidam, quorum naves perierant, ad regem accedentes calumniati sunt *Iones*, tamquam per eorum proditionem periissent naves. Forte fortuna autem ita cecidit res, ut Ionum duces nihil mali paterentur, et Phoenices calumniantes hancce mercedem ferrent. Dum illi adhuc ista dicunt, in unam ex Atheniensium na-

μοθρηϊκίη νηῦς· ἥ τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναίη νηῦς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηΐκων τὴν νῆα. ἅτε δὴ ἐόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρηΐκες, τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νηὸς βάλλοντες ἀπήραξαν, καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἴωνας ἐῤῥύσατο. ὡς γὰρ εἶδέ σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας, οἷα ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος· καί σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ, αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι, τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. (ὅκως γάρ τινα ἴδοι Ξέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ οὔρεϊ τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυνθάνετο τὸν ποιήσαντα· καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραφον

vibus irruit navis Samothracica: et dum mergitur Attica navis, adcurrens navis Aeginensis deprimit Samothracicam. Tum vero Samothraces, ut solertes iaculatores, de navi quae ipsorum navem depresserat coniectis telis deturbarunt propugnatores, navemque conscenderunt, eaque potiti sunt. Id factum Iones servavit. Ut enim rem praeclare ab his gestam *Xerxes* vidit, iram suam in *Phoenices* vertit, quippe valde aeger animi et quoslibet accusans: illorumque capita iussit praecidi, *ne, quum ignavi ipsi essent, fortiores viros calumniarentur.* Xerxes enim, e regione Salaminis sedens in montis radice, cui Aegaleos nomen, quoties aliquod facinus a suis editum cerneret, sciscitabatur *quis esset qui id fecisset:* et

πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν.) πρὸς δὲ ἔτι καὶ
προσελάβετο Φίλος ἐὼν Ἀριαράμνης, ἀνὴρ Πέρσης πα-
ρεὼν, τούτου τοῦ Φοινικηΐου πάθεος. οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς
Φοίνικας ἐτράποντο.

Τῶν δὲ βαρβάρων ἐς Φυγὴν τραπομένων, καὶ ἐκ- 91
πλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον, Αἰγινῆται, ὑποστάντες ἐν
τῷ πορθμῷ, ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ
Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκεραΐζον τάς τε ἀντισταμένας
καὶ τὰς Φευγούσας τῶν νηῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκ-
πλωούσας· ὅκως δέ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαΦύγοιεν,
Φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινήτας. Ἐνθαῦτα συν- 92
εκύρεον νῆες ἥ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νῆα, καὶ ἡ
Πολυκρίτου τοῦ Κριοῦ, ἀνδρὸς Αἰγινήτεω, νηῒ ἐμβα-

XC. 23. *προσελάβετο ex coniect. pro vulgato προσεβάλετο.*

scribae notabant trierarchi nomen cum patris et civitatis nomine. Insuper vero etiam Ariaramnes Persa, qui tunc aderat, operam suam Ionibus, quorum erat amicus, ad hoc contulerat ut malum illud in Phoenicum capita verteretur.

(91.) Ubi vero *in fugam versi Barbari* Phalerum navibus contenderunt, ibi tunc *Aeginetae*, in freto in subsidiis stantes, memoratu digna facinora ediderc. Etenim Athenienses quidem in hoc tumultu naves et resistentes et fugientes perdebant, Aeginetae vero eas quae praelio excedebant: et, quae periculum ab Atheniensibus effugerant, hae dum recipiebant se, in Aeginetas incidebant. (92.) Ibi forte mutuo sibi occurrerunt navis Themistoclis, aliam navem persequentis, et Polycriti navis, Crii filii, Aeginetae, qui in Sidoniam illam navem impetum

λοῦσα Σιδωνίη, ἥπερ εἷλε τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιάθῳ τὴν Αἰγιναίην, ἐπ' ἧς ἔπλεε Πυθέης ὁ Ἰσχενόου, τὸν οἱ Πέρσαι, κατακοπέντα, ἀρετῆς εἵνεκα εἶχον ἐν τῇ νηῒ ἐκπαγλεόμενοι. τὸν δὴ περιάγουσα ἅμα τοῖσι Πέρσῃσι ἥλω νηῦς ἡ Σιδωνίη, ὥστε Πυθέην οὕτω σωθῆναι ἐς Αἴγιναν. ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νῆα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω, τὸ σημήϊον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος· καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλῆα, ἐπεκερτόμησε, ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμὸν ὀνειδίζων. ταῦτα μέν νυν νηῒ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέῤῥιψε ἐς Θεμιστοκλῆα. Οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νῆες περιεγένοντο, φεύγοντες ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν.

93 Ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται· ἐπὶ δὲ, Ἀθηναῖοι· ἀνδρῶν δὲ, Πολύκριτος

fecerat, a qua prius ad Sciathum capta fuerat Aeginensis navis speculatoria; qua navi vehebatur *Pytheas,* Ischenoi filius, quem Persae misere concisum in navi habebant, virtutem eius admirantes. Hunc igitur Pytheam simul cum Persis vehens navis Sidonia capta nunc est a Polycrito, atque ita servatus Pytheas, et Aeginam dein adductus. Iam ubi Atticam navem conspexit Polycritus, eamque ex insigni imperatorio agnovit, inclamans Themistocli, et conviciis eum insectatus, *Ita,* ait, *Aeginetae Medis favent!* Haec Polycritus, postquam in navem istam impetum fecerat, in Themistoclem proiecit. *Barbari* vero, quorumsuperfuere naves, fugâ *Phalerum* sub pedestris exercitus tutamen pervenerunt.

(93.) In hac navali pugna e Graecis praecipuam laudem consecuti sunt *Aeginetae;* et post hos, *Athe-*

τε ὁ Αἰγινήτης, καὶ Ἀθηναῖοι, Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος, καὶ Ἀμεινίης Παλληνεύς· ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μέν νυν ἔμαθε ὅτι ἐν ταύτῃ πλώει ἡ Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον ἢ εἷλέ μιν, ἢ καὶ αὐτὸς ἥλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρακεκέλευστο· πρὸς δὲ, καὶ ἄεθλον ἔκειτο μύριαι δραχμαὶ, ὅς ἄν μιν ζωὴν ἕλῃ. δεινὸν γάρ τοι ἐποιεῦντο, γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ, ὡς πρότερον εἴρηται, διέφυγε· ἔσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἱ νῆες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ. Ἀδείμαντον δὲ 94
τὸν Κορίνθιον στρατηγὸν, λέγουσι Ἀθηναῖοι, αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ὡς συνέμισγον αἱ νῆες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἱστία ἀειράμενον, οἴχεσθαι φεύγοντα· ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὴν στρατηγίδα φεύ-

nienses: ex singulis vero viris *Polycritus* Aegineta, et duo Athenienses, *Eumenes* Anagyrasius, et *Aminias* Pallenensis, is qui *Artemisiam* persecutus est. Qui si scivisset navi illa Artemisiam vehi, non prius desiturus erat quam aut illam cepisset aut ipse captus fuisset: nam Atheniensium triremium praefectis hoc imperatum erat, praetereaque praemium erat propositum decem millia drachmarum, si quis eam vivam cepisset: magnopere quippe indignati erant mulierem contra Athenas militare. At haec quidem, ut supra dictum est, periculum effugit: sed et reliqui, quorum superfuere naves, Phalerum se receperunt. (94.) *Adimantum* vero, Corinthiorum ducem, aiunt Athenienses, initio statim, ut concurrerunt naves, metu terroreque perculsum, sustulisse vela et in fugam sese proripuisse: reliquosque Co-

γουσαν, ὡσαύτως οἴχεσθαι. ὡς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι τῆς Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱρὸν Ἀθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείῃ πομπῇ· τὸν οὔτε πέμψαντα φανῆναι οὐδένα, οὔτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῇδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ πρῆγμα· ὡς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νηῶν τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος, λέγειν τάδε· „Ἀδείμαντε, σὺ μὲν ἀποστρέψας τὰς νaῦς, ἐς φυγὴν „ὥρμησαι καταπροδοὺς τοὺς Ἕλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ „νικῶσι, ὅσον αὐτοὶ ἠρῶντο ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν.“ ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδείμαντον, αὖτις τάδε λέγειν, ὡς „αὐτοὶ οἷοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὅμηροι ἀποθνήσκειν, ἢν μὴ νικῶντες φαίνωνται οἱ Ἕλληνες.“ οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα τὴν νῆα, αὐτόν τε καὶ τοὺς

rinthios, imperatoriam navem videntes aufugere, pariter abiisse. Qui quum in fugâ ex adverso templi Minervae Sciradis, quod in Salamine est, versarentur, incidisse in eos memorant celocem divinitus missam; quam qui misisset, repertum esse neminem; accessisse eam autem ad Corinthios, omnium quae apud exercitum gesta erant ignaros. Fuisse autem divinam rem inde colligunt, quod qui in celoce erant, quum ad naves adpropinquassent, haec dixissent: *Adimante! tu abductis navibus in fugam te proripuisti prodens Graecos: at illi tantam de hostibus victoriam reportant, quantam ipsi precati erant.* Quibus haec dicentibus quum fidem non adhiberet Adimantus, rursus eosdem dixisse, *paratos ipsos esse obsides sese sistere, et ad supplicium duci, ni Graeci comperti fuissent victo-*

ἄλλους, ἐπ᾽ ἐξεργασμένοισι ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον.
Τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων. οὐ μέν-
τοι αὐτοί γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ᾽ ἐν πρώτοισι
σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι· μαρ-
τυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς. Ἀριστείδης δὲ ὁ 95
Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ ὀλίγῳ τι πρότε-
ρον τουτέων ἐπεμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ
θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίεε.
παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὁπλιτέων, οἱ παρατετάχατο
παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρης, γένος ἐόντες
Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων,
οἳ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησῖδι ταύτῃ κατεφόνευσαν
πάντας.

Ὡς δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν 96
Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ ἐτύγ-

riam reportasse. Ita igitur et illum et reliquos retro convertisse naves, et re peracta in castra Graecorum venisse. Haec de Corinthiis Athenienses narrant: at negant factum Corinthii, seque inter primos navali huic pugnae autumant interfuisse; eisque testimonium exhibet reliqua Graecia. (95.) *Aristides* vero, Lysimachi filius, Atheniensis, cuius etiam paulo ante, ut optimi viri, feci mentionem, in illo ad Salaminem tumultu, hanc navavit operam. Adsumtis militibus qui secundum littus terrae Salaminiae erant locati, genere Atheniensibus, cum his in Psyttaleam insulam traiecit, et Persas omnes qui in insula erant interfecit.

(96.) Diremto navali praelio Graeci, postquam naufragiorum quidquid forte adhuc ibi locorum erat

χανὲ ἔτι ἐόντα, ἑτοῖμοι ἔσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τῇσι περιεούσῃσι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλῆα. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβὼν ἄνεμος ζέφυρος, ἔφερε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἠϊόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα· ὥστε ἀποπλῆσαι τὸν χρησμὸν, τόν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίῳ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτῃ ἐξενειχθέντα τὸ εἰρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τουτέων ἐν χρησμῷ, Λυσιστράτῳ Ἀθηναίῳ, ἀνδρὶ χρησμολόγῳ, τὸ ἐλελήθεε πάντας τοὺς Ἕλληνας·

Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἐρετμοῖσι φρίξουσι.

τοῦτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος βασιλῆος ἔσεσθαι.

97 Ξέρξης δὲ ὡς ἔμαθε τὸ γεγονὸς πάθος, δείσας μὴ

XCVI. 15. φρίξουσι. φρύξουσι *ed. Schaef. et Borh. ex coniectura.*

in terram pertraxerunt, ad novam pugnam sese compararunt, existimantes reliquis navibus denuo usurum regem. Sed magnam naufragiorum partem abripiens ventus Zephyrus ad littus Atticae, cui *Colias* nomen, devexit: itaque impleta sunt et reliqua omnia oracula quae de hac navali pugna *Bacis* et *Musaeus* dixerant, et nimirum etiam illud quod multis ante annis de naufragiis eo loci eiiciendis *Lysistratus* ediderat, fatidicus Atheniensis, quod Graecos omnes fefellerat:

Coliades mulieres remis terrebuntur. (sive potius, *remis frixurae sunt.*)

Hoc autem post discessum regis erat futurum.

(97.) *Xerxes* vero, ut acceptam vidit cladem,

τις τῶν Ἰώνων ὑποθῆται τοῖσι Ἕλλησι, ἢ αὐτοὶ νοήσωσι, πλώειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, λύσοντες τὰς γεφύρας, καὶ ἀπολαμφθεὶς ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἀπολέσθαι κινδυνεύσει, δρησμὸν ἐβούλευε. Θέλων δὲ μὴ ἐπίδηλος εἶναι μήτε τοῖσι Ἕλλησι μήτε τοῖσι ἑωυτοῦ, ἐς τὴν Σαλαμῖνα χῶμα ἐπειρᾶτο διαχοῦν· γαυλούς τε Φοινικηΐους συνέδεε, ἵνα ἀντί τε σχεδίης ἔωσι καὶ τείχεος· ἀρτέετό τε ἐς πόλεμον, ὡς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος. ὁρέοντες δέ μιν πάντες οἱ ἄλλοι ταῦτα πρήσσοντα, εὖ ἐπιστέατο ὡς ἐκ παντὸς νόου παρεσκεύασται μένων πολεμήσειν· Μαρδόνιον δ' οὐδὲν τουτέων ἐλάνθανε, ὡς μάλιστα ἔμπειρον ἐόντα τῆς ἐκείνου διανοίης. ταῦτά τε ἅμα Ξέρξης ἐποίεε, καὶ ἔπεμπε ἐς Πέρσας ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι συμφορήν. Τουτέων δὲ τῶν ἀγγέλων 98

veritus ne quis Ionum consuleret Graecis aut etiam ipsi per se consilium caperent in Hellespontum navigandi pontesque solvendi, quo ipse in Europa interclusus de salute periclitaretur, fugam meditabatur. Celare autem de hoc consilio cupiens et Graecos et suos, aggerem ducere in Salaminem instituit, gaulosque Phoenicios colligavit, qui pro ponte et muro essent; simulque et ad praelium se comparavit, tamquam aliam pugnam navalem commissurus. Et reliqui quidem omnes, ubi eum haec facere viderunt, prorsus existimabant serio illum et ex animi sententia paratum esse manere et redintegrare bellum: at *Mardonium* nihil horum fefellit, quippe bene gnarum quid ille consilii agitaret. Haec dum Xerxes agebat, simul nuncium in Persidem misit, qui recentem nunciaret calamitatem. (98.) Hisce *nunciis Persi-*

ἔστι οὐδὲν ὅ τι θᾶσσον παραγίνεται θνητὸν ἐόν· οὕτω
τοῖσι Πέρσῃσι ἐξεύρηται τοῦτο. λέγουσι γὰρ, ὡς ὅσων
ἂν ἡ ἡμερέων ἡ πᾶσα ὁδὸς, τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄν-
δρες διεστᾶσι, κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἑκάστην ἵππος τε
καὶ ἀνὴρ τεταγμένος· τοὺς οὔτε νιφετὸς, οὐκ ὄμβρος,
οὐ καῦμα, οὐ νὺξ ἔργει μὴ οὐ κατανύσαι τὸν προκεί-
μενον ἑωυτῷ δρόμον τὴν ταχίστην. ὁ μὲν δὴ πρῶτος δρα-
μὼν παραδιδοῖ τὰ ἐντεταλμένα τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύ-
τερος τῷ τρίτῳ· τὸ δὲ ἐνθεῦτεν ἤδη κατὰ ἄλλον διεξέρ-
χεται παραδιδόμενα, κατάπερ Ἕλλησι ἡ λαμπαδη-
φορίη, τὴν τῷ Ἡφαίστῳ ἐπιτελέουσι. Τοῦτο τὸ δράμη-
99 μα τῶν ἵππων καλέουσι Πέρσαι ἀγγαρήϊον. Η
μὲν δὴ πρώτη ἐς Σοῦσα ἀγγελίη ἀπικομένη, ὡς ἔχοι
Ἀθήνας Ξέρξης, ἔτερψε οὕτω δή τι Περσέων τοὺς ὑπο-
λειφθέντας, ὡς τάς τε ὁδοὺς μυρσίνῃ πάσας ἐστόρεσαν,

cis nihil est inter mortales quod citius eo quo tenditur perveniat: ita hoc a Persis excogitatum est. Aiunt enim, quot dierum est universum iter, tot dispositos et equos et viros in quaque diurna statione paratos stare; quos nec nix, nec imber, nec aestus, nec nox impedit quo minus suum quisque cursum quam velocissime conficiat. Nempe, qui primus currit, is secundo tradit mandata, secundus tertio; atque sic illa deinceps alii atque alii tradita, per singulos transeunt, quemadmodum apud Graecos lampas in lampadum festivitate, quae in Vulcani honorem celebratur. Hunc equorum cursum Persae *angareion* vocant. (99.) Iam superior nuncius ubi Susa pervenit, Athenas tenere Xerxem, tanta laetitia Persas, qui domi erant relicti, impleverat, ut vias omnes

καὶ ἐθυμίων θυμιήματα, καὶ αὐτοὶ ἔσαν ἐν θυσίῃσι τε καὶ εὐπαθίῃσι. ἡ δὲ δευτέρη σφι ἀγγελίη ἐπεξελθοῦσα συνέχεε οὕτω, ὥστε τοὺς κιθῶνας κατεῤῥήξαντο πάντες, βοῇ τε καὶ οἰμωγῇ ἐχρέωντο ἀπλέτῳ, Μαρδόνιον ἐν αἰτίῃ τιθέντες. οὐκ οὕτω δὲ περὶ τῶν νηῶν ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι ἐποίευν, ὡς περὶ αὐτῷ Ξέρξῃ δειμαίνοντες. καὶ περὶ Πέρσας μὲν ἦν ταῦτα τὸν πάντα μεταξὺ χρόνον γενόμενον, μέχρι οὗ Ξέρξης αὐτός σφεας ἀπικόμενος ἔπαυσε.

Μαρδόνιος δὲ, ὁρέων μὲν Ξέρξην συμφορὴν μεγάλην 100
ἐκ τῆς ναυμαχίης ποιεύμενον, ὑποπτεύων δὲ αὐτὸν δρησμὸν βουλεύειν ἐκ τῶν Ἀθηνέων, φροντίσας πρὸς ἑωυτὸν ὡς δώσει δίκην ἀναγνώσας βασιλῆα στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καί οἱ κρέσσον εἴη ἀνακινδυνεῦσαι ἢ κα-

myrto straverint, et thura adoleverint, et ipsi festis atque epulis celebrandis dederint operam. Posterior autem ubi emanavit nuncius, ita eos consternavit, ut tunicas cuncti discerperent, et in clamorem eiulatumque erumperent infinitum, Mardoniumque tamquam auctorem calamitatum accusarent. Fecerunt autem haec Persae, non tam quod navibus dolerent perditis, quam quod de ipso Xerxe essent solliciti. Atque haec apud Persas toto interiecto tempore duraverunt, donec illos Xerxes ipse adventu suo sedavit.

(100.) Iam *Mardonius*, Xerxem ex pugnae navalis exitu videns gravissimo dolore adfectum, suspicatusque fugam illum ex Athenis meditari, et reputans secum ipse, poenas se daturum quod regi persuasisset Graeciae bellum inferre, meliusque sibi esse,

τεργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα ἢ αὐτὸν καλῶς τελευτῆσαι τὸν βίον, ὑπὲρ μεγάλων αἰωρηθέντα· πλέον μέντοι ἔφερέ οἱ ἡ γνώμη κατεργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα· λογισάμενος ὦν ταῦτα, προσέφερε τὸν λόγον τόνδε· „Δέσποτα, „μήτε λυπέο, μήτε συμφορὴν μηδεμίην μεγάλην ποιεῦ „τοῦδε τοῦ γεγονότος εἵνεκα πρήγματος. οὐ γὰρ ξύ-„λων ἀγὼν ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐστὶ ἡμῖν, ἀλλ' ἀνδρῶν „τε καὶ ἵππων. σοὶ δὲ οὔτε τις τουτέων τῶν τὸ πᾶν „σφι ἤδη δοκεόντων κατεργάσθαι, ἀποβὰς ἀπὸ τῶν „νεῶν πειρήσεται ἀντιωθῆναι, οὔτ' ἐκ τῆς ἠπείρου τῆσδε· „οἵ τε ἡμῖν ἠντιώθησαν, ἔδοσαν δίκας. Εἰ μέν νυν δο-„κέει, αὐτίκα πειρώμεθα τῆς Πελοποννήσου· εἰ δὲ καὶ „δοκέει ἐπισχεῖν, παρέχει ποιέειν ταῦτα. μὴ δὲ δυσθύ-„μει· οὐ γάρ ἐστι Ἕλλησι οὐδεμίη ἔκδυσις, μὴ οὐ,

tentatâ iterum belli fortunâ aut prorsus debellare Graeciam, aut ipsum honestam obire mortem, postquam magnarum rerum spe fuisset elatus; denique in hanc partem maxime inclinans, ut Graeciam subigeret: haec, inquam, secum reputans, tali oratione regem est adlocutus: *Domine, ne moerori indulgeas, neque nimium ex eo quod accidit capias dolorem! Non enim lignorum certamen ad belli exitum nobis maximum confert momentum, sed virorum equorumque certamen. Tibi vero nemo, neque ex his qui nunc omnia confecisse tibi videntur, exscensione e navibus facta resistere conabitur, neque ex hac continente quisquam: et, qui contra nos steterunt, hi poenas dedere. Si igitur tibi videtur, protinus Peloponnesum adgrediamur: sin in praesentia omittere hoc placet, omittamus licet. Nec*

„δόντας λόγον τῶν ἐποίησαν νῦν τε καὶ πρότερον, εἶναι „σοὺς δούλους. μάλιστα μέν νυν ταῦτα ποιέειν. Εἰ δ' „ἄρα τοι βεβούλευται, αὐτὸν ἀπελαύνοντα ἀπάγειν „τὴν στρατιὴν, ἄλλην ἔχω καὶ ἐκ τῶνδε βουλήν. σὺ „Πέρσας, βασιλεῦ, μὴ ποιήσῃς καταγελάστους γε„νέσθαι Ἕλλησι. οὐδὲν γὰρ ἐν Πέρσῃσι τοῖσι δεδή„ληται τῶν πρηγμάτων, οὐδὲ ἐρεῖς ὅκου ἐγενόμεθα ἄν„δρες κακοί. εἰ δὲ Φοίνικές τε καὶ Αἰγύπτιοι, καὶ Κύ„πριοί τε καὶ Κίλικες κακοὶ ἐγένοντο, οὐδὲν πρὸς Πέρ„σας τοῦτο προσήκει τὸ πάθος. Ἤδη ὦν, ἐπειδὴ οὐ „Πέρσαι τοι αἴτιοί εἰσι, ἐμοὶ πείθεο. εἴ τοι δέδοκται „μὴ παραμένειν, σὺ μὲν ἐς ἤθεα τὰ σεωυτοῦ ἀπέλαυ„νε, τῆς στρατιῆς ἀπάγων τὸ πολλόν· ἐμὲ δέ σοι χρὴ

vero despondeas animum! nec enim ullo modo effugere Graeci possunt, quin rationem nobis eorum, quae et nunc et antea patrarunt, reddant, et servi fiant tui. Igitur hoc quidem maxime agendum. Quod si vero hinc ipse abscedere et abducere exercitum decreveris, aliud quoque habeo post haec consilium. Tu, Rex, ne committe ut Graecis ludibrio sint Persae. In Persis enim tuis nihil detrimenti res tuae acceperunt, neque tu dices quo loco a nobis res male gesta sit. Sin Phoenices et Aegyptii et Cyprii et Cilices male pugnarunt, nihil ad nos haec clades pertinet. Nunc igitur, quum non sit quod Persas culpes, mihi morem gere. Si tibi constitutum est hîc non manere, tu quidem tuas in sedes discede, maiorem exercitus partem tecum abducens: at me oportet tibi Graeciam in servitutem redactam tradere, postquam de exercitu

„τὴν Ἑλλάδα παρασχεῖν δεδουλωμένην, τριήκοντα μυ-
101 „ριάδας τοῦ στρατοῦ ἀπολεξάμενον." Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης, ὡς ἐκ κακῶν ἐχάρη τε καὶ ἥσθη· πρὸς Μαρδόνιόν τε, βουλευσάμενος, ἔφη, ἀποκρινεῖσθαι, ὁκότερον ποιήσει τουτέων. ὡς δὲ ἐβουλεύετο ἅμα Περσέων τοῖσι ἐπικλήτοισι, ἔδοξέ οἱ καὶ Ἀρτεμισίην ἐς συμβουλίην μεταπέμψασθαι, ὅτι πρότερον ἐφαίνετο μούνη νοέουσα τὰ ποιητέα ἦν. ὡς δὲ ἀπίκετο ἡ Ἀρτεμισίη, μεταστησάμενος τοὺς ἄλλους, τούς τε συμβούλους Περσέων καὶ τοὺς δορυφόρους, ἔλεξε Ξέρξης τάδε· „Κελεύει με Μαρδόνιος, μένοντα αὐτοῦ, πειρᾶσθαι τῆς „Πελοποννήσου· λέγων ὥς μοι Πέρσαι τε καὶ ὁ πεζὸς „στρατὸς οὐδενὸς μεταίτιοι πάθεός εἰσι, ἀλλὰ βουλο„μένοισί σφι γένοιτ' ἂν ἀπόδεξις. ἐμὲ ὦν ἢ ταῦτα κε-

trecenta hominum millia delegero. (101.) Quibus auditis *Xerxes*, ut post mala, gavisus delectatusque est, Mardonioque ait, *se ei, postquam deliberaverit, responsurum esse, utrum ex his, quae ab illo proposita sunt, facturus sit.* Postquam vero cum Persis in consilium adhiberi solitis consultavit, placuit ei *Artemisiam* quoque in consilium vocare, quippe quae etiam antea comperta esset, sola quid faciendum perspexisse. Quae ubi advenit, submotis consiliariis Persis et satellitibus, haec ad eam *Xerxes* verba fecit: *Hortatur me Mardonius, ut hic maneam, et Peloponnesum adgrediar; dicens, Persas et pedestrem exercitum nullius calamitatis, quae nobis accidisset, culpam sustinere, et lubentes illos re ipsa hoc esse demonstraturos. Me igitur ille aut hoc facere hortatur, aut ipse velle*

„λεύει ποιέειν, ἢ αὐτὸς ἐθέλει τριήκοντα μυριάδας ἀπο-
„λεξάμενος τοῦ στρατοῦ, παρασχεῖν μοι τὴν Ἑλλάδα
„δεδουλωμένην· αὐτὸν δὲ μὲ κελεύει ἀπελαύνειν σὺν τῷ
„λοιπῷ στρατῷ ἐς ἤθεα τὰ ἐμά. Σὺ ὦν ἐμοὶ, καὶ γὰρ
„περὶ τῆς ναυμαχίης εὖ συνεβούλευσας τῆς γενομένης,
„οὐκ ἐῶσα ποιέεσθαι, νῦν τε συμβούλευσον, ὁκότερα
„ποιέων ἐπιτύχω εὖ βουλευσάμενος.“ Ὁ μὲν ταῦτα
συνεβουλεύετο. Ἡ δὲ λέγει τάδε· „Βασιλεῦ, χαλε- 102
„πὸν μέν ἐστι συμβουλευομένῳ τυχεῖν τὰ ἄριστα εἴπα-
„σαν. ἐπὶ μέντοι τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι, δοκέει μοι
„αὐτὸν μὲν σὲ ἀπελαύνειν ὀπίσω· Μαρδόνιον δὲ, εἰ ἐθέ-
„λει τε καὶ ὑποδέκεται ταῦτα ποιήσειν, αὐτοῦ κατα-
„λιπεῖν σὺν τοῖσι ἐθέλει. τοῦτο μὲν γὰρ, ἢν καταστρέ-
„ψηται τά φησι ἐθέλειν, καί οἱ προχωρήσῃ τὰ νοέων

se, ait, cum selectis de exercitu trecentis millibus Graeciam mihi tradere in servitutem redactam; me ipsum autem iubet cum reliquis copiis meas ad sedes discedere. Tu igitur, quum etiam de pugna navali, quam suscepimus, bene mihi consulueris, negans illam suscipiendam, nunc quoque suade, utrum horum faciendo rectius feliciusque rebus meis consuluero. (102.) Haec consulenti *Xerxi* in hunc modum *Artemisia* respondit: *Difficile, Rex, est ita me esse felicem ut tibi consultanti optima dicam. Verumtamen in praesenti rerum statu optimum mihi videtur, ut tu domum revertaris; Mardonium vero, si ista efficere vult tibique recipit, hic cum eis quos postulat relinquas. Nam, sive ille ea, quae animo agit polliceturque, perfecerit, eique res ex sententia succes-*

,,λέγει, σὸν τὸ ἔργον, ὦ δέσποτα, γίνεται· οἱ γὰρ σοὶ
,,δοῦλοι κατεργάσαντο. τοῦτο δὲ, ἢν τὰ ἐναντία τῆς
,,Μαρδονίου γνώμης γένηται, οὐδεμίη συμφορὴ μεγά-
,,λη ἔσται, σέο τε περιεόντος, καὶ ἐκείνων τῶν πρηγμά-
,,των περὶ οἶκον τὸν σόν. ἢν γὰρ σύ τε περιῇς, καὶ οἶ-
,,κος ὁ σὸς, πολλοὺς πολλάκις ἀγῶνας δραμέονται
,,περὶ σφέων αὐτέων οἱ Ἕλληνες. Μαρδονίου δὲ, ἤν τι
,,πάθῃ, λόγος οὐδεὶς γίνεται· οὐδέ τι, νικῶντες οἱ Ἕλ-
,,ληνες, νικῶσι, δοῦλον σὸν ἀπολέσαντες. σὺ δὲ, τῶν
,,εἵνεκα τὸν στόλον ἐποιήσω, πυρώσας τὰς Ἀθήνας ἀπε-
103 ,,λᾷς." Ἥσθη τε δὴ τῇ συμβουλίῃ Ξέρξης· λέγουσα
γὰρ ἐπετύγχανε τά περ αὐτὸς ἐνόεε. οὐδὲ γὰρ, εἰ πάν-
τες καὶ πᾶσαι συνεβούλευον αὐτῷ μένειν, ἔμενε ἂν, δο-

CII. 11. ἐκείνων. εὖ κειμένων *ed. Borh. ex coniect. Wess.*

serit, tuum, Rex, hoc facinus erit; tui enim servi id fecerint: sive contra Mardonii sententiam res ceciderit, non ingens fuerit calamitas, salvo et te et domus tuae statu. Tu enim si salvus fueris domusque tua, multa frequentiaque pericula de salute sua adibunt Graeci. Mardonio vero si quid acciderit, non tanti fuerit momenti; neque Graeci, etiamsi Mardonium vicerint, insignem reportaverint victoriam servo tuo interemto. Tu vero incensis Athenis discesseris, cuius rei caussa expeditionem hanc suscepisti. (103.) Hoc consilio, ut consentaneum erat, delectatus est *Xerxes:* opportune enim *Artemisia* ea ipsa dixerat, quae ille animo agitabat. Etenim, ut mihi quidem videtur, etiamsi omnes et viri et mulieres, ut ibi maneret, ei suasissent, non erat mansurus: adeo metu erat perculsus.

κέειν ἐμοί· οὕτω καταῤῥωδήκεε. ἐπαινέσας δὲ τὴν Ἀρ-
τεμισίην, ταύτην μὲν ἀποστέλλει ἄγουσαν αὐτοῦ τοὺς
παῖδας ἐς Ἔφεσον· νόθοι γάρ τινες παῖδές οἱ συνέσποντο.
Συνέπεμπε δὲ τοῖσι παισὶ Φύλακον Ἑρμότιμον, γέ- 104
νος μὲν ἐόντα Πηδασέα, Φερόμενον δὲ οὐ τὰ δεύτερα
τῶν εὐνούχων παρὰ βασιλέϊ. Οἱ δὲ Πηδασέες οἰκέουσι
ὑπὲρ Ἁλικαρνησσοῦ. ἐν δὲ τοῖσι Πηδάσοισι τουτέοισι
τοιόνδε Φέρεται πρῆγμα γίνεσθαι. ἐπεὰν τοῖσι ἀμΦι-
κτίοσι πᾶσι, τοῖσι ἀμΦὶ ταύτης οἰκέουσι τῆς πόλιος,
μέλλῃ τι ἐντὸς χρόνου ἔσεσθαι χαλεπὸν, τότε ἡ ἱρείη
αὐτόθι τῆς Ἀθηναίης Φύει πώγωνα μέγαν. τοῦτο δέ σΦι
δὶς ἤδη ἐγένετο. Ἐκ τουτέων δὴ τῶν Πηδασέων ὁ Ἑρ- 105
μότιμος ἦν· τῷ μεγίστη τίσις ἤδη, ἀδικηθέντι, ἐγένετο
πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. ἀλόντα γὰρ αὐτὸν ὑπὸ πολε-

CIV. 9. δίς. τρὶς *alibi scripserat Noster.*

Igitur laudibus Artemisiam prosecutus est, eamque dimisit, filios ipsius Ephesum ducturam: filii enim nonnulli nothi eum erant secuti.

(104.) Cum istis pueris Xerxes custodem misit *Hermotimum*, genere Pedasensem, qui primum inter eunuchos locum apud regem tenebat. Habitant *Pedasenses* supra Halicarnassum: apud quos hoc rei fertur accidere. Quando finitimis omnibus, qui circa Pedasa oppidum habitant, grave quidpiam intra certum tempus imminet, tunc antistitae templi Minervae, quod ibi est, grandis nascitur barba: id quod iam bis apud illos accidit. (105.) Ex his igitur Pedasensibus Hermotimus erat: cui contigit gravissimam omnium, quos novimus, ultionem obtinere in hominem a quo iniuria fuerat adfectus. Etenim

μίων, καὶ πωλεόμενον, ὠνέεται Πανιώνιος, ἀνὴρ Χῖος,
ὃς τὴν ζόην κατεστήσατο ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων. ὅκως
γὰρ κτήσαιτο παῖδας εἴδεος ἐπαμμένους, ἐκτάμνων,
ἀγινέων ἐπώλεε ἐς Σάρδις τε καὶ Ἔφεσον χρημάτων
μεγάλων. παρὰ γὰρ τοῖσι βαρβάροισι τιμιώτεροί εἰσι
οἱ εὐνοῦχοι, πίστιος εἵνεκα τῆς πάσης, τῶν ἐνορχίων.
ἄλλους τε δὴ ὁ Πανιώνιος ἐξέταμε πολλοὺς, ἅτε ποιεύ-
μενος ἐκ τουτέων τὴν ζόην, καὶ δὴ καὶ τοῦτον. καὶ, οὐ
γὰρ τὰ πάντα ἐδυστύχεε ὁ Ἑρμότιμος, ἀπικνέεται ἐκ
τῶν Σαρδίων παρὰ βασιλῆα μετ' ἄλλων δώρων· χρό-
νου δὲ προϊόντος, πάντων τῶν εὐνούχων ἐτιμήθη μάλιστα
106 παρὰ Ξέρξῃ. Ὡς δὲ τὸ στράτευμα τὸ Περσικὸν ὅρμα
ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἐὼν ἐν Σάρδισι, ἐνθαῦτα
καταβὰς κατὰ δή τι πρῆγμα ὁ Ἑρμότιμος ἐς γῆν τὴν

bello captum et venumdatum emit *Panionius*, civis Chius, qui opere iniquissimo vitam sustentabat. Quoties enim *pueros* naetus esset forma praestantes, hos *castrabat*, et Sardes aut Ephesum abductos ingenti pretio vendebat. Quippe apud Barbaros eunuchi pretiosiores sunt his qui non sunt castrati, et maior illis in omnibus rebus fides habetur. Quum alios igitur multos castraverat hic Panionius, utpote hoc quaestu vitam alens, tum vero etiam hunc ipsum. Nec vero usquequaque infelix *Hermotimus* fuit: nam e Sardibus cum aliis muneribus ad regem pervenit, et succedente tempore prae omnibus eunuchis maximo in honore apud Xerxem fuit. (106.) Quo tempore vero Persicum exercitum adversus Athenas ducens rex Sardibus versabatur, tunc *Hermotimus*, quum nescio cuius negotii caussa in My-

Μυσίην, τὴν Χῖοι μὲν νέμονται, Ἀταρνεὺς δὲ καλέεται, εὑρίσκει τὸν Πανιώνιον ἐνθαῦτα. ἐπιγνοὺς δὲ, ἔλεγε πρὸς αὐτὸν πολλοὺς καὶ φιλίους λόγους· πρῶτα μέν οἱ καταλέγων ὅσα αὐτὸς δι' ἐκεῖνον ἔχοι ἀγαθά· δεύτερα δέ οἱ ὑπισχνεύμενος ἀντὶ τουτέων ὅσα μιν ἀγαθὰ ποιήσει, ἢν κομισάμενος τοὺς οἰκέτας οἰκέῃ ἐκείνῃ· ὥστε ὑποδεξάμενον ἄσμενον τοὺς λόγους τὸν Πανιώνιον, κομίσαι τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα. ὡς δὲ ἄρα πανοικίῃ μιν περιέλαβε, ἔλεγε ὁ Ἑρμότιμος τάδε· „Ὦ πάντων ἀνδρῶν ἤδη μάλιστα ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων τὸν βίον κτησάμενε, τί σε ἐγὼ κακὸν ἢ αὐτὸς ἢ τῶν ἐμῶν τις ἐργάσατο, ἢ σὲ, ἢ τῶν σῶν τινα, ὅτι με ἀντ' ἀνδρὸς ἐποίησας τὸ μηδὲν εἶναι; ἐδόκεές τε θεοὺς

siam terram quae Chiorum est, cui Atarneus nomen, esset profectus, ibi Panionium invenit. Quem ubi agnovit, multis verbis benigne est adlocutus; memorans primum, quantam prosperitatem per illum esset consecutus; deinde promittens, se rependendae gratiae caussa ingentibus beneficiis illum cumulaturum, si cum sua familia Sardes habitatum venisset. Quibus verbis persuasus Panionius, lubens accipiens conditionem, cum liberis et uxore Sardes migravit. Sed postquam eum cum tota domo in potestate *Hermotimus* habuit, tum vero his verbis eum adfatus est: *O tu omnium hominum nequissime, ex iniquissimo negotio quaestum faciens! quid tibi aut ego ipse mali feci, aut quam iniuriam aliquis meorum aut tibi aut tuorum alicui intulit, cur me ex viro feceris ut nihil essem? Et tu quidem tunc putabas fore ut deos lateant tua facinora:*

„λήσειν οἷα ἐμηχανῶ τότε· οἵ σε ποιήσαντα ἀνόσια, νόμῳ δικαίῳ χρεώμενοι, ὑπήγαγον ἐς χέρας τὰς ἐμὰς, „ὥστε σε μὴ μέμψασθαι τὴν ἀπ' ἐμέο τοι ἐσομένην „δίκην." Ὡς δέ οἱ ταῦτα ὠνείδισε, ἀχθέντων τῶν παίδων ἐς ὄψιν, ἠναγκάζετο ὁ Πανιώνιος τῶν ἑωυτοῦ παίδων, τεσσέρων ἐόντων, τὰ αἰδοῖα ἀποτάμνειν· ἀναγκαζόμενος δὲ, ἐποίεε ταῦτα· αὐτοῦ τε, ὡς ταῦτα ἐργάσατο, οἱ παῖδες ἀναγκαζόμενοι ἀπέταμνον. Πανιώνιον μέν νυν οὕτω περιῆλθε ἥ τε τίσις καὶ ὁ Ἑρμότιμος.

107 Ξέρξης δὲ, ὡς τοὺς παῖδας Ἀρτεμισίῃ ἐπέτρεψε ἀπάγειν ἐς Ἔφεσον, καλέσας Μαρδόνιον, ἐκέλευέ μιν τῆς στρατιῆς διαλέγειν τοὺς βούλεται, καὶ ποιέειν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πειρώμενον ὁμοῖα. Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσοῦτο ἐγίνετο. τῆς δὲ νυκτὸς, κελεύσαντος

at illi, iusta lege utentes, te qui iniqua ista patrasti, meas in manus tradidere: quare de poena, quam a te repetam, non est quod conquueraris. His postquam conviciis eum accepit, filios eius in conspectum iussit adduci, et Panionium coëgit suis ipsius filiis, qui quatuor numero erant, virilia abscindere; quod ille necessitate coactus fecit: deinde vero, hoc perfecto, filii eiusdem coacti sunt ipsum evirare. Talem de Panionio ultionem vicissim Hermotimus cepit.

(107.) *Xerxes* postquam filios suos Artemisiae commisisset Ephesum ducendos, vocatum ad se *Mardonium* iussit, quos vellet, de exercitu seligere, operamque dare ut promissis facta aequaret. Et haec quidem illo die gesta sunt. Insequente vero nocte, iussu regis *duces classis* naves ex Phalero abduxe-

βασιλῆος, τὰς νῆας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπῆ-
γον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὡς τάχεος εἶχε ἕκα-
στος, διαφυλαξούσας τὰς σχεδίας πορευθῆναι βασιλέϊ.
ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ ἔσαν Ζωστῆρος πλώοντες οἱ βάρβαροι,
ἀνατείνουσι γὰρ ἄκραι λεπταὶ τῆς ἠπείρου, ταύτας ἔδο-
ξάν τε νῆας εἶναι, καὶ ἔφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνῳ δὲ
μαθόντες ὅτι οὐ νῆες εἶεν, ἀλλ' ἄκραι, συλλεχθέντες,
ἐκομίζοντο. Ὡς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, ὁρέοντες οἱ Ἕλληνες 108
κατὰ χώρην μένοντα τὸν στρατὸν τὸν πεζὸν, ἤλπιζον
καὶ τὰς νῆας εἶναι περὶ Φάληρον· ἐδόκεόν τε ναυμαχή-
σειν σφέας, παραρτέοντό τε ὡς ἀλεξησόμενοι. Ἐπεὶ δὲ
ἐπύθοντο τὰς νῆας οἰχωκυίας, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐδό-
κεε ἐπιδιώκειν. τὸν μέν νυν ναυτικὸν τὸν Ξέρξεω στρατὸν
οὐκ ἐπεῖδον διώξαντες μέχρι Ἄνδρου. ἐς δὲ τὴν Ἄνδρον

runt, quanta velocitate quisque posset, *ad Hellespontum revertentes*, pontes custodituri ut regi ad transeundum essent parati. Sed Barbari hi, ut prope *Zosterem* pervenere, ubi tenuia quaedam promontoria in mare prominent, naves has esse putantes, procul aufugerunt. Interiecto vero tempore, postquam intellexere non naves esse, sed promontoria, rursus sese coniunxerunt, cursumque continuarunt. (108.) Ut illuxit, Graeci, pedestrem exercitum eodem in loco manentem conspicientes, existimabant naves etiam ad Phalerum adhuc stare: et navalem pugnam redintegraturos illos putantes, ad repugnandum sese comparabant. Postquam vero abiisse naves cognovere, tunc ocyus persequi illas decreverunt. At classem quidem Xerxis non conspexere, usque ad Andrum eam persecuti. Postquam vero Andrum per-

ἀπικόμενοι, ἐβουλεύοντο. Θεμιστοκλέης μέν νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο „διὰ νήσων τραπομένους, καὶ ἐπιδιώξαντας τὰς νῆας, πλώειν ἰθέως ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, λύσοντας τὰς γεφύρας." Εὐρυβιάδης δὲ τὴν ἐναντίην ταύτῃ γνώμην ἐτίθετο, λέγων· ὡς „εἰ λύσουσι τὰς σχεδίας, τοῦτ' ἂν μέγιστον πάντων σφεῖς κακὸν τὴν Ἑλλάδα ἐργάσαιντο. εἰ γὰρ ἀναγκασθείη ἀπολαμφθεὶς ὁ Πέρσης μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, πειρῷτο ἂν ἡσυχίην μὴ ἄγειν· ὡς ἄγοντι μὲν οἱ ἡσυχίην, οὔτε τι προχωρέειν οἷόν τε ἔσται τῶν πρηγμάτων, οὔτε τις κομιδὴ τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμῷ τέ οἱ ἡ στρατιὴ διαφθαρέεται. ἐπιχειρέοντι δὲ αὐτῷ καὶ ἔργου ἐχομένῳ, πάντα τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην οἷά τε ἔσται προσχωρῆσαι κατὰ πόλιάς τε καὶ κατὰ ἔθνεα, ἤτοι ἁλισκομένων γε, ἢ πρὸ τού-

venere, deliberarunt. Et *Themistocles* quidem pro sententia dixit, *per insulas navigando classemque etiamnunc persequendo, rectà ad Hellespontum dirigendum esse cursum, pontesque rescindendos.* At contrariam sententiam *Eurybiades* proposuit, dicens: *si rescidissent pontes, hoc ipso longe maximam calamitatem Graecis inlaturos. Nam, si interclusus Persa cogeretur in Europa manere, operam illum esse daturum ut numquam quietem agat; quoniam, si quietem ageret, nihil suarum rerum promoveret, neque reditus ei ullus ostenderetur, et fame periturus esset illius exercitus. Molienti autem aliquid, et rebus gerendis sedulo operam danti, omnia Europae oppida omnesque populos accessuros videri, sive bello subactos, sive deditione in tempore facta; et alimento hostibus futuros*

του ὁμολογεόντων· τροφήν τε ἕξειν σφέας τὸν ἐπέτειον αἰεὶ τῶν Ἑλλήνων καρπόν. ἀλλὰ δοκέειν γὰρ, νικηθέντα τῇ ναυμαχίῃ οὐ μενέειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὸν Πέρσεα· ἐατέον ὦν εἶναι φεύγειν ἐς ὃ ἔλθοι φεύγων ἐς τὴν ἑωυτοῦ. τὸ ἐνθεῦτεν δὲ περὶ τῆς ἐκείνου ποιέεσθαι ἤδη τὸν ἀγῶνα" ἐκέλευε. Ταύτης δὲ εἴχοντο τῆς γνώμης καὶ Πελοποννησίων τῶν ἄλλων οἱ στρατηγοί.

Ὡς δὲ ἔμαθε ὅτι οὐ πείτει τούς γε πολλοὺς πλώειν 109
ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὁ Θεμιστοκλέης, μεταβαλὼν, πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (οὗτοι γὰρ μάλιστα ἐκπεφευγότων περιημέκτεον, ὁρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πλώειν καὶ ἐπὶ σφέων αὐτέων βαλλόμενοι, εἰ ὦλλοι μὴ βουλοίατο) ἔλεγέ σφι τάδε· „Καὶ αὐτὸς ἤδη πολλοῖσι πα„ρεγενόμην, καὶ πολλῷ πλέω ἀκήκοα τοιάδε γενέ-

esse annuos Graecorum fructus. E contrario, quum pugna navali victus Persa non videatur in Europa mansurus, permitti ei oportere ut fugiat, donec suam in terram fugâ pervenerit; deinde vero de propria ipsius terra cum illo decertandum. Hanc ad sententiam accesserunt reliquorum etiam Peloponnesiorum duces.

(109.) Ibi tunc *Themistocles*, postquam intellexit se maiori ducum numero persuadere non posse ut in Hellespontum navigarent, mutato consilio Athenienses adiens (quippe qui effugisse barbaros aegerrime ferebant, et ipsi etiam per se, si reliqui nollent, in Hellespontum cupiebant navigare) haec apud eos verba fecit: *Equidem multis saepe huiusmodi rebus interfui, et multo plura talia accidisse audivi; nempe viros ad necessitatem reda-*

,,σθαι· ἄνδρας ἐς ἀναγκαίην ἀπειληθέντας, νενικημένους ἀναμάχεσθαί τε καὶ ἀναλαμβάνειν τὴν προτέρην κακότητα. ἡμεῖς δὲ, εὕρημα γὰρ εὑρήκαμεν ἡμέας τε αὐτοὺς καὶ τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσοῦτο ἀνθρώπων ἀνωσάμενοι, μὴ διώκωμεν ἄνδρας φεύγοντας· τάδε γὰρ οὐκ ἡμεῖς κατεργασάμεθα, ἀλλὰ θεοί τε καὶ ἥρωες, οἳ ἐφθόνησαν ἄνδρα ἕνα τῆς τε Ἀσίης καὶ τῆς Εὐρώπης βασιλεῦσαι, ἐόντα ἀνόσιόν τε καὶ ἀτάσθαλον· ὃς τά τε ἱρὰ καὶ τὰ ἴδια ἐν ὁμοίῳ ἐποιέετο, ἐμπιπράς τε καὶ καταβάλλων τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα· ὃς καὶ τὴν θάλασσαν ἀπεμαστίγωσε, πέδας τε κατῆκε. ἀλλ', εὖ γὰρ ἔχει ἐς τὸ παρεὸν ἡμῖν, νῦν μὲν ἐν τῇ Ἑλλάδι καταμείναντες, ἡμέων τε αὐτέων ἐπιμεληθῆναι καὶ τῶν οἰκετέων· καί τις οἰκίην τε ἀναπλασάσθω, καὶ σπόρου ἀνακῶς ἐχέτω, παντελέως

ctos, postquam victi essent, instaurasse pugnam, et superiorem reparasse calamitatem. Nos vero, postquam ex insperato et nos ipsos et Graeciam, repulsa tanta hominum nube, servavimus, fugientes viros ne persequamur! Nec enim nos haec perfecimus, sed dii atque heroës; qui noluerunt unum virum simul Asiae et Europae imperare, impium illum et nefarium; qui sacra et profana pariter insuper habuit, et simulacra deorum evertit cremavitque, qui mare etiam flagellis cecidit, et compedes in illud deiecit. At nunc, quum bene res nostrae habeant, maneamus in Graecia, et nostrûm ipsorum familiarumque nostrarum curam geramus; et aedes suas quisque reficiat, et sementi faciendae sedulo det operam, postquam

„ἀπελάσας τὸν βάρβαρον· ἅμα δὲ τῷ ἔαρι κατα-„πλέωμεν ἐπὶ Ἑλλησπόντου καὶ Ἰωνίης.“ Ταῦτα ἔλεγε, ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι ἐς τὸν Πέρσεα· ἵνα, ἢν ἄρα τι μιν καταλαμβάνῃ πρὸς Ἀθηναίων πάθος, ἔχῃ ἀποστροφήν· τά περ ὦν καὶ ἐγένετο. Θεμιστοκλέης μὲν ταῦτα λέγων, διέβαλλε· Ἀθηναῖοι δὲ ἐπείθοντο. ἐπειδὴ γὰρ, καὶ πρότερον δεδογμένος εἶναι σοφὸς, ἐφάνη ἐὼν ἀληθέως σοφός τε καὶ εὔβουλος, πάντως ἑτοῖμοι ἔσαν λέγοντι πείθεσθαι. Ὡς δὲ οὗτοί οἱ ἀνεγνωσμένοι ἔσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλέης ἄνδρας ἀπέπεμπε ἔχοντας πλοῖον, τοῖσι ἐπίστευσε σιγᾷν, ἐς πᾶσαν βάσανον ἀπικνεομένοισι, τὰ αὐτὸς ἐνετείλατο βασιλέϊ φράσαι· τῶν καὶ Σίκιννος ὁ οἰκέτης αὖτις ἐγένετο. οἳ ἐπεί τε ἀπίκοντο πρὸς τὴν Ἀττικὴν, οἱ μὲν κατέμενον ἐπὶ τῷ πλοίῳ, Σίκιννος δὲ

(The chapter number 110 is printed in the right margin beside the line beginning "θος, ἔχῃ ἀποστροφήν".)

barbarum prorsus eiecerimus: ineunte autem vere in Hellespontum et in Ioniam navigemus! Haec ille locutus est hoc consilio, ut gratiam apud Persam in futurum tempus iniret; quo, si ab Atheniensibus adversi aliquid ei accidisset, perfugium haberet: quod quidem ei etiam usu venit. (110.) Haec dicens *Themistocles*, decepit Athenienses: at illi morem ei gesserunt. Quoniam enim, quum iam antea sapiens esset habitus, nuper re ipsa sapiens et plenus consilii erat repertus, facile dictis eius paruere. Postquam hi igitur ab illo persuasi fuerunt, continuo deinde viros cum navigio dimisit, quos confisus erat, etiamsi omnibus tormentis cruciarentur, tacituros mandata ad regem deferenda, quorum in numero iterum famulus ipsius *Sicinnus* erat. Hi ubi ad At-

ἀναβὰς παρὰ Ξέρξεα, ἔλεγε τάδε· „Ἔπεμψέ με „Θεμιστοκλέης ὁ Νεοκλέος, στρατηγὸς μὲν Ἀθηναίων, „ἀνὴρ δὲ τῶν συμμάχων πάντων ἄριστος καὶ σοφώτατος, Φράσοντά τοι, ὅτι Θεμιστοκλέης ὁ Ἀθηναῖος, „σοὶ βουλόμενος ὑπουργέειν, ἔσχε τοὺς Ἕλληνας, τὰς „νῆας βουλομένους διώκειν, καὶ τὰς ἐν Ἑλλησπόντῳ „γεφύρας λύειν. καὶ νῦν κατ᾽ ἡσυχίην πολλὴν κομίζεο.“ Οἱ μὲν, ταῦτα σημήναντες, ἀπέπλωον ὀπίσω.

111 Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεί τε σφι ἀπέδοξε μήτ᾽ ἐπιδιώκειν ἔτι προσωτέρω τῶν βαρβάρων τὰς νῆας, μήτε ἐπιπλώειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντας τὸν πόρον, τὴν Ἄνδρον περικατέατο, ἐξελέειν ἐθέλοντες. πρῶτοι γὰρ Ἄνδριοι νησιωτέων αἰτηθέντες πρὸς Θεμιστοκλέος χρήματα, οὐκ ἔδοσαν· ἀλλὰ προϊσχομένου Θεμιστοκλέος λό-

ticam pervenere, reliquis in nave manentibus, *Sicinnus* exscendit, et haec apud *Xerxem* verba fecit: ***Misit me Themistocles, Neoclis filius, imperator Atheniensium, sociorum omnium fortissimus et sapientissimus, qui tibi dicerem, Themistoclem Atheniensem, rebus tuis cupientem inservire, cohibuisse Graecos, naves tuas persequi volentes, et pontes in Hellesponto rescindere. Itaque nunc largum per otium revertaris licet.*** His nunciatis, retro hi navigarunt.

(111.) *Graeci*, postquam displicuit consilium classem Barbarorum ulterius persequendi aut in Hellespontum navigandi ad rescindendos pontes, *Andrum* circumsederunt, expugnare eam molientes. Primi enim ex insulanis Andrii fuerunt a quibus pecuniam postulaverat Themistocles, quam illi dare

γον τόνδε, ὡς „ἥκοιεν Ἀθηναῖοι περὶ ἑωυτοὺς ἔχοντες δύο θεοὺς μεγάλους, Πειθώ τε καὶ Ἀναγκαίην, οὕτω τέ σφι κάρτα δοτέα εἶναι χρήματα·“ ὑπεκρίναντο πρὸς ταῦτα, λέγοντες ὡς „κατὰ λόγον ἔσαν ἄρα αἱ Ἀθῆναι μεγάλαι τε καὶ εὐδαίμονες, καὶ θεῶν χρηστῶν ἥκοιεν εὖ· ἐπεὶ Ἀνδρίους γε εἶναι γεωπείνας, ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκοντας, καὶ θεοὺς δύο ἀχρήστους οὐκ ἐκλείπειν σφέων τὴν νῆσον, ἀλλ' αἰεὶ φιλοχωρέειν, Πενίην τε καὶ Ἀμηχανίην· καὶ τουτέων τῶν θεῶν ἐπηβόλους ἐόντας Ἀνδρίους, οὐ δώσειν χρήματα. οὐδέ κοτε γὰρ τῆς ἑωυτῶν ἀδυναμίης τὴν Ἀθηναίων δύναμιν εἶναι κρέσσω.“ Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ὑποκρινάμενοι, καὶ οὐ δόντες τὰ χρήματα, ἐπολιορκέοντο. Θεμιστοκλέης δὲ, οὐ γὰρ 112 ἐπαύετο πλεονεκτέων, ἐσπέμπων ἐς τὰς ἄλλας νήσους

recusarunt; sed *Themistocli*, quum his verbis eos adortus esset, ut diceret, *venire Athenienses, duos magnos deos secum habentes, Persuasionem et Necessitatem, quare utique dare illos oportere pecunias;* ad haec illi responderunt, *merito magnas et opulentas fuisse Athenas, et bonis usos esse diis; caeterum Andrios tenuem incolere terram et admodum esse egenos, duosque inutiles deos non relinquere ipsorum insulam, sed constanter eam habitare, Paupertatem et Impotentiam; et, quum hosce deos Andrii possideant, non daturos eos pecuniam: numquam enim potentiam Atheniensium superiorem fore ipsorum impotentiâ.* Hi igitur, quum haec respondissent, nec postulatam dedissent pecuniam, oppugnabantur. (112.) *Themistocles* vero, numquam cessans corradere pecu-

ἀπειλητηρίους λόγους, αἴτεε χρήματα διὰ τῶν αὐτέων ἀγγέλων, χρεώμενος λόγοισι τοῖσι καὶ πρὸς Ἀνδρίους ἐχρήσατο· λέγων, ὡς „εἰ μὴ δώσουσι τὸ αἰτεόμενον, ἐπάξει τὴν στρατιὴν τῶν Ἑλλήνων, καὶ πολιορκέων ἐξαιρήσει.“ λέγων ὦν ταῦτα, συνέλεγε χρήματα μεγάλα παρὰ Καρυστίων τε καὶ Παρίων· οἳ πυνθανόμενοι τήν τε Ἄνδρον, ὡς πολιορκέοιτο διότι ἐμήδισε, καὶ Θεμιστοκλῆα, ὡς εἴη ἐν αἴνῃ μεγίστῃ τῶν στρατηγῶν, δείσαντες ταῦτα, ἔπεμπον χρήματα. Εἰ δὲ δή τινες καὶ ἄλλοι ἔδοσαν νησιωτέων, οὐκ ἔχω εἶπαι· δοκέω δέ τινας καὶ ἄλλους δοῦναι, καὶ οὐ τούτους μούνους. καί τοι Καρυστίοισί γε οὐδὲν, τούτου εἵνεκα, τοῦ κακοῦ ὑπερβολὴ ἐγένετο· Πάριοι δὲ Θεμιστοκλῆα χρήμασι ἱλασάμενοι, διέφυγον τὸ στράτευμα. Θεμιστοκλέης μέν νυν, ἐξ

nias, in reliquas insulas eosdem, quos ad Andrios, nuncios cum minacibus mandatis misit, pecunias ab illis postulans, dicensque, *nisi postulatis satisfacerent incolae, ducturum se adversus eos Graecorum exercitum, et obsessos perditurum.* Haec dictitando, ingentes pecunias a Carystiis et a Pariis coëgit. Hi enim, quum Andrum cognovissent oppugnari quod Medis favisset, scirentque in maxima prae caeteris ducibus existimatione Themistoclem esse, haec metuentes, pecunias miserunt. An vero et alii nonnulli ex insulanis pecunias dederint, adfirmare non possum: puto autem, et alios dedisse, nec hos solos. At Carystii quidem nihilo secius extremis malis sunt adfecti: Parii vero, Themistocle pecuniis placato, incursionem exercitus effugerunt. Ita igitur Themi-

Ἄνδρου ὁρμεώμενος, χρήματα παρὰ νησιωτέων ἐκτέετο λάθρῃ τῶν ἄλλων στρατηγῶν.

Οἱ δ' ἀμφὶ Ξέρξεα, ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ναυμαχίην, ἐξέλαυνον ἐς Βοιωτοὺς τὴν αὐτὴν ὁδόν. 113
ἔδοξε γὰρ καὶ Μαρδονίῳ, ἅμα μὲν προπέμψαι βασιλῆα, ἅμα δὲ ἀνωρίην εἶναι τοῦ ἔτεος πολεμέειν· χειμερίσαι τε ἄμεινον εἶναι ἐν Θεσσαλίῃ, καὶ ἔπειτα ἅμα τῷ ἔαρι πειρᾶσθαι τῆς Πελοποννήσου. Ὡς δὲ ἀπίκατο ἐς τὴν Θεσσαλίην, ἐνθαῦτα Μαρδόνιος ἐξελέγετο πρώτους μὲν Πέρσας πάντας τοὺς Ἀθανάτους καλεομένους, πλὴν Ὑδάρνεος τοῦ στρατηγοῦ· οὗτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλῆος· μετὰ δὲ, τῶν ἄλλων Περσέων τοὺς θωρηκοφόρους, καὶ τὴν ἵππον τὴν χιλίην· καὶ Μήδους τε καὶ Σάκας, καὶ Βακτρίους τε καὶ Ἰνδοὺς, καὶ τὸν πεζὸν, καὶ τὴν ἵππον. ταῦτα μὲν ἔθνεα ὅλα εἵλετο· ἐκ

stocles, ab Andro impetum faciens, pecunias ab insulanis coëgit clam reliquis ducibus.

(113.) *Xerxes* autem cum suis, paucos post navalem pugnam dies moratus, eâdem qua venerat viâ in Boeotiam movit. Nam Mardonio etiam visum erat comitari regem, nec vero esse opportunum anni tempus ad bellum gerendum, sed satius esse in Thessalia hybernare, et redeunte vere Peloponnesum adgredi. Ut vero *in Thessaliam* pervenere, ibi *Mardonius* primum Persas omnes, quos Immortales vocant, selegit, excepto duce eorum Hydarne; hic enim se negaverat relicturum regem. Deinde ex reliquis Persis loricatos selegit, et millenarium equitatum; tum vero Medos et Sacas et Bactrios et Indos, tam peditatum, quam equitatum. Et ex his quidem populis

δὲ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐξελέγετο κατ᾽ ὀλίγους, τοῖσι εἴδεά τε ὑπῆρχε διαλέγων, καὶ εἰ τέοισί τι χρηστὸν συνείδεε πεποιημένον. ἐν δὲ, πλεῖστον ἔθνος Πέρσας αἱρέετο, ἄνδρας στρεπτοφόρους τε καὶ ψελιοφόρους· ἐπὶ δὲ, Μήδους. οὗτοι δὲ πλῆθος μὲν οὐκ ἐλάσσονες ἔσαν τῶν Περσέων, ῥώμῃ δὲ ἕσσονες. ὥστε σύμπαντας τριή-
114 κοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν ἱππεῦσι. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν τῷ Μαρδόνιός τε τὴν στρατιὴν διέκρινε, καὶ Ξέρξης ἦν περὶ Θεσσαλίην, χρηστήριον ἐληλύθεε ἐκ Δελφῶν Λακεδαιμονίοισι, Ξέρξεα αἰτέειν δίκας τοῦ Λεωνίδεω φόνου, καὶ τὸ διδόμενον ἐξ ἐκείνου δέκεσθαι. πέμπουσι δὴ κήρυκα τὴν ταχίστην Σπαρτιῆται· ὃς ἐπειδὴ κατέλαβε ἐοῦσαν ἔτι πᾶσαν τὴν στρατιὴν ἐν

omnes, qui aderant, sibi sumsit; ex reliquis vero sociis non nisi paucos passim selegit, qui aut forma essent praestantes, aut a quibus clarum aliquod facinus editum noverat. In horum autem numero plerique genere Persae fuere, torques et armillas gestantes; et post hos Medi. Erant autem Medi numero non inferiores Persis, sed robore his cedebant. Ita factum est, ut universus *exercitus a Mardonio selectus*, simul cum equitibus, numerum trecentorum millium compleret. (114.) Per idem tempus, quo Mardonius delectum instituit militum, et Xerxes adhuc in Thessalia erat, *oraculum* ex Delphis adlatum est *Lacedaemoniis*, iubens illos *satisfactionem a Xerxe repetere pro caede Leonidae; et, quidquid ille dedisset, accipere.* Itaque ocyus praeconem miserunt Spartani: qui ut universum exercitum nactus est in Thessalia adhuc haerentem, in conspe-

Θεσσαλίῃ, ἐλθὼν ἐς ὄψιν τὴν Ξέρξεω, ἔλεγε τάδε· „Ὦ βασιλεῦ Μήδων, Λακεδαιμόνιοί τε σὲ, καὶ Ἡρα„κλεῖδαι οἱ ἀπὸ Σπάρτης, αἰτέουσι φόνου δίκας, „ὅτι σφέων τὸν βασιλῆα ἀπέκτεινας, ῥυόμενον τὴν Ἑλ„λάδα.“ Ὁ δὲ, γελάσας τε, καὶ κατασχὼν πολλὸν χρόνον, ὥς οἱ ἐτύγχανε παρεστεὼς Μαρδόνιος, δεικνὺς ἐς τοῦτον, εἶπε· „Τοιγάρ σφι Μαρδόνιος ὅδε δί„κας δώσει τοιαύτας οἵας ἐκείνοισι πρέπει.“ Ὁ μὲν δὴ, δεξάμενος τὸ ῥηθὲν, ἀπαλλάσσετο.

Ξέρξης δὲ, Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίῃ καταλιπὼν, αὐ- 115
τὸς ἐπορεύετο κατὰ τάχος ἐν τὸν Ἑλλήσποντον· καὶ ἀπικνέεται ἐς τὸν πόρον τῆς διαβάσιος ἐν πέντε καὶ τεσσεράκοντα ἡμέρῃσι, ἀπάγων τῆς στρατιῆς οὐδὲν μέρος, ὡς εἶπαι. ὅκου δὲ πορευόμενοι γινοίατο, καὶ κατ' οὕς τινας ἀνθρώπους, τὸν τουτέων καρπὸν ἁρπάζοντες ἐσιτέον-

ctum *Xerxis* prodiens, haec dixit: *Rex Medorum! Lacedaemonii et Heraclidae ex Sparta satisfactionem abs te postulant quod regem ipsorum interfecisti, qui Graeciam erat servaturus.* Ad haec ridens rex, et diu nihil respondens, postremo, quum forte adstaret ei Mardonius, hunc digito monstrans ait: *Itaque Mardonius hic satisfactionem illis dabit, qualis eis digna est.* Et praeco, accipiens dictum, reversus est.

(115.) Inde *Xerxes*, Mardonio in Thessalia relicto, ipse ad Hellespontum maturavit abire: et quadragesimo quinto die ad locum, ubi traiecerat fretum, pervenit, nullam (ut ita dicam) exercitus partem in Asiam reducens. Milites in itinere, ubicumque locorum erant, et apud quoscumque homines,

το. εἰ δὲ καρπὸν μηδένα εὕροιεν, οἱ δὲ τὴν ποίην τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναφυομένην, καὶ τῶν δενδρέων τὸν φλοιὸν περιλέποντες, καὶ τὰ φύλλα καταδρέποντες κατήσθιον, ὁμοίως τῶν τε ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων, καὶ ἔλειπον οὐδέν· ταῦτα δ' ἐποίευν ὑπὸ λιμοῦ. ἐπιλαβὼν δὲ λοιμός τε τὸν στρατὸν καὶ δυσεντερίη, κατ' ὁδὸν διέφθειρε. τοὺς δὲ καὶ νοσέοντας αὐτέων κατέλιπε, ἐπιτάσσων τῇσι πόλισι, ἵνα ἑκάστοτε γίνοιτο ἐλαύνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν· ἐν Θεσσαλίῃ τέ τινας, καὶ ἐν Σίρι τῆς Παιονίης, καὶ ἐν Μακεδονίῃ. ἔνθα καὶ τὸ ἱρὸν ἅρμα καταλιπὼν τοῦ Διός, ὅτε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἤλαυνε, ἀπιὼν οὐκ ἀπέλαβε· ἀλλὰ δόντες οἱ Παίονες τοῖσι Θρήιξι, ἀπαιτέοντος Ξέρξεω, ἔφασαν νεμομένας ἁρπαχθῆναι ὑπὸ τῶν ἄνω Θρηίκων τῶν περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυ-
116 μόνος οἰκημένων. Ἔνθα καὶ ὁ τῶν Βισαλτέων βασι-

horum fructus rapientes comederant. Sicubi nihil fructuum invenissent, gramen e terra enatum, et decerptum arborum corticem, et ex arboribus tam cultis quam sylvestribus destricta manducaverant folia, nihilque reliquerant, fame ita cogente. Ad haec pestis et dysenteria invadens exercitum, multos in itinere interemerat. Aegrotos vero etiam in itinere reliquerat rex, dato civitatibus, ut in quaque erant, mandato, ut curarent illos alerentque: ita alios in Thessalia, alios in Siri Paeoniae, alios in Macedonia reliquerat. Ibi etiam antea, quum in Graeciam tenderet, currum Solis reliquerat: quem nunc rediens non recepit. Nam Paeones, qui illum Thracibus tradiderant, repetenti Xerxi dixere, equas e pascuo raptas esse a superioribus Thracibus circa Strymonis fontes habi-

λεὺς γῆς τε τῆς Κρηστωνικῆς, Θρήϊξ, ἔργον ὑπερφυὲς ἐργάσατο· ὃς οὔτε αὐτὸς ἔφη τῷ Ξέρξῃ ἑκὼν εἶναι δουλεύσειν, ἀλλ᾽ οἴχετο ἄνω ἐς τὸ οὖρος τὴν Ῥοδόπην, τοῖσί τε παισὶ ἀπηγόρευε μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. οἱ δὲ, ἀλογήσαντες, ἢ ἄλλως σφι θυμὸς ἐγένετο θεήσασθαι τὸν πόλεμον, ἐστρατεύοντο ἅμα τῷ Πέρσῃ. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησαν ἀσινέες πάντες, ἓξ ἐόντες, ἐξώρυξε αὐτέων ὁ πατὴρ τοὺς ὀφθαλμοὺς, διὰ τὴν αἰτίην ταύτην. καὶ οὗτοι μὲν τοῦτον τὸν μισθὸν ἔλαβον.

Οἱ δὲ Πέρσαι ὡς ἐκ τῆς Θρηίκης πορευόμενοι ἀπί- 117
κοντο ἐπὶ τὸν πόρον, ἐπειγόμενοι, τὸν Ἑλλήσποντον τῇσι νηυσὶ διέβησαν ἐς Ἄβυδον· τὰς γὰρ σχεδίας οὐκ εὗρον ἔτι ἐντεταμένας, ἀλλ᾽ ὑπὸ χειμῶνος διαλελυμένας. Ἐνθαῦτα δὲ κατεχόμενοι, σιτία τε πλέω ἢ κατ᾽

tantibus. (116.) Ibidem rex Bisaltarum et terrae Crestonicae, Thrax, immane patravit facinus. Dixerat ille, nec se ultro serviturum Xerxi, sed in superiora loca in montem Rhodopen se receperat, et filiis suis interdixerat ne adversus Graeciam militarent. At illi, spreto patris imperio, sive quod cupido illos incesserat belli spectandi, cum Persa militarunt. Postquam vero salvi omnes, sex numero, redierunt, oculos eis pater istam ob culpam effodit: et illi quidem hanc mercedem abstulerunt.

(117.) *Persae* vero ut peragratâ Thraciâ ad traiectum pervenere, quanta maxima celeritate poterant Hellespontum navibus traiicientes *Abydum* petierunt: etenim pontes non amplius stratos invenerant, sed tempestate dissolutos. Ibi morantes, quum copiosiora quam in itinere alimenta nacti supra mo-

ὁδὸν ἐλάγχανον· οὐδένα τε κόσμον ἐμπιπλάμενοι, καὶ
ὕδατα μεταβάλλοντες, ἀπέθνησκον τοῦ στρατοῦ τοῦ
περιεόντος πολλοί. οἱ δὲ λοιποὶ ἅμα Ξέρξῃ ἀπικνέον-
118 ται ἐς Σάρδις. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὅδε λόγος λεγό-
μενος, ὡς ἐπειδὴ Ξέρξης ἀπελαύνων ἐξ Ἀθηνέων, ἀπί-
κετο ἐπ' Ἠϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, ἐνθεῦτεν οὐκέτι ὁδοι-
πορίῃσι διεχρέετο, ἀλλὰ τὴν μὲν στρατιὴν Ὑδάρνεϊ ἐπι-
τρέπει ἀπάγειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, αὐτὸς δ' ἐπὶ νηὸς
Φοινίσσης ἐπιβὰς, ἐκομίζετο ἐς τὴν Ἀσίην. πλώοντα
δέ μιν ἄνεμον Στρυμονίην ὑπολαβεῖν μέγαν καὶ κυμα-
τίην· καὶ δὴ, μᾶλλον γάρ τι χειμαίνεσθαι, γεμούσης
τῆς νηὸς, ὥστε ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐπεόντων συχ-
νῶν Περσέων τῶν σὺν Ξέρξῃ κομιζομένων, ἐνθαῦτα ἐς
δεῖμα πεσόντα τὸν βασιλῆα, εἰρέσθαι βώσαντα τὸν κυ-
βερνήτεα, εἴ τις ἐστί σφι σωτηρίη. καὶ τὸν εἶπαι· „Δέ-

dum sese implerent, et alias, quam adhuc, biberent aquas, multi de exercitu qui supererat periere, reliqui vero cum Xerxe *Sardes* pervenere. (118.) Fertur quidem etiam alia fama, *Xerxem*, postquam Athenis profectus Eïonem ad Strymonem fluvium pervenisset, inde non amplius terrestri usum esse itinere; sed exercitum quidem Hydarni tradidisse, qui eum ad Hellespontum deduceret, ipsum vero conscensa Phoenissa nave in Asiam traiecisse; in traiectu vero a vehemente impetuosoque *vento Strymonia* fuisse exceptum. Ibi tunc, quum magis magisque fureret tempestas, et nimis onerata esset navis, quippe magno numero Persarum Xerxem comitantium in ponte navis stante, timore perculsum regem cum clamore quaesisse ex gubernatore, ecqua salutis

„σπότα, οὐκ ἔστιν οὐδεμίη, εἰ μὴ τουτέων ἀπαλλαγή
„τις γένηται τῶν πολλῶν ἐπιβατέων." καὶ Ξέρξεα
λέγεται ἀκούσαντα ταῦτα εἶπαι· „Ἄνδρες Πέρσαι, νῦν
„τις διαδεξάτω ὑμέων βασιλῆος κηδόμενος· ἐν ὑμῖν γὰρ
„οἶκε εἶναι ἐμοὶ ἡ σωτηρίη." τὸν μὲν ταῦτα λέγειν· τοὺς
δὲ, προσκυνέοντας, ἐκπηδέειν ἐς τὴν θάλασσαν· καὶ
τὴν νῆα ἐπικουφισθεῖσαν, οὕτω δὴ ἀποσωθῆναι ἐς τὴν
Ἀσίην. Ὡς δὲ ἐκβῆναι τάχιστα ἐς γῆν τὸν Ξέρξεα,
ποιῆσαι τοιόνδε· ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλῆος τὴν ψυχὴν, δωρήσασθαι χρυσέῃ στεφάνῃ τὸν κυβερνήτεα· ὅτι δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπώλεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
Οὗτος δὲ ἄλλως λέγεται ὁ λόγος περὶ τοῦ Ξέρξεω νό- 119
στου, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστὸς, οὔτε ἄλλος, οὔτε τὸ
Περσέων τοῦτο πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα οὕτω εἰρέθη ἐκ

spes esset; eique gubernatorem respondisse, *Domine! non alia spes est, nisi de numero multorum horum vectorum pars quaedam amoveatur.* Quae audientem *Xerxem*, aiunt, dixisse: *Viri Persae! nunc vestrûm aliquis ostendat curae vobis esse regem! nam in vobis mea salus posita videtur.* Quibus auditis illos adorasse regem, et in mare prosiliisse; et navem ita levatam, salvam in Asiam pervenisse. Xerxem vero, simul atque in terram exscendisset, haec fecisse: aureâ coronâ donasse gubernatorem, quod regis vitam conservasset; deinde vero, quod magnum Persarum numerum perdidisset, caput ei iussisse praecidi. (119.) Sed haec *de Xerxis reditu* temere fertur fama, mihique prorsus incredibilis est, tam quod ad caetera spectat, quam quod ad istam Persarum calamitatem. Nam si ista Xerxi guberna-

τοῦ κυβερνήτεω πρὸς Ξέρξεα, ἐν μυρίῃσι γνώμῃσι μίην οὐκ ἔχω ἀντίξοον, μὴ οὐκ ἂν ποιῆσαι βασιλῆα τοιόνδε· τοὺς μὲν ἐκ τοῦ καταστρώματος καταβιβάσαι ἐς κοίλην νῆα, ἐόντας Πέρσας, καὶ Περσέων τοὺς πρώτους· τῶν δ' ἐρετέων, ἐόντων Φοινίκων, ὅκως οὐκ ἂν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρσῃσι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. Ἀλλ' ὃ μὲν, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ὁδῷ χρεώμενος ἅμα
120 τῷ ἄλλῳ στρατῷ, ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίην. Μέγα δὲ καὶ τόδε μαρτύριον· Φαίνεται γὰρ Ξέρξης ἐν τῇ ὀπίσω κομιδῇ ἀπικόμενος ἐς Ἄβδηρα, καὶ ξεινίην τέ σφι συνθέμενος, καὶ δωρησάμενος αὐτοὺς ἀκινάκῃ τε χρυσέῳ καὶ τιήρῃ χρυσοπάστῳ. καὶ, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Ἀβδηρῖται, λέγοντες ἐμοί γε οὐδαμῶς πιστὰ, πρῶτον ἐλύσατο τὴν ζώνην φεύγων ἐξ Ἀθηνέων ὀπίσω, ὡς ἐν

tor dixisset, ex decem millibus hominum, quos rogarem sententiam, ne unum quidem esse existimo, quin mihi sit adsensurus, non eiusmodi quidpiam facturum fuisse regem, sed Persas Persarumque principes, qui in ponte fuerunt, iussurum fuisse in cavitatem navis descendere, remigum vero, qui Phoenices erant, parem numerum, quot Persae fuerunt, in mare eiecturum. At ille, ut modo dixi, simul cum reliquo exercitu iter faciens in Asiam rediit. (120.) Cuius rei etiam locuples est testimonium hoc, quod satis constet, *Xerxem* in reditu *Abdera* venisse, et hospitium contraxisse cum Abderitis, eosque aureo acinace atque tiara auro intexta donasse. Et, ut soli quidem Abderitae narrant, (quod mihi parum fit probabile) primum apud illos, ex quo Athenis profugit, cingulum solvit, utpote nunc in tuto se esse

ἀδείη ἐών. πρὸς τοῦ Ἑλλησπόντου δὲ μᾶλλον τὰ Ἄβδηρα ἵδρυται, ἢ τοῦ Στρυμόνος καὶ τῆς Ἠϊόνος, ὅθεν δή μιν φασὶ ἐπιβῆναι ἐπὶ τὴν νῆα.

Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεί τε οὐκ οἷοί τε ἐγένοντο ἐξελέειν 121
τὴν Ἄνδρον, τραπόμενοι ἐς Κάρυστον, καὶ δηϊώσαντες αὐτέων τὴν χώρην, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σαλαμῖνα. Πρῶτα μέν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξεῖλον ἀκροθίνια, ἄλλα τε, καὶ τριήρεας τρεῖς Φοινίσσας· τὴν μὲν, ἐς Ἰσθμὸν ἀναθεῖναι, ἥπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν· τὴν δὲ, ἐπὶ Σούνιον· τὴν δὲ, τῷ Αἴαντι, αὐτοῦ ἐς Σαλαμῖνα. μετὰ δὲ τοῦτο, διεδάσαντο τὴν ληΐην, καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν ἐς Δελφούς· ἐκ τῶν ἐγένετο ἀνδριὰς, ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἀκρωτήριον νηὸς, ἐὼν μέγαθος δυωκαίδεκα πηχέων· ἑστήκεε δὲ οὗτος τῇ περ ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ὁ χρύσεος.
Πέμψαντες δὲ ἀκροθίνια οἱ Ἕλληνες ἐς Δελφοὺς, ἐπει- 122

ratus. Sunt autem *Abdera* Hellesponto propiora, quam Strymon aut Eïon, ubi illum aiunt navem conscendisse.

(121.) Graeci, quum expugnare Andrum non potuissent, *Carystum* petierunt, et evastato Carystiorum agro *Salaminem* redierunt. Ibi primum *primitias praedae* exemerunt diis, quum alia, tum tres Phoenissas triremes; quarum una in Isthmo dedicaretur, quae mea adhuc aetate superfuit; altera ad Sunium, tertia Aiaci in ipsa Salamine. Deinde praedam inter se diviserunt, et Delphos miserunt primitias; e quibus facta est statua duodecim cubitorum magnitudine, rostrum navis manu tenens; quae eodem loco posita est ubi aurea Alexandri Macedonis statua. (122.) Postquam *Delphos* primitias miserunt Graeci,

ῥώτεον τὸν Θεὸν κοινῇ, εἰ λελάβηκε πλήρεα καὶ ἀρεστὰ τὰ ἀκροθίνια. ὁ δὲ, παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν ἄλλων, ἔφησε, ἔχειν· παρ' Αἰγινητέων δὲ, οὔ· ἀλλὰ ἀπαίτεε αὐτοὺς τὰ ἀριστήϊα τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίης. Αἰγινῆται δὲ πυθόμενοι, ἀνέθεσαν ἀστέρας χρυσέους, οἳ ἐπὶ ἱστοῦ χαλκέου ἑστᾶσι τρεῖς ἐπὶ τῆς γωνίης, ἀγχο-
123 τάτω τοῦ Κροίσεω κρητῆρος. Μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν τῆς ληΐης ἔπλωον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸν Ἰσθμὸν, ἀριστήϊα δώσοντες τῷ ἀξιωτάτῳ γενομένῳ Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. ὡς δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διενέμοντο τὰς ψήφους ἐπὶ τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων· ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτέων ἑωυτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἕκαστος δοκέων ἄριστος γενέσθαι· δεύτερα δὲ, οἱ πολλοὶ συνεξέ-

communi omnium nomine interrogarunt deum, *an sufficientes et gratas accepisset primitias.* Quibus ille respondit, *a caeteris quidem; nec vero ab Aeginetis:* sed ab his repetiit praemium quod illis ob rem ad Salamina bene gestam tributum fuisset. Quo audito, Aeginetae dedicarunt aureas stellas tres, quae super aeneo malo stant in angulo proxime Croesi craterem. (123.) Post praedae distributionem in Isthmum navigarunt Graeci, *virtutis praemium* tributuri ei e suorum numero, qui in hoc bello prae caeteris illud commeruisset. Postquam vero eo pervenerunt duces, et calculos inter se ad Neptuni aram distribuerunt, primum et secundum suo iudicio designaturi; ibi tunc eorum quisque sibi primum posuit calculum, se ipsum quisque fortissimum iudicans: quod autem ad secundas partes pertinet, ple-

πιπτον Θεμιστοκλῆα κρίνοντες. οἱ μὲν δὴ ἐμουνοῦντο·
Θεμιστοκλέης δὲ δευτερείοισι ὑπερεβάλλετο πολλόν.
Οὐ βουλομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλλήνων φθόνῳ, 124
ἀλλ' ἀποπλωόντων ἑκάστων ἐς τὴν ἑωυτῶν ἀκρίτων,
ὅμως Θεμιστοκλέης ἐβώσθη τε καὶ ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ
πολλὸν Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα.
Ὅτι δὲ νικῶν οὐκ ἐτιμήθη πρὸς τῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχησάντων, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐς Λακεδαίμονα ἀπίκετο, θέλων τιμηθῆναι. καί μιν Λακεδαιμόνιοι καλῶς μὲν ὑπεδέξαντο, μεγάλως δὲ ἐτίμησαν. ἀριστήϊα μέν νυν ἔδοσαν Εὐρυβιάδῃ, ἐλαίης στέφανον· σοφίης δὲ καὶ δεξιότητος, Θεμιστοκλέϊ, καὶ τούτῳ στέφανον ἐλαίης. ἐδωρήσαντο δέ μιν ὄχῳ τῷ ἐν Σπάρτῃ καλλιστεύσαν-

rique calculi in *Themistoclem* consenserunt. Itaque illi singula habuere suffragia: Themistocli autem longe pleraque suffragia secundas tribuerunt partes. (124.) Id iudicium duces quidem Graeci ob invidiam ratum habere noluerunt, sed re iniudicata suam quisque in civitatem discessit: verumtamen *Themistocles* per universam Graeciam ut Graecorum longe prudentissimus praedicatus celebratusque est. Quoniam vero, licet victor, non tamen honore adfectus erat ab his qui pugnae ad Salaminem fuerant socii; protinus post haec Lacedaemonem se contulit, ibi se honoratum iri sperans. Et liberaliter eum receperunt *Lacedaemonii*, et eximio honore adfecerunt. Nam Eurybiadi quidem primum decrevere praemium, oleagineam coronam: prudentiae vero et dexteritatis praemium *Themistocli* tribuerunt, oleagineam huic pariter coronam. Praeterea curru

τι· αἰνέσαντες δὲ πολλὰ, προέπεμψαν ἀπιόντα τριη-
κόσιοι Σπαρτιητέων λογάδες, οὗτοι οἵπερ ἱππέες κα-
λέονται, μέχρι οὔρων τῶν Τεγεητικῶν. μοῦνον δὴ τοῦτον
πάντων ἀνθρώπων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Σπαρτιῆται προέ-
125 πεμψαν. Ὡς δὲ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπίκετο ἐς τὰς
Ἀθήνας, ἐνθαῦτα Τιμόδημος Ἀφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν
μὲν τῶν Θεμιστοκλέος ἐὼν, ἄλλως δὲ οὐ τῶν ἐπιφα-
νέων ἀνδρῶν, φθόνῳ καταμαργέων, ἐνείκεε τὸν Θεμι-
στοκλῆα, τὴν ἐς Λακεδαίμονα ἄπιξιν προφέρων, ὡς
διὰ τὰς Ἀθήνας ἔχοι τὰ γέρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμο-
νίων, ἀλλ' οὐ δι' ἑωυτόν. ὁ δὲ, ἐπεί τε οὐκ ἐπαύετο ταῦ-
τα λέγων ὁ Τιμόδημος, εἶπε· „Οὕτω ἔχει τοι· οὔτ'
„ἂν ἐγὼ, ἐὼν Βελβινίτης, ἐτιμήθην οὕτω πρὸς Σπαρ-

cum donarunt, pulcerrimo qui Spartae erat: et egregie collaudatum prosecuti sunt abeuntem delecti trecenti Spartanorum, hi qui equites vocantur, usque ad Tegeatarum fines. Est autem *Themistocles* unus ex omnibus quos novimus hominibus, quem Spartani ita publice sint prosequuti. (125.) Ut autem Lacedaemone Athenas venit, ibi tunc Timodemus, Aphidnensis, qui de numero inimicorum eius erat, caeterum non ex illustribus viris homo, invidia insaniens, obtrectavit Themistocli; exprobransque ei quod Lacadaemonem se contulisset, aiebat, *Atheniensium gratiâ Lacedaemonios eum honore illo esse prosecutos, non ipsius gratiâ.* Quod ubi passim dictitare non desiit Timodemus, *Themistocles* ei ait: *Ita tibi se res habet: nec ego, si Belbinita essem, ita honoratus fuissem a Lacedaemoniis;*

,,τιητέων· οὔτ᾽ ἂν σύ, ὤνθρωπε, ἐὼν Ἀθηναῖος." Ταῦτα μέν νυν ἐς τοσοῦτο ἐγένετο.

Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος, ἀνὴρ ἐν Πέρσῃσι 126
λόγιμος καὶ πρόσθε ἐών, ἐκ δὲ τῶν Πλαταιϊκῶν καὶ μᾶλλον ἔτι γενόμενος, ἔχων ἓξ μυριάδας στρατοῦ τὸν Μαρδόνιος ἐξελέξατο, προέπεμπε βασιλῆα μέχρι τοῦ πόρου. ὡς δὲ ὁ μὲν ἦν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὁ δέ, ὀπίσω πορευόμενος, κατὰ τὴν Παλλήνην ἐγίνετο· ἅτε Μαρδονίου τε χειμερίζοντος περὶ Θεσσαλίην τε καὶ Μακεδονίην, καὶ οὐδέν κω κατεπείγοντος ἥκειν ἐς τὸ ἄλλο στρατόπεδον· οὐκ ἐδικαίου, ἐντυχὼν ἀπεστεῶσι Ποτιδαιήτῃσι, μὴ οὐκ ἐξανδραποδίσασθαί σφεας. Οἱ γὰρ Ποτιδαιῆται, ὡς βασιλεὺς παρεξεληλάκεε, καὶ ὁ ναυτικὸς τοῖσι Πέρσῃσι οἰχώκεε φεύγων ἐκ Σαλαμῖνος, ἐκ τοῦ φανεροῦ

nec tu, homo! si esses genere Atheniensis. Et haec quidem hactenus.

(126.) Interim *Artabazus*, Pharnacis filius, iam ante spectatus vir inter Persas, et deinde ex Plataeensi pugna magis etiam nobilitatus, cum sexaginta militum millibus de eo exercitu quem Mardonius sibi selegerat, regem usque ad fretum deduxit. Postquam rex in Asia fuit, Artabazus vero retrogressus circa Pallenen versabatur; quum Mardonius in Thessalia et Macedonia hiemaret, nec opus esset ut ipse cum reliquo exercitu se coniungere properaret; rem sese indignam iudicavit, quum in Potidaeatas incidisset, qui a rege defecerant, si hos non in servitutem redigeret. Etenim *Potidaeatae*, postquam rex fines eorum erat praetergressus, et classis Persarum a Salamine fugâ se receperat, ex professo defecerant a Barbaris,

ἀπέστασαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων· ὡς δὲ καὶ ὧλλοι οἱ τὴν Παλλήνην ἔχοντες. Ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρτάβαζος ἐπο-
127 λιόρκεε τὴν Ποτιδαίην. Ὑποπτεύσας δὲ καὶ τοὺς Ὀλυνθίους ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλῆος, καὶ ταύτην ἐπολιόρκεε. εἶχον δὲ αὐτὴν Βοττιαῖοι, οἱ ἐκ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἐξαναστάντες ὑπὸ Μακεδόνων. ἐπεὶ δέ σφεας εἷλε πολιορκέων, κατέσφαξε ἐξαγαγὼν ἐς λίμνην· τὴν δὲ πόλιν παραδιδοῖ Κριτοβούλῳ Τορωναίῳ ἐπιτροπεύειν, καὶ τῷ Χαλκιδικῷ γένεϊ. καὶ οὕτω Ὄλυνθον Χαλκι-
128 δέες ἔσχον. Ἐξελὼν δὲ ταύτην ὁ Ἀρτάβαζος, τῇ Ποτιδαίῃ ἐντεταμένως προσεῖχε. προσέχοντι δέ οἱ προθύμως συντίθεται προδοσίην Τιμόξεινος, ὁ τῶν Σκιωναίων στρατηγός· ὅντινα μὲν τρόπον ἀρχὴν, ἔγωγε οὐκ ἔχω εἶπαι, οὐ γάρ ὦν λέγεται· τέλος μέντοι, τοιάδε ἐγίνετο. ὅκως βυβλίον γράψειε ἢ Τιμόξεινος, ἐθέλων παρὰ

pariterque reliqui Pallenen incolentes. *Potidaeam* igitur tunc *Artabazus* oppugnavit. (127.) Suspicatus vero etiam Olynthios defectionem a rege moliri, *Olynthum* simul oppugnavit. Tenebant eam tunc Bottiaei, qui e Thermaeo sinu a Macedonibus fuerant eiecti: quos postquam vi expugnavit, ad lacum eductos iugulavit; urbem autem Chalcidicae genti tradidit, eique Critobulum Toronaeum praefecit. Atque ita Olynthum Chalcidenses habuere. (128.) Hac expugnata, curam omnem *Artabazus* in *Potidaeam* intendit. Qui dum hoc curat, ultro cum eo de proditione egit Timoxenus, dux Scionaeorum. Hic qua via initio usus sit, dicere non possum, nec enim memoratur: sed postremo res accidit huiusmodi. Quoties litteras mittere aut Timo-

Ἀρτάβαζον πέμψαι, ἢ Ἀρτάβαζος παρὰ Τιμόξεινον, τοξεύματος περὶ τὰς γλυφίδας περιειλίξαντες καὶ πτερώσαντες τὸ βυβλίον, ἐτόξευον ἐς συγκείμενον χωρίον. ἐπάϊστος δὲ ἐγίνετο ὁ Τιμόξεινος προδιδοὺς τὴν Ποτίδαιαν. τοξεύων γὰρ ὁ Ἀρτάβαζος ἐς τὸ συγκείμενον, ἁμαρτὼν τοῦ χωρίου τούτου, βάλλει ἀνδρὸς Ποτιδαιήτεω τὸν ὦμον. τὸν δὲ, βληθέντα, περιέδραμε ὅμιλος, οἷα φιλέει γίνεσθαι ἐν πολέμῳ· οἳ αὐτίκα τὸ τόξευμα λαβόντες, ὡς ἔμαθον τὸ βυβλίον, ἔφερον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς· παρῆν δὲ καὶ τῶν ἄλλων Παλληναίων συμμαχίη. τοῖσι δὲ στρατηγοῖσι ἐπιλεξαμένοισι τὸ βυβλίον, καὶ μαθοῦσι τὸν αἴτιον τῆς προδοσίης, ἔδοξε μὴ καταπλέξαι Τιμόξεινον προδοσίῃ, τῆς Σκιωναίων πόλιος εἵνεκα, μὴ νομιζοίατο εἶναι Σκιωναῖοι ἐς τὸν μετέπειτα χρό-

CXXVIII. 8. περὶ. παρὰ vulgo.

xenus voluit ad Artabazum, aut Artabazus ad Timoxenum, epistolam circum sagittae crenas circumvolvebant, et adaptatis alis, sagittam in locum, de quo inter eos convenerat, emittebant. Sed proditionis urbis compertus est Timoxenus. Etenim Artabazus, sagittâ versus distinatum locum emissâ, a scopo aberrans, humerum feriit civis Potidaeatae. Et adcurrens hominum turba, ut fieri in bello solet, vulneratum circumstat; qui sagittam prehendentes, ut epistolam animadverterunt, protinus ad duces deferunt: aderant enim etiam ex aliis Pallenensibus socii. Ut vero epistolam legerunt duces, auctoremque cognoverunt proditionis, visum est eis crimine proditionis non implicare Timoxenum, civitatis Scionaeorum gratiâ, ne in posterum omne aevum pro-

νον αἰεὶ προδόται. ὁ μὲν δὴ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπαΐστος
129 ἐγεγόνεε. Ἀρταβάζῳ δὲ ἐπειδὴ πολιορκέοντι ἐγεγόνε-
σαν τρεῖς μῆνες, γίνεται ἄμπωτις τῆς θαλάσσης με-
γάλη, καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. ἰδόντες δὲ οἱ βάρβαροι
τέναγος γενόμενον, παρήϊσαν ἐς τὴν Παλλήνην. ὡς δὲ
τὰς δύο μὲν μοίρας διοδοιπορήκεσαν, ἔτι δὲ τρεῖς ὑπό-
λοιποι ἔσαν, τὰς διελθόντας χρῆν ἔσω εἶναι ἐν τῇ Παλ-
λήνῃ, ἐπῆλθε πλημμυρὶς τῆς θαλάσσης μεγάλη, ὅση
οὐδαμά κω, ὡς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι, πολλάκις γινο-
μένη. οἱ μὲν δὴ νέειν αὐτέων οὐκ ἐπιστάμενοι διεφθεί-
ροντο· τοὺς δὲ ἐπισταμένους οἱ Ποτιδαιῆται ἐπιπλώ-
σαντες πλοίοισι ἀπώλεσαν. Αἴτιον δὲ λέγουσι οἱ Ποτι-
δαιῆται τῆς τε ῥηχίης καὶ τῆς πλημμυρίδος καὶ τοῦ
Περσικοῦ πάθεος γενέσθαι τόδε, ὅτι τοῦ Ποσειδέωνος

ditores esse existimarentur Scionaei. Et ille quidem hoc modo compertus est. (129.) Postquam tres menses *Artabazus* in oppugnanda *Potidaea* fuit occupatus, accidit *ingens maris recessus*, et is quidem in longum admodum tempus: et barbari, locum videntes vadosum factum, in Pallenem transire instituerunt. Ut vero duas viae emensi erant partes, et tres partes adhuc reliquae erant, quas transire oportebat priusquam in Pallenen pervenirent, supervenit *accessus maris* tantus, quantus numquam antea, ut quidem indigenae dicunt, fuerat, licet saepe magnus accidat. Itaque quicumque ex illis nandi erant imperiti, perierunt; qui vero natare poterant, hos Potidaeatae navigiis persecuti interemerunt. Caussam autem huius aestus et exundationis, calamitatisque Persarum, hanc fuisse aiunt Potidaeatae,

ἐς τὸν νηὸν καὶ τὸ ἄγαλμα τὸ ἐν τῷ προαστείῳ ἠσέβησαν οὗτοι των Περσέων τοί περ καὶ διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης· αἴτιον δὲ τοῦτο λέγοντες, εὖ λέγειν ἔμοιγε δοκέουσι. τοὺς δὲ περιγενομένους ἀπῆγε Ἀρτάβαζος ἐς Θεσσαλίην παρὰ Μαρδόνιον. Οὗτοι μὲν οἱ προπέμψαντες βασιλῆα, οὕτω ἔπρηξαν.

Ὁ δὲ ναυτικὸς ὁ Ξέρξεω περιγενόμενος, ὡς προσέ- 130
μιξε τῇ Ἀσίῃ φεύγων ἐκ Σαλαμῖνος, καὶ βασιλῆά τε καὶ τὴν στρατιὴν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ἐς Ἄβυδον, ἐχειμέριζε ἐν Κύμῃ. ἔαρος δὲ ἐπιλάμψαντος, πρώϊος συνελέγετο ἐς Σάμον· αἱ δὲ τῶν νηῶν καὶ ἐχειμέρισαν αὐτοῦ. Περσέων δὲ καὶ Μήδων οἱ πλεῦνες ἐπεβάτευον· στρατηγοὶ δέ σφι ἐπῆλθον, Μαρδόντης τε ὁ Βαγαίου, καὶ Ἀρταΰντης ὁ Ἀρταχαίου· συνῆρχε δὲ τούτοισι καὶ ἀδελφιδέος, αὐτοῦ Ἀρταΰντεω προσελομέ-

quod hi iidem Persae, qui mari perierunt, in Neptuni templum et simulacrum, quod in suburbio est, impia facinora admiserant: quam caussam illi ex rei veritate adlegare mihi videntur. Superstites *Artabazus* in Thessaliam ad Mardonium reduxit. Haec igitur fortuna fuit eorum, qui regem deduxerunt.

(130.) *Classis* quae supererat *Xerxis*, postquam fugâ ex Salamine in Asiam pervenit, regemque et exercitum e Chersoneso Abydum traiecit, Cumae hyemavit. Adpetente autem vere ad *Samum* maturavit convenire, ubi etiam pars navium hyemaverat. Propugnatorum maior pars Persae erant et Medi: duces autem eis advenere Mardontes Bagaei filius, et Artayntes Artachaei: quibus etiam collega adfuit Ithamitres, fratris filius Artayntae, ab ipso adsci-

νου, Ἰθαμίτρης. Ἅτε δὲ μεγάλως πληγέντες, οὐ προήϊ-
σαν ἀνωτέρω τὸ πρὸς ἑσπέρης, οὐδ᾽ ἐπηνάγκαζε οὐδείς·
ἀλλ᾽ ἐν τῇ Σάμῳ κατήμενοι, ἐφύλασσον τὴν Ἰωνίην
μὴ ἀποστῇ, νῆας ἔχοντες σὺν τῇσι Ἰάσι τριηκοσίας.
οὐ μὴν οὐδὲ προσεδέκοντο τοὺς Ἕλληνας ἐλεύσεσθαι ἐς
τὴν Ἰωνίην, ἀλλ᾽ ἀποχρήσειν σφι τὴν ἑωυτῶν φυλάσ-
σειν· σταθμεύμενοι ὅτι σφέας οὐκ ἐπεδίωξαν φεύγον-
τας ἐκ Σαλαμῖνος, ἀλλ᾽ ἄσμενοι ἀπαλλάσσοντο. Κα-
τὰ μέν νυν τὴν θάλασσαν ἑσσωμένοι ἔσαν τῷ θυμῷ,
πεζῇ δὲ ἐδόκεον πολλὸν κρατήσειν τὸν Μαρδόνιον. ἐόν-
τες δὲ ἐν Σάμῳ, ἅμα μὲν ἐβουλεύοντο εἴ τι δυναίατο
κακὸν τοὺς πολεμίους ποιέειν, ἅμα δὲ καὶ ὠτακούστεον
131 ὅκῃ πεσέεται τὰ Μαρδονίου πρήγματα. Τοὺς δὲ Ἕλ-
ληνας τό τε ἔαρ γινόμενον ἤγειρε, καὶ Μαρδόνιος ἐν

tus. Hi vero, quoniam magnam cladem erant passi, ulterius occidentem versus non moverunt, neque eos quisquam ad ulterius progrediendum cogebat: sed ad Samum sedentes, observabant Ioniam, ne deficeret: habebant autem naves, unà cum Ionicis, trecentas. Nec vero Graecos existimarunt in Ioniam moturos, sed satis habituros suam custodire terram; quod ex eo colligebant, quod ipsos ex Salamine fugientes non essent persecuti, sed libenter discessissent. Igitur mari quidem fracti animis Barbari erant: terrâ vero longe hostibus superiorem fore Mardonium existimabant. Itaque ad Samum haerentes, partim quidem consultabant si quid mali adferre possent hostibus, partim vero adrectis auribus exspectabant quis futurus esset exitus rerum a Mardonio gerendarum. (131.) *Graecos* vero et ver adpetens excita-

Θεσσαλίῃ ἐών. ὁ μὲν δὴ πεζὸς οὔ κω συνελέγετο· ὁ δὲ ναυτικὸς ἀπίκετο ἐς Αἴγιναν, νῆες ἀριθμὸν δέκα καὶ ἑκατόν. στρατηγὸς δὲ καὶ ναύαρχος ἦν Λευτυχίδης ὁ Μενάρεος, τοῦ Ἡγησίλεω, τοῦ Ἱπποκρατίδεω, τοῦ Λευτυχίδεω, τοῦ Ἀναξίλεω, τοῦ Ἀρχιδήμου, τοῦ Ἀναξανδρίδεω, τοῦ Θεοπόμπου, τοῦ Νικάνδρου, τοῦ Χαρίλλου, τοῦ Εὐνόμου, τοῦ Πολυδέκτεος, τοῦ Πρυτάνιος, τοῦ Εὐρυφῶντος, τοῦ Προκλέος, τοῦ Ἀριστοδήμου, τοῦ Ἀριστομάχου, τοῦ Κλεοδαίου, τοῦ Ὕλλου, τοῦ Ἡρακλέος· ἐὼν τῆς ἑτέρης οἰκίης τῶν βασιλήων. οὗτοι πάντες, πλὴν τῶν δυῶν τῶν μετὰ Λευτυχίδεα πρώτων καταλεχθέντων, οἱ ἄλλοι, βασιλῆες ἐγένοντο Σπάρτης. Ἀθηναίων δὲ ἐστρατήγεε Ξάνθιππος, ὁ Ἀρίφρονος. Ὡς δὲ παρεγένοντο ἐς τὴν Αἴγιναν πᾶσαι αἱ 132

CXXXI. 13. δυῶν. ἑπτὰ *corrigunt nonnulli.*

vit, et Mardonius in Thessalia agens. Et pedestris quidem Graecorum exercitus nondum erat coactus, classis vero *Aeginam* se contulit, naves numero centum et decem. Dux et *imperator classis* erat *Leotychides*, ex altera regum familia; cui pater fuit Menares, avus Agesilaus; reliqui maiores, Hippocratides, Leotychides, Anaxilaus, Archidamus, Anaxandrides, Theopompus, Nicander, Charillus, Eunomus, Polydectes, Prytanis, Euryphon, Procles, Aristodamus, Aristomachus, Cleodaeus, Hyllus, Hercules: qui omnes, exceptis duobus, quos proxime post Leotychidem commemoravi, reges fuerant Spartae. Atheniensium vero dux erat *Xanthippus*, Ariphronis filius. (132.) Ut naves omnes Aeginae adfuere, venerunt Graecorum in castra *legati Ionum*,

νῆες, ἀπίκοντο Ἰώνων ἄγγελοι ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων· οἳ καὶ ἐς τὴν Σπάρτην ὀλίγῳ πρότερον τουτέων ἀπικόμενοι, ἐδέοντο Λακεδαιμονίων ἐλευθεροῦν τὴν Ἰωνίην· τῶν καὶ Ἡρόδοτος ὁ Βασιληΐδεω ἦν. οἳ στασιῶταί σφι γενόμενοι, ἐπεβούλευον θάνατον Στράττι τῷ Χίου τυράννῳ, ἐόντες ἀρχὴν ἑπτά· ἐπιβουλεύοντες δὲ ὡς φανεροὶ ἐγένοντο, ἐξενείκαντος τὴν ἐπιχείρησιν ἑνὸς τῶν μετεχόντων, οὕτω δὴ οἱ λοιποὶ, ἓξ ἐόντες, ὑπεξέσχον ἐκ τῆς Χίου, καὶ ἐς Σπάρτην τε ἀπίκοντο, καὶ δὴ καὶ τότε ἐς τὴν Αἴγιναν, τῶν Ἑλλήνων δεόμενοι καταπλῶσαι ἐς τὴν Ἰωνίην· οἳ προήγαγον αὐτοὺς μόγις μέχρι Δήλου. τὸ γὰρ προσωτέρω πᾶν δεινὸν ἦν τοῖσι Ἕλλησι, οὔτε τῶν χώρων ἐοῦσι ἐμπείροισι, στρατιῆς τε πάντα πλέα ἐδόκεε εἶναι· τὴν δὲ Σάμον ἐπιστέατο δόξῃ καὶ Ἡρακλέας στήλας ἴσον ἀπέχειν. συνέπιπτε δὲ τοιοῦτο,

qui paulo ante Spartam quoque venerant, orantes Lacedaemonios ut Ioniam liberarent; quorum in numero etiam Herodotus fuit, Basilidae filius. Hi inter se coniuraverant, omnino septem numero, de interficiendo Strattide, Chii tyranno: postquam vero patefacta conspiratio est, uno ex coniuratis consilium illorum prodente, reliqui sex ex Chio se receperunt, et Spartam primum, tunc vero etiam Aeginam venerunt, orantes Graecos ut in Ioniam navigarent: sed aegre ab his impetrarunt, ut *Delum* usque moverent. Nam ulteriora omnia metuebant *Graeci*, quum et locorum essent imperiti, et hostilium copiarum omnia esse plena existimarent. Samus autem eis aeque longe atque Herculis columnae abesse videbatur. Simul vero accidit, ut nec

ὥστε τοὺς μὲν βαρβάρους τὸ πρὸς ἑσπέρης ἀνωτέρω Σά-
μου μὴ τολμᾷν καταπλῶσαι, καταῤῥωδηκότας· τοὺς
δὲ Ἕλληνας, χρηϊζόντων Χίων, τὸ πρὸς τὴν ἠῶ κατω-
τέρω Δήλου. οὕτω δέος τὸ μέσον ἐφύλασσέ σφεων.
Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἔπλωον ἐς τὴν Δῆλον· Μαρδό- 133
νιος δὲ περὶ τὴν Θεσσαλίην ἐχείμαζε. ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμεώ-
μενος, ἔπεμπε κατὰ τὰ χρηστήρια ἄνδρα Εὐρωπέα
γένος, τῷ οὔνομα ἦν Μῦς· ἐντειλάμενος πανταχῆ μιν
χρησόμενον ἐλθεῖν, τῶν οἷά τε ἦν σφι ἀποπειρήσασθαι.
ὅ τι μὲν βουλόμενος ἐκμαθέειν πρὸς τῶν χρηστηρίων
ταῦτα ἐνετέλλετο, οὐκ ἔχω φράσαι· οὐ γὰρ ὦν λέ-
γεται· δοκέω δ' ἔγωγε περὶ τῶν παρεόντων πρηγμά-
των, καὶ οὐκ ἄλλων πέρι πέμψαι. Οὗτος ὁ Μῦς ἔς 134
τε Λεβάδειαν φαίνεται ἀπικόμενος, καὶ μισθῷ πείσας

Barbari, metu perculsi, ultra Samum versus occidentem navigare auderent; nec Graeci, quamvis sollicitati a Chiis, ultra Delum versus orientem. Ita quae in medio utrorumque erant, ob illorum metum in tuto fuerunt.

(133.) Dum Graeci Delum navigant, *Mardonius* adhuc in Thessalia in hybernis fuit. Unde quum instituerit movere, ad *consulenda oracula* misit virum genere Europensem, cui nomen erat *Mys;* dato homini mandato, ut quaquaversum iret, et quorumcumque oraculorum explorare effata posset, ea consuleret. Quid igitur fuerit, quod ille cognoscere ex oraculis cupiens mandatum istud dederit, id adfirmare equidem non possum; nec enim memoratur: sed misisse eum puto, de rebus praesentibus, non de aliis, consulturum. (134.) Hunc Myn constat et Leba-

τῶν ἐπιχωρίων ἄνδρα, καταβῆναι παρὰ Τροφώνιον· καὶ ἐς Ἄβας τὰς Φωκέων ἀπικόμενος ἐπὶ τὸ χρηστήριον. καὶ δὴ καὶ ἐς Θήβας πρῶτα ὡς ἀπίκετο, τοῦτο μὲν, τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι ἐχρήσατο· ἔστι δὲ, κατά περ ἐν Ὀλυμπίῃ, ἱροῖσι αὐτόθι χρηστηριάζεσθαι· τοῦτο δὲ, ξεῖνόν τινα καὶ οὐ Θηβαῖον χρήμασι πείσας, κατεκοίμησε ἐς Ἀμφιάρεω. Θηβαίων δὲ οὐδενὶ ἔξεστι μαντεύεσθαι αὐτόθι, διὰ τόδε. ἐκέλευσέ σφεας ὁ Ἀμφιάρεως, διὰ χρηστηρίων ποιεύμενος, ὁκότερα βούλονται ἑλέσθαι τουτέων, ἑωυτῷ ἤ ἅτε μάντι χρέεσθαι, ἤ ἅτε συμμάχῳ, τοῦ ἑτέρου ἀπεχομένους· οἱ δὲ σύμμαχόν μιν εἵλοντο εἶναι. διὰ τοῦτο μὲν οὐκ ἔξεστι Θηβαίων οὐδενὶ
135 αὐτόθι ἐγκατακοιμηθῆναι. Τόδε δὲ θῶμά μοι μέγιστον γενέσθαι λέγεται ὑπὸ Θηβαίων. ἐλθεῖν ἄρα τὸν

CXXXIV. 7. ἱροῖσι. ἐμπύροισι *corrigunt viri docti, praeter rem.*

deam venisse, ibique mercede corrupto viro indigena, ad *Trophonium* descendisse; et *Abas* item pervenisse in Phocide. Idem, quum prius Thebas venisset, non modo *Ismenium Apollinem* consuluit; ubi, sicut Olympiae, ex victimis responsa dei petuntur; verum etiam, homine externo (non Thebano) pecuniâ corrupto, in *Amphiarai* templo pernoctavit. Thebanorum enim nulli fas est oraculum illud consulere, hanc ob caussam. Edito responso iusserat eos Amphiaraus, duorum utrum vellent eligere, ut aut pro vate uterentur ipso, aut pro armorum socio, altero autem abstinerent: et illi hoc elegerant, ut armorum ipsis esset socius. Hanc ob caussam nulli homini Thebano fas est in illius templo pernoctare. (135.) Istud vero, quod narrant Thebani, maxime

Εὐρωπέα Μῦν, περιστρωφώμενον πάντα τὰ χρηστήρια, καὶ ἐς τοῦ Πτώου Ἀπόλλωνος τὸ τέμενος. τοῦτο δὲ τὸ ἱρὸν καλέεται μὲν Πτῶον, ἔστι δὲ Θηβαίων, κέεται δὲ ὑπὲρ τῆς Κωπαΐδος λίμνης πρὸς οὔρεϊ, ἀγχοτάτω Ἀκραιφίης πόλιος. ἐς τοῦτο τὸ ἱρὸν ἐπεί τε παρελθεῖν τὸν καλεόμενον τοῦτον Μῦν, ἕπεσθαί οἱ τῶν ἀστῶν αἱρετοὺς ἄνδρας τρεῖς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, ὡς ἀπογραψομένους τὰ θεσπιέειν ἔμελλε. καὶ πρόκα τε τὸν πρόμαντιν βαρβάρῳ γλώσσῃ χρᾶν· καὶ τοὺς μὲν ἑπομένους τῶν Θηβαίων ἐν θώματι ἔχεσθαι ἀκούοντας βαρβάρου γλώσσης ἀντὶ Ἑλλάδος, οὐδὲ ἔχειν ὅ τι χρήσονται τῷ παρεόντι πρήγματι· τὸν δὲ Εὐρωπέα Μῦν ἐξαρπάσαντα παρ' αὐτέων τὴν ἐφέροντο δέλτον, τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ προφήτεω γράφειν ἐς αὐτήν· φάναι δὲ, Καρίῃ μιν

mihi mirum accidit. Eumdem quippe Europensem Myn aiunt, postquam per omnia circumvagatus esset oracula, etiam ad *Ptoi Apollinis* fanum venisse. Vocatur quidem id fanum *Ptoum*, est autem Thebanorum, situm supra Copaidem lacum ad montem, proxime Acraephiam oppidum. Ad hoc templum quum venit hic *Mys* nominatus, [latine *Mus* diceres] comitatos cum esse aiunt tres viros publice ad hoc delectos, scripto consignaturos responsum quod redditurus esset deus: prophetam vero protinus barbara locutum esse lingua, ut stuperent comites Thebani, barbarum sermonem loco graeci audientes, nescirentque quid in praesenti facerent: Europensem autem Myn, quam illi secum adtulerant tabellam, eis eripuisse, in eaque haec quae propheta pronunciaverat, conscripsisse; dixisse autem, Cario sermone

γλώσσῃ χρᾶν· συγγραψάμενον δὲ, οἴχεσθαι ἀπιόντα ἐς Θεσσαλίην.

136 Μαρδόνιος δὲ ἐπιλεξάμενος ὅ τι δὴ ἦν λέγοντα τὰ χρηστήρια, μετὰ ταῦτα ἔπεμψε ἄγγελον ἐς Ἀθήνας Ἀλέξανδρον τὸν Ἀμύντεω, ἄνδρα Μακεδόνα· ἅμα μὲν ὅτι οἱ προσκηδέες οἱ Πέρσαι ἔσαν· Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀδελφεὴν Γυγαίην, Ἀμύντεω δὲ θυγατέρα, Βουβάρης ἀνὴρ Πέρσης ἔσχε, ἐκ τῆς οἱ ἐγεγόνεε Ἀμύντης ὁ ἐν τῇ Ἀσίῃ, ἔχων τὸ οὔνομα τοῦ μητροπάτορος· τῷ δὴ ἐκ βασιλῆος τῆς Φρυγίης ἐδόθη Ἀλάβανδα πόλις μεγάλη νέμεσθαι· ἅμα δὲ ὁ Μαρδόνιος, πυθόμενος ὅτι πρόξενός τε εἴη καὶ εὐεργέτης ὁ Ἀλέξανδρος, ἔπεμπε. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους οὕτω ἐδόκεε μάλιστα προσκτήσεσθαι, λεών τε πολλὸν ἄρα ἀκούων εἶναι καὶ ἄλκιμον· τά τε

usum illum esse; deinde, his scripto consignatis, discessisse hunc, et in Thessaliam rediisse.

(136.) *Mardonius*, **perlectis oraculorum responsis, post haec** *legatum Athenas* **misit** *Alexandrum*, **Amyntae filium, Macedonem; partim quoniam adfinitate huic iuncti erant Persae; Alexandri enim sororem Gygaeam, Amyntae filiam, Bubares Persa habuit in matrimonio, ex qua natus est Asiaticus Amyntas, de avo nomen gerens, quem rex magna urbe Phrygiae Alabandis donavit cum reditibus inde percipiendis: partim vero hac caussa Alexandrum Mardonius misit, quod audivisset, hospitem Atheniensium eum esse et bene de illis meritum. Hac enim maxime ratione se sibi adiungere posse Athenienses existimavit, quos audiverat non minus numerosum, quam fortem, esse populum; et quas mari clades**

κατὰ τὴν θάλασσαν συντυχόντα σφι παθήματα κατεργασαμένους μάλιστα Ἀθηναίους ἐπίστατο. τουτέων δὲ προσγενομένων, κατήλπιζε εὐπετέως τῆς θαλάσσης κρατήσειν, τά περ ἂν καὶ ἦν· πεζῇ τε ἐδόκεε πολλὸν εἶναι κρέσσων· οὕτω τε ἐλογίζετο κατύπερθέ οἱ τὰ πρήγματα ἔσεσθαι τῶν Ἑλληνικῶν. τάχα δ' ἂν καὶ τὰ χρηστήρια ταῦτά οἱ προλέγοι, συμβουλεύοντα σύμμαχον τὸ Ἀθηναῖόν οἱ ποιήσασθαι· τοῖσι δὴ πειθόμενος ἔπεμπε.

Τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου τούτου ἕβδομος γενέτωρ Περδίκ- 137
κης ἐστὶ, ὁ κτησάμενος τῶν Μακεδόνων τὴν τυραννίδα τρόπῳ τοιῷδε. Ἐξ Ἄργεος ἔφυγον ἐς Ἰλλυριοὺς τῶν Τημενοῦ ἀπογόνων τρεῖς ἀδελφεοὶ, Γαυάνης τε καὶ Ἀέροπος καὶ Περδίκκης· ἐκ δὲ Ἰλλυριῶν ὑπερβαλόντες ἐς τὴν ἄνω Μακεδονίην, ἀπίκοντο ἐς Λεβαίην πόλιν.

passi Persae erant, harum auctores Athenienses potissimum fuisse noverat. His autem sibi adiunctis, facile maris imperio se potiturum speravit; id quod etiam usu venturum fuerat; terrâ autem longe sibi videbatur esse superior: atque ita res suas rebus Graecorum superiores fore secum reputavit. Fortasse vero etiam oracula hoc ei praedixerint, monuerintque eum ut Athenienses sibi socios conciliaret; hisque ille morem gerens Alexandrum miserit.

(137.) Alexandri huius septimus progenitor *Perdiccas* ille fuit, qui *Macedonum regno potitus* erat tali modo. Ex Temeni posteris tres fratres, Gauanes, Aëropus, et Perdiccas, *Argis* in Illyriorum fines profugerant: ex Illyriis vero in superiorem Macedoniam transgressi, Lebaeam oppidum pervenerant.

ἐνθαῦτα δὲ ἐθήτευον ἐπὶ μισθῷ παρὰ τῷ βασιλέϊ· ὁ μὲν, ἵππους νέμων· ὁ δὲ, βοῦς· ὁ δὲ νεώτατος αὐτέων Περδίκκης, τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων. ἔσαν δὲ τὸ πάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασι, οὐ μοῦνον ὁ δῆμος· ἡ δὲ γυνὴ τοῦ βασιλῆος, αὐτὴ τὰ σιτία σφι ἔπεσσε. ὅκως δὲ ὀπτῷτο ὁ ἄρτος τοῦ παιδὸς τοῦ θητὸς Περδίκκεω, διπλήσιος ἐγίνετο αὐτὸς ἑωυτοῦ. ἐπεὶ δὲ αἰεὶ τὠυτὸ τοῦτο ἐγίνετο, εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς. τὸν δὲ ἀκούσαντα ἐσῆλθε αὐτίκα, ὡς εἴη τέρας, καὶ φέροι ἐς μέγα τι. καλέσας δὲ τοὺς θῆτας, προηγόρευέ σφι ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ γῆς τῆς ἑωυτοῦ. οἱ δὲ, τὸν μισθὸν, ἔφασαν, δίκαιοι εἶναι ἀπολαβόντες, οὕτω ἐξιέναι. ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς, τοῦ μισθοῦ πέρι ἀκούσας, ἦν γὰρ κατὰ τὴν καπνοδόκην ἐς τὸν οἶκον ἐσέχων ὁ ἥλιος, εἶπε, θεοβλαβὴς γενόμενος· „Μι-

Ibi apud regem mercede servierunt; unus equos pascens; alter, boves; natu minimus, *Perdiccas*, minores pecudes. Fuerunt autem olim etiam reges, inopes pecuniae, non solum populus: itaque regis uxor ipsa panem coquebat. Quoties vero coquebatur panis pueri mercenarii Perdiccae, duplo maior fiebat quam consentaneum erat. Ubi vero constanter hoc ita accidit, marito rem illa indicavit. Quo audito, statim subiit illius animum, esse hoc prodigium, quod ad magnum quidpiam spectet. Itaque vocatos ad se hos mercenarios iussit finibus suis excedere. Cui illi responderunt, *postquam promeritam accepissent mercedem, velle se excedere.* Ibi tunc rex, mercedis mentionem audiens, quum forte per caminum solis lumen in conclave incideret, divinitus mente captus,

„σθὸν δὲ ὑμῖν ἐγὼ ὑμέων ἄξιον τόνδε ἀποδίδωμι·“ δεί-
ξας τὸν ἥλιον. ὁ μὲν δὴ Γαυάνης τε καὶ ὁ Ἀέροπος, οἱ
πρεσβύτεροι, ἔστασαν ἐκπεπληγμένοι, ὡς ἤκουσαν ταῦ-
τα. ὁ δὲ παῖς, ἐτύγχανε γὰρ ἔχων μάχαιραν, εἴπας
τάδε· „Δεκόμεθα, ὦ βασιλεῦ, τὰ διδοῖς·“ περιγράφει
τῇ μαχαίρῃ ἐς τὸ ἔδαφος τοῦ οἴκου τὸν ἥλιον· περιγρά-
ψας δὲ, ἐς τὸν κόλπον τρὶς ἀρυσάμενος τοῦ ἡλίου,
ἀπαλλάσσετο αὐτός τε καὶ οἱ μετ᾽ ἐκείνου. Οἱ μὲν 138
δὴ ἀπήϊσαν· τῷ δὲ βασιλέϊ σημαίνει τις τῶν παρέδρων,
οἷόν τι χρῆμα ποιήσειε ὁ παῖς, καὶ ὡς σὺν νόῳ κεῖνων
ὁ νεώτατος λάβοι τὰ διδόμενα. ὁ δὲ, ταῦτα ἀκούσας,
καὶ ὀξυνθεὶς, πέμπει ἐπ᾽ αὐτοὺς ἱππέας ἀπολέοντας.
ποταμὸς δέ ἐστι ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, τῷ θύουσι οἱ του-
τέων τῶν ἀνδρῶν ἀπ᾽ Ἄργεος ἀπόγονοι Σωτῆρι. οὗτος,
ἐπεί τε διέβησαν οἱ Τημενίδαι, μέγας οὕτω ἐῤῥύη ὥστε

ait: *mercedem vobis ego dignam hanc persolvo;* solem monstrans. Et Gauanes quidem et Aëropus, natu maiores, hoc ut audivere, attoniti steterunt: at puer: *Accipimus, ait, Rex, quae nobis das;* et cultro, quem forte habebat, solis lumen in pavimento conclavis circumscripsit, eoque facto ter deinceps radios solis in sinum suum hausit, atque ita cum fratribus abiit. (138.) Qui postquam abierant, unus ex assessoribus monuit regem quid esset quod fecisset puer, quamque prudenter fratrum natu minimus accepisset quod rex illis dedisset. Et rex, his auditis, irâ correptus, equites nonnullos misit, qui illos insequerentur et interficerent. Est autem in hac regione fluvius, cui posteri horum Argivorum virorum sacra faciunt, tamquam Servatori. Hic fluvius,

τοὺς ἱππέας μὴ οἵους τε γενέσθαι διαβῆναι. Οἱ δὲ, ἀπικόμενοι ἐς ἄλλην γῆν τῆς Μακεδονίης, οἴκησαν πέλας τῶν κήπων τῶν λεγομένων εἶναι Μίδεω τοῦ Γορδίεω· ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἓν ἕκαστον ἔχον ἑξήκοντα φύλλα, ὀδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων. ἐν τούτοισι καὶ ὁ Σιληνὸς τοῖσι κήποισι ἥλω, ὡς λέγεται ὑπὸ Μακεδόνων. ὑπὲρ δὲ τῶν κήπων οὖρος κέεται, Βέρμιον οὔνομα, ἄβατον ὑπὸ χειμῶνος. ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμεώμενοι, ὡς ταύτην ἔσχον, κατεστρέφοντο καὶ τὴν ἄλλην Μα-
139 κεδονίην. Ἀπὸ τούτου δὴ τοῦ Περδίκκεω Ἀλέξανδρος ὧδε ἐγεγόνεε. Ἀμύντεω παῖς ἦν Ἀλέξανδρος· Ἀμύντης δὲ, Ἀλκέτεω· Ἀλκέτεω δὲ πατὴρ ἦν Ἀέροπος· τοῦ δὲ, Φίλιππος· Φιλίππου δὲ, Ἀργαῖος· τοῦ δὲ, Περδίκ-

postquam eum traiecerant Temenidae, ita auctus fluxit, ut transire equites non possent. Illi vero in aliam Macedoniae regionem secesserunt, habitaruntque prope *hortos* qui dicuntur *Midae*, Gordiae filii: quibus in hortis sponte nascuntur *rosae*, quarum unaquaeque sexaginta folia habet, et quae odore praestant caeteris. In eisdem hortis etiam *Silenus* captus erat, ut narrant Macedones. Supra istos hortos mons situs est, cui Bermius nomen, aditu difficilis ob aëris intemperiem. Inde impetu facto, postquam hac regione potiti sunt, reliquam etiam Macedoniam sub potestatem suam redegerunt. (139.) Ab hoc igitur Perdicca *Alexander* ortus est hisce progenitoribus. Amyntas, cuius filius Alexander fuit, patrem habuit Alcetam; Alcetae pater fuit Aëropus; Aëropi pater, Philippus; Philippi, Argaeus; Argaei pater, Perdic-

κης ὁ κτησάμενος τὴν ἀρχήν. ἐγεγόνεε μὲν δὴ ὧδε Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω.

Ὡς δὲ ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ 140
Μαρδονίου, ἔλεγε τάδε. „Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μαρδό- (1)
„νιος τάδε λέγει· Ἐμοὶ ἀγγελίη ἥκει παρὰ βασιλῆος, „λέγουσα οὕτω· Ἀθηναίοισι τὰς ἁμαρτάδας τὰς ἐς „ἐμὲ ἐξ ἐκείνων γενομένας πάσας μετίημι· νῦν τε ὧδε, „Μαρδόνιε, ποίεε. τοῦτο μὲν, τὴν γῆν σφι ἀπόδος· „τοῦτο δὲ, ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἑλέσθων αὐτοὶ, ἥν τινα ἂν „ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτόνομοι· ἱρά τε πάντα σφι, ἢν δὴ „βούλωνταί γε ἐμοὶ ὁμολογέειν, ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ „ἐνέπρησα. Τουτέων δὲ ἀπιγμένων, ἀναγκαίως ἔχει „μοι ποιέειν ταῦτα, ἢν μὴ τὸ ὑμέτερον ἀντίον γένηται. „Λέγω δὲ ὑμῖν τάδε. νῦν τί μαίνεσθε, πόλεμον βασι„λέϊ ἀνταειρόμενοι; οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλοισθε, οὔτε

cas is qui regno potitus est. Hi fuere Alexandri, Amyntae filii, progenitores.

(140.) Postquam a Mardonio missus *Alexander* Athenas venit, tali usus est oratione. (1.) *Viri Athenienses! Mardonius haec dicit. Nuncius mihi a Rege venit in haec verba: Atheniensibus iniuriam omnem mihi ab illis inlatam remitto; quare tu hoc fac, Mardonie! et terram eorum illis redde, et ipsi praeter hanc eligant aliam, quamcumque voluerint, et sui iuris sunto: et templa omnia, quae ego cremavi, tu illis instaura, si modo societatem mecum voluerint iungere. Hic quum mihi nuncius advenerit, necessario haec exsequi me oportet, nisi vos ipsi obstiteritis. Hoc autem vobis dico. Quid nunc insanientes arma fertis con-*

141 τα ἔλεξε. Λακεδαιμόνιοι δὲ, πυθόμενοι ἥκειν Ἀλέξ-
ανδρον ἐς Ἀθήνας, ἐς ὁμολογίην ἄξοντα τῷ βαρβάρῳ
Ἀθηναίους, ἀναμνησθέντες τῶν λογίων, ὥς σφεας χρεόν
ἐστι ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ἐκ Πελο-
ποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθηναίων, κάρτα τε ἔδει-
σαν μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ Ἀθηναῖοι, αὐτίκα τέ
σφι ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους. καὶ δὴ συνέπιπτε ὥστε
ὁμοῦ σφέων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. ἐπανέμειναν γὰρ
οἱ Ἀθηναῖοι διατρίβοντες, εὖ ἐπιστάμενοι ὅτι ἔμελλον
Λακεδαιμόνιοι πεύσεσθαι ἥκοντα παρὰ τοῦ Βαρβάρου
ἄγγελον ἐπ' ὁμολογίῃ, πυθόμενοί τε πέμψειν κατὰ τά-
χος ἀγγέλους. ἐπίτηδες ὦν ἐποίευν ἐνδεικνύμενοι τοῖσι
142 Λακεδαιμονίοισι τὴν ἑωυτῶν γνώμην. Ὡς δὲ ἐπαύσα-
το λέγων Ἀλέξανδρος, διαδεξάμενοι ἔλεγον οἱ ἀπὸ

xandri fuit oratio. (141.) *Lacedaemonii* vero ut audivere Alexandrum Athenas venisse persuasurum Atheniensibus ut foedus cum Barbaro faciant; memores oraculorum, quae praedixerant in fatis esse ut ipsi cum ceteris Doriensibus a Medis et Atheniensibus Peloponneso eiiciantur, vehementer timuerunt ne cum Persa societatem Athenienses contraherent, et propere legatos Athenas mittere decreverunt. Atque ita contigit, ut utrique simul (in senatum) introducerentur. Exspectaverant enim Athenienses et moras traxerant, bene gnari rescituros Lacedaemonios venisse a Barbaro nuncium ad pacem conciliandam, eaque re cognita protinus legatos missuros. Quare consulto tempus duxerant, quo sententiam suam Lacedaemoniis declararent. (142.) Ubi igitur dicendi finem Alexander fecit, sermonem ex-

Σπάρτης ἄγγελοι· „Ἡμέας δὲ ἔπεμψαν Λακεδαιμόνιοι δεησομένους ὑμέων, μήτε νεώτερον ποιέειν μηδὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα, μήτε λόγους ἐνδέκεσθαι παρὰ τοῦ Βαρβάρου. οὔτε γὰρ δίκαιον οὐδαμῶς, οὔτε κόσμον φέρον οὔτε γε ἄλλοισι Ἑλλήνων οὐδαμοῖσι, ὑμῖν δὲ δὴ καὶ διὰ πάντων ἥκιστα, πολλῶν εἵνεκα. ἠγείρατε γὰρ τόνδε τὸν πόλεμον ὑμεῖς, οὐδὲν ἡμέων βουλομένων, καὶ περὶ τῆς ὑμετέρης ἀρχὴν ὁ ἀγὼν ἐγένετο· νῦν δὲ φέρει καὶ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ἄλλως τε, τουτέων ἀπαντώντων, αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης τοῖσι Ἕλλησι Ἀθηναίους, οὐδαμῶς ἀνασχετόν· οἵτινες αἰεὶ καὶ τὸ πάλαι φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες ἀνθρώπων. Πιεζευμένοισι μέντοι ὑμῖν συναχ-

CXLII. 10. *ἀρχὴν ex coniect. pro vulgato olim ἀρχῆς.* *l.* 12. *ἀπαντώντων ex coniectura, pro vulg. ἀπάντων.*

cipientes *Spartani legati*, in hunc modum sunt locuti: *Miserunt nos Lacedaemonii petituros a vobis, ne quid novarum rerum in Graecia moveatis, neque conditiones admittatis a Barbaro vobis oblatas. Nam et iniquissimum hoc foret; et aliis quidem etiam Gracis omnibus, sed vobis maxime omnium, indignum et indecorum; idque multis de caussis. Nam bellum hoc vos, invitis nobis, concitastis: et initio de vestra solum terra certamen fuit, nunc vero ad universam etiam pertinet Graeciam. Quae quum ita sint, tanto magis foret intolerabile, si servitutis auctores Graecis fierent Athenienses; qui semper et iam a priscis temporibus palam libertatis auctores multis hominibus fuerunt. Quod autem vos prae caeteris hoc bello*

„θόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν ἐστερήθητε διξῶν ἤδη, καὶ „ὅτι οἰκοφθόρησθε χρόνον ἤδη πολλόν. ἀντὶ τουτέων δὲ „ὑμῖν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπαγγέλ-„λονται γυναῖκάς τε καὶ τὰ ἐς πόλεμον ἄχρηστα οἰκε-„τέων ἐχόμενα πάντα ἐπιθρέψειν, ἔστ' ἂν ὁ πόλεμος „ὅδε συνεστήκῃ. Μὴ δὲ ὑμέας Ἀλέξανδρος ὁ Μακε-„δὼν ἀναγνώσῃ, λεήνας τὸν Μαρδονίου λόγον. τούτῳ „μὲν γὰρ ταῦτα ποιητέα ἐστί· τύραννος γὰρ ἐὼν, τυ-„ράννῳ συγκατεργάζεται. ὑμῖν δέ γε οὐ ποιητέα, εἴ „περ εὖ τυγχάνετε φρονέοντες, ἐπισταμένοισι, ὡς Βαρ-„βάροισί ἐστι οὔτε πιστὸν, οὔτε ἀληθὲς οὐδέν.“ Ταῦ-
143 τα ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι. Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν Ἀλέξαν-δρον ὑπεκρίναντο τάδε· „Καὶ αὐτοὶ τοῦτό γε ἐπιστάμε-„θα, ὅτι πολλαπλησίη ἐστὶ τῷ Μήδῳ δύναμις ἤ περ

premimini, et duorum iam annorum fructibus estis privati, et tamdiu iam domus et fortunae vestrae eversae iacent, condolemus vobiscum: et propterea profitentur vobis recipiuntque Lacedaemonii et reliqui socii, alituros se uxores vestras et quidquid vestris in familiis ad bellum est inutile, quoad bellum hoc duraturum est. Ne vero Alexander Macedo laevigato Mardonii sermone vos commoveat! Huic enim hoc facere convenit; quippe, tyrannus quum sit, tyranno operam praestat. At vos non facietis, si quidem recte sapitis; bene gnari, in Barbaris nec fidem nec veritatem esse. Haec Spartani legati dixere. (143.) *Athenienses* vero Alexandro in hunc modum responderunt: *Ne nos quidem ignoramus, multis partibus maiorem Medo, quam nobis, esse poten-*

,, ἡμῖν· ὥστε οὐδὲν δέει τοῦτό γε ὀνειδίζειν. ἀλλ' ὅμως, ,, ἐλευθερίης γλιχόμενοι, ἀμυνεύμεθα οὕτω ὅκως ἂν καὶ ,, δυνώμεθα. ὁμολογῆσαι δὲ τῷ Βαρβάρῳ μήτε σὺ ἡμέας ,, πειρῶ ἀναπείθειν, οὔτε ἡμέες πεισόμεθα. Νῦν δὲ ἀπάγ- ,, γελλε Μαρδονίῳ, ὡς Ἀθηναῖοι λέγουσι, ἔστ' ἂν ὁ ,, ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἴῃ τῇ περ καὶ νῦν ἔρχεται, μή ,, κοτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσί τε συμ- ,, μάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖσι ,, ἥρωσι· τῶν ἐκεῖνος οὐδεμίην ὄπιν ἔχων, ἐνέπρησε τούς ,, τε οἴκους καὶ τὰ ἀγάλματα. σύ τε τοῦ λοιποῦ λό- ,, γους ἔχων τοιούσδε μὴ ἐπιφαίνεο Ἀθηναίοισι· μηδὲ ,, δοκέων χρηστὰ ὑπουργέειν, ἀθέμιστα ἔρδειν παραίνεε. ,, οὐ γάρ σε βουλόμεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς Ἀθηναίων ,, παθέειν, ἐόντα πρόξεινόν τε καὶ φίλον." Πρὸς μὲν 144

tiam; ut non opus sit de illa nos multa cum ostentatione admonere. Verumtamen, quum libertatis simus studiosi, resistemus ei quocumque modo poterimus. Itaque, ut societatem contrahamus cum Barbaro, desine conari ut nobis persuadeas; nec enim persuadebis. Nunc vero renuncia Mardonio, dicere Athenienses, quousque sol eâdem viâ incedet, qua nunc incedit, numquam nos societatem inituros cum Xerxe: sed adiutoribus confidentes diis et heroibus, quibus ille spretis aedes et simulacra eorum cremavit, fortiter pugnando ulcisci illum conabimur. Et tu cave, ne posthac tales adferens sermones Athenis conspiciaris; neque per speciem commodis nostris inserviendi, ut nefaria faciamus, nos horteris: nolumus enim tibi ingrati quidpiam accidere ab Atheniensibus, quum

K 2

,,θόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν ἐστερήθητε διξῶν ἤδη, καὶ
,,ὅτι οἰκοφθόρησθε χρόνον ἤδη πολλόν. ἀντὶ τουτέων δὲ
,,ὑμῖν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπαγγέλ-
,,λονται γυναῖκάς τε καὶ τὰ ἐς πόλεμον ἄχρηστα οἰκε-
,,τέων ἐχόμενα πάντα ἐπιθρέψειν, ἔστ' ἂν ὁ πόλεμος
,,ὅδε συνεστήκῃ. Μὴ δὲ ὑμέας Ἀλέξανδρος ὁ Μακε-
,,δὼν ἀναγνώσῃ, λεήνας τὸν Μαρδονίου λόγον. τούτῳ
,,μὲν γὰρ ταῦτα ποιητέα ἐστί· τύραννος γὰρ ἐὼν, τυ-
,,ράννῳ συγκατεργάζεται. ὑμῖν δέ γε οὐ ποιητέα, εἴ
,,περ εὖ τυγχάνετε φρονέοντες, ἐπισταμένοισι, ὡς Βαρ-
,,βάροισί ἐστι οὔτε πιστὸν, οὔτε ἀληθὲς οὐδέν." Ταῦ-
143 τα ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι. Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν Ἀλέξαν-
δρον ὑπεκρίναντο τάδε· ,,Καὶ αὐτοὶ τοῦτό γε ἐπιστάμε-
,,θα, ὅτι πολλαπλησίη ἐστὶ τῷ Μήδῳ δύναμις ἤ περ

premimini. et duorum iam annorum fructibus estis privati, et tamdiu iam domus et fortunae vestrae eversae iacent, condolemus vobiscum: et propterea profitentur vobis recipiuntque Lacedaemonii et reliqui socii, alituros se uxores vestras et quidquid vestris in familiis ad bellum est inutile, quoad bellum hoc duraturum est. Ne vero Alexander Macedo laevigato Mardonii sermone vos commoveat! Huic enim hoc facere convenit; quippe, tyrannus quum sit, tyranno operam praestat. At vos non facietis, si quidem recte sapitis; bene gnari, in Barbaris nec fidem nec veritatem esse. Haec Spartani legati dixere. (143.) *Athenienses* vero Alexandro in hunc modum responderunt: *Ne nos quidem ignoramus, multis partibus maiorem Medo, quam nobis, esse poten-*

,,ἡμῖν· ὥστε οὐδὲν δέει τοῦτό γε ὀνειδίζειν. ἀλλ᾽ ὅμως, ,,ἐλευθερίης γλιχόμενοι, ἀμυνεύμεθα οὕτω ὅκως ἂν καὶ ,,δυνώμεθα. ὁμολογῆσαι δὲ τῷ Βαρβάρῳ μήτε σὺ ἡμέας ,,πειρῶ ἀναπείθειν, οὔτε ἡμέες πεισόμεθα. Νῦν δὲ ἀπαγ-,,γελλε Μαρδονίῳ, ὡς Ἀθηναῖοι λέγουσι, ἔστ᾽ ἂν ὁ ,,ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἴῃ τῇ περ καὶ νῦν ἔρχεται, μή ,,κοτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσί τε συμ-,,μάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖσι ,,ἥρωσι· τῶν ἐκεῖνος οὐδεμίην ὄπιν ἔχων, ἐνέπρησε τούς ,,τε οἴκους καὶ τὰ ἀγάλματα. σύ τε τοῦ λοιποῦ λό-,,γους ἔχων τοιούσδε μὴ ἐπιφαίνεο Ἀθηναίοισι· μηδὲ ,,δοκέων χρηστὰ ὑπουργέειν, ἀθέμιστα ἔρδειν παραίνεε. ,,οὐ γάρ σε βουλόμεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς Ἀθηναίων ,,παθέειν, ἐόντα πρόξεινόν τε καὶ φίλον.“ Πρὸς μὲν 144

tiam; ut non opus sit de illa nos multa cum ostentatione admonere. Verumtamen, quum libertatis simus studiosi, resistemus ei quocumque modo poterimus. Itaque, ut societatem contrahamus cum Barbaro, desine conari ut nobis persuadeas; nec enim persuadebis. Nunc vero renuncia Mardonio, dicere Athenienses, quousque sol eâdem viâ incedet, qua nunc incedit, numquam nos societatem inituros cum Xerxe: sed adiutoribus confidentes diis et heroibus, quibus ille spretis aedes et simulacra eorum cremavit, fortiter pugnando ulcisci illum conabimur. Et tu cave, ne posthac tales adferens sermones Athenis conspiciaris; neque per speciem commodis nostris inserviendi, ut nefaria faciamus, nos horteris: nolumus enim tibi ingrati quidpiam accidere ab Atheniensibus, quum

'Αλέξανδρον ταῦτα ὑπεκρίναντο· πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ Σπάρτης ἀγγέλους, τάδε· „Τὸ μὲν δεῖσαι Λακεδαιμονίους μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ Βαρβάρῳ, κάρτα ἀνθρωπήϊον ἦν. ἀτὰρ αἰσχρῶς γε οἴκατε, ἐξεπιστάμενοι τῶν Ἀθηναίων τὸ Φρόνημα, ἀῤῥωδῆσαι· ὅτι οὔτε χρυσός ἐστι γῆς οὐδαμόθι τοσοῦτος, οὔτε χώρη κάλλεϊ καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερΦέρουσα, τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι, ἐθέλοιμεν ἂν μηδίσαντες, καταδουλῶσαι τὴν Ἑλλάδα. Πολλά τε γάρ καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ διακωλύοντα ταῦτα μὴ ποιέειν, μηδ' ἢν ἐθέλωμεν. πρῶτα μὲν καὶ μέγιστα, τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰκήματα ἐμπεπρησμένα τε καὶ συγκεχωσμένα· τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρέειν ἐς τὰ μέγιστα

sis publicus hospes noster et amicus. **(144.) Haec quum Alexandro *Athenienses* respondissent, ad Lacedaemonios sermonem converterunt his verbis:** ***Quod verentur Lacedaemonii ne cum Barbaris nos societatem contrahamus, id vero admodum humanum est. At turpiter utique hoc videmini vereri; quum, quo pacto animati sint Athenienses, non ignoretis. Neque enim tanta auri copia usquam est, neque terra ulla pulcritudine et fertilitate ita praestans, ut eâ acceptâ vellemus cum Medis facere, et Graeciam redigere in servitutem. Etenim multa et magna sunt, quae nos, ne id faciamus, etiam si vellemus, prohibeant. Primum quidem, et maxime. deorum simulacra et templa cremata et solo aequata: quorum facinorum necessario, quibuscumque modis possumus, poenam***

,,μᾶλλον, ἤ περ ὁμολογέειν τῷ ταῦτα ἐργασαμένῳ. αὖτις δὲ, τὸ Ἑλληνικὸν ἐὸν ὅμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν ἱδρύματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι, ἤθεά τε ὁμότροπα· τῶν προδότας γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ ἔχοι. ἐπίστασθέ τε οὕτω, εἰ μὴ πρότερον ἐτυγχάνετε ἐπιστάμενοι, ἔστ' ἂν καὶ εἷς περιῇ Ἀθηναίων, μηδαμᾶ ὁμολογήσοντας ἡμέας Ξέρξῃ. Ὑμέων μέντοι ἀγάμεθα τὴν προνοίην, τὴν ἐς ἡμέας ἔχουσαν, ὅτι προείδετε ἡμέων οἰκοφθορημένων οὕτω, ὥστε ἐπιθρέψαι ἐθέλειν ἡμέων τοὺς οἰκέτας. καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρωται· ἡμέες μέντοι λιπαρήσομεν οὕτω, ὅκως ἂν ἔχωμεν, οὐδὲν λυπέοντες ὑμέας. Νῦν δὲ, ὡς οὕτω ἐχόντων, στρατιὴν ὡς τάχιστα ἐκπέμπετε. ὡς γὰρ ἡμέες εἰκάζομεν, οὐκ ἑκὰς χρόνου παρέσται ὁ

repetere potius debemus, quam societatem contrahere cum eo qui haec patravit. Deinde, quum Graecum omne genus consanguineum sit, et linguam et deorum sedes et sacra communia habeamus, et mores consimiles; nefaria res foret, si horum proditores fierent Athenienses. Denique scitote, si forte adhuc nescivistis, quoad vel unus supererit Atheniensium, numquam nos cum Xerxe societatem udituros. Vestram autem providam erga nos laudamus voluntatem; quod nobis, quorum fortunae eversae sunt, ita prospicitis, ut nutrire familias nostras velitis. Atque ita vestrum quidem expletum est beneficium: at nos tamen in hoc quo sumus statu durabimus, nullam vobis molestiam exhibituri. Nunc vero, haec quum ita sint, maturate ocyus exercitum mittere. Nam, ut suspicamur, nullâ interpositâ morâ aderit Bar-

,,Βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέρην, ἀλλ' ἐπειδὰν ,,τάχιστα πύθηται τὴν ἀγγελίην, ὅτι οὐδὲν ποιήσομεν ,,τῶν ἐκεῖνος ἡμέων προσεδέετο. πρὶν ὦν παρεῖναι ἐκεῖνον ,,ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἡμέας καιρός ἐστι προσβωθῆσαι ἐς ,,τὴν Βοιωτίην.“ Οἱ μὲν, ταῦτα ὑποκριναμένων Ἀθηναίων, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην.

ἩΡΟΔΟΤΟΥ ἹΣΤΟΡΙΩΝ Η'.

barus et terram nostram invadet, simulatque ei fuerit renunciatum, nihil nos eorum quae a nobis petiit facturos. Itaque necesse est, ut, priusquam ille in Atticam venerit, nos ei in Boeotiam occurramus. Hoc ab Atheniensibus accepto responso, Spartam rediere legati.

FINIS LIBRI OCTAVI

HISTORIARUM HERODOTI.

ἩΡΟΔΟΤΟΥ

ἹΣΤΟΡΙΩΝ ἘΝΝΑΤΗ.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

ΜΑΡΔΟΝΙΟΣ δὲ, ὥς οἱ ἀπονοστήσας Ἀλέξανδρος 1 τὰ παρὰ Ἀθηναίων ἐσήμηνε, ὁρμηθεὶς ἐκ Θεσσαλίης, ἦγε τὴν στρατιὴν σπουδῇ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας· ὅκου δὲ ἑκάστοτε γίνοιτο, τούτους παρελάμβανε. τοῖσι δὲ Θεσσαλίης ἡγεομένοισι οὔτε τὰ πρὸ τοῦ πεπρηγμένα μετέμελε οὐδὲν, πολλῷ τε μᾶλλον ἐπῆγον τὸν Πέρσην·

HERODOTI HISTORIARUM

LIBER NONUS.

CALLIOPE.

(1.) **MARDONIUS, ut ei Alexander, Athenis reversus, responsa renunciavit Atheniensium, movit e Thessalia, et exercitum adversus Athenas ducere maturavit: quacumque autem iter faciebat, inde semper adsumtis militibus exercitum auxit. Et Thessalos nihil eorum, quae adhuc acta erant, poenituit, multo-**

καὶ συμπροέπεμψέ τε Θώρηξ ὁ Ληρισσαῖος Ξέρξεα
φεύγοντα, καὶ τότε ἐκ τοῦ φανεροῦ παρῆκε Μαρδό-
2 νιον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἐπεὶ δὲ πορευόμενος γίνεται ὁ
στρατὸς ἐν Βοιωτοῖσι, οἱ Θηβαῖοι κατελάμβανον τὸν
Μαρδόνιον, καὶ συνεβούλευον αὐτῷ, λέγοντες ὡς οὐκ
εἴη χῶρος ἐπιτηδεώτερος ἐνστρατοπεδεύεσθαι ἐκείνου, οὐ-
δὲ ἔων ἰέναι ἑκαστέρω, ἀλλ' αὐτοῦ ἰζόμενον, ποιέειν
ὅκως ἀμαχητὶ τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα καταστρέψηται.
„Κατὰ μὲν γὰρ τὸ ἰσχυρὸν, Ἕλληνας ὁμοφρονέοντας,
„οἵπερ καὶ πάρος ταὐτὰ ἐγίνωσκον, χαλεπὰ εἶναι πε-
„ριγίνεσθαι καὶ ἅπασι ἀνθρώποισι. Εἰ δὲ ποιήσεις τὰ
„ἡμεῖς παραινέομεν, ἔφασαν λέγοντες, ἕξεις ἀπόνως
„ἅπαντα τὰ κείνων βουλεύματα. πέμπε χρήματα ἐς
„τοὺς δυναστεύοντας ἄνδρας ἐν τῇσι πόλισι. πέμπων

que etiam studiosius hi Persam ad hanc expeditionem incitaverant: et Thorax Larissaeus, qui Xerxem fugientem comitatus erat, nunc etiam palam *Mardonium* in Graeciam transmisit. (2.) Ubi vero progrediens exercitus *in Boeotia* fuit, ibi tunc Mardonium *Thebani* retinuerunt, consulueruntque ei, dicentes *nullum esse locum magis idoneum ubi castra poneret:* et ulterius progredi prohibuerunt, hortantes ut ibi manens operam daret quo sine pugna universam Graeciam in potestatem redigeret. *Vi enim et armis subigere Graecos, si concordes sint sicut adhuc fuerunt, cunctis etiam hominibus esse difficile. At tu,* (aiebant) *si quod nos suademus feceris, nullo negotio omnia illorum consilia in potestate tua habebis. Mitte pecunias viris qui in quibusque civitatibus principatum tenent: et in*

„δὲ, τὴν Ἑλλάδα διαστήσεις· ἐνθεῦτεν δὲ τοὺς μὴ τὰ „σὰ φρονέοντας ῥηϊδίως μετὰ τῶν στασιωτέων κατα„στρέψεαι.“ Οἱ μὲν ταῦτα συνεβούλευον· ὁ δὲ οὐκ 3
ἐπείθετο, ἀλλά οἱ δεινός τις ἐνέστακτο ἵμερος τὰς Ἀθήνας δεύτερα ἑλέειν· ἅμα μὲν ὑπ' ἀγνωμοσύνης, ἅμα δὲ πυρσοῖσι διὰ νήσων ἐδόκεε βασιλέϊ δηλώσειν ἐόντι ἐν Σάρδισι, ὅτι ἔχοι Ἀθήνας. ὃς οὐδὲ τότε ἀπικόμενος ἐς τὴν Ἀττικὴν εὗρε τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἔν τε Σαλαμῖνι τοὺς πλείστους ἐπυνθάνετο εἶναι, ἔν τε τῇσι νηυσί· αἱρέει τε ἔρημον τὸ ἄστυ. ἡ δὲ βασιλῆος αἵρεσις ἐς τὴν ὑστεραίην τὴν Μαρδονίου ἐπιστρατηΐην, δεκάμηνος ἐγένετο.

Ἐπεὶ δὲ ἐν Ἀθήνῃσι ἐγένετο ὁ Μαρδόνιος, πέμπει ἐς 4
Σαλαμῖνα Μουρυχίδην, ἄνδρα Ἑλλησπόντιον, φέροντα τοὺς αὐτοὺς λόγους τοὺς καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακε-

partes divides Graeciam; et eorum ope, qui tuas partes sequentur, hos qui tecum non facient, facile evertes. (3.) Haec illis suadentibus *Mardonius* non paruit; sed vehemens illum cupido incesserat Athenas iterum capiendi, partim stolida quadam ferocia ductum, partim quod ignium ope per insulas accensorum cogitaret regi Sardibus versanti significare, tenere sese Athenas. Ubi vero *in Atticam* pervenit, ne tunc quidem Athenienses in ea nactus est, sed plerosque in Salamine et in navibus esse audivit: itaque vacuam cepit urbem, et id quidem decimo post mense quam a Xerxe fuerat capta.

(4.) *Athenis* quum esset *Mardonius*, in Salaminem legatum misit Murychidem, virum Hellespontium; qui easdem Atheniensibus conditiones propo-

δὼν τοῖσι Ἀθηναίοισι διεπόρθμευσε. ταῦτα δὲ τὸ δεύτερον ἀπέστελλε, προέχων μὲν τῶν Ἀθηναίων οὐ φιλίας γνώμας, ἐλπίζων δέ σφεας ὑπήσειν τῆς ἀγνωμοσύνης, ὡς δοριαλώτου ἐούσης πάσης τῆς Ἀττικῆς χώρης, καὶ ἐούσης ἤδη ὑπ' ἑωυτῷ. τουτέων μὲν εἵνεκα ἀπέπεμψε Μουρυχίδην ἐς Σαλαμῖνα. Ὁ δὲ, ἀπικόμενος ἐπὶ τὴν βουλὴν, ἔλεγε τὰ παρὰ Μαρδονίου. τῶν δὲ βουλευτέων Λυκίδης εἶπε γνώμην, ὡς „οἱ ἐδόκεε ἄμεινον εἶναι, δεξαμένους τὸν λόγον τόν σφι Μουρυχίδης προφέρει, ἐξενεῖκαι ἐς τὸν δῆμον.“ ὁ μὲν δὴ ταύτην τὴν γνώμην ἀπεφαίνετο, εἴ τε δὴ δεδεγμένος χρήματα παρὰ Μαρδονίου, εἴ τε οἱ καὶ ταῦτα ἑάνδανε. Ἀθηναῖοι δὲ αὐτίκα, δεινὸν ποιησάμενοι, οἵ τε ἐκ τῆς βουλῆς, καὶ οἱ ἔξωθεν, ὡς ἐπύθοντο, περιστάντες Λυκίδεα κατέλευσαν βάλλοντες, τὸν δὲ Ἑλλησπόντιον Μουρυχί-

neret, quas Alexander ad illos pertulerat. Quamquam enim iam antea minime amicas Atheniensium acceperat sententias, iterum tamen nunc misit, sperans illos stolidâ superbiâ abstituros, quum bello capta esset universa Attica, et in ipsius iam esset potestate. Hac caussa Murychidem in Salaminem misit. (5.) Qui quum ad senatum venisset, exposuissetque Mardonii mandata; unus e senatoribus, Lycides, pro sententia dixit, *recte factum sibi videri, si acciperent conditionem a Murychide ipsis propositam, de eaque ad populum referrent.* Hanc ille sententiam dixit, sive quod pecunias a Mardonio accepisset, sive quod ipsi per se ita visum fuisset. Sed indignati Athenienses, quum senatores, tum qui foris stabant, ut cognoverunt, protinus circum-

δεα ἀπέπεμψαν ἀσινέα. γενομένου δὲ θορύβου ἐν τῇ
Σαλαμῖνι περὶ τὸν Λυκίδεα, πυνθάνονται τῶν Ἀθη-
ναίων αἱ γυναῖκες τὸ γινόμενον· διακελευσαμένη δὲ γυ-
νὴ γυναικὶ, καὶ παραλαβοῦσα, ἐπὶ τὴν Λυκίδεω οἰκίην
ἤϊσαν αὐτοκελέες, καὶ κατὰ μὲν ἔλευσαν αὐτοῦ τὴν
γυναῖκα, κατὰ δὲ τὰ τέκνα. Ἐς δὲ τὴν Σαλαμῖνα 6
διέβησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὧδε. ἕως μὲν προσεδέκοντο ἐκ τῆς
Πελοποννήσου στρατὸν ἥξειν τιμωρήσοντά σφι, οἱ δὲ
ἔμενον ἐν τῇ Ἀττικῇ· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν μακρότερά τε καὶ
σχολαίτερα ἐποίεον, ὁ δὲ ἐπιὼν καὶ δὴ ἐν τῇ Βοιωτίῃ
ἐλέγετο εἶναι, οὕτω δὴ ὑπεξεκομίσαντό τε πάντα, καὶ
αὐτοὶ διέβησαν ἐς Σαλαμῖνα· ἐς Λακεδαίμονά τε
ἔπεμπον ἀγγέλους, ἅμα μὲν μεμψομένους τοῖσι Λα-
κεδαιμονίοισι ὅτι περιεῖδον ἐμβαλόντα τὸν βάρβαρον ἐς

stantes Lycidem lapidibus obruerunt, Hellespontium vero Murychidem dimiserunt incolumem. Orto autem in Salamine propter Lycidem tumultu, quum rescivissent Atheniensium mulieres, quid rei esset, cohortatae invicem, et alia aliam prehendens, ultro aedes Lycidis petierunt, et uxorem eius et liberos lapidibus obruerunt. (6.) *Athenienses* vero hac ratione in *Salaminem* traiecerant. Quousque exspectabant exercitum ex Peloponneso sibi auxilio venturum, in Attica manserunt: quum vero magis magisque in longum rem ducerent Lacedaemonii, et Mardonius, contra ipsos movens, iam in Boeotia esse diceretur, tunc demum omnia sua exportarunt, ipsique in Salaminem transierunt. Simul vero legatos Lacedaemonem miserunt, qui et de Lacedaemoniis, quod Barbarum invadere Atticam passi essent, nec

τὴν Ἀττικὴν, ἀλλ' οὐ μετὰ σφέων ἠντίασαν ἐς τὴν Βοιω-
τίην· ἅμα δὲ ὑπομνήσοντας ὅσα σφι ὑπέσχετο ὁ Πέρ-
σης μεταβαλοῦσι δώσειν· προεῖπαί τε, ὅτι εἰ μὴ ἀμυ-
νεῦσι Ἀθηναίοισι, ὡς καὶ αὐτοί τινα ἀλεωρὴν εὑρήσον-
7 ται. Οἱ γὰρ δὴ Λακεδαιμόνιοι ὅρταζόν τε τοῦτον τὸν
χρόνον, καί σφι ἦν Ὑακίνθια· περὶ πλείστου δ' ἦγον
τὰ τοῦ θεοῦ πορσύνειν· ἅμα δὲ τὸ τεῖχός σφι τὸ ἐν τῷ
Ἰσθμῷ ἐτείχεον, καὶ ἤδη ἐπάλξεις ἐλάμβανε.

Ὡς δὲ ἀπίκοντο ἐς τὴν Λακεδαίμονα οἱ ἄγγελοι οἱ
ἀπ' Ἀθηναίων, ἅμα ἀγόμενοι ἔκ τε Μεγάρων ἀγγέ-
λους καὶ ἐκ Πλαταιέων, ἔλεγον τάδε ἐπελθόντες ἐπὶ
7 τοὺς ἐφόρους· ,,Ἔπεμψαν ἡμέας Ἀθηναῖοι, λέγοντες
(1) ,,ὅτι ἡμῖν βασιλεὺς ὁ Μήδων, τοῦτο μὲν, τὴν χώρην
,,ἀποδιδοῖ· τοῦτο δὲ, συμμάχους ἐθέλει ἐπ' ἴσῃ τε καὶ

secum in Boeotiam obviam ei occurrissent, conquererentur, et illos admonerent quantum esset, quod ipsis Persa, si ad illius partes transissent, pollicitus esset; denique praedicerent Lacedaemoniis, nisi auxilio venirent Atheniensibus, ipsos etiam per se levamen aliquod inventuros esse malorum. (7.) Nempe festos dies tunc maxime agebant Lacedaemonii, Hyacinthia celebrantes, maximique faciebant rem divinam curare: simul vero etiam murum in Isthmo muniebant, isque iam lorica erat instructus.

Ut vero *Lacedaemonem legati Athenienses* pervenerunt, secum etiam Megarensium et Plataeensium ducentes legatos, introducti ad Ephoros, in hunc modum verba fecere: (7. 1.) *Miserunt nos Athenienses; dicentes, Medorum regem non modo terram nostram nobis reddit, verum nos aequa con-*

,,ὁμοίη ποιήσασθαι, ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης· ἐθέλει
,,δὲ καὶ ἄλλην χώρην πρὸς τῇ ἡμετέρῃ διδόναι, τὴν ἂν
,,αὐτοὶ ἑλώμεθα. ἡμεῖς δὲ, Δία τε Ἑλλήνιον αἰδεσθέν-
,,τες, καὶ τὴν Ἑλλάδα δεινὸν ποιεύμενοι προδοῦναι, οὐ
,,καταινέσαμεν, ἀλλὰ ἀπειπάμεθα, καί περ ἀδικεό-
,,μενοι ὑπ' Ἑλλήνων καὶ καταπροδιδόμενοι, ἐπιστάμε-
,,νοί τε ὅτι κερδαλεώτερόν ἐστι ὁμολογέειν τῷ Πέρσῃ
,,μᾶλλον ἤπερ πολεμέειν· οὐ μὲν οὐδὲ ὁμολογήσομεν
,,ἑκόντες εἶναι. καὶ τὸ μὲν ἀπ' ἡμέων οὕτω, ἀκίβδηλον
,,ἐὸν, νέμεται ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας. Ὑμεῖς δὲ, ἐς πᾶ- 7
,,σαν ἀῤῥωδίην τότε ἀπικόμενοι μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ (2)
,,Πέρσῃ, ἐπεί τε ἐξεμάθετε τὸ ἡμέτερον φρόνημα σα-
,,φέως, ὅτι οὐδαμᾶ προδώσομεν τὴν Ἑλλάδα, καὶ

ditione sibi socios vult adiungere, sine dolo et fraude; atque etiam, praeter nostram, aliam nobis terram vult tradere, quamcumque ipsi elegerimus. At nos Graecanicum reverentes Iovem, remque indignam censentes prodere Graeciam, non sumus ei adsensi, sed repudiavimus conditionem, quamquam iniuria adfecti a Graecis proditique, et bene gnari longe nobis conducibilius esse societatem contrahere cum Persa, quam gerere bellum: nec vero umquam volentes cum eo paciscemur. Ita quidquid a nobis proficisci potest, id sincero animo tribuimus Graeciae. (7. 2.) *At vos, qui nuper vehementissime metuebatis ne cum Persa pacisceremur, nunc, postquam constitutum nobis esse numquam prodere Graeciam perspicue intellexistis, et quoniam murus vester, quem in Isth-*

„διότι τεῖχος ὑμῖν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐλαυνόμενον ἐν τέλεϊ
„ἐστι, καὶ δὴ λόγον οὐδένα τῶν Ἀθηναίων ποιέεσθε·
„συνθέμενοί τε ἡμῖν τὸν Πέρσην ἀντιώσεσθαι ἐς τὴν
„Βοιωτίην, προδεδώκατε, περιείδετέ τε ἐσβαλόντα ἐς
„τὴν Ἀττικὴν τὸν βάρβαρον. Ἐς μέν νυν τὸ παρεὸν Ἀθη-
„ναῖοι ὑμῖν μηνίουσι· οὐ γὰρ ἐποιήσατε ἐπιτηδέως. νῦν
„δὲ ὅτι τάχος στρατιὴν ἅμα ἡμῖν ἐκέλευσαν ὑμέας ἐκ-
„πέμπειν, ὡς ἂν τὸν βάρβαρον δεκώμεθα ἐν τῇ Ἀτ-
„τικῇ. ἐπειδὴ γὰρ ἡμάρτομεν τῆς Βοιωτίης, τῆς γε
„ἡμετέρης ἐπιτηδεώτατόν ἐστι ἐμμαχέσασθαι τὸ Θριά-
8 „σιον πεδίον." Ὡς δὲ ἄρα ἄκουσαν οἱ ἔφοροι ταῦτα,
ἀνεβάλλοντο ἐς τὴν ὑστεραίην ὑποκρίνασθαι· τῇ δὲ ὑστε-
ραίῃ, ἐς τὴν ἑτέρην. τοῦτο καὶ ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐποίεον,
ἐξ ἡμέρης ἐς ἡμέρην ἀναβαλλόμενοι. ἐν δὲ τούτῳ τῷ
χρόνῳ τὸν Ἰσθμὸν ἐτείχεον, σπουδὴν ἔχοντες πολλὴν

mo ducitis, prope absolutus est, ne ullam quidem rationem habetis Atheniensium: et, postquam vobis nobiscum convenit occursuros vos Persae in Boeotiam, prodidistis nos, et Barbarum in Atticam invadentem non prohibuistis. Habent igitur in praesentia Athenienses quod vobis succenseant: nec enim recte fecistis. At nunc vos hortantur, ut ocyus nobiscum emittatis exercitum, quo Barbarum excipiamus in Attica. Quoniam enim Boeotiam in tempore non occupavimus, est quidem nostra in terra opportunissimus ad praelium faciendum locus, Thriasius campus. (8.) His auditis, ephori responsum in posterum diem distulerunt, tunc postero die in sequentem, atque ita usque in decimum diem fecerunt, de die in diem moras facientes. Interea temporis Peloponnesii omnes ingenti studio Isth-

πάντες Πελοποννήσιοι· καί σφι ἦν πρὸς τέλεϊ. οὐδ' ἔχω εἶπαι τὸ αἴτιον, διότι ἀπικομένου μὲν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἐς Ἀθήνας σπουδὴν μεγάλην ἐποιήσαντο μὴ μηδίσαι Ἀθηναίους, τότε δὲ ὤρην ἐποιήσαντο οὐδεμίην, ἄλλο γε ἢ ὅτι ὁ Ἰσθμός σφι ἐτετείχιστο, καὶ ἐδόκεον Ἀθηναίων ἔτι δέεσθαι οὐδέν· ὅτε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπίκετο ἐς τὴν Ἀττικὴν, οὔ κω ἀπετετείχιστο, ἐργάζοντο δὲ, μεγάλως καταῤῥωδηκότες τοὺς Πέρσας.

Τέλος δὲ, τῆς τε ὑποκρίσιος καὶ ἐξόδου τῶν Σπαρ- 9
τιητέων ἐγένετο τρόπος τοιόσδε. τῇ προτεραίῃ τῆς ὑστάτης καταστάσιος μελλούσης ἔσεσθαι, Χίλεος, ἀνὴρ Τεγεήτης, δυνάμενος ἐν Λακεδαίμονι μέγιστα ξείνων, τῶν ἐφόρων ἐπύθετο πάντα λόγον τὸν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον. ἀκούσας δὲ ὁ Χίλεος, ἔλεγε ἄρα σφι τάδε·

mum munire pergebant, et opus iam proxime finem erat. Et, quod Lacedaemonii, quum Alexander Macedo Athenas venisset, tanto studio impedire conati sint quo minus Medorum partes amplecterentur Athenienses, nunc vero id prorsus non curarint, nullam aliam edere caussam possum, nisi quod nunc munitum habuerunt Isthmum, nec se amplius indigere Atheniensibus existimarunt: quando vero in Atticam venit Alexander, nondum munitus erat murus, sed opus etiam tunc faciebant, vehementer metuentes Barbaros.

(9.) Ad extremum vero, ut et responsum legatis *Lacedaemonii*, et milites *Atheniensibus auxilio* mitterent, hac ratione effectum est. Pridie eius diei quo ultimam apud ephoros audientiam habituri legati erant, Chilaus, civis Tegeates, qui in maxima prae aliis omnibus hospitibus auctoritate apud Lacedaemonios erat, ex ephoris sermonem omnem,

„Οὕτω ἔχει, ἄνδρες ἔφοροι. Ἀθηναίων ἡμῖν ἐόντων μὴ „ἀρθμίων, τῷ δὲ βαρβάρῳ συμμάχων, καί περ τεί„χεος διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐληλαμένου καρτεροῦ, μεγάλαι „κλισιάδες ἀναπεπτέαται ἐς τὴν Πελοπόννησον τῷ Πέρ„σῃ. ἀλλ' ἐσακούσατε, πρίν τι ἄλλο Ἀθηναίοισι δό-
10 „ξαι, σφάλμα τῇ Ἑλλάδι φέρον." Ὁ μέν σφι ταῦτα συνεβούλευε. οἱ δὲ, φρενὶ λαβόντες τὸν λόγον, αὐτίκα, φράσαντες οὐδὲν τοῖσι ἀγγέλοισι τοῖσι ἀπιγμένοισι ἀπὸ τῶν πολίων, νυκτὸς ἔτι ἐκπέμπουσι πεντακισχιλίους Σπαρτιητέων, καὶ ἑπτὰ περὶ ἕκαστον τάξαντες τῶν εἱλώτων, Παυσανίῃ τῷ Κλεομβρότου ἐπιτρέψαντες ἐξάγειν. Ἐγένετο μὲν νυν ἡγεμονίη Πλειστάρχου τοῦ Λεωνίδεω· ἀλλ' ὁ μὲν ἦν ἔτι παῖς, ὁ δὲ τούτου

quem habuerant Athenienses, audivit. Quo audito, haec illis Chilaus dixit: *Ita se res habet, Ephori! Si amici nobis non fuerint Athenienses, sed cum Barbaro contraxerint societatem; valido licet muro per Ithmum ducto, magnae tamen portae apertae sunt Persae, quibus intrare in Peloponnesum possit. At morem Atheniensibus gerite, priusquam aliud illi consilium capiant, quod exitium ferat Graeciae.* (10.) Cuius audito consilio, illi re inter ipsos deliberata, e vestigio, insciis legatis qui a civitatibus advenerant, noctu adhuc, quinque milia emiserunt *Spartanorum*, adtributis cuique septem *hilotis*, mandato dato *Pausaniae*, Cleombroti filio, ut illos educeret. Erat quidem tunc rex Lacedaemoniorum *Pleistarchus*, Leonidae filius; sed hic adhuc puer erat, ille vero tutor huius et fra-

ἐπίτροπός τε καὶ ἀνεψιός. Κλεόμβροτος γὰρ, ὁ Παυσανίεω μὲν πατὴρ, Ἀναξανδρίδεω δὲ παῖς, οὐκέτι περιῆν· ἀλλὰ ἀπαγαγὼν ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ τὴν στρατιὴν τὴν τὸ τεῖχος δείμασαν, μετὰ ταῦτα οὐ πολλὸν χρόνον τινὰ βιοὺς ἀπέθανε. ἀπῆγε δὲ τὴν στρατιὴν ὁ Κλεόμβροτος ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ διὰ τόδε· θυομένῳ οἱ ἐπὶ τῷ Πέρσῃ, ὁ ἥλιος ἀμαυρώθη ἐν τῷ οὐρανῷ. προσαιρέεται δὲ ἑωυτῷ Παυσανίης Εὐρυάνακτα, τὸν Δωριέος, ἄνδρα οἰκίης ἐόντα τῆς αὐτῆς. Οἱ μὲν δὴ σὺν Παυσανίῃ ἐξεληλύθεσαν ἔξω Σπάρτης. Οἱ δὲ ἄγγελοι, ὡς ἡμέρη 11
ἐγεγόνεε, οὐδὲν εἰδότες περὶ τῆς ἐξόδου, ἐπῆλθον ἐπὶ τοὺς ἐφόρους, ἐν νόῳ δὴ ἔχοντες ἀπαλλάττεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τῆς ἑωυτοῦ ἕκαστος. ἐπελθόντες δὲ, ἔλεγον τάδε· „Ὑμεῖς μὲν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, αὐτοῦ τῇδε μένοντες, „Ὑακίνθιά τε ἄγετε, καὶ παίζετε, καταπροδόντες τοὺς

ter patruelis. Nec enim in vivis adhuc fuit *Cleombrotus*, Pausaniae pater, Anaxandridae filius; sed postquam exercitum, qui murum exstruebat, ab Isthmo abduxisset, brevi intericcto tempore e vita discesserat. Hac autem caussa exercitum ab Isthmo Cleombrotus abduxit, quod, dum sacra faciebat adversus Persam, sol obscuratus est in coelo. Collegam autem sibi Pausanias adscivit *Euryanactem*, Doriei filium, qui ex eadem fuit regia domo. Illi igitur cum Pausania Spartam sunt egressi. (11.) Legati vero, ubi dies illuxit, profectionis illorum prorsus ignari, constitutum inter se habentes redire quisque suam in civitatem, adierunt ephoros, et his verbis eos sunt adlocuti: *Vos igitur, Lacedaemonii, hic domi manentes, Hyacinthia celebratis*

„συμμάχους· Ἀθηναῖοι δὲ, ὡς ἀδικεόμενοι ὑπὸ ὑμέων, „χήτεΐ τε συμμάχων, καταλύσονται τῷ Πέρσῃ οὕτω „ὅκως ἂν δύνωνται. καταλυσάμενοι δὲ, δῆλα γὰρ δὴ „ὅτι σύμμαχοι βασιλῆος γινόμεθα, συστρατευσόμεθα „ἐπὶ τὴν ἂν ἐκεῖνοι ἐξηγέωνται. ὑμεῖς δὲ τὸ ἐνθεῦτεν „μαθήσεσθε ὁκοῖον ἄν τι ὑμῖν ἐξ αὐτοῦ ἐκβαίνῃ." Ταῦτα λεγόντων τῶν ἀγγέλων, οἱ ἔφοροι εἶπαν ἐπ' ὅρκου, „καὶ δὴ δοκέειν εἶναι ἐν Ὀρεστείῳ στείχοντας ἐπὶ τοὺς ξείνους." ξείνους γὰρ ἐκάλεον τοὺς βαρβάρους. οἱ δὲ, ὡς οὐκ εἰδότες, ἐπειρώτεον τὸ λεγόμενον· ἐπειρόμενοι δὲ, ἐξέμαθον πᾶν τὸ ἐόν· ὥστε ἐν θώματι γενόμενοι, ἐπορεύοντο τὴν ταχίστην διώκοντες· σὺν δέ σφι, τῶν περιοίκων Λακεδαιμονίων λογάδες πεντακισχίλιοι ὁπλῖται

et ludicra agitis, prodentes socios: Athenienses vero, a vobis iniuria adfecti, et sociis destituti, cum Persa pacem component quocumque modo poterunt. Pace autem cum illo conciliata, manifestum est socios nos regis fore: et cum Persis militabimus, contra quamcumque terram nos illi ducturi sunt. Vos vero proinde experiemini quale sit, quod vobis ex ea re eventurum est. Haec quum legati dixissent, responderunt ephori, interposito iureiurando, *profectum esse exercitum, viderique iam ad Oresteum esse, proficiscentem adversus peregrinos.* Barbaros enim *peregrinos* (ξείνους) vocabant. Legati autem, hoc nescientes, interrogarunt quid esset quod dicerent; et, ubi rem totam cognoverunt, demirati factum, ipsi quoque abire maturarunt, illos insequentes: et cum ipsis profecti sunt etiam ex *perioecis* Lacedaemoniorum (*circum Spar-*

τὠυτὸ τοῦτο ἐποίεον. Οἱ μὲν δὴ ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἠπεί- 12
γοντο. Ἀργεῖοι δὲ, ἐπεί τε τάχιστα ἐπύθοντο τοὺς με-
τὰ Παυσανίεω ἐξεληλυθότας ἐκ Σπάρτης, πέμπουσι
κήρυκα, τῶν ἡμεροδρόμων ἀνευρόντες τὸν ἄριστον, ἐς
τὴν Ἀττικὴν, πρότερον αὐτοὶ Μαρδονίῳ ὑποδεξάμενοι
σχήσειν τὸν Σπαρτιήτην μὴ ἐξιέναι. ὃς ἐπεί τε ἀπίκε-
το ἐς τὰς Ἀθήνας, ἔλεγε τάδε· „ Μαρδόνιε, ἔπεμψάν
„με Ἀργεῖοι, φράσοντά τοι, ὅτι ἐκ Λακεδαίμονος ἐξε-
„λήλυθε ἡ νεότης, καὶ ὡς οὐ δυνατοὶ αὐτὴν ἴσχειν εἰσὶ
„Ἀργεῖοι μὴ οὐκ ἐξιέναι. πρὸς ταῦτα τύγχανε εὖ βου-
„λευόμενος.“ Ὁ μὲν δὴ, εἴπας ταῦτα, ἀπαλλάσσε-
το ὀπίσω.

Μαρδόνιος δὲ οὐδαμῶς ἔτι πρόθυμος ἦν μένειν ἐν τῇ 13
Ἀττικῇ, ὡς ἤκουσε ταῦτα. πρὶν μέν νυν ἢ πυθέσθαι,
ἀνεκώχευε, θέλων εἰδέναι τὸ παρ' Ἀθηναίων, ὁκοῖόν τι

tam habitantibus) selecta quinque militum millia. (12.) Hi dum ad Isthmum ire properant, *Argivi*, quum prius recepissent Mardonio cohibituros se esse Spartanos ne exirent, nunc simul atque resciverunt exercitum cum Pausania Spartâ egressum esse, praeconem in Atticam miserunt, optimum ex cursoribus [*hemerodromos* Graeci vocant] quem reperire potuerant. Qui ubi Athenas pervenit, haec dixit: *Mardonie! Miserunt me Argivi, qui tibi dicerem, ex Lacedaemone egressam esse iuventutem, nec Argivos cohibere illos ne exirent potuisse. Quare, ad hoc quod spectat, tu recte rebus tuis consule!* His dictis, ille reversus est.

(13.) *Mardonius*, hoc audito nuncio, non consultum duxit diutius in Attica morari. Priusquam

ποιήσουσι· καὶ οὔτε ἐπήμαινε οὔτε ἐσινέετο γῆν τὴν Ἀττικὴν, ἐλπίζων διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ὁμολογήσειν σφέας. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπειθε, πυθόμενος τὸν πάντα λόγον, πρὶν ἢ τοὺς μετὰ Παυσανίεω ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἐμβαλεῖν, ὑπεξεχώρεε, ἐμπρήσας τε τὰς Ἀθήνας, καὶ, εἴ κου τι ὀρθὸν ἦν τῶν τειχέων ἢ τῶν οἰκημάτων ἢ τῶν ἱρῶν, πάντα καταβαλὼν καὶ συγχώσας. Ἐξέλαυνε δὲ τῶνδε εἵνεκεν, ὅτι οὔτε ἱππασίμη ἡ χώρη ἦν ἡ Ἀττικὴ, εἴ τε νικῷτο συμβαλὼν, ἀπάλλαξις οὐκ ἦν, ὅτι μὴ κατὰ στεινὸν, ὥστε καὶ ὀλίγους σφέας ἀνθρώπους ἴσχειν. ἐβουλεύετο ὦν, ἐπαναχωρήσας ἐς τὰς Θήβας, συμβαλεῖν πρὸς πόλι τε φιλίῃ, καὶ χώρῃ ἱππασίμῃ.
14 Μαρδόνιος μὲν δὴ ὑπεξεχώρεε. ἤδη δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἐόντι αὐ-

enim hunc nuncium accepisset, continuerat se ibi, cognoscere cupiens quid facturi Athenienses essent: et Atticam nec evastaverat, nec ullo malo adfecerat, sperans progressu temporis illos in conditiones propositas consensuros. Postquam vero eis id non persuasit, remque omnem cognovit, tum vero, incensis Athenis, et sicubi de muris aut de privatis aedibus aut de sacris aliquid adhuc rectum stabat, corrutis his omnibus et solo aequatis, priusquam Pausanias cum suis intra Isthmum esset progressus, Atticâ excessit. Excessit autem hac caussa, quod neque equitatui opportuna Attica erat; et, si ipse praelio victus foret, nonnisi per angusta loca se recipere posset, ubi eum pauci etiam homines possent transitu prohibere. Itaque Thebas redire constituit, et prope urbem sibi amicam acie decernere, in regione equitatui opportuna. (14.) Ita igitur *Mardonius* Atticâ

τῷ ἦλθε ἀγγελίη πρόδρομος, ἄλλην στρατιὴν ἥκειν ἐς Μέγαρα, Λακεδαιμονίων χιλίους. πυθόμενος δὲ ταῦτα, ἐβουλεύετο, εἴ κως τούτους πρῶτον ἕλοι. ὑποστρέψας δὲ τὴν στρατιὴν ἦγε ἐπὶ τὰ Μέγαρα· ἡ δὲ ἵππος προελθοῦσα κατιππάσατο χώρην τὴν Μεγαρίδα. ἐς ταύτην δὴ ἑκαστάτω τῆς Εὐρώπης τὸ πρὸς ἡλίου δύνοντος ἡ Περσικὴ αὕτη στρατιὴ ἀπίκετο. Μετὰ δὲ ταῦτα, Μαρδονίῳ ἦλθε ἀγγελίη, ὡς ἁλέες εἴησαν οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Ἰσθμῷ· οὕτω δὴ ὀπίσω ἐπορεύετο διὰ Δεκελέης. οἱ γὰρ Βοιωτάρχαι μετεπέμψαντο τοὺς προσχώρους τῶν Ἀσωπίων· οὗτοι δὲ αὐτῷ τὴν ὁδὸν ἡγέοντο ἐς Σφενδαλέας· ἐνθεῦτεν δὲ, ἐς Τανάγρην. ἐν Τανάγρῃ δὲ νύκτα ἐναυλισάμενος, καὶ τραπόμενος τῇ ὑστε-

XIV. 2. *Legendum suspicor*: ἀγγελίη, πρόδρομον ἄλλην στρατιὴν, alium exercitum praecursorem.

excessit : qui ut iam in itinere fuit, advenit ei praecursor, nuncians alium exercitum *Megara* venisse, mille Lacedaemonios. Quo audito, cogitans fieri posse ut hos primum capiat, conversum agmen versus Megara duxit: et praemissus equitatus iam Megaricam incursavit terram. Estque haec Europae regio longissime occidentem versus sita, in quam pervenerit Persicus hic exercitus. (15.) Post haec vero nunciatur Mardonio, frequentem Graecorum exercitum in Isthmo esse. Itaque retroducens per Deceleam iter fecit: Boeotarchi enim finitimos arcessiverant Asopiorum, qui ei viam monstrarunt Sphendaleas ferentem, atque inde Tanagram : ubi quum pernoctasset, postero die Scolon pergens, in finibus fuit *Thebanorum*. Ibi vero, licet partes ipsius se-

ραίῃ ἐς Σκῶλον, ἐν γῇ τῇ Θηβαίων ἦν. ἐνθαῦτα δὲ τῶν Θηβαίων, καί περ μηδιζόντων, ἔκειρε τοὺς χώρους, οὔ τι κατὰ ἔχθος αὐτέων, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μεγάλης ἐχόμενος· βουλόμενος ἔρυμά τε τῷ στρατῷ ποιήσασθαι, καὶ, ἢν συμβαλόντι οἱ μὴ ἐκβαίνῃ ὁκοῖόν τι ἐθέλοι, κρησφύγετον τοῦτο ἐποιέετο. παρῆκε δὲ αὐτοῦ τὸ στρατόπεδον, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἐρυθρέων, παρὰ Ὑσιάς· κατέτεινε δὲ ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν τεταγμένον. οὐ μέντοι τό γε τεῖχος τοσοῦτον ἐποιέετο, ἀλλ' ὡς ἐπὶ δέκα σταδίους μάλιστά κῃ μέτωπον ἕκαστον.

Ἐχόντων δὲ τὸν πόνον τοῦτον τῶν βαρβάρων, Ἀτταγῖνος ὁ Φρύνωνος, ἀνὴρ Θηβαῖος, παρασκευασάμενος μεγάλως, ἐκάλεε ἐπὶ ξείνια αὐτόν τε Μαρδόνιον καὶ πεντήκοντα Περσέων τοὺς λογιμωτάτους· κληθέντες δὲ

XV. 11. στρατῷ. *Alii* στρατοπέδῳ, castris.

querentur Thebani, nihilo minus agros eorum vastavit, non utique hostili in eos animo, sed ingente necessitate coactus: voluit enim munimentum exercitui exstruere, quod et sibi, si praelium committenti minus ex sententia res cecidisset, perfugium esset. Pertinebant autem castra illius inde ab Erythris, praeter Hysias, usque ad Plataeensium fines, secundum Asopum fluvium locata. Nec tamen munitionem eâdem magnitudine fecit, sed in decem fere stadia quodque illorum latus.

Dum in hoc opere occupati erant Barbari, *Attaginus* Phrynonis filius, civis Thebanus, facto magnifico adparatu, et *Mardonium* ipsum, et quinquaginta Persarum spectatissimos, ad *hospitale epulum*

οὗτοι ἕποντο. ἦν δὲ τὸ δεῖπνον ποιεύμενον ἐν Θήβῃσι.
Τάδε δὲ ἤδη, τὰ ἐπίλοιπα, ἤκουον Θερσάνδρου, ἀνδρὸς 16
μὲν Ὀρχομενίου, λογίμου δὲ ἐς τὰ πρῶτα ἐν Ὀρχομενῷ. ἔφη δὲ ὁ Θέρσανδρος κληθῆναι καὶ αὐτὸς ὑπὸ Ἀτταγίνου ἐπὶ τὸ δεῖπνον τοῦτο· κληθῆναι δὲ καὶ Θηβαίων ἄνδρας πεντήκοντα· καί σφεων οὐ χωρὶς ἑκατέρους κλῖναι, ἀλλὰ Πέρσην τε καὶ Θηβαῖον ἐν κλίνῃ ἑκάστῃ. ὡς δὲ ἀπὸ δείπνου ἔσαν, διαπινόντων, τὸν Πέρσην τὸν ὁμόκλινον, Ἑλλάδα γλῶσσαν ἱέντα, εἴρεσθαι αὐτὸν ὁκοδαπός ἐστι, αὐτὸς δὲ ὑποκρίνασθαι ὡς εἴη Ὀρχομένιος. τὸν δὲ εἶπαι· „Ἐπεὶ νῦν ὁμοτράπεζός τε μοι „καὶ ὁμόσπονδος ἐγένεο, μνημόσυνά τοι γνώμης τῆς „ἐμῆς καταλιπέσθαι θέλω· ἵνα καὶ προειδὼς αὐτὸς „περὶ σεωυτοῦ βουλεύεσθαι ἔχῃς τὰ συμφέροντα. Ὁρᾷς

vocavit. Et vocati accepere conditionem; celebratumque est epulum in ipsa urbe Thebana. (16.) Iam quae his adiiciam, ea ex *Thersandro* audivi, cive Orchomenio, spectato inter primos viro apud Orchomenios. Dixit autem Thersander, se quoque ab Attagino ad hanc coenam fuisse vocatum, vocatosque item fuisse quinquaginta cives Thebanos; nec vero seorsim utrisque sedes adsignasse hospitem, sed in quoque lectulo simul Persam et Thebanum collocasse. Tum, finitâ coenâ compotantibus convivis, Persam qui cum ipso in eodem lectulo cubabat, Graecâ linguâ loquentem, quaesisse ex ipso unde esset, seque respondisse, esse se Orchomenium. Dein *Persam* haec dixisse: *Quoniam igitur et mensae et libationis mihi socius es, volo tibi monumentum relinquere meae sententiae; quo etiam tu, re ante*

„τούτους τοὺς δαινυμένους Πέρσας, καὶ τὸν στρατὸν, „τὸν ἐλίπομεν ἐπὶ τῷ ποταμῷ στρατοπεδευόμενον; τού- „τέων πάντων ὄψεαι, ὀλίγου τινὸς χρόνου διελθόντος, „ὀλίγους τινὰς τοὺς περιγενομένους.“ Ταῦτά τε ἅμα τὸν Πέρσην λέγειν, καὶ μετιέναι πολλὰ τῶν δακρύων. αὐτὸς δὲ θωμάσας τὸν λόγον, εἶπαι πρὸς αὐτόν. „Οὐκῶν Μαρδονίῳ τε ταῦτα χρεόν ἐστι λέγειν, καὶ „τοῖσι μετ' ἐκεῖνον ἐν αἴνῃ ἐοῦσι Περσέων.“ Τὸν δὲ μετὰ ταῦτα εἶπαι· „Ξεῖνε, ὅ τι δεῖ γενέσθαι ἐκ τοῦ θεοῦ, „ἀμήχανον ἀποτρέψαι ἀνθρώπῳ· οὐδὲ γὰρ πιστὰ λέ- „γουσι ἐθέλει πείθεσθαι οὐδείς. ταῦτα δὲ Περσέων „συχνοὶ ἐπιστάμενοι, ἑπόμεθα ἀναγκαίῃ ἐνδεδεμένοι. „ἐχθίστη δὲ ὀδύνη ἐστὶ τῶν ἐν ἀνθρώποισι αὕτη, πολ- „λὰ φρονέοντα, μηδενὸς κρατέειν.“ Ταῦτα μὲν τοῦ

cognita, tuis prospicere commodis possis. Vides hosce epulantes Persas, et exercitum, quem in castris iuxta fluvium reliquimus. Horum omnium, brevi tempore interiecto, non nisi paucos quosdam videbis superesse. Haec dicentem Persam largas profudisse lacrymas. Se vero, miratum illius sermonem, respondisse: *Igitur Mardonio hoc dicere oportet, et eis ex Persis qui post illum auctoritate pollent.* Ad haec illum reposuisse: *Hospes! quae Deus vult ut fiant, ea avertere in nullius hominis potestate est: nam fidelia consilia dantibus parere nemo solet. Ac novimus quidem hoc multi ex Persis: sequimur vero ducem, necessitate constricti. Est autem acerrimus, qui adficere hominem possit, dolor hic, bona multa consilia nosse, et tamen eorum nullum posse exsequi.* Haec equidem narrantem Or-

Ὀρχομενίου Θερσάνδρου ἤκουον· καὶ τάδε πρὸς τούτοισι, ὡς αὐτὸς αὐτίκα λέγοι ταῦτα πρὸς ἀνθρώπους πρότερον ἢ γενέσθαι ἐν Πλαταιῇσι τὴν μάχην.

Μαρδονίου δὲ ἐν τῇ Βοιωτίῃ στρατοπεδευομένου, οἱ μὲν 17
ἄλλοι παρείχοντο ἅπαντες στρατιὴν, καὶ συνεσέβαλον ἐς Ἀθήνας, ὅσοι περ ἐμήδιζον Ἑλλήνων τῶν ταύτῃ οἰκημένων. μοῦνοι δὲ Φωκέες οὐ συνεσέβαλον· ἐμήδιζον γὰρ δὴ σφόδρα καὶ οὗτοι οὐκ ἑκόντες, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης. ἡμέρῃσι δὲ οὐ πολλῇσι μετὰ τὴν ἄπιξιν τὴν ἐς Θήβας ὕστερον, ἦλθον αὐτέων ὁπλῖται χίλιοι· ἦγε δὲ αὐτοὺς Ἁρμοκύδης, ἀνὴρ τῶν ἀστῶν δοκιμώτατος. ἐπεὶ δὲ ἀπίκατο καὶ οὗτοι ἐς Θήβας, πέμψας ὁ Μαρδόνιος ἱππέας, ἐκέλευσέ σφεας ἐπ' ἑωυτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ἵζεσθαι.

chomenium Thersandrum audivi, et praeterea hoc adfirmantem, ipsum protinus hunc sermonem ad alios homines retulisse, priusquam ad Plataeas commissum esset praelium.

(17.) Quo tempore *Mardonius* primum castra in Boeotia habuerat, reliqui omnes, quotquot ex Graecis has regiones incolentibus Medorum partes amplexi erant, exercitum illi praebuerant, cum illoque in Atticam erant ingressi. Soli *Phocenses* castra illius non erant secuti: nam et hi quidem utique Medorum partes erant amplexi, nec vero volentes, sed necessitate coacti. [*sive:* nam et hi admodum inviti cum Medis faciebant, nec nisi necessitate coacti.] Sed haud multis diebus postquam Thebas Mardonius venit, advenere ex illorum numero mille, duce Harmocyde, viro inter suos spectatissimo. Qui ubi Thebas venerunt, Mardonius missis equitibus iussit illos

ἐπεὶ δὲ ἐποίησαν ταῦτα, αὐτίκα παρῆν ἡ ἵππος ἅπα-
σα. μετὰ δὲ ταῦτα, διεξῆλθε μὲν διὰ τοῦ στρατοπέδου
τοῦ Ἑλληνικοῦ τοῦ μετὰ Μήδων ἐόντος Φήμη, ὡς κα-
τακοντιεῖ σφέας· διεξῆλθε δὲ δι' αὐτέων Φωκέων τὠυτὸ
τοῦτο. Ἔνθα δή σφι ὁ στρατηγὸς Ἁρμοκύδης παραί-
νεε, λέγων τοιάδε· „Ὦ Φωκέες, πρόδηλα γὰρ ὅτι
„ἡμέας οὗτοι οἱ ἄνθρωποι μέλλουσι προόπτῳ θανάτῳ
„δώσειν, διαβεβλημένους ὑπὸ Θεσσαλῶν, ὡς ἐγὼ εἰ-
„κάζω· νῦν ὦν ἄνδρα πάντα τινὰ ὑμέων χρεόν ἐστι γε-
„νέσθαι ἀγαθόν. κρέσσον γὰρ, ποιεῦντάς τι καὶ ἀμυ-
„νομένους τελευτῆσαι τὸν αἰῶνα, ἤπερ παρέχοντας δια-
„φθαρῆναι αἰσχίστῳ μόρῳ. ἀλλὰ μαθέτω τις αὐτέων
„ὅτι ἐόντες βάρβαροι ἐπ' Ἕλλησι ἀνδράσι φόνον ἔῤῥα-
18 „ψαν." Ὁ μὲν ὦν ταῦτα παραίνεε. οἱ δὲ ἱππέες,
ἐπεί τέ σφεας ἐκυκλώσαντο, ἐπήλαυνον ὡς ἀπολεῦν-

seorsim in campo residere. Quod ubi fecere, protinus totus adfuit equitatus: moxque per Graecanicum exercitum, qui cum Medis erat, ferebatur fama, perditum iri Phocenses equitum sagittis; eademque fama inter ipsos etiam Phocenses percrebuit. Ibi tunc eos dux Harmocydes his verbis est cohortatus: *Phocenses! Manifestum est, hosce homines certae neci nos destinasse, accusatos (ut suspicor) a Thessalis. Nunc igitur quemque vestrûm oportet fortem se virum praestare: melius est enim, ut agentes aliquid et fortiter pugnantes finiamus vitam, quam ut turpissima morte interimendos nos praebeamus. Sed intelligat illorum quisque, quale hoc sit, quod, barbari quum sint, Graecis hominibus mortem sint machinati.* (18.) Dum hic

τες, καὶ δὴ διετείνοντο τὰ βέλεα ὡς ἀπήσοντες· καί κού τις καὶ ἀπῆκε. καὶ οἱ, ἀντίοι ἔστασαν, πάντη συστρέψαντες ἑωυτοὺς καὶ πυκνώσαντες ὡς μάλιστα. ἐνθαῦτα οἱ ἱππόται ὑπέστρεψον, καὶ ἀπήλαυνον ὀπίσω. Οὐκ ἔχω δ᾽ ἀτρεκέως εἶπαι, οὔτε εἰ ἦλθον μὲν ἀπολέοντες τοὺς Φωκέας, δεηθέντων Θεσσαλῶν· ἐπεὶ δὲ ὥρων πρὸς ἀλέξησιν τραπομένους, δείσαντες μὴ καὶ σφίσι γένηται τρώματα, οὕτω δὴ ἀπήλαυνον ὀπίσω· (ὡς γάρ σφι ἐνετείλατο Μαρδόνιος·) οὔτ᾽ εἰ αὐτέων πειρηθῆναι ἠθέλησε εἴ τι ἀλκῆς μετέχουσι. Ὡς δὲ ὀπίσω ἀπήλασαν οἱ ἱππόται, πέμψας Μαρδόνιος κήρυκα, ἔλεγε τάδε· „Θαρσέετε, ὦ Φωκέες. ἄνδρες γὰρ ἐφάνητε ἐόν„τες ἀγαθοὶ, οὐκ ὡς ἐγὼ ἐπυνθανόμην. καὶ νῦν προ-

suos sic hortatur, cingunt illos equites, moxque adversus eos invehuntur tamquam perdituri, et iacula in illos torquent veluti iam emissuri, ac passim etiam nonnulli emittunt. At, quum illi densatis undique ordinibus et quam maxime poterant conglobati resisterent, conversis equis equites redierunt. Nec equidem pro certo dicere possum, utrum revera ad interficiendos rogatu Thessalorum Phocenses venerint, et deinde, postquam illos ad sese defendendum paratos viderunt, ideo retro discesserint, quod vererentur ne et ipsi vulnera acciperent: (ita enim Mardonius praeceperat:) an ad illos tentandos numquid eis fortitudinis inesset. Postquam vero discesserunt equites, praeconem *Mardonius* misit, haec dicentem: *Confidite, Phocenses! namque fortes vos esse viros demonstravistis, non quales mihi narratum erat. Et nunc alacri animo gerite hoc bel-*

„θύμως φέρετε τὸν πόλεμον τοῦτον· εὐεργεσίῃσι γὰρ „οὐ νικήσετε οὔτε ὦν ἐμὲ, οὔτε βασιλῆα.“ Τὰ περὶ Φωκέων μὲν ἐς τοσοῦτο ἐγένετο.

19 Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἦλθον, ἐν τούτῳ ἐστρατοπεδεύοντο. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι, τοῖσι τὰ ἀμείνω ἑάνδανε, οἱ δὲ καὶ ὁρέοντες ἐξιόντας Σπαρτιήτας, οὐκ ἐδικαίευν λείπεσθαι τῆς ἐξόδου Λακεδαιμονίων. Ἐκ δὴ ὦν τοῦ Ἰσθμοῦ, καλλιερησάντων τῶν ἱρῶν, ἐπορεύοντο πάντες, καὶ ἀπικνέονται ἐς Ἐλευσῖνα. ποιήσαντες δὲ καὶ ἐνθαῦτα ἱρὰ, ὥς σφι ἐκαλλιερέετο, πρόσω ἐπορεύοντο· Ἀθηναῖοι δὲ ἅμα αὐτοῖσι, διαβάντες μὲν ἐκ Σαλαμῖνος, συμμιγέντες δὲ ἐν Ἐλευσῖνι. Ὡς δὲ ἄρα ἀπίκοντο τῆς Βοιωτίης ἐς Ἐρυθρὰς, ἔμαθόν τε δὴ τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ

lum: nam beneficiis neque me neque Regem vincetis. Et haec quidem, ad Phocenses quod adtinet, ita gesta sunt.

(19.) *Lacedaemonii*, ut in Isthmum venerunt, castra ibi posuerant: quo cognito, reliqui *Peloponnesii*, quibus meliora placebant, nonnulli etiam quod Spartanos vidissent egredientes, aequum non censuerant, ad bellum proficiscentibus Lacedaemoniis, domi manere. Iam ex Isthmo, postquam laeta nunciarunt victimae, profecti omnes, *Eleusina* venerunt. Et, quum ibi quoque sacrificantibus laeta fuissent exta, ulterius sunt progressi, cum eisque simul *Athenienses;* hi enim, postquam e Salamine traiecerant, Eleusine sese cum illis iunxerunt. Qui ubi *Erythras, Boeotiae* oppidum, venerunt, resciveruntque Barbaros ad *Asopum* habere castra, re delibe-

στρατοπεδευομένους, Φρασθέντες τε τοῦτο, ἀντετάσσον-
το ἐπὶ τῆς ὑπωρείης τοῦ Κιθαιρῶνος. Μαρδόνιος δὲ, 20
ὡς οὐ κατέβαινον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸ πεδίον, πέμπει ἐς
αὐτοὺς πᾶσαν τὴν ἵππον, τῆς ἱππάρχεε Μασίστιος,
εὐδοκιμέων παρὰ Πέρσῃσι, (τὸν Ἕλληνες Μακίστιον
καλέουσι,) ἵππον ἔχων Νισαῖον, χρυσοχάλινόν τε καὶ
ἄλλως κεκοσμημένον καλῶς. ἐνθαῦτα ὡς προσήλασαν
οἱ ἱππόται πρὸς τοὺς Ἕλληνας, προσέβαλλον κατὰ
τέλεα· προσβάλλοντες δὲ, κακὰ μεγάλα ἐργάζοντο,
καὶ γυναῖκάς σφεας ἀπεκάλεον. Κατὰ συντυχίην δὲ 21
Μεγαρέες ἔτυχον ταχθέντες ᾗ τὸ ἐπιμαχώτατον ἦν τοῦ
χωρίου παντός· καὶ πρόσοδος μάλιστα ταύτῃ ἐγίνετο
τῇ ἵππῳ. προσβαλούσης ὦν τῆς ἵππου, οἱ Μεγαρέες
πιεζόμενοι ἔπεμπον ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων
κήρυκα. ἀπικόμενος δὲ ὁ κῆρυξ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τάδε·

rata, ex adverso illorum in Cithaeronis montis radicibus consedere. (20.) Inde quum in planitiem *Graeci* non descenderent, *Mardonius* contra eos universum equitatum misit, cui praeerat *Masistius,* (quem *Macistium* Graeci vocant) illustris vir apud Persas, Nisaeum habens equum, aureo freno et aliis ornamentis nitentem. Ibi, ut Graecis adpropinquarunt equites, turmatim in eos impetum faciebant; in eoque conflictu magna illis incommoda adferebant, mulieresque eos vocabant. (21.) Acciderat forte, ut eo loco, qui maxime omnium expositus hosti erat, *Megarenses* essent locati, et in eum locum maxime impetum facerent equites. Quum igitur ab invadente equitatu premerentur Megarenses, praeconem miserunt ad duces Graecorum; qui

„Μεγαρέες λέγουσι, Ἡμεῖς, ἄνδρες σύμμαχοι, οὐ „δυνατοί εἰμεν τὴν Περσέων ἵππον δέκεσθαι μοῦνοι, „ἔχοντες στάσιν ταύτην ἐς τὴν ἔστημεν ἀρχήν. ἀλλὰ „καὶ ἐς τόδε λιπαρίῃ τε καὶ ἀρετῇ ἀντέχομεν, καίπερ „πιεζεύμενοι. νῦν τε, εἰ μή τινας ἄλλους πέμψετε δια„δόχους τῆς τάξιος, ἴστε ἡμέας ἐκλείψοντας τὴν τά„ξιν.“ ὁ μὲν δή σφι ταῦτα ἀπήγγειλε. Παυσανίης δὲ ἀπεπειρᾶτο τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινες ἐθέλοιεν ἄλλοι ἐθελονταὶ ἰέναι τε ἐς τὸν χῶρον τοῦτον, καὶ τάσσεσθαι διάδοχοι Μεγαρεῦσι. οὐ βουλομένων δὲ τῶν ἄλλων, Ἀθηναῖοι ὑπεδέξαντο, καὶ Ἀθηναίων οἱ τριηκόσιοι λογάδες,
22 τῶν ἐλοχήγεε Ὀλυμπιόδωρος ὁ Λάμπωνος. Οὗτοι ἔσαν οἵ τε ὑποδεξάμενοι, καὶ οἱ πρὸ τῶν ἄλλων τῶν παρεόντων Ἑλλήνων ἐς Ἐρυθρὰς ταχθέντες, τοὺς τοξό-

ubi ad illos venit, hacc ait: *Dicunt Megarenses, Nos, ô socii! non possumus soli impetum sustinere equitatus Persarum, hîc stantes ubi initio locati sumus. Sed adhuc quidem perseveramus, et fortiter resistimus, quamvis graviter pressi: nunc vero, nisi alios mittitis qui nostrum in locum succedant, scitote nos ordinem esse relicturos.* Haec quum ille ducibus nunciasset, Graecos tentavit *Pausanias*, ecqui alii ultro vellent istum in locum se conferre, et succedere Megarensibus. Quumque nollent alii, acceperunt conditionem *Athenienses*, et horum quidem selecti trecenti, cui cohorti praeerat Olympiodorus Lamponis filius. (22.) Hi fuerunt qui istam operam in se receperunt, et, adsumtis secum sagittariis, ante alios omnes Graecos, qui ad Erythras aderant, stationem ceperunt. Qui quum

τας προσελόμενοι. μαχομένων δέ σφεων ἐπὶ χρόνον, τέλος τοιόνδε ἐγένετο τῆς μάχης. Προσβαλούσης τῆς ἵππου κατὰ τέλεα, ὁ Μασιστίου προέχων τῶν ἄλλων ἵππος βάλλεται τοξεύματι τὰ πλευρά· ἀλγήσας δὲ, ἵσταταί τε ὀρθὸς, καὶ ἀποσείεται τὸν Μασίστιον. πεσόντι δὲ αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτίκα ἐπεκέατο· τόν τε δὴ ἵππον αὐτοῦ λαμβάνουσι, καὶ αὐτὸν ἀμυνόμενον κτείνουσι, κατ' ἀρχὰς οὐ δυνάμενοι. ἐνεσκεύαστο γὰρ οὕτω· ἐντὸς θώρηκα εἶχε χρύσεον λεπιδωτόν· κατύπερθε δὲ τοῦ θώρηκος, κιθῶνα φοινίκεον ἐνδεδύκεε. τύπτοντες δὲ ἐς τὸν θώρηκα, ἐποίευν οὐδέν· πρίν γε δὴ μαθών τις τὸ ποιεύμενον, παίει μιν ἐς τὸν ὀφθαλμόν. οὕτω δὴ ἔπεσέ τε καὶ ἀπέθανε. Ταῦτα δέ κως γινόμενα ἐλελήθεε τοὺς ἄλλους ἱππέας· οὔτε γὰρ πεσόντα μιν εἶδον ἀπὸ τοῦ ἵππου, οὔτε ἀποθνήσκοντα· ἀναχωρήσιός τε γινομέ-

per aliquod tempus pugnassent, ad extremum huiusmodi fuit pugnac exitus. Dum turmatim impetum faciunt equites, Masistii *equus,* prae aliis eminens, sagittâ vulneratur in latere: et prae dolore in posteriores pedes erectus, *excutit Masistium.* In collapsum protinus Athenienses impetum faciunt, et equum eius capiunt, ipsumque repugnantem interficiunt. Et initio quidem interficere cum non poterant, quum sub punicea tunica, qua erat indutus, intus aureâ loricâ squammatâ esset armatus. In thoracem igitur ferientes, nihil efficiebant; donec aliquis, intelligens quid rei esset, in oculum eius ferrum adegit: ita demum cecidit mortuusque est. Haec forte sic gerebantur nescientibus reliquis equitibus: nec enim hi illum viderant ex equo cadentem,

νης καὶ ὑποστροφῆς, οὐκ ἔμαθον τὸ γενόμενον. ἐπεί τε δὲ ἔστησαν, αὐτίκα ἐπόθεσαν, ὥς σφεας οὐδεὶς ἦν ὁ τάσσων. μαθόντες δὲ τὸ γεγονὸς, διακελευσάμενοι, ἤλαυνον τοὺς ἵππους πάντες, ὡς ἂν τόν γε νεκρὸν ἀνελοίατο.

23 Ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι κατὰ τέλεα προσελαύνοντας τοὺς ἱππέας, ἀλλ' ἅμα πάντας, τὴν ἄλλην στρατιὴν ἐπεβώσαντο. ἐν ᾧ δὲ ὁ πεζὸς ἅπας ἐβώθεε, ἐν τούτῳ μάχη ὀξεῖα περὶ τοῦ νεκροῦ γίνεται. ἕως μέν νυν μοῦνοι ἔσαν οἱ τριηκόσιοι, ἑσσοῦντό τε πολλὸν, καὶ τὸν νεκρὸν ἀπέλειπον· ὡς δέ σφι τὸ πλῆθος ἐπεβοήθησαν, οὕτω δὴ οὐκέτι οἱ ἱππόται ὑπέμενον, οὐδέ σφι ἐξεγένετο τὸν νεκρὸν ἀνελέσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνῳ ἄλλους προσαπόλεσαν τῶν ἱππέων. ἀποστήσαντες ὦν

nec morientem; sed quum per id ipsum tempus converteretur turma et paululum retro veheretur, id quod agebatur non animadverterant. Ubi vero restiterunt, continuo ducem desiderarunt, quum nemo esset qui illos ordinaret: et quid factum esset intelligentes, equos adegerunt cuncti, quo cadaver saltem auferrent. (23.) Tunc vero Athenienses, ubi viderunt iam non amplius turmatim, sed simul omnes adcurrere equites, reliquum exercitum auxilio advocarunt. Dum vero peditatus omnis auxilio venit, interim fit acris pugna circa mortui corpus: et quoad soli fuere illi trecenti, multo erant inferiores, nec auferre cadaver potuere. Ut vero eis multitudo succurrit, iam rursus horum vim equites non sustinuere, neque eis contigit mortuum auferre, sed praeter eum multos etiam alios de suis amisere. Igitur ad duo fere stadia recesserunt: ubi, quum quid

ὅσον τε δύο στάδια, ἐβουλεύοντο ὅ τι χρεὸν εἴη ποιέειν·
ἐδόκεε δέ σφι, ἀναρχίης ἐούσης, ἀπελαύνειν παρὰ
Μαρδόνιον. Ἀπικομένης δὲ τῆς ἵππου ἐς τὸ στρατό- 24
πεδον, πένθος ἐποιήσαντο Μασιστίου πᾶσά τε ἡ στρα-
τιὴ καὶ Μαρδόνιος μέγιστον, σφέας τε αὐτοὺς κείροντες,
καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια, οἰμωγῇ τε χρεώμε-
νοι ἀπλέτῳ· ἅπασαν γὰρ τὴν Βοιωτίην κατεῖχε ἠχώ·
ὡς ἀνδρὸς ἀπολομένου μετά γε Μαρδόνιον λογιμωτά-
του παρά τε Πέρσῃσι καὶ βασιλέϊ. οἱ μέν νυν βάρβα-
ροι τρόπῳ τῷ σφετέρῳ ἀποθανόντα ἐτίμων Μασίστιον.

Οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς τὴν ἵππον ἐδέξαντο προσβάλ- 25
λουσαν, καὶ δεξάμενοι ὤσαντο, ἐθάρσησάν τε πολλῷ
μᾶλλον, καὶ πρῶτα μὲν ἐς ἅμαξαν ἐσθέντες τὸν νε-
κρὸν, παρὰ τὰς τάξις ἐκόμιζον· ὁ δὲ νεκρὸς ἦν θέης
ἄξιος, μεγάθεος εἵνεκα καὶ κάλλεος. τῶν δὲ εἵνεκα καὶ

faciendum deliberassent, decreverunt, quoniam sine imperio essent, redire ad Mardonium. (24.) Qui postquam in castra venerunt, acerbissimo luctu et *Mardonius* et universus exercitus *Masistium* sunt prosecuti, se ipsos tondentes et equos et iumenta, lamentaque immensa tollentes, ut per totam Boeotiam echo resonaret; quippe mortuo viro apud Persas et apud regem post Mardonium spectatissimo. Atque ita quidem Barbari suo more mortuum Masistium honorarunt.

(25.) *Graeci* vero, postquam irruentem exceperant equitatum, exceptumque repulerant, tanto magis confirmati animis, primum quidem, currui impositum cadaver per singulos ordines deduxerunt; erat enim corpus spectatu dignum, cum ob proce-

ταῦτα ἐποίευν· ἐκλείποντες τὰς τάξις, ἐφοίτεον θεησό-
μενοι Μασίστιον. Μετὰ δὲ, ἔδοξέ σφι ἐπικαταβῆναι
ἐς Πλαταιάς· ὁ γὰρ χῶρος ἐφαίνετο πολλῷ ἐὼν ἐπι-
τηδεώτερός σφι ἐνστρατοπεδεύεσθαι ὁ Πλαταιϊκὸς τοῦ
Ἐρυθραίου, τά τε ἄλλα, καὶ εὐϋδρότερος. ἐς τοῦτον δὴ
τὸν χῶρον, καὶ ἐπὶ τὴν κρήνην τὴν Γαργαφίην, τὴν ἐν τῷ
χώρῳ τούτῳ ἐοῦσαν, ἔδοξέ σφι χρεὸν εἶναι ἀπικέσθαι,
καὶ διαταχθέντας στρατοπεδεύεσθαι. Ἀναλαβόντες δὲ
τὰ ὅπλα, ἤϊσαν διὰ τῆς ὑπωρείης τοῦ Κιθαιρῶνος παρὰ
Ὑσιὰς ἐς τὴν Πλαταιΐδα γῆν· ἀπικόμενοι δὲ, ἐτάσ-
σοντο κατὰ ἔθνεα πλησίον τῆς τε κρήνης τῆς Γαργαφίης
καὶ τοῦ τεμένεος τοῦ Ἀνδροκράτεος τοῦ ἥρωος, διὰ
26 ὄχθων τε οὐκ ὑψηλῶν καὶ ἀπέδου χωρίου. Ἐνθαῦτα

ritatem, tum ob formae praestantiam: sed et hac caussa illud ita circumduxerunt, quoniam vulgo milites relictis ordinibus ad spectandum *Masistium* frequentes adcurrerant. Deinde vero constituerunt ad Plataeas descendere, quum intellexissent *campum Plataeensem* et alias ob caussas et ob aquae copiam multo ipsis ad castra ponenda opportuniorem esse quam Erythraeus campus. In hunc igitur campum et ad fontem *Gargaphiam*, qui in illo erat, descendendum sibi, ibique rite dispositis castra locanda iudicarunt. Igitur, sumtis armis, per Cithaeronis montis radices praeter Hysias in Plataeensium agrum contenderunt. Quo quum pervenissent, prope Gargaphiam fontem et Androcratis herois fanum, partim in tumulis haud ita editis, partim in planitie, per populos dispositi consederunt. (26.) Ibi tum, dum cuique populo suus adsignatur locus, acris

ἐν τῇ διατάξι ἐγένετο λόγων πολλὸς ὠθισμὸς Τεγεητέων τε καὶ Ἀθηναίων. ἐδικαίευν γὰρ αὐτοὶ ἑκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας, καὶ καινὰ καὶ παλαιὰ παραφέροντες ἔργα. τοῦτο μὲν, οἱ Τεγεῆται ἔλεγον τάδε· „Ἡμεῖς „αἰεί κοτε ἀξιεύμεθα ταύτης τῆς τάξιος ἐκ τῶν συμ„μάχων ἁπάντων, ὅσαι ἤδη ἔξοδοι κοιναὶ ἐγένοντο Πε„λοποννησίοισι καὶ τὸ παλαιὸν, καὶ τὸ νέον, ἐξ ἐκείνου „τοῦ χρόνου ἐπεί τε Ἡρακλεῖδαι ἐπειρῶντο μετὰ τὸν Εὐ„ρυσθέος θάνατον κατιόντες ἐς Πελοπόννησον. τότε εὑρό„μεθα τοῦτο, διὰ πρῆγμα τοιόνδε. Ἐπεὶ μετὰ Ἀχαιῶν „καὶ Ἰώνων τῶν τότε ἐόντων ἐν Πελοποννήσῳ, ἐκβοηθή„σαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν, ἱζόμεθα ἀντίοι τοῖσι κατιοῦσι· „τότε ὦν λόγος Ὕλλον ἀγορεύσασθαι, ὡς χρεὸν εἴη τὸν

verborum *contentio* orta est inter *Tegeatas* et *Athenienses;* contendentibus utrisque sibi hoc deberi ut alterum obtineant cornu, et tam nova quam antiqua facta in medium proferentibus. Ab altera enim parte *Tegeatae* haec dixere: ***Nobis semper hic locus, quem in acie obtineremus, ab omnibus sociis tributus est, in omnibus expeditionibus, quas iunctis copiis Peloponnesii et olim et recentiori memoria susceperunt; et id quidem ab eo inde tempore, quo Heraclidae post Eurysthei obitum, in Peloponnesum conati sunt redire. Tunc igitur honorem hunc adquisivimus facto huiusmodi. Quo tempore nos cum Achaeis, et cum Ionibus qui tunc Peloponnesum incolebant, in Isthmum egressi, castra opposita habuimus castris illorum qui redire conabantur; tunc Hyllus memoratur publice edixisse, non debere exercitum cum exer-***

,,μὲν στρατὸν τῷ στρατῷ μὴ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντα· ἐκ δὲ τοῦ Πελοποννησίου στρατοπέδου, τὸν ἂν ,,σφέων αὐτέων κρίνωσι εἶναι ἄριστον, τοῦτόν οἱ μουνομαχῆσαι ἐπὶ διακειμένοισι. ἔδοξέ τε τοῖσι Πελοποννησίοισι ταῦτα εἶναι ποιητέα, καὶ ἔταμον ὅρκια ἐπὶ ,,λόγῳ τοιῷδε· ἢν μὲν Ὕλλος νικήσῃ τὸν Πελοποννησίων ἡγεμόνα, κατιέναι Ἡρακλείδας ἐπὶ τὰ πατρώϊα· ,,ἢν δὲ νικηθῇ, τὰ ἔμπαλιν Ἡρακλείδας ἀπαλλάσσεσθαι, καὶ ἀπάγειν τὴν στρατιὴν, ἑκατόν τε ἐτέων ,,μὴ ζητῆσαι κάτοδον ἐς Πελοπόννησον. προεκρίθη τε δὴ ,,ἐκ πάντων συμμάχων ἐθελοντὴς Ἔχεμος, ὁ Ἠερόπου, τοῦ Φηγέος, στρατηγός τε ἐὼν καὶ βασιλεὺς ,,ἡμέτερος, καὶ ἐμουνομάχησέ τε καὶ ἀπέκτεινε Ὕλλον. Ἐκ τούτου τοῦ ἔργου εὑρόμεθα ἐν τοῖσι Πελο-

citu praelio commisso periclitari, sed deligendum unum esse ex castris Peloponnesiorum, quem illi suorum fortissimum iudicassent, qui cum ipso certis conditionibus singulari pugna decertaret. Placuitque Peloponnesiis ita fieri; et iusiurandum sibi mutuo utrique in haec verba dederant: „Si Hyllus ducem vicisset Peloponnesiorum, Heraclidas in paternas possessiones esse restituendos; sin vinceretur, tum vero abituros Heraclidas exercitumque abducturos, et intra centum annos non conaturos in Peloponnesum redire.“ Delectus est autem ex omnibus sociis Echemus, Aëropi filius, Phegei nepos, dux et rex noster, qui ultro sese obtulerat; isque inita singulari pugna, Hyllum interfecit. Illo igitur facto a Peloponnesiis qui tunc fuere et alia honorifica praemia,

„πουνησίοισι τοῖσι τότε καὶ ἄλλα γέρεα μεγάλα, τὰ „διατελέομεν ἔχοντες, καὶ τοῦ κέρεος τοῦ ἑτέρου αἰεὶ „ἡγεμονεύειν, κοινῆς ἐξόδου γινομένης. Ὑμῖν μέν νυν, „ὦ Λακεδαιμόνιοι, οὐκ ἀντιεύμεθα· ἀλλὰ, διδόντες „αἵρεσιν ὁκοτέρου βούλεσθε κέρεος ἄρχειν, παρίεμεν· „τοῦ δὲ ἑτέρου φαμὲν ἡμέας ἱκνέεσθαι ἡγεμονεύειν, „κατά περ ἐν τῷ πρόσθε χρόνῳ. Χωρίς τε τούτου τοῦ „ἀπηγημένου ἔργου, ἀξιονικότεροί εἰμεν Ἀθηναίων ταύ- „την τὴν τάξιν ἔχειν. πολλοὶ μὲν γάρ τε καὶ εὖ ἔχον- „τες πρὸς ὑμέας ἡμῖν, ἄνδρες Σπαρτιῆται, ἀγῶνες „ἀγωνίδαται, πολλοὶ δὲ καὶ πρὸς ἄλλους. οὕτω ὦν „ἡμέας δίκαιον ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας, ἤπερ Ἀθηναίους. „οὐ γάρ σφί ἐστι ἔργα οἷά περ ἡμῖν κατεργασμένα, „οὔτ᾽ ὦν καινὰ, οὔτε παλαιά.“ Οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον.

quae adhuc tenemus, et hoc consecuti sumus, ut alterum semper cornu ducamus quoties communis suscipitur expeditio. Cum vobis igitur, Lacedaemonii, non contendimus: sed optionem damus vobis utri cornu velitis praeesse, illoque vobis cedimus: sed ad nos hoc pertinere contendimus, ut, quemadmodum superiori tempore, sic et nunc alteri cornu praesimus. Praeter istud vero quod commemoravimus factum, sunt etiam alia ob quae digniores nos sumus qui hunc locum obtineamus, quam Athenienses. Etenim multa praeclara praelia adversus vos, Spartani, multaque item adversus alios fecimus. Quare aequum est, ut nos potius, quam Athenienses, alterum cornu habeamus: nam ab illis nec nuper, nec olim, tales res gestae sunt quales a nobis. Haec Tegeatae

27 Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο τάδε· „Ἐπιστάμεθα μὲν σύνοδον τήνδε μάχης εἵνεκα συλλεγῆναι πρὸς „τὸν βάρβαρον, ἀλλ᾽ οὐ λόγων. ἐπεὶ δὲ ὁ Τεγεήτης „προέθηκε παλαιὰ καὶ καινὰ λέγειν τὰ ἑκατέροισι ἐν „τῷ παντὶ χρόνῳ κατέργασται χρηστὰ, ἀναγκαίως „ἡμῖν ἔχει δηλῶσαι πρὸς ὑμέας, ὅθεν ἡμῖν πατρώϊόν „ἐστι, ἐοῦσι χρηστοῖσι αἰεὶ, πρώτοισι εἶναι ἢ Ἀρκάσι. „Ἡρακλείδας, τῶν φασὶ οὗτοι ἀποκτεῖναι τὸν ἡγεμόνα „ἐν Ἰσθμῷ, τοῦτο μὲν τούτους πρότερον, ἐξελαυνομένους ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἐς τοὺς ἀπικοίατο φεύ„γοντες δουλοσύνην πρὸς Μυκηναίων, μοῦνοι ὑποδεξά„μενοι, τὴν Εὐρυσθέος ὕβριν κατείλομεν, σὺν κείνοισι „μάχῃ νικήσαντες τοὺς τότε ἔχοντας Πελοπόννησον. „τοῦτο δὲ, Ἀργείους τοὺς μετὰ Πολυνείκεος ἐπὶ Θή-

dixere. (27.) Ad quae *Athenienses* in hunc modum responderunt. *Novimus quidem, pugnandi caussa adversus Barbarum hic nos convenisse, non disputandi caussa. At quoniam Tegeatarum dux et vetera et nova in medium protulit, quae ab utrisque nostrûm ab omni inde memoriâ bene gesta sint, necesse est ut vobis exponamus, unde nobis, qui semper fortes fuimus, magis patrium sit, quam Arcadibus, ut primi simus. Primum Heraclidas, quorum hi ducem in Isthmo a se interfectum aiunt, hos antea, quum servitutem fugerent a Mycenaeis imminentem, repulsique fuissent a Graecis omnibus quos adierant, nos soli recepimus, et Eurysthei iniuriis finem fecimus, reportatâ cum illis victoriâ de his qui tunc Peloponnesum tenebant. Deinde, quum Argivi cum*

„βας ἐλάσαντας, τελευτήσαντας τὸν αἰῶνα, καὶ ἀτά-„φους κειμένους, στρατευσάμενοι ἐπὶ τοὺς Καδμείους, „ἀνελέσθαι τε τοὺς νεκρούς φαμεν, καὶ θάψαι τῆς „ἡμετέρης ἐν Ἐλευσῖνι. ἔστι δὲ ἡμῖν ἔργον εὖ ἔχον καὶ „ἐς Ἀμαζονίδας, τὰς ἀπὸ Θερμώδοντος ποταμοῦ ἐσ-„βαλούσας κοτὲ ἐς γῆν τὴν Ἀττικήν. καὶ ἐν τοῖσι „Τρωϊκοῖσι πόνοισι οὐδαμῶν ἐλειπόμεθα. Ἀλλ' οὐ γάρ „τι προέχει τουτέων ἐπιμεμνῆσθαι· καὶ γὰρ ἂν χρη-„στοὶ τότε ἐόντες, ὠὐτοὶ νῦν ἂν εἶεν φλαυρότεροι· καὶ „τότε ἐόντες φλαῦροι, νῦν ἂν εἶεν ἀμείνονες. Παλαιῶν „μέν νυν ἔργων ἅλις ἔστω. ἡμῖν δὲ εἰ μηδὲν ἄλλο ἐστὶ „ἀποδεδεγμένον, ὥσπερ ἐστὶ πολλά τε καὶ εὖ ἔχοντα, „εἰ τέοισι καὶ ἄλλοισι Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ „ἐν Μαραθῶνι ἔργου ἄξιοί εἰμεν τοῦτο τὸ γέρας ἔχειν,

Polynice contra Thebas profecti, ibique vita functi, insepulti iacerent, a nobis bello Cadmeis illato ablatos esse gloriamur mortuos, et in nostra terra Eleusine sepultos. Est etiam res a nobis praeclare gesta contra Amazonidas, quae olim a Thermodonte fluvio in terram Atticam incursionem fecerunt. Atque in Troiano etiam bello nullis fuimus secundi. Sed enim nil adtinet, harum rerum facere mentionem: nam, qui tum fortes fuere, fieri potest ut iidem nunc sint deteriores; et qui tunc ignavi, iidem nunc fortiores. Itaque, de rebus olim gestis, haec sufficiant. Nos autem, si nullum aliud edidissemus factum, qui tamen multa, si qui alii ex Graecis, bene praeclareque gessimus; at propter unam certe Marathoniam victoriam digni sumus hoc honore, atque aliis

,, καὶ ἄλλα πρὸς τούτῳ· οἵτινες μοῦνοι Ἑλλήνων δὴ μουνομαχήσαντες τῷ Πέρσῃ, καὶ ἔργῳ τοσούτῳ ἐπιχειρήσαντες, περιεγενόμεθα, καὶ ἐνικήσαμεν ἔθνεα ἓξ τε καὶ τεσσεράκοντα. ἆρ' οὐ δίκαιοί εἰμεν ἔχειν ταύτην τὴν τάξιν ἀπὸ τούτου μούνου τοῦ ἔργου; Ἀλλ', οὐ γὰρ ἐν τῷ τοιῷδε τάξιος εἵνεκα στασιάζειν πρέπει, ἄρτιοί εἰμεν πείθεσθαι ὑμῖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἵνα δοκέει ἐπιτηδεώτατον ἡμέας εἶναι ἑστάναι, καὶ κατ' οὕστινας. πάντη γὰρ τεταγμένοι, πειρησόμεθα εἶναι χρηστοί.
28 ,, ἐξηγέεσθε δὲ ὡς πεισομένων." Οἱ μὲν ταῦτα ἀμείβοντο. Λακεδαιμονίων δὲ ἀνέβωσε ἅπαν τὸ στρατόπεδον Ἀθηναίους ἀξιονικοτέρους εἶναι ἔχειν τὸ κέρας ἤπερ Ἀρκάδας. οὕτω δὴ ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ὑπερεβάλοντο τοὺς Τεγεήτας.

etiam insuper honoribus: qui ex omnibus Graecis soli cum Persa pugnavimus, tantamque rem adgressi superiores discessimus, et de sex et quadraginta populis victoriam reportavimus. Nonne hac una re gesta commeruimus, ut hic nobis locus in acie tribuatur? At, quum in hoc temporis momento non deceat de loco quo quisque in acie locetur altercari, parati nos sumus vobis parere, Lacedaemonii, et ibi stare ubi et contra quos ut locemur opportunissimum vobis fuerit visum. Nam ubicumque fuerimus locati, operam dabimus ut fortes nos viros praestemus. Imperate igitur, et nos obsequemur. (28.) Hoc quum illi respondissent, universus Lacedaemoniorum exercitus adclamavit Atheniensibus, digniores illos esse qui cornu praeessent, quam Arcades. Atque ita Athenienses, victis Tegeatis, honorem illum sunt consecuti.

Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐτάσσοντο ὧδε οἱ ἐπιφοιτῶντές τε καὶ οἱ ἀρχὴν ἐλθόντες Ἑλλήνων. τὸ μὲν δεξιὸν κέρας εἶχον Λακεδαιμονίων μύριοι· τουτέων δὲ τοὺς πεντακισχιλίους, ἐόντας Σπαρτιήτας, ἐφύλασσον ψιλοὶ τῶν εἱλωτέων πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι, περὶ ἄνδρα ἕκαστον ἑπτὰ τεταγμένοι. προσεχέας δέ σφι εἵλοντο ἑστάναι οἱ Σπαρτιῆται τοὺς Τεγεήτας, καὶ τιμῆς εἵνεκα καὶ ἀρετῆς. τουτέων δ᾽ ἔσαν ὁπλῖται χίλιοι καὶ πεντηκόσιοι. μετὰ δὲ τούτους ἵσταντο Κορινθίων πεντακισχίλιοι· παρὰ δέ σφι εὕροντο παρὰ Παυσανίεω ἑστάναι Ποτιδαιητέων τῶν ἐκ Παλλήνης τοὺς παρεόντας τριηκοσίους. τουτέων δὲ ἐχόμενοι ἵσταντο Ἀρκάδες Ὀρχομένιοι ἑξακόσιοι· τουτέων δὲ, Σικυώνιοι τρισχίλιοι. τουτέων δὲ εἴχοντο Ἐπιδαυρίων ὀκτακόσιοι. παρὰ δὲ τούτους, Τροιζηνίων ἐτάσσοντο χίλιοι· Τροιζηνίων δὲ ἐχό-

Post haec, *Graecorum acies* (*ad Plataeas*,) quum eorum qui initio convenerant, tum qui paulatim supervenerant, in hunc modum ordinata est. Dextrum cornu *Lacedaemonii* tenuere, numero decies mille, quorum quinque millia *Spartani* fuere, quos custodiebant *Hilotae* tricies quinquies mille, septem hilotae cuique viro adtributi. Proximum locum Spartani *Tegeatis* tribuerunt, et honoris caussa, et virtutis: erantque hi mille et quingenti graviter armati. Post hos locati *Corinthiorum* quinque millia: qui a *Pausania* impetrarunt, ut iuxta ipsos starent *Potidaeatae* qui aderant ex Pallene, numero trecenti. His proximi locati Arcades *Orchomenii* sexcenti; tum *Sicyonii* ter mille; iuxtaque hos *Epidaurii* octingenti; quibus proximi *Troezenii* mille; tum

μενοι, Λεπρεητέων διηκόσιοι· τουτέων δὲ, Μυκηναίων καὶ Τιρυνθίων τετρακόσιοι· τουτέων δὲ ἐχόμενοι, Φλιάσιοι χίλιοι. παρὰ δὲ τούτους ἕστασαν Ἑρμιονέες τριηκόσιοι. Ἑρμιονέων δὲ ἐχόμενοι ἵσταντο Ἐρετριέων τε καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι· τουτέων δὲ Χαλκιδέες τετρακόσιοι· τουτέων δὲ, Ἀμπρακιητέων πεντηκόσιοι. μετὰ δὲ τούτους, Λευκαδίων καὶ Ἀνακτορίων ὀκτακόσιοι ἕστασαν· τουτέων δὲ ἐχόμενοι, Παλέες οἱ ἐκ Κεφαλληνίης διηκόσιοι. μετὰ δὲ τούτους, Αἰγινητέων πεντηκόσιοι ἐτάχθησαν. παρὰ δὲ τούτους ἐτάσσοντο Μεγαρέων τρισχίλιοι. εἴχοντο δὲ τουτέων, Πλαταιέες ἑξακόσιοι. τελευταῖοι δὲ καὶ πρῶτοι Ἀθηναῖοι ἐτάσσοντο, κέρας ἔχοντες τὸ εὐώνυμον, ὀκτακισχίλιοι· ἐστρατήγεε δ' αὐτέων
29 Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου. Οὗτοι, πλὴν τῶν ἑπτὰ περὶ ἕκαστον τεταγμένων Σπαρτιήτῃσι, ἔσαν ὁπλῖται συνάπαντες ἐόντες ἀριθμὸν τρεῖς τε μυριάδες, καὶ ὀκτὼ

iuxta Troezenios *Lepreatae* ducenti; tum *Mycenaei* et *Tirynthii* quadringenti; quibus proximi, *Phliasii* mille; ac dein *Hermionenses* trecenti. Proximi Hermionensibus locati *Eretrienses* et *Styrenses* sexcenti: post quos *Chalcidenses* quadringenti, et *Ampraciatae* quingenti; deindè *Leucadii* locati erant et Anactorii, numero octingenti: hisque proximi *Palenses* ex Cephallenia ducenti. Post hos *Aeginetae* stabant quingenti; et iuxta illos *Megarenses* locati ter mille; tum *Plataeenses* sexcenti. Postremi vero et primi *Athenienses* stabant, laevum cornu tenentes, numero octies mille; quibus *Aristides* praeerat, Lysimachi filius. (29.) Hi cuncti, exceptis septem illis cuique Spartanorum adtributis, graviter fuere armati; numero, simul omnes, tricies octies mille et septin-

χιλιάδες, καὶ ἑκτοντάδες ἑπτά. ὁπλῖται μὲν οἱ πάν-
τες συλλεγέντες ἐπὶ τὸν βάρβαρον, ἔσαν τοσοῦτοι. Ψι-
λῶν δὲ πλῆθος ἦν τόδε. τῆς μὲν Σπαρτιητικῆς τάξιος,
πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἄνδρες, ὡς ἐόντων ἑπτὰ
περὶ ἕκαστον ἄνδρα· καὶ τουτέων πᾶς τις παρήρτητο ὡς
ἐς πόλεμον. οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλ-
λήνων ψιλοί, ὡς εἷς περὶ ἕκαστον ἐὼν ἄνδρα, πεντα-
κόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἔσαν. ψιλῶν
μὲν δὴ τῶν ἁπάντων μαχίμων ἦν τὸ πλῆθος ἕξ τε μυ-
ριάδες, καὶ ἐννέα χιλιάδες, καὶ ἑκατοντάδες πέντε.
Τοῦ δὲ σύμπαντος Ἑλληνικοῦ τοῦ συνελθόντος ἐς Πλα- 30
ταιὰς σύν τε ὁπλίτῃσι καὶ ψιλοῖσι τοῖσι μαχίμοισι, ἕν-
δεκα μυριάδες ἔσαν, μιῆς χιλιάδος, πρὸς δέ, ὀκτακο-
σίων ἀνδρῶν καταδέουσαι. σὺν δὲ Θεσπιέων τοῖσι πα-
ρεοῦσι ἐξεπληροῦντο αἱ ἕνδεκα μυριάδες. παρῆσαν γὰρ

genti. Iste igitur fuit *numerus graviter armatorum*, qui ad pugnandum contra Persam convenerant. *Leviter* vero *armatorum numerus* hic fuit. In Spartanorum ordinibus tricies quinquies mille viri, quippe septem circa quemque virum; eratque horum quisque ad bellum instructus. Reliquorum vero Lacedaemoniorum et Graecorum leviter armati, unus fere circa quemque virum, fuere tricies quater mille et quingenti. Itaque leviter armatorum numerus universus fuit sexaginta novem millium et quingentorum. (30.) Itaque *universus numerus Graecarum copiarum ad Plataeas*, simul sumta et gravi et levi armatura, fuit centum et decem millium, minus mille et octingentis. Adiunctis vero Thespiensibus qui aderant, completus est numerus centum et decem millium. Adfuerunt enim etiam in castris

καὶ Θεσπιέων ἐν τῷ στρατοπέδῳ οἱ περιεόντες, ἀριθμὸν ἐς ὀκτακοσίους καὶ χιλίους· ὅπλα δὲ οὐδ' οὗτοι εἶχον. Οὗτοι μέν νυν ταχθέντες ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ ἐστρατοπεδεύοντο.

31 Οἱ δὲ ἀμφὶ Μαρδόνιον βάρβαροι, ὡς ἀπεκήδευσαν Μασίστιον, παρῆσαν, πυθόμενοι τοὺς Ἕλληνας εἶναι ἐν Πλαταιῇσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν τὸν ταύτῃ ῥέοντα. ἀπικόμενοι δὲ, ἀντετάσσοντο ὧδε ὑπὸ Μαρδονίου. Κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας· καὶ δὴ, πολλὸν γὰρ περιεάσαν πλήθεϊ οἱ Πέρσαι, ἐπί τε τάξις πλεῦνας ἐκεκοσμέατο, καὶ ἐπεῖχον τοὺς Τεγεή-

XXXI. *In editt.* *Iungerm.* *Gal.* *et* *Gron.* *h. l. pro Cap.* XXXI. *per errorem repetitur numerus* XXX. *ac deinde pro Cap.* XXXII. *adponitur numerus* XXXI. *et sic porro. Qui error quum correctus sit a* *Wesselingio*, *eo factum est, ut inde ab hoc loco, per reliquum librum nonum, numerus Capitum sive Sectionum in editt.* *Wess.* *Schaef.* *et* *Borh.* *et in nostra hac editione, unitate superet numerum quem praeferunt superiores editiones.* *Larcherus* *caput* XXX. *et* XXXI. *pro uno numerans, in sequentium capitum numero cum ed.* *Gron.* *consentit.*

quotquot supererant Thespiensium, ad mille octingenti: sed illi quidem nonnisi leviter armati. Graeci igitur, ita ordinati, ad Asopum castra habuere.

(31.) *Barbari* cum *Mardonio*, postquam finem fecerunt parentandi Masistio, quum cognovissent Graecos *ad Plataeas* esse, ipsi quoque ad *Asopum*, qui illac fluit, se contulerunt. Quo ubi venere, Graecis in hunc modum oppositi sunt a Mardonio. Contra Lacedaemonios locavit *Persas*; qui quidem, quum illos multitudine longe superarent, non solum plures in ordines locati, sed Tegeatis etiam oppositi

τας. ἔταξε δὲ οὕτω· ὅ τι μὲν ἦν αὐτοῦ δυνατώτατον πᾶν ἀπολέξας, ἔστησε ἀντίον Λακεδαιμονίων· τὸ δὲ ἀσθενέστερον παρέταξε κατὰ τοὺς Τεγεήτας. ταῦτα δ᾽ ἐποίεε, φραζόντων τε καὶ διδασκόντων Θηβαίων. Περσέων δὲ ἐχομένους ἔταξε Μήδους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Κορινθίους τε καὶ Ποτιδαιήτας, καὶ Ὀρχομενίους τε καὶ Σικυωνίους. Μήδων δὲ ἐχομένους ἔταξε Βακτρίους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἐπιδαυρίους τε καὶ Τροιζηνίους, καὶ Λεπρεήτας τε καὶ Τιρυνθίους, καὶ Μυκηναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βακτρίους ἔστησε Ἰνδούς· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἑρμιονέας τε καὶ Ἐρετριέας, καὶ Στυρέας τε καὶ Χαλκιδέας. Ἰνδῶν δὲ ἐχομένους Σάκας ἔταξε· οἳ ἐπέσχον Ἀμπρακιήτας τε καὶ Ἀνακτορίους, καὶ Λευκαδίους, καὶ Παλέας, καὶ Αἰγινήτας. Σακέων δὲ ἐχομένους ἔταξε ἀντία Ἀθηναίων τε καὶ Πλαταιέων καὶ

stabant. Ordinavit eos autem Mardonius ita, ut selectos suorum validissimos quosque opponeret Lacedaemoniis, infirmiores vero contra Tegeatas locaret: idque fecit a Thebanis monitus. Persis proximos *Medos* locavit; qui ex adverso Corinthios habebant et Potidaeatas et Orchomenios et Sicyonios. A latere Medorum *Bactrios* locavit, Epidauriis oppositos et Troezeniis, item Lepreatis, Tyrinthiis, Mycenaeis et Phliasiis. Post Bactrios, *Indos* locavit, quibus ex adverso Hermionenses stabant et Eretrienses et Styrenses et Chalcidenses. Proxime Indis *Sacas* locavit, Ampraciatis oppositos et Anactoriis et Leucadiis et Palensibus et Aeginetis. Proximos Sacis, ex adverso Atheniensium et Plataeensium et Megarensium, *Boeotos* locavit et *Locros* et *Malienses* et

Μεγαρέων, Βοιωτούς τε καὶ Λοκροὺς, καὶ Μηλιέας τε
καὶ Θεσσαλοὺς, καὶ Φωκέων τοὺς χιλίους. οὐ γὰρ ὦν
ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμήδισαν· ἀλλά τινες αὐτέων καὶ
τὰ Ἑλλήνων ηὖξον, περὶ τὸν Παρνησσὸν κατειλημένοι·
καὶ ἐνθεῦτεν ὁρμεώμενοι, ἔφερόν τε καὶ ἦγον τήν τε.
Μαρδονίου στρατιὴν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐόντας Ἑλλή-
νων. ἔταξε δὲ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς περὶ Θεσσα-
32 λίην οἰκημένους κατὰ τοὺς Ἀθηναίους. Ταῦτα μὲν τῶν
ἐθνέων τὰ μέγιστα ὀνόμασται τῶν ὑπὸ Μαρδονίου ταχ-
θέντων, τά περ ἐπιφανέστατά τε ἦν καὶ λόγου πλεί-
στου. ἐνῆσαν δὲ καὶ ἄλλων ἐθνέων ἄνδρες ἀναμεμιγμέ-
νοι, Φρυγῶν τε καὶ Θρηΐκων, καὶ Μυσῶν τε καὶ Παιό-
νων, καὶ τῶν ἄλλων· ἐν δὲ, καὶ Αἰθιόπων τε, καὶ Αἰγυ-
πτίων οἵ τε Ἑρμοτύβιες καὶ οἱ Καλασίριες καλεόμενοι,
μαχαιροφόροι· οἵπερ εἰσὶ Αἰγυπτίων μοῦνοι μάχιμοι.

Thessalos et mille illos, quos memoravi, *Phocenses.* Nec enim omnes Phocenses a partibus Medorum stabant; sed eorum nonnulli etiam cum Graecis faciebant, circa Parnassum conglobati, indeque impetu facto exercitum Mardonii, et Graecos qui cum eo erant, vexabant praedamque ex illis agebant. Insuper vero etiam *Macedonas*, et populos Thessaliae finitimos, Atheniensibus Mardonius opposuit. (32.) Quos adhuc nominavi populos a Mardonio in acie locatos, hi numerosiores sunt maiorisque momenti. *Mixti his* autem fuere *ex aliis populis* viri, Phryges, Thraces, Mysi, Paeones, aliique. Adfuere etiam ex Aethiopibus selecti, et Aegyptiorum *Hermotybies* et *Calasyries* (qui vocantur) gladiis armati; qui soli sunt Aegyptiorum milites. Hos autem Mardo-

τούτους δὲ ἔτι ἐὼν ἐν Φαλήρῳ, ἀπὸ τῶν νηῶν ἀπεβιβάσατο, ἐόντας ἐπιβάτας· οὐ γὰρ ἐτάχθησαν ἐς τὸν πεζὸν τὸν ἅμα Ξέρξῃ ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας Αἰγύπτιοι. Τῶν μὲν δὴ βαρβάρων ἔσαν τριήκοντα μυριάδες, ὡς καὶ πρότερον δεδήλωται· τῶν δὲ Ἑλλήνων τῶν Μαρδονίου συμμάχων οἶδε μὲν οὐδεὶς ἀριθμόν· οὐ γὰρ ὦν ἠριθμήθησαν· ὡς δὲ ἐπεικάσαι, ἐς πέντε μυριάδας συλλεγῆναι εἰκάζω. Οὗτοι οἱ παραταχθέντες πεζοὶ ἔσαν· ἡ δὲ ἵππος χωρὶς ἐτέτακτο.

Ὡς δὲ ἄρα πάντες οἱ ἐτετάχατο κατά τε ἔθνεα καὶ 33
κατὰ τέλεα, ἐνθαῦτα τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ ἐθύοντο καὶ ἀμφότεροι. Ἕλλησι μὲν Τισαμενὸς Ἀντιόχου ἦν ὁ θυόμενος· οὗτος γὰρ δὴ εἵπετο τῷ στρατεύματι τούτῳ μάντις· τὸν, ἐόντα Ἠλεῖον καὶ γένεος τοῦ Ἰαμιδέων Κλυ-

nius, quum adhuc Phaleri esset, e navibus adsciverat quarum propugnatores erant: nec enim Aegyptii in peditatu fuerant, qui cum Xerxe Athenas venit. Iam Barbarorum quidem numerus qui cum Mardonio erant, ut iam supra dixi, trecenta millia fuere: Graecorum vero numerum, qui ei socii aderant, nemo novit, nec enim initus illorum numerus est; sed, si coniectura licet uti, ad quinquaginta millia coacta fuisse coniicio. Hic igitur peditatus fuit, eo quo dixi modo in acie locatus: equitatus autem seorsim instructus stabat.

(33.) Cunctis ita per populos et per manipulos dispositis, dein postridie utrique sacra fecerunt. Graecis *Tisamenus*, Antiochi filius, sacrificator erat: hic enim exercitum hunc ut vates sequebatur. Eleus is fuit, Clytiades [*id est*, ex Clytii familia] de

τιάδην, Λακεδαιμόνιοι ἐποιήσαντο λεωσφέτερον. Τισαμενῷ γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι περὶ γόνου, ἀνεῖλε ἡ Πυθίη, ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ἀναιρήσεσθαι πέντε. ὁ μὲν δὴ ἁμαρτὼν τοῦ χρηστηρίου, προσεῖχε γυμνασίοισι, ὡς ἀναιρησόμενος γυμνικοὺς ἀγῶνας. ἀσκέων δὲ πεντάεθλον, παρὰ ἓν πάλαισμα ἔδραμε νικᾶν ὀλυμπιάδα, Ἱερωνύμῳ τῷ Ἀνδρίῳ ἐλθὼν ἐς ἔριν. Λακεδαιμόνιοι δὲ, μαθόντες οὐκ ἐς γυμνικοὺς, ἀλλ' ἐς ἀρηΐους ἀγῶνας φέρον τὸ Τισαμενοῦ μαντήϊον, μισθῷ ἐπειρῶντο πείσαντες Τισαμενὸν ποιέεσθαι ἅμα Ἡρακλειδέων τοῖσι βασιλεῦσι ἡγεμόνα τῶν πολέμων. ὁ δὲ, ὁρέων περὶ πολλοῦ ποιευμένους Σπαρτιήτας φίλον αὐτὸν προσθέσθαι, μαθὼν τοῦτο, ἀνετίμα, σημαίνων σφι, ὡς „ἤν μιν πολιήτην σφέτερον ποιήσωνται, τῶν πάντων μεταδι-

gente Iamidarum: quem Lacedaemonii civem adoptaverant. Scilicet quum Delphicum oraculum *Tisamenus* de prole consuluisset, responderat ei Pythia, *quinque maximis certaminibus victoriam illum reportaturum.* Itaque gymnicis certaminibus dedit operam, tamquam in his victoriam reportaturus: et quinquertium exercens, Olympiae certamine inito cum Hieronymo, genere Andrio, in eo erat ut victoria potiretur, sed uno luctae certamine victus est. Tunc Lacedaemonii, intelligentes ad bellica certamina, non ad gymnica, spectare responsum Tisameno editum, conati sunt Tisamenum proposita mercede sibi conciliare, eique persuadere ut unà cum regibus de Heraclidarum genere dux ipsis esset bellorum. At ille, ubi vidit multum interesse Lacedaemoniorum, amicum se illis et socium adiungi, auxit pretium, dixitque, *si se in civium numerum vellent cooptare; omniumque*

δόντες, ποιήσει ταῦτα, ἐπ' ἄλλῳ μισθῷ δ' οὔ." Σπαρ-
τιῆται δὲ, πρῶτα μὲν, ἀκούσαντες, δεινὰ ἐποιεῦντο καὶ
μετίεσαν τῆς χρησμοσύνης τὸ παράπαν. τέλος δὲ, δεί-
ματος μεγάλου ἐπικρεμαμένου τοῦ Περσικοῦ τούτου
στρατεύματος, καταίνεον μετιόντες. ὁ δὲ, γνοὺς τετραμ-
μένους σφέας, οὐδ' οὕτω ἔφη ἔτι ἀρκέεσθαι τούτοισι
μούνοισι, ἀλλὰ δεῖν ἔτι καὶ τὸν ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ Ἡγίην
γίνεσθαι Σπαρτιήτην ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι λόγοισι τοῖσι καὶ
αὐτὸς γίνεται. Ταῦτα δὲ λέγων οὗτος ἐμιμέετο Με- 34
λάμποδα, ὡς εἰκάσαι βασιληίην τε καὶ πολιτηίην,
αἰτεόμενος. καὶ γὰρ δὴ καὶ Μελάμπους, τῶν ἐν Ἄρ-
γεϊ γυναικῶν μανεισέων, ὥς μιν οἱ Ἀργεῖοι ἐμισθοῦντο
ἐκ Πύλου παῦσαι τὰς σφετέρας γυναῖκας τῆς νούσου,
μισθὸν προετείνατο τῆς βασιληίης τὸ ἥμισυ. οὐκ ἀνα-

iurium participem reddere, tunc se id facturum, alio autem pretio minime. Quo audito, primum indignati Spartani, missam fecerunt illius artem divinandi. Ad extremum vero, quum ingens eis metus impenderet a Persico hoc exercitu, consentientes in conditionem, arcessiverunt virum. At ille, ubi mutatam vidit eorum sententiam, *ne sic quidem*, ait, *sufficere sibi hoc unum, sed oportere etiam fratrem suum Hagian eâdem conditione, qua ipse, fieri Spartanum.* (34.) Haec ille dicens, postulatis suis imitatus est *Melampodem*, si regiam dignitatem cum iure civitatis licet conferre. Melampus enim, quum *Argis mulieres furore* essent *correptae*, et Argivi illum proposita mercede Pylo vellent arcessere, ut morbo liberaret mulieres, mercedem postulaverat dimidium regni. Qua repudiata condi-

σχομένων δὲ τῶν Ἀργείων, ἀλλ' ἀπιόντων, ὡς ἐμαίνοντο πολλῷ πλεῦνες τῶν γυναικῶν, οὕτω δὴ ὑποστάντες τὰ ὁ Μελάμπους προετείνετο, ἤϊσαν δώσοντές οἱ ταῦτα. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ἐπορέγεται, ὁρέων αὐτοὺς τετραμμένους, φὰς, „ἢν μὴ καὶ τῷ ἀδελφεῷ Βίαντι μεταδῶσι τὸ τριτημόριον τῆς βασιληΐης, οὐ ποιήσειν τὰ βούλονται." οἱ δὲ Ἀργεῖοι, ἀπειληθέντες ἐς στεινὸν, καταινέουσι καὶ ταῦτα.

35 Ὣς δὲ καὶ Σπαρτιῆται, ἐδέοντο γὰρ δεινῶς τοῦ Τισαμενοῦ, πάντως συνεχώρεόν οἱ. συγχωρησάντων δὲ καὶ ταῦτα τῶν Σπαρτιητέων, οὕτω δὴ πέντε σφι μαντευόμενος ἀγῶνας τοὺς μεγίστους Τισαμενὸς ὁ Ἠλεῖος, γενόμενος Σπαρτιήτης, συγκαταιρέει. μοῦνοι δὲ δὴ πάντων ἀνθρώπων ἐγένοντο οὗτοι Σπαρ-

XXXV. 2. πάντως. πάντων *suspicatus sum oportuisse.*

tione postquam digressi sunt Argivi, quum multo etiam plures mulieres in insaniam incidissent, ita demum in conditionem a Melampode propositam consentientes, adierunt eum, id quod ille postulaverat daturi. At tunc ille, mutatam videns horum sententiam, auctâ cupiditate, ait, *nisi fratri ipsius Bianti tertiam regni partem traderent, non esse se illis morem gesturum.* Et Argivi, in angustias adducti, in hanc etiam conditionem consenserunt. (35.) Pari modo etiam *Spartani*, quum *Tisamenum* sibi adiungere vehementer cuperent, omnibus eius postulatis concesserunt. Quae postquam ei Spartani indulserunt, ad quinque maximas reportandas victorias Tisamenus Eleus, nunc Spartanus factus, operam suam illis arte suâ divinandi contulit. Sunt autem isti duo ex omnibus hominibus soli, quos Spar-

τιήτῃσι πολιῆται. οἱ δὲ πέντε ἀγῶνες, οἵδε ἐγένοντο· εἷς μὲν καὶ πρῶτος, οὗτος ὁ ἐν Πλαταιῇσι· ἐπὶ δὲ, ὁ ἐν Τεγέῃ πρὸς Τεγεήτας τε καὶ Ἀργείους γενόμενος· μετὰ δὲ, ὁ ἐν Διπαιεῦσι πρὸς Ἀρκάδας πάντας, πλὴν Μαντινέων· ἐπὶ δὲ, ὁ Μεσσηνίων ὁ πρὸς Ἰσθμῷ· ὕστατος δὲ, ὁ ἐν Τανάγρῃ πρὸς Ἀθηναίους τε καὶ Ἀργείους γενόμενος. οὗτος δὲ ὕστατος κατεργάσθη τῶν πέντε ἀγώνων. Οὗτος δὴ τότε τοῖσι Ἕλλησι ὁ Τισαμενὸς, 36
ἀγόντων τῶν Σπαρτιητέων, ἐμαντεύετο ἐν τῇ Πλαταιίδι. τοῖσι μέν νυν Ἕλλησι καλὰ ἐγίνετο τὰ ἱρὰ, ἀμυνομένοισι· διαβᾶσι δὲ τὸν Ἀσωπὸν καὶ μάχης ἄρχουσι, οὔ.

Μαρδονίῳ δὲ, προθυμεομένῳ μάχης ἄρχειν, οὐκ ἐπι- 37

XXXV. 11. Ἰσθμῷ. Ἰθώμῃ *corrigunt viri docti, et sic ed. Borh.*

tani in civium numerum cooptarunt. Quinque vero certamina, in quibus ope Tisameni victoriam Spartani reportarunt, haec sunt: primum hoc, ad Plataeas; deinde illud ad Tegeam, contra Tegeatas et Argivos; tertium, in Dipaeensibus adversus universos Arcadas, exceptis Mantinensibus; quartum, adversus Messenios ad Isthmum; [*sive rectius*, ad Ithomam;] quintum, ad Tanagram contra Athenienses et Argivos: hoc postremum peractum est certamen ex illis quinque. (36.) Hic igitur tunc Tisamenus, Spartanos comitatus, interpres sacrorum ad Plataeas fuit Graecis. Et felicem rei exitum Graecis portendebant sacra, si sese defenderent; parum prosperum autem, si Asopum transirent, et pugnae facerent initium.

(37.) *Mardonius* vero, quum cuperet initium

τήδεα ἐγίνετο τὰ ἱρά· ἀμυνομένῳ δὲ καὶ τούτῳ καλά. καὶ γὰρ οὗτος Ἑλληνικοῖσι ἱροῖσι ἐχρέετο, μάντιν ἔχων Ἡγησίστρατον, ἄνδρα Ἠλεῖόν τε καὶ τῶν Τελλιαδέων ἐόντα λογιμώτατον. τὸν δὴ πρότερον τούτων Σπαρτιῆται λαβόντες, ἔδησαν ἐπὶ θανάτῳ, ὡς πεπονθότες πολλά τε καὶ ἀνάρσια ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ, ἐν τούτῳ τῷ κακῷ ἐχόμενος, ὥστε τρέχων περὶ τῆς ψυχῆς, πρό τε τοῦ θανάτου πεισόμενος πολλά τε καὶ λυγρὰ, ἔργον ἐργάσατο μέζον λόγου. ὡς γὰρ δὴ ἐδέδετο ἐν ξύλῳ σιδηροδέτῳ, ἐσενειχθέντος κως σιδηρίου ἐκράτησε· αὐτίκα δὲ ἐμηχανᾶτο ἀνδρειότατον ἔργον πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. σταθμησάμενος γὰρ ὅκως ἐξελεύσεταί οἱ τὸ λοιπὸν τοῦ ποδὸς, ἀπέταμε τὸν ταρσὸν ἑωυτοῦ. ταῦτα δὲ ποιήσας, ὥστε φυλασσόμενος ὑπὸ φυλάκων, διορύξας

facere pugnandi, non opportuna habuit sacra; sed huic quoque, si sese defenderet, fausta omnia portendebantur. Usus est enim etiam ille Graecanicis sacris; eratque illi *vates Hegesistratus*, civis Eleus, et Telliadarum nobilissimus. Eumdem virum antea Spartani, a se captum, in vincula coniecerant, et supplicio destinaverant, quippe multa indigna ab eo perpessi. Ille vero, hac calamitate circumventus, utpote cui non modo capitis imminebat poena, sed ante mortem etiam multa tristia patienda, facinus commisit dictu incredibile. Quum enim ligno illigatus esset ferro revincto, illatum forte ferreum instrumentum nactus, continuo facinus molitus est omnium quae novimus fortissimum. Postquam enim perpendit quo pacto reliquum pedem e compede educeret, anteriorem pedis partem sibi praecidit. Quo

τὸν τοῖχον, ἀπέδρη ἐς Τεγέην, τὰς μὲν νύκτας πορευόμενος, τὰς δὲ ἡμέρας καταδύνων ἐς ὕλην καὶ αὐλιζόμενος· οὕτω ὥστε, Λακεδαιμονίων πανδημεὶ διζημένων, τρίτῃ εὐφρόνῃ γενέσθαι ἐν Τεγέῃ· τοὺς δὲ ἐν θώματι μεγάλῳ ἐνέχεσθαι τῆς τε τόλμης, ὁρέοντας τὸ ἡμίτομον τοῦ ποδὸς κείμενον, κᾀκεῖνον οὐ δυναμένους εὑρεῖν. Τότε μὲν οὕτω διαφυγὼν Λακεδαιμονίους, καταφεύγει ἐς Τεγέην, ἐοῦσαν οὐκ ἀρθμίην Λακεδαιμονίοισι τοῦτον τὸν χρόνον. ὑγιὴς δὲ γενόμενος, καὶ προςποιησάμενος ξύλινον πόδα, κατεστήκεε ἐκ τῆς ἰθείης Λακεδαιμονίοισι πολέμιος. οὐ μέντοι ἔς γε τέλος οἱ συνήνεικε τὸ ἔχθος τὸ ἐς Λακεδαιμονίους συγκεκυρημένον· ἥλω γὰρ μαντευόμενος ἐν Ζακύνθῳ ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἀπέθανε. Ὁ μέν νυν θάνατος ὁ Ἡγησιστράτου,

facto, quum custodirctur a custodibus, perfosso pariete Tegeam profugit, noctu iter faciens, interdiu vero inter fruticeta latens et in statione manens: atque ita, Lacedaemoniis ubique eum quaerentibus, tertia nocte Tegeae fuit: et audaciâ hominis obstupefacti erant Lacedaemonii, quum abscissum dimidiatum pedem viderent humi iacentem, hominem autem non possent reperire. Postquam igitur hoc modo tunc Lacedaemonios evasit, Tegeam profugit, quae per id tempus non pacata erat Lacedaemoniis. Dein persanato vulnere, ligneum sibi pedem adscivit; et ab illo tempore ex professo hostis fuit Lacedaemoniorum. Nec tamen usque ad finem ei profuit odium in Lacedaemonios conceptum: captus est enim ab illis quum vaticinaretur in Zacyntho, et interfectus. Sed hic interitus *Hegesistrati* post pugnam

ὕστερον ἐγένετο τῶν Πλαταϊκῶν· τότε δ' ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ Μαρδονίῳ μεμισθωμένος οὐκ ὀλίγου, ἐθύετό τε, καὶ προεθυμέετο κατά τε τὸ ἔχθος τὸ Λακεδαιμονίων, καὶ κατὰ τὸ κέρδος.

38 Ὡς δὲ οὐκ ἐκαλλιέρεε ὥστε μάχεσθαι, οὔτε αὐτοῖσι Πέρσῃσι, οὔτε τοῖσι μετ' ἐκείνων ἐοῦσι Ἑλλήνων· (εἶχον γὰρ καὶ οὗτοι ἐπ' ἑωυτῶν μάντιν Ἱππόμαχον, Λευκάδιον ἄνδρα·) ἐπιρρεόντων δὲ τῶν Ἑλλήνων, καὶ γινομένων πλεύνων, Τιμηγενίδης ὁ Ἕρπυος, ἀνὴρ Θηβαῖος, συνεβούλευσε Μαρδονίῳ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κιθαιρῶνος φυλάξαι· λέγων ὡς ἐπιρρέουσι οἱ Ἕλληνες αἰεὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην, καὶ ὡς ἀπολάμψοιτο συχνούς.

39 Ἡμέραι δέ σφι ἀντικατημένοισι ἤδη ἐγεγόνεσαν ὀκτὼ, ὅτε ταῦτα ἐκεῖνος συνεβούλευε Μαρδονίῳ. ὁ δὲ, μαθὼν

accidit Plataeensem: tunc vero ad Asopum fluvium, haud exiguo prctio a Mardonio conductus, sacra facicbat, libentcr suscepto eo muncre, tam ob odium Lacedaemoniorum, quam quaestus cupidine.

(38.) Quum igitur et ipsi Persae, et qui cum eis erant Gracci, (nam ct hi seorsim suum aruspicem habebant, Hippomachum Leucadium) victimarum iudicio prohiberentur committere praelium, continentcr autem novac sociorum copiac in castra confluercnt Graccorum, numerusque illorum in dies augeretur; tum vcro *Timagenides* Herpyis filius, Thebanus, *Mardonio* suasit, ut exitum faucium Cithaeronis occuparet; dicens, *continenter Graecos quotidie adfluere, quorum ingentem numerum ibi esset intercepturus.* (39.) Iam octo diebus castra castris opposita habuerant, quum ille hoc consilium Mar-

τὴν παραίνεσιν εὖ ἔχουσαν, ὡς εὐφρόνη ἐγένετο, πέμπει τὴν ἵππον ἐς τὰς ἐκβολὰς τὰς Κιθαιρωνίδας, αἳ ἐπὶ Πλαταιέων φέρουσι· τὰς Βοιωτοὶ μὲν Τρεῖς Κεφαλὰς καλέουσι, Ἀθηναῖοι δὲ Δρυὸς Κεφαλάς. πεμφθέντες δὲ οἱ ἱππέται, οὐ μάτην ἀπίκοντο. ἐσβάλλοντα γὰρ ἐς τὸ πεδίον λαμβάνουσι ὑποζύγιά τε πεντακόσια, σιτία ἄγοντα ἀπὸ Πελοποννήσου ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀνθρώπους, οἳ εἵποντο τοῖσι ζεύγεσι. ἑλόντες δὲ ταύτην τὴν ἄγρην οἱ Πέρσαι, ἀφειδέως ἐφόνευον, οὐ φειδόμενοι οὔτε ὑποζυγίου οὐδενὸς, οὔτε ἀνθρώπου. ὡς δὲ ἅδην εἶχον κτείνοντες, τὰ λοιπὰ αὐτέων ἤλαυνον περιβαλλόμενοι παρά τε Μαρδόνιον καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον. 40 Μετὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἑτέρας δύο ἡμέρας διέτριψαν, οὐδέτεροι βουλόμενοι μάχης ἄρξαι. μέχρι μὲν γὰρ τοῦ Ἀσωποῦ ἐπήϊσαν οἱ βάρβαροι, πειρώμενοι τῶν Ἑλλή-

donio dedit. Et intelligens Persa bonum esse consilium, noctu equitatum ad *faucium Cithaeronis exitum*, versus Plataeas ferentem, misit; quem locum Boeoti *Tria capita* vocant, Athenienses vero *Quercus capita*. Nec frustra venerunt equites, eo loci missi: ceperunt enim ingredientia planitiem iumenta quingenta, quae ex Peloponneso cibaria in castra vehebant, cum hominibus iumenta sequentibus. Qua praeda capta Persae immanem caedem ediderunt, nec iumentis parcentes nec hominibus: donec caede satiati, reliqua circumventa ad *Mardonium* in castra abegerunt. (40.) Post hoc factum, biduum adhuc morati sunt utrique, quum neutri vellent initium facere pugnae. Et Barbari quidem usque ad *Asopum* progrediebantur, lacessentes Graecos: sed neutri flu-

νων, διέβαινον δὲ οὐδέτεροι. ἡ μέντοι ἵππος ἡ Μαρδονίου αἰεὶ προσέκειτό τε καὶ ἐλύπεε τοὺς Ἕλληνας. οἱ γὰρ Θηβαῖοι, ἅτε μηδίζοντες μεγάλως, προθύμως ἔφερον τὸν πόλεμον, καὶ αἰεὶ κατηγέοντο μέχρι μάχης· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου παραδεκόμενοι Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι, μάλα ἔσκον οἳ ἀπεδείκνυντο ἀρετάς.

41 Μέχρι μέν νυν τῶν δέκα ἡμερέων οὐδὲν ἐπὶ πλεῦν ἐγίνετο τουτέων. ὡς δὲ ἑνδεκάτη ἐγεγόνεε ἡμέρη ἀντικατημένοισι ἐν Πλαταιῇσι, οἵ τε δὴ Ἕλληνες πολλῷ πλεῦνες ἐγεγόνεσαν, καὶ Μαρδόνιος περιημέκτεε τῇ ἕδρῃ, ἐνθαῦτα ἐς λόγους ἦλθον Μαρδόνιός τε ὁ Γωβρύεω καὶ Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεος, ὃς ἐν ὀλίγοισι Περσέων ἦν ἀνὴρ δόκιμος παρὰ Ξέρξῃ. Βουλευομένων δὲ αἵδε ἔσαν αἱ γνῶμαι. ἡ μὲν Ἀρταβάζου, ὡς „χρεὸν

vium traiiciebant. Attamen equitatus Mardonii continuo instabat Graecis, eosque infestabat. Thebani enim, magnopere Medis faventes, studiose gerebant bellum, et continuo illis usque ad pugnae discrimen praeibant; deinde vero in eorum locum succedentes Persae et Medi, haud spernenda virtutis specimina edebant.

(41.) Usque ad decimum igitur diem nihil his amplius gestum est. Ut vero undecimus adfuit dies quo *castra castris ad Plataeas opposita* habuere, numerusque Graecorum multum erat auctus, et moram aegerrime ferebat Mardonius; tunc in colloquium convenere Mardonius Gobryae filius, et Artabazus Pharnacis, vir in paucis Persarum Xerxi probatus. Ibi consultantium duae hae erant sententiae. Altera *Artabazi*, censentis *quam primum mo-*

εἴη ἀναζεύξαντας τὴν ταχίστην πάντα τὸν στρατὸν, ἰέναι ἐς τὸ τεῖχος τὸ Θηβαίων, ἔνθα σῖτόν τέ σφι ἐσενηνεῖχθαι πολλὸν, καὶ χόρτον τοῖσι ὑποζυγίοισι· κατ' ἡσυχίην τε ἱζομένους διαπρήσσεσθαι, ποιεῦντας τάδε· ἔχειν γὰρ χρυσὸν πολλὸν μὲν ἐπίσημον, πολλὸν δὲ καὶ ἄσημον, πολλὸν δὲ καὶ ἄργυρόν τε καὶ ἐκπώματα· τουτέων φειδομένους μηδενὸς, διαπέμπειν ἐς τοὺς Ἕλληνας, Ἑλλήνων δὲ μάλιστα ἐς τοὺς προεστεῶτας ἐν τῇσι πόλισι· καὶ ταχέως σφέας παραδώσειν τὴν ἐλευθερίην, μηδὲ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντας.“ Τούτου μέν νυν ἡ αὐτὴ ἐγίνετο καὶ Θηβαίων γνώμη, ὡς προειδότος πλεῦν τι καὶ τούτου. Μαρδονίου δὲ, ἰσχυροτέρη τε καὶ ἀγνωμονεστέρη, καὶ οὐδαμῶς συγγινωσκομένη. „Δοκέειν τε γὰρ πολλῷ κρέσσονα εἶναι τὴν σφετέρην στρατιὴν τῆς Ἑλληνικῆς, συμβάλλειν τε τὴν ταχίστην, μηδὲ

venda esse castra, et ad murum Thebanorum eundum, ubi et frumentum multum convectum haberent, et pabulum iumentis. Ibi tranquille sedentes conficere bellum posse, hac inita ratione: multum se habere aurum, quum signatum, tum factum, multumque argentum et pocula; his ne parcerent, sed ad Graecos haec dimitterent, et praesertim ad Graecarum civitatum praesides; ita hos haud cunctanter prodituros libertatem, neque iterum discrimen pugnae adituros. Huius igitur eadem fuit sententia atque Thebanorum: melius enim hic quoque, [quam Mardonius] quid futurum esset, prospexerat. At *Mardonii* fortior erat et pertinacior sententia, nec ullo modo cedens. *Existimare enim se*, aiebat, *suum exercitum Graecanico longe prae-*

περιορᾷν συλλεγομένους ἔτι πλεῦνας τῶν συλλελεγμένων· τά τε σφάγια τὰ Ἡγησιστράτου ἐᾷν χαίρειν, μηδὲ βιάζεσθαι, ἀλλὰ νόμῳ τῷ Περσέων χρεωμένους συμ-
42 βάλλειν." Τούτου δὲ οὕτω δικαιεῦντος, ἀντέλεγε οὐδεὶς, ὥστε ἐκράτεε τῇ γνώμῃ· τὸ γὰρ κράτος εἶχε τῆς στρατιῆς οὗτος ἐκ βασιλῆος, ἀλλ᾽ οὐκ Ἀρτάβαζος. Μεταπεμψάμενος ὦν τοὺς ταξιάρχους τῶν τελέων, καὶ τῶν μετ᾽ ἑωυτοῦ ἐόντων Ἑλλήνων τοὺς στρατηγοὺς, εἰρώτα εἴ τι εἰδεῖεν λόγιον περὶ Περσέων, ὡς διαφθερέονται ἐν τῇ Ἑλλάδι. σιγώντων δὲ τῶν ἐπικλήτων, τῶν μὲν οὐκ εἰδότων τοὺς χρησμοὺς, τῶν δὲ, εἰδότων μὲν, ἐν ἀδείῃ δὲ οὐ ποιευμένων τὸ λέγειν, αὐτὸς Μαρδόνιος ἔλεγε· „Ἐπεὶ τοίνυν ὑμεῖς ἢ ἴστε οὐδὲν, ἢ οὐ τολμᾶτε λέγειν,

stare: itaque quamprimum praelio esse decernendum, nec committendum ut plures etiam conveniant quam iam nunc convenissent: missa autem facienda Hegesistrati sacra, nec instituta violanda Persarum; sed patrium institutum sequendo arma ferenda in hostem. (42.) Haec quum facienda *Mardonius* censuisset, nemo contra dixit; et vicit illius sententia. Illi enim summa imperii a Xerxe commissa erat, non Artabazo. Tum convocatis ordinum ductoribus, atque etiam Graecorum sociorum ducibus, quaesivit an oraculum aliquod cognitum haberent de Persis, tamquam in Graecia perituris. Tacentibus autem cunctis qui advocati erant, quippe aliis ignorantibus oracula, aliis cognita quidem habentibus, sed non tutum sibi iudicantibus ea proferre; ipse *Mardonius* ait: *Quoniam vos igitur aut nihil nostis, aut non audetis dicere; dicam ego, bene*

„ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐρέω, ὡς εὖ ἐπιστάμενος. ἔστι λόγιον ὡς „χρεόν ἐστι Πέρσας ἀπικομένους ἐς τὴν Ἑλλάδα, „διαρπάσαι τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, μετὰ δὲ τὴν διαρ-„παγὴν ἀπολέσθαι πάντας. ἡμεῖς τοίνυν, αὐτὸ τοῦτο „ἐπιστάμενοι, οὔτε ἴμεν ἐπὶ τὸ ἱρὸν τοῦτο, οὔτε ἐπιχει-„ρήσομεν διαρπάζειν· ταύτης τε εἵνεκα τῆς αἰτίης οὐκ „ἀπολεόμεθα. ὥστε ὑμέων ὅσοι τυγχάνουσι εὔνοοι ἐόν-„τες Πέρσῃσι, ἥδεσθε τοῦδε εἵνεκα, ὡς περιεσομένους „ἡμέας Ἑλλήνων.“ Ταῦτά σφι εἴπας, δεύτερα ἐσή-μαινε παραρτέεσθαί τε πάντα καὶ εὐκρινέα ποιέεσθαι, ὡς ἅμα ἡμέρῃ τῇ ἐπιούσῃ συμβολῆς ἐσομένης. Τοῦ- 43
τον δ᾽ ἔγωγε τὸν χρησμὸν τὸν Μαρδόνιος εἶπε ἐς Πέρ-σας ἔχειν, ἐς Ἰλλυριούς τε καὶ τὸν Ἐγχέλεων στρατὸν οἶδα πεποιημένον, ἀλλ᾽ οὐκ ἐς Πέρσας. Ἀλλὰ τὰ μὲν Βάκιδι ἐς ταύτην τὴν μάχην πεποιημένα·

gnarus. Est oraculum, dicens in fatis esse ut Persae, postquam in Graeciam venerint, templum spolient Delphicum, eoque facto pereant omnes. Itaque nos, quoniam hoc ipsum novimus, non adibimus id templum, nec spoliare adgrediemur: neque hanc ob culpam peribimus. Proinde quotquot vestrûm bene cupitis Persis, gaudeant hoc nomine, confidantque nos superaturos Graecos. His dictis, continuo imperavit ut omnia pararent recteque disponerent, quippe postridie prima luce praelio futuro. (43.) Iam istud quidem oraculum, quod in Persas valere Mardonius dixit, novi equidem in Illyrios editum esse et in Echelensium exercitum, non in Persas. Sed *Bacidis* quod exstat effatum hanc pugnam spectans, huiusmodi:

Τὴν δ' ἐπὶ Θερμώδοντι καὶ Ἀσωπῷ λεχεποίῃ
Ἑλλήνων σύνοδον, καὶ βαρβαρόφωνον ἰϋγήν·
τῇ πολλοὶ πεσέονται ὑπὲρ Λάχεσίν τε μόρον τε
τοξοφόρων Μήδων, ὅταν αἴσιμον ἦμαρ ἐπέλθῃ.

ταῦτα μὲν, καὶ παραπλήσια τούτοισι ἄλλα Μουσαίῳ, ἔχοντα οἶδα ἐς Πέρσας. ὁ δὲ Θερμώδων ποταμὸς ῥέει μεταξὺ Τανάγρης τε καὶ Γλίσαντος.

44 Μετὰ δὲ τὴν ἐπειρώτησιν τῶν χρησμῶν καὶ παραίνεσιν τὴν ἐκ Μαρδονίου, νύξ τε ἐγίνετο, καὶ ἐς φυλακὰς ἐτάσσοντο. Ὡς δὲ πρόσω τῆς νυκτὸς προελήλατο, καὶ ἡσυχίη ἐδόκεε εἶναι ἀνὰ τὰ στρατόπεδα, καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐν ὕπνῳ, τηνικαῦτα προσελάσας ἵππῳ πρὸς τὰς φυλακὰς τὰς Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, στρατηγός τε ἐὼν καὶ βασιλεὺς Μακεδόνων, ἐδί-

Gramineis ripis Asopi ac Thermodontis
barbaricae Graiis acies clamore coibunt.
Hic multi occumbent defuncti munere vitae,
quando sagittiferis aderit lux ultima Medis.

hoc igitur, et alia his similia *Musaei*, equidem novi in Persas valentia. *Thermodon* autem fluvius inter Tanagram fluit et Glisantem.

(44.) Postquam ita Mardonius de oraculis interrogavit duces, eosque cohortatus est, ingruit nox, et excubiae sunt dispositae. Quum autem iam multum nox processisset, viderenturque omnia tranquilla esse in castris, maximeque homines somno sepulti; tunc *Alexander* Amyntae filius, dux et rex Macedonum, equo ad Graecorum custodias advectus, se cum illorum ducibus velle colloqui dixit. Et custodum qui-

ζητο τοῖσι στρατηγοῖσι ἐς λόγους ἐλθεῖν. τῶν δὲ Φυλάκων οἱ μὲν πλεῦνες παρέμενον, οἱ δ᾽ ἔθεον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς· ἐλθόντες δὲ ἔλεγον, ὡς „ἄνθρωπος ἥκοι ἐπ᾽ ἵππου ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Μήδων, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν παραγυμνοῖ ἔπος, στρατηγοὺς δὲ ὀνομάζων, ἐθέλειν Φησὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν.“ Οἱ δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, 45
αὐτίκα ἕποντο ἐς τὰς Φυλακάς. ἀπικομένοισι δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τάδε· „Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραθήκην ὑμῖν „τὰ ἔπεα τάδε τίθεμαι, ἀπόῤῥητα ποιεύμενος πρὸς μη„δένα λέγειν ὑμέας ἄλλον ἢ Παυσανίην, μή με καὶ „διαΦθείρητε. οὐ γὰρ ἂν ἔλεγον, εἰ μὴ μεγάλως ἐκη„δόμην συναπάσης τῆς Ἑλλάδος. αὐτός τε γὰρ Ἕλ„λην γένος εἰμὶ τὠρχαῖον, καὶ ἀντ᾽ ἐλευθέρης δεδουλω„μένην οὐκ ἂν ἐθέλοιμι ὁρᾷν τὴν Ἑλλάδα. Λέγω δὲ „ὦν, ὅτι Μαρδονίῳ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σΦάγια οὐ

dem maior pars in statione mansit, nonnulli vero ad duces cucurrerunt, nunciantes, *venisse hominem equo vectum e castris Medorum, qui, nullum aliud verbum promens, duces nominatim designasset, cum quibus colloqui se velle dixisset.* (45.) His auditis, duces protinus ad custodias illos secuti sunt. Quo ubi venere, haec illis *Alexander* dixit: *Viri Athenienses! Verba haec ego in vestram fidem depono, rogans ut arcana habeatis, nec ulli alii, nisi Pausaniae, edicatis; ne mihi extremam adferatis perniciem. Nec enim dicturus haec eram, nisi de universa Graecia vehementer essem sollicitus. Sum enim et ego antiquitus Graecus genere, et nolim Graeciam ex libertate in servitutem redactam videre. Dico igitur vobis, non po-*

„δύναται καταθύμια γενέσθαι· πάλαι γὰρ ἂν ἐμάχεσθε. νῦν δέ οἱ δέδοκται, τὰ μὲν σφάγια ἐᾶν χαίρειν, ἅμα ἡμέρῃ δὲ διαφαυσκούσῃ συμβολὴν ποιέεσθαι. καταῤῥώδηκε γὰρ μὴ πλεῦνες συλλεχθῆτε, ὡς „ἐγὼ εἰκάζω. πρὸς ταῦτα ἑτοιμάζεσθε. ἢν δὲ ἄρα ὑπερβάληται τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος, καὶ μὴ ποιῆται, „λιπαρέετε μένοντες· ὀλίγων γάρ σφι ἡμερέων λείπεται σιτία. Ἢν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος ὅδε κατὰ νόον τελευτήσῃ, μνησθῆναί τινα χρὴ καὶ ἐμεῦ ἐλευθερώσιος „πέρι, ὃς Ἑλλήνων εἵνεκα οὕτω ἔργον παράβολον ἔργασμαι ὑπὸ προθυμίης, ἐθέλων ὑμῖν δηλῶσαι τὴν „διάνοιαν τὴν Μαρδονίου, ἵνα μὴ ἐπιπέσωσι ὑμῖν οἱ „Βάρβαροι μὴ προσδεκομένοισί κω. εἰμὶ δὲ Ἀλέξαν-

tuisse Mardonio eiusque exercitui sacra ex sententia fieri: alioqui iam pridem praelio decertassetis. Nunc vero eis decretum est, valere iussis sacrificiis, prima luce praelium committere: timet enim Mardonius, ut ego suspicor, ne maior vestrûm numerus conveniat. Ad hoc ergo vos comparate. Sin differt ille pugnam, et nunc vos non adgreditur; durate porro, et manete: etenim non nisi paucorum adhuc dierum cibaria exercitui supersunt. Quod si vero huius belli exitus ex vestra evenerit sententia, etiam mei oportebit vos memores esse, et de me liberando cogitare, qui Graecorum caussa tam periculosum facinus pro meo in vos studio suscepi, cupiens consilium vobis aperire Mardonii, ne Barbari ex improviso vos nondum exspectantes adoriantur. Sum autem

„δρος ὁ Μακεδών.“ Ὁ μέν, ταῦτα εἴπας, ἀπήλαυνε ὀπίσω ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ τὴν ἑωυτοῦ τάξιν.

Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας, ἔλεγον Παυσανίῃ τά περ ἤκουσαν Ἀλεξάνδρου. ὁ δέ, τούτῳ τῷ λόγῳ καταῤῥωδήσας τοὺς Πέρσας, ἔλεγε τάδε· „Ἐπεὶ τοίνυν ἐς ἠῶ ἡ συμβολὴ γίνεται, ὑμέας μὲν χρεόν ἐστι τοὺς Ἀθηναίους στῆναι „κατὰ τοὺς Πέρσας, ἡμέας δὲ κατὰ τοὺς Βοιωτούς τε „καὶ τοὺς κατ᾽ ὑμέας τεταγμένους Ἑλλήνων, τῶνδε „εἵνεκα. ὑμεῖς ἐπίστασθε τοὺς Μήδους καὶ τὴν μάχην „αὐτέων, ἐν Μαραθῶνι μαχεσάμενοι· ἡμεῖς δὲ ἄπει„ροί τέ εἰμεν καὶ ἀδαέες τουτέων τῶν ἀνδρῶν. Σπαρ„τιητέων γὰρ οὐδεὶς πεπείρηται Μήδων· ἡμεῖς δὲ Βοιω„τῶν καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροί εἰμεν. ἀλλ᾽ ἀναλαβόν- 46

Alexander Macedo. His dictis ille retro egit equum, et in castra suamque ad stationem est reversus.

(46.) Moxque *Atheniensium* duces ad dextrum cornu se contulerunt, et *Pausaniae*, quae ex Alexandro audiverant, renunciarunt. Quo nuncio ille territus, Persasque metuens, haec ait: *Quoniam igitur primo mane praelium committetur, oportet ut vos Athenienses adversus Persas stetis, nos autem contra Boeotos et Graecos, qui adversus vos locati sunt; idque hac caussa. Vos nostis Medos et illorum pugnandi genus, qui ad Marathonem cum eis congressi estis: nos vero horum hominum nullam experientiam neque notitiam habemus; nemo enim Spartanorum cum Medis periculum fecit: sed Boeotos atque Thessalos usu cognitos habemus. Quare omnino necesse est, ut vos*

,,τας τὰ ὅπλα χρεόν ἐστι ἰέναι ὑμέας μὲν ἐς τόδε τὸ
κέρας, ἡμέας δὲ ἐς τὸ εὐώνυμον." Πρὸς δὲ ταῦτα εἶπαν
οἱ Ἀθηναῖοι τάδε· ,,Καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πάλαι ἀπ' ἀρ-
,,χῆς, ἐπεί τε εἴδομεν κατ' ὑμέας τασσομένους τοὺς
,,Πέρσας, ἐν νόῳ ἐγένετο εἶπαι ταῦτα τά περ ὑμεῖς
,,φθάντες προφέρετε· ἀλλὰ γὰρ ἀῤῥωδέομεν μὴ ὑμῖν
,,οὐκ ἡδέες γένωνται οἱ λόγοι. ἐπεὶ δ' ὦν αὐτοὶ ἐμνή-
,,σθητε, καὶ ἡδομένοισι ἡμῖν οἱ λόγοι γεγόνασι, καὶ
47 ,,ἑτοῖμοί εἰμεν ποιέειν ταῦτα." Ὡς δ' ἤρεσκε ἀμφο-
τέροισι ταῦτα, ἠώς τε διέφαινε, καὶ διαλλάσσοντο τὰς
τάξις. γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιεύμενον, ἐξαγο-
ρεύουσι Μαρδονίῳ. ὁ δ' ἐπεί τε ἤκουσε, αὐτίκα μετι-
στάναι καὶ αὐτὸς ἐπειρᾶτο, παράγων τοὺς Πέρσας κα-
τὰ τοὺς Λακεδαιμονίους. Ὡς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γι-
νόμενον ὁ Παυσανίης, γνοὺς ὅτι οὐ λανθάνει, ὀπίσω ἦγε

sumtis armis in hoc cornu transeatis, nos autem in sinistrum cornu. Ad haec *Athenienses* responderunt: *Nos quoque ipsi pridem ab initio, ubi vos vidimus contra Persas locatos, in animo habebamus haec dicere, quae nunc vos nobis proponere occupastis; sed metuebamus, ne ingrata vobis esset oratio. Nunc quoniam vos ipsi huius rationis fecistis mentionem, grata nobis haec oratio est, et parati sumus morem vobis gerere.* (47.) Ut igitur utrisque hoc placuit, illucescente tunc aurora stationes inter se permutarunt. Quod ubi animadverterunt Boeoti, renunciarunt *Mardonio:* et ille, hoc audito, protinus ipse quoque aciei suae rationem coepit immutare, Persasque adversus Lacedaemonios ducere. Quod ubi *Pausanias* intellexit,

τοὺς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας· ὡς δ' αὔτως καὶ ὁ Μαρδόνιος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου.

48 Ἐπεὶ δὲ κατέστησαν ἐς τὰς ἀρχαίας τάξις, πέμψας ὁ Μαρδόνιος κήρυκα ἐς τοὺς Σπαρτιήτας, ἔλεγε τάδε· „Ὦ Λακεδαιμόνιοι, ὑμεῖς δὴ λέγεσθε εἶναι ἄν„δρες ἄριστοι ὑπὸ τῶν τῇδε ἀνθρώπων, ἐκπαγλεομένων „ὡς οὔτε φεύγετε ἐκ πολέμου, οὔτε τάξιν ἐκλείπετε, „μένοντές τε ἢ ἀπόλλυτε τοὺς ἐναντίους, ἢ αὐτοὶ ἀπόλ„λυσθε. τῶν δ' ἄρ' ἦν οὐδὲν ἀληθές. πρὶν γὰρ ἢ συμ„μίξαι ἡμέας, ἐς χειρῶν τε νόμον ἀπικέσθαι, καὶ δὴ „φεύγοντας καὶ στάσιν ἐκλείποντας ὑμέας εἴδομεν, ἐν „Ἀθηναίοισί τε τὴν πρόπειραν ποιευμένους, αὐτούς τε „ἀντία δούλων τῶν ἡμετέρων τασσομένους. ταῦτα οὐ-

suumque consilium non latere vidit hostem, retro Spartanos duxit in dextrum cornu: perinde vero item Mardonius suos laevum in cornu reduxit.

(48.) Postquam utraque acies pristinum locum ceperat, praeconem *Mardonius* ad Spartanos misit, haec illis ipsius nomine dicentem: *Vos igitur, Lacedaemonii, ut fortissimi viri praedicamini ab hominibus has regiones incolentibus, qui magnopere vos admirantur, quod numquam ex bello fugiatis, numquam deseratis stationem, sed duretis donec aut adversarios perdideritis aut perieritis ipsi! Atqui horum nihil verum erat. Nam, priusquam nos congrederemur et ad manus veniremus, palam fugientes vos vidimus et stationem deserentes, nempe in Atheniensibus primum periculum facturos, vos ipsos vero contra servos nostros locantes. Haec neutiquam sunt fortium virorum*

„δαμῶς ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργα· ἀλλὰ πλεῖστον δὴ ἐν „ὑμῖν ἐψεύσθημεν. προσδεκόμενοι γὰρ κατὰ κλέος, ὡς „δὴ πέμψετε ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλεύμενοι, καὶ „βουλόμενοι μούνοισι Πέρσῃσι μάχεσθαι· ἄρτιοι ἐόντες „ποιέειν ταῦτα, οὐδὲν τοιοῦτο λέγοντας ὑμέας εὕρομεν, „ἀλλὰ πτώσσοντας μᾶλλον. Νῦν ὦν ἐπειδὴ οὐκ ὑμεῖς „ἤρξατε τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρχομεν. τί δὴ „οὐ πρὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεί τε δεδόξωσθε „εἶναι ἄριστοι, πρὸ δὲ τῶν βαρβάρων ἡμεῖς, ἴσοι πρὸς „ἴσους ἀριθμὸν μαχεσόμεθα; καὶ ἢν μὲν δοκέῃ καὶ „τοὺς ἄλλους μάχεσθαι, οἱ δ' ὦν μετέπειτα μαχέσθων „ὕστεροι. εἰ δὲ καὶ μὴ δοκέοι, ἀλλ' ἡμέας μούνους ἀπο- „χρᾷν, ἡμεῖς δὲ διαμαχεσόμεθα· ὁκότεροι δ' ἂν ἡμέων „νικήσωσι, τούτους τῷ ἅπαντι στρατοπέδῳ νικᾷν.“

facta: sed nimirum plurimum de vobis nos fefellit opinio. Nam quum propter virtutis vestrae famam existimassemus, vos nobis praeconem, qui nos provocaret, missuros esse, et cum solis Persis velle dimicare; nos ad hoc ipsum parati, nihil tale vos vidimus facientes, sed metu terroreque refugientes. Nunc igitur, quoniam vos non priores hanc nobis proposuistis conditionem, nos eam vobis ultro proponimus. Quidni pro Graecis vos, qui fortissimi esse existimamini, pro Barbaris autem nos, pari utrimque numero pugnemus? Et siquidem placuerit ut caeteri etiam pugnent, pugnent illi deinde post nos! Sin hoc non placet, sed satis esse iudicaritis ut nos soli pugnemus, decernamus igitur! et, utri nostrûm vicerint, hi pro universo exercitu vicisse censeantur. (49.)

Ὁ μὲν, ταῦτα εἴπας τε καὶ ἐπισχὼν χρόνον, ὥς οἱ 49
οὐδεὶς οὐδὲν ὑπεκρίνετο, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω· ἀπελθὼν δὲ ἐσήμαινε Μαρδονίῳ τὰ καταλαβόντα. Ὁ δὲ, περιχαρὴς γενόμενος καὶ ἐπαρθεὶς ψυχρῇ νίκῃ, ἐπῆκε τὴν ἵππον ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας. ὡς δὲ ἐπήλασαν οἱ ἱππόται, ἐσινέοντο πᾶσαν τὴν στρατιὴν τὴν Ἑλληνικὴν, ἐσακοντίζοντές τε καὶ τοξεύοντες, ὥστε ἱπποτοξόται τε ἐόντες, καὶ προσφέρεσθαι ἄποροι· τήν τε κρήνην τὴν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς ὑδρεύετο πᾶν τὸ στράτευμα τὸ Ἑλληνικὸν, συνετάραξαν καὶ συνέχωσαν. ἔσαν μὲν ὦν κατὰ τὴν κρήνην Λακεδαιμόνιοι τεταγμένοι μοῦνοι· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Ἕλλησι ἡ μὲν κρήνη πρόσω ἐγίνετο, ὡς ἕκαστοι ἔτυχον τεταγμένοι, ὁ δὲ Ἀσωπὸς ἀγχοῦ. ἐρυκόμενοι δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ, οὕτω δὴ ἐπὶ τὴν κρήνην

His dictis praeco aliquantisper substitit: ut vero nemo ei respondit, reversus est, et *Mardonio* quid acciderit renunciavit. Tum ille, vehementer gavisus, et frigidâ elatus victoriâ, *equitatum adversus Graecos* misit. Et adcurrentes equites universum Graecorum exercitum incommodabant, et iacula in eos torquentes, et sagittas ex arcibus emittentes: quippe sagittarii erant equites, nec cum eis comminus congredi poterant Graeci. Iidem etiam fontem *Gargaphiam*, unde aquabatur universus Graecorum exercitus, turbabant et obstruebant. Et erant quidem prope illum fontem soli Lacedaemonii locati; reliqui vero Graeci, prout quique locati erant, longius aberant a fonte, *Asopum* autem in propinquo habebant. Sed quoniam ab Asopo arcebantur, ad eumdem fontem

ἐφοίτεον· ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ γάρ σφι οὐκ ἐξῆν ὕδωρ φο-
ρέεσθαι, ὑπό τε τῶν ἱππέων καὶ τοξευμάτων.
50. *Τούτου δὲ τοιούτου γινομένου, οἱ τῶν Ἑλλήνων στρα-*
τηγοὶ, ἅτε τοῦ τε ὕδατος στερηθείσης τῆς στρατιῆς, καὶ
ὑπὸ τῆς ἵππου ταρασσομένης, συνελέχθησαν περὶ αὐ-
τέων τε τουτέων καὶ ἄλλων, ἐλθόντες παρὰ Παυσανίην
ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας. ἄλλα γὰρ, τουτέων τοιούτων ἐόν-
των, μᾶλλόν σφεας ἐπελύπεε. οὔτε γὰρ σιτία εἶχον
ἔτι, οἵ τέ σφεων ὀπέωνες, ἀποπεμφθέντες ἐς Πελοπόν-
νησον ὡς ἐπισιτιεύμενοι, ἀποκεκλέατο ὑπὸ τῆς ἵππου,
51 *οὐ δυνάμενοι ἀπικέσθαι ἐς τὸ στρατόπεδον. Βουλευο-*
μένοισι δὲ τοῖσι στρατηγοῖσι ἔδοξε, ἢν ὑπερβάλωνται
κείνην τὴν ἡμέρην οἱ Πέρσαι συμβολὴν μὴ ποιεύμενοι,
ἐς τὴν νῆσον ἰέναι. ἡ δέ ἐστι ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ καὶ τῆς
κρήνης τῆς Γαργαφίης, ἐπ᾽ ᾗ ἐστρατοπεδεύοντο τότε,

aquatum iverant; ex fluvio enim aquari prohibebantur ab equitum missilibus.

(50.) In hoc rerum statu, quum aquâ careret exercitus, et ab equitatu hostium incommodaretur, Graecorum duces convocavit *Pausanias*, ut ad se in dextrum cornu convenirent, et de his ipsis rebus itemque de aliis deliberarent. Nam, praeter haec, aliis etiam incommodis premebantur: cibaria enim illos defecerant; famulique eorum, ad subvehendum commeatum in Peloponnesum missi, interclusi erant ab equitatu, ut in castra pervenire non possent. (51.) Deliberantibus ducibus placuit, ut, si eo die Persae supersederent praelium committere, ipsi in insulam se conferrent. Abest haec decem stadia a fonte Gargaphia, ad quem tunc castra habe-

δέκα σταδίους ἀπέχουσα, πρὸ τῆς Πλαταιέων πόλιος. νῆσος δὲ οὕτω ἂν εἴη ἐν ἠπείρῳ· σχιζόμενος ὁ ποταμὸς ἄνωθεν ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος ῥέει κάτω ἐς τὸ πεδίον, διέχων ἀπ᾽ ἀλλήλων τὰ ῥέεθρα ὅσονπερ τρία στάδια· καὶ ἔπειτα συμμίσγει ἐς τὠυτό· οὔνομα δέ οἱ Ὠερόη. Θυγατέρα δὲ ταύτην λέγουσι εἶναι Ἀσωποῦ οἱ ἐπιχώριοι. Ἐς τοῦτον δὴ τὸν χῶρον ἐβουλεύσαντο μεταναστῆναι, ἵνα καὶ ὕδατι ἔχωσι χρᾶσθαι ἀφθόνῳ, καὶ οἱ ἱππέες σφέας μὴ σινοίατο, ὥσπερ κατ᾽ ἰθὺ ἐόντων. μετακινέεσθαί τε ἐδόκεε τότε ἐπεὰν τῆς νυκτὸς ᾖ δευτέρη φυλακὴ, ὡς ἂν μὴ ἰδοίατο οἱ Πέρσαι ἐξορμεωμένους, καί σφεας ἑπόμενοι ταράσσοιεν οἱ ἱππόται. ἀπικομένων δὲ ἐς τὸν χῶρον τοῦτον, τὸν δὴ ἡ Ἀσωπὶς Ὠερόη περισχίζεται, ῥέουσα ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος, ὑπὸ τὴν νύκτα ταύτην ἐδόκεε τοὺς ἡμίσεας ἀποστέλλειν τοῦ στρατοπέδου πρὸς

bant, estque ante urbem Plataeensium. Ita insula fuerit in continente: nempe fluvius a Cithaerone monte in planitiem decurrit in duos alveos divisus, tria fere stadia a se invicem distantes, et deinde in unum confluit: nomen ei est *Oëroë*, *filiam*que hanc esse *Asopi* aiunt huius regionis incolae. Hunc in locum transferre castra constituerunt, quo et aquae haberent copiam, nec ab equitibus, sicut dum ex adverso stabant, infestarentur. Movere autem placuit castra sub secundam noctis vigiliam, ne Persae illos viderent abeuntes, nec equites illos sequerentur et incommodarent. Deinde constituerant, quando in hunc locum pervenissent, quem Asopi filia Oëroë e Cithaerone decurrens circumfluit, eadem nocte dimidiam copiarum partem ad Cithaeronem mittere,

τὸν Κιθαιρῶνα, ὡς ἀναλάβοιεν τοὺς ὀπέωνας τοὺς ἐπὶ
τὰ σιτία οἰχομένους· ἔσαν γὰρ ἐν τῷ Κιθαιρῶνι ἀπολε-
52 λαμμένοι. Ταῦτα βουλευσάμενοι, κείνην μὲν τὴν ἡμέ-
ρην πᾶσαν, προσκειμένης τῆς ἵππου, ἔχον πόνον ἄτρυ-
τον. ὡς δὲ ἥ τε ἡμέρη ἔληγε, καὶ οἱ ἱππέες ἐπέπαυν-
το, νυκτὸς δὴ γενομένης, καὶ ἐούσης τῆς ὥρης ἐς τὴν
συνέκειτό σφι ἀπαλλάσσεσθαι, ἐνθαῦτα ἀερθέντες οἱ
πολλοὶ ἀπαλλάσσοντο· ἐς μὲν τὸν χῶρον ἐς τὸν συνέ-
κειτο, οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες· οἱ δὲ, ὡς ἐκινήθησαν, ἔφευ-
γον ἄσμενοι τὴν ἵππον πρὸς τὴν Πλαταιέων πόλιν· φεύ-
γοντες δὲ, ἀπικνέονται ἐπὶ τὸ Ἡραῖον. τὸ δὲ πρὸ τῆς
πόλιός ἐστι τῆς Πλαταιέων, εἴκοσι σταδίους ἀπὸ τῆς
κρήνης τῆς Γαργαφίης ἀπέχον. ἀπικόμενοι δὲ, ἔθεντο
53 πρὸ τοῦ ἱροῦ τὰ ὅπλα. Καὶ οἱ μὲν περὶ τὸ Ἡραῖον
ἐστρατοπεδεύοντο· Παυσανίης δὲ, ὁρέων σφέας ἀπαλ-

ad recipiendc:s famulos, qui commeatum advecturi abierant: erant enim in Cithaerone interclusi. (52.) Haec quum ita decrevissent, toto illo die ab equitatu pressi, immensum sustinuerunt laborem. Ut vero dies defecit, destiteruntque equites, facta nocte et adpropinquante hora qua ut discederent erat constitutum, tum vero plerique collectis vasis discesserunt; non illi locum, de quo convenerat, petere in animo habentes; sed, simulac moveri coeperunt, laeti effugisse equitatum, versus Plataeensium urbem fugientes, ad *Heraeum* [Iunonis templum] pervenerunt, quod est ante Plataeensium urbem, viginti stadia a Gargaphia distans; ibique ante templum consederunt. (53.) Hi igitur circa Heraeum castra habuere. *Pausanias* vero, postquam illos vidit ca-

λασσομένους ἐκ τοῦ στρατοπέδου, παρήγγελλε καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι, ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα, ἰέναι κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς προϊόντας· νομίσας αὐτοὺς ἐς τὸν χῶρον ἰέναι, ἐς τὸν συνεθήκαντο. Ἐνθαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι ἄρτιοι ἔσαν τῶν ταξιαρχέων πείθεσθαι Παυσανίῃ· Ἀμομφάρετος δὲ ὁ Πολιάδεω, λοχηγέων τοῦ Πιτανητέων λόχου ,,οὐκ, ἔφη, τοὺς ξείνους φεύξεσθαι, οὐδὲ ἑκὼν εἶναι αἰσχυνέειν τὴν Σπάρτην·" ἐθώμαζέ τε ὁρέων τὸ ποιεύμενον, ἅτε οὐ παραγενόμενος τῷ προτέρῳ λόγῳ. ὁ δὲ Παυσανίης τε καὶ ὁ Εὐρυάναξ δεινὸν μὲν ἐποιεῦντο τὸ μὴ πείθεσθαι ἐκεῖνον σφίσι, δεινότερον δὲ ἔτι, κείνου ταῦτα νενωμένου, ἀπολιπεῖν τὸν λόχον τὸν Πιτανήτην, μὴ, ἢν ἀπολίπωσι ποιεῦντες τὰ συνεθήκαντο τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι, ἀπόληται ὑπολειφθεὶς αὐτός τε Ἀμομφάρετος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. ταῦτα λογιζόμενοι, ἀτρέ-

stris egredientes, ratus eum locum illos, de quo convenerat, petere, Lacedaemonios etiam arma iussit capere, et eadem viâ, qua caeteri praecessissent, progredi. Ibi tunc, quum alii omnes ordinum ductores parati essent Pausaniae obsequi, unus *Amompharetus*, Poliadae filius, manipulum ducens Pitanetarum, ait *se non fugiturum peregrinos, neque ultro ignominiam adspersurum Spartanis;* miratusque est, ubi quid ageretur vidit: nec enim superiori colloquio interfuerat. Pausaniae vero et Euryanacti indigna res visa est, imperio non obtemperare centurionem, adhuc vero indignior, deserere manipulum Pitanetarum, quoniam ita dux illorum animatus esset; quippe veriti, ne, si illo relicto facerent quae cum caeteris Graecis constituissent, desertus periret

μας εἶχον τὸ στρατόπεδον τὸ Λακωνικὸν, καὶ ἐπειρῶν-
το πείθοντές μιν ὡς οὐ χρεὸν εἴη ταῦτα ποιέειν.
54 Καὶ οἱ μὲν παρηγόρεον Ἀμομφάρετον, μοῦνον Λα-
κεδαιμονίων τε καὶ Τεγεητέων λελειμμένον. Ἀθηναῖοι
δὲ ἐποίευν τοιάδε. εἶχον ἀτρέμας σφέας αὐτοὺς ἵνα ἐτά-
χθησαν, ἐπιστάμενοι τὰ Λακεδαιμονίων φρονήματα,
ὡς ἄλλα φρονεόντων καὶ ἄλλα λεγόντων. ὡς δὲ ἐκι-
νήθη τὸ στρατόπεδον, ἔπεμπον σφέων ἱππέα, ὀψόμε-
νόν τε εἰ πορεύεσθαι ἐπιχειρέοιεν οἱ Σπαρτιῆται, εἴ τε
καὶ τὸ παράπαν μὴ διανοεῦνται ἀπαλλάσσεσθαι· ἐπεί-
55 ρεσθαί τε Παυσανίην τὸ χρεὸν εἴη ποιέειν. Ὡς δὲ ἀπί-
κετο ὁ κῆρυξ ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, ὥρα τέ σφεας
κατὰ χώρην τεταγμένους, καὶ ἐς νείκεα ἀπιγμένους
αὐτέων τοὺς πρώτους. ὡς γὰρ δὴ παρηγορέοντο τὸν

Amompharetus cum suis. Id secum reputantes, gradum sistere iusserunt Laconicas copias, et persuadere homini conati sunt, non recte eum facere.

(54.) Dum illi Amompharetum adhortantur, unum ex omnibus Lacedaemoniis et Tegeatis pone manentem; interim *Athenienses* haec fecerant. Quieti steterant in vestigio ubi locati erant, bene gnari moris Lacedaemoniorum, alia saepe cogitantium, alia dicentium. Ut autem movere se coepit exercitus, equitem de suis miserunt, qui spectaret utrum Lacedaemonii discedere adgrederentur, an omnino de profectione non cogitarent; tum qui ex Pausania quaereret, quid ipsis esset faciendum. (55.) Ubi ad Lacedaemonios pervenit praeco, vidit illos eo loci instructos stantes, et primores illorum inter se altercantes. Quum enim *Amompharetum* hortati essent

Ἀμομφάρετον ὅ τε Εὐρυάναξ καὶ ὁ Παυσανίης, μὴ κινδυνεύειν μένοντας μούνους Λακεδαιμονίων, οὔ κως ἔπειθον· ἐς ὃ ἐς νείκεά τε συμπεσόντες ἀπικέατο, καὶ ὁ κῆρυξ τῶν Ἀθηναίων παρίστατό σφι ἀπιγμένος. νεικέων δὲ ὁ Ἀμομφάρετος, λαμβάνει πέτρον ἀμφοτέρῃσι τῇσι χερσὶ, καὶ τιθεὶς πρὸ ποδῶν τῶν Παυσανίεω „ ταύτῃ τῇ ψήφῳ ψηφίζεσθαι, ἔφη, μὴ φεύγειν τοὺς ξείνους.“ ξείνους λέγων τοὺς βαρβάρους. ὁ δὲ, μαινόμενον καὶ οὐ φρενήρεα καλέων ἐκεῖνον, πρός τε τὸν Ἀθηναίων κήρυκα ἐπειρωτῶντα τὰ ἐντεταλμένα, λέγειν ὁ Παυσανίης ἐκέλευε τὰ παρεόντα σφι πρήγματα, ἐχρήϊζέ τε τῶν Ἀθηναίων προσχωρῆσαί τε πρὸς ἑωυτοὺς, καὶ ποιέειν περὶ τῆς ἀπόδου τά περ ἂν καὶ σφεῖς. Καὶ ὁ 56
μὲν ἀπαλλάσσετο ἐς τοὺς Ἀθηναίους. τοὺς δὲ ἐπεὶ ανα-

Euryanax et ***Pausanias***, ne solus Lacedaemoniorum ibi manens se suosque in periculum adduceret, minime ei persuaserunt; et ad extremum eo ventum est, ut ad mutua convicia descenderent, quo tempore adveniens praeco Atheniensis coram eis stetit. Et maledictis illos incessens ***Amompharetus***, ambabus manibus sublato saxo, eoque ante pedes posito Pausaniae, *Hoc calculo*, ait, *suffragium ego fero, non debere nos fugere peregrinos:* nempe *peregrinos* Barbaros dicens. Quem *furiosum* et *male sanum* adpellans ***Pausanias***, mox ad praeconem Atheniensium conversus, interrogantem quod ei mandatum erat, iussit hunc, *illis quid hic ageretur nunciare, suoque nomine rogare Athenienses, ut ad se venirent, et de discessu facerent quod ipsos vidissent facere.* (56.) Et ille quidem ad

κρινομένους πρὸς ἑωυτοὺς ἠὼς κατελάμβανε, ἐν τούτῳ
τῷ χρόνῳ κατήμενος ὁ Παυσανίης, οὐ δοκέων τὸν Ἀμομ-
φάρετον λείψεσθαι τῶν ἄλλων Λακεδαιμονίων ἀποστει-
χόντων, (τὰ δὴ καὶ ἐγένετο,) σημήνας ἀπῆγε διὰ τῶν
κολωνῶν τοὺς λοιποὺς πάντας· εἵποντο δὲ καὶ Τεγεῆ-
ται. Ἀθηναῖοι δὲ ταχθέντες ἤισαν τὰ ἔμπαλιν ἢ Λα-
κεδαιμόνιοι. οἱ μὲν γὰρ τῶν τε ὄχθων ἀντείχοντο καὶ
τῆς ὑπωρείης τοῦ Κιθαιρῶνος, φοβεόμενοι τὴν ἵππον·
57 Ἀθηναῖοι δὲ, κάτω τραφθέντες ἐς τὸ πεδίον. Ἀμομ-
φάρετος δὲ, ἀρχήν τε οὐδαμᾶ δοκέων Παυσανίην τολ-
μήσειν σφέας ἀπολιπεῖν, περιείχετο αὐτοῦ μένοντας μὴ
ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν· προτερεόντων δὲ τῶν σὺν Παυσανίῃ,
καταδόξας αὐτοὺς ἰθείῃ τέχνῃ ἀπολιπεῖν αὐτὸν, ἀνα-
λαβόντα τὸν λόχον τὰ ὅπλα ἦγε βάδην πρὸς τὸ ἄλλο

Athenienses rediit. Hos vero ut inter se disceptantes aurora deprehendit, *Pausanias*, quum adhuc ibidem mansisset, existimans Amompharetum, si reliqui Lacedaemonii discessissent, non ibi solum mansurum, (id quod etiam accidit) dato imperio caeteros omnes abduxit per clivos; et Tegeatae quoque sequebantur. *Athenienses* vero, ordine instructi, contrariâ quam *Lacedaemonii* viâ incedebant: hi enim metu equitatus clivos sequebantur et radices Cithaeronis; Athenienses vero infra per planitiem progrediebantur. (57.) *Amompharetus* autem, prorsus persuasus nequaquam ausurum *Pausaniam* se suosque deserere, etiam nunc institit ut ibi manerent, nec desererent stationem: at, ubi iam longius progressum Pausaniam cum suis vidit, tunc ratus revera illos sese deseruisse, manipulum suum arma

στῖφος. τὸ δὲ, ἀπελθὸν ὅσον τε δέκα στάδια, ἀνέμενε τὸν Ἀμομφαρέτου λόχον, περὶ ποταμὸν Μολόεντα ἱδρυμένον Ἀργιόπιόν τε χῶρον καλεόμενον, τῇ καὶ Δήμητρος Ἐλευσινίης ἱρὸν ἧσται. ἀνέμενε δὲ τοῦδε εἵνεκα, ἵνα, ἢν μὴ ἀπολίπῃ τὸν χῶρον ἐν τῷ ἐτετάχατο ὁ Ἀμομφάρετός τε καὶ ὁ λόχος, ἀλλ' αὐτοῦ μένωσι, βοηθέοι ὀπίσω παρ' ἐκείνους. Καὶ οἵ τε ἀμφὶ τὸν Ἀμομφάρετον παρεγίνοντό σφι, καὶ ἡ ἵππος ἡ τῶν Βαρβάρων προσέκειτο πᾶσα. οἱ γὰρ ἱππόται ἐποίευν οἷον καὶ ἐώθεσαν ποιέειν αἰεί· ἰδόντες δὲ τὸν χῶρον κεινὸν, ἐν τῷ ἐτετάχατο οἱ Ἕλληνες τῇσι προτέρῃσι ἡμέρῃσι, ἤλαυνον τοὺς ἵππους αἰεὶ τὸ πρόσω· καὶ ἅμα καταλαβόντες, προσεκέατό σφι.

capere iussit, eumque militari gradu ad reliquum agmen adduxit. At illi, postquam decem fere stadia progressi erant, exspectaverunt Amomphareti manipulum, circa fluvium Moloëntem resistentes et circa locum cui Argiopio nomen, ubi templum est Cereris Eleusiniae. Manserunt autem ibi hoc consilio, quo, si stationem qua locatus erat non relinqueret Amompharetus eiusque manipulus, sed ibi manerent, redirent ipsi eisque succurrerent. Vixdum ad illos pervenerat Amompharetus, quum universus Barbarorum equitatus eis instabat. Etenim equites pro suo more castris Graecorum adequitantes, quum vacuum vidissent locum, quo illi superioribus diebus steterant, ulterius continuo equos adegerunt: et simulatque Graecos adsecuti sunt, protinus eis institerunt.

58 Μαρδόνιος δὲ, ὡς ἐπύθετο τοὺς Ἕλληνας ἀποιχομένους ὑπὸ νύκτα, εἶδέ τε τὸν χῶρον ἐρῆμον, καλέσας τὸν Ληρισσαῖον Θώρηκα, καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ Εὐρύπυλον καὶ Θρασυδήϊον, ἔλεγε· „Ὦ παῖδες Ἀλεύεω, „ἔτι τί λέξετε, τάδε ὁρέοντες ἐρῆμα; ὑμεῖς γὰρ οἱ „πλησιόχωροι ἐλέγετε Λακεδαιμονίους οὐ φεύγειν ἐκ „μάχης, ἀλλὰ ἄνδρας εἶναι τὰ πολέμια πρώτους· „τοὺς πρότερόν τε μετισταμένους ἐκ τῆς τάξιος εἴδετε, „νῦν τε ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα καὶ οἱ πάντες ὁρέο„μεν διαδράντας. διέδεξάν τε, ἐπεί σφεας ἔδεε πρὸς „τοὺς ἀψευδέως ἀρίστους ἀνθρώπων μάχῃ διακριθῆναι, „ὅτι οὐδένες ἄρα ἐόντες, ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἕλλησι „ἐναπεδεικνύατο. Καὶ ὑμῖν μὲν, ἐοῦσι Περσέων ἀπεί„ροισι, πολλή ἔκ γε ἐμεῦ ἐγίνετο συγγνώμη, ἐπαι-

(58.) *Mardonius*, ut Graecos noctu discessisse cognovit, locumque vacuum vidit, Larissaeum Thoracem vocavit eiusque fratres Eurypylum et Thrasydeium, eosque his verbis est adlocutus: *Nunc quid porro dicetis, filii Aleuae, loca haec vacua videntes? Nam vos, horum hominum finitimi, dicebatis non fugere Lacedaemonios ex pugna, sed bellica virtute primarios esse viros: quos et paulo ante vidistis stationem deserere, et nunc cuncti videmus proxima nocte prorsus profugisse. Nempe, ubi acie illis decernendum fuit cum eis qui revera fortissimi sunt hominum, ostenderunt, se, quum sint nihili homines, inter Graecos, qui nec ipsi ullius frugis sunt, eminuisse. Ac vobis quidem, quibus Persarum virtus minus comperta est, facile ignovi, laudantibus hos homines,*

„νεόντων τούτους, τοῖσί τι καὶ συνηδέατε· Ἀρταβάζου δὲ θῶμα καὶ μᾶλλον ἐποιεύμην, τὸ καὶ καταῤῥωδῆσαι Λακεδαιμονίους, καταῤῥωδήσαντά τε, ἀποδέξασθαι γνώμην δειλοτάτην, ὡς χρεὸν εἴη ἀναζεύξαντας τὸ στρατόπεδον, ἰέναι ἐς τὸ Θηβαίων ἄστυ πολιορκησομένους· τὴν ἔτι πρὸς ἐμεῦ βασιλεὺς πεύσεται. Καὶ τουτέων μὲν ἑτέρωθι ἔσται λόγος· νῦν δὲ ἐκείνοισι ταῦτα ποιεῦσι οὐκ ἐπιτρεπτέα ἐστὶ, ἀλλὰ διωκτέοι εἰσὶ, ἐς ὃ καταλαμφθέντες δώσουσι ἡμῖν τῶν δὴ ἐποίησαν Πέρσας πάντων δίκας.“ Ταῦτα 59
εἴπας, ἦγε τοὺς Πέρσας δρόμῳ, διαβάντας τὸν Ἀσωπὸν, κατὰ στίβον τῶν Ἑλλήνων, ὡς δὴ ἀποδιδρησκόντων· ἐπεῖχέ τε ἐπὶ Λακεδαιμονίους τε καὶ Τεγεήτας μούνους· Ἀθηναίους γὰρ τραπομένους ἐς τὸ πεδίον, ὑπὸ

quorum res quaedam bene gestae vobis innotuerunt: sed tanto magis Artabazum miratus sum, Lacedaemonios pertimescentem, et timore perculsum ignavissimam dicentem sententiam, movenda nobis esse castra, et in Thebanorum urbem secedendum, nempe ibi obsidendis: quam sententiam etiam Rex ex me cognoscet. Sed de his quidem aliâs disserendi locus erit: nunc vero illis, ut nos effugiant, non est permittendum; sed persequi eos oportet, donec deprehensi poenas nobis dederint omnium quae adversus Persas patrarunt. (59.) Haec locutus *Mardonius*, Persas Asopo superato cursim duxit, vestigia secutus Graecorum, tamquam fugientium: duxit autem adversus solos Lacedaemonios et Tegeatas; nam Athenienses, per planitiem euntes, obstantibus clivis non conspexerat. Et reli-

τῶν ὄχθων οὐ κατώρα. Πέρσας δὲ ὁρέοντες ὡρμημένους διώκειν τοὺς Ἕλληνας οἱ λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τελέων ἄρχοντες, αὐτίκα πάντες ἦραν τὰ σημήϊα, καὶ ἐδίωκον ὡς ποδῶν ἕκαστος εἶχον, οὔτε κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέντες, οὔτε τάξι. καὶ οὗτοι μὲν βοῇ τε καὶ ὁμίλῳ ἐπήϊσαν, ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἕλληνας.

60 Παυσανίης δὲ, ὡς προσέκειτο ἡ ἵππος, πέμψας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἱππέα, λέγει τάδε· „Ἄνδρες „Ἀθηναῖοι, ἀγῶνος μεγίστου προκειμένου, ἐλευθέρην „εἶναι ἢ δεδουλωμένην τὴν Ἑλλάδα, προδεδόμεθα ὑπὸ „τῶν συμμάχων, ἡμεῖς τε οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ „ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα διαδράντων. νῦν ὦν δέδοκται τὸ ἐνθεῦτεν τὸ ποιητέον ἡμῖν· „ἀμυνομένους γὰρ τῇ δυνάμεθα ἄριστα περιστέλλειν

quarum barbaricarum duces copiarum, ut Persas viderunt ad persequendos Graecos egressos, protinus et ipsi omnes sublatis signis raptim secuti sunt, ut quique pedibus valebant, nullo ordine, non instructa acie. Ita igitur hi cum clamore et tumultu adcurrerunt, tamquam primo impetu Graecos oppressuri.

(60.) *Pausanias*, quum instaret equitatus, equitem ad Athenienses misit, qui ipsius verbis haec illis diceret: *Cives Athenienses! quum maximum nobis propositum sit certamen, quo id agitur, libera-ne maneat Graecia, an servitutem sit servitura, proditi sumus tam nos Lacedaemonii, quam vos Athenienses, a sociis, qui proxima nocte fugâ se proripuerunt. Nunc igitur decretum est quid sit nobis faciendum: nempe pugnare opor-*

„ἀλλήλους. εἰ μέν νυν ἐς ὑμέας ὥρμησε ἀρχὴν ἡ ἵπ-
„πος, χρῆν δὴ ἡμέας τε, καὶ τοὺς μετ' ἡμέων τὴν
„Ἑλλάδα οὐ προδιδόντας Τεγεήτας, βοηθέειν ὑμῖν· νῦν
„δὲ, ἐς ἡμέας γὰρ ἅπασα κεχώρηκε, δίκαιοί ἐστε
„ὑμεῖς πρὸς τὴν πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυ-
„νέοντες ἰέναι. Εἰ δ' ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελάβηκε
„ἀδύνατόν τι βοηθέειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς τοξότας ἀπο-
„πέμψαντες χάριν θέσθε. συνοίδαμεν δὲ ὑμῖν ὑπὸ τὸν
„παρεόντα τόνδε πόλεμον ἐοῦσι πολλὸν προθυμοτάτοισι,
„ὥστε καὶ ταῦτα ἐσακούειν." Ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς 61
ἐπύθοντο, ὡρμέατο βοηθέειν, καὶ τὰ μάλιστα ἐπαμύ-
νειν. καί σφι ἤδη στείχουσι ἐπιτίθενται οἱ ἀντιταχθέντες
Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλῆος γενομένων, ὥστε μηκέτι

tet quam fortissime possumus, et mutuo nobis succurrere. Igitur si in vos primos irruisset equitatus, oporteret nos et Tegeatas, qui nobiscum sunt neque Graeciam prodiderunt, vobis succurrere. Nunc vero quum in nos universus ingruit, aequum est ut vos laborantibus maxime partibus exercitus suppetias veniatis. Sin vos ipsi occupati estis ut succurrere nobis non possitis, hoc saltem nobis gratificamini ut sagittarios vestros ad nos dimittatis. Quum compertum sit nobis, quam singulare studium ad hoc exsequendum bellum adhibeatis, non dubitamus vos gratum hoc nobis facturos. (61.) His auditis, *Athenienses* parati erant illis succurrere, et quantam maximam possent opem ferre. Iamque iter erant ingressi, quum subito in illos impetum fecerunt Graeci a Barbarorum partibus stantes, qui illis in acie fuerant oppositi: quo facto,

δύνασθαι βοηθῆσαι· τὸ γὰρ προσκείμενόν σφεας ἐλύπεε. Οὕτω δὴ μουνωθέντες Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεῆται, ἐόντες σὺν ψιλοῖσι, ἀριθμὸν, οἱ μὲν, πεντακισμύριοι, Τεγεῆται δὲ, τρισχίλιοι· (οὗτοι γὰρ οὐδαμᾶ ἀπεσχίζοντο ἀπὸ Λακεδαιμονίων·) ἐσφαγιάζοντο, ὡς συμβαλέοντες Μαρδονίῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ παρεούσῃ. καὶ, οὐ γάρ σφι ἐγίνετο τὰ σφάγια χρηστὰ, ἔπιπτόν τε αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ, καὶ πολλῷ πλεῦνες ἐτρωματίζοντο. Φράξαντες γὰρ τὰ γέῤῥα οἱ Πέρσαι, ἀπίεσαν τῶν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως οὕτω, ὥστε πιεζομένων τῶν Σπαρτιητέων, καὶ τῶν σφαγίων οὐ γινομένων, ἀποβλέψαντα τὸν Παυσανίην πρὸς τὸ Ἡραῖον τὸ Πλαταιέων, ἐπικαλέσασθαι τὴν θεὸν, χρηΐζοντα μηδαμῶς σφέας ψευσθῆναι τῆς ἐλπίδος.

62 Ταῦτα δ' ἔτι τούτου ἐπικαλευμένου, προεξαναστάν-

iam succurrere istis non potuere, ipsi ab adgredientibus infestati. Itaque soli relicti *Lacedaemonii* et *Tegeatae*, (simul cum levi armatura, quinquagies mille Lacedaemonii, et ter mille Tegeatae: nam hi numquam ab illis discesserunt:) sacra fecerunt, quippe cum *Mardonio* et exercitu qui cum eo erat conflicturi. Quumque nihil laeti portenderent victimae, multi interim eorum ceciderunt, et multo plures vulnerabantur. Etenim Persae, vallo e cratibus facto, adeo immensam in illos vim sagittarum emiserunt, ut *Pausanias*, quum perlitare non posset, et valde premerentur Lacedaemonii, Iunonis templum respiciens, quod ad *Plataeas* est, deam invocaret, orans ne spem ipsorum frustraretur.

(62.) Dum ille adhuc deam invocat, priores sur-

τες πρότεροι οἱ Τεγεῆται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρβάρους. καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι αὐτίκα μετὰ τὴν εὐχὴν τὴν Παυσανίεω, ἐγίνετο θυομένοισι τὰ σφάγια χρηστά. ὡς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγένετο, ἐχώρεον καὶ οὗτοι ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι, τὰ τόξα μετέντες. Ἐγίνετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέῤῥα μάχη. ὡς δὲ ταῦτα ἐπεπτώκεε, ἤδη ἐγίνετο μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον, καὶ χρόνον ἐπὶ πολλὸν, ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὠθισμόν· τὰ γὰρ δόρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήματι μέν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἕσσονες ἔσαν οἱ Πέρσαι· ἄνοπλοι δὲ ἐόντες, καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες ἔσαν, καὶ οὐκ ὁμοῖοι τοῖσι ἐναντίοισι σοφίην. προεξαΐσσοντες δὲ κατ' ἕνα, καὶ δέκα, καὶ πλεῦνές τε καὶ ἐλάσσονες συστρεφόμενοι, ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας, καὶ διεφθείροντο. Τῇ δὲ ἐτύγχανε αὐτὸς ἐὼν 63

gunt *Tegeatae*, et in hostem tendunt. Mox vero etiam *Lacedaemoniis* post preces a *Pausania* peractas, laetae fuerunt victimae. Qui ut tandem perlitarunt, ipsi quoque adversus *Persas* pergunt; et illis Persae, relictis arcubus, obviam ire instituunt. Primum igitur fit praelium apud crates: quae ubi corruerunt, atrox iam fit pugna apud ipsum Cereris templum, eaque diuturna, donec eo ventum est ut velut in turba vir virum premeret: nam hastas Graecorum prehendentes barbari frangebant. Et studio quidem ac robore non inferiores erant Persae: sed praeterquam quod leviter erant armati, ignari etiam fuere pugnae Graecorum, et solertiâ cedebant adversariis. Procurrentes singuli, aut deni, et modo plures, modo pauciores, globo facto irruebant in

Μαρδόνιος, ἀπ' ἵππου τε μαχόμενος λευκοῦ, ἔχων τε
περὶ ἑωυτὸν λογάδας Περσέων τοὺς ἀρίστους χιλίους,
ταύτῃ δὴ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναντίους ἐπίεσαν. ὅσον μέν
νυν χρόνον Μαρδόνιος περιῆν, οἱ δὲ ἀντεῖχον, καὶ ἀμυ-
νόμενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων· ὡς
δὲ Μαρδόνιος ἀπέθανε, καὶ τὸ περὶ ἐκεῖνον τεταγμένον,
ἐὸν ἰσχυρότατον, ἔπεσε, οὕτω δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐτρά-
ποντο, καὶ εἶξαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πλεῖστον γάρ
σφεας ἐδηλέετο ἡ ἐσθὴς, ἐρῆμος ἐοῦσα ὅπλων· πρὸς
64 γὰρ ὁπλίτας ἐόντες γυμνῆτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο. Ἐν-
θαῦτα ἥ τε δίκη τοῦ φόνου τοῦ Λεωνίδεω, κατὰ τὸ
χρηστήριον, τοῖσι Σπαρτιήτῃσι ἐκ Μαρδονίου ἐπιτελέε-
το· καὶ νίκην ἀναιρέεται καλλίστην ἁπασέων τῶν ἡμεῖς
ἴδμεν, Παυσανίης ὁ Κλεομβρότου τοῦ Ἀναξανδρίδεω.

Spartanos; et ab his interficiebantur. (63.) Qua parte quidem ipse *Mardonius* erat, ex candido equo pugnans, secumque selectos habens mille fortissimos Persarum, ibi vehementer hi premebant adversarios. Quoad igitur Mardonius vixit, etiam reliqui restiterunt, et fortiter pugnando multos straverunt Lacedaemonios: ut vero *interfectus Mardonius* est, et quod circa eum steterat robur virorum cecidit, tunc nimirum et reliqui terga verterunt, cesseruntque Lacedaemoniis. Maxime enim illis nocebat vestitus, scuto et loricâ carens: etenim cum gravi armatura leviter armati pugnabant. (64.) Ibi tunc poenam caedis Leonidae, secundum oraculi responsum, Spartanis Mardonius solvit: et nobilissimam omnium, quas novimus, *victoriam Pausanias retulit,* Cleombroti filius, Anaxandridae ne-

(τῶν δὲ κατύπερθέ οἱ προγόνων τὰ οὐνόματα εἴρηται ἐς
Λεωνίδην· ὡὐτοὶ γάρ σφι τυγχάνουσι ἐόντες.) Ἀποθνή-
σκει δὲ Μαρδόνιος ὑπὸ Ἀειμνήστου, ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ
λογίμου· ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ, ἔχων ἄν-
δρας τριηκοσίους, συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῳ, πολέμου
ἐόντος, Μεσσηνίοισι πᾶσι· καὶ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ
οἱ τριηκόσιοι. Ἐν δὲ Πλαταιῇσι οἱ Πέρσαι ὡς ἐτρά- 65
ποντο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔφευγον οὐδένα κόσμον
ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἑωυτῶν, καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύ-
λινον, τὸ ἐποιήσαντο ἐν μοίρῃ τῇ Θηβαΐδι. Θῶμα δέ
μοι, ὅκως παρὰ τῆς Δήμητρος τὸ ἄλσος μαχομένων,
οὐδὲ εἷς ἐφάνη τῶν Περσέων οὔτε ἐσελθὼν ἐς τὸ τέμενος,
οὔτε ἐναποθανὼν, περί τε τὸ ἱρὸν οἱ πλεῖστοι ἐν τῷ βε-
βήλῳ ἔπεσον. δοκέω δὲ, εἴ τι περὶ τῶν θείων πρηγμά-

pos. (Superiorum huius viri progenitorum nomina recensui, ubi de Leonida agebatur: sunt enim prorsus iidem.) Interfectus est autem Mardonius ab Aeimnesto, spectato inter Spartanos viro: qui insequente tempore, post hoc Medicum bellum, bello Messenico trecentos viros ducens, cum omnibus Messeniorum copiis ad Stenyclerum conflixit: et unà cum trecentis suis occubuit. (65.) Persae apud Plataeas a Lacedaemoniis fusi fugatique, nullo ordine ad castra sua confugerunt, in ligneum murum, quem in agro Thebano construxerant. Miror vero equidem, quî factum sit, quum ad Cereris lucum pugnata sit haec pugna, ut tamen nullus repertus fuerit Persarum, qui in locum deae sacrum aut intrarit aut in eo ceciderit, sed omnes in profana terra circa templum occubuerint. Opinor autem, (si modo fas

των δοκέειν δεῖ, ἡ θεὸς αὐτή σφεας οὐκ ἐδέξατο, ἐμπρήσαντας τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἐλευσῖνι ἀνακτόριον. Αὕτη μέν νυν ἡ μάχη ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο.

66 Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος αὐτίκα τε οὐκ ἀρέσκετο κατ᾽ ἀρχὰς λειπομένου Μαρδονίου ἀπὸ βασιλῆος, καὶ τότε πολλὰ ἀπαγορεύων, οὐδὲν ἤνυε, συμβάλλειν οὐκ ἐῶν. ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιάδε, ὡς οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖσι πρήγμασι τοῖσι ἐκ Μαρδονίου ποιευμένοισι. τῶν ἐστρατήγεε ὁ Ἀρτάβαζος, (εἶχε δὲ δύναμιν οὐκ ὀλίγην, ἀλλὰ καὶ ἐς τέσσερας μυριάδας ἀνθρώπων, περὶ ἑωυτόν·) τούτους, ὅκως ἡ συμβολὴ ἐγίνετο, εὖ ἐξεπιστάμενος τὰ ἔμελλε ἀποβήσεσθαι ἀπὸ τῆς μάχης, ἤϊε κατηρτισμένος, παραγγείλας κατὰ τὠυτὸ ἰέναι πάντας τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγέηται, ὅκως ἂν αὐτὸν ὁρέωσι σπουδῆς ἔχον-

LXVI. 9. ἤϊε. *Olim* ἦγε.

est de rebus divinis opinari aliquid) deam illos non recepisse, ut qui ipsius templum, quod Eleusisine fuit, cremassent. Hic igitur *Plataeensis pugnae exitus* fuit.

(66.) *Artabazo*, Pharnacis filio, initio statim non placuerat, Mardonium a rege in Graecia relinqui: idemque tunc, multum hortatus ne praelium Mardonius committeret, nihil profecerat. Itaque, utpote improbans Mardonii consilium, hanc iniit rationem. Quum suo sub imperio manum haberet haud exiguam, sed ad quadraginta hominum millia, his ordine compositis, quo tempore fiebat praelium, bene gnarus quis futurus esset exitus pugnae, egressus est, dato imperio, ut, qua ipse praeiret, sequerentur omnes eodem gradu quo ipsum vidissent praeeun-

τα. ταῦτα παραγγείλας, ὡς ἐς μάχην ἦγε δῆθεν τὸν
στρατόν· προτερέων δὲ τῆς ὁδοῦ, ὥρα καὶ δὴ φεύγοντας
τοὺς Πέρσας· οὕτω δὴ οὐκέτι τὸν αὐτὸν κόσμον κατηγέε-
το, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐτρόχαζε φεύγων, οὔτε ἐς τὸ
ξύλινον οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων τεῖχος, ἀλλ' ἐς Φωκέας,
ἐθέλων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἀπικέσθαι·
καὶ δὴ οὗτοι μὲν ταύτῃ ἐτράποντο. Τῶν δὲ ἄλλων 67
Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλῆος ἐθελοκακεόντων, Βοιωτοὶ
Ἀθηναίοισι ἐμαχέσαντο χρόνον ἐπὶ συχνόν. οἱ γὰρ μη-
δίζοντες τῶν Θηβαίων, οὗτοι ἔχον προθυμίην οὐκ ὀλίγην,
μαχεόμενοί τε καὶ οὐκ ἐθελοκακέοντες, οὕτω ὥστε τριη-
κόσιοι αὐτέων οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι ἐνθαῦτα ἔπεσον
ὑπὸ Ἀθηναίων. ὡς δὲ ἐτράποντο καὶ οὗτοι, ἔφευγον ἐς

tem. Hoc dato imperio, duxit illos, veluti in praelium duceret: sed quum ipse praegrederetur agmen, iamque fugientes conspexisset Persas; inde non amplius eodem ordine suos duxit, sed citato cursu fugam cum eis corripuit, non ligneum murum petens nec Thebanorum urbem, sed in Phocidem tendens, cupiensque quam primum ad Hellespontum pervenire. Hi igitur hanc in partem iter intenderunt. (67.) Graecorum, qui cum rege erant, maior pars de industria cessaverant: sed *Boeoti* perdiu cum *Atheniensibus* dimicarunt. Nam *Thebani,* cum Medis facientes, singulare studium adhibuere, fortiter pugnantes, minimeque ultro cedentes; ita ut eorum trecenti, primarii viri fortissimique, ibi ab Atheniensibus sint interfecti. Ut vero hi quoque terga vertere coacti sunt, Thebas se receperunt, non quidem ita (inconditâ fugâ) ut Persae, aut ut reliqua turba so-

τὰς Θήβας, οὐκ ἧπερ οἱ Πέρσαι, καὶ τῶν ἄλλων συμ-
μάχων ὁ πᾶς ὅμιλος, οὔτε διαμαχεσάμενος οὐδενὶ,
68 οὔτε τι ἀποδεξάμενος, ἔφευγον. Δηλοῖ τε ἐμοὶ ὅτι
πάντα τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἤρτηντο ἐκ Περ-
σέων, εἰ καὶ τότε οὗτοι, πρὶν ἢ καὶ συμμῖξαι τοῖσι
πολεμίοισι, ἔφευγον, ὅτι καὶ τοὺς Πέρσας ὥρων. οὕτω
τε πάντες ἔφευγον, πλὴν τῆς ἵππου τῆς τε ἄλλης καὶ
τῆς Βοιωτίης. αὕτη δὲ τοσαῦτα προσωφέλεε τοὺς φεύ-
γοντας, αἰεί τε πρὸς τῶν πολεμίων ἄγχιστα ἐοῦσα,
ἀπείργουσά τε τοὺς φιλίους φεύγοντας ἀπὸ τῶν Ἑλ-
69 λήνων. Οἱ μὲν δὴ νικῶντες εἵποντο, τοὺς Ξέρξεω διώ-
κοντές τε καὶ φονεύοντες. ἐν δὲ τούτῳ τῷ γινομένῳ φό-
βῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι τοῖσι τεταγμέ-
νοισι περὶ τὸ Ἡραῖον, καὶ ἀπογενομένοισι τῆς μάχης,
ὅτι μάχη τε γέγονε, καὶ νικῷεν οἱ μετὰ Παυσανίεω.

ciorum, qui nulla re gesta, ac ne pugnâ quidem cum ullo ex hostibus consertâ, in fugam se proripuerunt. (68.) Atque hinc adparet, Barbarorum res universas ex Persis pependisse; quandoquidem et hi tunc, priusquam cum hoste essent congressi, simulatque Persas videre fugientes, et ipsi fugam capessiverunt. Itaque omnes se fugae mandarunt, praeter equitatum, quum reliquum, tum Boeoticum. Atque fugientibus magno etiam usui equitatus fuit, semper proxime ab hostibus obequitans, et suos fugientes a Graecis seiungens. (69.) Dum ita victores Graeci fugientes Barbaros persequuntur occiduntque, interim reliquis Graecis, qui circa *Iunonis templum* consederant, et praelio non interfuerant, nunciatur pugnam esse pugnatam,

οἱ δὲ, ἀκούσαντες ταῦτα, οὐδένα κόσμον ταχθέντες, οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους, ἐτράποντο διὰ τῆς ὑπωρέης καὶ τῶν κολωνῶν τὴν φέρουσαν ἄνω, ἰθὺ τοῦ ἱροῦ τῆς Δήμητρος· οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε καὶ Φλιασίους, διὰ τοῦ πεδίου τὴν λειοτάτην τῶν ὁδῶν. ἐπεί τε δὲ ἀγχοῦ τῶν πολεμίων ἐγίνοντο οἱ Μεγαρέες καὶ Φλιάσιοι, ἀπιδόντες σφέας οἱ τῶν Θηβαίων ἱππόται ἐπειγομένους οὐδένα κόσμον, ἤλαυνον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἵππους, τῶν ἱππάρχεε Ἀσωπόδωρος ὁ Τιμάνδρου. ἐσπεσόντες δὲ κατεστόρεσαν αὐτέων ἑξακοσίους, τοὺς δὲ λοιποὺς κατήραξαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαιρῶνα. οὗτοι μὲν δὴ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλοντο.

Οἱ δὲ Πέρσαι καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος, ὡς κατέφυγον 70
ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔφθησαν ἐπὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες, πρὶν ἢ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπικέσθαι· ἀνα-

vicisseque Pausaniam cum suis. Quo audito, nullo ordine Corinthii superiore viâ, quae per montis radices et per clivos fert, rectà versus *Cereris templum* contenderunt, Megarenses vero et Phliasii per planitiem molliori via. Ubi vero prope hostem Megarenses et Phliasii fuere, e longinquo eos conspicientes equites Thebani, videntesque nullo ordine properantes, equos in illos adegerunt, Asopodoro duce, Timandri filio. In quos invecti, sexcentos eorum straverunt: reliquosque persecuti, in Cithaeronem praecipites compulerunt. Isti igitur ignobili morte perierunt.

(70.) *Persae* et reliqua turba, postquam *intra ligneum murum* [sive, in ligneum *castellum*] pervenerunt, adscendere in turres maturarunt, priusquam Lacedaemonii adessent: eisque conscensis,

βάντες δὲ, ἐφράξαντο ὡς ἠδυνέατο ἄριστα τὸ τεῖχος. προσελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, κατεστήκεέ σφι τειχομαχίη ἐῤῥωμενεστέρη. ἕως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ δ᾽ ἠμύνοντο, καὶ πολλῷ πλέον ἔχον τῶν Λακεδαιμονίων, ὥστε οὐκ ἐπισταμένων τειχομαχέειν· ὡς δέ σφι οἱ Ἀθηναῖοι προσῆλθον, οὕτω δὴ ἰσχυρὴ ἐγίνετο τειχομαχίη, καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. Τέλος δὲ, ἀρετῇ τε καὶ λιπαρίῃ ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τείχεος, καὶ ἤριπον· τῇ δὴ ἐσεχέοντο οἱ Ἕλληνες. πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται ἐς τὸ τεῖχος· καὶ τὴν σκηνὴν τὴν Μαρδονίου οὗτοι ἔσαν οἱ διαρπάσαντες, τά τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς καὶ τὴν φάτνην τῶν ἵππων, ἐοῦσαν χαλκέην πᾶσαν καὶ θέης ἀξίην. τὴν μέν νυν φάτνην ταύτην τὴν Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῆται·

quam optime poterant ad defendendum murum sese compararunt: et, ubi advenerunt Lacedaemonii, valide admodum propugnarunt. Nam priusquam Athenienses accessissent, repulerunt Lacedaemonios, et multo eis erant superiores, quippe oppugnandarum munitionum imperitis. Ut vero Athenienses advenere, tunc acris exstitit et diuturna circa murum pugna. Sed ad extremum virtute et adsiduitate laboris conscenderunt murum Athenienses, eumque diruerunt: et ea parte *Graeci intra munitionem irruerunt.* Primi qui ingressi sunt, Tegeatae fuere: et hi sunt qui *tentorium* spoliarunt *Mardonii*, ex eoque quum alia asportarunt, tum praesepe equorum, quod totum aeneum erat et spectatu dignum. Ac praesepe hoc quidem Mardonii in templo Aleae Minervae dedicarunt Tegeatae; reliquam vero praedam omnem

724, 99.

τὰ δὲ ἄλλα ἐς τὠυτὸ, ὅσα περ ἔλαβον, ἐσήνεικαν τοῖσι Ἕλλησι. Οἱ δὲ βάρβαροι οὐδὲν ἔτι στῖφος ἐποιήσαντο πεσόντος τοῦ τείχεος, οὔτε τις αὐτέων ἀλκῆς ἐμέμνητο· ἀλύκταζόν τε οἷα ἐν ὀλίγῳ χώρῳ πεφοβημένοι τε καὶ πολλαὶ μυριάδες κατειλημέναι ἀνθρώπων. παρῆν τε τοῖσι Ἕλλησι φονεύειν οὕτω, ὥστε τριήκοντα μυριάδων στρατοῦ, καταδεουσέων τεσσέρων, τὰς ἔχων Ἀρτάβαζος ἔφευγε, τῶν λοιπῶν μηδὲ τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ εἷς καὶ ἐννενήκοντα· Τεγεητέων δὲ, ἑκκαίδεκα· Ἀθηναίων δὲ, δύο καὶ πεντήκοντα.

Ἠρίστευσε δὲ τῶν βαρβάρων, πεζὸς μὲν ὁ Περσέων, 71
ἵππος δὲ ἡ Σακέων· ἀνὴρ δὲ λέγεται Μαρδόνιος. Ἑλλή-

in eumdem locum cum communi *Graecorum* praeda contulerunt. Barbari vero, ex quo murus corruit, nullum amplius globum, quem hosti opponerent, fecerunt, neque quisquam virtutis meminit; sed consternati erant, utpote multae hominum myriades in exiguum locum fugâ compulsae et conclusae. Et Graecis ita facilis fuit caedes, ut ex triginta hominum myriadibus (demtis quatuor myriadibus, cum quibus Artabazus profugit) ne ter mille quidem reliqui essent. Lacedaemoniorum vero, qui quidem ex ipsa Sparta fuere, nonnisi unus et nonaginta in praelio ceciderant; ex Tegeatis vero sedecim; ex Atheniensibus, duo et quinquaginta.

(71.) *Virtutis nomine* in Plataeensi pugna *eminuere,* inter Barbaros, peditatus quidem Persarum, equitatus vero Sacarum: inter singulos viros eminuisse dicitur Mardonii virtus. Inter Graecos, quam-

νων δὲ, ἀγαθῶν γενομένων καὶ Τεγεητέων καὶ Ἀθηναίων, ὑπερεβάλοντο ἀρετῇ Λακεδαιμόνιοι. ἄλλῳ μὲν οὐδενὶ ἔχω ἀποσημήνασθαι, (ἅπαντες γὰρ οὗτοι τοὺς κατ' ἑωυτοὺς ἐνίκων) ὅτι δὲ κατὰ τὸ ἰσχυρότερον προσενείχθησαν, καὶ τουτέων ἐκράτησαν. καὶ ἄριστος ἐγένετο μακρῷ Ἀριστόδημος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας· ὃς ἐκ Θερμοπυλέων μοῦνος τῶν τριηκοσίων σωθεὶς, ἔχε ὄνειδος καὶ ἀτιμίην. μετὰ δὲ τοῦτον ἠρίστευσαν Ποσειδώνιός τε καὶ Φιλοκύων καὶ Ἀμομφάρετος ὁ Σπαρτιήτης. καί τοι, γενομένης λέσχης ὃς γένοιτο αὐτέων ἄριστος, ἔγνωσαν οἱ παραγενόμενοι Σπαρτιητέων, Ἀριστόδημον μὲν βουλόμενον φανερῶς ἀποθανεῖν ἐκ τῆς παρεούσης οἱ αἰτίης, λυσσῶντά τε καὶ ἐκλιπόντα τὴν τάξιν, ἔργα ἀποδέξασθαι μεγάλα· Ποσειδώνιον δὲ, οὐ βουλόμενον

quam et Tegeatae et Athenienses fortiter pugnarunt, prae caeteris eminuit *Lacedaemoniorum virtus:* quod quidem nullo alio indicio confirmare possum, (hi enim cuncti vicerunt eos qui ipsis oppositi steterant) nisi quod Lacedaemonii cum robustissima parte copiarum hostilium conflixerunt, hosque superarunt. Inter singulos viros, ut mihi quidem videtur, prae caeteris, longe fortissime pugnavit Aristodemus, is qui, quum ex trecentis unus a Thermopylis rediisset, ignominiâ notatus erat. Post hunc autem eminuere Posidonius et Philocyon, et Spartanus Amompharetus. Quamquam, quum sermo haberetur quis illorum fortissimus fuerit, praesentes Spartani statuerunt, Aristodemum manifeste mori voluisse propter culpam qua tenebatur; câque caussâ furiosum, et ordinem suum relinquentem, praeclara facta edidisse:

ἀποθνήσκειν, ἄνδρα γενέσθαι ἀγαθόν· τοσούτῳ τοῦτον
εἶναι ἀμείνω. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ Φθόνῳ ἂν εἴποιεν.
οὗτοι δὲ τοὺς κατέλεξα πάντας, πλὴν Ἀριστοδήμου,
τῶν ἀποθανόντων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ τίμιοι ἐγένοντο·
Ἀριστόδημος δὲ, βουλόμενος ἀποθανεῖν διὰ τὴν προειρη-
μένην αἰτίην, οὐκ ἐτιμήθη. Οὗτοι μὲν τῶν ἐν Πλα- 72
ταιῇσι ὀνομαστότατοι ἐγένοντο. Καλλικράτης γὰρ ἔξω
τῆς μάχης ἀπέθανε, ἐλθὼν ἀνὴρ κάλλιστος ἐς τὸ στρα-
τόπεδον τῶν τότε Ἑλλήνων, οὐ μόνον αὐτέων Λακεδαι-
μονίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· ὃς, ἐπειδὴ
ἐσφαγιάζετο Παυσανίης, κατήμενος ἐν τῇ τάξι, ἐτρω-
ματίσθη τοξεύματι τὰ πλευρά. καὶ δὴ οἱ μὲν ἐμάχον-
το, ὁ δ' ἐξενηνεγμένος ἐδυσθανάτεέ τε καὶ ἔλεγε πρὸς Ἀρί-
μνηστον, ἄνδρα Πλαταιέα, οὐ μέλειν οἱ ὅτι πρὸ τῆς

Posidonium vero, quum non decrevisset mori, fortissime pugnasse, tantoque esse praestantiorem illo. At hoc fortasse illi ex invidia dixerint. Caeterum hi omnes, quos nominavi, qui in hac pugna ceciderunt, publico honore adfecti sunt, Aristodemo excepto: Aristodemus vero, eo quod ob praedictam culpam mori decrevisset, non est honoratus. (72.) Hi igitur ex *Lacedaemoniis Plataeensi pugnâ* maxime *nobilitati* sunt. Nam Callicrates extra pugnam mortuus est, pulcerrimus Graecorum qui in exercitu fuerunt, non modo Lacedaemoniorum, sed reliquorum etiam Graecorum. Quo tempore sacra fecit Pausanias, sedens ille suo in ordine sagittâ vulneratus est in latere. Ac tum quidem caeteri capessiverunt pugnam: ipse vero ex acie elatus, aegerrime ferens mortem, dixit Arimnesto, civi Plataeensi,

Ἑλλάδος ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐχρήσατο τῇ χειρὶ,
καὶ ὅτι οὐδέν ἐστί οἱ ἀποδεδεγμένον ἔργον ἑωυτοῦ ἄξιον,
73 προθυμευμένου ἀποδέξασθαι. Ἀθηναίων δὲ λέγεται εὐ-
δοκιμῆσαι ΣωΦάνης ὁ Εὐτυχίδεω, ἐκ δήμου Δεκελεῆ-
θεν· Δεκελέων δὲ τῶν ποτὲ ἐργασαμένων ἔργον χρή-
σιμον ἐς τὸν πάντα χρόνον, ὡς αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι.
ὡς γὰρ δὴ τὸ πάλαι κατὰ Ἑλένης κομιδὴν Τυνδαρίδαι
ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν σὺν στρατοῦ πλήθεϊ, καὶ
ἀνίστασαν τοὺς δήμους, οὐκ εἰδότες ἵνα ὑπεξέκειτο ἡ
Ἑλένη, τότε λέγουσι τοὺς Δεκελέας, οἱ δὲ αὐτὸν Δέ-
κελον, ἀχθόμενόν τε τῇ Θησέος ὕβρι, καὶ δειμαίνοντα
περὶ πάσῃ τῇ Ἀθηναίων χώρῃ, ἐξηγησάμενόν σΦι τὸ
πᾶν πρῆγμα, κατηγήσασθαι ἐπὶ τὰς ἈΦίδνας· τὰς δὴ
Τιτακὸς, ἐὼν αὐτόχθων, καταπροδιδοῖ Τυνδαρίδῃσι.

non se poenitere quod pro Graecia moriatur, sed quod manu non sit usus, neque ullum se dignum facinus edidisset, quum id ipsum unice cupivisset. (73.) Inter *Athenienses* nobilitatus est *Sophanes*, Eutychidis filius, ex populo cui *Decelea* nomen. Cuius popularium *Decelensium* olim factum exstitit, ut ipsi Athenienses narrant, in omne aevum eis utile. Nam, quo tempore olim repetendae *Helenae* caussa *Tyndaridae* cum numeroso exercitu terram Atticam invaserunt, et, quum nescirent quem in locum illa deportata esset, populos Atticae sedibus suis expulerunt; tunc (ut vulgo aiunt) Decelenses, sive, ut alii dicunt, ipse Decelus, indignatus iniquo Thesei facinore, simulque universae metuens Atheniensium terrae, totam rem illis aperuit, viamque quae fert Aphidnas monstravit: quas mox Titacus, Aphidnensis ipse, Tyndaridis prodidit.

τοῖσι δὲ Δεκελεῦσι ἐν Σπάρτῃ ἀπὸ τούτου τοῦ ἔργου
ἀτελείη τε καὶ προεδρίη διατελέει ἐς τόδε αἰεὶ ἔτι ἐοῦσα,
οὕτω ὥστε καὶ ἐς τὸν πόλεμον τὸν ὕστερον πολλοῖσι
ἔτεσι τούτων γενόμενον Ἀθηναίοισί τε καὶ Πελοποννη-
σίοισι, σινεομένων τὴν ἄλλην Ἀττικὴν Λακεδαιμονίων,
Δεκελέης ἀποσχέσθαι. Τούτου τοῦ δήμου ἐὼν ὁ Σω- 74
φάνης, καὶ ἀριστεύσας τότε Ἀθηναίων, διξοὺς λόγους
λεγομένους ἔχει. τὸν μὲν, ὡς ἐκ τοῦ ζωστῆρος τοῦ θώ-
ρηκος ἐφόρεε χαλκέῃ ἁλύσι δεδεμένην ἄγκυραν σιδηρέην·
τὴν, ὅκως πελάσειε ἀπικνεόμενος τοῖσι πολεμίοισι, βαλ-
λέσκετο, ἵνα δή μιν οἱ πολέμιοι ἐκπίπτοντες, ἐκ τῆς
τάξιος μετακινῆσαι μὴ δυναίατο· γινομένης δὲ φυγῆς
τῶν ἐναντίων, δέδοκτο, τὴν ἄγκυραν ἀναλαβόντα, οὔ-

Quod ob factum Deceleensibus Spartani immunitatem vectigalium et praecipuam [in conventibus publicis et in festorum solennibus] sedem indulserunt; quo privilegio illi etiam nunc fruuntur, ita quidem ut etiam in bello illo, quod multis post hoc bellum annis inter Peloponnesios et Athenienses gestum est, quum reliquam Atticam Lacedaemonii vastarent, Deceleâ abstinuerint. (74.) Ex hoc igitur Atticae pago *Sophanes* fuit, qui tunc virtutis praecipuam inter Athenienses laudem abstulit. Quo de viro duplex fama fertur: altera, gestasse eum ferream *ancoram, e loricae cingulo* aeneâ catenâ *religatam;* eam illum ancoram, quoties propius hostes venisset, in terram defigere solitum esse, ne hostes, impetum in illum facientes, statione eum depellere possent; fugâ autem factâ hostium recipere consuesse ancoram, et ita persequi hostem. Haec de hoc viro fama

τῳ διώκειν. οὗτος μὲν οὕτω λέγεται. ὁ δ' ἕτερος τῶν λόγων, τῷ πρότερον λεχθέντι ἀμφισβατέων, λέγεται, ὡς ἐπ' ἀσπίδος αἰεὶ περιθεούσης καὶ οὐδαμὰ ἀτρεμιζούσης ἐφόρεε ἐπίσημον ἄγκυραν, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ θώρηκος δεδεμένην σιδηρέην.

75 Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον Σωφάνεϊ λαμπρὸν ἔργον ἐξεργασμένον, ὅτι περικατημένων Ἀθηναίων Αἴγιναν, Εὐρυβάτην τὸν Ἀργεῖον, ἄνδρα πεντάεθλον, ἐκ προκλήσιος ἐφόνευσε. αὐτὸν δὲ Σωφάνεα χρόνῳ ὕστερον τουτέων κατέλαβε, ἄνδρα γενόμενον ἀγαθὸν, Ἀθηναίων στρατηγέοντα ἅμα Λεάγρῳ τῷ Γλαύκωνος, ἀποθανεῖν ὑπὸ Ἠδωνῶν ἐν Δάτῳ, περὶ τῶν μετάλλων τῶν χρυσέων μαχεόμενον.

76 Ὡς δὲ τοῖσι Ἕλλησι ἐν Πλαταιῇσι κατέστρωντο οἱ βάρβαροι, ἐνθαῦτά σφι ἐπῆλθε γυνὴ αὐτόμολος· ἣ

fertur. Cui contradicentes alii aiunt, in eiusdem viri clypeo, quem semper ille in gyrum agere consuesset, nec umquam quietum sinere, pro insigni fuisse *ancoram*, non gestasse illum ferream ancoram e lorica religatam. (75.) Exstat eiusdem Sophanis aliud praeclare factum; scilicet quum Athenienses Aeginam circumsederent, hic Eurybaten Argivum, virum quinquertio nobilem, a se ad singulare certamen provocatum interfecit. Sed eidem Sophani insequente tempore accidit, ut, quum dux esset Atheniensium cum Leagro Glauconis filio, apud Daton oppidum, ubi pro auri metallis decertabatur, fortiter pugnans, ab Edonis interficeretur.

(76.) Postquam ita *ad Plataeas Barbari prostrati* sunt a Graecis, advenit ad hos mulier trans-

ἐπειδὴ ἔμαθε ἀπολωλότας τοὺς Πέρσας, καὶ νικῶντας τοὺς Ἕλληνας, ἐοῦσα παλλακὴ Φαρανδάτεος τοῦ Τεάσπιος, ἀνδρὸς Πέρσεω, κοσμησαμένη χρυσῷ πολλῷ καὶ αὐτὴ καὶ αἱ ἀμφίπολοι, καὶ ἐσθῆτι τῇ καλλίστῃ τῶν παρεουσέων, καταβᾶσα ἐκ τῆς ἁρμαμάξης, ἐχώρεε ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἐν τῇσι φονῇσι ἐόντας. ὁρῶσα δὲ πάντα ἐκεῖνα διέποντα Παυσανίην, πρότερόν τε τὸ οὔνομα ἐξεπισταμένη καὶ τὴν πάτρην, ὥστε πολλάκις ἀκούσασα, ἔγνω τε τὸν Παυσανίην, καὶ λαβομένη τῶν γουνάτων, ἔλεγε τάδε· „Ὦ βασιλεῦ „Σπάρτης, ῥῦσαί με τὴν ἱκέτιν αἰχμαλώτου δουλοσύνης. „σὺ γὰρ καὶ ἐς τόδε ὤνησας, τούσδε ἀπολέσας, „τοὺς οὔτε δαιμόνων οὔτε θεῶν ὄπιν ἔχοντας. εἰμὶ δὲ „γένος μὲν Κῴη, θυγάτηρ δὲ Ἡγητορίδεω τοῦ Ἀνταγόρεω. βίῃ δέ με λαβὼν ἐν Κῷ ἔχε ὁ Πέρσης.“ Ὁ

fuga: quae ut perditos vidit Persas, Graecosque victores, quum fuisset pellex Pharandatis Persae, Theaspis filii, multo ornata auro et ipsa et eius famulae, et veste pretiosissima quae ad manus erat, descendit de carpento et ad Lacedaemonios accessit in caedibus adhuc occupatos. Quumque omnia ibi administrantem videret *Pausaniam*, cuius et nomen et patriam iam antea frequenti auditu noverat, agnovit Pausaniam, et genua eius complectens, his verbis eum adlocuta est: *Rex Spartae, libera me supplicem captivitatis servitute! Nam et hactenus me iuvisti, quod hos homines perdidisti, qui nec heroum nec deorum curam habent. Sum autem genere Coa, Hegetoridae filia, Antagorae filii: quam vi ex Co raptam habuit Persa.* Cui ille respondit:

δὲ ἀμείβεται τοῖσδε· „Γύναι, θάρσει, καὶ ὡς ἱκέτις,
„καὶ εἰ δὴ πρὸς τούτῳ τυγχάνεις ἀληθέα λέγουσα, καὶ
„εἶ θυγάτηρ Ἡγητορίδεω τοῦ Κῴου, ὃς ἐμοὶ ξεῖνος μά-
„λιστα τυγχάνει ἐὼν τῶν περὶ κείνους τοὺς χώρους οἰκη-
μένων.“ Ταῦτα εἴπας, τότε μὲν ἐπέτρεψε τῶν ἐφόρων
τοῖσι παρεοῦσι, ὕστερον δὲ ἀπέπεμψε ἐς Αἴγιναν, ἐς
77 τὴν αὐτὴ ἤθελε ἀπικέσθαι. Μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν τῆς
γυναικὸς, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἀπίκοντο Μαντινέες
ἐπ' ἐξεργασμένοισι· μαθόντες δὲ ὅτι ὕστεροι ἥκουσι τῆς
συμβολῆς, συμφορὴν ἐποιεῦντο μεγάλην, ἄξιοί τε ἔφα-
σαν εἶναι σφέας ζημιῶσαι. πυνθανόμενοι δὲ τοὺς Μή-
δους τοὺς μετὰ Ἀρταβάζου φεύγοντας, τούτους ἐδίω-
κον μέχρι Θεσσαλίης· Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔων φεύ-
γοντας διώκειν. οἱ δὲ ἀναχωρήσαντες ἐς τὴν ἑωυτῶν,
τοὺς ἡγεμόνας τῆς στρατιῆς ἐδίωξαν ἐκ τῆς γῆς. Με-

Confide, mulier, non modo ut supplex, sed et insuper si verum est quod ais, filiam te esse Hegetoridae Coi, qui maxime omnium ista loca habitantium hospitii iure mecum coniunctus est. His dictis, tunc illam praesentibus ephoris tradidit, deinde vero Aeginam misit, quo ipsa venire cupiverat. (77.) Post huius mulieris adventum mox adfuere *Mantinenses*, re confecta. Qui ubi cognovere sero se venire post peractam pugnam, vehementer indoluerunt, et mulctam se commeruisse ultro fatebantur. Ut vero audivere fugam corripuisse Medos qui cum Artabazo erant, hos illi, dissuadentibus licet Lacedaemoniis, persecuti sunt usque in Thessaliam. Postquam vero domum sunt reversi, duces suarum copiarum exsilio multarunt. Post Mantinenses *Elei*

τὰ δὲ Μαντινέας, ἧκον Ἠλεῖοι. καὶ ὡσαύτως οἱ Ἠλεῖοι τοῖσι Μαντινεῦσι συμφορὴν ποιησάμενοι ἀπαλλάσσοντο· ἀπελθόντες δὲ καὶ οὗτοι τοὺς ἡγεμόνας ἐδίωξαν. τὰ κατὰ Μαντινέας μὲν καὶ Ἠλείους τοσαῦτα.

Ἐν δὲ Πλαταιῇσι ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Αἰγινητέων 78
ἦν Λάμπων ὁ Πύθεω, Αἰγινητέων τὰ πρῶτα· ὃς ἀνοσιώτατον ἔχων λόγον, ἵετο πρὸς Παυσανίην. ἀπικόμενος δὲ, σπουδῇ ἔλεγε τάδε· „Ὦ παῖ Κλεομβρότου, „ἔργον ἔργασταί τοι ὑπερφυὲς, μέγαθός τε καὶ κάλ„λος· καὶ τοὶ θεὸς παρέδωκε, ῥυσάμενον τὴν Ἑλλά„δα, κλέος καταθέσθαι μέγιστον Ἑλλήνων τῶν ἡμεῖς „ἴδμεν. σὺ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ἐπὶ τούτοισι ποίησον, „ὅκως λόγος τέ σε ἔχῃ ἔτι μέζων, καί τις ὕστερον „φυλάσσηται τῶν βαρβάρων μὴ ὑπάρχειν ἔργα ἀτά-

venerunt: et hi pariter atque Mantinenses gravissime dolentes redierunt, pariterque atque illi, postquam domum reversi sunt, duces suos in exsilium miserunt. Et haec quidem de Mantinensibus et Eleis hactenus.

(78.) Fuit autem in exercitu Aeginetarum ad Plataeas Aegineta *Lampon*, Pytheae filius, primarius vir inter Aeginetas: qui Pausaniam adiit, rem improbissimam ei suasurus. Ad quem quum accessisset, magno studio haec verba fecit: *Fili Cleombroti! exsecutus es facinus ita magnum et praeclarum, ut hominis superare naturam videatur: tibique hoc dedit deus, ut liberatâ Graeciâ omnium quos novimus Graecorum longe maximam gloriam sis consecutus. At tu nunc etiam quod superest perfice; quo famam etiam consequaris maiorem, et*

„σθαλα ποιέων ἐς τοὺς Ἕλληνας. Λεωνίδεω γὰρ ἀπο-
„θανόντος ἐν Θερμοπύλῃσι, Μαρδόνιός τε καὶ Ξέρξης
„ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἀνεσταύρωσαν. τῷ σὺ τὴν
„ὁμοίην ἀποδιδοὺς, ἔπαινον ἕξεις πρῶτα μὲν ὑπὸ πάν-
„των Σπαρτιητέων, αὖτις δὲ καὶ πρὸς τῶν ἄλλων
„Ἑλλήνων. Μαρδόνιον γὰρ ἀνασκολοπίσας, τετιμώ-
„ρησαι ἐς πάτρων τὸν σὸν Λεωνίδην.“ Ὁ μὲν, δοκέων
79 χαρίζεσθαι, ἔλεγε τάδε. Ὁ δ' ἀνταμείβετο τοῖσδε·
„Ὦ ξεῖνε Αἰγινῆτα, τὸ μὲν εὐνοέειν τε καὶ προορᾷν, ἄγα-
„μαι σεῦ· γνώμης μέντοι ἡμάρτηκας χρηστῆς. ἐξάρας
„γάρ με ὑψοῦ καὶ τὴν πάτρην καὶ τὸ ἔργον, ἐς τὸ μη-
„δὲν κατέβαλες, παραινέων νεκρῷ λυμαίνεσθαι, καὶ,
„ἢν ταῦτα ποιέω, φὰς ἄμεινόν με ἀκούσεσθαι. τὰ πρέ-
„πει μᾶλλον βαρβάροισι ποιέειν, ἤπερ Ἕλλησι· καὶ

Barbarorum quisque posthac caveat ne res nefarias adversus Graecos suscipiat. Postquam Leonidas ad Thermopylas occubuit, Mardonius et Xerxes caput eius praeciderunt, et e palo erexerunt. Huic si tu paria reddideris, primum Spartani, tum vero etiam Graeci omnes te collaudabunt. Quippe Mardonium si e palo erexeris, patruum tuum ultus fueris Leonidam. Haec ille dixit, putans se gratificaturum Pausaniae. (79.) Cui his verbis rex respondit: *Hospes Aegineta! tuam et benevolentiam et prospicientiam laudo: at a recto animi sensu plurimum abes. Nam postquam me et patriam factumque meum in coelum usque extulisti, in nihilum me proiecisti, dum hortaris ut mortuo insultem, et me ais, id si fecero, melius auditurum. Barbaros hoc facere decet, non*

„ἐκείνοισι δὲ ἐπιφθονέομεν. Ἐγὼ δ᾽ ὦν τούτου εἵνεκα „μήτε Αἰγινήτῃσι ἅδοιμι, μήτε τοῖσι ταῦτα ἀρέσκεται· „ἀποχρᾷ δ᾽ ἐμοὶ, Σπαρτιήτῃσι ἀρεσκόμενον, ὅσια μὲν „ποιέειν, ὅσια δὲ καὶ λέγειν. Λεωνίδῃ δὲ, τῷ με κε„λεύεις τιμωρῆσαι, φημὶ μεγάλως τετιμωρῆσθαι· ψυ„χῇσί τε τῇσι τῶνδε ἀναριθμήτοισι τετίμηται αὐτός „τε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐν Θερμοπύλῃσι τελευτήσαντες. „σὺ μέντοι ἔτι ἔχων λόγον τοιόνδε, μήτε προσέλθῃς „ἔμοιγε, μήτε συμβουλεύσῃς· χάριν ἴσθι τε, ἐὼν ἀπα„θής.“ Ὁ μὲν, ταῦτα ἀκούσας, ἀπαλλάσσετο.

Παυσανίης δὲ κήρυγμα ποιησάμενος, μηδένα ἅπτε- 80
σθαι τῆς ληΐης, συγκομίζειν ἐκέλευε τοὺς εἵλωτας τὰ χρήματα. οἱ δὲ, ἀνὰ τὸ στρατόπεδον σκιδνάμενοι, εὕρισκον σκηνὰς κατεσκευασμένας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ, κλί-

Graecos: atque illos hoc nomine odimus. Ego quidem, quod ad hoc adtinet, nec Aeginetis velim placere, nec quibuscumque talia placent: sufficitque mihi, Lacedaemoniis placere, sancte agentem, sancteque loquentem. Leonidae vero, quem tu me iubes ulcisci, puto magnifice esse parentatum: nam innumerabilium horum caede ultionem et ipse obtinuit et caeteri qui ad Thermopylas occubuerunt. Omnino vero, talia propositurus aut suasurus noli porro meum in conspectum venire: et gratias habe, quod incolumis abeas! His auditis, ille discessit.

(80.) Iam *Pausanias*, proposito per praeconem edicto, *ne quis de praeda quidquam tangeret*, hilotas iussit pretiosa colligere. Et illi, per castra discurrentes, tentoria invenerunt auro argentoque re-

νας τε ἐπιχρύσους καὶ ἐπαργύρους, κρητῆράς τε χρυσέους, καὶ Φιάλας τε καὶ ἄλλα ἐκπώματα· σάκκους τε ἐπ' ἁμαξέων εὕρισκον, ἐν τοῖσι λέβητες ἐφαίνοντο ἐνεόντες χρύσεοί τε καὶ ἀργύρεοι· ἀπό τε τῶν κειμένων νεκρῶν ἐσκύλευον ψέλιά τε καὶ στρεπτοὺς, καὶ τοὺς ἀκινάκεας, ἐόντας χρυσέους· ἐπεὶ ἐσθῆτός γε ποικίλης λόγος ἐγίνετο οὐδὲ εἷς. Ἐνθαῦτα πολλὰ μὲν κλέπτοντες ἐπώλεον πρὸς τοὺς Αἰγινήτας οἱ εἵλωτες, πολλὰ δὲ καὶ ἀπεδείκνυσαν, ὅσα αὐτέων οὐκ οἷά τε ἦν κρύψαι· ὥστε Αἰγινήτῃσι οἱ μεγάλοι πλοῦτοι ἀρχὴν ἐνθεῦτεν ἐγένοντο, οἳ τὸν χρυσὸν, ἅτε ἐόντα χαλκὸν δῆθεν, παρὰ τῶν εἱλω-
81 τέων ὠνέοντο. Συμφορήσαντες δὲ τὰ χρήματα, καὶ δεκάτην ἐξελόντες τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ, ἀπ' ἧς ὁ τρίπους ὁ χρύσεος ἀνετέθη, ὁ ἐπὶ τοῦ τρικαρήνου ὄφιος τοῦ χαλκέου ἐπεστεὼς ἄγχιστα τοῦ βωμοῦ· καὶ τῷ ἐν

pleta, lectosque auro et argento obductos, et crateres aureos, et phialas, aliaque pocula: plaustrisque impositos invenerunt saccos, in quibus lebetes erant aurei et argentei: denique stratis cadaveribus armillas detraxerunt, et torques, et acinaces, qui item aurei erant: vestis enim variegatae ne ratio quidem ulla habebatur. Ibi tunc multa furto subtrahentes hilotae vendiderunt Aeginetis: multa vero etiam repraesentabant, quaecumque abscondere non potuerant. Atque hinc initium cepere ingentes Aeginetarum divitiae: quippe qui aurum, quasi aes esset, ab hilotis emerunt. (81.) Pecuniis reliquisque rebus pretiosis in unum collatis, decimam exemerunt Delphico deo; ex qua aureus tripus dedicatus est, qui tricipiti serpenti aeneo insistit proxime aram; item

Ὀλυμπίῃ θεῷ ἐξελόντες, ἀπ' ἧς δεκάπηχυν χάλκεον Δία ἀνέθηκαν· καὶ τῷ ἐν Ἰσθμῷ θεῷ, ἀπ' ἧς ἑπτάπηχυς χάλκεος Ποσειδέων ἐξεγένετο· ταῦτα ἐξελόντες, τὰ λοιπὰ διαιρέοντο, καὶ ἔλαβον ἕκαστοι τῶν ἄξιοι ἔσαν, καὶ τὰς παλλακὰς τῶν Περσέων, καὶ τὸν χρυσὸν, καὶ τὸν ἄργυρον, καὶ ἄλλα χρήματά τε καὶ ὑποζύγια. Ὅσα μέν νυν ἐξαίρετα τοῖσι ἀριστεύσασι αὐτέων ἐν Πλαταιῇσι ἐδόθη, οὐ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν, δοκέω δ' ἔγωγε καὶ τούτοισι δοθῆναι. Παυσανίῃ δὲ πάντα δέκα ἐξαιρέθη τε καὶ ἐδόθη, γυναῖκες, ἵπποι, τάλαντα, κάμηλοι, ὡς δὲ αὔτως καὶ τὰ ἄλλα χρήματα. Λέγε- 82
ται δὲ καὶ τάδε γενέσθαι· ὡς Ξέρξης φεύγων ἐκ τῆς Ἑλλάδος, Μαρδονίῳ τὴν κατασκευὴν καταλίποι τὴν ἑωυτοῦ· Παυσανίην ὦν, ὁρέοντα τὴν Μαρδονίου κατα-

LXXXII. 4 seq. κατασκευὴν χρυσῷ etc. σκηνὴν h. l. utique legendum suspicatus sum, idque in versione expressi.

Olympico deo decimam exemerunt, ex qua Iovis aenea statua decem cubitorum dedicata est; denique Isthmio deo, unde confecta est Neptuni aenea statua septem cubitorum. Haec postquam exemere, reliqua inter se distribuerunt, pellices Persarum, et aurum, et argentum, et alias res pretiosas, et iumenta: acceperuntque quique pro suo merito. Quaenam vero praecipua data sint eis quorum prae caeteris virtus eminuit, a nemine memoratum reperio: puto autem equidem, his praecipua quaedam data esse. Pausaniae vero omnia dena selecta dataque sunt, mulieres, equi, talenta, cameli, pariterque alia pretiosa. (82.) Narrant etiam hoc accidisse: Xerxem, ex Graecia fugientem, supellectilem suam Mardonio reliquisse; *Pausaniam* igitur, quum Mardonii tento-

σκευὴν χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ καὶ παραπετάσμασι ποικίλοισι κατασκευασμένην, κελεῦσαι τούς τε ἀρτοκόπους καὶ τοὺς ὀψοποιοὺς κατὰ ταὐτὰ καθὼς Μαρδονίῳ δεῖπνον παρασκευάζειν. ὡς δὲ κελευόμενοι οὗτοι ἐποίευν ταῦτα, ἐνθαῦτα τὸν Παυσανίην, ἰδόντα κλίνας τε χρυσέας καὶ ἀργυρέας εὖ ἐστρωμένας, καὶ τραπέζας τε χρυσέας καὶ ἀργυρέας, καὶ παρασκευὴν μεγαλοπρεπέα τοῦ δείπνου, ἐκπλαγέντα τὰ προκείμενα ἀγαθὰ, κελεῦσαι ἐπὶ γέλωτι τοὺς ἑωυτοῦ διηκόνους παρασκευάσαι Λακωνικὸν δεῖπνον. ὡς δὲ τῆς θοίνης ποιηθείσης ἦν πολλὸν τὸ μέσον, τὸν Παυσανίην γελάσαντα μεταπέμψασθαι τῶν Ἑλλήνων τοὺς στρατηγούς· συνελθόντων δὲ τουτέων, εἶπαι τὸν Παυσανίην, δεικνύντα ἐς ἑκατέρην τοῦ δείπνου τὴν παρασκευήν· „Ἄνδρες Ἕλληνες, τῶνδε „εἵνεκα ἐγὼ ὑμέας συνήγαγον, βουλόμενος ὑμῖν τοῦδε „τοῦ Μήδων ἡγεμόνος τὴν ἀφροσύνην δεῖξαι· ὃς τοιήνδε

rium vidisset auro et argento et varicgatis aulacis instructum, pistores et coquos iussisse *coenam parare prorsus qualem Mardonio soliti essent instruere.* Quod quum illi fecissent, tum Pausaniam, lectulos videntem aureos et argenteos pulcre stratos, et mensas aureas et argenteas, et magnificum ipsius coenae adparatum, propositas admiratum lautitias, ioci caussâ suos famulos *Laconicam* parare *coenam* iussisse. Quumque multum interesset inter utrumque epulum, ridentem Pausaniam vocasse Graecorum duces; eisque, ut convenerunt, utriusque coenae adparatum monstrantem, dixisse: *Hoc consilio, Graeci viri! vos convocavi, quo stultitiam vobis ostenderem huius ducis Medorum; qui, quum tali victûs*

„δίαιταν ἔχων, ἦλθε ἐς ἡμέας οὕτω ὀϊζυρὴν ἔχοντας
„ἀπαιρησόμενος.“ Ταῦτα μὲν Παυσανίην λέγεται εἶ-
παι πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων. Ὑστέρῳ 83
μέντοι χρόνῳ μετὰ ταῦτα καὶ τῶν Πλαταιέων εὗρον
συχνοὶ θήκας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τῶν ἄλλων χρη-
μάτων. Ἐφάνη δὲ καὶ τόδε ὕστερον ἔτι τουτέων, τῶν
νεκρῶν περιψιλωθέντων τὰς σάρκας· συνεφόρεον γὰρ τὰ
ὀστέα οἱ Πλαταιέες ἐς ἕνα χῶρον· εὑρέθη κεφαλὴ οὐκ
ἔχουσα ῥαφὴν οὐδεμίην, ἀλλὰ ἐξ ἑνὸς ἐοῦσα ὀστέου·
ἐφάνη δὲ καὶ γνάθος, καὶ τὸ ἄνω τῆς γνάθου, ἔχουσα
ὀδόντας μουνοφυέας, ἐξ ἑνὸς ὀστέου πάντας, τούς τε
ὀδόντας καὶ τοὺς γομφίους. καὶ πενταπήχεος ἀνδρὸς
ὀστέα ἐφάνη.

Ἔπειτεν δὲ Μαρδονίου δευτέρῃ ἡμέρῃ ὁ νεκρὸς ἠφάνι- 84

generi esset adsuetus, ad nos venit, miserum nostrum epulum nobis rapturus. **Haec Pausanias ducibus Graecorum fertur dixisse. (83.) Sed et insequente tempore post has res gestas multi Plataeenses arculas adhuc invenerunt auro et argento et aliis pretiosis rebus repletas. Et nonnullo rursus post haec tempore interiecto, postquam mortuorum cadavera carnibus prorsus fuissent nudata, etiam hoc mirum adparuit. Quum ossa in unum locum Plataeenses colligerent, repertum est *cranium nullam* prorsus *suturam habens,* sed uno osse constans. Reperta est etiam maxilla, quum inferior, tum superior, cuius *dentes* ita *concreti* erant, tam reliqui, quam molares, ut uno osse constarent omnes. Reperta etiam sunt ossa viri quinque cubitorum.**

(84.) Deinde vero *Mardonii cadaver,* postridie

στο· ὑπ' ὅτευ μὲν ἀνθρώπων, τὸ ἀτρεκὲς οὐκ ἔχω εἶπαι.
πολλοὺς δέ τινας ἤδη καὶ παντοδαποὺς ἤκουσα θάψαι
Μαρδόνιον, καὶ δῶρα μεγάλα οἶδα λαβόντας πολλοὺς
παρὰ Ἀρτόντεω τοῦ Μαρδονίου παιδὸς διὰ τοῦτο τὸ ἔρ-
γον. ὅστις μέντοι ἦν αὐτέων ὁ ὑπελόμενός τε καὶ θά-
ψας τὸν νεκρὸν τὸν Μαρδονίου, οὐ δύναμαι ἀτρεκέως
πυθέσθαι. ἔχει δέ τινα φάτιν καὶ Διονυσοφάνης, ἀνὴρ
Ἐφέσιος, θάψαι Μαρδόνιον. ἀλλ' ὁ μὲν τρόπῳ τοιού-
85 τῳ ἐτάφη. Οἱ δὲ Ἕλληνες ὡς ἐν Πλαταιῇσι τὴν
ληΐην διείλοντο, ἔθαπτον τοὺς ἑωυτῶν, χωρὶς ἕκαστοι.
Λακεδαιμόνιοι μὲν τριξὰς ἐποιήσαντο θήκας. ἔνθα μὲν
τοὺς ἰρένας ἔθαψαν, τῶν καὶ Ποσειδώνιος καὶ Ἀμομ-
φάρετος ἔσαν καὶ Φιλοκύων τε καὶ Καλλικράτης. ἐν

LXXXV. 4. *et* 6. ἰρένας *et* ἰρένες *ex virorum doctorum emendatione.* ἰρέας, ἰρέες, *vett. libri omnes.*

quam commissa pugna est, non est repertum. Quod quidem quonam ab homine fuerit subtractum, dicere pro certo non possum. Multos enim memoratos audivi, et diversis e civitatibus viros, qui perhibentur sepeliisse Mardonium; ac novi multos qui hoc nomine ingentia dona acceperunt ab Artonte Mardonii filio. Quis vero ex his sit, qui Mardonii corpus subtraxerit et sepeliverit, pro certo comperire non potui. Fertur etiam fama quaedam, Dionysophanem Ephesium sepeliisse Mardonium. Sed haec de Mardonii sepultura. (85.) *Graeci* vero, divisâ praedâ, *suos sepeliverunt,* seorsim quique. Et Lacedaemonii quidem tria conditoria fecerunt. In uno adolescentes sepelierunt, [*irenas* illi vocant,] quorum e numero Posidonius fuit, et Amompharetus, et Philocyon, et Callicrates:

μὲν δὴ ἐνὶ τῶν τάφων ἔσαν οἱ ἰρένες· ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ, οἱ ἄλλοι Σπαρτιῆται· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, οἱ εἵλωτες. οὗτοι μὲν οὕτω ἔθαπτον. Τεγεῆται δὲ χωρὶς πάντας ἁλέας· καὶ Ἀθηναῖοι τοὺς ἑωυτῶν ὁμοῦ, καὶ Μεγαρέες τε καὶ Φλιάσιοι τοὺς ὑπὸ τῆς ἵππου διαφθαρέντας. τουτέων μὲν δὴ πάντων πλήρεες ἐγένοντο οἱ τάφοι. Τῶν δὲ ἄλλων ὅσοι καὶ φαίνονται ἐν Πλαταιῇσι ἐόντες τάφοι, τούτους δὲ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἐπαισχυνομένους τῇ ἀπεστοῖ τῆς μάχης, ἑκάστους χώματα χῶσαι κεινὰ, τῶν ἐπιγινομένων εἵνεκεν ἀνθρώπων. ἐπεὶ καὶ Αἰγινητέων ἐστὶ αὐτόθι καλεόμενος τάφος, τὸν ἐγὼ ἀκούω καὶ δέκα ἔτεσι ὕστερον μετὰ ταῦτα, δεηθέντων τῶν Αἰγινητέων, χῶσαι Κλεάδην τὸν Αὐτοδίκου, ἄνδρα Πλαταιέα, πρόξεινον ἐόντα αὐτῶν.

in altero reliquos Spartanos; in tertio hilotas. Hac ratione Lacedaemonii usi sunt. Tegeatae vero seorsim ab illis suos omnes uno in sepulcro condiderunt: atque ita etiam Athenienses suos uno in loco: pariterque Megarenses et Phliasii suos, qui ab equitibus occisi erant. Horum itaque omnium *plena* erant *sepulcra.* Ad reliquorum vero populorum sepulcra quod adtinet, quotquot apud Plataeas ostenduntur, illorum quique, ut ego comperio, quum puderet eos non interfuisse pugnae, *inanes* excitarunt *tumulos*, posterorum hominum gratiâ. Nam ibidem est etiam Aeginetarum, quod vocant, sepulcrum; quod ego audio decimo post haec anno, rogantibus Aeginetis, a Cleade excitatum esse, Autodici filio, cive Plataeensi, qui publicus Aeginetarum hospes fuit.

86 Ὡς δ' ἄρα ἔθαψαν τοὺς νεκροὺς ἐν Πλαταιῇσι οἱ
Ἕλληνες, αὐτίκα βουλευομένοισί σφι ἐδόκεε στρατεύε-
σθαι ἐπὶ τὰς Θήβας, καὶ ἐξαιτέειν αὐτέων τοὺς μηδί-
σαντας· ἐν πρώτοισι δὲ αὐτέων, Τιμηγενίδην καὶ Ἀτ-
ταγῖνον, οἳ ἀρχηγέται ἀνὰ πρώτους ἔσαν· ἢν δὲ μὴ
ἐκδιδῶσι, μὴ ἀπανίστασθαι ἀπὸ τῆς πόλιος πρότερον
ἢ ἐξέλωσι. ὡς δέ σφι ταῦτα ἔδοξε, οὕτω δὴ ἑνδεκάτῃ
ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς συμβολῆς ἀπικόμενοι ἐπολιόρκεον Θη-
βαίους, κελεύοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας. οὐ βουλο-
μένων δὲ τῶν Θηβαίων ἐκδιδόναι, τήν τε γῆν αὐτέων
87 ἔταμνον, καὶ προσέβαλλον πρὸς τὸ τεῖχος. Καὶ, οὐ
γὰρ ἐπαύοντο σινεόμενοι, εἰκοστῇ ἡμέρῃ ἔλεξε τοῖσι Θη-
βαίοισι Τιμηγενίδης τάδε· „Ἄνδρες Θηβαῖοι, ἐπειδὴ
„οὕτω δέδοκται τοῖσι Ἕλλησι, μὴ πρότερον ἀπαναστῆ-

(86.) Sepultis ad Plataeam mortuis, deliberantibus *Graecis* placuit protinus *contra Thebas* ferre arma, postulareque a Thebanis ut sibi hos traderent qui Medorum partes essent secuti, inprimisque *Timagenidem* et *Attaginum*, qui prae caeteris principes huius factionis fuissent: quos nisi illi tradidissent, non abscedere decreverunt ab urbe, quin eam expugnassent. Utque hoc eis placuit, ita undecimo post pugnam die ad Thebas venerunt; urbemque obsidentes, postularunt ut praedicti viri sibi dederentur: et, negantibus Thebanis se id facturos, agrum illorum vastarunt, murumque oppugnarunt. (87.) Qui quum adsidue multa illis damna inferrent, vicesimo die *Timagenides* haec apud Thebanos verba fecit: *Quoniam Graecis decretum est, cives Thebani! non prius ab oppugnatione desistere abscedereque,*

„ναι πολιορκέοντας, ἢ ἐξέλωσι Θήβας, ἢ ἡμέας αὐ-
„τοῖσι παραδῶτε, νῦν ὦν ἡμέων εἵνεκα γῆ ἡ Βοιωτίη
„πλέω μὴ ἀναπλήσῃ. ἀλλ᾽, εἰ μὲν χρημάτων χρηΐ-
„ζοντες, πρόσχημα ἡμέας ἐξαιτέονται, χρήματά σφι
„δῶμεν ἐκ τοῦ κοινοῦ· σὺν γὰρ τῷ κοινῷ καὶ ἐμηδίσα-
„μεν, οὐδὲ μοῦνοι ἡμέες. εἰ δὲ ἡμέων ἀληθέως δεόμενοι
„πολιορκέουσι, ἡμεῖς ἡμέας αὐτοὺς ἐς ἀντιλογίην πα-
„ρέξομεν.“ Κάρτα τε ἔδοξε εὖ λέγειν, καὶ ἐς καιρόν·
αὐτίκα τε ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς Παυσανίην οἱ Θηβαῖοι,
θέλοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας. Ὡς δὲ ὡμολόγησαν 88
ἐπὶ τούτοισι, Ἀτταγῖνος μὲν ἐκδιδρήσκει ἐκ τοῦ ἄστεος·
παῖδας δὲ αὐτοῦ ἀπαχθέντας Παυσανίης ἀπέλυσε τῆς
αἰτίης, φὰς τοῦ μηδισμοῦ παῖδας οὐδὲν εἶναι μεται-
τίους. τοὺς δὲ ἄλλους ἄνδρας τοὺς ἐξέδοσαν οἱ Θη-

quam aut expugnassent Thebas, aut nos illis a vobis dediti essemus; nunc nostrâ caussâ ne plura porro patiatur Boeotia terra! Sed, si illi, pecuniarum avidi, in speciem tantum nos deposcunt, demus eis pecunias ex publico: nam publice omnes Medorum partes secuti sumus, non nos soli. Sin vere nos deditos cupiunt, eâque caussâ urbem oppugnant, nos ipsi ad caussam apud eos dicendam nos sistemus. Et hic sane optime dicere visus est et opportune: protinusque caduceatorem *Thebani* miserunt ad Pausaniam, significantes se viros illos esse medituros. (88.) De quo ut inter utrosque convenit, interim Attaginus quidem ex urbe clam profugit: cuius filios *Pausanias* ad se adductos absolvit crimine, *Medismi culpam*, dicens, *filios nullam habere.* Reliqui vero viri quos Thebani dedide-

βαῖοι, οἱ μὲν ἐδόκεον ἀντιλογίης τε κυρήσειν, καὶ δὴ χρήμασι ἐπεποίθεσαν διωθέεσθαι· ὁ δὲ, ὡς παρέλαβε, αὐτὰ ταῦτα ὑπονοέων, τὴν στρατιὴν τὴν τῶν συμμάχων ἅπασαν ἀπῆκε, καὶ ἐκείνους ἀγαγὼν ἐς Κόρινθον, διέφθειρε. Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Πλαταιῇσι καὶ Θήβῃσι γενόμενα.

89 Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος, φεύγων ἐκ Πλαταιέων, καὶ δὴ καὶ πρόσω ἐγίνετο. Ἀπικόμενον δέ μιν οἱ Θεσσαλοὶ παρὰ σφέας, ἐπί τε ξείνια ἐκάλεον, καὶ ἀνειρώτευν περὶ τῆς στρατιῆς τῆς ἄλλης, οὐδὲν ἐπιστάμενοι τῶν ἐν Πλαταιῇσι γενομένων. ὁ δὲ Ἀρτάβαζος, γνοὺς ὅτι εἰ ἐθέλοι σφι πᾶσαν τὴν ἀληθηίην τῶν ἀγώνων εἶπαι, αὐτός τε κινδυνεύσει ἀπολέσθαι καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ στρατός· ἐπιθήσεσθαι γάρ οἱ πάντα τινὰ οἴετο

runt, putabant illi quidem ad dicendam caussam se iri admissum, praetereaque confidebant pecuniis amoliri a se posse periculum: at id ipsum suspicatus Pausanias, postquam illos accepit, universum sociorum exercitum dimisit, et illos Corinthum abductos interfecit. Ac hae quidem res sunt, ad Plataeas et ad Thebas gestae.

(89.) *Artabazus* vero, Pharnacis filius, qui Plataeis profugerat, iam longe admodum erat progressus. Qui ubi in Thessaliam pervenit, Thessali eum ad hospitium vocarunt, sciscitatique sunt de reliquo exercitu: nec dum enim quidquam de rebus ad Plataeas gestis compererant. At Artabazus, bene gnarus, si de praeliis factis id quod res erat illis aperuisset, verendum sibi esse, ne ipse cum exercitu suo pereat: unumquemque enim se adgressurum existima-

πυνθανόμενον τὰ γεγονότα· ταῦτα ἐκλογιζόμενος, οὔτε πρὸς τοὺς Φωκέας ἐξαγόρευε οὐδὲν, πρός τε τοὺς Θεσσαλοὺς ἔλεγε τάδε· „Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες Θεσσαλοὶ, „ὡς ὁρᾶτε, ἐπείγομαί τε κατὰ τὴν ταχίστην ἐλῶν ἐς „Θρηΐκην, καὶ σπουδὴν ἔχω, πεμφθεὶς κατά τι πρῆ-„γμα ἐκ τοῦ στρατοπέδου μετὰ τῶνδε. αὐτὸς δὲ ὑμῖν „Μαρδόνιος, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ, οὗτος κατὰ πόδας „ἐμεῦ ἐλαύνων προσδόκιμός ἐστι. τοῦτον καὶ ξεινίζετε, „καὶ εὖ ποιεῦντες φαίνεσθε· οὐ γὰρ ὑμῖν ἐς χρόνον „ταῦτα ποιεῦσι μεταμελήσει.“ Ταῦτα δὲ εἴπας, ἀπέλαυνε σπουδῇ τὴν στρατιὴν διὰ Θεσσαλίης τε καὶ Μακεδονίης ἰθὺ τῆς Θρηΐκης, ὡς ἀληθέως ἐπειγόμενος, καὶ τὴν μεσόγαιαν τάμνων τῆς ὁδοῦ. καὶ ἀπικνέεται ἐς Βυζάντιον, καταλιπὼν τοῦ στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ συχνοὺς ὑπὸ Θρηΐκων τε κατακοπέντας κατ᾽ ὁδὸν, καὶ λιμῷ

vit, qui quae gesta erant cognovisset: haec igitur secum reputans, nec apud Phocenses vulgaverat quidquam, et apud Thessalos haec dixit: *Ego quidem, ut videtis, Thessali! in Thraciam maturo pervenire; et celeritate utor, quippe praemissus e castris cum hisce ad rem quamdam peragendam. Ipse vero Mardonius, e vestigio me cum suo exercitu sequens, mox vobis aderit. Hunc hospitio excipite, omniaque ei officia praestate: nec enim, id fecisse, in posterum vos poenitebit.* His dictis, raptim per Thessaliam et Macedoniam rectà Thraciam versus duxit exercitum, vere festinans, et per mediam terram viam carpens. Denique Byzantium pervenit, relictis quidem de suo exercitu multis, qui partim a Thracibus in itinere caesi sunt, partim fame et labo-

συστάντας καὶ καμάτῳ· ἐκ Βυζαντίου δὲ διέβη πλοίοισι. Οὗτος μὲν οὕτω ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίην.

90 ΤΗΣ δὲ αὐτῆς ἡμέρης τῆς περ ἐν Πλαταιῇσι τὸ τρῶμα ἐγένετο, συνεκύρησε γενέσθαι καὶ ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης. Ἐπεὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Δήλῳ κατέατο οἱ Ἕλληνες, οἱ ἐν τῇσι νηυσὶ ἅμα Λευτυχίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἦλθόν σφι ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου, Λάμπων τε Θρασυκλῆος, καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδεω, καὶ Ἡγησίστρατος Ἀρισταγόρεω, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάθρῃ τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμου τύραννον οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δέ σφεων ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς, ἔλεγε Ἡγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοῖα· ὡς „ἢν μοῦνον ἴδωνται αὐτοὺς οἱ Ἴωνες, ἀποστήσονται ἀπὸ Περσέων, καὶ ὡς οἱ βάρβαροι οὐχ ὑπομε-

ribus conflictati perierunt. Tum ex Byzantio navigiis traiecit: atque ita hic in Asiam est reversus.

(90.) Quo die istam ad Plataeas cladem *Persae* acceperunt, eodem die accidit ut alia calamitate *ad Mycalen* Ioniae affligerentur. Scilicet quum Deli sederent Graeci, qui duce *Leotychide* Lacedaemonio cum classe advenerant, venerunt ad eos ex Samo legati, Lampon Thrasyclis filius, et Athenagoras Archestratidae, et Hegesistratus Aristagorae, a Samiis missi insciis Persis et inscio tyranno Theomestore, Androdamantis filio, quem Persae tyrannum Sami constituerant. Qui ubi Graecorum duces convenere, multa atque varia verba *Hegesistratus* fecit; dicens, *si modo vidissent illos Iones, descituros esse a Persis, et ad illorum adventum disces-*

νέουσι· ἢν δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι, οὐκ ἑτέρην ἄγρην
τοιαύτην εὑρεῖν ἂν αὐτούς.“ Θεούς τε κοινοὺς ἀνακα-
λέων, προέτρεπε αὐτοὺς ῥύσασθαι ἄνδρας Ἕλληνας ἐκ
δουλοσύνης, καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον· „εὐπετές τε
αὐτοῖσι, ἔφη, ταῦτα γίνεσθαι· τάς τε γὰρ νῆας αὐτέων
κακῶς πλέειν, καὶ οὐκ ἀξιομάχους κείνοισι εἶναι· αὐ-
τοί τε, εἴ τι ὑποπτεύουσι μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάγοιεν,
ἑτοῖμοι εἶναι ἐν τῇσι νηυσὶ τῇσι ἐκείνων ἀγόμενοι ὁμη-
ροι εἶναι.“ Ὡς δὲ πολλὸς ἦν λισσόμενος ὁ ξεῖνος ὁ Σά- 91
μιος, εἴρετο Λευτυχίδης, εἴτε κληδόνος εἵνεκεν θέλων
πυθέσθαι, εἴτε καὶ κατὰ συντυχίην, θεοῦ ποιεῦντος·
„Ὦ ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ οὔνομα;“ ὁ δὲ εἶπε,
„Ἡγησίστρατος.“ ὁ δὲ, ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λό-
γον, εἴ τινα ὥρμητο λέγειν ὁ Ἡγησίστρατος, εἶπε·

suros Barbaros; sive hi manserint, nullam aliam talem praedam Graecos umquam reperturos. Denique communes deos invocans, hortatus illos est, ut *homines Graecos servitute vellent liberare, et pellere Barbarum. Idque facile illis esse factu,* ait: *etenim et naves eorum male navigare, nec resistere illis posse. Quod si quam suspicionem haberent per dolum se illos excitare, paratos se esse in illorum navibus obsidum loco abduci.* (91.) Quumque pluribus verbis orare non desisteret Samius hospes, tunc *Leotychides*, sive consulto capiendi ominis caussâ, sive forte fortuna, deo ita volente, interrogavit eum: *Samie hospes! quodnam tibi nomen est?* Et ille, *Hegesistratus*, ait. Moxque Leotychides, intercipiens reliquum sermonem, si quem adiecturus Hegesistratus esset, *Accipio*, in-

„Δέκομαι τὸν οἰωνὸν, τὸν Ἡγησίστρατον, ὦ ξεῖνε Σά-
„μιε. σὺ δὲ ἡμῖν ποίεε ὅκως αὐτός τε δοὺς πίστιν ἀπο-
„πλεύσεαι, καὶ οἱ σὺν σοὶ ἐόντες οἵδε, ἦ μὲν Σαμίους
92 „ἡμῖν προθύμους ἔσεσθαι συμμάχους.“ Ταῦτά τε
ἅμα ἠγόρευε, καὶ τὸ ἔργον προσῆγε. αὐτίκα γὰρ οἱ
Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὅρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρι
πρὸς τοὺς Ἕλληνας. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, οἱ μὲν ἀπέ-
πλεον· μετὰ σφέων γὰρ ἐκέλευε πλέειν τὸν Ἡγησί-
στρατον, οἰωνὸν τὸ οὔνομα ποιεύμενος. οἱ δὲ Ἕλληνες,
ἐπισχόντες ταύτην τὴν ἡμέρην, τῇ ὑστεραίῃ ἐκαλλιε-
ρέοντο, μαντευομένου σφι Δηϊφόνου τοῦ Εὐηνίου, ἀν-
δρὸς Ἀπολλωνιήτεω, Ἀπολλωνίης δὲ τῆς ἐν τῷ Ἰονίῳ
κόλπῳ.
93 Τοῦ τὸν πατέρα κατέλαβε Εὐήνιον πρῆγμα τοιόνδε.

XCII. 2. προσῆγε. *Fors.* προῆγε, processit, successit negotium.

quit, *omen, Samie hospes! accipio hunc* ***copiarum ducem.*** [hoc enim sonat graecum huius viri nomen.] *Tu modo fac, et hi qui tecum sunt, ut, priusquam hinc abeatis, fidem nobis detis, revera Samios promtos nobis socios adfuturos.* (92.) Haec locutus, e vestigio rem exsequi adgressus est. Protinus enim Samii de societate cum Graecis fidem et iusiurandum dederunt: eoque facto, duo ex legatis domum navigarunt; nam Hegesistratum secum navigare Leotychides iussit, nomen eius pro omine accipiens. Et illo quidem die se continuerunt Graeci, postridie vero lacta illis sacra fuere, interpretis sacrorum officio fungente Deiphono, Evenii filio, Apolloniata, ex illa Apollonia, quae ad Ionium mare sita est.

(93.) Deiphoni huius pater *Euenius* fortuna usus

Ἔστι ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ ταύτῃ ἱρὰ ἡλίου πρόβατα, τὰ τὰς μὲν ἡμέρας βόσκεται παρὰ ποταμὸν, ὃς ἐκ Λάκμωνος οὔρεος ῥέει διὰ τῆς Ἀπολλωνίης χώρης ἐς θάλασσαν, παρ' Ὤρικον λιμένα· τὰς δὲ νύκτας ἀραιρημένοι ἄνδρες οἱ πλούτῳ τε καὶ γένεϊ δοκιμώτατοι τῶν ἀστῶν, οὗτοι φυλάσσουσι ἐνιαυτὸν ἕκαστος. περὶ πολλοῦ γὰρ δὴ ποιεῦνται Ἀπολλωνιῆται τὰ πρόβατα ταῦτα, ἐκ θεοπροπίου τινός. ἐν δὲ ἄντρῳ αὐλίζονται, ἀπὸ τῆς πόλιος ἑκάς. ἔνθα δὴ τότε ὁ Εὐήνιος οὗτος ἀραιρημένος ἐφύλασσε. καί κοτε αὐτοῦ κατακοιμήσαντος τὴν φυλακὴν, παρελθόντες λύκοι ἐς τὸ ἄντρον, διέφθειραν τῶν προβάτων ὡς ἑξήκοντα. ὁ δὲ, ὡς ἐπήϊσε, εἶχε σιγῇ καὶ ἔφραζε οὐδενὶ, ἐν νόῳ ἔχων ἀντικαταστήσειν ἄλλα πριάμενος. καὶ, οὐ γὰρ ἔλαθε τοὺς Ἀπολλωνιήτας ταῦτα γενόμενα· ἀλλ', ὡς ἐπύθοντο, ὑπαγαγόντες μιν

erat huiusmodi. Sunt Apolloniae *oves Soli sacrae*, quae interdiu pascuntur iuxta fluvium, qui ex Lacmone monte per agrum Apolloniatem prope Oricum portum in mare influit: noctu vero selecti viri, divitiis et genere spectatissimi inter cives, easdem oves custodiunt, quisque per anni spatium. Nam oves has, ex oraculi responso quodam, maximi faciunt Apolloniatae; stabulantur autem illae in antro quodam procul ab urbe. Ibi eas tunc Euenius hic, ad id delectus, custodiebat: et nocte quadam, quum, qui vigilare debebat, obdormivisset, ingressi in antrum lupi oves fere sexaginta corripuerunt. Quod ubi ille animadvertit, tacuit, nec cuiquam edixit, alias cogitans emere et in illarum locum substituere. At non latuit Apolloniatas factum: qui, ut id cognove-

ὑπὸ δικαστήριον, κατέκριναν, ὡς τὴν Φυλακὴν κατακοιμήσαντα, τῆς ὄψιος στερηθῆναι. Ἐπεί τε δὲ τὸν Εὐήνιον ἐξετύφλωσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα οὔτε πρόβατά σφι ἔτικτε, οὔτε γῆ ἔφερε ὁμοίως καρπόν. πρόφαντα δέ σφι ἔν τε Δωδώνῃ καὶ ἐν Δελφοῖσι ἐγίνετο, ἐπεί τε ἐπειρώτευν τοὺς προφήτας τὸ αἴτιον τοῦ παρεόντος κακοῦ· οἱ δὲ αὐτοῖσι ἔφραζον „ὅτι ἀδίκως τὸν Φύλακον τῶν ἱρῶν προβάτων Εὐήνιον τῆς ὄψιος ἐστέρησαν. αὐτοὶ γὰρ ἐπορμῆσαι τοὺς λύκους· οὐ πρότερόν τε παύσεσθαι τιμωρέοντες ἐκείνῳ, πρὶν ἢ δίκας δῶσι τῶν ἐποίησαν, ταύτας τὰς ἂν αὐτὸς ἕληται καὶ δικαιοῖ· τουτέων δὲ τελεομένων, αὐτοὶ δώσειν Εὐηνίῳ δόσιν τοιαύτην τὴν πολλούς μιν μακαριεῖν ἀνθρώπων ἔχοντα."

XCIII. 22. ἐπεί τε. *Sic ed. Borh. ex Reiskii coniect. Vulgo* πρόφαντα --- ἐγίνετο. ἔπειτα δὲ *etc.* Haec eis --- praedicta erant. Deinde vero *etc.*

runt, in iudicium adductum Euenium condemnarunt, ut, quoniam ovium custodiam adeo negligenter obiisset, oculorum usu privaretur. Sed, postquam eum excaecarunt, continuo deinde nec oves illis pepererunt, nec terra fructum, ut ante, edere coepit. Quumque et Dodonaeum et Delphicum consuluissent oraculum, caussamque quaesissent praesentium malorum, responderunt prophetae, *eo illis haec accidere, quod sacrarum ovium custodem Euenium luminibus orbassent. Ipsos enim (deos) immisisse lupos; neque prius desituros esse illum ulcisci, quam ei poenam facinoris dedissent Apolloniatae, quamcumque ipse postulasset: quae quando soluta fuerit poena, daturos Euenio esse deos tale donum, cuius caussa multi homines beatum illum*

Τὰ μὲν χρηστήρια ταῦτά σφι ἐχρήσθη. οἱ δὲ Ἀπολ- 94
λωνιῆται, ἀπόῤῥητα ποιησάμενοι, προέθεσαν τῶν ἀστέων ἀνδράσι διαπρῆξαι. οἱ δέ σφι διέπρηξαν ὧδε. κατημένου Εὐηνίου ἐν θώκῳ, ἐλθόντες οἱ παρίζοντο, καὶ λόγους ἄλλους ἐποιεῦντο, ἐς ὃ κατέβαινον συλλυπεύμενοι τῷ πάθεϊ. ταύτῃ δὲ ὑπάγοντες, εἰρώτεον „τίνα δίκην ἂν ἕλοιτο, εἰ ἐθέλοιεν Ἀπολλωνιῆται δίκας ὑποστῆναι δώσειν τῶν ἐποίησαν.“ Ὁ δὲ, οὐκ ἀκηκοὼς τὸ θεοπρόπιον, εἵλετο εἴπας· „εἴ τίς οἱ δοίη ἀγροὺς τῶν ἀστῶν, ὀνομάσας τοῖσι ἠπίστατο εἶναι καλλίστους δύο κλήρους τῶν ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ· καὶ οἴκησιν πρὸς τούτοισι, τὴν ᾔδεε καλλίστην ἐοῦσαν τῶν ἐν τῇ πόλι· τουτέων δὲ, ἔφη, ἐπήβολος γενόμενος, τοῦ λοιποῦ ἀμήνιτος εἶναι, καὶ

sint praedicaturi. (94.) Haec Apolloniatis data sunt responsa; quae illi clam habentes, civium suorum nonnullis negotium cum Euenio conficiendum mandarunt. Et hi ad id conficiendum hac usi sunt ratione. Conveniunt Euenium in sella sedentem, eique adsidentes primum aliis de rebus verba faciunt, deinde ad commiserandam hominis calamitatem progressi, atque ita eum fallentes, interrogant *quasnam poenas esset postulaturus, si voluissent Apolloniatae poenas sustinere eorum quae in illum admisissent?* Et ille, qui de oraculi responso nihil audiverat, optans ait: *si quis ipsi daret agros istos,* (nominabat nempe cives quosdam, quas noverat duo pulcerrima Apolloniae praedia possidere:) *et aedes insuper in urbe,* quas noverat ille pulcerrimas esse; *haec*, inquit, *si nactus fuisset, in posterum se non iraturum esse civibus, sed hac mulcta fore con-*

δίκην οἱ ταύτην ἀποχρᾶν γενομένην." Καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε, οἱ δὲ πάρεδροι εἶπαν ὑπολαβόντες· „Εὐήνιε, „ταύτην δίκην Ἀπολλωνιῆται τῆς ἐκτυφλώσιος ἐκτί„νουσί τοι κατὰ θεοπρόπια τὰ γενόμενα." Ὁ μὲν δὴ πρὸς ταῦτα δεινὰ ἐποιέετο, ἐνθεῦτεν πυθόμενος τὸν πάντα λόγον, ὡς ἐξαπατηθείς· οἱ δὲ, πριάμενοι παρὰ τῶν ἐκτημένων, διδοῦσί οἱ τὰ εἵλετο. καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα ἔμφυτον μαντικὴν εἶχε, ὥστε καὶ οὐνομαστὸς γενέσθαι.

95 Τούτου δὴ ὁ Δηΐφονος ἐὼν παῖς τοῦ Εὐηνίου, ἀγόντων Κορινθίων, ἐμαντεύετο τῇ στρατιῇ. Ἤδη δὲ καὶ τόδε ἤκουσα, ὡς ὁ Δηΐφονος ἐπιβατεύων τοῦ Εὐηνίου οὐνόματος, ἐξελάμβανε ἐπιὼν τὴν Ἑλλάδα ἔργα, οὐκ ἐὼν

XCV. 4. ἐπιὼν τὴν Ἑλλάδα *ex Reiskii coniect. Et sic ed. Borh. cum Larch. Vulgo* ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, *i. e.* contra Graeciam.

tentum. Quae ubi illi dixit, adsidentes ei cives responderunt: *Euenie, hanc mulctam, ex oraculi responso, solvunt tibi Apolloniatae pro eo quod te luminibus privarunt.* Et ille quidem, postquam rem totam cognovit, aegerrime tulit se ita esse circumventum: Apolloniatae vero ea, quae ille optaverat, emta a dominis, ei dederunt. Protinus autem ab hoc tempore insitam divinandi vim et sacra interpretandi idem *Euenius* habuit, ita ut hoc nomine celebris evaserit.

(95.) Huius igitur Euenii filius *Deiphonus*, adductus a Corinthiis, sacrorum interpres fuit apud hunc exercitum. Audivi vero etiam, eumdem Deiphonum, usurpato Euenii nomine, obiisse Graeciam, et passim operam suam locasse, quum non fuisset

Εὐηνίου παῖς. Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς ἐκαλλιέρησε, ἀνῆ- 96
γον τὰς νῆας ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον. ἐπεὶ δὲ
ἐγένοντο τῆς Σαμίης πρὸς Καλάμοισι, οἱ μὲν αὐτοῦ
ὁρμισάμενοι κατὰ τὸ Ἡραῖον τὸ ταύτῃ, παρεσκευά-
ζοντο ἐς ναυμαχίην. οἱ δὲ Πέρσαι, πυθόμενοί σφεας
προσπλέειν, ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἤπειρον τὰς
νῆας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοινίκων ἀπῆκαν ἀποπλέειν.
βουλευομένοισι γάρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιέε-
σθαι· οὐ γὰρ ὦν ἐδόκεον ὁμοῖοι εἶναι. ἐς δὲ τὴν ἤπειρον
ἀπέπλεον, ὅκως ἔωσι ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατὸν τὸν σφέ-
τερον, ἐόντα ἐν τῇ Μυκάλῃ· ὃς, κελεύσαντος Ξέρξεω,
καταλελειμμένος τοῦ ἄλλου στρατοῦ, Ἰωνίην ἐφύλασ-
σε. τοῦ πλῆθος μὲν ἓξ μυριάδες· ἐστρατήγεε δὲ αὐτοῦ

XCVI. 3. Καλάμοισι *ed. Schaef. et Borh. cum Larch. ex Athenaeo. Alii vulgo omnes* Καλαμίσοισι.

Euenii filius. (96.) *Graeci,* ut perlitarunt, naves ex Delo *ad Samum* moverunt; et postquam ad Calamos venerunt, terrae Samiae locum ita nominatum, ibi prope Iunonis templum, quod eo loci est, adpulerunt et ad navalem pugnam se compararunt. At *Persae,* ubi illos adnavigare resciverunt, ipsi quoque naves moverunt; et caeteras quidem admoverunt continenti, Phoenicum vero naves ut abirent permiserunt. Deliberantibus quippe visum erat, pugna navali non esse decernendum, nec enim se Graecis pares esse existimabant. Ad continentem autem navigarunt, quo essent sub pedestris exercitus sui tutamine, qui in *Mycale* erat, nempe iussu Xerxis de reliquo exercitu ibi custodiendae Ioniae caussa relictus. Sexaginta hominum millia erant,

Τιγράνης, κάλλεΐ τε καὶ μεγάθεϊ ὑπερφέρων Περσέων.
Ὑπὸ τοῦτον μὲν δὴ τὸν στρατὸν ἐβουλεύσαντο καταφυ-
γόντες οἱ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγοὶ ἀνειρύσαι τὰς νῆας,
καὶ περιβαλέσθαι ἕρκος, ἔρυμα τῶν νεῶν, καὶ σφέων
97 αὐτέων κρησφύγετον. Ταῦτα βουλευσάμενοι, ἀνή-
γοντο. ἀπικόμενοι δὲ παρὰ τὸ τῶν Ποτνιέων ἱρὸν τῆς
Μυκάλης ἐς Γαίσωνά τε καὶ Σκολοπόεντα, τῇ Δήμη-
τρος Ἐλευσινίης ἐστὶν ἱρὸν, τὸ Φίλιστος ὁ Πασικλῆος
ἱδρύσατο, Νείλεω τῷ Κόδρου ἐπισπόμενος ἐπὶ Μιλή-
του κτιστύν· ἐνθαῦτα τάς τε νῆας ἀνείρυσαν, καὶ πε-
ριεβάλοντο ἕρκος καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκό-
ψαντες ἥμερα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἕρκος κατέπηξαν.
καὶ παρεσκευάδατο ὡς πολιορκησόμενοι, καὶ ὡς νική-
σοντες· ἐπ' ἀμφότερα ἐπιλεγόμενοι γὰρ παρεσκευάδατο.

quibus Tigranes praeerat, vir et formâ et staturâ eminens. Huius igitur sub exercitus tutamen se recipere decreverunt duces classis, navesque in terram subducere, et vallo circumdare, quod simul munimentum navibus et sibi refugium esset. (97.) Hoc inito consilio profecti sunt *Persae;* quumque praeternavigato Eumenidum templo, quod in Mycale est, in Gaesonem et Scolopoëntem venissent, ubi est Cereris Eleusiniae templum, quod Philistus statuit, Pasiclis filius, Neleum Codri filium ad Miletum condendam secutus: ibi subduxerunt naves: et, caesis arboribus frugiferis, muro eas circumdederunt partim ligneo, partim lapideo, palosque praeacutos circa murum defixerunt. Denique, in utramque partem re deliberata, et ad tolerandam obsidionem et ad superandum hostem sese comparabant.

Οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς ἐπύθοντο οἰχωκότας τοὺς βαρ- 98
βάρους ἐς τὴν ἤπειρον, ἤχθοντο ὡς ἐκπεφευγότων· ἐν ἀπορίῃ τε εἴχοντο ὅ τι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσωνται ὀπίσω, εἴτε καταπλέωσι ἐπ' Ἑλλησπόντου. τέλος δ' ἔδοξε τουτέων μὲν μηδέτερα ποιέειν, ἐπιπλέειν δὲ ἐπὶ τὴν ἤπειρον. παρασκευασάμενοι ὦν ἐς ναυμαχίην καὶ ἀποβάθρας καὶ τὰ ἄλλα ὅσων ἔδεε, ἔπλεον ἐπὶ τῆς Μυκάλης. Ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἐγίνοντο τοῦ στρατοπέδου, καὶ οὐδεὶς ἐφαίνετό σφι ἐπαναγόμενος, ἀλλὰ ὥρων νῆας ἀνελκυσμένας ἔσω τοῦ τείχεος, πολλὸν δὲ πεζὸν παρακεκριμένον παρὰ τὸν αἰγιαλόν· ἐνθαῦτα πρῶτον μὲν ἐν τῇ νηῒ παραπλέων, ἐγχρίμψας τῷ αἰγιαλῷ τὰ μάλιστα Λευτυχίδης, ὑπὸ κήρυκος προηγόρευε τοῖσι Ἴωσι λέγων· „Ἄνδρες Ἴωνες, ὅσοι ὑμέων „τυγχάνουσι ἐπακούοντες, μάθετε τὰ λέγω· πάντως

(98.) *Graeci*, ut ad continentem abiisse Barbaros cognoverunt, aegre ferebant quod sibi e manibus essent elapsi: nec vero satis certi erant quid facerent ipsi, utrum domum redirent, an in Hellespontum navigarent. Ad extremum decreverunt neutrum horum facere, sed ad continentem dirigere naves. Itaque praeparatis scalis et aliis rebus quarum in navali pugna usus est, versus *Mycalen* navigarunt. Ubi vero prope castra fuerunt hostium, neque quisquam adparuit qui adversus illos egrederetur, naves autem viderunt intra murum subductas, et frequentem peditatum secundum littus in acie stantem; ibi tunc *Leotychides*, primum, praeter littus quam proxime potuit navigans, praeconis voce haec verba Ionibus adclamavit: *Viri Iones, quotquot estis qui*

,,γὰρ οὐδὲν συνήσουσι Πέρσαι τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλο-,,μαι. ἐπεὰν συμμίσγωμεν, μεμνῆσθαί τινα χρὴ ἐλευ-,,θερίης μὲν πάντων πρῶτον, μετὰ δὲ, τοῦ συνθήμα-,,τος Ἥβης. καὶ τάδε ἴστω καὶ ὁ μὴ ἐσακούσας ὑμέων ,,πρὸς τοῦ ἐπακούσαντος." ὠυτὸς δὴ οὗτος ἐὼν τυγχάνει νόος τοῦ πρήγματος καὶ ὁ Θεμιστοκλῆος ὁ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ. ἢ γὰρ δὴ λαθόντα τὰ ῥήματα τοὺς βαρβάρους ἔμελλε τοὺς Ἴωνας πείσειν, ἢ ἔπειτα ἀνενειχθέντα ἐς τοὺς βαρβάρους, ποιήσειν ἀπίστους τοῖσι Ἕλλησι.

99 Λευτυχίδεω δὲ ταῦτα ὑποθεμένου, δεύτερα δὴ τάδε ἐποίευν οἱ Ἕλληνες. προσσχόντες τὰς νῆας, ἀπέβησαν ἐς τὸν αἰγιαλόν· καὶ οὗτοι μὲν ἐτάσσοντο. Οἱ δὲ Πέρσαι, ὡς εἶδον τοὺς Ἕλληνας παρασκευαζομένους ἐς μάχην, καὶ τοῖσι Ἴωσι παραινέσαντας, τοῦτο μὲν, ὑπο-

me auditis, accipite quae dico! omnino enim non intelligent Persae quae vobis mando. Quando ad manus venerimus cum hoste, tum quisque vestrûm ante omnia libertatis memento, deinde vero tesserae Hebae. Sed et, qui vocem meam non exaudierit, cognoscat haec ex his qui audiverint. Cuius sermonis idem consilium fuit quod Themistoclis ad Artemisium. Scilicet, si Persas laterent dicta, persuasurum se speravit Ionibus ut deficiant; sive illa ad Barbaros fuissent delata, facturum ut hi Graecis (Ionibus) diffiderent. (99.) Deinde, postquam ita Ionas hortatus Leotychides est, haec fecerunt *Graeci.* Adpulsis ad littus navibus *exscenderunt*, aciemque instruxerunt. *Persae* vero, quum Graecos cernerent ad pugnandum paratos, scirentque hortatos eos esse Ionas; nec Samiis nec Milesiis

νοήσαντες τοὺς Σαμίους τὰ Ἑλλήνων φρονέειν, ἀπαιρέονται τὰ ὅπλα. οἱ γὰρ ὦν Σάμιοι, ἀπικομένων Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν βαρβάρων, τοὺς ἔλαβον ἀνὰ τὴν Ἀττικὴν λελειμμένους οἱ Ξέρξεω, τούτους λυσάμενοι πάντας, ἀποπέμπουσι ἐποδιάσαντες ἐς τὰς Ἀθήνας· τῶν εἵνεκεν οὐκ ἥκιστα ὑποψίην εἶχον, πεντακοσίας κεφαλὰς τῶν Ξέρξεω πολεμίων λυσάμενοι. τοῦτο δὲ, τὰς διόδους τὰς ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης φερούσας προστάσσουσι τοῖσι Μιλησίοισι φυλάσσειν, ὡς ἐπισταμένοισι δῆθεν μάλιστα τὴν χώρην. ἐποίευν δὲ τούτου εἵνεκεν, ἵνα ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου ἔωσι. τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖσι καὶ κατεδόκεον νεοχμὸν ἄν τι ποιέειν, δυνάμιος ἐπιλαβομένοισι, τρόποισι τοιούτοισι προεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι. αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν τὰ γέῤῥα ἕρκος εἶναί σφι.

satis fidebant. Et *Samiis* quidem, quod eos suspicarentur cum Graecis sentire, arma adimunt. Samii enim, quum in classe Barbarorum advenissent Athenienses captivi, quos in Attica relictos ceperat Xerxis exercitus, hos omnes pretio redemerant, et dato viatico Athenas remiserant: quo magis hos suspicio premebat, ut qui quingenta capita hostium Xerxis liberassent captivitate. *Milesios* vero iusserunt exitus viarum custodire ad Mycalae cacumina ferentium, ut qui regionem optime nossent: id autem hoc consilio fecerunt, ut illi extra castra essent. Ab his igitur Ionibus, quos suspicabantur, si potestatem nanciscerentur, res novas molituros, hoc modo sibi Persae praecaverunt: ipsi vero crates comportarunt, quae sibi pro vallo essent.

100 Ὡς δὲ ἄρα παρεσκευάδατο τοῖσι Ἕλλησι, προσήϊ-
σαν πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἰοῦσι δέ σφι Φήμη τε ἐσέ-
πτατο ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν, καὶ κηρυκήϊον ἐφάνη
ἐπὶ τῆς κυματωγῆς κείμενον. ἡ δὲ Φήμη διῆλθέ σφι
ὧδε, ὡς οἱ Ἕλληνες τὴν Μαρδονίου στρατιὴν νικῷεν ἐν
Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. Δῆλα δὴ πολλοῖσι τεκμηρίοισί
ἐστι τὰ θεῖα τῶν πρηγμάτων· εἰ καὶ τότε τῆς αὐτῆς
ἡμέρης συμπιπτούσης τοῦ τε ἐν Πλαταιῇσι καὶ τοῦ ἐν
Μυκάλῃ μέλλοντος ἔσεσθαι τρώματος, Φήμη τοῖσι Ἑλ-
λησι τοῖσι ταύτῃ ἐσαπίκετο, ὥστε θαρσῆσαί τε τὴν
στρατιὴν πολλῷ μᾶλλον, καὶ ἐθέλειν προθυμότερον κιν-
101 δυνεύειν. Καὶ τόδε ἕτερον συνέπεσε γενόμενον, Δήμη-
τρος τεμένεα Ἐλευσινίης παρὰ ἀμφοτέρας τὰς συμβο-
λὰς εἶναι. καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιΐδι παρ' αὐτὸ τὸ

(100.) Iam Graeci, instructâ acie, ibant in hostem, quum subito fama quaedam pervolavit universum exercitum, et caduceus conspectus est in litore depositus. Currebat autem fama huiusmodi, *Graecos in Boeotia exercitum Mardonii praelio superasse.* Nempe multis utique documentis declarantur res quae divinitus contingunt; quandoquidem tunc, quum *idem* fuit *dies* quo et *ad Plataeas* cladem Persae acceperunt et *ad Mycalen* accepturi erant, ad Graecos hic stantes fama pervenit; quo factum est, ut multo maiorem fiduciam caperet exercitus, et ad subeundum periculum esset alacrior. (101.) Atque etiam hoc alterum contigit ut concurreret, quod utraque pugna prope Cereris Eleusiniae templum pugnata sit. Nam prope Cereris templum et in Plataeensi agro, ut supra docui, pugnatum

Δημήτριον ἐγένετο (ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται) ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἔμελλε ὡσαύτως ἔσεσθαι. γεγονέναι δὲ νίκην τῶν μετὰ Παυσανίεω Ἑλλήνων, ὀρθῶς σφι ἡ φήμη συνέβαινε ἐλθοῦσα· τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῇσι πρωῒ ἔτι τῆς ἡμέρης ἐγίνετο· τὸ δὲ ἐν Μυκάλῃ, περὶ δείλην. ὅτι δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρης συνέβαινε γίνεσθαι, μηνός τε τοῦ αὐτοῦ, χρόνῳ οὐ πολλῷ σφι ὕστερον δῆλα ἀναμανθάνουσι ἐγίνετο. Ἦν δὲ ἀῤῥωδίη σφι πρὶν τὴν φήμην ἐσαπικέσθαι, οὔ τι περὶ σφέων αὐτέων οὕτω, ὡς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ πταίσῃ ἡ Ἑλλάς. ὡς μέντοι ἡ κληδὼν αὕτη σφι ἐσέπτατο, μᾶλλόν τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόσοδον ἐποιεῦντο. Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι ἔσπευδον ἐς τὴν μάχην, ὥς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἄεθλα προέκειτο.

est, et nunc *ad Mycalen* pariter pugnaturi erant. *Victoriam* autem *iam tum reportasse* Graecos cum Pausania, recte his fama nunciavit: nam Plataeensis pugna matutino adhuc tempore huius diei pugnata erat, haec autem ad Mycalen sub vesperam. Pugnatam autem esse utramque pugnam eodem eiusdem mensis die, haud multo post liquido cognoverunt. Anxii autem fuerant, priusquam haec fama advenit, non tam sui caussâ, quam omnium Graecorum, metuentes ne Mardonio succumberet Graecia: sed postquam illa exercitum pervolavit fama, eo confidentiores et celeriore gradu in hostem iverunt. Igitur et Graeci et Barbari pugnandi studio flagrabant, quippe quibus et insulae et Hellespontus praemium victoriae propositum erat.

102 Τοῖσι μέν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τούτοισι τεταγμένοισι, μέχρι κου τῶν ἡμισέων, ἡ ὁδὸς ἐγίνετο κατ' αἰγιαλόν τε καὶ ἄπεδον χῶρον· τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι, καὶ τοῖσι ἐπεξῆς τούτοισι τεταγμένοισι, κατά τε χαράδρην καὶ οὔρεα. ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περιήϊσαν, οὗτοι οἱ ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ κέρεϊ ἔτι καὶ δὴ ἐμάχοντο. Ἕως μέν νυν τοῖσι Πέρσῃσι ὄρθια ἦν τὰ γέῤῥα, ἠμύνοντό τε καὶ οὐδὲν ἔλασσον εἶχον τῇ μάχῃ. ἐπεὶ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατὸς, ὅκως ἑωυτῶν γένηται τὸ ἔργον, καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, παρακελευσάμενοι, ἔργου εἴχοντο προθυμότερον, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γὰρ τὰ γέῤῥα οὗτοι, φερόμενοι ἐσέπεσον ἀλέες ἐς τοὺς Πέρσας· οἱ δὲ δεξάμενοι, καὶ χρόνον συχνὸν ἀμυνόμενοι, τέλος

CII. 6. ἔτι καὶ δή. *ἤδη expectasses, nisi* αὐτίκα δὴ *forsan legendum, aut* ἤδη καὶ δή.

(102.) *Athenienses*, et qui proxime illos locati erant, dimidium fere totius exercitus, viam habebant secundum littus et per plana loca; *Lacedaemonii* vero, et qui post hos locati, per voraginem et montana. Dumque hi circumibant, illi in altero cornu pugnam iam commiserant. Quamdiu igitur *Persis* rectae stabant crates, repugnabant illi hostibus, neque eis erant inferiores. Sed quum Athenienses hisque proximi, quo ipsorum esset factum, non Lacedaemoniorum, invicem cohortati, acrius incumberent operi, tum quidem mutata est rei facies. Perruptis enim cratibus ingenti impetu conferti in Persas irruebant: et illi exceperunt quidem impetum, et per sat longum tempus repugnarunt; ad ex-

ἔφευγον ἐς τὸ τεῖχος. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σι-
κυώνιοι καὶ Τροιζήνιοι, οὕτω γὰρ ἔσαν ἐπεξῆς τεταγμέ-
νοι, συνεπισπόμενοι, συνεσέπιπτον ἐς τὸ τεῖχος. ὡς δὲ καὶ
τὸ τεῖχος ἀραίρητο, οὔτ' ἔτι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ
βάρβαροι, πρὸς φυγήν τε ὁρμέατο οἱ ἄλλοι, πλὴν Περ-
σέων. οὗτοι δὲ, κατ' ὀλίγους γινόμενοι, ἐμάχοντο τοῖσι
αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτουσι Ἑλλήνων. καὶ τῶν στρατη-
γῶν τῶν Περσικῶν δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευ-
τῶσι. Ἀρταΰντης μὲν, καὶ Ἰθαμίτρης, τοῦ ναυτικοῦ στρα-
τηγέοντες, ἀποφεύγουσι· Μαρδόντης δὲ καὶ ὁ τοῦ πε-
ζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης, μαχόμενοι τελευτῶσι. Ἔτι 103
δὲ μαχομένων τῶν Περσέων, ἀπίκοντο Λακεδαιμόνιοι
καὶ οἱ μετ' αὐτέων, καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχείριζον. Ἔπε-
σον δὲ καὶ αὐτέων τῶν Ἑλλήνων συχνοὶ ἐνθαῦτα· ἄλ-

tremum vero intra murum profugerunt. Quos insecuti Athenienses cum Corinthiis et Sicyoniis et Troezeniis, (hi enim ita deinceps in acie locati erant) simul cum illis intra murum irruerunt. Ut igitur etiam castellum hoc expugnatum est, omissâ pugnâ Barbari fugam corripuere, exceptis Persis; qui, etiam ad exiguum licet numerum redacti, constanter tamen Graecis, adsidue irruentibus, sese opposuerunt. Et duo quidem ex Persicis ducibus fugâ evasere, duo vero periere. Artayntes et Ithamitres, classiariorum praefecti, fugâ salutem petierunt: pugnantes vero ceciderunt Mardontes et imperator pedestris exercitus Tigranes. (103.) Dum adhuc pugnabant *Persae,* advenerunt *Lacedaemonii*, quique cum his erant, et reliqua simul peregerunt. Ceciderunt autem ibi ex ipsis etiam Graecis haud pauci; quum

λοι τε, καὶ Σικυώνιοι, καὶ στρατηγὸς Περίλεως. Τῶν δὲ Σαμίων οἱ στρατευόμενοι, ἐόντες τε ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ Μηδικῷ, καὶ ἀπαραιρημένοι τὰ ὅπλα, ὡς εἶδον αὐτίκα κατ᾽ ἀρχὰς γινομένην ἑτεραλκέα τὴν μάχην, ἔρδον ὅσον ἐδυνέατο, προσωφελέειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἕλλησι. Σαμίους δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες ἀπὸ Περσέων, ἐπέθεντο
104 τοῖσι βαρβάροισι. Μιλησίοισι δὲ προσετέτακτο μὲν τῶν Περσέων τὰς διόδους τηρέειν, σωτηρίης εἵνεκά σφι· ὡς, ἢν ἄρα σφέας καταλαμβάνῃ οἷά περ κατέλαβε, ἔχοντες ἡγεμόνας, σώζωνται ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης. ἐτάχθησαν μέν νυν ἐπὶ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλήσιοι, τούτου τε εἵνεκεν, καὶ ἵνα μὴ παρεόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τι νεοχμὸν ποιέοιεν. οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον τοῦ προστεταγμένου ἐποίεον· ἄλλας τε κατηγεόμε-

alii, tum ex Sicyoniis multi, eorumque dux Perilaus. *Samii* vero, qui in exercitu Medico militabant, quibus arma erant ademta, quum iam initio vidissent ancipitem esse pugnam, quidquid in eorum fuit potestate fecerunt, quo Graecos iuvarent. Et reliqui *Iones*, videntes Samios initium facere defectionis, ipsi quoque a Persis deficientes, adorti sunt Barbaros. (104.) Iam *Milesiis* quidem mandatum erat, ut viarum exitus custodirent, salutis caussâ Persarum; quo, si eis accidisset id quod nunc accidit, ducibus his uterentur, quorum ope in cacumina *Mycalae* salvi evaderent. Hoc quidem consilio illos Persae ibi locaverant, simul vero, ne, si exercitui adessent, novi quidpiam molirentur. At illi plane contrarium eius, quod mandatum erat, fecerunt:

νοί σφι ὁδοὺς φεύγουσι, αἳ δὴ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους, καὶ τέλος αὐτοί σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. Οὕτω δὴ τὸ δεύτερον Ἰωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη.

Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἑλλήνων ἠρίστευσαν Ἀθηναῖοι· 105
καὶ Ἀθηναίων, Ἑρμόλυκος ὁ Εὐθύνου, ἀνὴρ παγκρά-
τιον ἐπασκήσας. τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμόλυκον κατέλαβε
ὕστερον τουτέων, πολέμου ἐόντος Ἀθηναίοισί τε καὶ Κα-
ρυστίοισι, ἐν Κύρνῳ τῆς Καρυστίης χώρης ἀποθανόντα
ἐν μάχῃ, κεῖσθαι ἐπὶ Γεραιστῷ. Μετὰ δὲ Ἀθηναίους,
Κορίνθιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικυώνιοι ἠρίστευσαν Ἐπεί 106
τε δὲ κατεργάσαντο οἱ Ἕλληνες τοὺς πολλοὺς, τοὺς μὲν
μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας τῶν βαρβάρων, τὰς
νῆας ἐνέπρησαν, καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, τὴν ληΐην προεξ-
αγαγόντες ἐς τὸν αἰγιαλόν· καὶ θησαυρούς τινας χρη-

fugientes quippe Barbaros per contrarias duxerunt vias, quae ad hostes ferebant; et ad extremum eos ipsi, ut infensissimi hostes, interfecerunt. Ita quidem *iterum Ionia a Persis defecit.*

(105.) In hac *ad Mycalen pugna* virtutis praemium obtinuerunt Athenienses; et ex Atheniensibus Hermolycus Euthyni filius, pancratiastes. Idem vero Hermolycus post haec, quum bellum gererent Athenienses cum Carystiis, Cyrni in agro Carystio cecidit in praelio, et prope Geraestum sepultus est. Post Athenienses autem Corinthii et Troezenii et Sicyonii praecipuam virtutis laudem commeruerunt. (106.) Graeci, plerisque Barbarorum, partim in praelio, partim in fugas interfectis, naves cremarunt et totum munimentum, praedâ prius egestâ et in littore depositâ: repererantque arcas nonnullas rebus

μάτων εὗρον. ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ τὰς νῆας, ἀπέπλεον. Ἀπικόμενοι δὲ ἐς Σάμον οἱ Ἕλληνες, ἐβουλεύοντο περὶ ἀναστάσιος τῆς Ἰωνίης, καὶ ὅπῃ χρεὸν εἴη τῆς Ἑλλάδος κατοικίσαι, τῆς αὐτοὶ ἐγκρατέες ἔσαν· τὴν δὲ Ἰωνίην ἀπεῖναι τοῖσι βαρβάροισι. ἀδύνατον γὰρ ἐφαίνετό σφι εἶναι ἑωυτούς τε Ἰώνων προκατῆσθαι, φρουρέοντας τὸν πάντα χρόνον· καὶ, ἑωυτῶν μὴ προκατημένων, Ἴωνας οὐδεμίην ἐλπίδα ἔχον χαίροντας πρὸς τῶν Περσέων ἀπαλλάξειν. Πρὸς ταῦτα Πελοποννησίων μὲν τοῖσι ἐν τέλεϊ ἐοῦσι ἐδόκεε τῶν μηδισάντων ἐθνέων τῶν Ἑλληνικῶν τὰ ἐμπόρια ἐξαναστήσαντας, δοῦναι τὴν χώρην Ἴωσι ἐνοικῆσαι· Ἀθηναίοισι δὲ οὐκ ἐδόκεε ἀρχὴν, Ἰωνίην γενέσθαι ἀνάστατον, οὐδὲ Πελοποννη-

CVI. 18. Πελοποννησίους *de nostra coniect. Vulgo omnes* Πελοποννησίοισι.

pretiosis repletas. Munitione et navibus incensis, retro navigarunt. Deinde, postquam Samum pervenere, deliberarunt de *Ionia in aliam terram transferenda,* et qua parte Graeciae, quae in potestate esset Graecorum, sedes Ionibus sint adsignandae. Ionia enim videbatur Barbaris esse relinquenda, quandoquidem fieri non posset ut ipsi perpetuo Ioniae praesiderent, eamque custodirent; Iones autem, nisi sub Graecorum praesidio essent, nequaquam sperare possent, salvos se fore, nec poenas Persis daturos. Qua proposita deliberatione, qui ex Peloponnesiis aderant dignitate eminentes, emporia Graecorum qui cum Medis sensissent, eiectis incolis, cum agro ad quodque emporium pertinente, Ionibus tradi debere incolenda. Contra Athenienses nullo pacto Ionas aliam in terram transferendos censebant,

σίους περὶ τῶν σφετέρων ἀποικιέων βουλεύειν. ἀντιτεινόντων δὲ τουτέων, προθύμως εἶξαν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ οὕτω δὴ Σαμίους τε καὶ Χίους καὶ Λεσβίους, καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας, οἳ ἔτυχον συστρατευόμενοι τοῖσι Ἕλλησι, ἐς τὸ συμμαχικὸν ἐποιήσαντο, πίστι τε καταλαβόντες καὶ ὁρκίοισι, ἐμμένειν τε καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι. τούτους δὲ καταλαβόντες ὁρκίοισι, ἔπλεον τὰς γεφύρας λύσοντες· ἔτι γὰρ ἐδόκεον ἐντεταμένας εὑρήσειν. οὗτοι μὲν δὴ ἐπ' Ἑλλησπόντου ἔπλεον.

Τῶν δὲ ἀποφυγόντων βαρβάρων, ἐς τὰ ἄκρα τε 107
τῆς Μυκάλης κατειληθέντων, ἐόντων οὐ πολλῶν, ἐγίνετο κομιδὴ ἐς Σάρδις. πορευομένων δὲ, κατ' ὁδὸν Μασίστης, ὁ Δαρείου, παρατυχὼν τῷ πάθεϊ τῷ γεγονότι, τὸν στρατηγὸν Ἀρταΰντην ἔλεγε πολλά τε καὶ κακὰ, ἄλλα τε καὶ γυναικὸς κακίω φὰς αὐτὸν εἶναι, τοιαῦτα

nec decere Peloponnesios de ipsorum coloniis quidquam statuere. Quibus obnitentibus, haud inviti Peloponnesii concesserunt. Itaque Samios et Chios et Lesbios, reliquosque Insulares, qui arma et naves cum Graecis sociaverant, in commune sociorum receperunt, fide et iureiurando adstrictos de societate constanter et cum fide servanda. Quo facto ad Hellespontum navigarunt, pontes soluturi, quos adhuc stratos se reperturos esse existimaverant.

(107.) Qui ex Barbaris fugâ evaserunt, numero haud multi, in Mycalae cacumina compulsi; hi deinde Sardes salvi redierunt. Qui dum eo revertuntur, in itinere *Masistes*, Darii filius, qui acceptae cladi interfuerat, ducem exercitus *Artayntem* multis insectatus est maledictis, quum alia dicens, tum et *esse*

στρατηγήσαντα, καὶ ἄξιον εἶναι παντὸς κακοῦ, τὸν βασιλῆος οἶκον κακώσαντα. παρὰ δὲ τοῖσι Πέρσῃσι, *γυναικὸς κακίω* ἀκοῦσαι, δέννος μέγιστός ἐστι. ὁ δὲ, ἐπεὶ πολλὰ ἤκουσε, δεινὰ ποιεύμενος, σπᾶται ἐπὶ τὸν Μασίστην τὸν ἀκινάκεα, ἀποκτεῖναι θέλων. καί μιν ἐπιθέοντα Φρασθεὶς Ξειναγόρης ὁ Πρηξίλεω, ἀνὴρ Ἁλικαρνησσεὺς, ὄπισθε ἑστεὼς αὐτοῦ Ἀρταΰντεω, ἁρπάζει μέσον, καὶ ἐξάρας, παίει ἐς τὴν γῆν· καὶ ἐν τούτῳ οἱ δορυφόροι Μασίστεω προέστησαν. ὁ δὲ Ξειναγόρης ταῦτα ἐργάσατο, χάριτα αὐτῷ τε Μασίστῃ τιθέμενος καὶ Ξέρξῃ, ἐκσώζων τὸν ἀδελφεὸν τὸν ἐκείνου· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Ξειναγόρης πάσης ἦρξε Κιλικίης, δόντος βασιλῆος. τῶν δὲ κατ' ὁδὸν πορευομένων, οὐδὲν ἔτι πλέον ἐγένετο τουτέων, ἀλλ' ἀπικνέονται ἐς Σάρδις. Ἐν δὲ τῇσι Σάρδισι ἐτύγχανε ἐὼν βα-

illum muliere ignaviorem quod isto modo bellum administrasset; et quavis poena dignum esse, qui Regis domum illa calamitate adfecisset. Apud Persas autem *muliere ignaviorem* audire, maximum opprobrium est. Et ille his diu auditis indignatus, acinacem eduxit, interfecturus Masisten. Sed irruentem in eum cernens *Xenagoras,* Praxilai filius, Halicarnassensis, a tergo stans ipsius Artayntae, corripuit medium, sublatumque prostravit humum: atque interim adcurrentes satellites Masisten protexerunt. Quo facto Xenagoras et apud Masisten, et apud Xerxem, servato fratre, gratiam iniit: ob idemque factum dein a Xerxe universae Ciliciae praefectus est. In reliquo itinere nihil amplius memorabile accidit: itaque Sardes hi venere. Morabatur autem tunc Sardibus Xerxes ab eo inde tempore quo post cladem

σιλεὺς ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἐπεί τε ἐξ Ἀθηνέων, προσπταίσας τῇ ναυμαχίῃ, Φυγὼν ἀπίκετο.

Τότε δὴ ἐν τῇσι Σάρδισι ἐὼν ἄρα, ἔρα τῆς Μασί- 108
στεω γυναικὸς, ἐούσης καὶ ταύτης ἐνθαῦτα. ὡς δέ οἱ
προσπέμποντι οὐκ ἐδύνατο κατεργασθῆναι, οὐδὲ βίην
προσέΦερε, προμηθεόμενος τὸν ἀδελΦεὸν Μασίστην·
(τὠυτὸ δὲ τοῦτο ἔχε καὶ τὴν γυναῖκα· εὖ γὰρ ἐπίστα-
το βίης οὐ τευξομένη·) ἐνθαῦτα δὴ Ξέρξης ἐργόμενος
τῶν ἄλλων, πρήσσει τὸν γάμον τοῦτον τῷ παιδὶ τῷ
ἑωυτοῦ Δαρείῳ, θυγατέρα τῆς γυναικὸς ταύτης καὶ
Μασίστεω· δοκέων αὐτὴν μᾶλλον λάμψεσθαι, ἢν ταῦ-
τα ποιήσῃ. ἁρμόσας δὲ, καὶ τὰ νομιζόμενα ποιήσας,
ἀπήλαυνε ἐς Σοῦσα. Ἐπεὶ δὲ ἐκεῖ τε ἀπίκετο, καὶ
ἠγάγετο ἐς ἑωυτοῦ Δαρείῳ τὴν γυναῖκα, οὕτω δὴ τῆς
Μασίστεω μὲν γυναικὸς ἐπέπαυτο· ὁ δὲ, διαμειψάμε-

mari acceptam, Athenis fugiens, hanc in urbem venerat.

(108.) Sardibus igitur dum *Xerxes* moratur, *amore* tunc *captus* est *uxoris Masistae*, quae et ipsa ibi erat. Quum vero missis qui eam solicitarent nihil profecisset, nec vim ei vellet inferre, ratione habita fratris sui Masistae; (quod ipsum etiam mulierem retinuit, bene gnaram sibi vim non iri inlatum;) tum ille, quum nulla ei alia via pateret, filio suo Dario hasce conciliat nuptias, nempe filiam huius mulieris et Masistae illi dat uxorem; ratus, si hoc fecisset, facilius se matre potiturum. Hoc conciliato matrimonio, et peractis nuptiarum solennibus, *Susa* abiit. Quo ut pervenit, uxoremque Darii suas in aedes recepit; tum vero, omissa uxore Masistae, mutatoque amore, uxorem Darii deperiit,

νος, ἤρα τε καὶ ἐτύγχανε τῆς Δαρείου μὲν γυναικὸς,
Μασίστεω δὲ θυγατρός· οὔνομα δὲ τῇ γυναικὶ ταύτῃ
109 ἦν Ἀρταΰντη. Χρόνου δὲ προϊόντος, ἀνάπυστα γίνεται
τρόπῳ τοιῷδε. ἐξυφήνασα Ἄμηστρις, ἡ Ξέρξεω γυνὴ,
φᾶρος μέγα τε καὶ ποικίλον καὶ θέης ἄξιον, διδοῖ Ξέρ-
ξῃ. ὁ δὲ, ἡσθεὶς, περιβάλλεταί τε καὶ ἔρχεται παρὰ
τὴν Ἀρταΰντην. ἡσθεὶς δὲ καὶ ταύτῃ, ἐκέλευσε αὐτὴν αἰ-
τῆσαι ὅ τι βούλεταί οἱ γενέσθαι ἀντὶ τῶν αὐτῷ ὑπουρ-
γημένων· πάντα γὰρ τεύξεσθαι αἰτήσασαν. τῇ δὲ κα-
κῶς γὰρ ἔδεε πανοικίῃ γενέσθαι, πρὸς ταῦτα εἶπε
Ξέρξῃ· „Δώσεις μοι τὸ ἄν σε αἰτήσω;“ ὁ δὲ, πᾶν
μᾶλλον δοκέων κείνην αἰτῆσαι, ὑπισχνέετο καὶ ὤμοσε.
ἡ δὲ, ὡς ὤμοσε, ἀδεῶς αἰτέει τὸ φᾶρος. Ξέρξης δὲ
παντοῖος ἐγίνετο, οὐ βουλόμενος δοῦναι· κατ' ἄλλο μὲν

Masistae filiam, eaque potitus est. Nomen huic mulieri *Artaynta* fuit. (109.) Sed succedente tempore comperta res est hac ratione. *Amestris, uxor Xerxis*, amiculum texuerat ingens, variegatum, et spectatu dignum, quod dono dedit Xerxi. Quo ille delectatus, idem amiculum indutus convenit Artayntam. Iamque quum et hac delectatus esset, iussit eam, pro eo quod ipsi gratificaretur, petere quidquid illa sibi dari voluisset; omnia enim, quae petitura esset, consecuturam. Tum illa (nam in fatis erat, ut ingens calamitas universae familiae incumberet) Xerxi respondit: *Dabis-ne mihi quod abs te petam?* Et ille, quidvis potius aliud petituram illam ratus, interposito iurciurando promisit. Tum illa, postquam iuravit rex, nihil verita, *amiculum* istud petiit. At *Xerxes*, in omnes se partes vertens,

οὐδὲν, Φοβεόμενος δὲ Ἄμηστριν, μὴ καὶ πρὶν κατεικα-
ζούσῃ τὰ γινόμενα, οὕτω ἐπευρεθῇ πρήσσων· ἀλλὰ
πόλις τε ἐδίδου, καὶ χρυσὸν ἄπλετον, καὶ στρατὸν τοῦ
ἔμελλε οὐδεὶς ἄρξειν ἀλλ' ἢ ἐκείνη· Περσικὸν δὲ κάρτα
ὁ στρατὸς δῶρον. ἀλλ', οὐ γὰρ ἔπειθε, διδοῖ τὸ Φᾶρος.
ἡ δὲ, περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ δώρῳ, ἐφόρεέ τε καὶ ἀγάλ-
λετο· καὶ ἡ Ἄμηστρις πυνθάνεταί μιν ἔχουσαν. Μα- 110
θοῦσα δὲ τὸ ποιεύμενον, τῇ μὲν γυναικὶ ταύτῃ οὐκ εἶχε
ἔγκοτον· ἡ δὲ, ἐλπίζουσα τὴν μητέρα αὐτῆς εἶναι αἰ-
τίην, καὶ ταῦτα ἐκείνην πρήσσειν, τῇ Μασίστεω γυ-
ναικὶ ἐβούλευε ὄλεθρον. Φυλάξασα δὲ τὸν ἄνδρα τὸν
ἑωυτῆς Ξέρξην βασιλήϊον δεῖπνον προτιθέμενον· (τοῦτο
δὲ τὸ δεῖπνον παρασκευάζεται ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν

dare recusavit: (nulla quidem alia de caussa, nisi quod Amestrin metuebat, veritus ne ab illa, iam pridem id quod agebatur suspicante, in hac culpa deprehenderetur;) sed urbes se ei dono daturum ait, et auri immensam vim, et exercitum cui nemo alius nisi ipsa praefutura esset. Est autem hoc Persicum utique donum, exercitus. At mulieri non persuasit; adeoque amiculum ei dedit. Quo munere illa supra modum gavisa, gestabat amiculum, eoque superbiebat: et eam illud habere cognovit *Amestris*. (110.) Quo comperto, regina non tam in muliérculam illam odium concepit, quam in eius matrem, Masistae uxorem; eique, ut quae auctor huius rei (ut illa putabat) et unice in culpa esset, exitium meditata est. Itaque diem observavit, quo maritus ipsius *Xerxes* regiam coenam erat propositurus: (paratur autem haec *regia coena* semel quotannis,

ἡμέρῃ τῇ ἐγένετο βασιλεύς· οὔνομα δὲ τῷ δείπνῳ τούτῳ, Περσιστὶ μὲν, τυκτὰ, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, τέλειον· τότε καὶ τὴν κεφαλὴν σμᾶται μοῦνον βασιλεὺς, καὶ Πέρσας δωρέεται·) ταύτην δὴ τὴν ἡμέρην φυλάξασα ἡ Ἄμηστρις, χρήζει τοῦ Ξέρξεω, δοθῆναί οἱ τὴν Μασίστεω γυναῖκα. ὁ δὲ δεινόν τε καὶ ἀναρσίον ἐποιέετο, τοῦτο μὲν, ἀδελφεοῦ γυναῖκα παραδοῦναι, τοῦτο δὲ, ἀναιτίην ἐοῦσαν τοῦ πρήγματος τού-

111 του· συνῆκε γὰρ τοῦ εἵνεκεν ἐδέετο. Τέλος μέντοι, κείνης τε λιπαρεούσης, καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐξεργόμενος, ὅτι ἀτυχῆσαι τὸν χρήζοντα οὔ σφι δυνατόν ἐστι βασιληΐου δείπνου προκειμένου, κάρτα δὴ ἀέκων κατανεύει· καὶ παραδοὺς, ποιέει ὧδε. τὴν μὲν κελεύει ποιέειν τὰ βούλεται· ὁ δὲ, μεταπεμψάμενος τὸν ἀδελφεὸν, λέγει τάδε· „Μασίστα, σὺ εἶς Δαρείου τε παῖς, καὶ ἐμὸς

natali regis die; et Persico sermone *tycta* dicitur, quod Graecorum lingua τέλειον, id est *perfectum*, significat; quo etiam die tantum rex sibi caput smegmate detergit, et munera dat Persis:) hoc igitur observato die *Amestris* petiit a Xerxe, ut sibi traderetur uxor Masistae. Ille vero rem atrocem et indignam iudicavit, uxorem filii illi tradere, eamque nullam huius rei culpam habentem: intellexerat enim cur hanc illa sibi tradendam postularet. (111.) Verumtamen, quum illa postulare non cessaret, ipse autem lege teneretur, quae vetabat regem Persarum negare quidquid ab illo, quando regia coena proposita est, postulatur, postremo admodum quidem invitus indulget. Tradita vero muliere, hoc fecit: uxorem iussit, quae vellet, facere: ipse vero fratrem ad se vocatum his verbis com-

„ἀδελφεός· πρὸς δ᾽ ἔτι τούτοισι, καὶ εἷς ἀνὴρ ἀγαθός. „γυναικὶ δὴ ταύτῃ τῇ νῦν συνοικέεις, μὴ συνοίκεε· ἀλ- „λά τοι ἀντ᾽ αὐτῆς ἐγὼ δίδωμι θυγατέρα τὴν ἐμήν. „ταύτῃ συνοίκεε· τὴν δὲ νῦν ἔχεις, οὐ γὰρ δοκέει ἐμοὶ, „μὴ ἔχε γυναῖκα.“ Ὁ δὲ Μασίστης ἀποθωμάσας τὰ λεγόμενα, λέγει τάδε· „Ὦ δέσποτα, τίνα μοι „λόγον λέγεις ἄχρηστον, κελεύων με γυναῖκα, ἐκ „τῆς μοι παῖδες νεηνίαι τέ εἰσι τρεῖς, καὶ θυγατέρες, „τῶν καὶ σὺ μίην τῷ παιδὶ τῷ σεωυτοῦ ἠγάγεο γυ- „ναῖκα· αὐτή τέ μοι κατὰ νόον τυγχάνει κάρτα ἐοῦ- „σα· ταύτην με κελεύεις μετέντα, θυγατέρα τὴν σεωυ- „τοῦ γῆμαι; ἐγὼ δὲ, βασιλεῦ, μέγα μὲν ποιεῦμαι „ἀξιεύμενος θυγατρὸς τῆς σῆς, ποιήσω μέντοι του- „τέων οὐδέτερα· σὺ δὲ μηδαμῶς βιῶ, πρήγματος τοι-

pellavit: *Masista! tu Darii filius es, meusque frater: ad haec vir bonus et fortis es. Iam tu hanc mulierem, quam adhuc in matrimonio habuisti, noli porro habere: sed tibi ego, pro illa, meam filiam despondeo. Cum hac matrimonium contrahe; illa vero, quam nunc habes, non sit porro tua coniux; sic enim mihi placet.* Cui *Masistes*, miratus dicta, respondit: *Proh domine! Quaenam est haec importuna oratio, quod me iubes uxorem meam, ex qua mihi tres iuvenes filii nati sunt, et filiae, quarum tu unam tuo filio in matrimonium duxisti, denique quae animo meo convenit, hanc me dimittere iubes, et tuam filiam ducere uxorem! Ego vero, Rex, magni quidem facio quod me coniugio filiae tuae digneris: at horum tamen equidem neutrum faciam: tu vero noli mihi vim adferre, talem rem*

„οὖδε δεόμενος. ἀλλὰ τῇ τε σῇ θυγατρὶ ἀνὴρ ἄλλος
„φανήσεται ἐμεῦ οὐδὲν ἥσσων, ἔμε τε ἔα γυναικὶ τῇ
„ἐμῇ συνοικέειν.“ Ὁ μὲν δὴ τοιούτοισι ἀμείβεται· Ξέρ-
ξης δὲ θυμωθεὶς, λέγει τάδε· „Οὕτω δή τοι, Μασί-
„στα, πέπρηκται· οὔτε γὰρ ἄν τοι δῴην θυγατέρα
„τὴν ἐμὴν γῆμαι, οὔτε ἐκείνῃ πλεῦνα χρόνον συνοική-
„σεις· ὡς μάθῃς τὰ διδόμενα δέκεσθαι.“ Ὁ δὲ, ὡς
ταῦτα ἤκουσε, εἴπας τοσόνδε, ἐχώρεε ἔξω· „Δέσπο-
112 „τα, οὐ δή κώ με ἀπώλεσας;“ Ἐν δὲ τούτῳ τῷ
διὰ μέσου χρόνῳ, ἐν τῷ Ξέρξης τῷ ἀδελφεῷ διελέγε-
το, ἡ Ἄμηστρις μεταπεμψαμένη τοὺς δορυφόρους τοῦ
Ξέρξεω, διαλυμαίνεται τὴν γυναῖκα τὴν Μασίστεω·
τούς τε μαζοὺς ἀποταμοῦσα, κυσὶ προέβαλε, καὶ
ῥῖνα, καὶ ὦτα, καὶ χείλεα· καὶ γλῶσσαν ἐκταμοῦ-
113 σα, ἐς οἶκόν μιν ἀποπέμπει διαλελυμασμένην. Ὁ δὲ

postulans. Tuae certe filiae reperietur alius maritus me non inferior: me vero sine meam habere uxorem! Quo responso iratus *Xerxes: Igitur hoc,* inquit, *profecisti: nempe nec ego tibi filiam meam dabo in matrimonium, nec tu istam porro habebis uxorem; quo discas oblata accipere.* Et ille, nihil amplius nisi hoc verbum subiiciens, *Domine, nondum tamen prorsus me perdidisti?* foras exiit. (112.) Per idem tempus quo Xerxes cum fratre disseruit, interim *Amestris*, accitis regis satellitibus, *uxorem Masistae* misere *dilacerat:* praecisas mamillas et nares et aures et labia canibus proiicit, denique excisâ linguâ domum dimittit ita indigne dilaniatam. (113.) *Masistes*, quum nihil etiam tunc horum audivisset, metuens tamen aliquam sibi

Μασίστης, οὐδέν κω ἀκηκοὼς τουτέων, ἐλπόμενος δέ τί οἱ κακὸν εἶναι, ἐσπίπτει δρόμῳ ἐς τὰ οἰκία. ἰδὼν δὲ διεφθαρμένην τὴν γυναῖκα, αὐτίκα μετὰ ταῦτα συμβουλευσάμενος τοῖσι παισὶ, ἐπορεύετο ἐς Βάκτρα σύν τε τοῖσι ἑωυτοῦ υἱοῖσι, καὶ δή κού τισι καὶ ἄλλοισι, ὡς ἀποστήσων νομὸν τὸν Βάκτριον, καὶ ποιήσων τὰ μέγιστα κακῶν βασιλῆα· τά περ ἂν καὶ ἐγένετο, ὡς ἐμοὶ δοκέειν, εἴπερ ἔφθη ἀναβὰς ἐς τοὺς Βακτρίους καὶ τοὺς Σάκας· καὶ γὰρ ἔστεργόν τε μιν, καὶ ἦν ὕπαρχος τῶν Βακτρίων. ἀλλὰ γὰρ Ξέρξης, πυθόμενος ταῦτα ἐκεῖνον πρήσσοντα, πέμψας ἐπ' αὐτὸν στρατιὴν, ἐν τῇ ὁδῷ κατέκτεινε αὐτόν τε ἐκεῖνον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ τὴν στρατιὴν τὴν ἐκείνου. Κατὰ μὲν τὸν ἔρωτα τὸν Ξέρξεω, καὶ τὸν Μασίστεω θάνατον, τοσαῦτα ἐγένετο.

Οἱ δὲ ἐκ Μυκάλης ὁρμηθέντες Ἕλληνες ἐπ' Ἑλ- 114

calamitatem imminere, cursu domum suam properavit. Ubi conspectâ uxore ita mutilatâ, consilio cum filiis inito, protinus cum filiis aliisque nonnullis *Bactra* proficiscitur, Bactrianam provinciam ad defectionem sollicitaturus, et quanta maxima posset mala inlaturus regi. Atque hoc ipsum etiam perfecisset, ut mihi videtur, si usque ad Bactros et Sacas pervenisset: hi enim illum diligebant, et erat ipse Bactrianae praefectus. At *Xerxes*, ubi eum hoc agere cognovit, misso contra eum exercitu, et ipsum et eius filios et milites qui cum illo erant, in itinere interfecit. Et haec quidem de *amore Xerxis* et de *Masistae obitu* hactenus.

(114.) *Graeci* a Mycale versus *Hellespontum*

λησπόντου, πρῶτον μὲν περὶ Λεκτὸν ὅρμεον, ὑπὸ ἀνέμων ἀπολαμφθέντες· ἐνθεῦτεν δὲ ἀπίκοντο ἐς Ἄβυδον, καὶ τὰς γεφύρας εὗρον διαλελυμένας, τὰς ἐδόκεον εὑρήσειν ἔτι ἐντεταμένας· καὶ τουτέων οὐκ ἥκιστα εἵνεκεν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἀπίκοντο. τοῖσι μέν νυν ἀμφὶ Λευτυχίδεα Πελοποννησίοισι ἔδοξε ἀποπλέειν ἐς τὴν Ἑλλάδα· Ἀθηναίοισι δὲ, καὶ Ξανθίππῳ τῷ στρατηγῷ, αὐτοῦ ὑπομείναντας, πειρᾶσθαι τῆς Χερσονήσου. Οἱ μὲν δὴ ἀπέπλεον· Ἀθηναῖοι δὲ, ἐκ τῆς Ἀβύδου διαβα-
115 λόντες ἐς τὴν Χερσόνησον, Σηστὸν ἐπολιόρκεον. Ἐς δὲ τὴν Σηστὸν ταύτην, ὡς ἐόντος ἰσχυροτάτου τείχεος τῶν ταύτῃ, συνῆλθον, ὡς ἤκουσαν παρεῖναι τοὺς Ἕλληνας ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ἔκ τε τῶν ἄλλων τῶν περιοικίδων, καὶ δὴ καὶ ἐκ Καρδίης πόλιος Οἰόβαζος, ἀνὴρ Πέρσης, ὃς τὰ ἐκ τῶν γεφυρέων ὅπλα ἐνθαῦτα ἦν κεκομικώς.

profecti, primum ad Lectum naves adpulere, ventis retenti: deinde vero, ubi Abydum pervenere, pontes viderunt rescissos, quos adhuc stratos esse putaverant; qua de caussa etiam maxime ad Hellespontum navigaverant. Quare Leotychidae caeterisque Peloponnesiis placuit retro navigare in Graeciam: Atheniensibus vero, eorumque duci *Xanthippo*, visum est his in locis manere, et Chersonesum tentare. Itaque Laeedaemonii domum navigarunt, *Athenienses* vero, ex Abydo in *Chersonesum* traiicientes, *Sestum* oppugnarunt. (115.) Est autem haec *Sestus* munitissimus illius regionis locus: itaque, adlato nuncio de Graecorum in Hellespontum adventu, in illam se receperant et ex aliis finitimis oppidis frequentes, et ex Cardia *Oeobazus* Persa, qui ibi armamenta

ἔχον δὲ ταύτην ἐπιχώριοι Αἰολέες, συνῆσαν δὲ Πέρσαι
τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων συχνὸς ὅμιλος. Ἐτυ- 116
ράννευε δὲ τούτου τοῦ νομοῦ Ξέρξεω ὕπαρχος Ἀρταΰκτης,
ἀνὴρ μὲν Πέρσης, δεινὸς δὲ καὶ ἀτάσθαλος. ὃς καὶ βα-
σιλῆα ἐλαύνοντα ἐπ' Ἀθήνας ἐξηπάτησε, τὰ Πρωτεσί-
λεω τοῦ Ἰφίκλου χρήματα ἐξ Ἐλαιοῦντος ὑφελόμενος.
ἐν γὰρ Ἐλαιοῦντι τῆς Χερσονήσου ἐστὶ Πρωτεσίλεω τά-
φος τε, καὶ τέμενος περὶ αὐτόν, ἔνθα ἦν χρήματα
πολλά, καὶ φιάλαι χρύσεαι καὶ ἀργύρεαι, καὶ χαλ-
κός, καὶ ἐσθής, καὶ ἄλλα ἀναθήματα, τὰ Ἀρταΰκτης
ἐσύλησε, βασιλῆος δόντος. λέγων δὲ τοιάδε, Ξέρξεα
διεβάλετο· „Δέσποτα, ἔστι οἶκος ἀνδρὸς Ἕλληνος ἐν-
„θαῦτα, ὃς ἐπὶ γῆν τὴν σὴν στρατευσάμενος, δίκης
„κυρήσας, ἀπέθανε. τούτου μοι δὸς τὸν οἶκον, ἵνα καὶ

pontium deposuerat. Tenebant urbem indigenae *Aeolenses:* eum his vero et Persae erant, et aliorum sociorum haud exiguus numerus. (116.) Tyrannus universae provinciae *Artayctes* erat, Persa, saevus vir et nefarius: qui etiam, decepto rege quum contra Athenas proficisceretur, Protesilai thesauros, Iphicli filii, Elaeunte spoliaverat. Est enim *Elaeunte,* Chersonesi oppido, *Protesilai* sepulcrum, eique circumdatum *fanum,* in quo erant pecuniae multae, et aureae argenteaeque phialae, et aes, et vestis, et alia donaria; quae *Artayctes* rapuit, dono sibi data a rege. Deceperat autem Xerxem tali oratione: *Domine! inquit, Est hic loci domus viri Graeci, qui, quum adversus terram tuam arma ferret, poenas dedit, occisusque est. Huius tu domum mihi dono da; quo discat quisque, contra tuam*

„τις μάθῃ ἐπὶ γῆν τὴν σὴν μὴ στρατεύεσθαι.“ ταῦτα λέγων, εὐπετέως ἔμελλε ἀναπείσειν Ξέρξεα δοῦναι ἀνδρὸς οἶκον, οὐδὲν ὑποτοπηθέντα τῶν ἐκεῖνος ἐφρόνεε. Ἐπὶ γῆν δὲ τὴν βασιλῆος στρατεύεσθαι Πρωτεσίλεων ἔλεγε, νοέων τοιάδε· τὴν Ἀσίην πᾶσαν νομίζουσι ἑωυτῶν εἶναι Πέρσαι, καὶ τοῦ αἰεὶ βασιλεύοντος. ἐπεὶ δὲ ἐδόθη τὰ χρήματα, ἐξ Ἐλαιοῦντος ἐς Σηστὸν ἐξεφόρησε, καὶ τὸ τέμενος ἔσπειρε, καὶ ἐνέμετο· αὐτός τε ὅκως ἀπίκοιτο ἐς Ἐλαιοῦντα, ἐν τῷ ἀδύτῳ γυναιξὶ ἐμίσγετο. Τότε δὲ ἐπολιορκέετο ὑπὸ Ἀθηναίων, οὔτε παρεσκευασμένος ἐς πολιορκίην, οὔτε προσδεκόμενος τοὺς Ἕλληνας· ἀφυ-
117 λάκτῳ δέ κως αὐτῷ ἐπέπεσον. Ἐπεὶ δὲ πολιορκεομένοισί σφι φθινόπωρον ἐπιγίνετο, καὶ ἤσχαλλον οἱ Ἀθη-

terram non esse arma ferenda. Quibus dictis facile persuasurus erat regi, ut ei domum huius viri largiretur; quippe qui nihil eorum, quae ille sentiret, suspicatus erat. Quod autem ille *Protesilaum adversus Regis terram arma tulisse* dixit, id hoc modo intellexerat: Persae universam Asiam existimant suam esse et illius regis qui quoque tempore apud illos regnum obtinet. Artayctes igitur dono sibi datas opes Elaeunte Sestum transportavit, et in agro heroi consecrato partim sementem fecit, partim pecora sua pavit: et quoties ipse Elaeuntem venit, in penetrali cum mulieribus concubuit. Tunc vero obsidebatur ab Atheniensibus, quum nec ad tolerandam obsidionem paratus esset, nec omnino exspectasset Athenienses, qui prorsus de improviso illum invaserant. (117.) Postquam vero obsessis [*et obsidentibus*] autumnus supervenit, tum dolentes Athe-

ναῖοι, ἀπό τε τῆς ἑωυτῶν ἀποδημέοντες, καὶ οὐ δυνάμενοι ἐξελεῖν τὸ τεῖχος, ἐδέοντό τε τῶν στρατηγῶν ὅκως ἀπάγοιέν σφεας ὀπίσω· οἱ δὲ οὐκ ἔφασαν, πρὶν ἢ ἐξέλωσι, ἢ τὸ Ἀθηναίων κοινόν σφεας μεταπέμψηται. οὕτω δὴ ἔστεργον τὰ παρεόντα.

Οἱ δ' ἐν τῷ τείχεϊ ἐς πᾶν ἤδη κακοῦ ἀπιγμένοι 118
ἔσαν, οὕτω ὥστε τοὺς τόνους ἕψοντες τῶν κλινέων, ἐσιτέοντο. ἐπεί τε δὲ οὐδὲ ταῦτα ἔτι ἔχον, οὕτω δὴ ὑπὸ νύκτα οἴχονται ἀποδράντες οἵ τε Πέρσαι καὶ ὁ Ἀρταΰκτης καὶ ὁ Οἰόβαζος, ὄπισθε τοῦ τείχεος καταβάντες, τῇ ἦν ἐρημότατον τῶν πολεμίων. ὡς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, οἱ Χερσονησῖται ἀπὸ τῶν πύργων ἐσήμηναν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὸ γεγονὸς, καὶ τὰς πύλας ἄνοιξαν. τῶν δὲ οἱ μὲν πλεῦνες ἐδίωκον, οἱ δὲ τὴν πόλιν ἔχον. Οἰόβαζον 119

nienses, quod et domo abessent, et urbem non possent expugnare, orarunt duces, ut domum se reducerent. At hi negarunt id se prius facturos, quam aut expugnassent urbem, aut a communi Atheniensium revocarentur. Ita illi quoque praesentem rerum statum patienter tulerunt.

(118.) Iam vero, qui in urbe erant, ad extrema redacti erant malorum; ita quidem ut lora etiam lectulorum elixarent comederentque. Quum autem ne haec quidem amplius suppeterent, noctu profugerunt Persae cum Artaycte et Oeobazo, in postica urbis parte de muro descendentes, qua parte rariores erant hostes. Quod factum, ubi illuxit, Chersonesitae Atheniensibus e turribus significarunt, portasque eis aperuerunt. Moxque maior horum pars persecuti sunt profugos, caeteri vero urbem occu-

μέν νυν ἐκφυγόντα ἐς τὴν Θρηΐκην, Θρήϊκες Ἀψίνθιοι
λαβόντες, ἔθυσαν Πλειστώρῳ ἐπιχωρίῳ θεῷ, τρόπῳ
τῷ σφετέρῳ· τοὺς δὲ μετ' ἐκείνου, ἄλλῳ τρόπῳ ἐφό-
νευσαν. Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἀρταΰκτην, ὕστεροι ὁρμηθέν-
τες φεύγειν, καὶ, ὡς κατελαμβάνοντο ὀλίγον ἐόντες
ὑπὲρ Αἰγὸς Ποταμῶν, ἀλεξόμενοι χρόνον ἐπὶ συχνὸν,
οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δὲ ζῶντες ἐλάμφθησαν. καὶ συνδή-
σαντές σφεας οἱ Ἕλληνες, ἦγον ἐς Σηστόν· μετ' αὐ-
τέων δὲ καὶ Ἀρταΰκτην δεδεμένον, αὐτόν τε καὶ τὸν
120 παῖδα αὐτοῦ. Καί τεῳ τῶν φυλασσόντων λέγεται
ὑπὸ Χερσονησιτέων, ταρίχους ὀπτῶντι, τέρας γενέσθαι
τοιόνδε. οἱ τάριχοι ἐπὶ τῷ πυρὶ κείμενοι ἐπάλλοντό τε
καὶ ἤσπαιρον, ὅκως περ ἰχθύες νεοάλωτοι. καὶ οἱ μὲν,
περιχυθέντες, ἐθώμαζον. ὁ δὲ Ἀρταΰκτης ὡς εἶδε τὸ τέ-

parunt. (119.) Et Oeobazum quidem, quum in Thraciam fugisset, captum Thraces Absinthii *Pleistoro* indigenae deo mactarunt suo more; caeteros autem, qui cum eo erant, alio modo interfecerunt. Artayctes vero cum suis, qui post illos demum fugam capessiverant, deprehensi quum paullo ultra Aegos Potamos essent progressi, satis diu restiterunt; donec, aliis interfectis, caeteri vivi capti sunt: quos vinctos Sestum Athenienses duxerunt, in hisque ipsum etiam Artaycten et eius filium. (120.) Memorantque Chersonesitae, uni ex eis, qui vinctos custodiebant, quum salsamenta super igne torreret, prodigium obtigisse huiusmodi: salsamenta igni imposita subsiliebant pulpitabantque, veluti recens capti pisces. Quod factum quum mirarentur reliqui adcurrentes, *Artayctes*, ut vidit prodigium, compellans homi-

ρας, καλέσας τὸν ὀπτῶντα τοὺς ταρίχους, ἔφη· „Ξεῖνε „Ἀθηναῖε, μηδὲν φοβέο τὸ τέρας τοῦτο. οὐ γὰρ σοὶ „πέφηνε· ἀλλ' ἐμοὶ σημαίνει ὁ ἐν Ἐλαιοῦντι Πρωτε-„σίλεως, ὅτι καὶ τεθνεὼς, καὶ τάριχος ἐὼν, δύναμιν „πρὸς θεῶν ἔχει τὸν ἀδικέοντα σινέεσθαι. νῦν ὦν ἄποι-„νά οἱ τάδε ἐθέλω ἐπιθεῖναι· ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν „ἔλαβον ἐκ τοῦ ἱροῦ, ἑκατὸν τάλαντα καταθεῖναι τῷ „θεῷ· ἀντὶ δ' ἐμεωυτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς, ἀποδώσω „τάλαντα διηκόσια Ἀθηναίοισι, περιγενόμενος." Ταῦ-τα ὑπισχόμενος, τὸν στρατηγὸν Ξάνθιππον οὐκ ἔπειθε. οἱ γὰρ Ἐλαιούσιοι τῷ Πρωτεσίλεῳ τιμωρέοντες, ἐδέοντό μιν καταχρησθῆναι, καὶ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ ταύτῃ ὁ νόος ἔφερε. ἀπαγαγόντες δὲ αὐτὸν ἐς τὴν ἀκτὴν ἐς

CXX. 10 *seq.* ἄποινά οἱ. *Vera videtur docti viri coniectura* ἄποινά μοι, *quam vers. lat. expressimus.*

nem salsamenta torrentem, ait: *Hospes Atheniensis! non est quod tu hoc prodigio terrearis. Non enim tibi illud adparuit: sed mihi Protesilaus, qui Elaeunte est, significat, se etiam mortuum et sale conditum, vim habere se a diis tributam nocendi his qui iniuria illum adfecerunt. Nunc igitur ego hanc mihi ipse mulctam, qua redimam culpam, volo irrogare: pro thesauris quos ex illius templo abstuli, centum talenta deo solvam; pro me autem et pro filio meo ducenta talenta pendam Atheniensibus, si salvos nos dimittere voluerint.* Haec ille pollicitus, praetori *Xanthippo* non persuasit. Nam Elaeuntii, ulciscendi Protesilai caussa, ut supplicio ille adficeretur, rogarunt; et ipsius etiam praetoris in hanc partem inclinaverat sententia.

τὴν Ξέρξης ἔζευξε τὸν πόρον, οἱ δὲ λέγουσι, ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν ὑπὲρ Μαδύτου πόλιος, [πρὸς] σανίδα προσπασσαλεύσαντες, ἀνεκρέμασαν· τὸν δὲ παῖδα ἐν
121 ὀφθαλμοῖσι τοῦ Ἀρταΰκτεω κατέλευσαν. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἀπέπλεον ἐς τὴν Ἑλλάδα, τά τε ἄλλα χρήματα ἄγοντες, καὶ δὴ καὶ τὰ ὅπλα τῶν γεφυρέων, ὡς ἀναθήσοντες ἐς τὰ ἱρά. καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο οὐδὲν ἔτι πλέον τουτέων ἐγένετο.

122 Τούτου δὲ τοῦ Ἀρταΰκτεω τοῦ ἀνακρεμασθέντος προπάτωρ Ἀρτεμβάρης ἐστὶ ὁ Πέρσῃσι ἐξηγησάμενος λόγον, τὸν ἐκεῖνοι ὑπολαβόντες, Κύρῳ προσήνεικαν, λέγοντα τάδε· „Ἐπεὶ Ζεὺς Πέρσῃσι ἡγεμονίην διδοῖ, ἀν„δρῶν δὲ σοὶ, Κῦρε, κατελὼν Ἀστυάγεα· φέρε, γῆν „γὰρ ἐκτήμεθα ὀλίγην, καὶ ταύτην τρηχέην, μετανα-

Itaque illum in littus eductum, in quod pertinuerant pontes a Xerxe iuncti, sive (ut alii memorant) in collem supra Madytum oppidum situm, clavis asseri adfixum suspenderunt; et filium eius in patris Artayctae conspectu lapidibus obruerunt. (121.) His rebus gestis, retro in Graeciam navigarunt, pecunias aliaque pretiosa secum vehentes, atque etiam pontium armamenta, quae in templis dedicare constituerunt. Atque hoc anno nihil praeterea memorabile gestum est.

(122.) Huius Artayctae e trabe suspensi progenitor *Artembares* fuit, is qui Persis auctor fuerat sermonis, quem illi arripientes *Cyro* proposuerunt, in hanc sententiam: *Quoniam Iupiter, sublato Astyage, Persis imperium tradidit, et prae omnibus hominibus tibi, Cyre; age, quum terram possi-*

„στάντες ἐκ ταύτης, ἄλλην ἔχωμεν ἀμείνω. εἰσὶ δὲ „πολλαὶ μὲν ἀστυγείτονες, πολλαὶ δὲ καὶ ἑκαστέρω· „τῶν μίην σχόντες, πλέοσι ἐσόμεθα θωμαστότεροι. „οἰκὸς δὲ, ἄρχοντας ἄνδρας τοιαῦτα ποιέειν· κότε γὰρ „δὴ καὶ παρέξει κάλλιον, ἢ ὅτε γε ἀνθρώπων τε πολ„λῶν ἄρχομεν, πάσης τε τῆς Ἀσίης;" Κῦρος δὲ ταῦτα ἀκούσας, καὶ οὐ θωμάσας τὸν λόγον, ἐκέλευε ποιέειν ταῦτα· οὕτω δὲ αὐτοῖσι παραίνεε κελεύων παρασκευάζεσθαι, ὡς οὐκέτι ἄρξοντας, ἀλλ' ἀρξομένους. φιλέειν γὰρ ἐκ τῶν μαλακῶν χώρων μαλακοὺς ἄνδρας γίνεσθαι· οὐ γάρ τοι τῆς αὐτῆς γῆς εἶναι, καρπόν τε θωμαστὸν φύειν, καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέμια. ὥστε συγγνόντες Πέρσαι οἴχοντο ἀποστάντες, ἑσσω-

deamus exiguam, eamque asperam, hac relicta aliam habitemus meliorem! Sunt autem multae tales in propinquo, multae etiam longinquiores: quarum si unam occupaverimus, pluribus hominibus admirationi erimus. Decet autem hoc facere viros principatum tenentes: et quando tandem id fieri commodius poterit quam nunc, ubi tot hominibus et universae Asiae imperamus? Quibus auditis *Cyrus*, minime probans propositum, *Faciant hoc!* ait; *simul vero ita se comparent, ut qui imperium porro non habituri sint, sed passuri! Ita enim naturam ferre, ut mollibus in terris molles nascentur homines: nec enim eiusdem terrae esse, et eximios fructus ferre, et fortes bello viros.* Et intelligentes Persae, *longe sapientiorem Cyri sententiam quam suam*, desistentes proposito abie-

θέντες τῇ γνώμῃ πρὸς Κύρου· ἄρχειν τε εἵλοντο λυπρὴν οἰκέοντες μᾶλλον, ἢ πεδιάδα σπείροντες ἄλλοισι δουλεύειν.

ἩΡΟΔΟΤΟΥ ἹΣΤΟΡΙΩΝ ἘΝΑΤΗ.

runt; et imperare maluerunt, tenuem incolentes terram, quam campestrem fertilemque colentes aliis servire.

FINIS LIBRI NONI
HISTORIARUM HERODOTI.

ARGUMENTUM LIBRI OCTAVI.

CLASSIS *Graecorum* ad *Artemisium*, duce *Eurybiade* Spartano; cui imperium permittunt Athenienses. (Cap. 1-3.) Graecis ad Peloponnesum se recipere cogitantibus, ut maneant, dolo et muneribus persuadet *Themistocles*. (4. 5.) Naves CC. dimittunt Persae, Euboeam circumnavigaturas. (6. 7.) Scyllias urinator. (8.) Prima pugna navalis, ancipiti marte pugnata. (9-11.) Tempestas adfligit Persarum classem, et naves circum Euboeam missas confringit. (12. 13.) Altera, et tertia *pugna navalis ad Artemisium*. (14-17.) Graeci, audita clade ad Thermopylas, versus Peloponnesum se recipiunt, Euboeensium gregibus obiter direptis. (18-21.) Themistocles Ionas ad defectionem sollicitat. (22.) Persarum classis maritima Euboeae loca occupat. (23.) Classiarii, a Xerxe invitati, ad spectandam cladem ad Thermopylas traiiciunt. (24. 25.) Quo tempore ad Thermopylas Xerxes fuit, *Olympicos* etiam tunc *ludos* agebant Graeci. (26.)

Thessali, Phocensibus infensi, *Xerxem* in Phocidem ducunt, per *Doridem*. (27-31.) Phocenses in Parnassi cacumina profugiunt: interim oppida illorum et templa vastant Persae. (32. 33.) *Boeotiam*, sibi amicam, cum maiore exercitus parte ingressus *Xerxes*, alios contra *Delphos* mittit; sed hi, ubi in conspectu templi fuere, prodigiis territi, nec sine clade, fugâ se proripiunt. (34-38.) Heroes a Delphensibus culti, Phylacus et Autonous. (39.)

Graecorum classis, relicto Artemisio, *Salaminem* petit. (40.) Athenienses suos suaque Athenis Troezenen et Salamina transvehunt, paucis hominibus in acropoli relictis. (41.) Recensentur *populi Graeciae*, quorum *naves in classe ad Salaminem* fuere: simul *origines cuiusque populi* breviter tangit Scriptor.

(43-48.) *Atticam* igne et ferro vastat *Xerxes:* Athenas vacuas occupat: arcem aegre expugnatam diripit et incendit. (51-55.)

Eversis Athenis, *Graeci* cum classe *Isthmum* petere parant (coll. c. 49.) quorum consilio se opponit *Themistocles;* et cum *Adimanto* Corinthio altercatus, ab *Eurybiade* imperatore impetrat, ut classis ad Salaminem maneat. (56-63.) Prodigia Graecis faventia: in his *mysticus Iacchus*. (64. 65.) *Classis Persarum* ad *Phalerum* adpellit. (66.) Xerxi *Artemisia* (cf. VII. 99.) suadet, ne pugnae navalis discrimen adeat. (67. 68.) Nihilominus ad pugnam se comparant Persae. (69. 70.) Interim *Isthmum* muniunt Peloponnesii. (71.) Variae gentes *Peloponnesum incolentes*, earumque origines. (72. 73.) Consilium denuo captum a Graecis de classe a *Salamine* abducenda eludit *Themistocles*, per legatum *Xerxem* monens, ut Graecorum classem undique cingat. (74-76.) *Bacidis* haec spectans oraculum. (77.) *Aristides* nunciat Themistocli, undique cinctam esse classem Graecorum. (78-82.) Ad fortiter pugnandum suos hortatur *Themistocles*. (83.)

Pugna navalis ad Salaminem. (84 *seqq.*) Bene de rege Persarum meriti, persico sermone *orosangae*. (85.) *Artemisiae* virtutem bellicam miratur Xerxes. (87. 88.) *Persarum* ingens *strages*. (86. et 89.) Supplicium de Phoenicibus sumtum, qui *Ionas* accusaverant. (90.) Persae victi, Phalerum repetunt. (91.) *Aeginetae* crimine Medismi purgati. (92.) Quinam e Graecis rem fortissime gesserint. (93.) Fama de *Corinthiis*, in utramque partem. (94.) *Aristides* in *Psyttalea* insula magnum Persarum numerum caedit. (95.) Naufragia ad *Coliadem* delata, de quibus exstitit *Lysistrati* oraculum. (96.)

Xerxes e Graecia fugere cogitans, dissimulat suum consilium. (97.) *Persicorum nunciorum* institutum. (98.) Luctus *Susis*, nuncio de clade Salaminia adlato. (99.) *Mardonius* et *Artemisia* suadent Xerxi ut in Asiam redeat. (100-103.) *Hermotimus* Pedasensis, eunuchus, paedagogus filiorum Xerxis, poe-

nas sumit de Panionio, qui illum castraverat. (104-106.) Antistita templi Minervae Pedasensis. (104.)

Classem Xerxis, ad *Hellespontum* se recipientem, persequuntur Graeci usque *Andrum:* qui postquam ulterius persequi noluerunt, *Themistocles*, misso clam ad Xerxem legato, simulat suo consilio illos non ulterius esse progressos. (107-110.) *Andrum*, quod pecunias pendere nollet, obsidet *Themistocles;* ab aliis etiam Insulanis, qui cum Medis fecerant, pecunias exigens. (111 *seq.*)

Xerxes cum pedestri exercitu ad Hellespontum properans, in Thessalia *Mardonium* reliquit cum exercitu trecentorum millium lectorum virorum. (113.) *Spartani*, oraculi iussu, a Xerxe *poenas* repetunt *caedis Leonidae;* quibus ille respondit, Mardonium illas eis daturum. (114.) In itinere magna pars *exercitus Xerxis* fame aut morbis periit. (115.) Currus sacer a Thracibus subreptus. (*ibid.*) Rex Bisaltarum sex filios, eo quod Xerxem fuissent secuti, excaecat. (116.) Pontibus Hellesponti per tempestatem ruptis, *Xerxes* cum suis *Abydum* navibus traiicit: indeque *Sardes* pervenit. (117.) Alia de reditu Xerxis narratio, parum probabilis visa Herodoto. (118. 119.) Munera *Abderitis* a Xerxe data. (120.)

Graecorum classis, omissa Andri obsidione, Carystum depopulata, *Salaminem* redit. (121.) Dona diis data: praeda divisa. (*ibid.*) Ab Aeginetis seorsim donarium petit Delphicus deus. (122.) Caeterorum ducum invidiâ *Themistocles* virtutis praemio fraudatur: (123.) eidem tamen Spartae praecipuus honor habetur. (124.) Idem scite respondet obtrectatori. (125.)

Artabazus, cum parte copiarum Mardonii Xerxem ad Hellespontum comitatus, *Pallenae* civitates, quae a Persis defecerant, ad obsequium redacturus, recepta *Olyntho*, *Potidaeam* frustra oppugnat, parum succedente proditione quam cum duce *Scionaeorum* pactus erat. (126-129.)

Persarum classe, ineunte vere, ad *Samum* stante; *Graecorum classis*, ducibus *Leotychide* Spartano

(cuius recensentur progenitores) et *Xanthippo* Atheniensi, ad *Aeginam* colligitur. (130 *seq.*) Solicitati a Ionibus Graeci, ut Ioniam liberent, non ultra *Delum* navigare audent. (132.)

Mardonius per hyemem Graeca *oracula consulit*, ope hominis Caris cui nomen *Mys:* qui et alia oracula consuluit, et *Amphiarai* Thebis, quod Thebanis ipsis non licet consulere. (133 *seqq.*) *Apollo Ptous* eidem Carico sermone respondet. (135.) *Alexander* Macedo cum pacis conditionibus *Athenas* mittitur a Mardonio. (136.) *Digressio de Macedoniae regibus Argivis.* (conf. V. 22.) *Perdiccas* quo pacto olim regnum obtinuerit. *Horti Midae*, ubi *Silenus* captus. Mons Bermius. Stemma regum usque ad Alexandrum. (137-139.) Oratio *Alexandri* apud *Athenienses:* (140.) cui primum respondent legati Spartani; (141 *seq.*) dein ipsi Athenienses. (143 *seq.*)

ARGUMENTUM LIBRI NONI.

Mardonius Atticam invadit, et *Athenas* iterum capit. (*Cap.* 1-3.) Inde Salaminem mittit, magnis promissis Athenienses ad societatem cum Persis invitans. (4.) Lycides Atheniensis cum uxore et liberis lapidibus obruitur, quod pacem suasisset. (5.) *Spartani* Atheniensibus per legatos auxilia petentibus, diu indigno modo tergiversati, ad extremum auxilia mittunt, duce *Pausania.* (6-11.) *Mardonius*, vastata Attica, in *Boeotiam* regreditur, et in agro Thebano *prope Asopum* fluvium castra communit. (12-15.) *Attaginus* Thebanus *Mardonium convivio excipit:* in quo nobilis Persa cum *Thersandro* Orchomenio sermonem habet de belli eventu. (16.) *Phocenses*, serius auxilia mittentes, miro modo excipit *Mardonius*. (17. 18.)

Graeci prope Erythras ex adverso Barbarorum castra capiunt. (19.) Equestri praelio cadit *Masistius*, praefectus equitum; super cuius cadavere acris oritur pugna, e qua inferiores discedunt Persae. (20-23.)

Masistii obitum publice lugent Persae. (24.) Graeci, commoditatis aquandi eaussa, in *agrum Plataeensem* movent castra, ubi *Gargaphias* fons, et *Androcratis* herois fanum. (25.) *Tegeatae* et *Athenienses* de loco honorifico in acie obtinendo inter se multis verbis contendunt. (26 *seq.*) Ordo aciei Graecorum: *Aristides* dux Atheniensium. Numerus et armatura militum. (28 - 30.)

Mardonius Laccdaemoniis Persas, Atheniensibus Graecos secum militantes opponit. (31.) Enumerantur *populi*, qui *in Mardonii exercitu* fuerunt. (32.) Graecorum *aruspex Tisamenus* Eleus, pro mercede ius civitatis a *Spartanis* obtinet; *Melampodem* imitatus, qui regiam dignitatem ab *Argivis* mercedem postulaverat adeptusque erat. (33 *seq.*) Idem Tisamenus Spartanis auctor quinque victoriarum fuit. (35.) Proelio lacessere tam Graecos (*c.* 36.) quam Barbaros victimae prohibuerunt: nam et Mardonius aruspice Graeco usus est, *Hegesistrato* Eleo; qui antea e Spartanorum custodiâ, praecisâ sibi anteriore pedis parte, evaserat. (37.) *Mardonius*, occupatis *Cithaeronis* faucibus, commeatus intercipit Graecorum. (38 *seq.*) Idem morae impatiens, frustra renitente *Artabazo*, contemtisque extis, pugnae consilium init: (41. 42.) quod consilium noctu *Alexander* Macedo Graecis prodit. (44 *seq.*) *Bacidis* oraculum de *pugna Plataeensi*. (43.)

Graeci mutant aciem, ita ut *Athenienses*, loco *Lacedaemoniorum*, opponerentur *Persis*; mox vero, elusi a Persis, priorem ordinem restituunt: et *Spartanis* Mardonius ignaviam exprobrat. (46-48.) Praeluditur *pugnae Plataeensi* Barbarorum equitatu in Graecos misso, qui multum illis nocet, et Gargaphiam fontem obstruit. (49.) Ita Graecos, et aqua et commeatu exclusos, iubet *Pausanias* noctu castra mutare et *Oëroën* petere insulam, quam *Asopus* circumfluit. (50 *seq.*) Sed media Graecorum acies, inscio et invito Pausania, ipsas Plataeas petit; (52.) dextra vero acies (*Lacedaemonii* cum *Tegeatis*) et sinistra (*Athenienses*) per *Amomphareti* centurio-

nis Spartani pervicaciam ad diluculum usque retinentur; et tum demum iter versus locum constitutum, diversis quidem itineribus, ingrediuntur. (53-57.) *Mardonius* mire spernens hostem, quem fugisse putavit, tota acie dimicandum censet. (58.)

Committitur *pugna ad Plataeas.* Barbarorum omnis exercitus *Asopum* transit. (59.) *Lacedaemonii*, ab hoste pressi, (nec dum pugnantes ipsi quum nondum perlitassent,) *Athenienses* advocant; qui illis auxilio venire non possunt, ipsi cum alia parte hostium confligentes. (60 *seq.*) Tandem et *Lacedaemonii* in hostem vadunt, fitque praelium atrox; in quo *Mardonius* cadit; et Barbari in fugam vertuntur. (62-65.) *Artabazus* cum XL millibus in Phocidem aufugit. (66.) Ex Graecis, qui cum Persis fuere, nonnisi *Boeoti* fortiter pugnaverant: caeterum in solis *Persis* situs erat pugnae eventus. (67 *seq.*) Media Graecorum acies, re peracta, advenit: illorumque pars a Thebanis equitibus opprimitur. (69.) Expugnatis castris in quae se *Barbari* receperant, *prope ad internecionem* omnes *deleti* sunt; quum pauci ex Graecis cecidissent. (70.) Memorantur qui et e Barbaris et e Graecis fortissime pugnarunt: in his *Callicrates* Spartanus, et *Sophanes* Atheniensis ex pago *Decelea;* cuius pagi incolis, ob operam olim Tyndaridis praestitam, quum raptam a Theseo *Helenam* quaererent, in omne subsequens aevum eximius honos habetur a Lacedaemoniis. (71-75.)

Coa mulier captivitatem deprecatur apud Pausaniam. (76.) *Mantinenses* et *Elei* re confecta advenientes, duces suos exsilio mulctant. (77.) *Lamponis* Aeginetae consilium de *Mardonii* cadavere cum indignatione reiicit *Pausanias.* (78 *seq.*) *Praeda* ingens coacta et divisa: donaria diis missa. *Aeginetae* per *Hilotarum* imperitiam ditati. (80 *seq.*) *Luxuriosa Persarum coena* cum frugali Spartanorum collata. (82.) In *Persarum cadaveribus* mirabilia quaedam reperta. (83.) *Mardonii* cadaver clam subreptum. (84.) *Graecorum*, qui praelio ceciderunt, *prope Plataeas sepulcra.* Aliorum *cenotaphia.* (85.)

Graeci *Thebas* obsidentes, deposcunt auctores defectionis: *Attaginus* aufugit, *Timagenides* cum caeteris capite plectitur. (86-88.) *Artabazus* cum reliquiis copiarum in Asiam pervenit. (89.)

Pugna ad Mycalen. Graecos Deli sedentes orant *Samiorum legati*, ut *Ioniam* liberent; quorum precibus illi adnuunt, duce *Leotychide*, qui *Hegesistrati* legati nomen pro omine accepit. (90-92.) Aruspicem Graeci habuerunt *Deiphonum;* cuius pater *Euenius*, Apolloniata, ob male custoditas *sacras Soli oves* a civibus suis excaecatus, vaticinandi donum ab Apolline acceperat. (93-94.) Dum *Samum* navigant *Graeci*, classiarii *Xerxis*, relictâ insulâ, ad *Mycalen* promontorium, ubi pedestres regis copiae castra habebant, se recipiunt, et naves subductas vallo muniunt. (96 *seq.*) Insecutis Graecis, *Leotychides* primum Ionas, qui in regis exercitu erant, ad defectionem sollicitare conatus, mox milite in littus exposito aciem instruit: Persae vero Samiis arma demunt, et Milesios e castris dimittunt. (98 *seq.*) Interim *fama* divinitus accidit Graecis, *eodem die Mardonium in Boeotia victum esse.* (100 *seq.*) Fit *praelium atrox*, quo Barbari ingenti clade accepta in fugam vertuntur, caesis ducibus *Mardonte* et *Tigrane.* (102-104.) Laudantur quorum virtus inter Graecos eminuit. (105.) Classe Barbarorum castrisque incensis, praedâque divisâ, *Samum* revertuntur Graeci: ubi, deliberatione proposita de firmanda Ionum libertate, *Insulani* in foedus recepti sunt. (106.) Dum exercitus Persici reliquiae Sardes se recipiunt, in itinere *Masistes*, Xerxis frater, probra coniiciens in ducem Persarum *Artayntem*, prope abfuit ut ab illo interficeretur. (107.)

Xerxes, dum *Sardibus* moratur, amore captus est primum uxoris *Masistae* fratris, deinde illius filiae, quam suo filio *Dario* dedit uxorem; mox *Susa* profectus. (108.) Uxor Xerxis *Amestris*, ira et odio in matrem mulierculae converso, atrocissimam de Masistae uxore ultionem cepit. (109-112.) *Masistes* cum

filiis in Bactrianam se recepturus, in itinere a Xerxis militibus, ad cum persequendum missis, interfectus est. (113.)

Graeci cum classe in Hellespontum ad rescindendos pontes profecti, quum illos iam solutos reperissent, Peloponnesii domum redierunt; Athenienses *Sestum* oppugnarunt, quo magnus Persarum numerus confluxerat. (114 *seq.*) *Artayctes*, Sesto praefectus, dolosa accusatione decepto rege, thesauros in *Protesilai* fano servatos spoliaverat. (116) Post diuturnam obsidionem fame compulsi Persae noctu profugiunt, et oppidani urbem *Atheniensibus* tradunt. (117 *seq.*) Fugientium pars a Thracibus interficiuntur: alii cum ipso Artaycte ab Atheniensibus capti: *Artayctes* in crucem actus. (119 *seq.*) His rebus gestis, Athenienses Graeciam repetunt. (121.) Artayctae illius progenitor *Artembares* fuit, quo praeeunte Cyrum rogaverant Persae, ut in molliore et fertiliore terra sedes adsignaret Persis; quibus ita *Cyrus* respondit, ut sapiente viro dignum erat. (122.)

ἩΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ ἉΛΙΚΑΡΝΗΣΣΗΟΣ

ἘΞΗΓΗΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ὉΜΗΡΟΥ ΓΕΝΕΣΙΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΤΗΣ.

Ἡροδοτος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς περὶ Ὁμήρου γενέσιος καὶ ἡλικίης καὶ βιοτῆς τάδε ἱστόρηκε, ζητήσας ἐπεξελθεῖν εἰς τὸ ἀτρεκέστατον. Ἐπεὶ γὰρ ἡ πάλαι Αἰολιῶτις Κύμη ἐκτίζετο, συνῆλθον ἐν ταυτῷ παντοδαπὰ ἔθνεα Ἑλληνικὰ, καὶ δὴ καὶ ἐκ Μαγνησίας, ἀλ- 1

HERODOTI HALICARNASSEI

[SI DEO PLACET]

DE GENERE VITAQUE HOMERI LIBELLUS.

[*Versio latina ex ed. Gronov. et Wess.*]

(1.) Herodotus Halicarnasseus de natalibus, aetate atque vita Homeri ista in historiam contulit, conatus quam verissime referre. Quum enim illa quondam Aeolum civitas Cyme conderetur, eodem cum aliae omnis Graeci generis gentes confluxerunt,

λοι τέ τινες, καὶ Μελάνωπος ὁ Ἰθαγενέος τοῦ Κρίθω-
νος, οὐ πολύφορτος, ἀλλὰ βραχέα τοῦ βίου ἔχων.
οὗτος δὲ ὁ Μελάνωπος ἔγημεν ἐν τῇ Κύμῃ τὴν θυ-
γατέρα Ὀμύρητος, καὶ αὐτῷ γίνεται ἐκ κοίτης θῆλυ
τέκνον, ᾧ οὔνομα τίθεται Κριθηΐς. καὶ αὐτὸς μὲν ὁ
Μελάνωπος καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐτελεύτησαν τὸν βίον·
τὴν δὲ θυγατέρα ἐπιτρέπει ἀνδρὶ ᾧ ἐχρῆτο μάλιστα,
2 Κλεάνακτι τῷ Ἀργείῳ. Χρόνου δὲ προϊόντος, συνέβη
τὴν παῖδα μιγεῖσαν ἀνδρὶ λαθραίως, ἐν γαστρὶ σχεῖν.
τὰ μὲν οὖν πρῶτα ἐλάνθανεν. ἐπεὶ δὲ ᾔσθετο ὁ Κλεά-
ναξ, ἤχθετο τῇ συμφορῇ, καὶ καλεσάμενος τὴν Κρι-
θηΐδα χωρὶς πάντων, ἐν αἰτίῃ μεγάλῃ εἶχεν, ἐπιλεγό-
μενος τὴν αἰσχύνην τὴν πρὸς τοὺς πολίτας· προβουλεύε-
ται δὲ περὶ αὐτῆς τάδε. ἔτυχον οἱ Κυμαῖοι κτίζοντες

tum e Magnesia et alii, et inter hos Melanopus Ithagene Crithonis filio genitus, homo fortunae non perinde amplae, sed arctae et expeditae. Hic Melanopus in ista Cyme Omyretis filiam duxit uxorem; procreavitque inde femineam prolem, cui nomen indidit Critheidem. Et ipse Melanopus quidem unà cum uxore vita functus est, commissa interim filia Cleanactis Argivi tutelae, quo familiarissime uti consueverat. (2.) Porro tempore intericcto accidit, ut puella istà e furtivo concubitu praegnans fieret: id quod primo suppressum quum Cleanax rescivisset, vehementer rei indignitate commotus, Critheidem seorsum ad se arcessitam acerbe obiurgavit, commemorans quae futura esset apud populares infamia. Postremo huiusmodi quippiam de illa excogitat. Cymaei tum in Hermei sinus recessu aedificabant: civi-

τοῦ Ἑρμείου κόλπου τὸν μυχόν· κτιζομένοισι δὲ τὴν πό-
λιν Σμύρναν ἔθετο τὸ ὄνομα Θησεύς, μνημεῖον ἐθέλων
καταστῆσαι τῆς ἑωϋτοῦ γυναικὸς ἐπώνυμον. ἦν γὰρ
αὐτῇ τοὔνομα Σμύρνη. ὁ δὲ Θησεὺς ἦν τῶν τὴν Κύμην
κτισάντων ἐν τοῖς πρώτοις Θεσσαλῶν, ἀπὸ Εὐμήλου
τοῦ Ἀδμήτου, κάρτα εὖ ἔχων τοῦ βίου. ἐνθαῦτα ὑπεκ-
τίθεται ὁ Κλεάναξ τὴν Κριθηΐδα πρὸς Ἰσμηνίην τὸν
Βοιώτιον τῶν ἀποίκων λελογχότα, ὃς ἔτυχεν αὐτῷ ἐὼν
ἑταῖρος ταμάλιστα. Χρόνου δὲ προϊόντος ἐξελθοῦσα 3
ἡ Κριθηῒς μετ' ἄλλων γυναικῶν πρὸς ἑορτήν τινα ἐπὶ
τὸν ποταμὸν τὲν καλούμενον Μέλητα, ἤδη ἐπίτοκος
οὖσα, τίκτει τὸν Ὅμηρον, οὐ τυφλὸν, ἀλλὰ δεδορκότα·
καὶ τίθεται ὄνομα τῷ παιδὶ Μελησιγενέα, ἀπὸ τοῦ
ποταμοῦ τὴν ἐπωνυμίαν λαβοῦσα. τέως μὲν οὖν ἡ
Κριθηῒς ἦν παρὰ τῷ Ἰσμηνίᾳ· προϊόντος δὲ τοῦ χρό-

tati autem quae condebatur, nomen imposuit Smyrnam Theseus, ab uxoris nomine, cuius memoriam relinquere volebat. Hic Theseus ex primariis Thessalorum fuit, qui Cymen condiderant, ab Eumelo Admeti filio oriundus, vitae facultatibus apprime instructus. Clam exportatam huc Critheidem Cleanax Ismeniae Boeotio commisit, ex iis qui coloniam illuc duxerant, et in primis sibi amico. (3.) Progressu deinde temporis, Critheis cum aliis mulieribus ad festum quoddam egressa, iuxta fluvium Meletem, quum partui iam vicina esset, Homerum peperit, non caecum, sed videntem; nominavitque eum Melesigenem a fluvio. Quum autem apud Ismeniam Critheis antea diversata esset, ab eo digressa, manuaria industria se filiumque alebat, aliunde alia sus-

νου ἐξῆλθε, καὶ ἀπὸ ἐργασίης χειρῶν ὡρμημένη ἔτρεφε τὸ παιδίον καὶ ἑωϋτὴν, ἄλλοτε παρ' ἄλλων ἔργα λαμβάνουσα· καὶ ἐπαίδευσε τὸν παῖδα ἀφ' ὧν ἐδύνατο.

4 Ἦν δέ τις ἐν Σμύρνῃ τοῦτον τὸν χρόνον Φήμιος τοὔνομα, παῖδας γράμματα καὶ τὴν ἄλλην μουσικὴν διδάσκων πᾶσαν. οὗτος μισθοῦται τὴν Κριθηΐδα, ἐοῦσαν μονότροπος, ἐριουργῆσαι αὐτῷ ἔριά τινα ἃ παρὰ τῶν παίδων εἰς μισθοὺς ἐλάμβανεν. ἡ δὲ παρ' αὐτῷ εἰργάζετο, πολλῷ κοσμίῳ καὶ σωφροσύνῃ πολλῇ χρωμένη, καὶ τῷ Φημίῳ κάρτα ἠρέσκετο. τέλος δὲ προσηνέγκατο αὐτῇ λόγους, πείθων ἑωϋτῷ συνοικεῖν, ἄλλα τε πολλὰ λέγων οἷς μιν ᾤετο προσάξεσθαι, καὶ ἔτι περὶ τοῦ παιδὸς, υἱὸν ποιούμενος· καὶ ὅτι τραφεὶς καὶ παιδευθεὶς παρ' αὐτοῦ, ἄξιος λόγου ἔσται· ἑώρα γὰρ τὸν παῖδα ὄντα συνετὸν καὶ κάρτα εὐφυέα. ἔς τ' ἀνέπει-

eipiens opera; unde filium quoque quantum potuit, instituit. (4.) Erat autem eo tempore Smyrnae quidam nomine Phemius, qui iuventuti litteras musicenque aliam universam tradebat: hic quum esset solitarius, Critheidem conduxit, quae lanas quasdam ei pararet, quas a discipulis in mercedem acceperat. Illa vero in domo eius operabatur, multa elegantia multaque frugalitate utens, ut Phemio impense placeret: adeo ut tandem eam verbis ad coniugium solicitaret, referens cum alia multa quibus ei fidem facere putabat, tum praeterea de filio quem foret adoptaturus, qui liberaliter ab ipso altus institutusque vir egregius futurus esset. Siquidem hunc cernebat iam miram quandam et ingenii et indolis spem de se polliceri; donec persuasit illi

σεν αὐτὴν ποιεῖν ταῦτα. Ὁ παῖς δὲ ἦν τε Φύσιν ἔχων 5 ἀγαθὴν, ἐπιμελίης τε καὶ παιδεύσιος προσγινομένης, αὐτίκα πολλὸν τῶν πάντων ὑπερεῖχε. χρόνου δὲ ἐπιγενομένου ἀνδρούμενος, οὐδὲν τοῦ Φημίου ὑποδεέστερος ἦν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. καὶ οὕτως ὁ Φήμιος ἐτελεύτησε τὸν βίον, καταλιπὼν πάντα τῷ παιδί. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον καὶ ἡ Κριθηῒς ἐτελεύτησεν. ὁ δὲ Μελησιγενὴς ἐπὶ τῇ διδασκαλίᾳ καθειστήκει. καθ᾽ ἑωϋτὸν δὲ γενόμενος, μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἑωρᾶτο. καὶ αὐτοῦ θωϋμασταὶ καθειστήκεισαν οἵ τε ἐγχώριοι καὶ τῶν ξένων οἱ ἐσαπικνεόμενοι. ἐμπόριον γὰρ ἦν ἡ Σμύρνη, καὶ σῖτος ἐξήγετο πολὺς αὐτόθι ἐκ τῆς ἐπικειμένης χώρας δαψιλέως κάρτα ἐσαγόμενος ἐς αὐτήν. οἱ οὖν ξένοι, ὁκότε παύσοιντο τῶν ἔργων, ἀπεσχόλαζον παρὰ τῷ Μελησιγενεῖ ἐγκαθίζοντες.

in hoc consentire. (5.) Melesigenes cum naturae bonitate praestans, tum cura accedente institutioneque, continuo omnes adolescentes multum antecessit: atque temporis progressu vir factus, nihilo erat ipso Phemio in doctrina inferior. Et quum Phemius vita functus universa ei legasset, non multo post Critheis quoque fato concedit. Melesigenes itaque ludo praefectus, suique iam iuris effectus, magnopere ab hominibus conspiciebatur, et in admiratione erat non apud suos modo, verum apud peregrinos etiam, qui illuc conveniebant. Erat enim Smyrna emporium celebre, unde frumenta e vicinis agris abunde convecta exportabantur. Peregrini igitur quum ab opere cessarent, Melesigeni libenter vacabant considentes.

6 Ἦν δὲ ἐν αὐτοῖς τότε καὶ Μέντης ναύκληρος, ἀπὸ
τῶν περὶ Λευκάδα τόπων καταπεπλευκὼς ἐπὶ σῖτον,
ἔχων ναῦν, πεπαιδευμένος τε ἀνὴρ ὡς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρό-
νῳ καὶ πολυΐστωρ· ὅς μιν ἔπεισε τὸν Μελησιγενῆ μεθ'
ἑωϋτοῦ πλεῖν καταλύσαντα τὴν διδασκαλίαν, μισθόν
τε λαμβάνοντα, καὶ τὰ δέοντα πάντα, καὶ ὅτι χώρας
καὶ πόλιας θεήσασθαι ἄξιον εἴη αὐτῷ ἕως νέος ἐστί.
καί μιν οἴομαι μάλιστα τούτοισι προαχθῆναι· ἴσως
γὰρ καὶ τῇ ποιήσει τότε ἐπενόει ἐπιθήσεσθαι. κατα-
λύσας δὲ τὴν διδασκαλίαν, ἐναυτίλλετο μετὰ τοῦ Μέν-
τεω. καὶ ὅπου ἑκάστοτε ἀφίκοιτο, πάντα τὰ ἐπιχώ-
ρια διεωρᾶτο, καὶ ἱστορέων ἐπυνθάνετο. εἰκὸς δέ μιν ἦν
7 καὶ μνημόσυνα πάντων γράφεσθαι. Ἀνακομιζόμενοι
δὲ ἐκ Τυρσηνίης καὶ τῆς Ἰβηρίης, ἀπικνέονται εἰς Ἰθά-

(6.) Commodum inter hos Mentes fuit nauclerus, qui e finibus Leucadis nave sua huc navigaverat propter frumenta, vir, quantum illa ferebant tempora, et eruditus, et multarum rerum notitia excellens. Hic Melesigeni persuasit, ut relicto ludo secum navigaret, accepturus et mercedem et omnia necessaria; et quod dum iuvenis esset, civitates regionesque spectare operae pretium illi fore duceret. Et per talia potissimum eum arbitror pellectum. Forsan enim quoque poësi iam animum admovere cogitabat. Proinde dissoluto ludo cum Mente navigavit: et quocunque locorum appellebat, studiose universa perrogabat, quae forent peculiaria, et inspiciens resciscebat; apparet etiam commentarios eum de singulis scripsisse. (7.) Porro quum ex Etruria et Hispania delati in Ithacam devcherentur, contigit

749. 84.

κην· καὶ τῷ Μελησιγενεῖ συνέβη, νοσήσαντι τοὺς ὀφθαλμοὺς, κάρτα δεινῶς ἔχειν, καὶ αὐτὸν θεραπείης εἵνεκα, πλεῖν μέλλων εἰς τὴν Λευκάδα, καταλιπεῖν ὁ Μέντης παρὰ ἀνδρὶ φίλῳ ἑωϋτοῦ ἐς τὰ μάλιστα Μέντορι τῷ Ἀλκίμου Ἰθακησίῳ, πολλὰ δεηθεὶς ἐπιμελίην ἔχειν· ἐπαναπλώσας δὲ, ἀναλήψεσθαι αὐτόν. ὁ δὲ Μέντωρ ἐνοσήλευσεν αὐτὸν ἐκτενέως. καὶ γὰρ τοῦ βίου ἀρκεόντως εἶχε, καὶ ἤκουεν εὖ ἐς δικαιοσύνην τε καὶ φιλοξενίην μακρῷ μάλιστα τῶν ἐν Ἰθάκῃ ἀνδρῶν. ἐνταῦθα συνέβη τῷ Μελησιγενεῖ περὶ Ὀδυσσέως ἐξιστορῆσαι καὶ πυθέσθαι. οἱ μὲν δὴ Ἰθακήσιοι λέγουσι, τότε μιν παρ᾽ ἑωϋτοῖς τυφλωθῆναι· ὡς δὲ ἐγώ φημι, τότε μὲν ὑγιῆ γενέσθαι, ὕστερον δὲ ἐν Κολοφῶνι τυφλωθῆναι. συνομολογοῦσι δέ μοι καὶ Κολοφώνιοι τούτοις. Ὁ δὲ 8

Melesigenem oculis iam ante aegrum, extreme laborare: ita ut Mentes, in Leucadem traiecturus, eum medicinae caussa apud Mentorem Alcimi filium Ithacensem reliquerit, hominem sibi vehementer amicum; multis precibus adigens eundem quo Melesigenis curam haberet tantisper dum e Leucade revertens ipsum reciperet. Mentor vero aegrotantem Melesigenem sedulo curavit, vir nimirum facultatibus pollens: quique ob egregiam aequitatem hospitalitatemque ex Ithacensibus maxime praedicaretur. Atque hic accidit, ut de Ulysse multa Melesigenes percontando cognosceret. Narrantque ipsi Ithacenses, tum visum eum amisisse ibidem: atqui ego affirmare non dubitem, tum eundem convaluisse, at postea apud Colophonem prorsus caecum factum fuisse, id quod ipsi quoque Colophonii mecum fa-

Μέντης, ἀναπλέων ἐκ τῆς Λευκάδος προσέσχεν εἰς τὴν Ἰθάκην, καὶ ἀνέλαβε τὸν Μελησιγενέα· χρόνον τε ἐπὶ συχνὸν συμπεριέπλει αὐτῷ. ἀπικομένῳ δὲ ἐς Κολοφῶνα συνέβη πάλιν νοσήσαντα τοὺς ὀφθαλμοὺς, μὴ δύνασθαι διαφυγεῖν τὴν νόσον, ἀλλὰ τυφλωθῆναι ἐνταῦθα. ἐκ δὲ τῆς Κολοφῶνος τυφλὸς ἐὼν ἀπικνέεται εἰς τὴν Σμύρναν, καὶ οὕτως ἐπεχείρει τῇ ποιήσει.

9 Χρόνου δὲ προϊόντος ἐν τῇ Σμύρνῃ ἄπορος ἐὼν τοῦ βίου, διενοήθη ἀπικέσθαι ἐς Κύμην· πορευόμενος δὲ διὰ τοῦ Ἕρμου πεδίου, ἀπικνέεται ἐς Νέον τεῖχος, ἀποικίην Κυμαίων. ᾠκίσθη δὲ τοῦτο τὸ χωρίον ὕστερον Κύμης ἔτεσιν ὀκτώ. ἐνταῦθα λέγεται αὐτὸν ἐπιστάντα ἐπὶ σκυτεῖόν τι, εἰπεῖν πρῶτα τὰ ἔπεα τάδε·

tentur. (8.) At vero Mentes e Leucade Ithacam reversus, Melesigenem recepit, cum quo inde diu huc illuc circumnavigavit; donec Colophonem appellenti eveniret, ut vetere oculorum morbo tentatus, nequiverit eum effugere, sed visu privatus fuerit. E Colophone autem iam caecus Smyrnam remeans, ad poesin se convertit.

(9.) Tempore deinde interiecto, quum Smyrnae victu necessariisque destitueretur, constituit Cymen proficisci: commodumque transiens Hermi pratum, ad eum locum pervenit qui appellatur Novus murus, Cymaeorum coloniam: qui locus post Cymen conditus fuit annis octo. Hic memoratur Melesigenes apud coriarii officinam consistens, haec prima carmina pronunciavisse:

Αἰδεῖσθε ξενίων κεχρημένον ἠδὲ δόμοιο,
οἳ πόλιν αἰπεινὴν Κύμην Ἐριώπιδα κούρην
ναίετε, Σαρδήνης πόδα νείατον ὑψικόμοιο·
ἀμβρόσιον πίνοντες ὕδωρ θείου ποταμοῖο
Ἕρμου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεύς.

Ἡ δὲ Σαρδήνη, ὄρος ἐστὶν ὑπερκείμενον τοῦ τε Ἕρμου ποταμοῦ καὶ τοῦ Νέου τείχους. τῷ δὲ σκυτεῖ ὄνομα ἦν Τύχιος· ἀκούσαντι δὲ τῶν ἐπέων ἔδοξεν αὐτῷ δέξασθαι τὸν ἄνθρωπον. ἠλέησε γὰρ αἰτέοντα τυφλὸν, καὶ μετέξειν ἔφη τῶν παρεόντων. ὁ δὲ ἐσῆλθε. κατήμενος δὲ ἐν τῷ σκυτείῳ, παρεόντων καὶ ἄλλων, τήν τε ποίησιν αὐτοῖς ἐπεδείκνυτο, Ἀμφιάρεω τε τὴν ἐξελασίαν τὴν ἐς Θήβας, καὶ τοὺς ὕμνους τοὺς ἐς θεοὺς πεποιημένους αὐτῷ· καὶ περὶ τῶν λεγομένων ὑπὸ τῶν παρεόντων ἐς τὸ μέσον γνώμας ἀποφαινόμενος, θωύματος ἄξιος ἐφαί-

Hospitium praebete viro profugoque vagoque,
qui sublimem urbem Cymen, Eriopida prolem,
radicem incolitis Sardenes alticomantis,
divini potatis aquam qui fluminis Hermi,
vorticibus torti, pater est cui Iuppiter ipse.

Sardena autem mons est imminens Hermo fluvio Novoque muro. At coriario illi nomen erat Tychio, cui continuo auditis versibus visum est hominem recipiendum: miseratus enim est mendicantem et oculis mulctatum, iussitque praesentibus secum frui. Ille fuit ingressus, et considens in sutrina, praesentibus etiam aliis, tum poësin suam ostendit, et Amphiarai in Thebas expeditionem, et hymnos quos in deos scripserat. Et quum de illis, quae edebantur ab praesentibus in medium, iudicaret, ac sensus suos

10 νετο εἶναι τοῖς ἀκούουσι. Τέως μὲν οὖν κατεῖχεν ὁ Με-
λησιγενὴς περὶ τὸ Νέον τεῖχος, ἀπὸ τῆς ποιήσιός γε
τοῦ βίου τὴν μηχανὴν ἔχων. ἐδείκνυον δὲ οἱ Νεοτειχεῖς
μέχρις ἐπ' ἐμοῦ τὸν χῶρον ἐν ᾧ κατίζων τῶν ἐπέων
τὴν ἐπίδειξιν ἐποιέετο. καὶ κάρτα ἐσέβοντο τὸν τόπον.
ἐν ᾧ καὶ αἴγειρος ἐπεφύκει, ἣν ἐκεῖνοι ἔφασαν, ἀφ'
11 οὗ ὁ Μελησιγενὴς ἦλθεν, αὐτοῖς πεφυκέναι. Χρόνου
δὲ προϊόντος, ἀπόρως κείμενος, καὶ μόλις τὴν τροφὴν
ἔχων, ἐπενοήθη εἰς τὴν Κύμην ἀπικέσθαι, εἴ τι βέλ-
τιον πρήξει. μέλλων δὲ πορεύεσθαι, τάδε τὰ ἔπεα
λέγει·

Αἶψα πόδες με φέροιεν ἐς αἰδοίων πόλιν ἀνδρῶν·
τῶν γὰρ καὶ θυμὸς πρόφρων καὶ μῆτις ἀρίστη.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Νέου τείχεος πορευόμενος, ἀπίκετο εἰς τὴν

proferret, in admiratione habitus est ab auscultantibus. (10.) Atque hactenus apud Novum murum agens e poësi victus subsidia habebat: ostenduntque ad mea usque tempora Neoteichenses locum, ubi sedens carmina sua exhibuerit, eumque in magna habent veneratione, ubi etiam populus arbor crevit, quam ab Melesigenis adventu in eo dixerunt natam esse. (11.) Porro egestate postea adactus, quum vix alimenta haberet, statuit Cymen ad feliciorem successum reverti. Iturusque haec pronunciat carmina,

Vos me hominum rapide plantae portetis in urbem,
quorum animus promtus, pollent qui mente sagaci.

E Novo igitur muro proficiscens venit Cymam, per

Κύμην, διὰ Λαρίσσης τὴν πορείαν ποιησάμενος· ἦν γὰρ οὕτως αὐτῷ εὐπορώτατον, καὶ, ὡς Κυμαῖοι λέγουσι, τῷ Φρυγίης βασιλῆϊ Μίδῃ τῷ Γορδίεω, δεηθέντων πενθερῶν αὐτοῦ, ποιεῖ καὶ ἐπίγραμμα τόδε, τὸ ἔτι καὶ νῦν ἐπὶ τῆς στήλης τοῦ μνήματος τοῦ Γορδίεω ἐπιγέγραπται·

Χαλκῆ παρθένος εἰμὶ, Μίδου δ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι·
ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ,
ἠέλιός τ' ἀνιὼν λάμπῃ, λαμπρά τε σελήνη,
καὶ ποταμοί γε ῥέωσιν, ἀνακλύζῃ δὲ θάλασσα,
αὐτοῦ τῇδε μένουσα πολυκλαύτου ἐπὶ τύμβου,
ἀγγελέω παριοῦσι, Μίδης ὅτι τῇδε τέθαπται.

Κατίζων δὲ ἐν ταῖς λέσχαις τῶν γερόντων ἐν τῇ Κύ- 12
μῃ ὁ Μελησιγενὴς τὰ ἔπεα τὰ πεποιημένα αὐτῷ ἐπι-

Larissam itinere facto, utpote facillimo: et, ut Cymaei narrant, flagitantibus eius soceris, epigramma hoc scripsit Midae, Phrygiae regi, Gordii filio, id quod etiam nunc in cippo monumenti Gordii inscriptum extat:

Aenea sum virgo, Midae quae incumbo sepulcro:
dum fluit unda levis, sublimis nascitur arbor,
dum sol exoriens et splendida luna relucet,
dum fluvii labuntur, inundant litora fluctus,
hic constanter ago, lacrymasque in marmore tincto
fixa, Midam moneo tumulatum hic, chare viator.

(12.) Cymae igitur in senum conventiculis carmina quae fecerat ostentabat, colloquiique suavitate

δείκνυτο, καὶ ἐν τοῖς λόγοις ἔτερπε τοὺς ἀκούοντας· καὶ αὐτοῦ θωϋμασταὶ καθειστήκεισαν. γνοὺς δὲ ὅτι ἀποδέκονται αὐτοῦ τὴν ποίησιν οἱ Κυμαῖοι, καὶ εἰς συνήθειαν ἕλκων τοὺς ἀκούοντας, λόγους πρὸς αὐτοὺς τοιούσδε προσήνεγκε, λέγων· ὡς, εἰ θέλοιεν αὐτὸν δημοσίῃ τρέφειν, ἐπικλεεστάτην αὐτῶν τὴν πόλιν ποιήσει. τοῖς δὲ ἀκούουσι, βουλομένοις τε ἦν ταῦτα, καὶ αὐτοὶ παρῄνεον ἐλθόντα ἐπὶ τὴν βουλὴν δεηθῆναι τῶν βουλευτέων· καὶ αὐτοὶ ἔφασαν συμπρήξειν. ὁ δὲ ἐπείθετο αὐτοῖς, καὶ βουλῆς συλλεγομένης ἐλθὼν ἐπὶ τὸ βουλεῖον, ἐδεῖτο τοῦ ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ καθεστῶτος, ἀπαγαγεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν βουλήν. ὁ δὲ ὑπεδέξατό τε, καὶ, ἐπεὶ καιρὸς ἦν, ἀπήγαγε. καταστὰς δὲ ὁ Μελησιγενὴς ἔλεξε περὶ τῆς τροφῆς τὸν λόγον ὃν καὶ ἐν ταῖς
13 λέσχαις ἔλεγεν. ὡς δὲ εἶπεν, ἐξελθὼν ἐκάθητο. Οἱ δὲ

auscultantes oblectans, etiam in sui admirationem pertrahebat. Intelligens igitur Cymaeos poësin suam grate recipere, et in consuetudinem audientes ducens, postremo huiusmodi conditionem proponit, dicens si publice eum alere vellent, se civitatem illorum celeberrimam redditurum. Qui praesentes haec audiebant, probabant; addentes se quoque adiuturos, si petitionem suam ad senatum referret, quod hortabantur eum facere. Melesigenes his verbis erectus, collecto senatu in curiam processit; rogatoque eo cuius id muneris erat, ut in senatum duceretur, ille nihil recusans, ubi opportunum erat, hominem deduxit. Hic consistens Melesigenes, eadem verba de alimentis habuit in senatu quae paulo ante in conventiculis proposuerat. Ubi dixisset, egressus

ἐβουλεύοντο ὅ τι χρεὼν εἴη ἀποκρίνασθαι αὐτῷ. προθυ-
μουμένου δὲ τοῦ ἀπάγοντος αὐτὸν, καὶ ἄλλων ὅσοι
τῶν βουλευτέων ἐν ταῖς λέσχαις ἐπήκοοι ἐγένοντο, τῶν
βουλευτέων ἕνα λέγεται ἐναντιωθῆναι τῇ χρήμῃ αὐτοῦ,
ἄλλα τε πολλὰ λέγοντα, καὶ ὡς εἰ τοὺς ὁμήρους δό-
ξει τρέφειν αὐτοῖς, ὅμιλον πολλόν τε καὶ ἀχρεῖον ἕξου-
σιν. ἐντεῦθεν δὲ καὶ τοὔνομα Ὅμηρος ἐπεκράτησε τῷ
Μελησιγενεῖ ἀπὸ τῆς συμφορῆς· οἱ γὰρ Κυμαῖοι τοὺς
τυφλοὺς ὁμήρους λέγουσιν· ὥστε, πρότερον ὀνομα-
ζομένου αὐτοῦ Μελησιγένεος, τοῦτο γενέσθαι τοὔνομα
Ὅμηρος· καὶ οἱ ξένοι διήνεγκαν, ὅτι μνήμην αὐτοῦ
ἐποιοῦντο. Ἐτελεύτα δ' οὖν ὁ λόγος τῷ ἄρχοντι, μὴ 14
τρέφειν τὸν Ὅμηρον, ἔδοξε δέ πως καὶ τῇ ἄλλῃ βου-
λῇ. ἐπελθὼν δὲ ὁ ἐπιστάτης καὶ παρεζόμενος αὐτῷ

sedebat. (13.) Dum autem senatores agitarent quidnam par esset homini respondere, visumque esset cum ei qui deduxerat, tum aliis senatoribus quotquot in conventiculis eum audierant, petitionem admittendam: unus tantum e senatoribus refertur Melesigenis postulatis calculo suo repugnasse, interque alia multa, haec quoque commemorasse: si semel ὁμήρους, hoc est, *caecos*, alendos susciperent, futurum esse, ut turbam et multam et inutilem haberent. Atque hinc primum *Homeri* nomen Melesigeni inditum est, ab isto casu: nam Cymaei caecos ὁμήρους appellant. Iamque inde, qui prius *Melesigenes*, nomen obtinuit *Homerus*: et extranei illud evulgarunt, quum mentionem eius facerent. (14.) Itaque terminata est deliberatio ab magistratu, non alere Homerum, placuitque id fere caetero senatui. Acce-

διηγήσατο τοὺς ἐναντιωθέντας λόγους τῇ χρήμῃ αὐτου, καὶ τὰ δόξαντα τῇ βουλῇ. Ὁ δὲ, ὡς ἤκουσεν, ἐσυμφόρησέ τε καὶ λέγει τὰ ἔπεα τάδε·

Οἵῃ μ' αἴσῃ δῶκε πατὴρ Ζεὺς κύρμα γενέσθαι,
νήπιον αἰδοίης ἐπὶ γούνασι μητρὸς ἀτάλλων,
ἥν ποτ' ἐπύργωσαν βουλῇ Διὸς αἰγιόχοιο
λαοὶ Φρίκωνος, μάργων ἐπιβήτορες ἵππων,
ὁπλότεροι μαλεροῖο πυρὸς κρίνοντες Ἄρηα,
Αἰολίδα Σμύρνην ἁλιγείτονα ποτνιάνακτον·
ἥν τε δι' ἀγλαὸν εἶσιν ὕδωρ ἱεροῖο Μέλητος.
Ἔνθεν ἀπορνύμεναι κοῦραι Διὸς, ἀγλαὰ τέκνα,
ἠθελέτην κλῆισαι δῖαν χθόνα καὶ πόλιν ἀνδρῶν·
οἱ δ' ἀπανηνάσθην ἱερὴν ὄπα, Φημὶ ἀοιδήν.
Ἀφραδίην τῶν μέν τε παθών τις φράσσεται αὖθις,

dens autem praefectus et adsidens ipsi enarravit contrarias petitioni eius sententias et consulta senatus: utque audiit, his versibus calamitatem suam deplorabat:

Hei mihi quam fatum dat Iuppiter almus iniquum.
Infanti mihi lac venerandae ex ubere matris
praebuit, Aeolicae Smyrnae, quam Martia quondam
gens Phriconitis, certamine fortis equestri,
condidit ad pelagus, praeterlabente Melete.
Docta Iovis proles mecum hinc digressa volebat
carminibus celebrare urbem quam nomine dicunt
Cymam, quosque viros intra sua moenia claudit.
Illi audire sacrae spreverunt carmina vocis.
Sed quicunque mihi cladem exitiumque paravit,

ὅς σφιν ὀνειδείησιν ἐμὸν διεμήσατο πότμον.
Κῆρα δ' ἐγὼ, τήν μοι θεὸς ὤπασε γεινομένῳ περ,
τλήσομαι ἀκράαντα φέρων τετληότι θυμῷ.
Οὐ δέ τι μοι φίλα γυῖα μένειν ἱεραῖς ἐν ἀγυιαῖς
Κύμης ὁρμαίνουσι, μέγας δέ με θυμὸς ἐπείγει
δῆμον ἐς ἀλλοδαπῶν ἰέναι, ὀλίγον περ ἐόντα.

Μετὰ τοῦτο ἀπαλλάσσεται ἐκ τῆς Κύμης ἐς Φωκαίην, Κυμαίοις ἐπαρησάμενος μηδένα ποιητὴν δόκιμον ἐν τῇ χώρᾳ γενέσθαι ὅς τις Κυμαίους ἐπαγλαϊεῖ. Ἀπικόμενος δὲ ἐς Φωκαίην, τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἐβιότευσεν, ἔπεα ἐνδεικνύμενος ἐν ταῖς λέσχαις κατίζων. ἐν δὲ τῇ Φωκαίῃ τοῦτον τὸν χρόνον Θεστορίδης τὶς ἦν γράμματα διδάσκων τοὺς παῖδας, ἀνὴρ οὐ κρήγυος· κατανοήσας δὲ τοῦ Ὁμήρου τὴν ποίησιν, λόγους τοιούσδε αὐ- 15

non impune feret laeva quod mente volutat.
At mihi quam dederint nascenti numina sortem,
aegro animo quamvis certum est perferre patique.
Sed iam per sacrae vestigia ponere Cymae
compita non suadet mihi mens, potiusque remota
inque peregrina sedem mihi quaerere terra.

(15.) Cyma deinde abiens Phocaeam contendit, imprecans interim Cymaeis, ne quis unquam insignis poëta in illa regione existeret qui Cymaeos celebraret. Phocaeae autem eodem modo victum paravit, in conventiculis passim carmina sua ostentans et considens. Erat autem eo tempore in illa Thestorides quidam, qui pueros litteras docebat, homo fidei parum probatae. Hic considerata Homeri poë-

τῷ προσήνεγκε, φὰς ἕτοιμος εἶναι θεραπεύειν καὶ τρέ-
φειν αὐτὸν ἀναλαβὼν, εἰ ἐθέλοι ἅ γε πεποιημένα εἴη
αὐτῷ τῶν ἐπέων ἀναγράψασθαι, καὶ ἄλλα ποιῶν,
16 πρὸς ἑωϋτὸν ἀναφέρειν αἰεί. Τῷ δὲ Ὁμήρῳ ἀκούσαν-
τι, ἔδοξε ποιητέα εἶναι ταῦτα· ἐνδεὴς γὰρ ἦν τῶν ἀναγ-
καίων καὶ θεραπείης. διατρίβων δὲ παρὰ τῷ Θεστορίδῃ,
ποιεῖ Ἰλιάδα τὴν ἐλάσσω, ἧς ἡ ἀρχή·

Ἴλιον ἀείδω καὶ Δαρδανίην εὔπωλον,
ἧς πέρι πολλὰ πάθον Δαναοὶ, θεράποντες Ἄρηος·

καὶ τὴν καλουμένην Φωκαΐδα, ἥν φασιν οἱ Φωκαεῖς Ὅμηρον παρ᾽ αὐτοῖσι ποιῆσαι. Ἐπεὶ δὲ τήν τε Φωκαΐδα καὶ τἄλλα πάντα παρὰ τοῦ Ὁμήρου ὁ Θεστορίδης ἐγράψατο, διενοήθη ἐκ τῆς Φωκαίης ἀπαλλάσσεσθαι,

si, huiusmodi verbis eum compellavit, paratum se inquiens et ministrare ei, et victum suppeditare, si carmina quae meditatus esset, describere pateretur, et alia subinde faciens, ad se deferret. (16.) Homerus, iam ministerii alicuius atque adeo necessariorum indigens, recipiendam hanc conditionem putavit: commoratusque apud Thestoridem, minorem illam facit Iliadem, cuius initium est,

Troiam et Dardaniam canto, quae mater equorum,
quae Danais Mavorte satis mala plurima vexit.

Phocaidem quoque quam vocant, Phocaeenses apud se conditam ab Homero aiunt. Iam vero Thestorides, ubi Phocaidem atque alia omnia ab Homero communicata descripsisset, constituit e Phocaea discedere, Homerique poësin pro sua venditare. Unde

τὴν ποίησιν θέλων τοῦ Ὁμήρου ἐξιδιώσασθαι· καὶ οὐκ
ἔτι ὁμοίως ἐν ἐπιμελείᾳ εἶχε τὸν Ὅμηρον. ὁ δὲ λέγει
αὐτῷ ἔπεα τάδε·

Θεστορίδης, θνητοῖσιν ἀνωΐστων πολέων περ,
οὐδὲν ἀφραστότερον πέλεται νόου ἀνθρώποισιν.

Ὁ μὲν δὴ Θεστορίδης ἐκ τῆς Φωκαίης ἀπηλλάγη ἐς
τὴν Χίον, καὶ διδασκαλίην κατεσκευάσατο· καὶ τὰ ἔπεα
ἐπιδεικνύμενος ὡς ἑωϋτοῦ ἐόντα, ἔπαινόν τε πολλὸν εἶχε
καὶ ὠφελεῖτο· ὁ δὲ Ὅμηρος πάλιν τὸν αὐτὸν τρόπον
διητᾶτο ἐν τῇ Φωκαίῃ, ἀπὸ τῆς ποιήσιος τὴν βιοτὴν
ἔχων. Χρόνῳ δὲ οὐ πολλῷ μετέπειτα ἄνδρες Χῖοι ἐμ- 17
ποροι ἀπίκοντο ἐς τὴν Φωκαίην· ἀκούσαντες δὲ τῶν
ἐπέων τοῦ Ὁμήρου ἃ πρότερον ἀκηκόεσαν πολλάκις ἐν
τῇ Χίῳ τοῦ Θεστορίδεω, ἐξήγγελλον ὅτι ἐν τῇ Χίῳ
τις ἐπιδεικνύμενος τὰ ἔπεα ταῦτα γραμμάτων διδα-

factum, ut quum Homeri non perinde curam haberet, ille ad Thestoridem huiusmodi sit usus disticho:

Thestoride, ex multis, mortalibus abdita quae sunt,
mens habet in primis caecos humana recessus.

Thestorides igitur ex Phocaea Chium concessit: ubi erecto ludo, carmina illa pro suis evulgans, egregiam simul laudem sibi paravit et fructum. Porro Homerus iterum pristino more vivere pergebat apud Phocaeenses, e poësi victum habens. (17.) Tempore deinde non multo, viri aliquot e Chio mercatores Phocaeam veniunt; et audientes Homeri carmina quae antea saepius in Chio a Thestoride audierant, indicabant in Chio haec ipsa a quodam

σκαλος, κάρτα πολλὸν ἔπαινον ἔχει. ὁ δὲ Ὅμηρος κατενόησεν ὅτι Θεστορίδης ἂν εἴη, καὶ παντὶ θυμῷ ἐσπούδαζεν εἰς τὴν Χίον ἀπικέσθαι. καταβὰς δὲ ἐπὶ τὸν λιμένα, ἐς μὲν τὴν Χίον οὐ καταλαμβάνει οὐδὲν πλοῖον πλέον, ἐς δὲ τὴν Ἐρυθραίην τινὲς ἐπὶ ξύλου παρεσκευάζοντο πλεῖν. καλῶς δὲ εἶχε τῷ Ὁμήρῳ δι' Ἐρυθραίης τὸν πλοῦν ποιήσασθαι. καὶ προσελθὼν ἔχρηζε παρὰ τῶν ναυτέων δέξασθαι αὐτὸν σύμπλουν, πολλά τε καὶ προσαγωγὰ λέγων οἷς σφέας ἔμελλε πείσειν. τοῖς δὲ ἔδοξε δέξασθαι αὐτόν· καὶ ἐκέλευον ἐσβαίνειν εἰς τὸ πλοῖον. ὁ δὲ Ὅμηρος πολλὰ ἐπαινέσας αὐτοὺς, ἐσέβη· καὶ ἐπεὶ ἕζετο, λέγει τὰ ἔπεα τάδε·

Κλῦθι Ποσειδάων μεγαλοσθενὲς ἐννοσίγαιε,
εὐρυχόρου μεδέων ἠδὲ ξανθοῦ Ἑλικῶνος.

ludimagistro pro suis cum magno fructu ostentari. Homerus intelligens continuo Thestoridem esse, toto studio properabat in Chium transmittere. Et quum portum adiisset, neque offendisset navem quae illuc traiiceret, essent autem qui ob ligna in Erythraeam solvere pararent, belle convenire videbatur, si per Erythraeam iter faceret. Accedens igitur nautas, oravit ut comitem se navigationis reciperent, multis blandisque usus verbis, quibus quod desideraret persuaderet. Nautae admittentes hominis preces, iusserunt navem eum conscendere. Quo impetrato Homerus considens in navi, his versibus nautis bene precatur,

Audi qui pelagus valido Neptune tridenti
imperioque regis, spatiosaque culta Heliconis:

Δὸς δ' οὖρον καλὸν, καὶ ἀπήμονα νόστον ἰδέσθαι
ναύταις, οἳ νηὸς πομποὶ ἠδ' ἀρχοὶ ἔασι.
δὸς δ' ἐς ὑπώρειαν ὑψικρήμνοιο Μίμαντος
αἰδοίων μ' ἐλθόντα βροτῶν ὁσίων γε κυρῆσαι.
φῶτά τε τισαίμην, ὃς ἐμὸν νόον ἠπεροπεύσας,
ὠδύσατο Ζῆνα ξένιον ξενίην τε τραπέζην.

Ἐπεὶ δὲ ἀπίκοντο εὐπλοήσαντες ἐς τὴν Ἐρυθραίην, τότε 18
Ὅμηρος τὴν αὖλιν ἐπὶ τῷ πλοίῳ ἐποιήσατο· τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἔχρηζε τῶν ναυτέων τινὰ ἡγήσασθαι αὐτῷ ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ συνέπεμψαν ἕνα αὐτῶν. πορευόμενος δὲ Ὅμηρος ἐπεὶ ἔτυχε τῆς Ἐρυθραίης, τραχείης καὶ ὀρεινῆς ἐούσης, φθέγγεται τάδε τὰ ἔπεα·

Πότνια γῆ, πάνδωρε, δότειρα μελίφρονος ὄλβου,
ὡς ἄρα δὴ τοῖς μὲν φωτῶν εὔοχθος ἐτύχθης,

da precor his nautis reditum, ventosque secundos,
qui mihi sunt comites placidi, navisque magistri:
at mihi da misero sacram contingere terram,
aërius qua parte Mimas ad sidera surgit,
inde hominis iusti me fac succedere tectis,
ulciscique virum qui me improbitate fefellit,
laesit et hospitii sacra iura Iovemque benignum.

(18.) Ubi autem secundo vento Erythraeam appulissent, Homerus in navi diversatus est: postero autem die rogavit, ut nautarum aliquis ad urbem eum duceret. Illi unum e suis simul miserunt. Quumque iam pergendo ad Erythraeam appropinquasset, quae est aspera atque montosa, in haec prorupit carmina:

O sacra multorum largitrix terra bonorum,
quam tu plana aliis et parte aequalis ab omni;

τοῖσι δὲ δύσβωλος καὶ τρηχεῖ' οἷς ἐχολώθης.

Ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν πόλιν τῶν Ἐρυθραίων ἐπηρώτησε
περὶ τοῦ ἐς τὴν Χίον πλοῦ· καί τινος προσελθόντος αὐ-
τῷ τῶν ἑωρακότων ἐν τῇ Φωκαίῃ, καὶ ἀσπασαμένου,
ἔχρῃζεν αὐτοῦ συνεξευρεῖν αὐτῷ πλοῖον, ὅπως ἂν εἰς
19 τὴν Χίον διαβαίη. Ἐκ μὲν δὴ τοῦ λιμένος οὐδὲν ἦν
ἀπόστολον, ἄγει δὲ αὐτὸν ἔνθα τῶν ἁλιέων τὰ πλοῖα
ὁρμίζεται. καί πως ἐντυγχάνει μέλλουσί τισι διαπλεῖν
ἐς τὴν Χίον, ὧν ἐδέετο προσελθὼν ὁ ἄγων αὐτὸν ἀνα-
λαβεῖν τὸν Ὅμηρον. οἱ δὲ, οὐδένα λόγον ποιησάμενοι,
ἀνήγοντο· ὁ δὲ Ὅμηρος φθέγγεται τάδε τὰ ἔπεα·

Ναῦται ποντοπόροι, στυγερῇ ἐναλίγκιοι ἄτῃ,
πτωκάσιν αἰθυίῃσι βίον δύσζηλον ἔχοντες,
αἰδεῖσθε ξενίοιο Διὸς σέβας ὑψιμέδοντος.

aspera contra aliis, in quos converteris iram.

Ingressus deinde Erythraeorum urbem, percontatur de navigatione versus Chium. Et quum forte quidam occurrisset salutaturus, qui eum in Phocaea viderat, ab hoc contendit ut secum dispiceret sicubi navis esset qua in Chium transmitteret. (19.) Et quum in portu nullum esset traiecticium navigium, ille Homerum ad eum locum ducit, ubi piscatoriae naviculae stationem habebant. Et forte fortuna incidit in quosdam in Chium traiecturos. Hos adiens ille qui ducebat eum, precatus est ut Homerum acciperent. Verum illi nulla ratione eius habita solverunt. Homerus autem haec cecinit carmina:

Infidi nautae, gens diris tristior ipsis,
saeva quibus veluti mergis dant aequora victum,
acriter a vobis Iovis hospitis ara colatur.

δεινὴ γάρ μετ' ὄπις ξενίου Διὸς, ὅς κ' ἀλίτηται.

Ἀναχθεῖσι δὲ αὐτοῖς συνέβη, ἐναντίου ἀνέμου γενομένου, παλινδρομῆσαι, καὶ ἐς τὸ χωρίον ἀναδραμεῖν ὅθεν ἀνηγάγοντο, καὶ τὸν Ὅμηρον ἀναλαβεῖν καθήμενον ἐπὶ τῆς κυματωγῆς. μαθὼν δὲ αὐτοὺς πεπαλινδρομηκότας ἔλεξε τάδε· „Ὑμᾶς, ὦ ξένοι, ἔλαβεν ὁ ἄνεμος ἀντίος „γενόμενος· ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν με δέξασθε, καὶ ὁ πλοῦς „ὑμῖν ἔσται.“ οἱ δ' ἁλιεῖς, ἐν μεταμελίῃ γενόμενοι ὅτι οὐ πρότερον ἐδέξαντο, εἰπόντες ὅτι οὐ καταλιμπάνουσιν ἢν ἐθέλοι συμπλεῖν, ἐκέλευον ἐσβαίνειν· καὶ οὕτως ἀναλαβόντες αὐτὸν ἀνήχθησαν, καὶ ἴσχουσιν ἐπ' ἀκτῆς.

Οἱ μὲν δὴ ἁλιεῖς πρὸς ἔργον ἐτράπησαν· ὁ δὲ Ὅμη- 20
ρος τὴν νύκτα ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ κατέμεινε, τὴν δὲ ἡμέραν πορευόμενος, καὶ πλανώμενος, ἀπίκετο εἰς τὸ χω-

Tristis enim vultus Iovis est, poenaeque paratae,
his quibus hospitii non est pia tessera curae.

At vero in altum iam provectis contigit, ut adverso vento rapti, eodem unde solverant recurrerent, ubi etiamdum Homerum in litoris crepidine considentem offenderunt; qui cognito navis recursu, hunc in modum eos alloquitur: *Vos, o peregrini, ventus adversus excepit; sed me nunc quoque admittite, et secunda vobis navigatio erit.* Piscatores autem, poenitentia ducti quod prius hominem non receperant, testatique se non relicturos eum si velit simul navigare, iubent navem conscendere. Recepto Homero vela faciunt, et iter peragunt. (20.) Quibus ad sua opera digressis, Homerus in litore ea nocte mansit. Ubi diluxit, itineri se accingens oberransque, ad eum locum pervenit qui ap-

ρίον ὃ Πίτυς καλεῖται. κἀνταῦθα αὐτῷ ἀναπαυομένῳ τὴν νύκτα, ἐπιπίπτει καρπὸς τῆς πίτυος, ὃν δὴ μετεξ-έτεροι στρόβιλον, οἱ δὲ κῶνον καλέουσιν. ὁ δὲ Ὅμηρος φθέγγεται τὰ ἔπεα τάδε·

Ἄλλη τίς σου πεύκη ἀμείνονα καρπὸν ἵησιν
Ἴδης ἐν κορυφῇσι πολυπτύχου ἠνεμοέσσης,
ἔνθα σίδηρος Ἄρηος ἐπιχθονίοισι βροτοῖσιν
ἔσσεται, εὖτ᾽ ἄν μιν Κεβρήνιοι ἄνδρες ἔχωσι.

τὰ δὲ Κεβρήνια τοῦτον τὸν χρόνον κτίζειν οἱ Κυμαῖοι παρεσκευάζοντο πρὸς τῇ Ἴδῃ, καὶ γίνεται αὐτόθι σί-
21 δηρος. Ἐντεῦθεν ἀναστὰς Ὅμηρος ἐπορεύετο κατὰ φωνήν τινα αἰγῶν νεμομένων. ὡς δὲ ὑλάκτεον αὐτὸν οἱ κύνες, ἀνέκραγεν. ὁ δὲ Γλαῦκος ὡς ἤκουσε τῆς φωνῆς, ἦν γὰρ τοῦτο ὄνομα τῷ νέμοντι τὰς αἶγας, ἐπέδραμεν ὀτραλέως, τάς τε κύνας ἀνεκαλεῖτο, καὶ ἀπεσόβησεν ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου. ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον ἐν θωῦ-

pellatur Pinus: illicque quiescenti per noctem pini fructus est illapsus, quem aliqui στρέβιλον, alii κῶνον appellant. Homerus autem hos cecinit versus:

Funduntur fructus alia magis arbore dulces,
quam fovet umbrosis felix in collibus Ida:
hinc ferrum veniet Martis validaeque secures,
his ubi consistet campis Cebrenia pubes.

Eo enim tempore Cymaei Cebrenia ad Idam montem aedificare parabant, unde ferrum effoditur. (21.) Ceterum illinc abiens Homerus, vocem caprarum ibidem pascentium sequutus, in canes incidit; qui quum adlatrarent, vociferabatur. Quod audiens Glaucus, id enim erat caprario nomen, accurrit festinanter, revocatosque canes, ab Homero excussit. Atque ubi

ματι ἦν, ὅκως τυφλὸς ὢν, μόνος ἀπίκοιτο ἐς τοιούτους
χώρους, καὶ ὅ τι θέλων· προσελθών τε μιν ἱστόρεεν
ὅστις τε ἦν, καὶ τίνι τρόπῳ ἀπίκοιτο ἐς τόπους ἀοική-
τους καὶ ἀστιβέα χωρία, καὶ τίνος κεχρημένος εἴη. Ὁ
δὲ Ὅμηρος, αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἑωϋτοῦ πάθην καταλε-
γόμενος, εἰς οἶκτον προηγάγετο. ἦν γὰρ, ὡς ἔοικεν, οὐδ᾽
ἀγνώμων ὁ Γλαῦκος. ἀναλαβὼν δὲ αὐτὸν ἀνήγαγεν
ἐπὶ τὸν σταθμόν· πῦρ τε ἀνακαύσας, δεῖπνον παρα-
σκευάζει, καὶ παραθεὶς, δειπνεῖν ἐκέλευεν ὁ Γλαῦκος.
Τῶν δὲ κυνῶν μὴ ἐσθιόντων, καὶ ὑλακτούντων δειπνοῦν- 22
τα, καθάπερ εἰώθεσαν, λέγει πρὸς τὸν Γλαῦκον Ὅμη-
ρος τὰ ἔπεα τάδε·

Γλαῦκε πέπων, ἐπιὼν τὸ ἔπος τὸ ἐνὶ φρεσὶ θήσω·
πρῶτον μὲν κυσὶ δεῖπνον ἐπ᾽ αὐλείῃσι θύρῃσι

diu admiratus fuisset, quod nimirum caecus existens solus eo locorum pervenisset et quid vellet, tandem accedens rogabat quisnam esset quibusque modis ad inhabitata illa et non calcata loca divertisset, et cuius rei indigens. Homerus, omnem suam calamitatem commemorans, ad commiserationem Glaucum pertraxit: siquidem bomo erat, ut apparet, cordatus. Excipiens igitur Homerum, ad suum deduxit tugurium, incensoque igne coenam instruxit: qua apposita iussit coenare hospitem. (22.) At vero quum canes a cibo abstiuentes non cessarent suo more coenitantem adlatrare, Homerus Glaucum his versibus alloquitur:

Glauce, precor, paucis me audi, pareque monenti;
prae foribus stabuli canibus sua fercula primum

δοῦναι· ὡς γὰρ ἄμεινον. ὃ γὰρ καὶ πρῶτον ἀκούει
ἀνδρὸς ἐπερχομένου, καὶ ἐς ἕρκεα θηρὸς ἰόντος.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Γλαῦκος, ἥσθη τῇ παραινέσει, καὶ
ἐν θωΰματι εἶχεν αὐτόν. δειπνήσαντες δὲ, διὰ λόγων
εἱστιῶντο. ἀπηγεομένου δὲ Ὁμήρου τήν τε πλάνην τὴν
ἑωϋτοῦ καὶ τὰς πόλεις ἃς ἐσαπίκοιτο, ἔκπληκτος ἦν
ὁ Γλαῦκος ἀκούων. καὶ τότε μὲν, ἐπεὶ ὥρη κοίτου ἦν,
23 ἀνεπαύετο. Τῇ δ' ὑστεραίῃ διενοήθη ὁ Γλαῦκος πρὸς
τὸν δεσπότην πορευθῆναι, σημανέων τὰ περὶ Ὁμήρου.
ἐπιτρέψας δὲ τῷ συνδούλῳ νέμειν τὰς αἶγας, τὸν Ὅμη-
ρον καταλείπει ἔνδον, εἰπὼν πρὸς αὐτὸν, ὅτι διὰ τα-
χέων πορεύσομαι. καταβὰς δὲ ἐς Βολισσὸν, ἔστι δὲ
πλησίον τοῦ χωρίου τούτου, καὶ συγγενόμενος τῷ δε-
σπότῃ, ἀπηγέετο ὑπὲρ Ὁμήρου πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν,
περί τε αὐτοῦ τῆς ἀφίξιος, ἐν θωΰματι ποιεύμενος·

fac tradas: nam sic melius: custodibus illis,
nec fera nec fures venient ad septa dolosi.

Haec audiens Glaucus, laetatus est admonitione illa, habuitque hominem in admiratione. Coenati autem, ultro citroque habitis sermonibus oblectabantur. Nam quum Homerus errorem suum, civitatesque quas adiisset, commemoraret, Glaucus haec audiens stupebat: et tunc quidem, quia cubandi tempus erat, quieti se dabat. (23.) Postero die Glaucus cogitavit ad herum suum proficisci, ad haec de Homero indicanda. Proinde commissis conservo capris pascendis, Homerum intra tecta reliquit, promittens se quam festinantissime iturum. Descendens autem ad Bolissum, erat vicinum huic loco, herumque suum adiens, narravit de Homero, quemadmodum

ἠρώτεέ τε ὅ τι χρὴ ποιέειν περὶ αὐτοῦ. ὁ δὲ ὀλίγα μὲν
προσίετο τῶν λόγων, κατεγίνωσκε δὲ τοῦ Γλαύκου ὡς
ἄφρονος ἐόντος, καὶ τοὺς ἀναπήρους δεχομένου καὶ τρέ-
φοντος. ἐκέλευσε δὲ ὅμως τὸν ξεῖνον ἄγειν πρὸς ἑαυτόν.
Ἐλθὼν δὲ πρὸς τὸν Ὅμηρον διηγήσατο ταῦτα ὁ Γλαῦ- 24
κος, καὶ ἐκέλευσε πορεύεσθαι τοῦτον· οὕτω γὰρ εὖ πρή-
ξειν· ὁ δὲ Ὅμηρος ἤθελε πορεύεσθαι. ἀναλαβὼν οὖν
αὐτὸν ὁ Γλαῦκος ἤγαγε πρὸς τὸν δεσπότην. διὰ λό-
γων δὲ ἰὼν τῷ Ὁμήρῳ ὁ Χῖος, εὑρίσκει ἐόντα δεξιὸν
καὶ πολλῶν ἔμπειρον· ἔπειθέ τε αὐτὸν μένειν, καὶ τῶν
παιδίων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι· ἦσαν γὰρ τῷ Χίῳ παῖ-
δες ἐν ἡλικίῃ. τούτους οὖν αὐτῷ παρατίθησι παιδεύειν.
ὁ δὲ ἔπρησσε ταῦτα· καὶ τοὺς Κέρκωπας, καὶ Βατρα-
χομυομαχίαν, καὶ Ἐπικιχλίδας, καὶ τἄλλα πάντα

res se habebat; deque eius adventu, quem pro miraculo duceret: demum rogat quid facere in eo conveniat. Herus parum delectatus hoc nuncio, coepit cum Glauco ut stupido expostulare, qui quoslibet mutilos reciperet aleretque; tamen praecepit ut hospitem ad se perduceret. (24.) Glaucus vero ad Homerum reversus narravit, iussitque sequi se in urbem: fore enim haec ei ad felicem fortunae successum. Quibus non gravatim assentiens Homerus, caprarium sequitur. Hic Chius colloquutus cum Homero reperit hominem esse politum et multorum peritum, coepitque suadere ei ut apud se commoraretur, liberorumque quos habebat adolescentes, formandorum curam susciperet. Ille accepta conditione, pueros sibi creditos erudivit. Interim Cercopas, Batrachomyomachiam, Epicichlidas, et alia

ὅσα παίγνιά ἐστιν Ὁμήρου, ἐνταῦθα ἐποίησε παρὰ τῷ Χίῳ ἐν Βολισσῷ· ὥστε καὶ ἐν τῇ πόλει περιβόητος ἤδη ἐγένετο ἐν τῇ ποιήσει. Καὶ ὁ μὲν Θεστορίδης, ὡς τάχιστα ἐπύθετο αὐτὸν παρεόντα, ᾤχετο ἐκπλέων ἐκ τῆς Χίου.

25 Χρόνου δὲ προϊόντος, δεηθεὶς τοῦ Χίου πορεῦσαι αὐ-
τὸν εἰς τὴν Χίον, ἀπίκετο εἰς τὴν πόλιν· καὶ διδασκα-
λεῖον κατασκευασάμενος, ἐδίδασκε παῖδας τὰ ἔπεα.
καὶ κάρτα δεξιὸς ἐδόκεεν εἶναι τοῖς Χίοις, καὶ πολλοὶ
θωϋμασταὶ αὐτοῦ καθειστήκεσαν. συλλεξάμενος δὲ
βίον ἱκανὸν, γυναῖκα ἔγημεν ἐξ ἧς αὐτῷ θυγατέρες
δύο ἐγένοντο· καὶ ἡ μὲν αὐτῶν ἄγαμος ἐτελεύτησε, τὴν
26 δὲ συνῴκισεν ἀνδρὶ Χίῳ. Ἐπιχειρήσας δὲ τῇ ποιήσει,
ἀπέδωκε χάριν ἣν εἶχε, πρῶτον μὲν Μέντορι τῷ Ἰθα-
κησίῳ ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ, ὅτι μιν κάμνοντα τοὺς ὀφθαλ-

omnia quaecunque iuvenilia ludicra Homeri extant, apud Chium illum condidit in Bolisso; ita ut ex poësi coeperit per urbem inclarescere. Iam vero Thestorides, ut primum intellexit Homerum adesse, navigans e Chio fugam capessebat.

(25.) Deinde progressu temporis impetrata ab Chio Chium visendi copia, urbem adiit, ludumque illic instituens, pueros carmina docebat. Id quum magna dexteritate Chiis facere videretur, etiam multos sibi admiratores conciliavit. Hinc igitur victum parans copiosum, uxorem duxit, e qua duas suscepit filias, quarum una decessit innupta, alteram viro Chio elocavit. (26.) Enimvero hic poësin excolens, gratiam reddidit, quam habuit; et primum quidem Mentori Ithacensi, in Odyssea, ut qui labo-

μοὺς ἐν Ἰθάκῃ ἐνοσήλευεν ἐκτενῶς, τοὔνομα αὐτοῦ ἐναρμόσας ἐς τὴν ποίησιν, Ὀδυσσέως τε ἑταῖρον Φὰς εἶναι· ποίησας, Ὀδυσσέα, ὡς ἐς Τροίην ἔπλεε, Μέντορι ἐπιτρέψαι τὸν οἶκον, ἐόντι Ἰθακησίων ἀρίστῳ καὶ δικαιοτάτῳ. πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ τῆς ποιήσεως τιμῶν αὐτὸν, τὴν Ἀθηνᾶν, ὁπότε ἐς λόγον τινὶ καθίσταται, τῷ Μέντορι εἰκυῖαν ποιεῖ. ἀπέδωκε δὲ καὶ Φημίῳ, τῷ ἑαυτοῦ διδασκάλῳ, τροφεῖα καὶ διδασκαλεῖα ἐν τῇ Ὀδυσσείῃ, μάλιστα ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσι·

Κήρυξ δ' ἐν χερσὶν κίθαριν περικαλλέ' ἔθηκε
Φημίῳ, ὃς δὴ πολλὸν ἐκαίνυτο πάντας ἀείδων.

καὶ πάλιν·

Αὐτὰρ ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν.

rantem ex oculis impense curavisset in Ithaca, eius nomine poësi suae inserto, quem Ulyssis dicit esse socium: cuius fidei Ulysses, Troiam navigans, domum familiamque crediderit, tanquam Ithacensium praestantissimo atque aequissimo. Saepe etiam aliis poëmatis locis eundem laudibus vehit, siquidem Minervam quoties in sermonem cum aliquo venit, Mentori tradit assimulatam. Ad haec Phemio praeceptori suo gratiam eruditionis simul et nutricationis in Odyssea retulit, praecipue in his versibus:

Phemius at cunctis praestantior arte canendi
insignem citharam, dederat quam praeco, tenebat.

Et rursum:

Fundere et hanc pulsans modulamina dulcia coepit.

Μέμνηται δὲ καὶ τοῦ ναυκλήρου, μεθ' οὗ ἐκπεριέπλευσε, καὶ εἶδε πόλιάς τε πολλὰς καὶ χώρας, ᾧ ὄνομα ἦν Μέντης, ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε·

Μέντης Ἀγχιάλοιο δαΐφρονος εὔχομαι εἶναι
υἱὸς, ἀτὰρ Ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω.

Ἀπέδωκε δὲ χάριν καὶ Τυχίῳ τῷ σκυτεῖ, ὃς ἐδέξατο αὐτὸν ἐν τῷ Νέῳ τείχει, προσελθόντα πρὸς τὸ σκυτεῖον, ἐν τοῖς ἔπεσι καταζεύξας ἐν τῇ Ἰλιάδι τοῖσδε·

Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σάκος ἠΰτε πύργον,
χάλκεον, ἑπταβόειον· ὅ οἱ Τύχιος κάμε τεύχων,
σκυτοτόμων ὄχ' ἄριστος, Ὕλῃ ἔνι οἰκία ναίων.

27 Ἀπὸ δὲ τῆς ποιήσεως ταύτης εὐδοκιμεῖ Ὅμηρος περί τε τὴν Ἰωνίαν· καὶ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἤδη περὶ αὐτοῦ λόγος ἀναφέρεται. καὶ οἰκέων δὲ ἐν τῇ Χίῳ, καὶ εὐδοκιμέων περὶ τὴν ποίησιν, ἀπικεομένων πολλῶν, συνεβου-

Meminit et naucleri, in cuius comitatu circumnavigans, urbes locaque plurima perlustravit. Huic nomen erat Mentae; cuius meminit his versibus:

Anchialo Mentes forti genitore creatus,
imperito Taphiis, quibus est ars nautica cordi.

Habuit etiam Tychio coriario gratiam, qui venientem ad sutrinam apud Novum murum hospitio excepisset. Hunc enim Iliadi infersit his versibus:

Comminus accessit clypeo septemplice tutus
Aiax: huic clypeum turris fabricarat ad instar
urbe in Hyle Tychius: non sutor doctior alter.

(27.) A poësi vero hac inclarescit Homerus circa Ioniam; iam et ipsam usque Graeciam de eodem sermo perferebatur. Et quum habitaret in Chio, multis visitatum venientibus, eruditionis existimatione

λευον οἱ ἐντυγχάνοντες αὐτῷ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπικέσθαι· ὁ δὲ προσεδέξατο τὸν λόγον, καὶ κάρτα ἐπεθύμει ἀποδημῆσαι. Κατανοήσας δὲ ὅτι ἐς μὲν Ἄργος 28 πολλαὶ καὶ μεγάλαι εἶεν εὐλογίαι πεποιημέναι, ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας οὔ, ἐμποιεῖ ἐς τὴν ποίησιν, ἐς μὲν Ἰλιάδα τὴν μεγάλην, Ἐρεχθέα μεγαλύνων ἐν Νεῶν καταλόγῳ, τὰ ἔπεα τάδε·

Δῆμον Ἐρεχθῆος μεγαλήτορος, ὅν ποτ' Ἀθήνη
θρέψε Διὸς θυγάτηρ, τέκε δὲ ζείδωρος ἄρουρα.

καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Μενεσθέα, ὡς πάντων εἴη ἄριστος τάξαι πεζὸν στρατὸν καὶ ἱππότας, ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσιν εἶπε·

Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευ' υἱὸς Πετεῶο Μενεσθεύς·
τῷ δ' οὔπω τὶς ὁμοῖος ἐπιχθόνιος γένετ'. ἀνὴρ
κοσμῆσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας.

augescens, inciderunt qui suaderent ut in Graeciam se transferret. Quod consilium admittens, impense cupiebat illuc demigrare. (28.) Commodumque intelligens Argos multis egregiisque elogiis celebratum, Athenas non item, poësi suae inserit, in maiori quidem Iliade hos versus, quibus Erechtheum magnifice laudibus vehit, in navium catalogo:

Ortum ab Erechtheo populum: nutriverat illum
Pallas Erechtheum, tellus quem vasta crearat.

Menestheum etiam, ducem Atheniensium, tradit in exercitu tam pedestri quam equestri ordinando peritissimum, idque his carminibus:

Hos tunc ducebat patria virtute Menestheus
maximus: huic nemo poterat certare regendis,
aut etiam ornandis vel equis, vel in arcta locandis
agmina militibus.

Αἴαντα δὲ τὸν Τελαμῶνος καὶ Σαλαμινίους ἐν Νεῶν καταλόγῳ ἔταξε πρὸς Ἀθηναίους, λέγων τάδε·

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας,
στῆσε δ' ἄγων ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες.

ἐς δὲ τὴν Ὀδυσσείην τάδε ἐποίησεν, ὡς Ἀθηνᾶ ἐς λόγους ἐλθοῦσα τῷ Ὀδυσσεῖ ἐς τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἀπίκετο, τιμῶσα ταύτην τῶν ἄλλων πολλῷ μάλιστα·

Ἵκετο δ' ἐς Μαραθῶνα καὶ εὐρυχόρους ἐς Ἀθήνας,
δῦνε δ' Ἐρεχθῆος πυκινὸν δόμον.

29 Ἐμποιήσας δὲ ἐς τὴν ποίησιν ταῦτα, καὶ παρασκευασάμενος, ἐς Ἑλλάδα βουλόμενος ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν, προσίσχει τῇ Σάμῳ. ἔτυχον δὲ οἱ ἐκεῖσε τὸν τότε καιρὸν ἄγοντες ἑορτὴν Ἀπατούρια. καί τις τῶν Σαμίων ἰδὼν τὸν Ὅμηρον ἀπιγμένον, πρότερον αὐτὸν ἐπιστάμε-

Aiacem vero Telamonium ipsosque Salaminios Atheniensibus in navium nomenclatore annumeravit, sic scribens:

Bis sex e Salamine rates Telamonius Aiax
egit, et adduxit statuens in litore iuxta
Cecropias naves.

Postremo in Odyssea Minervam, postquam cum Ulysse in colloquium venerit, ad Atheniensium urbem, quam praecipue colebat, concessisse fingit:

Ad Marathona dehinc et magnas venit Athenas,
tectaque Erechthei subiit.

(29.) His ubi complevit suam poësin, et apta omnia composuit, animo in Graeciam traiiciendi, Samum appulit: contigitque forte ut eodem tempore Samii Apaturia festum agerent. Hic Samius quidam agnito Homero, utpote quem iam ante in Chio vi-

νος ἐν Χίῳ, ἐλθὼν ἐς τοὺς Φράτορας διηγήσατο, ἐν ἐπαίνῳ μεγάλῳ ποιεύμενος αὐτόν. οἱ δὲ Φράτορες ἐκέλευον ἄγειν αὐτόν· ὁ δὲ, ἐντυχὼν τῷ Ὁμήρῳ, ἔλεξεν· „Ὦ ξένε, Ἀπατούρια ἀγούσης τῆς πόλιος, καλοῦσί „σε οἱ Φράτορες οἱ ἡμέτεροι συνεορτάσοντα.“ ὁ δὲ Ὅμηρος ἔφη ταῦτα ποίησειν, καὶ ᾔει μετὰ τοῦ καλέσαντος. Πορευόμενος δὲ ἐγχρίμπτεται γυναιξὶ Κουροτρόφῳ θυούσαις ἐν τῇ τριόδῳ. ἡ δὲ ἱέρεια εἶπε πρὸς αὐτὸν, δυσχεράνασα τῇ ὄψει· „Ἄνερ, ἀπὸ τῶν ἱερῶν.“ ὁ δὲ Ὅμηρος ἐς θυμόν τε ἔβαλε τὸ ῥηθὲν, καὶ ἤρετο τὸν ἄγοντα τίς τε εἴη ὁ φθεγξάμενος, καὶ τίνι θεῶν ἱερὰ θύεται. ὁ δὲ αὐτῷ διηγήσατο ὅτι γυνὴ εἴη Κουροτρόφῳ θύουσα. ὁ δὲ, ἀκούσας, λέγει τάδε τὰ ἔπεα· 30

Κλῦθί μοι εὐχομένῳ, Κουροτρόφε, δὸς δὲ γυναῖκα

disset, tribules suos adiens, indicavit eius adventum cum multa hominis celebratione. Tribules vero iubebant adduci eum. Conveniens igitur Homerum Samius, *Quandoquidem*, inquit, *hospes, Apaturiorum festum agit civitas, invitant te nostri tribules ad idem festum concelebrandum.* Homerus adfuturum se affirmans, comitatur invitantem. (30.) Illuc pergens, in mulieres impegit quae Curotropho sacra in trivio faciebant. Sacrifica occursantis aspectu indignata, exclamat, *Vir*, inquiens, *facessas a sacris!* Homerus dictum illud in animo volvens, rogabat quisnam esset qui loqueretur, et cui deo sacrificaretur. Dux eius indicavit mulierem esse, quae Curotropho sacrificaret. Quod audiens Homerus, haec carmina protulit:

Dive, preces audito meas, mulierque face ista

τήνδε νέων μὲν ἀνήνασθαι φιλότητα καὶ εὐνήν·
ἡ δ᾽ ἐπιτερπέσθω πολιοκροτάφοισι γέρουσιν,
ὧν ὥρη μὲν ἀπαμβλυνται, θυμὸς δὲ μενοινᾷ.

31 Ἐπεὶ δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Φρήτρην, καὶ τοῦ οἴκου ἔνθα δὴ ἐδαίνυντο ἐπὶ τὸν οὐδὸν ἔστη, οἱ μὲν λέγουσι, καιομένου πυρὸς ἐν τῷ οἴκῳ, οἱ δέ φασι τότε ἐκκαῦσαι σφᾶς, ἐπειδὴ Ὅμηρος τὰ ἔπεα εἶπεν·

Ἀνδρὸς μὲν στέφανος, παῖδες· πύργοι δὲ, πόληος·
ἵπποι δ᾽ ἐν πεδίῳ κόσμος· νῆες δὲ, θαλάσσης·
χρήματα δ᾽ οἶκον ἀέξει· ἀτὰρ γεραροὶ βασιλῆες
ἥμενοι εἰν ἀγορῇ, κόσμος τ᾽ ἄλλοισιν ὁρᾶσθαι.
Αἰθομένου δὲ πυρὸς γεραρώτερος οἶκος ἰδέσθαι.

εἰσελθὼν δὲ, καὶ κατακλιθεὶς ἐδαίνυτο μετὰ τῶν Φρατόρων· καὶ αὐτὸν ἐτίμων, καὶ ἐν θαύματι εἶχον· καὶ

aversata torum iuvenili aetate vigentum,
canorum veterumque senum capiatur amore,
est aetas effoeta quibus, sed prompta voluntas.

(31.) Ubi vero ad tribulium collegium accessit Homerus, iamque in limine conclavis, in quo epulabantur, constitit, aliqui narrant iam tum illic ardente igne poëtam cecinisse, alii postea eos accendisse, quam carmina ista cecinisset:

Ut patris, nati, sic turres sunt decus urbis;
sic et equi campum decorant, sic aequora naves;
sic et opes ornant aedes; praesentia regum
augusto in solio decorat fora lata sedentum:
at lucente domus multo est augustior igne.

Ingressus autem et accumbens, cum tribulibus epulo fruens, in magno honore admirationeque est habi-

757, 82.

τότε μὲν τὴν κοίτην αὐτοῦ ἐποιήσατο Ὅμηρος. Τῇ δὲ 32 εἰσαύριον ἀποπορευόμενον ἰδόντες κεραμέες τινὲς, κάμινον ἐγκαίοντες κεράμου λεπτοῦ, προσεκαλέσαντο αὐτὸν, πεπυσμένοι ὅτι σοφὸς εἴη· καὶ ἐκέλευόν σφιν ἀεῖσαι, φάμενοι δώσειν αὐτῷ τοῦ κεράμου, καὶ ὅ τι ἂν ἄλλο ἔχωσιν. ὁ δὲ Ὅμηρος ἀείδει αὐτοῖς τὰ ἔπεα τάδε, ἃ καλεῖται Κάμινος·

Εἰ μὲν δώσετε μισθὸν, ἀείσω, ὦ κεραμῆες.
Δεῦρ' ἄγ' Ἀθηναίη, καὶ ὑπείρεχε χεῖρα καμίνου.
εὖ δὲ μελανθεῖεν κότυλοι, καὶ πάντα μαλ' ἱρά·
φρυχθῆναί τε καλῶς καὶ τιμῆς ὦνον ἀρέσθαι,
πολλὰ μὲν εἰν ἀγορῇ πωλεύμενα, πολλὰ δ' ἀγυιαῖς,
πολλὰ δὲ κερδῆναι· ἡμῖν δὲ δὴ ὥς σφι νοῆσαι.
Ἢν δ' ἐπ' ἀναιδείην τρεφθέντες ψεύδε' ἄρησθε,

tus, ibidemque ea nocte cubile sibi paravit. (32.) Crastino die conspicantes eum abeuntem figuli quidam in furno tenuiorem tegulam coquentes, quum intellexissent hominem esse eruditum, ad se vocantes iusserunt canere, pollicentes cum tegulas, tum quidquid aliud haberent, se illi daturos. Homerus haec illis cecinit carmina quae vocantur Caminus, id est fornax.

Si mihi mercedem dabitis figuli, ista canemus.
Huc ades o Pallas, dextraque foveto caminum,
pulchre ut durescant calices, et mollia cuncta
sicc enturque probe, et figulis lucra magna reportent,
vendita perque forum multa, et per compita, multa.
Sic illis quaestus crescat, prudentia nobis.
At, si deposito iuvat irridere pudore,

συγκαλέω δ' ἤπειτα καμίνῳ δηλητῆρας,
Σύντριβ' ὁμῶς, Σμάραγόν τε, καὶ Ἄσβετον, ἠδέ γ' Ἄβακτον,
Ὠμόδαμόν θ', ὃς τῇδε τέχνῃ κακὰ πολλὰ πορίζοι.
Πέρθε πύρ' αἴθουσαν καὶ δώματα, σὺν δὲ κάμινος
πᾶσα κυκηθείη, κεραμέων μέγα κωκυσάντων.
Ὡς γνάθος ἱππείη βρύκει, βρύκοι δὲ κάμινος,
πάντ' ἔντοσθ' αὐτῆς κεραμήϊα λεπτὰ ποιοῦσα.
Δεῦρο καὶ Ἡλίου θύγατερ πολυφάρμακε Κίρκη,
ἄγρια φάρμακα βάλλε, κάκου δ' αὐτούς τε καὶ ἔργα.
Δεῦρο δὲ καὶ Χείρων ἀγέτω πολέας Κενταύρους·
οἵ δ' Ἡρακλείους χεῖρας φύγον, οἵ τ' ἀπόλοντο·

huc precor ut pestes veniant quaecunque per orbem
grassantur, fundant et in hunc mala cuncta caminum.
Irruat huc Smaragus, gravis Asbetus, et quoque Abactus:
contere tu Pallas flammamque et vasa camini,
ille licet rapido multum nunc ferveat aestu:
insuper Omodamus feriatque et damna det arti.
Omnia misceto, fornacem, vasa, domumque,
ut fragor immensus fiat, figulique tremiscant:
non secus ac malae crepitu clauduntur equinae,
sic subita fornax crepitetque cadatque ruina,
inque lutum redeant calices et vasa minuta.
Huc quoque Solis ades nata, incantare perita,
inque ipsos et opus tua noxia sparge venena.
Huc ducat longo Centauros agmine Chiron,
quique manu Herculea cecidere superque fuerunt:

τύπτοιεν τάδε ἔργα κακῶς, τύπτοι δὲ κάμινον·
αὐτοὶ δ' οἰμώζοντες ὁρῴατο ἔργα πονηρά.
Γηθήσω δ' ὁρόων αὐτῶν κακοδαίμονα τέχνην·
ὃς δέ χ' ὑπερκύψει, περὶ τούτου πᾶν τὸ πρόσωπον
Φλεχθείη· ὡς πάντες ἐπίσταιντ' αἴσιμα ῥέζειν.

Παραχειμάζων δὲ ἐν τῇ Σάμῳ, ταῖς νουμηνίαις 33
προσπορευόμενος πρὸς τὰς οἰκίας τὰς εὐδαιμονεστάτας, ἐλάμβανέ τι, ἀείδων τὰ ἔπεα τάδε ἃ καλεῖται Εἰρεσιώνη, ὡδήγουν δὲ αὐτὸν καὶ συμπαρῆσαν ἀεὶ τῶν παίδων τινὲς τῶν ἐγχωρίων·

Δῶμα προσετραπόμεσθ' ἀνδρὸς μέγα δυναμένοιο,
ὃς μέγα μὲν δύναται, μέγα δὲ βρέμει, ὄλβιος αἰεί.
Αὐταὶ ἀνακλίνεσθε θύραι· πλοῦτος γὰρ ἔσεισι
πολλὸς, σὺν πλούτῳ δὲ καὶ εὐφροσύνη τεθαλυῖα,

illi contundant opus omne, ipsumque caminum
in nihilum penitus redigant. Figuli ista videntes
plorent, et lacrymis spectent ingentia damna:
improbitatis ego spectabo haec praemia laetus.
Denique qui pronus fornacem respicit, illi
flamma vorax faciem circa penitusque perurat.
Sic scelus agnoscent omnes, atque inde cavebunt.

(33.) At vero in Samo hybernans, calendis beatiorum aedes adiens aliquid accipiebat, canens haec carmina, quae Eiresione, hoc est, ramalia, vocantur: ducente eum semper et comitante aliquot puerorum indigenarum choro:

Venimus ad magnas aedes civemque potentem,
cuius divitiis resonat domus atque redundat.
Vos aditum praebete fores: feliciter intrent
divitiae, et requies hilaris, Charitesque sequantur:

εἰρήνη τ' ἀγαθή. ὅσα δ' ἄγγεα, μεστὰ μὲν εἴη,
κυρβαίη δ' αἰεὶ κατὰ καρδόπου ἕρποι μᾶζα.
Τοῦ παιδὸς δὲ γυνὴ κατὰ διφράδα βήσεται ὔμμιν·
ἡμίονοι δ' ἄξουσι κραταίποδες ἐς τόδε δῶμα·
αὐτὴ δ' ἱστὸν ὑφαίνοι ἐπ' ἠλέκτρῳ βεβαυῖα.
Νεῦμαί σοι, νεῦμαι, ἐνιαύσιος, ὥστε χελιδών.
Ἕστηκ' ἐν προθύροις· —

καὶ,

Εἰ μέν τι δώσεις, εἰ δὲ μή, οὐχ ἑστήξομεν,
οὐ γὰρ συνοικήσοντες ἐνθάδ' ἤλθομεν.

Ἤιδετο δὲ τάδε ἐν τῇ Σάμῳ ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπὸ τῶν παίδων, ὅτε ἀγείροιεν ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἀπόλλωνος.

34 Ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος, ἐπεχείρησε πλεῖν Ὅμηρος εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκ τῆς Σάμου. καὶ ἀναχθεὶς μετά τινων

vasa opibus tumeant, nihil hic videatur inane:
sintque laboratae Cereris repleta canistra.
Excelso curru nurus hic portetur, et ipsam
veloci cursu revehant ad limina muli.
Haec premat electrum pedibus, telasque laboret.
Ast ego vos repetam, repetam, mihi crede, quotannis,
non secus atque redit sub tectum garrula Progne.
Assumus in porta: seu munera ferre placebit,
seu nihil, est tamen hinc abeundi certa voluntas.
Non etenim hic habitare diu nec adesse paramus.

Atque haec carmina postea in Samo diu a pueris decantabantur, quoties in Apollinis festo stipem colligebant.

(34.) Ineunte deinde vere moliebatur Homerus e Samo Athenas navigare: solvensque una cum non-

ἐγχωρίων, ἀπηνέχθη εἰς τὴν Ἴον· καὶ ὡρμίσθησαν οὐ
κατὰ πόλιν, ἀλλ' ἐπ' ἀκτῆς. συνέβη δὲ τῷ Ὁμήρῳ
κατὰ πολύ τι ἄρξασθαι μαλακῶς ἔχειν· ἐκβὰς δὲ ἐκ
τοῦ πλοίου, ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τῆς κυματωγῆς ἀδυνάτως
ἔχων. πλείους δὲ ἡμέρας ὁρμούντων αὐτῶν δι' ἀπλοΐην,
καταβαίνοντες αἰεί τινες τῶν ἐκ τῆς πόλιος, ἀπεσχό-
λαζον παρὰ τῷ Ὁμήρῳ, καὶ ἐν θωύματι εἶχον αὐτὸν,
ἀκούοντες αὐτοῦ. Τῶν δὲ ναυτέων, καὶ τῶν ἐκ τῆς 35
πόλιος τινῶν ἡμένων παρὰ τῷ Ὁμήρῳ, κατέπλωσαν
παῖδες ἁλιῆες τὸν τόπον, καὶ ἐκβάντες ἐκ τοῦ ἀκα-
τίου, προσελθόντες αὐτοῖς τάδε εἶπον· „Ἄγετε, ὦ ξέ-
„νοι, ἐπακούσατε ἡμέων, ἂν ἄρα δύνησθε διαγνῶναι
„ἅσσ' ἂν ὑμῖν εἴπωμεν." καί τις τῶν παρεόντων ἐκέ-
λευε λέγειν. οἱ δὲ εἶπαν· „Ἡμεῖς ἅσσα εἵλομεν, κα-
„τελίπομεν· ἃ δὲ μὴ εἵλομεν, φέρομεν." οἱ δέ φασι
μέτρῳ εἰπεῖν αὐτούς·

nullis incolarum, ad Ion appulit; ubi stationem non in urbe, sed in litore habebant. Hic contigit Homerum graviter aegrotare: egressus igitur e navi, in crepidine litoris iacebat invalidus. Quumque diutius illic ob navigandi difficultatem remorarentur, subinde quidam descendentes ex urbe Homero vacabant, eumque audientes, reverenter observabant. (35.) Iam vero nautis et aliquot e civitate illic apud Homerum considentibus, forte pueri piscatores eo appulerunt: qui e navicula egressi, haec illis verba fecerunt: *Agite hospites, audite nos, numquid ea quae vobis proponemus explicabitis?* Ibi e praesentibus quidam iubebat proloqui. Illi, *Nos*, inquiunt, *quaecunque cepimus, reliquimus: quae vero non cepimus, nobiscum portamus.* Quidam aiunt metro:

Ἄσσ' ἕλομεν, λιπόμεσθα· ἃ δ' οὐχ ἕλομεν, φερόμεσθα.

οὐ δυναμένων δὲ τῶν παρεόντων γνῶναι τὰ ῥηθέντα, διηγήσαντο οἱ παῖδες, ὅτι ἁλιεύοντες οὐδὲν ἐδύναντο ἑλεῖν· καθήμενοι δὲ ἐν γῇ, ἐφθειρίζοντο. καὶ ὅσους μὲν ἔλαβον τῶν φθειρῶν, κατέλιπον· ὅσους δὲ μὴ ἐδύναντο, ἐς οἴκους ἀπεφέροντο. ὁ δὲ Ὅμηρος, ἀκούσας ταῦτα, ἔλεξε τὰ ἔπεα τάδε·

Τοίων γὰρ πατέρων ἐξ αἵματος ἐκγεγάατε,
οὔτε βαθυκλήρων, οὔτ' ἄσπετα μῆλα νεμόντων.

36 Ἐκ δὲ τῆς ἀσθενείας ταύτης συνέβη τὸν Ὅμηρον τελευτῆσαι ἐν Ἴῳ, οὐ παρὰ τὸ μὴ γνῶναι τὸ παρὰ τῶν παίδων ῥηθὲν, ὡς οἴονταί τινες, ἀλλὰ τῇ μαλακίῃ. Τελευτήσας δὲ ἐν τῇ Ἴῳ, αὐτοῦ ἐπ' ἀκτῆς ἐτάφη ὑπό τε τῶν συμπλεόντων καὶ τῶν πολιήτεων ὅσοι ἐν διαλογῇ

Non capta auferimus; quae capta, relinquimus illa.

Et quum nemo ex praesentibus interpretari dicta posset, pueri explicabant: significantes nimirum, se, quum piscium nihil capere possent, desidentes in sicco; pediculos venari tentavisse; et horum quotquot cepissent reliquisse; quos autem nequiverunt, domos retulisse. Quae audiens Homerus, haec dixit carmina:

Hi vos, o pueri, tales genuere parentes,
nec latis fundis, gregibus neque mille potentes.

(36.) Ex hac autem infirmitate extremum diem clausit Homerus in Io, non, ut arbitrantur aliqui, aenigmatis perplexitate enectus, sed morbo. Extinctus vero in Io Homerus, a comitibus suis atque civibus qui in colloquio cum eo fuerant, in litore ibidem

ἐγεγένηντο αὐτῷ. καὶ τὸ ἐλεγεῖον τόδε ἐπέγραψαν Ἰῆται ὕστερον χρόνῳ πολλῷ, ὡς ἤδη ἥ τε ποίησις ἐξεπεπτώκεε, καὶ ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων· οὐδὲ Ὁμήρου ἐστίν·

Ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύψεν,
ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον Ὅμηρον.

Ὅτι δὲ ἦν Αἰολεὺς Ὅμηρος, καὶ οὔτε Ἴων, οὔτε Δω- 37
ριεὺς, τοῖς τε εἰρημένοις δεδήλωταί μοι, καὶ δὴ καὶ τοῖσδε τεκμαίρεσθαι παρέχει· ἄνδρα ποιητὴν τηλικοῦτον εἰκός ἐστι τῶν νομίμων τῶν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ποιοῦντα ἐς τὴν ποίησιν, ἤτοι τὰ κάλλιστα ἐξευρόντα ποιέειν, ἢ τὰ ἑωϋτοῦ, πάτρια ἐόντα. ἤδη τοίνυν τὸ ἐνθένδε αὐτοὶ τῶν ἐπέων ἀκούοντες κρινεῖτε. ἱεροποιίην γὰρ

sepultus est. Cuius sepulcro multo post tempore Ietae, ubi poësis eius iam publicata ab omnibus celebrabatur, huiusmodi inciderunt carmen elegiacum; neque est Homeri:

Condit humus caput haec sacrum, qui versibus arma
fortia divinis heroum ornavit, Homerum.

(37.) Porro quod Aeolensis fuerit Homerus, et non Ion, neque Doriensis, partim e iam dictis perspicuum esse poterit, partim etiam his coniecturis deprehenditur. Siquidem poëtam tantum, qui aliqua ex hominum moribus in suam poësin transferre studuerit, par est aut laudatissimos excogitasse, aut suos, quos patrios habebat, commemorasse. Iam vero ipsi carmina eius audientes, indidem pronunciabitis; nam sacrificii ritum probatissimum retulit aut ipse

ἢ τὴν κρατίστην ἐξευρὼν ἐποίησεν, ἢ τὴν ἑωϋτοῦ πατρίδι προσήκουσαν. λέγει γὰρ ὧδε·

Αὖ ἔρυσαν μὲν πρῶτα καὶ ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,
μηρούς τ' ἐξέταμον, κατά τε κνίσσῃ ἐκάλυψαν,
δίπτυχα ποίησαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν.

Ἐν τούτοις ὑπὲρ ὀσφύος οὐδὲν εἴρηται, ᾗ ἐς τὰ ἱερὰ χρέονται· μονώτατον γὰρ τῶν Ἑλλήνων τὸ Αἰολικὸν ἔθνος οὐ καίει ὀσφύν. δηλοῖ δὲ καὶ ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσιν ὅτι Αἰολεὺς ὤν, τοῖς νόμοις τοῖς τούτων ἐχρῆτο.

Καῖε δ' ἐπὶ σχίζῃς ὁ γέρων, ἐπὶ δ' αἴθοπα οἶνον
λεῖβε· νέοι δὲ παρ' αὐτὸν ἔχον πεμπώβολα χερσίν.

Αἰολέες γὰρ μόνοι τὰ σπλάγχνα ἐπὶ πέντε ὀβελῶν

eundem excogitavit, aut quod cum patriis institutis conveniret. Sic enim inquit:

Protractas iugulant pecudes, et tergora costis
deripiunt, femorumque toros et crura recidunt,
in partesque secant geminas: tum pinguia nidor
viscera nube tegit densa.

In his versibus de iliis nulla mentio, quibus in sacrificiis tamen utebantur ceteri, praeter unam Aeolicam gentem, quae ilia non concremabat. Indicat praeterea his quoque versibus, quod Aeolensis existens, suae gentis ritibus usus sit:

—— *Tum segmina carnium*
ipse focis multo crepitantibus admovet igni
cruda senex, et vina super nigrantia fundit:
quem verubus quinis iuvenes onerata tenentes
brachia circumstant.

Aeolenses enim soli intestina quinque verubus fixa

ὀπτῶσιν, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες ἐπὶ τριῶν. καὶ γὰρ ὀνομάζουσιν οἱ Αἰολεῖς τὰ πέντε, πέμπε.

Τὰ μὲν οὖν ὑπὲρ τῆς γενέσιος καὶ τελευτῆς καὶ βίου 38 δεδήλωταί μοι. Περὶ δὲ ἡλικίης τῆς Ὁμήρου, ἐκ τῶνδ᾽ ἄν τις ἐπισκεπτόμενος, ἀκριβῶς καὶ ὀρθῶς λογίζοιτο. ἀπὸ γὰρ τῆς εἰς Ἴλιον στρατείας, ἣν Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος ἤγειραν, ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν καὶ τριάκοντα Λέσβος ᾠκίσθη κατὰ πόλεις, πρότερον ἐοῦσα ἄπολις. μετὰ δὲ Λέσβον οἰκισθεῖσαν ἔτεσιν ὕστερον εἴκοσι Κύμη ἡ Αἰολιῶτις καὶ Φρικῶτις καλεομένη ᾠκίσθη. μετὰ δὲ Κύμην, ὀκτωκαίδεκα ἔτεσιν ὕστερον Σμύρνα ὑπὸ Κυμαίων κατῳκίσθη· καὶ ἐν τούτῳ γίνεται Ὅμηρος. ἀφ᾽ οὗ δὲ Ὅμηρος ἐγένετο, ἔτεά ἐστιν ἑξακόσια εἰκοσιδύο μέχρι τῆς Ξέρξεω διαβάσεως, ἣν στρατευσάμε-

torrebant, reliqui Graeci tribus; etenim πέμπε dicunt Aeolenses pro πέντε, id est, quinque.

(38.) Atque haec sane de genere, vita, interituque Homeri a nobis relata sint. Ceterum aetatem Homeri siquis diligenter recteque ratiocinetur, ex hisce facile deprehendet. Nempe ab expeditione, quam Agamemnon et Menelaus in Ilium habuerunt, annis centum post atque triginta Lesbus oppidatim habitari coepit, quum antea nullam prorsus haberet civitatem. Post Lesbum habitatam annis viginti Cyme Aeolica et Phricotis appellata habitata fuit. Porro a Cyme annis duodeviginti, in Smyrnam Cymaei coloniam deduxerunt: quo tempore natus fuit Homerus. Ab Homero autem nato anni sunt sexcenti vigintiduo ad Xerxis usque in Graeciam traiectum, qui videlicet iuncto pontibus Hellesponto cum exercitu ex

νος ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, καὶ ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον, διέβη ἐκ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Εὐρώπην. ἀπὸ δὲ τούτου ῥηϊδίως ἐστὶν ἀριθμῆσαι τὸν χρόνον τῷ ἐθέλοντι ζητεῖν ἐκ τῶν ἀρχόντων Ἀθήνησι. τῶν δὲ Τρωϊκῶν ὕστερον γέγονεν Ὅμηρος ἔτεσιν ἑκατὸν ἑξηκονταοκτώ.

Τέλος τῆς περὶ Ὁμήρου ἐξηγήσιος.

Asia in Europam transivit. Ex his igitur tempus illud calculo colligere facile fuerit ei qui praetorum Atheniensium rationem habuerit. Centum autem et sexaginta octo post Troianum bellum annis extitit Homerus.

Finis libelli de Vita Homeri.

EX CTESIAE PERSICIS ECLOGA.

IOH. SCHWEIGHAEUSER LECTORI.

Princeps *Herodoti editio Aldina nil aliud nisi* novem Musas *exhibet. Henr. Stephanus, in priore a se procurata editione, et libellum* de Vita Homeri *et* ex Ctesiae Cnidii Persicis et Indicis eclogas *adiecit, quae in* Photii *Bibliotheca Cod. LXXII. exhibentur; quibus pauca item eiusdem* Ctesiae fragmenta *subiecit, apud Plutarchum, Athenaeum, et Demetrium reperta. In editione posteriore idem Stephanus et alia nonnulla Ctesiae fragmenta ex eisdem auctoribus collecta, et duas insuper alias adpendices adiecit; unam* de Persarum Legibus et Institutis ex diversis Historicis, *alteram* de Aegyptiacis Legibus et Institutis e diversis Historicis et aliis Scriptoribus. *Denique Gothofr. Iungermanus non modo* Ctesiae fragmenta, *e pluribus auctoribus conquisita, ingenti cumulo auxit et locupletavit, sed et novam item Adpendicem adiecit,* de Incremento Nili et eius caussis, e diversis auctoribus *congestam. Ita exsistebat Musarum Herodoti auctarium, iustum per se volumen nostrae editionis completurum; quod tamen, verum si quaeris, nihilo magis ad Herodotum pertinebat, quam sexcentae item aliae disputationes, quae ex veterum scriptis, super eis rebus de quibus Herodotus disseruit, colligi possent. Et ex Iungermani editione omnes illae accessiones in Londinensem, in Gronovianam, atque etiam in Wesselingianam propagatae sunt: easdemque Borheckius duabus a se procuratis Herodoti editionibus adiecit.*

Iam vero ingenue professus W*esselingius erat*, si sui res arbitrii fuisset, se additamenta ista omnia detruncaturum fuisse; excepto Anonymi fragmento de Nilo, et Ctesia. *Nempe illud* de Nilo Fragmentum *ita emendatum edi vir doctissimus voluerat, quemadmodum* e lectionibus codicis mssti Parisiensis, *quarum ei a* Ruhnkenio *copia facta est, emendari potuisset, si lectiones istae in tempore ad eum pervenissent: quas quidem quum sero Wesselingius accepisset, nonnisi in* Addendis et Emendandis, *editioni suae in fine adiectis, adnotare eas commendareque potuit. Atqui equidem, quum me tunc praeteriissent illa Wesselingii ad Herodotum Addenda, idem Fragmentum ex eodem ipso codice Parisiensi, quem Ruhnkenius tractaverat, emendatum edidi in* Athenaei *nostri Tomo I. pag.* 278 *seqq. quo minus opus esse existimavi ut hoc loco repeteretur. Quod quibus rationibus adductus ad Athenaeum retulerim, exposui in Adnotatt. ad Athen. T. I. p.* 479 *seq. Neque vero istud iudicium nostrum pugnat cum* Wesselingii *sententia, qui* Ephoro *auctori deberi illud suspicatus erat, in Adnott. ad Diodor. Sic. lib. I. cap.* 39. *Potuit enim* Athenaeus *disputationem istam ex* Ephori Historiis *(quas in eis Deipnosophistarum suorum libris, qui integri supersunt, saepius citavit) descriptam exhibere; quemadmodum infinitum numerum non modo breviorum fragmentorum e vetustioribus auctoribus excerptorum, verum etiam longiores subinde disputationes, operi suo inseruit, veluti illam lib. V. cap.* 47 *et seqq. ex Posidonii Historiis. In nostra quidem editione* Fragmenti de Nilo *hactenus a me erratum video, quod* pag. 283. l. 6. *lectionem Henr. Stephani,* παραπλησίως δὲ Οἰνοπίδῃ, *scripturae codicis nostri* παραπλ. δὲ Οἰνοπίδης *praetuli, cui quidem (ut* Wesselingius *monuit) locus dandus fuerat: sed (quod ab eodem* Wess. *non est adnotatum) mox dein pro vulgato* φησὶ, *cum eodem nostro codice erat* φασὶ *scribendum:* dicunt, *scilicet* Herodotus similiterque Oenopides. *Postremum fragmenti vocabulum* Ὀπουεπικὸν *(sic enim, ut etiam* Wess. *adnotavit, non* Ὀπουντικὸν, *legi in nostro codice monui*

in Adnott. pag. 484.) *latere* Βουκολικὸν *visum* Wesselingio *erat, ubi equidem* Ὀνουφιτικὸν *scriptum oportuisse suspicatus sum.*

Iam, ad Ctesiam *quod spectat: si ad emendanda aut illustranda, sive ad augenda aut in commodiorem ordinem digerenda Excerpta illa et Fragmenta, quae ex Ctesiae scriptis collecta exhibent superiores Herodoti editiones,* Wesselingius *aliquid contulisset, auctor utique fuissem bibliopolis, quorum sumtibus haec nostra prodit editio, ut, quoniam in ea nihil, quod a Wesselingio profectum sit, volumus desiderari, ne* Ctesiana *quidem ista negligerentur. Nunc, quoniam ille in hac parte, quemadmodum etiam in aliis Adpendicibus, de quibus supra dixi, nihil egit, nisi quod eadem ipsa, quae* Iungermanus *dederat, quaeque ex illius editione in Londinensem, iterumque in Gronovianam translata sunt, verbum de verbo repeti passus sit; nullam equidem caussam vidi, cur denuo repetitis rebus ad Herodotum nihil pertinentibus moles editionis nostrae augeretur. Idque eo minus consultum duxi, quod, quam operam istis Ctesiae Reliquiis Wesselingius non praestitit, eam huic Scriptori navaturum speramus doctissimum virum,* Frider. Creuzerum *nostrum; qui, uti iam ante compluscul os quosdam annos* Historicorum Graecorum antiquissimorum Fragmenta, collecta, emendata, explicata, *cum commentatione* de cuiusque Scriptoris aetate, ingenio, et fide, *edere coepit,* (Heidelbergae *MDCCCVI.*) *sic hanc provinciam, adeo felicibus auspiciis a se occupatam ornarique coeptam, non deserturus videtur. Interim tamen, ne prorsus missum* Ctesiam *faceremus, ex illius* Persicis primora capita Excerptorum Photii *hoc loco adponere placuit; quae ad Herodotum hactenus spectant, quod non modo de eisdem rebus apud utrumque auctorem agebatur, sed quod etiam frequenter ex professo Cnidius scriptor ab Halicarnasseo dissentit. Ita, quum de utriusque Scriptoris fide a viris doctis multa in utramque partem disputata sint, lectoribus Herodoti nostri in promtu erit, ea quae de Ctesiae narratione supersunt cum Herodoteis con-*

ferre. Photii Graecis passim notulas *quasdam subieci, inter legendum fere natas. In his aliquoties* Codicis Bavarici *feci mentionem: quo ex codice (eodem quem olim Hoeschelius etiam tractaverat) lectiones singulari cura enotatas debeo* Franc. Xav. Werferi *Monacensis diligentiae, eiusdem eruditi viri iuvenis, quem in Varietate Lectionis Herodoteae subinde laudavi.*

ΕΚΛΟΓΗ ΕΚ ΤΩΝ
ΚΤΗΣΙΟΥ ΤΟΥ ΚΝΙΔΙΟΥ
ΠΕΡΣΙΚΩΝ.

1 Κτησιου τοῦ Κνιδίου τὰ Περσικὰ ἐν βιβλίοις ἐστὶ κγ′. ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς πρώτοις ἓξ τά τε Ἀσσύρια διαλαμβάνει καὶ ὅσα πρὸ τῶν Περσικῶν· ἀπὸ μέντοι τοῦ ζ′ τὰ Περσικὰ διεξέρχεται. καὶ ἐν μὲν τῷ ζ′ καὶ

ECLOGA
EX
CTESIAE CNIDII PERSICIS.
Apud PHOTIUM, Cod. LXXII.

Ctesiae *Cnidii Persica* libris viginti tribus continentur: sed in sex prioribus res Assyriorum et quaecunque res Persicas praecessere, tractat: a septimo autem libro de Persicis rebus agit: et in septi-

ή καὶ ί καὶ ιά καὶ ιβ' καὶ ιγ' διέξεισι τὰ περὶ Κύρου καὶ Καμβύσου καὶ τοῦ μάγου, Δαρείου τε καὶ τοῦ Ξέρξου· σχεδὸν ἐν ἅπασιν ἀντικείμενα Ἡροδότῳ ἱστορῶν, ἀλλὰ καὶ ψεύστην αὐτὸν ἀποκαλῶν ἐν πολλοῖς, καὶ λογοποιὸν ἀποκαλῶν. καὶ γὰρ νεώτερος μέν ἐστιν αὐτοῦ. Φησὶ δὲ αὐτὸν τῶν πλειόνων ἃ ἱστορεῖ αὐτόπτην γενόμενον, ἢ παρ' αὐτῶν Περσῶν (ἔνθα τὸ ὁρᾷν μὴ ἐνεχώρει) αὐτήκοον καταστάντα, οὕτως τὴν ἱστορίαν συγγράψαι. οὐχ Ἡροδότῳ δὲ μόνῳ τἀναντία ἱστορεῖ, ἀλλὰ καὶ πρὸς Ξενοφῶντα τὸν Γρύλλου ἐπ' ἐνίων διαφωνεῖ. ἤκμασε δὲ ἐν τοῖς χρόνοις Κύρου τοῦ ἐκ Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος, ὃς ἀδελφὸς Ἀρτοξέρξου (εἰς ὃν ἡ Περσικὴ βασιλεία κατῆλθεν) ἐτύγχανεν.

Φησὶν οὖν αὐτίκα περὶ τοῦ Ἀστυάγους, ὡς οὐδὲν 2

mo, octavo, (nono,) decimo, undecimo, duodecimo et decimo tertio, quae ad Cyrum et Cambysem, et Magum illum, Dariumque et Xerxem spectant, commemorat: fere in omnibus repugnantia *Herodoto* narrans, illumque in multis mendacem et scriptorem fabularum [*sive*, sermonum fictorem] appellans: illo enim posterior est. Se autem eorum quae narrat, magna ex parte oculatum testem fuisse, aut certe, quae videre non licuit, de iis a Persis qui viderant, edoctum, ita demum ea memoriae prodidisse dicit. Nec vero tantummodo ab *Herodoti*, sed etiam in aliquibus a *Xenophontis* Grylli filii historia dissentit. Floruit temporibus Cyri, Dario et Parysatide geniti; qui frater fuit Artoxerxis ad quem regnum Persicum devenit.

(2.) Scribit itaque statim de *Astyage*, nulla *Cy-*

αὐτῷ Κῦρος πρὸς γένος ἐχρημάτιζεν· οὗτος δὲ αὐτὸν καὶ Ἀστυΐγᾶν καλεῖ. Φυγεῖν δὲ ἀπὸ προσώπου Κύρου Ἀστυΐγᾶν ἐν Ἐκβατάνοις, καὶ κρυφθῆναι ἐν τοῖς κρισκράνοις τῶν βασιλείων οἰκημάτων, κρυψάντων αὐτὸν τῆς τε θυγατρὸς Ἀμύτιος καὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Σπιταμᾶ. ἐπιστάντα δὲ Κῦρον, ἐπιτάξαι ἀνακρίνειν διὰ στρεβλώσεων Σπιταμᾶν τε καὶ Ἄμυτιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν Σπιτάκην τε καὶ Μεγαβέρνην, περὶ Ἀστυΐγᾶ. τὸν δὲ, ἑαυτὸν προσαγγεῖλαι, ἵνα μὴ δι' αὐτὸν στρεβλωθείησαν οἱ παῖδες. ληφθέντα δὲ, πέδαις παχείαις ὑπὸ Οἰβαρᾶ δεθῆναι. λυθῆναι δὲ ὑπ' αὐτοῦ Κύρου μετ' οὐ πολὺ, καὶ ὡς πατέρα τιμηθῆναι. καὶ τὴν θυγατέρα Ἄμυτιν πρῶτον μὲν μητρικῆς ἀπολαῦσαι τιμῆς, ἔπειτα δὲ καὶ εἰς γυναῖκα ἀχθῆναι τῷ Κύρῳ, Σπιταμᾶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀνῃρημένου, ὅτι

rum ipsi generis propinquitate fuisse iunetum, illumque etiam *Astyigan* vocat. Fugisse autem Astyigan a eonspectu Cyri in Ecbatana, et in criscranis regiarum aedium ab Amyti filia sua et eius viro Spitama oceultatum fuisse dicit. At supervenientem Cyrum, non solum Spitamam et Amytin, sed eorum etiam liberos Spitacem ac Megabernem de Astyiga per tormenta interrogari voluisse: Astyigan vero seipsum patefecisse, ne propter se pueri torquerentur, captumque et compedibus gravibus ab Oebara oneratum esse: nec multo post ab ipso Cyro liberatum, et non secus ac patrem honoratum observatumque fuisse; filiamque Amytin primum quidem tanquam matrem in honore habitam, postea vero Cyro nupsisse, quum Spitamas eius vir esset in-

ἐψεύσατο, ἀγνοεῖν εἰπὼν ἐρευνώμενον Ἀστυΐγαν. ταῦ-
τα λέγει Κτησίας περὶ Κύρου, καὶ οὐχ οἷα Ἡρόδο-
τος. καὶ ὅτι πρὸς Βακτρίους ἐπολέμησε, καὶ ἀγχώ-
μαλος ἡ μάχη ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ Βάκτριοι Ἀστυΐγαν
μὲν, πατέρα Κύρου γεγεννημένον, Ἄμυτιν δὲ μητέρα
καὶ γυναῖκα, ἔμαθον, ἑαυτοὺς ἑκόντες Ἄμυτι καὶ Κύ-
ρῳ παρέδοσαν. Καὶ ὅτι πρὸς Σάκας ἐπολέμησε Κύ- 3
ρος, καὶ συνέλαβεν Ἀμόργην τῶν Σακῶν μὲν βασι-
λέα, ἄνδρα δὲ Σπαρέθρης· ἥτις καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν
τοῦ ἀνδρὸς, στρατὸν συλλέξασα, ἐπολέμησε Κύρῳ,
ἀνδρῶν μὲν στράτευμα, τριάκοντα μυριάδας, ἐπαγο-
μένη, γυναικῶν δὲ, εἴκοσι. καὶ νικᾷ Κύρον, καὶ συλ-
λαμβάνει ζωγρίαν, μετὰ καὶ ἄλλων πλείστων· Παρ-
μίσην τε τὸν Ἀμύτιος ἀδελφὸν, καὶ τρεῖς αὐτοῦ παῖ-

terfectus, propterea quod dum quaereretur Astyigas ignorare se illum meutitus esset de quo interrogabatur. Haec dicit Ctesias de *Cyro*, iis quae ab Herodoto referuntur dissimilia. Itemque illum adversus Bactrios pugnavisse, et eam pugnam aequo Marte gestam fuisse: sed Bactrianos, postquam Astyigan Cyri patrem factum esse, Amytin autem matrem et uxorem, intellexerunt, sponte se ipsos Amyti et Cyro dedisse. (3.) Tradit etiam, *Cyrum* cum Sacis bellum gessisse, et Amorgem Sacarum regem Sparethrae maritum cepisse: eam autem, capto marito, exercitum coëgisse, bellumque Cyro intulisse, et virorum quidem trecenta millia, mulierum vero ducenta in aciem eduxisse: et Cyrum superavisse, vivumque eum cum multis aliis cepisse, itemque Parmisem Amytis fratrem et tres eius filios: propter quos post-

δας. δι' οὓς ὕστερον καὶ Ἀμόργης ἀφείθη, ἐπεὶ κά-
4 κεῖνοι ἀφείθησαν. Καὶ ὅτι στρατεύει Κῦρος ἐπὶ Κροῖ-
σον καὶ πόλιν Σάρδεις, συνεργὸν ἔχων Ἀμόργην. ὅπως
τε τῇ βουλῇ Οἰβαρᾶ Περσῶν εἴδωλα ξύλινα ἀνὰ τὸ
τεῖχος φανέντα, εἰς δέος μὲν κατέστησε τοὺς ἐνοικοῦν-
τας, ἥλω δὲ διὰ ταῦτα καὶ αὐτὴ ἡ πόλις. ὅπως τε
πρὸ τῆς ἁλώσεως δίδοται ὁ παῖς Κροίσου ἐν ὁμήρου λό-
γῳ, δαιμονίου φαντάσματος ἀπατήσαντος Κροῖσον·
ὅπως τε δολοῤῥαφοῦντος Κροίσου, ὁ παῖς κατ' ὀφθαλ-
μοὺς ἀναιρεῖται· καὶ ὅπως ἡ μήτηρ τὸ πάθος ἰδοῦσα,
ἑαυτὴν τοῦ τείχους ἀποκρημνίζει, καὶ οὐ θνήσκει. ὅπως
τε, ἁλούσης τῆς πόλεως, πρὸς τὸ ἐν τῇ πόλει ἱερὸν
τοῦ Ἀπόλλωνος καταφεύγει, καὶ θνήσκει. καὶ ὡς τρὶς
ἐν τῷ ἱερῷ πεδηθεὶς ὑπὸ Κύρου, λύεται τρίτον ἀοράτως·

ea Amorgem liberatum fuisse, quod et ipsi liberati fuissent. (4.) Tradit etiam, *Cyrum* Amorgis ope adiutum, *Croeso* et Sardibus bellum intulisse. Narrat etiam quomodo Oebarae consilio lignea Persarum simulacra in muro conspecta timorem incolis iniecerint, et propter hanc caussam ipsa urbs capta fuerit: et quo pacto ante captam urbem, Croesi filius pro obside datus fuerit, quum Croesus divino quodam spectro deceptus fuisset. Narrat etiam quomodo dolos nectente Croeso, filius in eius conspectu fuerit interfectus, et mater hanc calamitatem intuita seipsam ex muro praecipitarit, nec tamen mortua sit: [*immo*, et mortua sit:] et quomodo, capta urbe, [Croesus] ad Apollinis aedem, quae erat in urbe, confugerit, ac mortua sit: [*immo*, nec occisus fuerit:] et quomodo tertium in templo vinctus a Cyro

καίτοι σφραγίδων τῷ ἱερῷ ἐπικειμένων, καὶ τούτων τὴν φυλακὴν Οἰβαρᾷ ἐμπεπιστευμένου. ὅπως τε οἱ συνδούμενοι Κροίσῳ, τὰς κεφαλὰς ἀπετέμνοντο, ὡς καταπροδιδόντες λύεσθαι Κροῖσον. καὶ ὅτε ἀναληφθεὶς ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ δεθεὶς ἀσφαλέστερον, βροντῶν καὶ σκηπτῶν ἐπενεχθέντων, λύεται πάλιν· καὶ τότε μόλις ὑπὸ Κύρου ἀφίεται. ἐξ οὗ καὶ περιείπετο, καὶ ἔδωκε Κῦρος Κροίσῳ πόλιν μεγάλην Βαρήνην, ἐγγὺς Ἐκβατάνων· ἐν ᾗ ἦσαν ἱππεῖς μὲν πεντακισχίλιοι, πελτασταὶ δὲ καὶ ἀκοντισταὶ καὶ τοξόται, μύριοι. Ἔτι δὲ δια- 5
λαμβάνει ὡς ἀποστέλλει Κῦρος ἐν Περσίδι Πετισάκαν τὸν ἡμιάῤῥενα, μέγα παρ' αὐτῷ δυνάμενον, ἐνέγκαι ἀπὸ Βαρκανίων Ἀστυϊγᾶν· ἐπόθει γὰρ αὐτός τε καὶ ἡ θυ-

Croesus, tertium arte oculos fallente solutus sit, quamvis templo sigilla circumposita essent, eorumque custodia Oebarae commissa esset: quomodo item illis qui una cum Croeso vincti fuerant, amputata fuerint capita, ut quorum proditione solutus Croesus esse putaretur. Narrat etiam, Croesum in regias aedes adductum vinctumque firmius fuisse: sed quum tonitrua fulminaque irruissent, rursum fuisse solutum: tumque Cyrum vix tandem eum missum fecisse. A quo tempore Cyrus cum aliis humanitatis officiis eum prosequutus sit, tum vero urbem magnam nomine Barenen prope Ecbatana ei donaverit: in qua erant quinque millia equitum, peltatorum autem iaculatorumque et sagittariorum decem millia. (5.) Commemorat item quomodo Cyrus Petisacan eunuchum, qui apud ipsum plurimum authoritate valebat, in Persas miserit ut Astyigan a Barcaniis adduceret:

γάτηρ Ἄμυτις τὸν πατέρα ἰδεῖν. καὶ ὡς Οἰβαρᾶς βου-
λεύει Πετισάκα ἐν ἐρήμῳ τόπῳ καταλιπόντα Ἀστυΐ-
γᾶν, λιμῷ καὶ δίψῃ ἀπολέσαι· καὶ γέγονε. δι' ἐνυ-
πνίων δὲ τοῦ μιάσματος μηνυθέντος, Πετισάκας, πολ-
λάκις αἰτησαμένης Ἀμύτιος, εἰς τιμωρίαν παρὰ Κύ-
ρου ἐκδίδοται. ἡ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύξασα, καὶ τὸ
δέρμα περιδείρασα, ἀνεσταύρωσεν. Οἰβαρᾶς δὲ δεδιὼς
μὴ τὰ ὅμοια πείσεται, καίτοι Κύρου μηδὲν τοιοῦτον
ἰσχυριζομένου παραχωρῆσαι, αὐτὸς ὅμως ἀποκαρτε-
ρήσας δι' ἡμερῶν δέκα, ἑαυτὸν ἐξήγαγεν. Ἀστυΐγᾶς
δὲ μεγαλοπρεπῶς ἐτάφη· καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ δὲ ἄβρωτος
αὐτοῦ διέμεινεν ὁ νεκρός. λέοντες γὰρ αὐτοῦ (φασὶ)
μεχρὶ Πετισάκα πάλιν ἐλθεῖν καὶ ἀναλαβεῖν, ἐφύ-
6 λαττον τὸν νεκρόν. Κύρος δὲ στρατεύει ἐπὶ Δέρβικας,
Ἀμοραίου βασιλεύοντος αὐτῶν· καὶ ἐξ ἐνέδρας οἱ Δέρ-

nam et ipse et Amytis filia patrem videre cupiebat. Quomodo item Oebaras consilium dederit Petisacae ut in deserto loco Astyigan relinqueret, et fame sitique conficeret; id quod factum est. At in somnis scelere patefacto, Petisacas puniendus traditur Amyti, identidem illud exposcenti. Illa vero oculos eius effodit, pellemque detraxit, et cruci deinde affixit. Oebaras autem, timens ne eadem quae ille pateretur quamvis Cyrus nihil tale se permissurum affirmaret, nihilominus decem dierum inedia ipse sibi mortem conscivit. Astyigas vero magnifice splendideque sepultus est, quippe in deserto loco cadaver eius intactum permansit, neque fuit a feris commesum; leones enim cadaver eius, donec Petisacas reversus acciperet, servabant. (6.) Cyrus autem adversus

βικες ἱστῶσιν ἐλέφαντας, καὶ τοὺς ἱππεῖς Κύρου τρέ-
πουσι, καὶ πίπτει καὶ αὐτὸς Κῦρος ἐκ τοῦ ἵππου· καὶ
Ἰνδὸς ἀνὴρ (συνεμάχοντο γὰρ καὶ Ἰνδοὶ τοῖς Δερβί-
κεσιν, ἐξ ὧν καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἔφερον) οὗτος οὖν ὁ
Ἰνδὸς πεπτωκότα Κῦρον βάλλει ἀκοντίῳ ὑπὸ τὸ ἰσχίον,
εἰς τὸν μηρόν· ἐξ οὗ καὶ τελευτᾷ. τότε δὲ ζῶντα ἀνελό-
μενοι αὐτὸν οἱ οἰκεῖοι, ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ᾔεσαν. ἀπέ-
θανον δὲ ἐν τῇ μάχῃ καὶ Περσῶν πολλοὶ καὶ Δερβί-
κων ἴσοι. μύριοι γὰρ καὶ αὐτοί. Ἀμόργης δὲ περὶ 7
Κύρου ἀκούσας, σπουδῇ παραγίνεται, ἔχων Σακῶν
δισμυρίους ἱππέας. καὶ πολέμου συῤῥαγέντος Περσῶν
καὶ Δερβίκων, νικᾷ κατακράτος ὁ Περσικὸς καὶ Σα-
κῶν στρατός. ἀναιρεῖται δὲ καὶ ὁ τῶν Δερβίκων βασι-

Derbices expeditionem suscipit, quorum rex erat Amoraeus: at Derbices ex insidiis producunt elephantes, ac Cyri equites fugant: ubi ipse Cyrus ex equo cecidit, et quidam Indus, (nam Indi Derbicibus in bello opem ferebant: a quibus etiam acceptos elephantes in bellum ducebant.) hic igitur Indus, quum Cyrus iam cecidisset, eum iaculo vulneravit sub coxa in femore: ex quo vulnere postea mortuus est. Tum vero ipsum adhuc vivum, quum familiaris sui erexissent, ad castra profecti sunt. Occubuerunt autem in pugna illa multi Persae, et aequales numero Derbices; nam illorum quoque x. millia cecidere. (7.) Amorges vero quum audivisset quod Cyro contigerat, festinanter venit, Sacarum equitum viginti millia ducens: et quum Persae ac Derbices inter se conflixissent, tam strenue Persae ac Sacae pugnarunt, ut penes eos victoria fuerit: in-

λεὺς Ἀμοραῖος, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ δύο παῖδες αὐτοῦ.
ἀπέθανον δὲ Δερβίκων μὲν τρισμύριοι, Περσῶν δὲ ἐν-
8 νεακισχίλιοι. καὶ προσεχώρησεν ἡ χώρα Κύρῳ. Κῦρος
δὲ μέλλων τελευτᾷν, Καμβύσην μὲν τὸν πρῶτον υἱὸν,
βασιλέα καθίστη· Τανυοξάρκην δὲ τὸν νεώτερον, ἐπέ-
στησε δεσπότην Βακτρίων καὶ τῆς χώρας, καὶ Χορα-
μνίων, καὶ Παρθίων, καὶ Καρμανίων, ἀτελεῖς ἔχειν
τὰς χώρας διορισάμενος. τῶν δὲ Σπιταμᾶ παίδων,
Σπιτάδην μὲν, Δερβίκων ἀπέδειξε σατράπην, Μεγα-
βέρνην δὲ, Βαρκανίων· τῇ μητρὶ δὲ πάντα πείθεσθαι
προσέταττε. καὶ Ἀμόργην φίλον τούτοις, τῶν δεξιῶν
ἐμβαλλομένων, ἐποιεῖτο, καὶ ἀλλήλοις· καὶ τοῖς μὲν
ἐμμένουσι ταῖς πρὸς ἀλλήλους εὐνοίαις ἀγαθὰ ηὔχε-
το, ἐπηρᾶτο δὲ τοῖς χειρῶν ἄρξουσιν ἀδίκων. ταῦτα εἰ-

terfecto Derbicum rege Amoraeo, cum duobus eius filiis. Occubuerunt autem Derbicum triginta millia, Persarum novem millia: et regio in ditionem Cyri concessit. (8.) Cyrus vero sub mortis tempus *Cambysem* primum filium regem creavit: iuniorem vero nomine Tanyoxarcem, dominum Bactriorum (et ipsius regionis,) necnon Choramniorum, Parthiorumque et Carmaniorum: et ut suas regiones a tributo solvendo liberas haberet, statuit. Ex Spitamae autem liberis, Spitadem quidem Derbicibus praefecit, Megabernem autem Barcaniis: eosque matri in omnibus obtemperare iussit. Quinetiam illos et mutuo et cum Amorge dexteras in amicitiae testimonium iungere voluit: et illis quidem qui in mutua benevolentia permanerent, omnia fausta precabatur: at illos qui priores iniuriam illaturi essent, devovebat. His

πων, ἐτελεύτησε τρίτῃ ὕστερον ἀπὸ τοῦ τραύματος ἡμέρᾳ, βασιλεύσας ἔτη λ'. ἐν οἷς ὁ ιά Κτησίου λόγος τοῦ Κνιδίου.

Ἄρχεται δὲ ὁ ιβ' ἀπὸ τῆς Καμβύσου βασιλείας. 9
οὗτος βασιλεύσας ἀπέστειλε τὸν τοῦ πατρὸς διὰ Βαγαπάτου τοῦ ἡμιαῤῥένος εἰς Πέρσας ταφῆναι νεκρόν· καὶ τἆλλα ὡς ὁ πατὴρ ὡρίσατο, διῳκήσατο. μέγιστον δὲ παρ' αὐτῷ ἠδύνατο Ἀρτασύρας Ὑρκάνιος· τῶν δὲ ἡμιαῤῥένων Ἰξαβάτης τε καὶ Ἀσπαδάτης καὶ Βαγαπάτης, ὃς καὶ παρὰ τῷ πατρὶ μέγιστος. καὶ μετὰ τὸν Πετισάκα θάνατον, οὗτος στρατεύει ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα Ἀμυρταῖον, Κομβαφέως τοῦ ἡμιαῤῥένος, ὃς ἦν μέγα δυνάμενος παρὰ τῷ Αἰγυπτίων βασιλεῖ, καταπροδόντος τάς τε γεφύρας καὶ τἆλλα τῶν Αἰγυπτίων πράγματα, ἐφ' ᾧ γενέσθαι

dictis *Cyrus* diem suum obiit, tertio a vulnere accepto die, quum annos triginta regnavisset. Atque hic finem habet undecimus Ctesiae Cnidii liber.

(9.) Duodecimus vero a regno *Cambysis* incipit. Hic regnum adeptus patris mox corpus per Bagapatem eunuchum in Persiam sepeliendum misit, et alia quemadmodum a patre constituta erant, administravit. Plurimum vero apud ipsum authoritate valebat Artasyras Hyrcanius: ex eunuchis autem Ixabates et Aspadates et Bagapates, qui etiam apud patrem maximus fuerat. Post Petisacae enim mortem, hic adversus Aegyptum et Amyrtaeum Aegyptiorum regem exercitum ducit, quum Combapheus eunuchus, qui plurimum apud Aegyptiorum regem poterat, pontes et alias Aegyptiorum res prodidisset,

ὕπαρχος Αἰγύπτου. καὶ γέγονε. ταῦτα γὰρ αὐτῷ
Καμβύσης διὰ Ἰξαβάτου τοῦ Κομβαφέως ἀνεψιοῦ
συνέθετο, καὶ αὐτὸς οἰκειοφώνως ὕστερον. ζωγρίαν δὲ
λαβὼν τὸν Ἀμυρταῖον, οὐδὲν ἄλλο κακὸν εἰργάσατο ἢ
ὅτι εἰς Σοῦσα ἀνάσπαστον σὺν ἑξακισχιλίοις Αἰγυ-
πτίοις, οὓς αὐτὸς ᾑρετίσατο, ἐποίησατο. καὶ τὴν Αἴ-
γυπτον δὲ πᾶσαν ὑπέταξεν. ἀπέθανον δὲ ἐν τῇ μάχῃ,
10 Αἰγυπτίων μὲν μυριάδες πέντε, Περσῶν δὲ δύο. Μά-
γος δέ τις Σφενδαδάτης ὄνομα, ἁμαρτήσας καὶ
μαστιγωθεὶς ὑπὸ Τανυοξάρκου, ἀφικνεῖται πρὸς Καμ-
βύσην, ἐνδιαβάλλων τὸν ἀδελφὸν Τανυοξάρκην ὡς ἐπι-
βουλεύοντα αὐτῷ· καὶ σημεῖον ἐδίδου τῆς ἀποστάσεως,
ὡς εἰ κληθείη ἐλθεῖν, οὐκ ἂν ἔλθοι. δηλοῖ τοίνυν ὁ Καμ-
βύσης ἐλθεῖν τὸν ἀδελφόν· ὁ δὲ, χρείας ἄλλης ἀπαι-

ut ipse Aegypti praefecturam consequeretur: id quod factum est. Ita enim cum eo Cambyses pactus fuerat, primum per Ixabatem Combaphei patruelem, et suis ipse verbis postea. Quum autem Amyrtaeum vivum cepisset, nullo alio ipsum detrimento affecit, nisi quod illum in Susa cum sex millibus Aegyptiorum quos ipse delegit, relegavit. Sed et universam Aegyptum subegit: obieruntque in ea pugna Aegyptiorum quinquaginta millia, et Persarum viginti. (10.) Quidam autem *magus* cui nomen erat *Sphendadates*, quum fuisset ob delictum verberibus a Tanyoxarce caesus, accedit ad Cambysem, et apud eum fratrem Tanyoxarcem accusat, eum ipsi insidias moliri dicens; argumentum etiam rebellionis addens, quod, si vocaretur, non veniret. Cambyses igitur fratrem ad se venire iubet: ille vero aliquo

τούτης μένειν, ἀνεβάλετο. παῤῥησιάζεται ταῖς διαβολαῖς πλέον ὁ μάγος. Ἄμυτις δὲ ἡ μήτηρ τὰ τοῦ μάγου ὡς ἦν ὑπονοοῦσα, ἐνουθέτει Καμβύσην τὸν υἱὸν μὴ πείθεσθαι. ὁ δὲ ὑπεκρίνετο μὴ πείθεσθαι, ἐπείθετο δὲ μάλιστα. διαπεμψαμένου δὲ τρίτον Καμβύσου πρὸς τὸν ἀδελφὸν, παραγίνεται. καὶ ἀσπάζεται μὲν αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς, οὐδὲν δὲ ἧττον ἀνελεῖν ἐμελέτα. κρύφα δὲ Ἀμύτιος εἰς πρᾶξιν ἀγαγεῖν τὴν μελέτην ἔσπευδε. καὶ λαμβάνει πέρας ἡ πρᾶξις. ὁ γάρ τοι μάγος βουλῆς τῷ βασιλεῖ κοινωνῶν, βουλεύει τοιοῦτον· ὅμοιος ἦν αὐτὸς ὁ μάγος κάρτα τῷ Τανυοξάρκῃ. βουλεύει τοιγαροῦν αὐτὸν μὲν ἐν τῷ φανερῷ, ὡς δῆθεν ἀδελφοῦ βασιλέως κατειπόντα, τὴν κεφαλὴν προστάξαι ἀποτμηθῆναι, ἐν δὲ τῷ κρυπτῷ ἀναιρεθῆναι Τανυοξάρκην, καὶ τὴν ἐκείνου στολὴν ἀμφιασθῆναι τὸν μάγον· ὥστε καὶ

negocio detentus, profectionem distulit. Tunc vero magus eum audacius criminari. At mater Amytis id quod erat de mago suspicata, Cambysem filium ne fidem haberet mago, admonebat; at rex se non credere fingebat: quum tamen maximopere crederet. Quum autem tertium a Cambyse frater esset accersitus, venit: ipsumque frater amplexatus est, quum nihilominus de illo interficiendo cogitaret. Sed hanc cogitationem ad exitum inscia Amytide perducere conabatur: id quod perfectum est. Nam magus consilium cum rege communicans, hunc dolum machinatur. Quum ipse Tanyoxarci esset simillimus, consilium regi dat ut ipsi tanquam falso fratris regis accusatori, caput abscindi coram omnibus iubeat: clam autem Tanyoxarcem interfici imperet; quinetiam

τῷ ἀμφιάσματι νομίζεσθαι Τανυοξάρκην. καὶ γίνεται
ταῦτα. αἵματι γὰρ ταύρου, ὃ ἐξέπιεν, ἀναιρεῖται Τα-
νυοξάρκης. ἀμφιάζεται δὲ ὁ μάγος, καὶ νομίζεται Τα-
νυοξάρκης. καὶ λανθάνει πάντας ἐπὶ πολὺν χρόνον, πλὴν
Ἀρτασύρα καὶ Βαγαπάτου καὶ Ἰξαβάτου. τούτοις γὰρ
11 μόνοις Καμβύσης ἐθάῤῥησε τὴν πρᾶξιν. Λάβυζον δὲ
ἡμιαῤῥένων τὸν πρῶτον οἳ ἦσαν Τανυοξάρκεω, προσκα-
λεσάμενος ὁ Καμβύσης, καὶ τοὺς ἄλλους ὑποδείξας
τὸν μάγον ὡς ἐσχημάτιστο καθεζόμενον· „Τοῦτον (ἔφη)
νομίζετε Τανυοξάρκην;“ ὁ δὲ Λάβυζος θαυμάσας·
„Καὶ τίνα ἄλλον, ἔφη, νομιοῦμεν;“ τοσοῦτον ἐλάν-
θανε τῇ ὁμοιότητι ὁ μάγος. ἐκπέμπεται οὖν εἰς Βα-
κτρίους, καὶ πράττει πάντα ὡς Τανυοξάρκης. πέντε
δὲ ἐνιαυτῶν διελθόντων, μηνύεται ἡ Ἄμυτις τὸ δρᾶμα

illius vestem sibi indui magus postulat, ut ex ipso vestitu Tanyoxarces esse iudicetur: atque haec fiunt. Nam hausto sanguine taurino interficitur Tanyoxarces: at magus illius veste induitur, et Tanyoxarces existimatur: diuque latet omnes praeter Artosyran, Bagapatem et Ixabatem; his enim solis rem Cambyses aperire ausus est. (11.) Cambyses autem Labyzo qui primus erat inter Tanyoxarcis eunuchos, et aliis ad se vocatis, magum illa veste indutum, ostendit sedentem, dixitque, *Hunc esse Tanyoxarcem existimatis?* Labyzus vero miratus, *Quem alium*, dixit, *esse putemus?* Adeo propter similitudinem magus latebat. Mittitur ergo ad Bactrios, et omnia non secus ac si Tanyoxarces esset, administrat. Post annos vero quinque, res tota declaratur Amyti per Tibetheum eunuchum, quem magus ver-

διὰ Τιβέθεως τοῦ ἡμιάῤῥενος, ὃν ὁ μάγος τυπτήσας ἐτύγ-
χανε. καὶ αἰτεῖ τὸν Σφενδαδάτην παρὰ Καμβύσου. ὁ
δὲ οὐ δίδωσιν. ἡ δὲ ἐπαρᾶται, καὶ πιοῦσα φάρμακον,
τελευτᾷ. Θύει ὁ Καμβύσης, καὶ τῶν ἱερείων σφαζο- 12
μένων αἷμα οὐκ ἀποῤῥεῖ· καὶ ἀθυμεῖ. καὶ τίκτει αὐτῷ
ἡ Ῥωξάνη παιδίον ἀκέφαλον· καὶ πλέον ἀθυμεῖ. καὶ
οἱ μάγοι λέγουσιν αὐτῷ τὴν τῶν τεράτων δήλωσιν, ὅτι
οὐ καταλείψει τῆς ἀρχῆς διάδοχον· καὶ ἐφίσταται αὐ-
τῷ ἡ μήτηρ ἐν νυκτὶ, ἀπειλοῦσα τῆς μιαιφονίας· καὶ
πλέον ἀθυμεῖ. ἀφικόμενος δὲ εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ξέων
ξυλάριον μαχαίρᾳ, διατριβῆς χάριν, παίει τὸν μηρὸν
εἰς τὸν μῦν, καὶ ἑνδεκαταῖος τελευτᾷ, βασιλεύσας
δυοῖν δέοντα εἴκοσι.

Βαγαπάτης δὲ καὶ Ἀρτασύρας, πρὶν ἢ Καμβύσης 13

beraverat, petitque Sphendadatem a Cambyse: qui dare noluit: quamobrem illa ei diras imprecatur et hausto veneno moritur. (12.) Sed contigit ut sacrificante Cambyse, quum victimae iugularentur, sanguis non flueret: qua ipse ex re deiecto animo erat: eoque magis, quum Roxane puerum capite carentem peperisset: magique ipsi dicerent, hanc prodigiorum significationem esse, nullum regni successorem ab eo relictum iri. Mater etiam noctu illi in somnis apparens, ob caedem perpetratam minabatur: ideoque magis etiam angebatur. Quum autem Babylonem accessisset, et ibi parvum lignum cultro poliens, tempus ut falleret, femoris musculum percussisset: undecimo die mortem obiit, quum duodeviginti annis regnavisset.

(13.) Bagapates autem et Artasyras, antequam

τελευτῆσαι, ἐβουλεύσαντο βασιλεῦσαι τὸν Μάγον. καὶ ἐβασίλευσεν, ἐκείνου τελευτήσαντος. λαβὼν δὲ τὸ Καμβύσου σῶμα Ἰξαβάτης ἦγεν εἰς Πέρσας. τοῦ μάγου δὲ βασιλεύσαντος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Τανυοξάρκου, ἧκεν Ἰξαβάτης ἐκ Περσίδος, καὶ κατειπὼν τῇ στρατιᾷ πάσῃ, καὶ θριαμβεύσας τὸν μάγον, κατέφυγεν εἰς τὸ ἱερόν· ἐκεῖθέν τε συλληφθεὶς ἀπετμήθη.
14 Ἐντεῦθεν ἑπτὰ τῶν Περσῶν ἐπίσημοι συνέθεντο ἀλλήλοις κατὰ τοῦ μάγου, Ὀνόφας, Ἰδέρνης, Νορονδαβάτης, Μαρδόνιος, Βαρίσσης, Ἀρταφέρνης καὶ Δαρεῖος Ὑστάσπεω. τούτων ἀλλήλοις πίστεις δόντων, προσλαμβάνεται καὶ ὁ Ἀρτασύρας, εἶτα καὶ ὁ Βαγαπάτης, ὃς τὰς κλεῖς πάσας τῶν βασιλείων εἶχε. καὶ εἰσελθόντες διὰ τοῦ Βαγαπάτου οἱ ἑπτὰ εἰς τὰ βα-

Cambyses moreretur, consilium inierant regni *Mago* tradendi, et post eius mortem regnum detulere. At Ixabates sumptum Cambysis corpus in Persidem portavit: unde veniens dum Magus sub Tanyoxarcis nomine regno potiretur, de eo apud universum exercitum indicium professus est, eumque infamavit. Quod quum fecisset, in templum confugit: indeque comprehensus est, et ei caput abscissum. (14.) Unde *septem inter Persas illustres viri* una *adversus Magum conspiravere*, Onophas, Idernes, Norondabates, Mardonius, Barisses, Artaphernes et Darius Hystaspis filius. Hi, quum inter se fidem dedissent, assumitur etiam Artasyras, praetereaque Bagapates, qui claves omnes regiarum aedium habebat. Illi igitur septem viri Bagapatis opera in regias aedes ingressi, Magum inveniunt cum pellice Babylonia

σίλεια, εὑρίσκουσι τὸν μάγον παλλακῇ Βαβυλωνίᾳ συγκαθεύδοντα. ὡς δὲ εἶδεν, ἀνεπήδησε· καὶ μηδὲν εὑρὼν τῶν πολεμικῶν ὀργάνων, (πάντα γὰρ ὁ Βαγαπάτης λάθρα ὑπεξήγαγε) δίφρον χρύσεον συντρίψας, καὶ λαβὼν τὸν πόδα, ἐμάχετο. καὶ τέλος, κατακεντηθεὶς ὑπὸ τῶν ἑπτὰ, ἀπέθανε, βασιλεύσας μῆνας ἑπτά.

Βασιλεύει δὲ τῶν ἑπτὰ ὁ Δαρεῖος, τοῦ ἵππου, 15
καθὰ συνέκειτο ἀλλήλοις, πρώτου, μηχανῇ τινὶ καὶ τέχνῃ, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος πρὸς ἀνατολὰς ἐγένετο, χρεμετίσαντος. ἄγεται τοῖς Πέρσαις ἑορτὴ τῆς μαγοφονίας, καθ' ἣν Σφενδαδάτης ὁ μάγος ἀνῄρηται. Δαρεῖος προστάσσει τάφον ἑαυτῷ κατασκευασθῆναι ἐν τῷ δισσῷ ὄρει· καὶ κατασκευάζεται. ἐπιθυμήσας δὲ ἰδεῖν αὐτὸν, ὑπό τε τῶν Χαλδαίων καὶ τῶν γονέων κωλύεται. οἱ

dormientem. Qui quum illos vidisset, prosilit, et nullo instrumento bellico reperto, (quoniam omnia Bagapates clam subtraxerat) sedile aureum confregit, eiusque pede arrepto, quum pugnaret, tandem a septem illis viris vulneratus, mortem obiit, quum septem menses regnavisset.

(15.) Regnat vero ex septem illis viris *Darius*, quum eius equua (iuxta id quod inter eos convenerat) arte quadam adhibita primus post solis ortum hinnisset. Ceterum quo die Sphendadates magus interfectus est, festum, *magophonia* dictum, apud Persas celebratur. Hic Darius sepulcrum sibi extrui in bicipiti monte iubet, atque id extruitur: sed quum id videre cuperet, a Chaldaeis et a parentibus prohibetur. Quum autem parentes eius ascendere voluissent, ceciderunt atque interierunt: quum sacer-

δὲ γονεῖς, ἀνελθεῖν βουληθέντες, ἐπειδὴ οἱ ἱερεῖς εἶδον
[ὄφεις] οἱ ἀνέλκοντες αὐτοὺς, καὶ ἐφοβήθησαν, καὶ
φοβηθέντες ἀφῆκαν τὰ σχοινία, ἔπεσον καὶ ἐτελεύτη-
σαν. καὶ ἐλυπήθη Δαρεῖος λίαν· καὶ ἀπετμήθησαν αἱ
16 κεφαλαὶ, τεσσαράκοντα ὄντων τῶν ἀνελκόντων. Ὅτι
ἐπιτάσσει Δαρεῖος Ἀριαράμνῃ τῷ σατράπῃ Καππα-
δοκίας, ἐπὶ Σκύθας διαβῆναι, καὶ ἄνδρας καὶ γυ-
ναῖκας αἰχμαλωτίσαι. ὁ δὲ, διαβὰς πεντηκοντόροις λʹ,
ᾐχμαλώτισε. συνέλαβε δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν τοῦ βασι-
λέως τῶν Σκυθῶν Μαρσαγέτην, ἐπὶ κακώσει εὑρὼν
17 παρὰ τοῦ οἰκείου ἀδελφοῦ δεδεμένον. Σκυθάρκης δὲ ὁ
Σκυθῶν βασιλεὺς ὀργισθεὶς ἔγραψεν ὑβρίζων Δαρεῖον·
καὶ ἀντεγράφη αὐτῷ ὁμοίως. στράτευμα δὲ ἀγείρας
Δαρεῖος, ὀγδοήκοντα μυριάδας, καὶ ζεύξας τὸν Βόσπο-
ρον καὶ τὸν Ἴστρον, διέβη ἐπὶ Σκύθας, ὁδὸν ἐλάσας

dotes qui illos sursum trahebant, illud conspicati [*alii:* serpentes conspicati] et inde timore correpti, funes laxassent. Quae res ingentem Dario maerorem attulit: et illis qui eos trahebant, numero quadraginta, amputata capita fuerunt. (16.) Darius praeterea Ariaramnem Cappadociae satrapam adversus Scythas proficisci, et viros feminasque captivos abducere iubet. Ille autem cum triginta navibus quinquagenum remorum traiiciens, id exequutus est. Comprehendit autem et fratrem regis Scytharum Marsagetem, quum eum a suo fratre ob mala illata in vincula coniectum invenisset. (17.) At Scytharces Scytharum rex, iratus, litteras Dario scripsit contumeliosas: et similiter ipsi responsum est. Darius tandem octingentorum millium exercitu coacto, et

ἡμερῶν ιέ. καὶ ἀντέπεμπον ἀλλήλοις τόξα· ἐπικρατέστερα δ' ἦν τὰ τῶν Σκυθῶν. διὸ καὶ φεύγων Δαρεῖος διέβη τὰς γεφυρώσεις· καὶ ἔλυσε σπεύδων πρὶν ἢ τὸ ὅλον διαβῆναι στράτευμα· καὶ ἀπέθανον ὑπὸ Σκυθάρκου οἱ καταλειφθέντες ἐν τῇ Εὐρώπῃ, μυριάδες ὀκτώ. Δαρεῖος δὲ τὴν γέφυραν διαβὰς, Καλχηδονίων οἰκίας καὶ ἱερὰ ἐνέπρησεν, ἐπεὶ τὰς πρὸς αὐτοῖς γεφύρας ἐμελέτησαν λῦσαι· καὶ ὅτι τὸν βωμὸν, ὃν περῶν Δαρεῖος κατέθετο ἐπ' ὀνόματι διαβατηρίου Διὸς, ἠφάνισαν.
Δᾶτις δ' ἐπανιὼν ἐκ Πόντου, καὶ τοῦ Μηδικοῦ στόλου 18
ἡγούμενος, ἐπόρθει νήσους καὶ τὴν Ἑλλάδα. ἐν Μαραθῶνι δὲ Μιλτιάδης ὑπαντιάζει, καὶ νικᾷ τοὺς βαρβάρους, καὶ πίπτει καὶ αὐτὸς Δᾶτις. καὶ οὐδὲ τὸ σῶμα

Bosporo Istroque ponte iunctis, adversus Scythas profectus est, quindecim dierum itinere progressus: sibique mutuo arcus miserunt. Sed quum Scythici validiores essent, Darius fugiens pontes transivit, atque festinanter dissolvit antequam totus transiret exercitus: quare Scytharces octoginta illa hominum millia in Europa relicta, interfecit. Darius vero, quum pontem pertransisset, domus templaque Calchedonensium combussit: quoniam pontes qui apud ipsos erant, dissolvere tentaverant, et aram, quam Darius transiens, in honorem Iovis diabaterii statuerat, everterant. (18.) Datis autem ex Ponto rediens et Medicum exercitum ducens, insulas Graeciamque populabatur: cui apud Marathonem Miltiades occurrit, vicitque barbaros: et ipse quoque Datis occubuit, eiusque cadaver petentibus Persis denegatum est. (19.) Darius autem ad Persas reversus est, ubi

19 Πέρσαις αἰτησαμένοις ἐδόθη. Δαρεῖος δὲ ἐπανελθὼν
εἰς Πέρσας, καὶ θύσας, καὶ ἡμέρας νοσήσας λ′, τε-
λευτᾷ· ζήσας μὲν ἔτη ιβ′ πρὸ τῆς βασιλείας, βασι-
λεύσας δὲ ἔτη λα′. ἀπέθανε δὲ καὶ Ἀρτασύρας. καὶ
ὁ Βαγαπάτης δὲ τὸ σῆμα Δαρείου παρακαθίσας ἔτη
ζ′, ἐτελεύτησε.

20 Βασιλεύει Ξέρξης ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ Ἀρτάπανος ὁ
Ἀρτασύρα παῖς γίνεται δυνατὸς παρ' αὐτῷ, ὡς ὁ πα-
τὴρ παρὰ τῷ πατρὶ, καὶ Μαρδόνιος ὁ παλαιός. ἡμιαῤ-
ῥένων δὲ μέγιστον ἠδύνατο Νατάκας. γαμεῖ δὲ Ξέρξης
Ὀνόφα θυγατέρα Ἄμιστριν, καὶ γίνεται αὐτῷ παῖς
Δαρειαῖος· καὶ ἕτερος μετὰ δύο ἔτη, Ὑστάσπης, καὶ
ἔτι Ἀρταξέρξης· καὶ θυγατέρες δύο, ὧν ἡ μὲν, Ἄμυ-
τις, κατὰ τὴν ὀνομασίαν τῆς μάμμης· ἡ δὲ, Ῥοδο-
21 γούνη. Ὁ δὲ δὴ Ξέρξης στρατεύει ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας,

celebratis sacrificiis, quum triginta dies morbo laborasset, mortuus est: quum annos XII. ante regnum vixisset, et annos unum et triginta regnavisset. Obiit etiam diem suum Artasyras. Bagabates autem, quum septem annos sepulcro Darii assedisset, mortuus est.

(20.) Regnat *Xerxes* filius eius, apud quem Artapanus Artasyrae filius maximam obtinet auctoritatem, quemadmodum eius pater apud patrem regis obtinuerat, itemque Mardonius antiquus. Ex eunuchis autem plurimum apud eum poterat Natacas. Xerxes uxorem ducit Onophae filiam Amistrin, ex qua filium suscipit Dariaeum: et post biennium, alterum, Hystaspem nomine: et praeterea Artoxerxem: duasque filias, quarum una Amytis, nomine aviae, vocatur: altera, Rhodogune. (21.) Xerxes adversus

ὅτι τε Καλχηδόνιοι λῦσαι τὴν γέφυραν (ὡς ἤδη εἴρηται) ἐπειράθησαν· καὶ ὅτι τὸν βωμὸν ὃν ἔστησε Δαρεῖος, καθεῖλον· καὶ ὅτι Δᾶτιν Ἀθηναῖοι ἀνεῖλον, καὶ οὐδὲ τὸν νεκρὸν ἔδοσαν. πρότερον δὲ εἰς Βαβυλῶνα ἀφίκετο, καὶ ἰδεῖν ἐπεθύμησε τὸν Βελιτανᾶ τάφον, καὶ εἶδε διὰ Μαρδονίου· καὶ τὴν πύελον ἐλαίου οὐκ ἴσχυσεν, ὥσπερ
καὶ ἐγέγραπτο, πληρῶσαι. Ἐξελαύνει Ξέρξης εἰς Ἐκ- 22
βάτανα, καὶ ἀγγέλλεται αὐτῷ ἀπόστασις Βαβυλωνίων, καὶ Ζωπύρου τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν ὑπὸ σφῶν ἀναίρεσις. οὕτως καὶ περὶ τούτων φησὶ Κτησίας, καὶ οὐχ ὡς Ἡρόδοτος· ἃ δὲ περὶ Ζωπύρου ἐκεῖνος λέγει, πλὴν ὅτι ἡμίονος αὐτῷ ἔτεκεν, [ἐπεὶ] τά γε ἄλλα Μεγάβυζον οὗτος λέγει διαπράξασθαι, ὃς ἦν γαμβρὸς ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Ἀμύτι, τοῦ Ξέρξου. οὕτως μὲν ἥλω διὰ τοῦ Μεγαβύζου Βαβυλών. δίδωσι δὲ αὐτῷ

Graecos expeditionem suscepit, quod Calchedonenses pontem solvere conati essent, (quemadmodum iam dictum est) et aram a Dario erectam diruissent: quodque Datin Athenienses interfecissent, neque cadaver eius dare voluissent. Primum igitur Babylonem profectus est: et Belitanae videre sepulcrum exoptavit: viditque opera Mardonii adiutus: et urnam olei non potuit, quemadmodum scriptum erat, implere. (22.) Inde Ecbatana profecto, defecisse Babylonios, et Zopyrum suum ducem interfecisse, nunciatur. In hunc modum de his loquitur *Ctesias,* non quemadmodum *Herodotus:* nam quaecunque hic de Zopyro, (nisi quod mula ipsi peperit) ille a Megabyzo facta scribit, qui Xerxis gener erat, quum filiam eius Amytin uxorem duxisset. Ita Babylon

Ξέρξης ἄλλα τε πολλὰ, καὶ μύλην χρυσῆν, ἐξ ἕλκουσαν τάλαντα· ὃ τιμιώτατον τῶν βασιλικῶν δώρων
23 παρὰ Πέρσαις ἐστί. Ξέρξης δὲ συναγείρας στρατιὰν Περσικὴν, ἄνευ τῶν ἁρμάτων, ὀγδοήκοντα μυριάδας, καὶ τριήρεις χιλίας, ἤλαυνεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ζευγνὺς τὴν Ἄβυδον. Δημάρατος δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος παρεγένετο ἤδη πρῶτον, καὶ συνῆν αὐτῷ ἐν τῇ διαβάσει, καὶ ἀπεῖργε τῆς εἰς Λακεδαίμονα ἐφόδου. Ξέρξης δὲ προσβάλλει ἐν Θερμοπύλαις Λεωνίδᾳ τῷ στρατηγῷ τῶν Λακεδαιμονίων, δι' Ἀρταπάνου, ἔχοντος μυρίους. καὶ κατεκόπη τὸ Περσικὸν πλῆθος, τῶν Λακεδαιμονίων δύο ἢ τριῶν ἀναιρεθέντων. εἶτα προσβαλεῖν κελεύει μετὰ δισμυρίων· καὶ ἧττα γίνεται κἀκείνων. εἶτα μαστιγοῦνται ἐπὶ τῷ πολεμεῖν· καὶ μαστιγούμενοι, ἔτι ἡτ-

capta est per Megabyzum: cui Xerxes, praeter alia multa, molam auream sex talentorum pondo donavit, quod apud Persas omnium regiorum munerum est pretiosissimum. (23.) Xerxes autem, Persico exercitu coacto, qui ex millibus octingentis constabat, praeter currus, instructis etiam mille triremibus, in Graeciam copias duxit, quum Abydum ponte iunxisset. Ad eum Demaratus Lacedaemonius tum primum accessit, et cum illo traiecit, eumque ab invadenda Lacedaemone prohibuit. Xerxes porro per Artapanum decem millia ducentem, apud Thermopylas eum Leonida Lacedaemoniorum duce proelium iniit, in quo magna Persarum caesa est multitudo, ex Lacedaemoniis tantummodo duobus aut tribus interfectis. Postea viginti millia in aciem educi iubet: qui et ipsi superantur. Quum autem verberi-

τῶντο. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ κελεύει μάχεσθαι, μετὰ πεντα-
κισμυρίων· καὶ ἐπεὶ οὐδὲν ἤνυεν, ἔλυσε τότε τὸν πόλε-
μον. Θώραξ δὲ ὁ Θεσσαλὸς, καὶ Τραχινίων οἱ δυ- 24
νατοὶ, Καλλιάδης καὶ Τιμαφέρνης, παρῆσαν στρα-
τιὰν ἔχοντες. καλέσας δὲ Ξέρξης τούτους τε καὶ τὸν
Δημάρατον καὶ τὸν Ἡγίαν τὸν Ἐφέσιον, ἔμαθεν ὡς
οὐκ ἂν ἡττηθεῖεν Λακεδαιμόνιοι εἰ μὴ κυκλωθείησαν.
ἡγουμένων δὲ τῶν δύο Τραχινίων, διὰ δυσβάτου στρα-
τὸς Περσικὸς διελήλυθε, μυριάδες τέσσαρες· καὶ κατὰ
νώτου γίνονται τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ κυκλωθέντες
ἀπέθανον μαχόμενοι ἀνδρείως ἅπαντες. Ξέρξης δὲ πά- 25
λιν στράτευμα πέμπει κατὰ Πλαταιέων, μυριάδας
ιβ', ἡγούμενον αὐτοῖς Μαρδόνιον ἐπιστήσας. Θηβαῖοι
δ' ἦσαν οἱ κατὰ Πλαταιέων τὸν Ξέρξην κινοῦντες. ἀν-

bus etiam caesi ut acriores ad pugnam redderentur, nihilominus victi fuissent, quinquaginta millia postridie iubet educi: et quum nihil proficeret, bellandi finem fecit. (24.) Sed Thorax Thessalus et Trachiniensium principes Calliades et Timaphernes cum exercitu aderant: quos Xerxes quum vocasset, unaque Demaratum et Hegian Ephesium, Lacedaemonios nulla ratione vinci posse, nisi circumdarentur, intellexit. Persarum itaque quadraginta millia, duobus illis Trachiniensium ducibus per invia transgressis, Lacedaemonios a tergo adoriuntur: qui circumdati, omnes ad unum fortiter pugnantes occubuerunt. (25.) Rursus Xerxes adversus Plataeenses exercitum centum et viginti millium mittit, et Mardonium eius ducem constituit. Qui autem Xerxem in Plataeenses concitabant, erant Thebani. Mardo-

τιστρατεύει δὲ Παυσανίας ὁ Λακεδαιμόνιος, τριακοσίους μὲν ἔχων Σπαρτιήτας, χιλίους δὲ τῶν περιοίκων, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων πόλεων χιλιάδας ἕξ. καὶ νικᾶται κατακράτος ἡ Περσικὴ στρατιὰ, καὶ φεύγει τραυματισθεὶς καὶ Μαρδόνιος. οὗτος ὁ Μαρδόνιος πέμπεται συλῆσαι τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν παρὰ Ξέρξου· κἀκεῖ, φησὶ, θνήσκει, χαλάζης ἐπιπεσούσης παχείας·
26 ἐπ' ᾧ λίαν Ξέρξης ἐλυπήθη. Ξέρξης δὲ ἐπ' αὐτὰς Ἀθήνας ἐλαύνει. καὶ Ἀθηναῖοι, πληρώσαντες ἑκατὸν δέκα τριήρεις, φεύγουσιν εἰς Σαλαμῖνα. καὶ Ξέρξης τὴν πόλιν κενὴν αἱρεῖ, καὶ ἐμπίμπρησι, πλὴν τῆς ἀκροπόλεως. ἐν αὐτῇ γὰρ ἔτι τινὲς ὑπολειφθέντες ἐμάχοντο. τέλος κἀκείνων νυκτὶ φυγόντων, κἀκείνην συνέφλεξαν. ὁ δὲ Ξέρξης αὐτόθεν ἐλθὼν ἐπὶ στενότατον τῆς Ἀττικῆς, ὃ Ἡράκλειον καλεῖται, ἐχώννυε χῶμα ἐπὶ Σαλαμῖνα,

nio occurrit Pausanias Lacedaemonius, trecentos Spartanos et mille accolas, ex aliisque urbibus sex millia secum ducens. Ibi superato exercitu Persarum, Mardonius vulneratus aufugit. Hic Mardonius quum a Xerxe ad diripiendam Apollinis aedem missus esset, ingruente ingenti grandine oppressus moritur: quae res Xerxi maximum moerorem attulit. (26.) Xerxes cum suis copiis Athenas proficiscitur: sed quum Athenienses armatis centum et decem triremibus ad Salaminem fugissent, urbem vacuam capit, quam incendit, praeter arcem. In ea enim etiam aliqui relicti pugnabant: tandemque quum et illi noctu fugissent, illam etiam exusserunt. Xerxes autem quum inde ad angustissimum Atticae locum, Heracleum appellatum, venisset, aggerem Salaminem ver-

πεζῇ ἐπ᾽ αὐτὴν διαβῆναι διανοούμενος. βουλῇ δὲ Θεμι-
στοκλέους Ἀθηναίου καὶ Ἀριστείδου, τοξόται μὲν ἀπὸ
Κρήτης προσκαλοῦνται καὶ παραγίνονται. εἶτα ναυμα-
χία Περσῶν καὶ Ἑλλήνων γίνεται· Περσῶν μὲν ναῦς
ἐχόντων ὑπὲρ τὰς χιλίας, στρατηγοῦντος αὐτοῖς Ὀνό-
φα· Ἑλλήνων δὲ, ἑπτακοσίας. καὶ νικῶσιν Ἕλληνες,
καὶ διαφθείρονται Περσικαὶ πεντακόσιαι νῆες, καὶ φεύ-
γει Ξέρξης, βουλῇ πάλιν καὶ τέχνῃ Ἀριστείδου καὶ
Θεμιστοκλέους. ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἁπάσαις μάχαις
ἀπέθανον Περσῶν ιβ´ μυριάδες. Ξέρξης δὲ περάσας 27
εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἀπελαύνων εἰς Σάρδεις, ἔπεμπε
Μεγάβυζον τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν συλῆσαι. ἐπεὶ δὲ
ἐκεῖνος παρῃτεῖτο, ἀποστέλλεται Ματακᾶς ὁ εὐνοῦχος,
ὕβρεις τε φέρων τῷ Ἀπόλλωνι, καὶ πάντα συλήσων.
καὶ δὴ οὕτως ποιήσας, πρὸς Ξέρξην ὑπέστρεφε. Ξέρ- 28

sus ducere coepit, pedestri itinere ad eam transire cogitans. Sed consilio Themistoclis Atheniensis et Aristidis, sagittarii ex Creta accersuntur, ac veniunt. Deinde bellum navale Persarum et Graecorum geritur. Persae naves habebant plusquam mille, ducemque Onophan: Graeci vero septingentas. Graeci tamen victores evadunt: et quingentae naves Persarum profligantur: et fugit Xerxes consilio rursus et arte Aristidis atque Themistoclis. In reliquis vero omnibus procliis ceciderunt Persarum centum et viginti millia. (27.) At Xerxes, quum in Asiam traiecisset, et Sardis proficisceretur, misit Megabyzum ut templum Delphicum diriperet: illoque id suscipere recusante, Matacas eunuchus iniuriam Apollini illaturus omniaque direpturus mittitur. Is confectis ita

ξης δὲ ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Πέρσας παραγίνεται, καὶ Μεγάβυζος κατὰ τῆς γυναικὸς τῆς ἰδίας Ἀμύτιος, (ἣ θυγάτηρ, ὡς προείρηται, Ξέρξου ἐτύγχανεν) ὡς μεμοιχευμένης, λόγους ἐκίνει. καὶ ἐπιτιμᾶται Ἄμυτις λό-
29 γοις ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ὑπισχνεῖται σωφρονεῖν. Ἀρτάπανος δὲ, μέγα παρὰ Ξέρξῃ δυνάμενος, μετὰ Σπαμίτρου τοῦ ἡμιάῤῥενος, καὶ αὐτοῦ μέγα δυναμένου, βουλεύονται ἀνελεῖν Ξέρξην· καὶ ἀναιροῦσι. καὶ πείθουσιν Ἀρτοξέρξην τὸν υἱὸν ὡς Δαρειαῖος αὐτὸν ὁ ἕτερος παῖς ἀνεῖλε. καὶ παραγίνεται Δαρειαῖος, ἀγόμενος ὑπὸ Ἀρταπάνου εἰς τὴν οἰκίαν Ἀρτοξέρξου, πολλὰ βοῶν καὶ ἀπαρνούμενος ὡς οὐκ εἴη φονεὺς τοῦ πατρός· καὶ ἀποθνήσκει.

rebus ad Xerxem reversus est. (28.) Xerxes ex Babylone ad Persas proficiscitur. At Megabyzus suam uxorem Amytin (quae filia Xerxis erat, quemadmodum iam dictum est) adulterii insimulat: quam ob rem Amytis a patre acriter reprehenditur; at illa spondet se castam esse. (29.) Verum Artapanus, qui plurimum apud Xerxem auctoritate valebat, cum Spamitre eunucho (qui et ipse plurimum apud eum poterat) de Xerxe interficiendo consilium agitat: idque perpetrant, et Artoxerxi filio persuadent ab altero filio Dariaeo patrem suum necatum esse: adduciturque Dariaeus ab Artapano domum Artoxerxis, cum ingenti clamore se parricidam esse negans: is tamen capite plectitur.

HERODOTI HISTORIAR.

T. IV. P. II.

VARIETAS LECTIONIS

IN LIB. VIII. ET IX.

et Index Rerum et Personarum.

VARIETAS LECTIONIS
IN HERODOTI LIBRO VIII.

INSCRIPTIONEM, ut in aliis Herodoti libris, sic et hîc tenui eam, quam *Aldus* habet, Ἡροδότου Ἱστοριῶν ὀγδόη. Οὐρανία. Similiter fere noster codex *F.* Ἡροδότου Ἱστοριῶν Οὐρανία. η. WESSELINGIUS, titulum tenens ex *Steph. ed.* 1. fere propagatum, Ἡροδότου τοῦ Ἁλικαρνησσῆος Ἱστοριῶν ὀγδόη, ἐπιγραφομένη Οὐρανία. monuit, Ἁλικαρνασῆος absque artic. scribi in *Arch.* et deesse eidem verba ἐπιγραφ. Οὐραν.

CAP. I. Lin. 1. Οἱ δὲ *etc.* De initio huius libri, vide quae in Var. Lect. ad finem libri VII. monuimus. *Ibid.* Ἑλλήνων ἐς τὸν) Ἕλληνες τὸν *Arch.* prave. — Sic quidem et *F.* *l.* 2. ἔσαν) Sic edd. et mssti, excepto *F.* in quo ἦσαν, et sic iterum initio capitis sequentis. *l.* 2 *seq.* ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν) Sic *Arch.* et *Vind.* — Et recte hi quidem; solent enim minores numeros Graeci praeponere maioribus. Alii vulgo omnes ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτά. Unus *Pd.* ὀκτὼ pro ἑπτά. *l.* 8. Ἀθην. σφι παρεχόντων) Placuit hoc, quod dedit *F.* Alii vulgo Ἀθ. παρεχόντων σφι. *l.* 8. ὀκτωκαίδεκα) *Valla* Aeginetis dat naves *undeviginti*, male. WESS. *Ibid.* δυώδεκα) Sic *Arch.* et *Vind.* — quos secutus sum. Alii δυωκαίδεκα. *l.* 10. Στυρέες) Στυριέες *Arch.* — et *Pd.* *l.* 11. Κεῖοι *Ask.* [unde recepit *Wess.* et seqq.] Alii Κῖοι. — Sic *F.* *Pa. Pb. Pc.* *Ibid.* νέας) νῆας *Ask. Arch. Vind.* et sic iidem hoc in libro saepissime. — Vulgatum tenet *F.* *l.* 12. ἐπιβώθεον *Arch.* [et inde *ed. Wess.* nescio an consentientibus *Pc.* et *Pd.*] ἐπιβοήθεον reliqui. — Sic et *F.* *Pa. Pb.*

CAP. II. Lin. 1. ἔσαν) ἦσαν *F.* ut supra. *l.* 2. ὡς τὸ πλῆθος) Nil mutant libri. ὅσον τι πλῆθος ex coni. edi-

dit *Schaef.* eumque secuti *Borh.* et *Schulz.* ὅσον τὸ πλ. correxerat *Reisk.* Conf. VII. 60, 1. *l.* 4 *seq.* μία καὶ ἑβδομήκοντα καὶ διηκόσιαι) Sic scripsi praeeuntibus *Arch.* et *Vind.* Vulgo διηκ. καὶ ἑβδ. καὶ μία, quod tenuit *Wess.* cum aliis. conf. cap. 1, 2. Ex notis numeralibus ortum duxit vulgata numerorum inversio. *l.* 5 *seq.* τὸ μέγιστον) Praetereunt τὸ *Arch.* et *Vind.* *l.* 6. κράτος) Sic *Vind.* et *Brit.* cuius et alibi in Musis usus. — Sic et mss. *F.* et *Pa.* et ed. *Schaef.* et *Borh.* κάρτος *ed. Wess.* cum aliis. *Ibid.* Εὐρυβιάδεα *Vind.* [unde recepit *Wess.*] Ceteri Εὐρυβιάδην. — Sic *F.* et *Pa.* *l.* 7. τὸν Εὐρυκλ.) Abest τὸν *Arch. Vind. Pass.* — et *F. Pa.*

CAP. III. Lin. 1. πρὶν ἢ) Sic *Ask.* — unde *ed. Wess.* Sic vero et noster *F.* Olim πρινὴ vulgabatur. *l.* 2. ἐπὶ συμμαχίην) ἐπὶ τὴν συμμ. *Arch. Vind.* *l.* 3. χρεὸν) χρεὼν cum aliis edens Wess. monuit, χρεὸν scribere *Arch.* ut saepe. — Quam scripturam adoptavi, ut passim alibi. Vide ad V. 49, 44. et 109, 10. VII. 17, 10. Noster *F.* quidem, frequenter aliâs hanc formam praeferens, hîc alteram tenet. *l.* 5. στασιάσουσι) στασιοῦσι ex compendio scripturae *Arch.* *l.* 9. μέχρι ὅσου) μέχρι οὗ *Arch. Vind. Brit.* [*Pc.*] *Ald.* μέχρι ὅσου *Med. Pass. Ask.* [et *F.* Puto et *Pd.*] Prius servari potuit, ut lib. I. 181. — μέχρις οὗ *Pa.* μέχρι ὅσον *Pb.* *l.* 10. αὐτέων) αὐτῶν *F.* *l.* 11. Πέρσεα) Πέρσην *Pass. Ask.* — et *F.* Rariorem formam Πέρσεα habent alii cum *Ald.* et sic ed. *Schaef.* et *Borh.* Temere Περσέα *ed. Wess.* levi errore, ex ed. *Steph.* 1. propagato. *l.* 14. ἐγένετο) ἐγένοντο *F.*

CAP. IV. Lin. 1. οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμίσιον) Abest καὶ *Pb. Pd.* commode. Caeterum nil variant libri. Unus *Schaef.* οἱ ὡς ἐπ' Ἀρτ. ex coniect. edidit; quod post eum *Borh.* et *Schulz.* tacite tenuerunt. *l.* 2. καταχθείσας) κατααχθείσας forsan desiderares, sed in vulgatum consentiunt libri. *l.* 2 *seq.* ἐς τὰς Ἀφέτας) ἐς τοὺς Ἀφ. male *Arch.* *l.* 3. ἅπαντα) πάντα *Arch. Vind.* *l.* 5. ἐβούλευον) Sic *Arch. Vind.* Vellicat haec *Plut.* de Malign. p. 867. B. — ἐβουλεύοντο *ed. Wess.* cum aliis omnibus edd. et msstis. Sed ex *Herodoti* usu, qui eâdem notione perinde βουλεύειν et βουλεύεσθαι usurpat, verum erat id quod ex *Arch.* et *Vind.* recepimus. Et sic omnes

cap. 97, 5. et 100, 3. Conf. I. 11, 13. V. 124, 4. VIII. 18 extr. Nec obstat quod h. l. continuo dein βουλευομένους ait: sic enim (quod iam frequenter vidimus) amat Noster variare verborum formas; cuius variationis simillimum exemplum habes V. 124, 4. coll. lin. 7. Nisi forte statuendum sit, βουλεύειν dicere Nostrum, *secum meditari, moliri;* βουλεύεσθαι, *deliberare cum aliis.* *l.* 11 *seq.* ἐπ' ᾧ τε) Defit τε *Arch. Vind.*

CAP. V. Lin. 2. τουτέων) τούτων *F.* *l.* 3. παρ' ἑωυτοῦ) Sic *Pass. Vind.* [*F. Paris.*] perbene. Olim παρ' ἑωϋτῷ. *l.* 4. 'Αδείμαντος) 'Αδάμαντος *Arch. Valla;* in *Steph.* ora 'Αδείματος, utrumque prave. *l.* 5. Κορίνθιος στρατηγὸς) Κορινθίων στρατ. *Brit.* — Sic ed. *Schaef.* et *Borh.* Et similiter quidem *Valla* quoque *Corinthiorum.* Sed in vulgatum consentiunt reliqui libri, nisi quod mendose Κόρινθος *F.* Et cap. 94, 2. τὸν Κορίνθιον στρατηγὸν habent ad unum omnes, ubi nil mutavit *Schaef.* *Ibid.* τῶν λοιπῶν) Duo verba absunt *Arch. Vind.* [item *Pa. Pc.*] Verbum ἤσπαιρε attigit *Eustath.* ad Hom. p. 410, 34. — p. 326, 4. ed. Bas. *l.* 6. ἀποπλώσεσθαι) Sic *Arch. Vind.* [nescio an *Pb. c. d.*] In aliis ἀποπλεύσεσθαι, etiam apud *Suidam*, haec exscribentem in Ἤσπαιρεν. — Sic et *F. Pa.* *l.* 11. τὴν 'Αδειμάντου *Med. Pass. Ask. Arch.* [*F. Paris.*] Antea τοῦ 'Αδ. *l.* 12. πληγέντες) πάντες loco πληγ. habent ora *Steph. Brit. Pass. Ask.* [*F.*] et tres *Paris.* — πάντες habent *Pa.* et *Pb.* Neutram vocem (si fides nostris excerptis) agnoscit *Pc.* In πληγ. cum *Ald.* et aliis consentit *Pd.* Consentit etiam *Med.* nisi adnotare neglexit *Gron.* *l.* 13. ἔσαν) ἦσαν *F.* *Ibid.* Εὐβοέεσι) Εὐβοεῦσι *Arch. Vind. Pass.* — et *Pa.* Εὐβοέσιν vel Εὐβόεσιν *F.* *l.* 14. ἐκέρδηνε) ἐκέρδανεν *Arch. Vind.* — ἐκέρδησε *Pb.* *l.* 15. τουτέων) τούτων *F.* *l.* 17. τὰ χρήματα) Duo verba omittit *Arch.*

CAP. VI. Lin. 2 *seq.* περὶ δείλην) Absunt duo verba *F.* *l.* 3. γινομένην scripsi cum *F. Pa.* Vulgo alii γενομένην. *Ibid.* ἀπίκατο) Sic *Med. Pass. Arch. Ask. Vind.* [*F.* Puto et *Pa. b. d.*] Alii ἀπικέατο, quod saepe alibi. — Sic *Pc.* cum *Aldo*, qui est aor. 2. Commodus vero hic locus plusquamperfecto ἀπίκατο. *l.* 4. τὸ 'Αρτεμίσιον) Abest τὸ *F.* nec incommode. *l.* 5. ὀλίγας) ὀλίγον *Arch.*

quatuor sequentia verba negligens. *l.* 6. ἔταν) ἤταν *F.* *l.* 7. προσπλώειν) προσπλέειν *Med.* ubique hoc libro, [quem tamen in his non secutus est *Gron.*] et passim *Ask.* et *Pass.* — Sic et προσπλέειν et mox προσπλέοντας *F.* Ex *Paris.* nullus ab editis notatus dissensus. *l.* 8. μή κως) Deest κως *Arch.* *Vind.* — μή πως scribit *F.* *l.* 9. καταλάβοι) καταλαμβάνῃ *Med.* *Pass.* *Ask.* [*F.* et sic *ed.* *Wess.* cum *Gron.*] καταλάβοι *Paris.* *A.* *B.* [nostri *Pa.* *Pc.*] cum *Ald.* [quod revocavi cum *Schaef.*] καταλάβῃ *Arch.* *Vind.* καταλαμβάνει *Brit.* *l.* 9 *seq.* καὶ ἔμελλον) καὶ μέλλωσι vel μέλλοιεν malebam: sed nil mutant libri. *l.* 11. λόγῳ) λόχῳ *Arch.* *Valla.* — et *Pd.*

CAP. *VII.* *Lin.* 3. περιέπεμπον ἔξωθεν Σκιάθου) περιέπεμψαν ἔξω Σκ. *Arch.* *Vind.* *l.* 4. ὀφθέωσι *Paris.* *B.* [*Pa.* *Pc.*] *Arch.* *Vind.* *Ald.* [quod revocavi cum *Schaef.* et *Borh.*] ὀφθείησαν *Med.* *Pass.* *Ask.* *Brit.* *Paris.* *A.* Mihi vetus non displicet, quippe ionicum. Wess. — Pro *Paris.* *A.* puto *Paris.* *C.* scribere debuerat *Wess.* qui est noster *Pb.* Certe ὀφθέωσι in nostris Excerptis ex *Pa.* et *Pc.* (ut modo dicebam) citatur. *Ibid.* περιπλώουσαι) Sic *Arch.* *Vind.* [unde *ed.* *Wess.*] Vulgo περιπλέουσαι. — Sic *F.* Ex *Paris.* vero nil enotatum in nostris Excerptis. cf. c. 6, 7. *l.* 5. περὶ Γεραιστὸν) Abest περὶ *Arch.* qui et Γερεστὸν, ut *Valla.* Abesse περὶ potest. — Etiam *Valla* ignorat περὶ, et abiecit *Schaef.* et *Borh.* Agnoscunt autem alii omnes. *l.* 6. οἱ μὲν) οἱ μὲν δὴ *Arch.* *Vind.* nec male. — At, si h. l. placuerit δὴ, tollenda fuerit particula paulo ante. *l.* 7. αὐτέων) αὐτῶν *F.* *l.* 12. περιπλωόντων *Arch.* *Vind.* quos sequor. — Nempe περιπλεόντων olim, et sic *F.* nec vero *Paris.* *Ibid.* ὡς ἡκόντων) Desunt duo verba *Pb.* *l.* 13. νεῶν ἐν νῆσι) ἐπὶ νῆσι *Arch.* *Vind.* et νηῶν, uti hoc solent libro plerumque. *l.* 14. ἐποιεῦντο ἀριθμὸν) ἐπ. τὸν ἀριθμ. *ed.* *Wess.* cum aliis; monuit autem idem Wess. deesse articulum ms. *Pass.* — Ignorant autem eumdem *F.* *Pa.* *Pc.* *Pb.* et delevi cum *Schaef.* et *Borh.* Conf. VII. 59 extr.

CAP. *VIII.* *Lin.* 1. τούτῳ abest *F.* *l.* 3. δύτης) Habet hinc *Pollux* VII. 137. *l.* 5. τοῖσι) νῆσι *Arch.* absurde: tum *lin.* *seq.* περιεβάλλετο. *l.* 7 *seq.* αὐτομολήσειν

etc.) Octo verba desunt *Arch.* *l.* 9. ἤδη) ἔτι *ed. Wess.* cum aliis. Placuit vero ἤδη, quod in contextu habet noster *F.* punctis quidem notatum, ut spurium, superne eadem manu scriptâ particulâ ἔτι. Utramque vero vocem ignorant *Pb. Pd.* nec hi male. *l.* 10. εἶπαι) εἰπεῖν *Pass. Ask.* — et *F.* *Ibid.* θωυμάζω) θωμάζω *F.* *l.* 11. ὡς ἐξ) Abest ὡς *Arch.* et *Vind.* qui dein ἀνέχειν, pro ἀνέχει. — Mox prave δοὺς, pro δὺς, *F.* *l.* 13. τούτους ἐς) Desunt duae voces *Arch. Vind.* *l.* 15. ψευδέσι) ψεύδεσιν *Pb.* *Ibid.* εἴκελα) ἴκελα *Arch.* In ora *Steph.* ὅμοια, ex scholio. — Sic *Pc.* in contextu. *l.* 16. μέντοι τούτου) μὲν τούτου *F.* *l.* 18. ἐσήμηνε) ἐσήμαινε *Arch. Vind.* — et *Pc.* quod non spernendum, conf. c. 21, 10.

CAP. IX. Lin. 1. Τοῦτο) Τούτων *Pd.* *l.* 2. σφίσι scripsi cum *F.* et *Pa.* σφι *ed. Wess.* cum aliis. σφὶ ed. *Schaef.* et *Borh.* *l.* 5. περιπλωούσησι *Arch. Vind.* [unde *ed. Wess.*] περιπλεούσησι alii. — Sic *F.* Ex *Paris.* nil notatum. *Ibid.* νηῶν) νεῶν *F.* *l.* 7. φυλάξαντες) Notavit *Suidas*, exponens ἐπιτηρήσαντες. *l.* 8. αὐτέων) αὐτῶν *F.* *l.* 9. διεκπλόον) διεκπλώου *Arch.*

CAP. X. Lin. 1. Ὁρέοντες) Ὁρῶντες *F.* et mox iterum. *l.* 2. ἐπιπλώοντας) ἐπιπλέοντας *F.* *l.* 3. ἐπεικάσαντες) ἐπεικάσ. *Pb.* prave. *l.* 4. ἀνῆγον) ἀνήγαγον *Vind.* [sic et *Pd.*] et νῆας semper. *l.* 5. οἰκότα *Arch.* et *Ald.* [item *F.* et *Par.*] εἰκότα antea. — Sic ed. *Steph.* et seqq. *l.* 7. πολλαπλησίας *Med. Pass. Ask.* [nescio an *Paris.*] Ceteri πολλαπλασίας. — Sic *F.* cum aliis. *Ibid.* πλωούσας *Arch. Vind.* πλεούσας *Ask. Pass.* [*F.*] πλωεύσας *Ald.* etc. *l.* 8. ἐκυκλ. αὐτοὺς ora *Steph. Vind. Pass. Ask.* [*F.*] *Brit. Valla*, vere. Alii αὐτάς. Pronomen omittit *Arch.* — Adparet, αὐτοὺς editum voluisse *Wess.* in cuius tamen exemplo αὐτὰς ex ed. *Gron.* propagatum: sed αὐτοὺς ed. *Schaef.* et *Borh.* Ex *Paris.* nil hic notatum. Mox *l.* 9. *et* 11. ἦσαν et ὁρέοντες *F.* constanter. *l.* 11. αὐτέων ἀπονοστήσειν) σφιν ἀπονοστήσειν *Arch.* — αὐτῶν ἀπ. *F.* *l.* 14 *seq.* αὐτὸς ἕκαστος *Med. Arch. Pass. Vind.* [*F.*] Olim αὐτέων ἕκ. ex *Aldo* et aliis, perperam. Vide lib. III. c. 82. — ἕκαστος αὐτὸς *Pa.* *l.* 15. παρὰ βασιλῆος δῶρα *Arch. Pass. Ask.* — Sic et *F.* (nisi quod βασιλέως) quos secutus sum. Vulgo alii δῶρα παρὰ βασ. *l.* 16. λάμψεται

recte edidit *Schaef.* et sic mss. *F.* et *Pa.* Perperam alii λάμψηται, quod revocavit *Borh.* λαίψηται scribi in *Pass.* adnotavit *Wess.*

CAP. XI. Lin. 2. ἀντίπρωροι) ἀντίπρωρα *Ask.* *Ibid.* γινόμενοι *Ask. Pass.* — et *F.* quod cum *Schaef.* et *Borh.* praetuli vulgato olim γινόμενοι. *l.* 3. συνήγαγον) εἰσήγαγον *F.* *l.* 4. σημήναντος) σημήναντες *Pb. Pd.* male. *Ibid.* ἀπολαμφθ.) ἀπολαιφθ. *Pass.* ex correctione. *l.* 6. τῶν βαρβάρων) Desunt duae voces *Arch.* *l.* 7. βασιλέως constanter *F.* *l.* 8. ἄνδρα omittunt *Arch.* et *Vind.* — ἐν post ἰόντα deest *F.* qui mox temere μετὰ pro νέα. *l.* 10. Αἰσχρίου) Αἰσχραίου *Arch. Vind. Med. Pass. Ask.* Αἰσχρίου ceteri cum *Aldo*, quod verius. — Sic *F.* et *Paris.* tenuitque hoc *Gron.* *l.* 11. δ' ἐν τῇ) δὲ τῇ *F.* absque ἐν. *l.* 12. διέλυσε) διέλυε *F.* *l.* 13. ἀπέπλωον) ἀπέπλεον *F. Pb.* *l.* 17. αὐτῷ deſit *Arch. Vind.* *Ibid.* χῶρον) χώραν *Arch.* satis accommodate, ut inferius cap. 85. — Vulgatum haud incommode tenet *F.* cum aliis.

CAP. XII. Lin. 1. Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγεγ. *Arch. Vind. Med. Ask.* [*F. Paris.*] Antea Ὡς εὐφρόνη δ' ἐγεγ. Quatuor illae voces desunt *Pass.* *l.* 2. ἐγίνετο) ἐγίνετο *Arch.* — Sequens partic. δὲ abest *F.* *l.* 3. σκληραὶ βρονταὶ) Sic *Arch.* *Pass. Ask.* — et *F.* quos secutus sum. Vulgo βρονταὶ σκληραί. *l.* 4. ἐξεφορέοντο *Arch. Vind.* [unde *ed. Wess.* et seqq. nescio an cum *Pb. c. d.*] Alii cum *Aldo* ἐξεφέροντο. — Sic *F. Pa.* *l.* 5. τοὺς ταρσοὺς) Citat *Suid.* in Ταρσός. *l.* 7. κατιστίατο) κατεστίατο *Arch.* *l.* 8. ἐς οἶα) Abest ἐς *F.* *Ib.* ἢ καὶ ἀναπνεῦσαι) καὶ abest *Arch.* Tum ἀναπλεῦσαι *Medic.* a secunda manu. — Sic *Pd.* *l.* 10. γενομένου) γινομένου *Arch.* *Ibid.* Πήλιον) Temere Πηλίον *ed. Wess.* *Ead. l.* καρτερὴ) κρατερὴ *Vind.* — et *F.* Et sic ed. *Schaef.* et *Borh.* *l.* 11. λάβρος) κρατερὸς *Vind. Arch.* ex glossa. Vide *Rittersh.* ad *Oppiani* Cyneg. II. 139. — λάμβρος *F.* prave. *l.* 12. ἐς θάλασσαν *Medic. Pass. Ask. Arch. Vind. Brit. Valla.* [*Paris.*] optime. In aliis κατὰ θάλα.— Sic *F.* cum *Edd.* ante *Gron.* *l.* 13. τοιαύτη νὺξ) τοιαύτη ἡ νὺξ ed. *Schaef.* et *Borh.* commode, sed invitis libris omnibus.

CAP. XIII. Lin. 2. περιπλώειν) περιπλέειν *F.* *l.* 4. καὶ τὸ τέλος) Abest τὸ *Arch.* *Ibid.* ἐγίνετο) ἐγίνετο *F. Pa.*

l. 5. ἄχαρι) Spectavit hunc locum *Longin.* περὶ Ὕψ. sect. 43. *Ibid.* πλώουσι *Arch. Vind.* — Et sic *ed. Wess.* et seqq. Alii πλέουσι. *l.* 7. ἐφέροντο) ἐξεφέρ. *Arch.* *l.* 8. πρὸς τὰς πέτρας) ἐς τὰς *Arch. Vind.* *l.* 8. ὑπὸ τοῦ θεοῦ *Med. Ask. Pass. Vind. Arch.* [*F. Pa.*] τοῦ *Aldus* et ceteri non agnoscunt, neque requiritur. — Et omisit *Wess.* et seqq. Nos potiorum codicum auctoritatem sumus secuti. *l.* 9. ἐξισωθείη) ἐξισωθῇ *F.* *Ibid.* Περσικὸν) περιὸν *Arch. Valla.*

CAP. XIV. Lin. 2. ἀτρέμα *Med. Pass. Ask.* [*F.*] ἀτρέμας *Vind. Arch. Brit. Ald.* — et sic *Edd.* omnes, praeter *Gron.* cum quo rariorem praetuli formam. In usitatiorem ἀτρέμας cap. 16. consentiunt quidem omnes. *l.* 3. ἀπεχρέετο) ἀπεχρῆτο *F.* *l.* 4. ἐπεβώθεον *Arch. Vind.* [unde *ed. Wess.*] Prius erat ἐπεβοήθεον. — Sic *F. Pa.* conf. c. 1, 12. *l.* 5. τρεῖς καὶ πεντήκοντα) πεντ. καὶ τρεῖς *F.* *l.* 9. φυλάξαντες δὲ scripsi cum *F.* Alii vulgo φυλ. δὴ etc. In eodem *F.* constanter περιπλέοντες, πλέοντες, et ἀπέπλεον. Idem *l.* 10. perperam Κιλλίσησι.

CAP. XV. Lin. 2. οὕτω σφι) οὕτω σφέας *Arch. Vind.* *l.* 4. παρακελευσάμενοι) παρασκευασάμενοι *Arch. Vind.* sed ob sequentia prave. *l.* 5. ἀνῆγον) ἀνήγαγον *iidem.* *l.* 6. ταῖς αὐταῖς ἡμέραις) τὰς αὐτὰς ταύτας ἡμέρας *Arch.* τὰς αὐτὰς ἡμέρας *Vindob.* *l.* 9. Λεωνίδεα) Λεωνίδην *Ask.* — et *F.* *l.* 10. παρήσουσι scripsi cum *F. Pa. Pb.* Vulgo παρήσωσι. Mox vero *l.* 12. pro κρατήσωσι habet quidem κρατήσουσι *Pa.* sed *F.* et *Pb.* cum aliis coniunctivum tenent, quem et equidem tenendum putavi, memor moris Herodoti variandi verborum modos. De hoc loco ita, ut a nobis factum, constituendo scite monuerat *Werfer*, in Actis Philolog. Monac. T. I. pag. 273.

CAP. XVI. Lin. 2. Rursus ἐπέπλεον *F.* et mox ἐπανέπλεον. *l.* 4. ἐκυκλέοντο) Sic *Arch.* [nescio an et *Pc. Pd.*] quod verius, nisi fuerit ἐκυκλεῦντο. Antea ἐκυκλεύοντο. — Sic cum aliis *F. Pa. Pb.* videndumque, ne κυκλεύω perinde ac κυκλέω et κυκλόω dixerint Graeci, Iones saltem. *l.* 6. ναυμαχίῃ) μάχῃ *Brit.* *l.* 7. ἐγένοντο *Pass. Ask.* — et *Pb. Pd.* Idque praetuli vulgato ἐγίνοντο, quod quidem cum aliis tenet *F.* *l.* 8. τα-

ῥαστομενέων) παρατασσομένῳ *Pass.* *l.* 9. περὶ ἀλλήλας) Deficit praepositio *Arch.* — non incommode, si esset ἀλλήλαις. *l.* 11. ἐπειεῦντο *Arch. Pass.* [et *F.* Nec aliud ex *Paris.* notatum.] Alii ἐποιέοντο. *Ibid.* τραπέσθαι) Sic *ed. Wess.* et superiores, cum *msstis.* τράπεσθαι ed. *Schaef.* et *Borh.* *l.* 14. οὕτω δὲ) οὕτω τι *Arch. Vind.* *Ibid.* ἀγωνιζόμενοι) ἀγωνισάμενοι malebam, sed nil mutant libri.

CAP. XVII. Lin. 2 *seq.* μεγάλα ἔργα) ἔργα μεγ. *Arch. Pass. Ask.* *l.* 5. Κλεινίης) Κλεινίας *Pass. Ask.* — et *F.* *l.* 6. οἰκηΐην) Perperam οἰκίην *F.*

CAP. XVIII. Lin. 1. Ὡς δὲ) Οἱ δὲ ὡς *Arch. Vind.* *l.* 3. ναυηγίων) ναυηγέων *Arch.* *l.* 4. τρηχέως δὲ περιεφθ.) Excitat *Plut.* Malign. p. 867. D. ubi male vulgo περιενεχθέντες. *l.* 5. ἡμίσεαι) ἡμίσεες *Arch.* ἡμίσεε *F.* *l.* 6. δρησμὸν) δρησμῷ *Pb.* *Ibid.* ἐβούλευον *Med. Ask. Pass. Arch.* [et sic ed. *Wess.* cum *Gron.* conf. c. 4, 5.] ἐβουλεύοντο *Plut. Vind. Ald.* — et *F. Pb. Pd.* quod revocavit *Schaef.* et *Borh.*

CAP. XIX. Lin. 3. βαρβάρου) Sic *iidem.* [ait *Wess.* quasi sic *Ald.* cum *Vind.* At voluerat haud dubie *Arch.* et *Vind.* indicare.] In aliis βαρβαρικοῦ, quod verius. — Et sic quidem ed. *Wess.* et seqq. cum *Aldo.* At in βαρβάρου consentiunt *Med. F. Pa. b. c. d.* et *Valla;* puto et *Ask.* et *Pass.* Nec dubitavi quin restituerem auctori. *Ibid.* τό τε Ἰωνικὸν φῦλον καὶ τὸ Καρικὸν) Sic *Arch. Pass. Ask.* — et *Pa.* item *F.* (nisi quod in hoc desit τό τε) quos secutus sum. Paulo minus concinne vulgo, τό τε Ἰων. καὶ Καρ. φῦλον *l.* 4. εἴησαν) ἦσαν male *F.* εἴησαν ἂν legendum censuit *Werfer,* Act. Philol. Monac. T. I. p. 345. *Ibid.* γενέσθαι) γίνεσθαι *F.* *Ead. l.* ταύτῃ συλλ. *Arch. Valla.* Antea ταύτην. — Nempe iunxerant θάλασσαν ταύτην. Sic quidem et *F. Pa. Pc.* et *Med.* cum *Ald.* *l.* 7. παλάμην) Citat ex hoc loco *Suidas* in voce, qui ἐλπίζοι quoque cum *Arch. Med. Pass. Ask.* [*F. Pb. Pd.* nescio an *Pc.*] Olim ἐλπίζει. — Sic *Pa.* *Ibid.* βασιλέως constanter *F.* *l.* 10. σφι εἶναι scripsi cum *F.* Vulgo εἶναί σφι. *Ibid.* Εὐβοεικῶν) Εὐβοϊκῶν *Arch. Vind.* *l.* 11. gato dissensus notatus est. repererit *Gron.* εἴ τι παθήσειε

καταθύειν ὅσα τις ἐθέλοι) ἐθέλει *Pass.* θέλοι *Arch. Vind.* καταθύειν deest *Ask.* — Ut scripsi, sic praeivit *F.* Vulgo ὅσα τις ἐθέλοι καταθύειν *Edd.* *l.* 13. ἑωυτῶν) ἑωυτοῦ *Arch. Ib.* ἑκάστους) ἑκάστοις *F.* *Ead. l.* πῦρ ἀνακαίειν *Med. Pass. Ask. Arch.* [*F. Paris.*] belle. Vide ad IV. 145, 3. πυρὴν ἀνακαίειν *Vind. Brit. Ald.* *Ead. l.* κομιδῆς δὲ πέρι) περὶ ed. *Schaef.* et *Borh.* ex recentiorum Grammaticorum praecepto, qui in tali structura, ubi inter praepositionem et nomen, quod ab illa regitur, intercedit alia vocula, tonum praepositionis non retrahi volunt: cuius praecepti in vetustis libris nullum, quod sciam, praesidium reperitur. *l.* 14. αὐτῷ) Perperam αὐτῶν *F.* *Ibid.* ἐς τὴν Ἑλλ. *Med. Arch. Vind. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] Olim ἐπὶ τήν. *l.* 15 *seq.* πῦρ ἀνακαυσ.) πυρὰς καυσ. *Arch.* *l.* 16. ἐτράποντο *Arch. Vind. Brit. Paris. B.* [*Paris.* puto *omn's*, et sic *Edd.* ante *Gron.* quod revocavit *Wess.*] ἐτρέποντο *Med. Ask. Pass.* [*F.*] contra Ionum morem.

CAP. XX. Lin. 3. οὔτε τι ἐξεκομ. *Pass. Ask. Med.* [*F.* Puto et nonnulli *Paris.*] Antea οὔτ' ἐξεκομ. tantum. — οὔτι ἐξεκ. *Pc.* *Ibid.* προεσάξαντο) προσεσάξαντο *Pass. Med.* [*Pb.*] προσετάξ. *Brit.* — et *F. Pd.* *l.* 7. φράζεο βαρβαρόφωνον) Sic *Ald.* cum *msstis.* Post φράζεο *comma* interseruit *Steph.* quod tenuere insequentes Editores: quo facto, βαρβαρόφωνος in primo casu scribendum censuere viri docti, et hoc in contextu posuere *Schaef.* et *Borh.* Equidem, consentientem librorum scripturam tenens, post βαβαρόφωνον perspicuitatis caussa distinxi orationem; quamquam etiam absque illa distinctione non ita male procederet oratio, quum φράζεο βαρβαρόφωνον ὅταν βάλλῃ ex graeci sermonis genio idem valeat ac φράζεο ὅταν βαρβαρόφωνος βάλλῃ. *l.* 8. βύβλινον *Pass. Vind. Brit. Ald.* [*F. Paris.*] βύβλινον *Arch. Ask.* — et sic etiam in *Med.* legi videtur; certe sic *Gronov.* edidit, tacite quidem. *l.* 11. χρῆσθαι) χρᾶσθαι *Arch. Vind.* — nec hi praeter Herodoti usum.

CAP. XXI. Lin. 5. εἰ παλήσειε) εἰ παλίσειε edit. *Genev.* — εἰ παλαίσειεν *F.* Ex aliis libris nullus a vulgato dissensus notatus est. εἴ τι πάθησειε ed. *Borh.* ex

conject. *l.* 7. Ἀβρώνυχος) Ἀβρώνιχος *Pa.* cum *Valla:* et paulo post iterum, ubi sic etiam scribit *F.* qui h. l. temere post ἰοῦσι plura omisit, fugitivo librarii oculo ad insequens ἰοῦσι transsiliente. *l.* 10. ἀπικόμενός σφι ἐσήμαινε) Sic *Arch. Ask. Pass.* — et *F.* quos secutus sum. Vulgo ἀπικόμενος, ἐσήμαινέ σφι. *l.* 11. Λεωνίδεα) Λεωνίδην *F.* ut c. 15, 9. *l.* 12. ἐποιεῦντο *Pass. Ask. Brit.* [*F.*] Olim ἐποιέοντο.

CAP. XXII. Lin. 3-5. γράμματα, τὰ Ἴωνες *etc.*) λίθοισι γράμματα λέγοντα τάδε· Ἄνδρες etc. *Arch. Vind.* omissis mediis. *l.* 6. ἐπὶ τοὺς πατέρας) Spectavit hunc locum *Eustath.* ad *Dionys.* vs. 423. *l.* 7. καταδουλούμενοι) καταδουλώμενοι *Arch.* *l.* 8. γίνεσθε) ἔσεσθε *Arch.* — γίνεσθαι *F.* *l.* 9. ὑμέες) ὑμεῖς *F.* *Ibid.* ἕζεσθε *Ask.* [unde adscivit *Wess.* Sic vero et *F.* nec aliud ex *Paris.* citatur.] Ceteri ἔσεσθε. *l.* 10. τὰ αὐτὰ) ταυτὰ *Arch. Vind.* τοιαῦτα *Brit.* *l.* 12. ἀναγκαίης) ἀνάγκης *Med. Pass. Ask.* nullâ necessitate. — Ionicam vocabuli formam recte tenet *F.* cum aliis. *Ibid.* ἀπίστασθαι) μὴ ἀπίστ. *Arch.* ἀπίστασθαι (absque μὴ) *Pass. Ask.* [et *F.* nec aliud ex *Paris.* citatur.] Antea ἀφίστασθαι. — quod cum *Aldo* tenuerat etiam *Gron.* *l.* 13. ὑμέες γε) ὑμέες δὲ *Pb.* ὑμεῖς δὲ *F.* *Ibid.* συμμίσγωμεν) συμμισγῶμεν *Arch. Vind.* quod sperno. Vide IX. 97. — συμμίξωμεν *Pb. Pd.* *l.* 16. Θεμιστ. δὲ) Abest δὲ *Arch. Vind.* *l.* 17. ἔγραφε) ἔγραψε *Arch. Vind.* — quod recepit *Schaef.* et *Borh.* et Schaeferum ex professo maximam partem secutus *Schulz.* *l.* 18. βασιλῆα) βασιλέα *F.* *Ibid.* μεταβαλέειν *Arch. Vind.* [nescio an *Paris.*] Alii μεταβαλεῖν cum *Aldo.* — Sic *F.* *l.* 19. ἢ, ἐπεί τε) ἐπεί τε ἢ, ed. *Borh.* operarum errore. *Ibid.* ἀνενειχθῆ) ἀνενεχθῆ *Pass.* *l.* 20. Ξέρξεα) Ξέρξην *F.* *l.* 21. ναυμαχιέων *Med. Pass. Ask. Brit.* [*F.*] *Paris. A. B.* [nostri *Pa. Pc.* puto et *Pd.*] bene. Ceteri συμμαχιέων. — ναυμαχέων *Pb.*

CAP. XXIII. Lin. 1 *seq.* μὲν ταῦτα *Arch. Vind. Med. Ask. Pass. Brit.* [*F.* Puto et *Paris.*] Antea μὲν νυν ταῦτα ex *Aldo.* — quod revocavit *Schaef.* et sequaces. *l.* 3. Ἱστιαιεὺς) Sic *iidem* [nempe *Arch. Vind. Med. Ask. Pass. Brit.*] et *Plut.* Malign. p. 867. E. etiam *Valla.* Ἱστιεὺς prius; sed perperam. — Sic *Pc. Pd.* Ἰστιεὺς *F.* leni spiritu. Nescio an verum teneant *Pa.*

et *Pb.* *l.* 4. τῶν Ἑλλήνων) τὸν τῶν Ἑλλ. *F.* qui tamen paulo ante iam bis articulum tenet cum aliis. *l.* 5. νῆας) νέας *F.* *l.* 6. ταχείας) Sic omnes. ταχέας dialectus postulat. — Nil mutant libri nostri. *l.* 7. ἅμα ἡλίῳ *Arch. Vind.* [sic ed. *Schaef.* et seqq. ἅμ' ἡλίῳ ed. *Wess.* cum *F.* et aliis.] Attigit *Eustath.* ad Poët. p. 691, 3. — p. 568 extr. ed. Bas. ubi item ἅμα plene scriptum. *l.* 8. ἔπλωε) ἐπέπλεε *Med. Brit. Pass. Ask.* [*F. Pb. Pd.* Et sic ed. *Wess.* cum *Gron.*] ἔπλωε *Arch. Vind. Ald.* — quod revocavi cum *Schaef.* ἔπλεε *Pa. Pc.* *Ibid.* ἁλὴς ἐπὶ) ἁλὴς μὲν ἐπὶ *Pb.* *l.* 11. Ἱστιαίων) Sic h. l. ed. *Wess.* cum superioribus et *msstis* omnibus. Etiam *F.* h. l. asperum spiritum tenet, qui paulo ante et mox dein Ἰστ. scribit. Ἱστιαιέων ex *Valcken.* emendatione edidit *Schaef.* et seqq. *Ibid.* Ἐλλοπίης) ἐλλογίμης *Arch. Valla.* — Ἑλλοπίης aspero spiritu ed. *Wess.* sicut inde a *Steph.* ed. 2. edebatur: et sic etiam noster ms. *F.* nec aliud ex *Paris.* notatum. In ed. *Ald.* et *Steph.* 1. spiritus ad literas maiusculas non est adiectus. In exemplari vero eo, ex quo detorta est prava scriptura ἐλλογίμης, *lenis spiritus* fuisse videtur, quem cum *Schaef.* restituendum putavi. *l.* 12. Ἱστιαιήτιδος) Sic *Arch. Vind.* [unde recepit *Wess.* et seqq.] Ἱστιαιώτιδος alii omnes. — Ἰστιαιώτιδος *F.* leni spiritu. *Ibid.* τὰς παραθ.) τὰς omittunt *Arch.* et *Vind.* — Caeterum oratio, baud satis h. l. expedita, varie distinguitur. In *F.* quidem hoc modo, τὴν πόλιν ἔσχον τῶν Ἱστιαίων καὶ τῆς Ἑλλοπίης μοίρης· γῆς δὲ τῆς Ἱστιαιώτιδος· τὰς παραθαλ. *etc.* In ed. *Ald.* sic: τ. π. ἔσχον τῶν Ἱστιαίων, καὶ τῆς Ἑλλοπίης μοίρης· γῆς δὲ τῆς Ἱστιαιώτιδος τὰς παραθαλ. In ed. *Steph.* nulla alia distinctio, nisi *comma* post μοίρης. Denique in ed. *Gron.* et seqq. est *comma* post Ἱστιαίων vel Ἱστιαιέων, rursusque post μοίρης. Mihi commodissimum visum erat, si post Ἱστιαίων punctum minus poneretur, post Ἱστιαιήτιδος vero leviter incideretur oratio.

CAP. XXIV. Lin. 1. τουτέων) τούτων *F.* et sic paulo post. *l.* 2. τὰ περὶ) Abest τὰ *Arch.* *l.* 3 *seq.* τοῦ ἑωυτοῦ) Abest τοῦ *F.* *l.* 4. ἔσαν) ἦσαν *F.* et mox iterum. *l.* 5. ὑπολιπόμενος) In *F.* superne ὑπολειπ. eâdem manu. *l.* 6. ἐπιβαλὼν) ἐπιβάλλων *Arch.* non male. *l.* 9. παντὸς) πάντα

ora *Steph.* *l.* 10. σύμμαχοι *Ask. Arch. Vind.* [*F. Paris.*] ξύμμαχοι olim. — Quis vero nobis confirmaverit, utrum ξ an σ in huiusmodi vocabulis posuerit Herodotus? Aut quis nobis spondebit, in alterutra scriptura constantem ubique eum fuisse? *l.* 12. θεήσασθαι) θεήσεσθαι *Ask.* Similis scriptura lib. I. 8. etc. — Vulgatum tenet *F.* cum aliis. *l.* 13. βασιλῆος) βασιλέως constanter *F.* *l.* 14. ὑπερβαλέεσθαι) ὑπερβαλέσθαι *Arch. Vind.*

CAP. XXV. Lin. 2. ἐγίνετο) ἐγένετο *F. Pa.* *l.* 3. θεήσεσθαι) θεήσασθαι *F. Pa.* ut supra. *l.* 3 *seq.* ἐθηεῦντο διεξιόντες) ἐθηέοντο διεξιέντες *Arch.* prius et *Vind.* *l.* 6. ὁρέοντες) ὁρέωντες *F.* *l.* 7. Ξέρξης) Ξέρξης δὲ *Arch.* *l.* 10. συγκεκομισμένοι) συγκεκοσμένοι *Pb.* *Ibid.* τέσσερες) τέσσαρες *F.* *l.* 12. ἀπέπλωον) ἀπέπλεον *F.* qui mox Ἱστιαίην, ut supra; et νέας, non νῆας. *l.* 13. Ξέρξεα *Arch. Vind.* Ξέρξην ceteri. — Sic *F.* et *Pf.* Ex *Pa. b. c. d.* nil notatum. *Ibid.* ὁρμέατο *Arch. Vind. Ask.* sine augm. sicuti infra c. 35. et I. 83. Prius ὡρμέατο. — ὁρμέατο *F.* in contextu, sed superne ὡρμ. eâdem manu.

CAP. XXVI. Lin. 2. αὐτόμολοι ἄνδρες ἀπ' Ἀρκαδ.) ἀπ' Ἀρκ. ἄνδρ. αὐτόμ. *Pf.* *Ibid.* ὀλίγοι τινὲς) Desunt duae voces *Brit.* *l.* 3. ἄγοντες *Med. Pass. Ask. Arch. Vind.* [*Pf.* nec aliud ex *Pa. b. c. d.* citatur.] Alii ἀγαγόντες. — Sic *F.* cum *Ald.* quod et tenuit *Gron.* et revocavit *Schaef.* *l.* 4. τὴν βασιλῆος) τῷ βασιλεῖ *Brit.* — Sic et *Pb.* τῷ βασιλεῖ ἐς ὄψιν *Pd.* τὴν βασιλέως *F.* *l.* 4. τά ποιέοιεν) τί ποιέοιεν ora *Steph. Pass. Ask. Brit.* [*Pb.* τί ποιέειν male *F.*] In *Fragm. Paris.* ὅ τι. Sic quoque *Choricius* Or. in summum Duc. haec aemulans, c. 22. *l.* 5. εἰρωτέων *Arch. Vind.* [nescio an *Paris.*] εἰρωτῶν *Pass. Ask. Brit.* Antea ἐρωτῶν. — ἠρωτῶν *F.* *l.* 7. ἄγοιεν *Arch. Vind.* [unde ed. *Wess.* et seqq.] διάγοιεν *Ald.* et *Edd.* [nempe hoc cum *Steph.* tenuerat etiam *Gron.* deserens suum *Med.*] ἄγουσι *Med. Ask. Pass. Brit.* Fragm. *Paris.* — et *F.* et *Pb.* Nec hi male, licet mox sequatur θεωρέοιεν, nempe ex Herodoti more variandi verborum modos. Ex aliis *Paris.* nil notatum, quasi illi in ἄγειν consentiant. *Ibid.* θεωρέοιεν *Arch. Vind.* [nescio an *Paris.*]

Ceteri θεωρεῦν. — Sic *F. Pf.* *l.* 7 *seq.* γυμνικὸν καὶ ἱππικὸν) ἱππικόν τε καὶ γυμνικὸν *Pf.* commode. *l.* 8. ὁ δὲ ἐπείρετο) οἱ δ' ἐπήροντο Fragm. *Paris.* male. — ὁ δὲ ἐπήρετο *F.* *Ibid.* κείμενον *Med. Ash. Pass. Arch. Vind. Brit.* [*F. Pf.* et alii *Paris.*] Prius προκείμενον. *l.* 9. περὶ ὅτευ) περὶ ὅτεω *Arch. Vind.* — Nempe περὶ ὅτεῳ hi debuerunt; quod probum, ex Homerico usu idem valens ac ὑπὲρ ὅτου. Vide Odyss. β'. 245. ρ'. 471 seq. σ'. 402. Qua notione etiam apud Nostrum VII. 57, 6. περὶ ἑωυτῷ τρίχων, loco vulgati ἑαυτοῦ, ex eodem ms. *Arch.* adscivisse *Schaefer* videtur. Conf. *Zeun.* ad *Viger.* IX. 7, 7. *l.* 10. διδόμενον) ἀδόμενον ed. *Borh.* ex *Valck.* coniect. praeter caussam. *l.* 11. Τριταντταίχμης *Arch.* et *Valla.* [unde ed. *Wess.* et seqq.] Reliqui Τιγράνης. Sic cum aliis *F. Pa. Pb. Pc. Pf.* Nescio an cum *Arch.* faciat *Pd.* *l.* 11. ὤφλει) ὦφλε *Ash.* — Sic et *F. Pa. Pc. Pf.* et ed. *Schaef.* et seqq. Mox βασιλέως *F.* *l.* 12. πυνθανόμενος) πυθόμενος *Arch. Vind. Paris. B. Brit. Ald.* [*Pf.* In nullo aliorum *Paris.* hoc citant nostra excerpta.] In *Med. Ash. Pass.* [*F.*] est πυνθανόμενος, non magnâ differentiâ. *Ibid.* τὸ ἄεθλον ἐὸν) τὸν ἄεθλον ἐόντα *Arch.* *l.* 13. σιγῶν) σιγᾶν *Brit.* — et *Pb. Pd.* *l.* 14. ἐς πάντας *Med. Pass. Ash. Arch. Vind.* [puto et *Paris.* εἰς πάντας *F.*] Antea πρὸς πάντας. *Ibid.* τάδε) τόδε *Arch. Vind.* *l.* 15. μαχησομένους) μαχεσ. *Ash.* uti frequenter. Vide I. 103. et VII. 103. etc. — μαχεσ. recepit *Schaef.* Nobis vulgatum placuit, quod tenent *F.* et *Paris.* cum aliis. Vide supra ad VII. 102, 17. et 103, 3. *l.* 16. περὶ ἀρετῆς) Abest h. l. περὶ *Arch.* et *Choricio.* *l.* 17. εἴρετο) ἤρετο *F.* male.

CAP. XXVII. Lin. 1. ἐπεί τε τό) ἐπεὶ τάχιστα τὸ *Arch. Vind.* *l.* 3. ἐνέχοντες iidem *Arch. Vind.* [nescio an et *Pa.*] Olim ἔχοντες. — Sic cum aliis *F. Pc. Pb. Pd.* *l.* 6. αὐτέων) αὐτῶν *F.* et sic paulo inferius. *l.* 7. στρατηλασίης) στρατιῆς *Pb.* *Ibid.* βασιλέως *F.* *l.* 8. ὑπὸ τῶν) περὶ τῶν *F.* *l.* 8 *seq.* ἐπεί τε γὰρ *Arch. Vind. Pass. Brit.* [*F. Paris.*] Prius καὶ ἐπεί τε γάρ, abundantius iusto. — Sic et *Gron.* nihil ex *Med.* monens. *l.* 9. Παρνησσὸν) Παρνησὸν *Pass.* [et *F.*] Exscripsit haec *Eustath.* in Iliad. γ'. p. 945, 40. — p. 921, 25. ed. Bas.

l. 14. λευκανθίζοντα) λευκαθίζ. *Arch.* — et *F.* *l.* 15. αἵ τε φυλακαὶ) Abest τε *Pass.* *l.* 18. τετρακισχιλίων) τρισχιλίων *Arch. Vind. Valla.* *l.* 19. Φωκίας) Φωκέων *Pd.* male. *Ibid.* ἡμισείας) ἡμισ. ἀσπίδας *Arch.* — ἡμίσεας *F. Pb.* ἡμίσειας *Pd.* *l.* 20. τὰς δὲ) Olim τὰς δὲ λοιπὰς ἐς. Ignorant vero λοιπὰς *Arch. Vind. Med. Pass. Ask. Paris. A. B.* [*Paris.* omnes,] *Brit.* *l.* 22. περὶ τὸν τρίποδα) περὶ τοῦ τρίποδος *Arch.* *Ibid.* ἔμπροσθε scripsi cum *F.* Vulgo ἔμπροσθεν. *l.* 23. ἀνακέαται) ἀνακέεται *Arch. Vind.*

CAP. XXVIII. Lin. 1. ἐργάσαντο *Vind. Pass. Ask.* Alii εἰργάσ. — Sic *F.* cum Edd. ante *Gron.* Ex *Paris.* nil notatum. *l.* 3. αὐτῶν *F.* *l.* 5. κεινοὺς *Vind. Arch.* Ceteri κενεοὺς cum *Ald.* — Sic *F. Pa.* *Ibid.* ἐς αὐτὴν *Vind. Arch. Pass. Brit. Ask.* [*F. Paris.*] ora *Steph.* quod melius. Alii ἐς ταύτην. — Sic *Gron.* cum *Ald.* *l.* 8. ἐσβάλλοντας) ἐσβαλέοντας *Arch.* — Probum foret ἐσβαλλέοντας. *l.* 9. ἐσέπεσον) ἐνέπεσον *Arch.*

CAP. XXIX. Lin. 1. Τούτων *F.* *l.* 3. ἤδη τί *F.* *Ibid.* γνωσιμαχέετε) γλωσσημαχέετε *Pd.* *l.* 5. ἡμῖν) ὑμῖν *Arch.* — *Pb.* *l.* 6. αἰεί κοτε) εἴ κοτε *Arch.* *l.* 7. ἐστι) ἐστὶ *Arch.* *Ibid.* γῆς τε) Sic *Vind.* [inde ed. *Wess.*] Aberat τε particula. — Abest *F.* et *Pa.* Nescio an eam agnoscant alii *Paris.* *l.* 8. καὶ πρὸς ἠνδραποδίσθαι) Separat πρὸς a sequeute verbo cod. *Passion.* sicut supra lib. I. 156. Iunctim antea προσηνδρ. — Sic *F. Pa. b. d.* *Comma* post πρὸς interseruit *Wess.* et seqq. *Schaeferus* etiam acuto tono καὶ πρός, signavit. *Ibid.* ἡμέες *Vind. Arch.* Alii cum *Aldo* ἡμεῖς. — Sic *F.* *l.* 10. ὑποδεκόμεθα) ἐπιδεκ. *Arch.* omittens ἐπιόντα.

CAP. XXX. Lin. 1. ἐπαγγέλλοντο) ἐπηγγ. *F.* *l.* 3. συμβαλλεόμενος) συμβαλλόμενος *Arch. Vind.* — et *F.* *Ibid.* κατὰ) μετὰ *F.* prave. *l.* 4. τὸ Θεσσαλῶν) Sic *Pass.* et *Plut.* Malign. p. 868. B. — Sic et *F.* Adoptavitque *Schaef.* pro eo quod olim vulgabatur τῶν Θεσσ. *Ibid.* Ἑλλήνων) ἐκείνων *Pb.* *l.* 5. δοκέειν) δοκέει *Arch. Plut.* *l.* 7. χρήματα) χρήματά τε *Pass. Ask.* mox τε post παρέχειν negligentes. — Sic et *F.* et *Pa.* male.

CAP. XXXI. Lin. 1. Ἐπειδὴ δὲ) Ἐπεὶ δὲ δὴ *Arch. Vind.* Ἐπεὶ δὲ *Ask.* Quo non utor. Vide c. 69. — Vulgatum tenet *F.* cum aliis. *l.* 3. ἐγίνοντο) ἐγίνοντο *Arch.*

Vind. *l.* 5. ποδεών) ποδέων *F. Pb. Pd.* *l.* 7. Μηλίδος *Arch. Valla.* [nescio an *Pd.*] bene. Prius Μηλιάδος. — Sic *F. Pa. b. c.* *Ibid.* καὶ τῆς Φωκ.) Abest h. l. τῆς *F.* *l.* 8. Δρυοπὶς) Δρυοπίης *Arch. Vind. Valla.* *l.* 10. ἐσβαλόντες) Sic *F. Pa. b. c. d.* puto et alii mssti, cum *Aldo.* ἐσβάλλοντες *Edd.* inde a *Steph.*

CAP. XXXII. Lin. 2. ἐσέβαλον) ἐσέβαλλον *F.* *l.* 5. κορυφὴ) κεφαλὴ *Brit.* ex scholio. Haec habet *Pausan.* X. 32. p. 878. mutata tamen. — Νέωνα ex h. l. adnotarunt etiam *Steph. Byz. Harpocrat. Suid.* et *Phot.* *l.* 6. κειμένη ἐπ' ἑωυτῆς) Sic *Med. Arch. Pass. Vind. Ask.* [*F.* et *Paris.*] Ceteri κειμένη ὑπ' ἑωυτῆς. — Nempe sic edd. ante *Gronovium*, qui primus ἐπ' ἑωυτῆς edidit, commate non modo post κορυφὴ interserto, sed etiam post κειμένη, quo ἐπ' ἑωυτῆς ad δέξασθαι referretur. Quam scripturam tenens *Wess.* malle se tamen κειμένην ἐπ' αὐτῆς significavit, quod nuper *Borh.* amplexus est. Et in hanc quidem sententiam locum hunc expresserat *Valla*, sed refragantibus Graecis libris omnibus; nisi quod in cod. *F.* paulo inferius, ubi post Ἄμφισσαν πόλιν, tria verba κειμένη ἐπ' ἑωυτῆς per librarii oscitantiam repetita leguntur, ad κειμένη superne adiecta ν litera κειμένην efficit: sed eadem tria verba ab eodem librario punctis notata sunt, ut temere huc invecta; et κειμένην ille ibi scripserat aberrante oculo ad id quod paucis interiectis sequitur, ubi ille pro οἰκεομένην in suo exemplari κειμένην repererat. Caeterum in msstis (in nostro certe *F.*) nec post κορυφή, nec post κειμένη, comma intersertum comparet. *l.* 7. ἀνηνείκαντο) *Eustath.* in Odyss. p. 1604, 4. — p. 319, 20 seq. ed. Bas. *l.* 8. αὐτῶν *F.* constans sibi. *l.* 9. Ἄμφισσαν) Ἄμφισαν *Pass.* — et *F.* *Ib.* Κρισαίου) Κρισσαίου *Pass. Arch. Valla*, crebra variatione. Conf. *Wasse* ad *Thucyd.* II. 69. — Vulgatum tenet *F.* cum aliis; sed *idem* mox κειμένην, pro οἰκεομένην; ut paulo ante monui. *l.* 12. καὶ ἐς τὰ ἱρὰ) Loco quatuor harum vocum, unum κατέκαιον habet *Arch.* male. — πόλεις pro πόλις scribit *F.*

CAP. XXXIII. Lin. 2. παρὰ temere omisit *F.* *l.* 2. ἰδηίων) Sic *Pass.* non incommode ex dialecti ritu. — Recepi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo ἰδήων.

l. 4. Χαράδρην) Χαράδραν *Med. Ash. Pass. Paris. A.* [et sic ed. *Wess.* cum *Gron.* nec aliud ex reliquis *Paris.* citatur.] Alii Χαράδρην, Ionum more. — Sic *Ald.* et alii edd. ante *Gron.* revocavique hoc cum *Schaef.* Χαράδρη ed. *Borh.* operarum puto errore. Χαράνδραν *F.* Χαράδρα scribitur huius oppidi nomen apud *Pausan.* sed Χάραδρα apud *Steph. Byz.* *Ibid.* Τιθρώνιον) Τιθρόνιον *Arch.* Τιθρώνιον *Pausan.* X. 3. et *Steph. Byz.* Θρόνιον *Eustath.* in Hom. p. 638, 58. — p. 497, 27. ed. Bas. *l.* 5. Νέωνα) Vide supra ad c. 32, 5. *l.* 8 *seq.* ἦν δὲ καὶ) Sic *Arch. Pass. Ash.* — et *F. Pa.* quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* ἦν δέ τι καὶ ed. *Wess.* cum *Ald.* et al. *l.* 9. νῦν ἐστι) νῦν ἔτι *Ash.* — et *F. Pa. Pb.* νῦν ἐστὶ ed. *Schaef.* et *Borh.* *l.* 10. συλλήσαντες) συλλήσ. *Arch. Ald.* et deinceps. *l.* 11. τῶν Φωκ.) Abest τῶν *F.* *Ibid.* διέφθειραν) διέφθειρον *Arch. Vind.*

CAP. XXXIV. Lin. 3. αὐτῶν *F.* et paulo post iterum. *l.* 5. ἐπ' Ἀθήνας) ἐς Ἀθ. *Arch.* *l.* 6. ἐς γῆν τὴν Ὀρχ.) ἐς γῆν τῶν Ὀρχ. ed. *Wess.* et seqq. ubi adnotavit idem Wess. „Sic *Arch. Vind. Pass. Ash.* Olim τὴν, quae obvia varietas." — Scilicet commode *Ald.* et alii edd. ante *Wess.* dabant ἐς τὴν τῶν Ὀρχ. ubi *Steph.* pro τὴν in ora γῆν notavit. Et γῆν habet etiam noster ms. *F.* At ἐς γῆν τῶν Ὀρχ. non scripserit puto *Herodotus*, nec alius graecus auctor; sed aut ἐς τὴν τῶν, (sive, ἐς τὴν γῆν τῶν) aut ἐς γῆν τὴν Ὀρχ. ut habet noster *F.* atque hoc suspicor etiam in aliis libris, qui γῆν h. l. ponunt, iri repertum, si quis diligentius inspexerit. *l.* 9. τῇδε desideratur in *Arch.* *Ibid.* βουλόμ. δῆλον) δῆλον βουλ. *Pass. Brit. Ash.* — et *F.*

CAP. XXXV. Lin. 1. αὐτῶν *F.* qui mox ὡρμίατο. *l.* 3. ἐπικαμώριον explicat, male scribens, *Hesych.* in voce. — Nempe terminationem ιον facit ille: qualia quidem plura apud *Herodotum* verba occurrunt, quae in εω aliâs, non in ιω, desinunt. *l.* 5. Αἰολιδέων *Med. Pass. Ash. Arch.* [*F.* puto et *Pb. Pd.*] Αἰολίδων *Brit. Vind. Paris. B.* [*Pa. Pc.*] *Ald.* Λιλαιέων ex *Valck.* et *Wess.* coniecturâ recepit *Borh.* *Ibid.* ταύτῃ) ταύτην *Med. Pass. Ash.* — et *F.* Vulgatum cum aliis tenuit *Gron.* *l.* 8. ἠπίστατο) ἐπιστίατο *Arch. Vind.* [unde re-

cepit *Wess.* tenuitque *Borh.* praeter rationem, cum sit haec forma pluralis numeri.] Alii ἠπίσταντο. — Sic *F. Pa. Pc.* cum *Ald.* et aliis; quod revocavi. *Schaefer* collatâ utrâque scripturâ ἐπίσταντο edidit, commode; coll. V. 42, 3. Sed perinde et augmento uti et negligere illud licuerat Herodoto; conf. II. 53,3. III. 66, 9. VIII. 5, 15. *l.* 11. τὰ Κροίσου) Abest artic. *Arch.* quicum, si plures accederent, non dissentirem. — τοῦ Κρ. habet *Pd.* Reliqui omnes τὰ articulum agnoscunt, quo aegre equidem cariturus eram.

CAP. XXXVI. Lin. 1. Οἱ Δελφοὶ δὲ) Οἱ δὲ Δελφ. *Arch. Vind.* *l.* 2. ἀπίκατο *Med. Arch. Pass. Ask. Vind.* [*F.*] ἀπικέατο *Paris. A. B. Brit. Ald.* frequente variatione. — In nostris Excerptis nil ex *Paris.* notatum. Prius est plusquamperf. alterum vero imperf. aut secundus aoristus. *l.* 4. κατορύξουσι, εἴτε ἐκκομίσουσι) κατορύξωσι et ἐκκομίσωσι *Arch. Pass. Ask. Vind.* — et *F.* *l.* 5. κινέειν) κινεῖν *F.* *l.* 6. προκατῆσθαι) προκαταστῆσαι *Pd.* male. *l.* 7. αὐτῶν *F.* et sic mox iterum. *Ibid.* περιεφρόντιζον, tamquam unum verbum *idem F.* qui et mox ἀνηνείκατο, pro ἀνηνείκαντο, et Ἄμφισαν pro Ἄμφισσαν. *l.* 10 *seq.* ἐς τὸ Κωρύκ. *etc.*) Sumsit hinc *Eustath.* ad Odyss. p. 1604, 4. — p. 319, 20. ed. Bas.

CAP. XXXVII. Lin. 1. ἀγχοῦ τε ἔσαν) τε abest *Ask. Pass.* — et *F.* in quo ἦσαν. *l.* 4. ἔσωθεν imprudenter tentavit *H. Steph.* — nempe ἔξωθεν legendum coniiciens. *Ibid.* ἐξενηνειγμένα) ἐξενηνεγμ. *Pass. Ask.* — et *F.* *l.* 5. ἀνθρώπων) ἀνθρώπῳ *Arch. Vind.* *Ibid.* ἤιε) ἦε *F.* *l.* 7. Προνηίης) Sic *Vind.* et *Harpocrat.* in Πρόνοια, [ex hoc ipso loco. Et sic videtur esse in *Pb. Pd.*] Προναίης *Med. Pass. Ask.* [*F. Pa. Pc.*] Ceteri Προνοίης cum *Aldo* semper. — Apud *Suid.* et in *Photii* Lexico legitur quidem vulgo, Προνοίην hanc ab *Herodoto* nominari; manifesto vitio: scilicet ex *Harpocratione* mendose ista descripta et contracta sunt ab his Lexicographis. *l.* 9. γενομένου *Med. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] γεγενημένου *Arch. Vind. Brit. Ald.* — In *Pc.* post Ἀθηναίης plura hic praetermissa sunt usque eo ubi iterum Προν. Ἀθηναίης legitur. *Ibid.* θῶυμα) θῶμα *F.* Vulgo θώϋμα *edd.* ut alibi. *l.* 11. ἐπιγενόμενα) ἐπιγινόμενα *Pass.*

Ask. [*F.*] γινόμενα *Arch. Vind.* *l.* 12. θωυμάσαι) θωμάσαι *F.* qui mox ἦσαν constanter, non ἔσαν. *l.* 14. Προνηΐης) Προνοίης *Ald.* etc. — At Προνοιίης (sic) constanter ed. *Ald.* et aliae ante *Gron.* quod ex Προνηΐης corruptum: et hoc ubique restitui, sicut paulo ante a *Wess.* factum, qui hîc quidem et deinde Προναίης ex ed. *Gron.* tenuit, et sic ubique *F.* nec aliud ex *Paris.* citatur. *Ibid.* οὐρανοῦ) ἱροῦ *Arch.* *Ibid.* Προνηΐης) Προνοίης νηοῦ *Arch.* — Προναίης ed. *Wess.* et seqq. cum *Gron.* Προνηΐης vero ubique corrigi iussit *Borh.* in Var. Lect.

CAP. XXXVIII. Lin. 1. Συμμιγέντων) Συμμισγέντων *F.* *l.* 3. ἐνεπεπτώκεε) ἐπεπτώκεε *Arch.* ἐπεπεπτώκ. *Vind.* Tu vide IV. 203. et VII. 43. — Vulgatum tenet *F.* cum aliis. *l.* 4. πλῆθός τι) πλῆθός τε *Arch.* — Mox αὐτῶν *F.* *l.* 5. ἰθὺ) εὐθὺ *Med. Ask. Pass.* [*F.*] *Paris. A. B.* non bene. — Ex uno nostro *Pb.* hoc enotatum, qui aliâs *Wesselingio* est *Paris. C.* Vulgatum merito tenuit *Gronov.* *l.* 8. μέζονας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν, ἔχοντας ἕπεσθαι) ἔχοντας tenent veteres libri omnes; quod vocabulum quum ad superiora vulgo referretur, mendosa visa erat oratio. Itaque μέζονα ἢ κατὰ ἄνθρωπον φύσιν ἔχοντας corrigendum *Wess.* censuerat; ἐόντας vero, caeteris intactis, correxit ediditque *Schaef.* et post eum *Borh.* Equidem nil mutandum censui, solum *comma* post ἔχοντας delendum; ut non iuncta intelligerentur verba φύσιν ἔχοντας, sed ἔχοντας ἕπεσθαι.

CAP. XXXIX. Lin. 1. Τούτους δὲ τοὺς δύο *Arch. Brit. Ask. Pass. Vind.* ora *Steph.* [*F. Paris.*] Olim Τοὺς δύο δὲ τούτους. *l.* 2. εἶναι ἐπιχωρίους ἥρωας *Arch. Pass. Ask.* — et *F.* quos secutus sum. Vulgo ἐπιχ. ἥρ. εἶναι. *l.* 4. παρ' αὐτὴν) κατ' αὐτὴν *Ask.* et margo *Steph.* *l.* 7. σόοι) Sic *Ask.* In ceteris σῶοι. Conf. II. 181. V. 96. — ἦσαν σῶοι *F.* *l.* 8. ἐνέσκηψαν) ἐνεσκήψαντο *Arch.* — Mox Τούτων *F.*

CAP. XL. Lin. 2. κατίσχει) κατασχεῖν *Arch.* *l.* 3. τῶνδε δὲ εἵνεκα) τῶν δὲ ἕνεκα *Arch.* — Inde τῶν δὲ εἵνεκα ed. *Schaef.* τῶν δὲ εἵνεκεν *Borh.* qui constanter εἵνεκεν posuit, ubi εἵνεκα habent libri. At τῶνδε δὲ, cum ed. *Wess.* et superioribus, recte agnoscunt *mssti* praeter *Arch.* omnes. Mox αὐτῶν *F.* *l.* 4. ἵνα αὐτοὶ) Abest αὐτοὶ *Arch. Vind.*

— ἵν' αὐτοὶ scribit *F.* *l.* 7. ποιήσεσθαι) ποιήσασθαι *Pass. Ask.* — et *F.* nec hi male. *l.* 9. πανδημεὶ) πανδημὶ *Med.* — nec tamen *Gron.* *Ibid.* ἐν τῇ Βοιωτ.) Abesse nonnullis monuit *Steph.* in ora. — Absunt *Pc.* *l.* 11. τειχέοντας ἐς τὴν Πελοπόννησον, περὶ πλ.) Sic ed. *Wess.* cum superiorib. edd. et *msstis* tantum non *omnibus.* τειχέοντας, καὶ τὴν Πελοπ. *Arch.* τειχέοντας, τὴν Πελοπόν. ed. *Schaef.* absque καὶ vel ἐς. εἰς pro ἐς h. l. scribit *F.* et post Πελοπόννησον distinctionem non negligit. *l.* 13. τὰ δὲ ἄλλα) Sic *Arch. Ask.* satis bene. — Recepi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* τἄλλα δὲ ed. *Wess.* cum aliis. τὰ ἄλλα δὲ *F.* *Ibid.* ταῦτα πυνθανόμενοι, οὕτω δὴ) ταῦτα δὴ πυνθ. οὕτω προσεδ. *Arch. Vind. Paris. A.B. Brit.* [et sic ed. *Wess.* et seqq. cum *Ald.*] In *Med. Ask. Pass.* [et *F.*] illud δὴ post οὕτω ponitur. — Hos secutus sum. οὕτω δὴ habet etiam noster *Pb.* qui supra προπυνθανόμενοι, quod et ex *Brit.* laudavit *Wess.*

CAP. XLI. Lin. 3. σώζειν τὰ τέκνα) σῴζειν *F.* Tum *idem* cum *Pa.* omittit articulum. *l.* 6. ἔσπευσαν δὲ) Sic *F. Pc.* quos secutus sum: reperieturque hoc forsan et in aliis. Vulgo ἔσπ. δή. *l.* 6 *seq.* τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρ. Sic *Med. Pass. Arch. Ask. Valla.* [et *F. Pa. b. c. d.* nisi quod in *Pb.* et *Pd.* abest τε.] In *Ald.* et al. χρηστ. τε πειθόμενοι καὶ βουλ. ὑπηρ. — Nempe πειθόμ. ex scholio. *l.* 7. καὶ τοῦδε *Med. Pass. Ask. Arch. Vind.* [*F. Par.*] Olim καὶ τούτου. — καὶ τοῦ εἵνεκα temere ed. *Schaef.* quem secutus est quidem *Schulz.* nec vero *Borh.* *l.* 8. λέγουσι οἱ 'Αθηναῖοι) Abest artic. *Arch. Pass. Ask.* — et *F. Pa.* λέγουσιν 'Αθ. scribit *F.* *Ibid.* ὄφιν) σφιν *Arch.* prave. *l.* 9. ἐνδιαιτέεσθαι *Arch.* et *Vind.* — unde recepi cum *Schaef.* et *Borh.* ἐνδιαιτᾶσθαι ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 9 *seq.* καὶ δὴ καὶ ὡς) Sic *Vind.* — unde recepi cum *Schaef.* et *Borh.* Posterius καὶ omittunt alii. *l.* 10. ἐπιτελέουσι *Med. Pass. Ask. Vind. Arch.* [*F.* puto et *Pa. b. d.*] Antea τελέουσι. — Sic *Pc.* *l.* 14. προθυμότερον *Arch. Vind. Brit. Valla, Paris. A. B.* [nostri *Pa. Pc.* nescio an et *Pd.*] sed πότερον [immo πρότερον] *Med. Ask. Pass.* — *F. Pb.* Amplexus hoc est *Gron.* vertens, *eo prius*, me non probante. Ferri potuisset ἢ καὶ πρότερον. *l.* 15. ἀπολελοιποίης *Med.* — nec tamen ed. *Gron.* *l.* 16. ἔπλωον) ἔπλεον *F.*

CAP. XLII. Lin. 2. νέας) νῆας *Arch. Vind.* et saepius deinde. [Vulgatum tuetur *F.* cum aliis.] Mox συνέρεε *Arch.* *l.* 4. τὸν Τροιζ.) τῶν Τρ. *Brit.* Adi *Casaub.* ad *Strab.* VIII. p. 574. — ad p. 373. ed. Cas. *l.* 5. προείρητο) εἴρητο *Arch. Vind.* — προήρητο *F.* sed olim ibidem videtur προείρητο fuisse. *l.* 7. ὡυτὸς) αὐτὸς *Ask.* — Vulgatum recte tenet *F.* qui mox ὅπερ, pro ὅσπερ. *l.* 8. ὁ Εὐρυκλ.) Abest artic. *Arch.* — et *F.* *l.* 9. γένεός γε) Sic *Vind.* [unde recepi cum *Schaef.* et *Borh.*] γένεός τε *Arch.* An οὐ μέντοι γε voluerunt? — Abest particula ed. *Wess.* et aliis *edd.* et *mss.* *l.* 10. πλωούσας) πλεούσας *F.*

CAP. XLIII. Lin. 2. νῆας) νέας constanter *F.* quod teneri hoc cap. potuerat, sicut cap. praeced. Sed perinde est: et variare istas formas potuit *Herodotus.* conf. ad. c. 46, 3. *l.* 3 *seq.* Κορίνθιοι et quinque seqq. verba desunt *Pc.* *l.* 3. τὸ καὶ) ὃ καὶ *F. Pa.* *l.* 4. παρείχοντο) παρέσχοντο *Arch. Vind.* Non differt, moris tamen Herodotei est. Wess. — Videtur *non est* scribere voluisse. *l.* 6. Μακεδνὸν *Med. Pass. Ask. Brit.* [*F. Paris.*] Μακεδονικὸν prave alii. *l.* 8. ὕστατα) ὕστατοι *Arch.*

CAP. XLIV. Lin. 1. Οἱ δὲ ἐκ τῆς ἔξω ἠπείρου.) Sic ed. *Wess.* et praecedd. nisi quod ante *Wess.* non punctum superius, sed nudum comma post ἠπείρου posuere. In ms. *F.* nulla post ἠπείρου distinctio. Eadem verba ad superius caput retulit *Schaefer*, orationem hoc modo distinguens: οὗτοι μέν νυν Πελοποννησίων ἐστρατεύοντο· οἱ δὲ ἐκ τῆς ἔξω ἠπείρου. (c. 44.) Ἀθηναῖοι μὲν etc. Quae mihi distinctio satis commoda videretur, si οἵδε δὲ scriberes: ac prope absum, ut sic corrigendum censeam. Sic opponuntur frequenter apud Nostrum οὗτοι et οἵδε, ut οὗτοι intelligantur ii de quibus modo dictum est, οἵδε vero iam nunc commemorandi. *l.* 3. ἐν Σαλαμῖνι γὰρ) Requirebam δὲ: sed in γὰρ recte consentiunt libri; quae nimirum particula rationem reddit cur dicat μοῦνοι: nam μοῦνοι hic non ad παρεχόμενοι refertur, sed intelligendum Ἀθηναῖοι (ἐν Σαλαμῖνι) ἐστρατεύοντο μοῦνοι, *soli pugnabant*, scil. non Plataeenses secum suis in navibus habentes. conf. supra c. 1.

Itaque inter ἑκατὸν et μοῦνοι *comma* interserui. *l.* 4. τοιόνδε πρῆγμα) Sic *Med. Pass. Ash. Paris. A.* [noster *Pc.* et *F.* puto et *Pb. Pd.*] τοιόνδε τι πρῆγμα reliqui. — Sic ed. *Schaef.* et *Borh.* cum *Pa. Ald.* et aliis. Mihi commodius abesse h. l. illa vocula videbatur. *l.* 7. πειραίην) Πτερίην *Arch.* [et *Pd.*] Πιερίην *Vind.* et *Valla. Ibid.* ἐκκομιδὴν) κομιδὴν *Arch.* *l.* 9 *seqq.* Ἀθηναῖοι δὲ, ἐπὶ μὲν *etc.* Descripsit *Eustath.* ad *Perieg.* vs. 423. *l.* 10. τὴν νῦν Ἑλλ.) Abest νῦν *Pb.* *l.* 11. οὔνομαζ. bene *Vind. Arch.* Antea ὀνόμαζ. — Sic cum aliis *F.* qui et ἦσαν, non ἔσαν; et mox βασιλέως suo more. *l.* 12. ἐπεκλήθησαν *Arch. Vind. Brit. Ald.* satis commode. [quod revocavi cum *Schaef.* et *Borh.*] ἐκλήθησαν *Med. Arch. Pass.* — Sic ed. *Wess.* cum *Gron* consentientibus *F.* et *Paris.* *Ibid.* ἐκδεξ. δὲ) Sic omnes, excepta *ed. Wess.* in qua temere omissa δὲ particula. *l.* 13. Ἀθηναῖοι μετων.) Ἐρεχθεῖδαι Ἀθηναῖοι cum *Berkelio* legendum censuit *Wess.* probante *Larch.*

CAP. XLV. Lin. 1 *seq.* παρείχοντο τὸ καὶ) παρεῖχον τὸ καὶ *Pass. Ash. Arch.* — et *F. Pb.* Qua scriptura puto nisus *Schaef.* παρείχοντο καὶ edidit, eumque secutus *Schulz.* praeter rationem, ut mihi videtur. Verbum istud utique in medio genere constanter in hac tota narratione usurpatur; at simul τὸ (i. q. ὃ valens) necessario requiritur, quod suo more *F.* sic τὸ' geminato accentu scribit. Conf. c. 43, 3. 46, 16. V. 97, 6. etc. *l.* 3. ἔχοντες) παρέχοντες solus *Pd.* male. *Ibid.* ἐπεβώθησαν *Arch. Vind.* [inde *ed. Wess.* et seqq.] de quo supra c. 1. Ceteri ἐπεβοήθησαν. — Sic *F.* et *Pa.* Ex aliis *Paris.* nil notum: sic vero rursus *F.* cap. 47. *l.* 4. οὗτοι abest *Pass.*

CAP. XLVI. Lin. 1 *seq.* Αἰγινῆται τριήκοντα παρείχοντο) Sic libri omnes, excepto *F.* in quo praetermissus numerus. Sed ex *Valck.* coniect. δύο καὶ τεσσεράκοντα edidit *Borh.* *l.* 3. νέες) Sic h. l. edd. omnes, qui quidem rursus *l.* 16. νῆας scribunt, inconstanter. Vide ad c. 43, 2. Constanter νέες et νέας *F.* item ἦσαν, non ἔσαν. *l.* 4. πλεούσῃσι *Arch. Vind.* [inde *ed. Wess.* nescio an cum *Pb. c. d.*] Alii πλεούσῃσι. — Sic *F. Pa.* *l.* 5 *seq.* Αἰγινῆται δὲ εἰσι *etc. Eust.* ad *Dionys.* vs. 511. *l.* 9. Κεῖοι) Sic *Pass.* vere. [Sic vero et *F.* nec aliud ex *Pa. c. d.* adfertur.]

Κῖοι prius. — Sic *Pb.* cum aliis. *Ibid.* ἐὸν deſit *Arch.* *l.* 10. Ἀθηνέων) Ἀθηναίων *Arch.* cum reliquis, etiam inferius. — Ἀθηνέων ex sua et *Valck.* coniect. edidit *Wess.* Ἀθηναίων et hîc et *l.* 15. cum aliis tenent *F.* et *Pc.* nescio an consentientibus aliis *Paris.* ex quibus nil notatum. Conf. ad c. 48, 5. *Ibid.* τέσσερας) τρεῖς citat *Plut.* Malign. p. 869. A. — τέσσαρας *F.* *l.* 12. ὦλλοι *Vind.* [quem secutus sum cum *Wess.*] ὦλλοι *Arch.* Confer adscripta lib. II. cap. 14. Ceteri οἱ ἄλλοι. — Sic *F. Pa.* Ex aliis *Paris.* nil notatum. ὦλλοι absque *iota* subscripto ed. *Schaef.* et *Borh.* *Ibid.* ἀλογήσαντες) ἀλογίσ. *Pd.* *l.* 13. σπεύσαντος) πλεύσαντος *Arch.* *l.* 16. τὰς καὶ ἐπ' Ἀρτ.) Sic *Arch. Vind.* [inde *ed. Wess.* et seqq.] τάς περ καὶ *Brit.* Vulgo τάς περ ἐπ' Ἀρτ. — Sic *F. Pa. Pb. Pc.* *l.* 17. Κύθνιοι) Κύνθιοι omnes. — Correxit *Wess.* consentiente *Plutarch.* Κύνθιοι *F.* cum al. Κίνθιοι *Pb. Pd.* *l.* 19. ἔδοσαν) ἔδωσαν *Pass.*

CAP. XLVII. Lin. 3. γάρ εἰσι ὁμουρέοντες) Sic *F.* et *Pc.* quos secutus sum. Alii omnes, quod sciam, γάρ εἰσι οἱ ὁμουρ. *l.* 4. οἳ ἐξ ἐσχ.) οἳ deſit *Arch.* — Mox in ἐσχατίων consentit *F.* cum aliis. Tum vero *idem* scribit τούτων, et ἦσαν. *l.* 6. οἳ ἐβώθησαν) Sic *Vind.* optime. [unde *ed. Wess.*] οἳ ἐβοήθησαν *Med. Pass. Ask. Arch.* [*F.*] οἱ βοηθήσαντες olim. — Ex *Paris.* nil enotatum. *l.* 7. νηὶ μιῇ) μιῇ νηὶ *F.* *Ibid.* πυθιονίκης, Φάϋλλος) πυθιόνικος Φάϋλος *Arch. Valla.*

CAP. XLVIII. Lin. 1. μέν νυν) Abest νυν *Arch. Vind.* *l.* 2. παρεχόμενοι) παρέχοντες *Arch. Vind.* — Vulgatum tuentur alii omnes. cf. c. 45, 1. *l.* 4. γένος ἐόντες) γεγονότες ora *Steph. Pass. Ask.* — *F. Pb.* *l.* 4 *seq.* Σίφνιοι δὲ *etc.*) Habet hinc *Eustath.* ad Perieg. vs. 525. ubi ἀπ' Ἀθηνῶν bene. Antea Ἀθηναίων. — Sic *F. Pc.* Ἀθηνέων *ed. Wess.* et seqq. consentientibus puto *Pa. b. d.* Conf. ad c. 46, 10. *l.* 6. πάρεξ) Sic recte edd. ante et post *Wess.* cum *F. Pa. b. c.* παρὲξ *ed. Wess.* *l.* 7. τριηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.) ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα καὶ τριηκόσιαι *Arch. Vind. Valla.* — Hactenus hi certe bene, quod minores numeros ante maiores ponant.

CAP. XLIX. Lin. 4. ποιέεσθαι) ποιήσασθαι *Arch. Vind.* — nec hi incommode. *Ibid.* χωρέων) Olim χωρίων, χω-

ρῶν *Arch. Vind.* Et in marg. *Steph.* χωρέων, quod ob sequentia malui. — Habet autem χωρέων etiam *F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur. *l.* 5. ἀφεῖτο) ἀφεῖται *Ald.* — et *Pa. Pb.* Reliqui ἀφεῖτο, quemadmodum tacite correxerat *Steph.* *l.* 6. λοιπέων πέρι) Abest πέρι *Arch.* — Prave λυπέων πέρι *F.* *l.* 7. πλώσαντας) πλώσαντες *Pb.* Vulgatum tuetur *F.* *l.* 8. ἐπιλέγοντες) Nude λέγοντες *Pc.* *l.* 9. τόνδε) τοῦτον *Arch. Vind.* *Ibid.* ἢν νικηθέωσι *Ald. Vind. Arch. Brit. Paris. B.* [recte: et sic, ni fallor, etiam reliqui *Paris.*] εἰ νικηθ. *Med. Pass. Ask.* — et *F.* *l.* 10. μὲν ἐόντες) μενέοντες iunctim *Arch.* — Separant reliqui, quod sciam, omnes. *l.* 11. οὐδεμίη) οὐδεμία *F.* constanter. *Ibid.* ἐπιφανήσεται) φανήσεται *Arch. Vind.*

CAP. L. Lin. 2. ἐλήλυθε) Nil mutant libri: sed ἐπήλυθε legendum suspicatus est *Matthiae,* Gramm. Graec. pag. 706. ut sit aoristus, non praet. perf. ἐληλύθεε corrigit *Werfer,* Act. Philol. Monac. T. I. pag. 240. plusquamperf. notione aoristi. *l.* 5. αὐτέων) ἐκ τῶν *Arch.* male. — αὐτῶν *F.* *l.* 8. ἐδηίου) Sic *Pass.* ex vero. — Et sic scripsi cum *Schaef.* et *Borh.* Vulgo ἐδῄου. *Ibid.* Θέσπειαν) Θέσπιαν *Arch. Vind.*

CAP. LI. Lin. 4. μήνεσι *Vind.* notabili scripturâ. — Adoptavi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* sicut IV. 43, 18. pro vulgato μησί. *l.* 10. ἀσθενίης) ἀσθενείης *Arch. Ald.* — et *F.* nescio an alii. ἀσθενίης primus tacite edidit *Steph.* in ed. 2. et inde alii. Ex *Paris.* nil adnotatum. *l.* 11. πρὸς δὲ αὐτοὶ) πρὸς δὲ καὶ αὐτοὶ *Arch. Vind.* *l.* 12. τὸ ἡ Πυθίη) τῷ ἡ Πυθ. ed. *Borh.* ex *Valck.* conicet. praeter idoneam caussam. *l.* 13. αὐτὸ δὴ) Sic *Ask. Vind. Brit.* — et *F. Pb. Pc.* quos secutus sum. Alii vulgo καὶ αὐτὸ δή. *l.* 14. νῆας) νέας *F.*

CAP. LII. Lin. 3. ἐπολιόρκεον) ἐπολιορκέοντο *Vind.* *l.* 4. στυπεῖον) στυππεῖον *Pass.* στυππίον *Arch. Vind.* quorum prius in *Diodoro* et *Polluce*, posterius in *Demosthene* atque aliis. Retineo vetus. — Vulgatum cum aliis tuetur *F.* nec aliud ex *Par.* adfertur. *l.* 6. ἔσχατον κακοῦ) Sic *Arch. Vind. Ask.* quomodo lib. I. c. 22. — Et sic *ed. Wess.* cum *F.* et *Paris.* Antea ἔσχατον τοῦ κακοῦ. *l.* 7. φράγματος) Sic iidem *Arch. Vind. Ask.* — et *F. Pa.* quos secutus sum cum *Schaef.*

et *Borh.* φρήγματος h. l. *ed. Wess.* cum *Ald.* et aliis, qui quidem paulo ante in φράγμα consentiunt. *l.* 9. ἀντεμηχανῶντο scribit *F.* *l.* 10. ὁλοιτρόχους *etc.*) Habet *Suid.* in voce, et *Eustath.* ad *Homer.* p. 925, 5. [p. 893, 6. et seqq. ed. Bas.] Scholion *Pass.* στρογγύλος, τροχοειδὴς λίθος. Conf. lib. V. 92. (2.) ubi ὀλοίτροχον pinxerunt. — Scilicet h. l. ὀλοιτρ. *ed. Wess.* et praecedd. Equidem cum *Schaef.* et *Borh.* lenem praetuli spiritum, quem praefert noster cod. *F.*

CAP. LIII. Lin. 3. ἐν τῇ ἠπ.) ἐπὶ τῇ ἠπ. *Arch. Vind.* *l.* 4 *seq.* ἔμπροσθε et mox ὄπισθε *Pass. Ask.* [et *F.* quos secutus sum. Vulgo alii ἔμπροσθεν et ὄπισθεν.] Porro πρὸ ante τῆς ἀκροπ. abest *Arch. Vind.* Et loco πυλέων, prave πολεμίων *Brit.* — et *Pb.* *l.* 6. οὔτε τις *Vind. Pass. Ask.* ora *Steph.* et *Valla.* [item *F.* et *Paris.*] quod ob sequentia opportunius. Olim οὔ κοτέ τις. *l.* 8. Ἀγλαύρου) Ἀγραύλου *Pb. Pd.* *Ibid.* καίτοι περ) καί περ *Arch. Vind.* καίτοι γε *Ask.* — Vulgatum tenet *F.* cum aliis. *l.* 10. ἐπὶ τὴν) ἐς τὴν *Arch.* *l.* 11. κατὰ τοῦ τείχεος) ἀπὸ τ. τ. *F.* *l.* 14. ἱκέτας) οἰκέτας *Arch. Ald.* — Tacite verum restituit *H. Steph.* quod tuentur *F.* et *Paris.* cum aliis. *l.* 15. κατέστρωντο explicat *Pollux* IX. 163. *Ibid.* συνήσαντες) συλλής. *Arch.* more consueto. *l.* 16. πᾶσαν praetereunt *Arch. Vind. Brit.*

CAP. LIV. Lin. 2. ἀγγελέοντα) Sic *Arch.* [et *F.* puto et *Paris.*] melius quam ἀγγελλέοντα. — quod ante *Wess.* editum erat. *l.* 3. εὐπρηξίην) Perperam εὐταξίην *F.* *l.* 8. ἐμπρήσαντι) ἐμπρήσαντα *Pass. Ask.* — *F. Pb.*

CAP. LV. Lin. 2. τούτων *F.* sui moris tenax. *l.* 3. Ἐρεχθῆος) Ἐρεχθέος *Pass. Ask. Arch. Vind.* — et *F.* *l.* 4. παρὰ Ἀθηναίων) ὑπὸ Ἀθηναίων *Arch. Vind.* — παρ' Ἀθηναίων vulgo edd. παρὰ Ἀθ. exserte scripsi cum *F.* Mira vero praepositionis παρὰ constructio; qua fortasse offensi nonnulli ὑπὸ scripserunt, quod tamen haud multo commodius. παρὰ Ἀθηναίοις requisiveram: sed nil mutandum censeo, παρὰ Ἀθηναίων ad μαρτύρια referens, non ad λόγος, ut vulgo cum *Valla* faciunt, intelligentes *apud Athenienses praedicabatur.* *l.* 8. Ἀθηναίων οἱ *Arch. Pass.* haud male. — Sic vero et *F. Pa. Pc.* Nec caussa suberat cur hoc non reciperemus. Ἀθηναῖοι

οἱ tenuerat *Wess.* cum aliis. Mox βασιλέως *F.* suo more. *l.* 11. μέν νυν) μὲν ὦν *Arch. Vind.*

CAP. LVI. Lin. 1. ἐξαγγέλθη) Sic *Arch. Vind.* sine augmento. — Recepi cum *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo ἐξηγγέλθη. *l.* 2. τὰ περὶ) Deſit τὰ *Arch. Vind.* — et *F.* *l.* 3. ὥστε *Arch. Vind.* — Et hoc adoptavi cum *Schaef.* et *Borh.* Vulgo alii ὡς ἔνιοι. *l.* 5. νῆας) νέας *Arch. Ask.* — et *F.* Et sic mox iterum: et paulo post νέα. *l.* 6. αὐτῶν *F.*

CAP. LVII. Lin. 1 *seqq.* Ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστ. *etc.*) Excerpsit *Plutarch.* Malign. p. 869. D. *l.* 2. νῆα) νέα *F.* et sic dein constanter *idem* νέα, νέας, νεὸς etc. *Idem* mox ἤρετο suo more, pro εἴρετο. *l.* 6. Οὔτοι ἄρα *Arch. Vind. Valla.* Οὔτ' ἄρα antea. Οὐκ ἄρα *Plutarch.* qui mox dein οὐδὲ περὶ μιῆς. *l.* 8. πόλις *Ask.* [et *F.*] recte. πόλιας ceteri. *l.* 10. ὥστε οὐ μὴ) Sic *Pass.* — et *F. Pb.* quos secutus sum. Vulgo ὥστε μὴ οὐ. *Ibid.* διασκεδασθῆναι) σκεδασθ. *Vind. Arch.* *l.* 13. μεταβουλεύσασθαι) μεταβαλέσθαι *Arch. Vind.* In *Plutarch.* vulgatum.

CAP. LVIII. Lin. 1. Κάρτα δὴ) Καρτὰ δὲ *Ask.* [et *F.*] τε *Arch.* Particulam omittit *Vind.* *l.* 4. θέλειν) ἐθέλειν *Pass.* — et *F. Pb.* Perperam quidem *Pb.* ἐθέλει ὁκοῖόν τι. *l.* 5. ἐσβάντα) ἐμβάντα *Arch.* *Ibid.* θέλει) θέλοι *Arch. Vind.* *Ead. l.* ὁ Θεμιστ.) Abest ὁ *Arch.* et *Plut.* cuius loco δὲ *Plut.* satis bene. *l.* 6. παριζόμενος *Arch. Vind.* [quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.*] sicut VII. 18. non *Plutarch.* — qui παρεζόμ. cum ed. *Ald. Wess. F.* et aliis. *Ibid.* πάντα non habet *Plut.* *l.* 9. ἐκβῆναι) Adiiciebant vulgo τὸν Εὐρυβιάδεα, quae verba ignorant *Med. Pass. Ask. Paris. A. B.* — *Paris.* puto *omnes*, et *F.* Tenuerat haec tamen *Gron.* sed abiecit *Wess.*

CAP. LIX. Lin. 1. ἄρα abest *Arch. Vind.* *Ibid.* Εὐρυβιάδεα) Εὐρυβιάδην *F.* *l.* 5. ὁ Ὠκύτου) Omittunt ὁ, et mox Ὦ quoque, *Arch.* et *Vind.* *l.* 7. ἀπολυόμενος) ἀπολογούμενος *Brit.* quae glossa. Vide *Suid.* in Ἀπολυόμενος. *l.* 8. στεφανεῦνται *Arch. Vind.* optime. στεφανοῦνται vulgo. — Sic *F.* Ex *Paris.* nil notatum.

CAP. LX. Lin. 3. οὐκέτι οὐδὲν) Sic *Arch. Vind.* quod non damno. — Et equidem recepi cum *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo ἔτι οὐδέν. *l.* 5 *seq.* κόσμον οὐδένα κατηγο-

ρέειν) Vir doctus [*Reiskius*] οὐδενὸς κατηγ. non recordatus, κόσμον οὐδένα saepissime Scriptorem iunxisse. — Molestiam creaverat *comma* vulgo post συμμάχων positum; quo nunc deleto expedita est verborum constructio. *l.* 7. σῶσαι) σῷσαι *F.* *l.* 8. μένων abest *Arch. Vind. Ibid.* μηδὲ) ἦν δὲ *Ask.* — male. *l.* 9. τουτέων τοῖσι λέγουσι) τούτων et λέγουσιν *F.* λόγοισι corrigendum censuit Vir doctus, praeter necessitatem, et contra librorum consensum. *l.* 10. ἑκάτερον) ἑκάτερα *Pb. Pd.* Pro νῆας, est νέας in *F.* *l.* 11. συμβάλλων) συμβαλῶν *Arch.* *l.* 12. ἐς δ') Deletum ἐς voluerat *Reisk.* *l.* 13. ἐλάσσονας *Arch. Vind. Paris. B.* [*Paris.* puto *omnes*,] *Ald. Brit.* quibus obtempero. ἐλάσσονα *Med. Pass. Ask.* — et *F.* *l.* 15 *seq.* ναυτικῷ αὐτέων) ναυτικῷ στρατῷ αὐτέων *ed. Wess.* cum aliis. Delevi στρατῷ praeeuntibus mss. *F.* et *Pb.* αὐτῶν constanter *F.* *l.* 16. πεζὸς στρατὸς) Sic *Arch. Vind. Med. Pass. Ask.* [*F.* puto et *Paris.*] Deest στρατὸς reliquis. — Nempe deest editis ante *Gron.* *l.* 17. αὐτὸς) αὐτοὺς *Arch.* *l.* 19. ποιήσῃς *Arch. Vind. Paris. A. B.* [et alii *Paris.*] *Brit. Ask. Ald.* Ex *Medic.* et *Pass.* ποιῇς. — Sic et *F.* cum *Gron.* *l.* 20. συμβάλλοντες) συμβαλόντες *Arch.* *l.* 21. οἰκότα) ἐοικότα *F.* *Ibid.* πολλὸν) πολλῶν *Pb.* *l.* 23. αὖτις δὲ) Deest δὲ *Arch.* et *Vindob.* *l.* 24. ὑπέκκειται) νῦν ἔγκειται *iidem.* *l.* 26. περιέχεσθε *Medic. Pass. Ask.* [*F.* puto et *Pb. Pd.*] πέρι ἔχεσθαι *Arch.* et *Brit.* Alii cum *Ald.* περιέχεσθαι, et post μάλιστα adiiciunt χρεών. — περιέχεσθαι habent *Pa. Pc.* sed χρεών ignorant cum aliis. Ex *Vind.* hîc nil adnotavit *Wess.* *l.* 26. αὐτοῦ τε) αὐτός τε ora *Steph.* *l.* 27. προναυμαχήσεις) προναυμαχέεις *Pass.* — et *F. Pb.* nec male. *l.* 28. ἐπὶ τὴν Πελοπόνν.) Abest τὴν *F.* *l.* 29. δέ γε καὶ) Absunt γε et καὶ *Arch. Vind.* *l.* 30. ὑμῖν dedere *F.* et *Pa.* quos secutus sum. Sic etiam legendum coniectaverat *Iacobs* in Praef. ad Attica, p. xx. Vulgo alii ἡμῖν. *l.* 31. ἑκαστέρω) ἑκατέρω *Arch.* — et *F.* *l.* 36. μὴ δὲ οἰκότα) Sic *Pass. Arch. Ask.* — et *F. Pa. Pc.* quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo μὴ οἰκότα δέ. *l.* 37. προσχωρέειν) προχωρ. *Pb.* *l.* 38. ἀνθρωπηΐας γνώμας) ἀνθρωπίναις γνώμαις *Pd.*

CAP. LXI. Lin. 3. μὴ ἔστι) Sic Edd. omnes, cum

tono super verbo. μὴ ἔστι *F.* *Ibid.* Εὐρυβιάδεα *Arch. Vind.* Prius Εὐρυβιάδην contra morem. — Sic et *F.* nec vero hanc formam utique respuebat *Herodoti* stylus. Εὐρυβιάδη *Pf.* Ex aliis *Paris.* nil notatum. *Ibid.* ἐῶν) ἐῶν *Arch. Vind.* *l.* 4. ἄπολι) ἀπόλιδι *Arch.* Vide *Suidam* in Ἀδείμαντος. — ἄπολι antepenacute scribunt *edd.* omnes, male. ἀπόλι recte *Pb.* et *Pf.* cum sit ultima longa, ex geminato iota contracta. Sic etiam *F.* debuerat, in quo ἀπόλει. *l.* 6. προίφερε) προεφέρετο *Ask. Pass.* ora *Steph.* — Sic et *F.* et *Pf.* Nec hi male fortasse. *l.* 7. αἱ Ἀθῆναι) Abest artic. *Arch.* *Ibid.* ὁ Θεμιστ.) Articulum negligit *Pf.* *l.* 8. κακά) καλὰ perperam *Arch.* *l.* 9. μέζων) μέζω *Arch. Vind.* *l.* 10. κείνοισι) ἐκείνοισι *iidem.* — Et *F.* et *Pf.* qui ambo mox νέες, non νῆες: rursusque sic *F.* cap. seq. *l.* 11. ἀποκρούσεσθαι) Sic *Arch. Vind. Pass.* [nescio an et *Pa. b. c. d.*] quod verius. Antea ἀποκρούεσθαι. — Sic *F.* et *Pf.* cum aliis.

CAP. LXII. Lin. 1 *seq.* Σημαίνων δὲ ταῦτα, τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς Εὐρυβ.) Vulgo sic distinguunt, Σημαίνων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ, διέβαινε ἐς Εὐρ. Mihi iungenda visa erant ista, τῷ λόγῳ διέβαινε. In *F.* nulla hic distinctio: de aliis *mss.* non habeo compertum; nisi quod verba τῷ λόγῳ desint *Pf.* qui mox cum *F.* scribit Εὐρυβιάδην. *l.* 2 *seq.* Σὺ εἰ μενέεις) Σὺ εἰ μὲν μενέεις malis cum *Werf.* Act. Phil. Monac. T. I. p. 242. sed μὲν ignorant libri. *l.* 4. ἀνατρέψεις) ἀναστρέψεις *Brit.* prave. *l.* 6. ποιήσεις) ποιήσης *Pass. Arch.* — Sic et *F.* qui quidem saepius η pro ει ponit. *l.* 9. αὐτὴν *Arch. Vind. Pass. Med. Ask.* [*F.*] Olim αὐτέων. — αὐτῶν *Pc.* Alii *Paris.* αὐτὴν tenere videntur. *Ibid.* δέειν) δέον *Ald.* — Tacite correxit *H. Steph.* consentientibus *msstis.* *l.* 10. τοιῶνδε) Sic *Med.* cum *Arch. Vind. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] τοιουτέων *Ald.* — τοιούτων *Steph.* et al. ante *Gron.* *Ibid.* μεμνήσεσθε) μέμνησθε *Pass.* ora *Steph.* — et *F.*

CAP. LXIII. Lin. 1. Θεμιστοκλῆος) Θεμιστοκλέος scribit *F.* nec hoc pravum, nempe ex Θεμιστοκλέεος decurtatum. Supra vero (c. 61, 1.) in Θεμιστοκλέους consentiunt edd. et mssti omnes. Quarum formarum nulla est, qua non uti licuerit Herodoto. *l.* 4. ἀνάγῃ *Arch. Vind.* [unde recepit *Wess.*] Antea ἀγάγῃ. — Sic *F.*

cum aliis. Ex *Paris.* tamen nil enotatum. Mox νέας *F.*

CAP. LXIV. Lin. 1. Οὕτω) Οὗτοι *Arch. Vind. l.* 3. ἐγίνετο) ἐγένετο *Pb. l.* 4. σεισμὸς ἐγένετο) σεισμ. ἐγίνετο *Pass. l.* 8. μὲν ἐκ) Abest μὲν *Arch. Vind. Ibid.* Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα) Αἴαντα τὸν Τελαμῶνος *Arch.* et *Valla. l.* 10. νῆα) νέα *F.* νέας *Pc. Ibid.* ἀπίστειλλον *Med. Pass. Ash. Arch. Vind.* Vulgo ἀπίστειλαν, et sic Schol. *Hermogenis* p. 407. qui et sequentia excerpsit p. 390. — Utramque scripturam habet *F.* ab eadem manu. Ex *Paris.* nulla notata varietas.

CAP. LXV. Lin. 1. Δικαῖος) Δίκαιος *F.* et sic iterum in fine cap. *idem* cum *Pb.* minus recte. *l.* 3. ἐκείρετο explicat *Eustath.* ad Poët. p. 364, 25. — Iliad. β'. p. 475 extr. et seq. *l.* 4. τοῦ Ξέρξεω) Abest τοῦ *F. l.* 5. τυχεῖν τότε) Desunt duo verba *Arch. l.* 6. ἰδεῖν δὲ *etc.*) Sic *Arch. Vind. Med. Ash. Pass. Brit.* [*F. Paris.*] Aberat δέ. Haec ob oculos habuit Criticus ad *Aristoph.* Nub. vs. 301. *l.* 7. μάλιστά κη *Arch. Vind. Brit. Paris. B.* [nostri *Pa. Pc. Pd.*] et *Ald.* μάλ. κου *Medic. Pass. Ash.* [*F. Pb.*] που Schol. *Hermog. l.* 8. τρισμυρίων) δισμυρίων ἢ καὶ τρισμυρίων *Pd. Ibid.* ἀποθωυμάζειν τέ σφεας) ἀποθωυμάζοντάς σφεας *Arch.* σφεας omittit *Pass.* et Schol. *Herm.* — ἀποθωμάζειν τί σφεας *F. Ead. l.* ὅτεων) ὀτέων *F.* Alii quod sciam omnes tonum in antepen. ponunt, ut in Odyss. κ'. 39. et sic frequenter ὅτεῳ apud *Nostrum*, in dat. sing. *l.* 11. τῶν ἐν Ἐλευσῖνι τὸν Δημ.) Sic *Brit.* et Schol. *Hermog.* quod utique non absurdum. — Nempe vulgo τῶν ἐν Ἐλ. γινομένων τὸν Δημ. et sic *ed. Wess.* cum aliis. γενομένων scribit *F.* sed verbum cum *Brit.* et Schol. *Hermog.* ignorant *Pc.* et *Pb.* Et equidem, quippe quod ex scholio irrepsisset, delendum censui. *l.* 12. τοῦτο) τοιοῦτον *Pass. Ash.* — Vulgatum tuetur *F. l.* 13. εἶπαι) εἰπεῖν *Pass. Ash.* — et *F. Ib.* μέγα τι σῖνος) Prave μέγα τί σινος *F.* qui mox βασιλέως. *l.* 16. ἀπὸ Ἐλευσ. plene *Arch. Vind.* — Sic et *Pb. Pd.* Et sic ed. *Schaef.* et *Borh.* Antea ἀπ' Ἐλευσ. *Ibid.* ἰὸν) Sic *Pass.* [unde *ed. Wess.* et seqq.] In reliquis ἐόν. — At ἰὸν habet etiam ms. *F.* Puto et *Pa. b. c.*; nam ἰὸν nonnisi ex *Pd.* notatum in nostris Excerptis. *l.* 17. συμμάχουσι *Arch. Vind. Pass. Ash.* [*F. Paris.*] Olim

ξυμμάχ. *l.* 18. αὐτῷ τε Βασιλεῖ) αὐτῷ τε τῷ Βασ. *Brit.* — αὐτῷ Βασιλεῖ *F.* *l.* 19. ἔσται abest *Brit.* *l.* 21. δὲ ὁρτὴν) δ' ἑορτὴν *F.* contra *Nostri* morem. Idem *F.* paulo ante, νέας, et ἀποβαλεῖν: et mox αὐτῶν. *l.* 22. τῇ Μητρὶ) τῇ Δημητρὶ *Arch. Vind.* *Ibid.* Κούρῃ) Sic *Med.* solus, haud improbe. — Sic vero et *F.* quod merito recepere *Schaef.* et *Borh.* quum κόρῃ ex *Ald.* tenuisset *Wess.* atque etiam *Gron.* *l.* 25. ἰακχάζουσι) ἰακχίζουσι Schol. *Hermog.* prave. Vide *Suidam* in voce, hoc spectantem. *l.* 25. εἶπαι) εἰπεῖν *Pass. Ask. Arch. Vind.* — *F.* *l.* 27. ἀπενειχθῇ) ἀνενεχθῇ *Pass.* — Vulgatum tenet *F.* qui βασιλέα, non βασιλῆα. *l.* 29. οὐδὲ εἷς *Pass. Ask.* neque male. — Sic et *F.* recepique hoc cum *Sch.* et *Borh.* Alii vulgo οὐδείς. *l.* 29 *seq.* ἔχ' ἥσυχος) ἔτ' ἥσυχος *Ask.* erronee. — Vulgatum tuetur *F.* cum aliis. *l.* 30. Τὸν μὲν δὴ) Abest δὴ *F.* *l.* 31. ἐκ δὲ τοῦ) Sic scripsi cum *F.* Vulgo omnes ἐκ δὴ τοῦ. *l.* 32. μεταρσιωθὲν) μετάρσιον γενόμενον Schol. *Hermog.* ex glossa. *l.* 33. ἐπὶ τὸ στρατόπ.) ἐς τὸ στρατ. *Vind. Arch.* *l.* 34. ἀπολέεσθαι) ἀπολέσθαι *Arch.* et Schol. *Hermog.* *l.* 35. Δικαῖος) Vide supra, initio huius cap. *l.* 36. Δημαρήτου τε καὶ ἄλλων) καὶ τῶν ἄλλων *Vind. Arch.* et *Eustath.* qui ad *Homer.* p. 155, 28. [Iliad. p. 117, 34. ed. Bas.] haec citat. — In *F.* est Δημαρήτου καὶ ἄλλων, absque τε. In *Pd.* Δημαρήτῳ καὶ ἄλλων. Si placet τῶν ἄλλων, intelliges *reliquos qui adfuerant.*

CAP. LXVI. Lin. 1. ταχθέντες) διαταχθέντες *F.* *l.* 4. ἔπλωον) ἔπλεον *idem.* *l.* 5. Ὡς μὲν ἐμοὶ) Nil variant libri: commode vero ὡς μέν νυν ἐμοὶ edidit *Borh.* ex *Valckenarii* coniect. Amat quidem subinde asyndeton Herodotus; sed h. l. utique opportunior futura erat adiecta particula coniunctiva. *Ibid.* δοκέειν *Med. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] Alii δοκέει. *l.* 6. ἐσέβαλον) ἐσέβαλλον *F.* *l.* 7. ἀπικόμενοι omittit *Arch.* *Ibid.* ἢ ἐπί τι) Sic *Arch.* cum *Valla.* ἢ ἐπί τε ceteri. — Sic quidem *F.* sed οἱ ἐπί τε *Pb.* partim recte, partim vitiose. Mox αὐτῶν *F.* *l.* 11. Μηλιέας τε) Sic *Arch.* [unde *ed. Wess.* et seqq.] Aberat τε. — Nec est in *F.* *l.* 13. Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων) Θεσπιέας et Πλαταιέας *Brit.* *l.* 14. Καρυστίους) Καρυστ. *Arch.* *l.* 16. ἐπεμνήσθην) ἐπεμνήσθημεν cum *Gron.* edens

Wess. adnotavit: „Sic *Med. Pass. Ask.* Ceteri omnes ἐπιμνήσθην, cui vim non facerem.“ — Cum *Med.* facit quidem et noster *F.* sed revocavi cum *Schaef.* et *Borh.* singularem numerum, qui *Nostro* magis familiaris. *Ibid.* προΐβαινε) Sic recte mss. *F. Pa. Pd.* quemadmodum ex virorum doctorum coniect. edidere *Schaef.* et *Borh.* Olim προσέβαινε. *l.* 17. ἐσωτέρω) ἐνδοτέρω *Pb. Pd.* *l.* 19. οἱ εἵπετο) Abest οἱ *Pb.*

CAP. LXVII. Lin. 1. ἀπίκατο) Sic *Medic. Pass. Ask.* [*F.*] *Vind. Arch.* ἀπικέατο *Paris. A. B. Ald. Brit.* quod saepe sine caussa mutatur. — ἀπικέατο (quod est imperfectum aut secundus aoristus) e nostris *Paris.* non enotatum. Bene vero h. l. plusquamperf. ἀπίκατο praeferunt libri fere omnes. *l.* 1 *seq.* πάντες οὗτοι *Med. Pass. Ask.* [*F.* et *Paris.* nonnulli.] *Arch. Vind.* οὗτοι deest *Aldo* etc. — Deest *Pc.* *l.* 3. κῆ ἀποβάσ.) Sic *Pass. Ask. Brit.* [*F. Pa. Pb.* quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.*] ἢ ἀποβ. *Arch. Vind.* — τῇ ἀποβ. *ed. Wess.* cum praecedd. Conf. cap. 68, 17. Mox νέας, et dein νεῶν, *F.* *l.* 6. ἐπιπλωόντων *Arch. Vind.* Olim ἐπιπλεόντων. — Sic *F.* Nil ex *Paris.* notatum. *l.* 7. ἀπικόμενος προΐζετο, παρῆσαν) ἀπικόμενοι παρῆσαν *Pb. Pd.* et carent προΐζ. *l.* 9. ἵζοντο) ἱζοντο *F.* et sic mox iterum. *l.* 11. ὦλλοι) ὦλλοι *Ask.* ὦλλοι alii. — ὦλλοι *F.* ὠ ̓́λλοι (sic) edd. ante *Wess.* ὦλλοι scripsi cum *Wess. Sch.* et *Borh.* Ex *Paris.* nil notatum. Conf. I. 125, 12. et II. 36, 9. *l.* 12. εἰρώτα *Arch. Vind. Pass.* et sic mox iterum. Antea ἠρώτα ex *Med.* aliisque. — Sic *F.* suo more. *l.* 13. ποιέοιτο) Sic *Arch. Vind. Brit. Paris. A. B.* [nescio an et reliqui *Paris.*] et *Ald.* ποιεοῖντο *Med. Pass. Ask.* et ora *Steph.* quos sequentia refellunt. — ποιέοιντο scribitur in *F.* et in ora *Steph.* Vitiosum est quod ex *Med.* ποιεεῖντο citat *Gron.* qui dein in Notis ποιεοῖτο tamquam ex eodem *Med.* scripsit, perinde vitiose.

CAP. LXVIII. Lin. 2 *seq.* οἱ μὲν δὴ ἄλλοι) οἱ μὲν δὴ ὦλλοι *Arch Vind.* [et sic *ed. Wess.*] Antea οἱ μὲν ἄλλοι. Conf. *Gron.* I. 125. — Nempe ibi ὦλλοι ex *Med.* ediderat *Gron.* pro ὦλλοι, id est, οἱ ἄλλοι. conf. modo dicta ad c. 67, 11. At h. l. ubi praecessit οἱ articulus, non ferendam esse istam formam perspecte *Koenius* monuit ad

Gregor. Dial. Dor. §. 12. Et ἄλλοι recte tenent *F.* et *Pa. Pc. Pb.* cum aliis. *Iidem*que δὴ omittunt; ne id quidem male. *l.* 3. ἐξεφέροντο) ἐπεφέροντο *Ask. Pass.* margo *Steph.* ἀπεφ. *Brit.* — Vulgatum tuetur *F.* cum aliis. *l.* 4. Εἶπαί μοι *Ald.* quem ob Ionismum laudo. [et revocavit hoc *Wess.* tenuereque *Schaef.* et *Borh.*] εἰπέ μοι *Edd.* alii. [*Steph.* et seqq. itemque *Gron.*] εἰπεῖν absque μοι *Arch. Vind.* εἰπεῖν μοι *Med. Pass. Ask. Brit. Paris. A. B.* — Nec aliud ex aliis *Paris.* notatum. Puto sic etiam olim in *F.* fuisse: sed totum verbum in hoc cod. vetustate detritum. Idem *F.* mox βασιλέα, et deinde νεῶν. *l.* 6. κακίστην γενομένην *Med. Pass. Ask.* [*F.*] Iidemque mox ἀποδεξαμένην. Olim κακίστη γενομένη et ἀποδεξαμένη. [Sic *Paris.* idque etiam *Gron.* tenuit. Sed ἀποδεξαμένη non nisi ex *Pc.* enotatum.] Tum δεξαμένη *Brit.* προσδεξ. *Arch. Vind.* — ἐλάχιστά πω δεξαμένη *Pb. Pd.* *l.* 10. ποιέο) Sic *Ask.* [et *F.* recte. conf. ad I. 90, 6. et 180, 5. Sic vero et ed. *Schaef.*] ποίει *Arch. Vind.* — ποιέεο *ed. Wess.* et *Borh.* cum aliis. *l.* 11. τοὶ γὰρ ἄνδρες) οἱ γὰρ *Arch. Vind. Ask. Pass.* ora *Steph.* — et *F. Pa. Pc.* quod blandiri possit. Sed vulgatum τοὶ (Homerico more idem ac οὗτοι valens) cum *Aldo* et Edd. omnibus tenuit *Gron.* nihil in contrarium monens ex *Med.* *Ibid.* τοσοῦτό εἰσι *Pass. Ask.* — *F.* et ed. *Schaef.* et *Borh.* τοσοῦτόν εἰσι *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 16. οἳ δ' ἔτι ἀντίστησαν) οἳ δὴ τοι ἀντίστησαν cum aliis edens Wess. monuit: „ἀντιστάται scribi in *Arch.*" — Equidem οἳ δ' ἔτι scripsi praceunte cod. *F.* Debuerat hoc etiam *Pb.* in quo εἰ δέ τι ἀντ. *l.* 16 *seq.* ὡς κείνους ἔπρεπε) Sic *Vind.* [quem secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.*] ἐκείνους *Pass. Vind.* — *Ask.* pro *Vind.* scribere h. l. voluerat *Wess.* Habent autem ἐκείνους etiam *F.* et *Pa.* ἐκείνοις *ed. Wess.* cum aliis. Conf. ad IV. 139, 18. Intellige ὡς ἔπρεπε κείνους ἀπαλλάξαι. *l.* 19 *seq.* ἀλλά τὰς νῆας αὐτοῦ ἔχῃς) αὐτοῦ δὲ ἔχῃς τὰς νῆας *Arch.* — Vulgatum tenet *F.* nisi quod νέας. *l.* 23. διασκεδᾷς) διασκεδαῖς *Med. Pass. Ask.* [Sic quidem et *F.* at nil aliud hoc valet nisi διασκεδᾷς, iota vetusto more ad latus scripto, pro subscripto.] Alii solito more διασκεδᾷς, uti *Plut.* qui Malign. p. 869. E. haec citat. In *Brit.* est διασκεδάσεις, quod vul-

gatius. — Cum *Brit.* faciunt *Pb. Pd.* *l.* 23 *seq.* κατὰ πόλις δὲ *Pass. Ask. Plut.* κατὰ πόλιας δέ τοι *Vind. Arch.* κατὰ πόλεις γὰρ *Brit.* Sequor priores. Olim κατὰ δὲ πόλις. — Hoc tenuit *Gron.* cum *Ald.* et sic *Pa.* κατὰ πόλεις δὲ *F.* *l.* 24. πάρα recte in *Aldo*, [et aliis edd. ante *Gronov.*] loco πάρεστι. Alii παρὰ σφίσι. — Sic una ed. *Gron.* Verum tenet *F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur. *l.* 26. ἐλαύνης) ἐλαύνεις *F.* *l.* 27. ἀτρεμιεῖν) Sic *Ask.* [et *F.* quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.*] ἀτρεμήσειν *Plut.* alia etiam mutans. — ἀτρεμέειν *ed. Wess.* cum aliis. Mox αὐτῶν *F.* *l.* 28. 'Αθηναίων) 'Αθηνίων *Pa.* Sed conf. c. 70, 8. *l.* 29. ναυμαχῆσαι) ναυμαχέειν *Arch. Vind.* *l.* 30. προσδηλήσηται *Med. Pass. Ask. Paris. A.* [*F.*] προδηλήσ. *Plut.* [*Pa.*] et alii, non bene. Vide *Gron.* — scilicet qui scripturam codicis *Med.* recte defendit. *l.* 31. βαλεῦ *Ald. Brit. Arch. Vind. Paris.B.* [puto *Pa.* et *Pc.*] βάλεο *Med. Pass. Ask.* [*F. Pb. Pd.* et sic ed. *Gron.*] βάλλε *Stob.* Serm. LX. p. 385. haec describens. *l.* 32. φιλέουσι) φιλεῦσι *F.* *l.* 34. δοῦλοί εἰσι) δοῦλοί εἰσι γίνεσθαι *F.* postremo verbo perperam e superioribus repetito. *l.* 34 *seq.* ἐν συμμ.) Deest ἐν *Arch.* et mox εἶναι deest eidem. *l.* 36. Πάμφυλοι) Πάμφιλοι *F.*

CAP. LXIX. Lin. 2. ἔσαν) Constanter ἦσαν *F.* et βασιλέως, non βασιλῆος. *l.* 3. κακόν τι) τι abest *Ask.* — Habet *F.* cum aliis. *l.* 4. ἐᾷ) ἔα malebat *Reisk.* Nil mutant libri. *Ibid.* ἀγχιόμενοι) ἀγεόμενοι *Arch.* — et *F.* *l.* 5. τετιμημένης) Sic *Med. Pass. Ask. Arch. Vind.* [et *F. Pa. Pc. Pd.*] τετιμημένῃ *Ald.* et edd. ante *Gron.* — τετιμημένη *Pb.* *l.* 6. κρίσι *Arch. Vind. Brit.* — Hos secutus sum. ἀνακρίσι ed. *Wess.* cum aliis omnibus: quod *sententiam* interpretantur. *l.* 10. πλέοσι *Pass. Ald.* [*F. Paris.*] πλείοσι *Arch. Vind.* Male in Edd. πλέοισι. — quod ex *Steph.* ed. 2. usque in ed. *Gron.* propagatum. *l.* 10 *seq.* πείθεσθαι ἐκέλευε τάδε, καταδόξας *etc.*) Iungunt vulgo τάδε καταδόξας, commate post ἐκέλευε posito. *l.* 11. Εὐβοίῃ) Εὐβοίης *Arch.*

CAP. LXX. Lin. 1. 'Επειδὴ δὲ *Arch. Vind.* [unde *ed. Wess.* et seqq. consentientibus puto nonnullis *Paris.*] In aliis *Aldo*que ἐπεὶ δέ. — Sic *F.* et *Pa.* *Ibid.* παρήγγελλον) Vitiose παρήγγειλον *F.* qui παρήγγειλαν

debuisse videtur. παρήγγελλεν in sing. num. ex *Valckenarii* coniect. edidit *Borh.* *Ibid.* ἀναπλώειν) ἀναπλέειν *F.* *l.* 3. ἐξέχρησε) ἔχρησε *Brit.* *l.* 4. ποιήσασθαι *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F. Pa.* quos secutus sum. ποιέεσθαι ed. *Wess.* cum aliis. *Ibid.* ἐπεγίνετο *Med. Arch. Vind. Pass. Ask.* [*F.*] Olim ἐγίνετο. — Sic *Pa.* *l.* 8. νικηθ. τε) δὲ malles: sed nil mutant libri. *l.* 9. ἀπολαμφθέντες) ἀπολαφθ. *Pass.* ex correct. *Ibid.* πολιορκήσονται) πολιορκήσεσθαι *Ask.* *Ead. l.* ἀπέντες) ἀφέντες *F.*

CAP. LXXI. Lin. 4. ἐσβάλοιεν) ἐμβάλλοιεν *Arch. Vind.* — ἐσβάλλοιεν ed. *Wess.* Probavi equidem aoristum, quem praeivit ms. *F.* *l.* 5. Λεωνίδεα *Arch. Vind.* [unde ed. *Wess.*] Λεωνίδην ceteri. *l.* 6. συνδραμόντες) συνδραμόντες τε *Arch.* *l.* 9. συγχώσαντες) συχνώσαντες *F.* *Ibid.* Σκιρωνίδα) Σκειρωνίδα *Arch.* neque praeter morem. — Scilicet ex eorum more, qui pro ι longo ει ponere consuerunt. Σκληρωνίδα prave *F.* *l.* 10. οἰκοδόμεον) Sic *Arch. Vind. Pass.* [*F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur.] Alii ᾠκοδ. *l.* 11. ἅτε δὲ recepi ex *F.* quod forsan et in aliis msstis reperietur. Alii ἅτε δὴ vulgo. *l.* 12. ἤνετο ora *Steph. Pass. Brit.* Prius ἠνύετο fuit. — ἤνετο debuit etiam *F.* in quo vitiose ἤρετο. *l.* 13. καὶ πλίνθοι non leguntur in *Med.* — Tenuit tamen *Gron.* cum aliis. *l.* 14. φορμοὶ) φόρμοι *F.* *Ib.* ἐσεφορέοντο *Arch. Vind.* [unde ed. *Wess.* consentiente puto *Pd.*] Ceteri ἐσεφέροντο. — Sic *F. Pa. Pb. Pc.* *Ead. l.* ἐλίνυον) ἐλίννυον *Pb.*

CAP. LXXII. Lin. 1. βωθήσαντες) Sic ex professo *Eustath.* ad *Hom.* p. 228, 16. [p. 218, 11. ed. Bas.] ex hoc loco. βοηθήσαντες *Ald.* et reliqui. — βωθήσ. ex *Eustath.* primus recepit *Wess.* tenens quidem βοηθήσ. paulo ante, et mox deinde. Licuerat autem *Herodoto* variare formas. Mox ἦσαν suo more *F.* bis, non ἔσαν. *l.* 4. Ἑρμιονέες) Ἑρμινέες *Arch.* *l.* 7. ἔμελε) ἔμελλε *Arch. Pass. Ald.* [*F.*] peccato saepe obvio. Conf. *Iungerman.* ad Pastor. *Longi* p. 229. — Olim correxit *Steph.*

CAP. LXXIII. Lin. 1. Οἰκέει δὲ τὴν Πελοπόνν. *etc.*) Spectavit haec *Eustath.* Hom. p. 289, 9. — p. 218, 43. ed. Bas. *l.* 3. Ἀρκάδες τε *Arch. Vind. Pass. Ask.* Hinc enclitica venit. — quae scil. aberat ante ed. *Wess.* In

F. est Ἀρκάδας τε. *l.* 4. Κυνούριοι) Κινούριοι *Pb.* *l.* 8. Λήμνιοι) Vitiose Λίμνιοι vel Λίμνιοι *F.* *Ibid.* Δωριέων μὲν) Sic sine praeposito καὶ [quod cum *Ald.* et *Steph.* tenuerat *Gron.*] *Pass. Ask. Vind. Paris. B.* [nec aliud ex aliis *Paris.* adfertur,] *Med. Valla*, quos laudo. — καὶ cum aliis item ignorat *F.* *l.* 9. πόλις) πόλεις idem *F.* qui paulo superius τέσσαρα, suo more, pro τέσσερα. *Ibid.* Αἰτωλῶν δὲ Ἦλις μούνη) Exscripsit *Eustath.* ad *Hom.* p. 303, 38. — p. 229, 47. ed. Bas. *Ead. l.* Δρυόπων δὲ) Δρυόπων τε *F.* *Ibid.* Ἑρμιόνη *Vind. Arch. Ask. Brit. Paris. A. B. Ald. Valla.* [revocavit hoc *Wess.*] Ἑρμίων *Med. Pass.* — et sic ed. *Gron.* Ἑρμιώνη ms. *F.* *l.* 11. Κυνούριοι) Κυνοῦροι h. l. *Pb.* *l.* 12. δοκέουσι μοῦνοι εἶναι Ἴωνες) Sic libri omnes. δοκέουσι μὲν ἐνίοις εἶναι Ἴωνες ed. *Borh.* ex *Valck.* coniect. quam eamdem *Larcherus* adoptavit. μὲν ὦν ἐξ αἰῶνος corrigit *Bothe* in Annot. ad *Terent.* p. 466. Cuius reliquas super hoc loco coniecturas in uberioribus *Adnotationibus* exponam. *l.* 12. ἐκδεδωρίευνται) ἐκδεδωρίαται margo *Steph. Brit.* [quod ex ἐκδεδωρίδαται corruptum videri monuit *Valck.*] ἐκ δὲ Δωριᾶται *Ask. Pass.* — ἐκδεδωριᾶται *Pb.* ἐκδεδωριάτε (sic) *F.* *l.* 13. καὶ τοῦ χρόνου) καὶ ὑπὸ τοῦ χρ. malebam. Iunxerat autem καὶ τοῦ χρόνου ἐόντες etc. *Ald.* et sic ms. *F.* *Ibid.* ἐόντες Ὀρνεῆται) Sic *Arch. Vind. Brit. Paris. B.* [et Edd. excepta ed. *Gron.*] ἐόντες Ὀρνιᾶται *Med. Pass. Ask.* — et *F.* Ὠρνῆται citatur ex *Pc.* Pro ἐόντες *Larcherus* ὥς τε legit, intelligens *sicut et Orneatae.* *l.* 14. καὶ περίοικοι) Sic recte *Arch. Vind.* — quos secutus est *Wess.* ante quem καὶ οἱ περίοικοι edebatur, et sic quidem mss. *F.* et *Pc.* Ex aliis vero *Paris.* nil enotatum. *l.* 15. πόλις) Sic *Ask.* et supra quoque, non πόλεις. — Nempe πόλιες edd. ante *Wess.* πόλιες *F.* qui et τούτων paulo ante, non τουτέων. *l.* 16. εἶπαι) εἰπεῖν *Arch. Vind. Ask.* — — et *F.* *Ibid.* κατήμενοι) κατίμενοι ed. *Wess.* operarum errore.

CAP. LXXIV. Lin. 1. συνίστασαν) συνίστησαν *Ask.* — Vulgatum tenet *F.* *l.* 2. περὶ τοῦ παντὸς ἤδη δρόμον θέοντες) δρόμου cum praecedd. edens Wess. monuit: „δρόμον *Eustath.* ad *Iliad.* p. 1264, 15. [p. 1363, 16. ed. Bas.] at δρόμου *idem* p. 342, 20. sicuti *Codd.* et *Edd.*" — Iam

δρόμου quidem etiam noster *F.* et *Paris.* cum aliis msstis agnoscunt, et satis adparet quid indoctos deceperit librarios; *Eustathium* vero utroque loco, a *Wess.* citato, δρόμον scripsisse, ex adiunctis perspicue intelligitur; quare etiam posteriore loco recte editor *Basileensis* p. 259, 8. pro δρόμου, quod in ed. *Rom.* erat, δρόμον posuit; quam scripturam cum *Schaef.* et *Borh.* restituere *Herodoto* non dubitavi. Conf. eumdem *Schaef.* ad *Lamb. Bosii* Ellips. Graec. p. 120. Pro θέοντες, perperam θέντες scribit *Pb.* *l.* 3. ἐλλάμψεσθαι) ἐνλάψεσθαι *Pass.* ex correct. *Ibid.* οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι) Post Σαλαμῖνι adiiciebatur olim vocab. Ἕλληνες, quod omittunt mss. *Med. Pass. Ask. Paris. A. B.* [puto *Paris. quatuor,*] *Brit. Valla.* — et *F.* meritoque abiecit *Wess.* quum invito suo *Med.* servasset *Gronov.* Si tali quodam nomine opus esset adiecto, oportebat Πελοποννήσιοι, coll. c. 71, 5. Mox ὁμῶς scripsi, ut in Notis monuerat *Wess.* Vulgatum quidem ὅμως, quod et noster cod. *F.* cum aliis agnoscit, tenuerunt Editores omnes. *l.* 7. θῶμα *Arch. Ask.* — et *F.* quos secutus sum. Vulgo θώϋμα edd. omnes, pro eo quod in msstis rectius θῶυμα scribi solet. *Ibid.* ποιεύμενοι *Med. Pass. Ask.* [*F.*] ποιεόμενοι *Vind. Arch.* ποιεύμενος *Ald. Paris. A. B.* — Hoc quidem ex uno nostro *Pa.* adfertur. *l.* 10. χρεόν) Sic *Arch.* — Ionicam hanc formam recepi pro vulgata χρεών, quam h. l. quidem tenet *F.* cum aliis. Sed vide ad V. 109, 10. et V. 49, 44. locaque ibi citata. *Ibid.* ἀποπλώειν) ἀποπλέειν *F.* qui paulo ante, constans sibi, αὐτῶν. *l.* 11. δοριαλώτου) Sic *Arch.* Vide ad *Diodor.* XVI. 20. — Cum *Arch.* consentit noster *F.* recte vero: hosque secutus sum. Vide quae olim ad *Appian.* lib. III. adnotavimus, T. III. nostrae edit. p. 159. et ad *Polyb.* XVIII. 34, 4. Vulgo δορυαλώτου ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 13. ἀμύνασθαι) ἀμύνεσθαι *Vind. Pass. Ask.* — et *Pa.* Vulgatum tenet *F.* cum aliis.

CAP. LXXV. Lin. 5. χρεόν) χρῆν *Arch. Vind.* — Ex scholio hoc adscitum videtur. Vulgo χρεών *Edd.* omnes, cum quibus nunc iterum facit noster *F.* nec aliud h. l. ex aliis enotatum. Tenendam vero

putavi eamdem scripturam, quam paulo ante *Nostro* restitui, cap. 74, 10. Et sic iterum c. 79, 12. *Ibid.* Σίκιννος *Pass. Brit. Arch. Valla.* Alii Σίκινος. — Σίκυννος *F.* Ex *Paris.* nil notatum. *l.* 6. Θεμιστοκλῆος) Θεμιστοκλέος *F.* qui mox τούτων. *l.* 7. Θεμιστοκλέης) ὁ Θεμιστ. *Arch.* *l.* 8. πολιήτας *Arch. Ask.* vere. πολίτας prius. — Sic *F. Pa.* *l.* 10 *seq.* ἔπεμψέ με στρατηγὸς) με deficit in *Pass. Ask.* — ἔπεμψεν ὁ στρατηγὸς Ἀθηναίων *F.* qui mox βασιλέως. *l.* 13. κατύπερθε) κατυπέρτερα *Arch.* antecedens μᾶλλον negligens, sicut et *Vind.* *Ibid.* γίνεσθαι *Arch. Vind. Pass. Ask.* [*F. Pa. Pc. Pd.*] Olim γενέσθαι. — Sic *Pb.* *l.* 16. ἔργον ἁπάντων) ἔργον πάντων *Arch. Vind.* In *Aldo* quoque ἔργον et *Valla.* Postea ἔργων finxerunt. — Sic ed. *Gron.* cum *H. Steph.* et mss. *F. Pa.* Duo verba ἔργ. ἁπ. neglecta in *Pb.* *l.* 18. οὔτ' ἔτι ἀντιστ.) οὔτε ἀντιστ. edens Wess. adnotavit: „οὐκέτι *Arch. Vind. Valla.* Voluerunt οὔτε τι, neque incommode.“ — οὔτε ἀντ. tenet *F.* cum *Paris.* aliisque. οὔτ' ἔτι scripsi cum *Schaef.* et *Borh.* Et sic legerat *Valla,* vertens *non amplius.* *l.* 19. ναυμαχέοντας) μαχέοντας *Brit.*

CAP. LXXVI. Lin. 2. ἐγίνετο *Arch. Vind. Pass.* — et *F. Pa.* quos secutus sum. ἐγένετο ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 2 *seq.* ἐς τὴν νησῖδα Ψυττάλ. Habet hinc *Steph. Byz.* in Ψυττάλεια, ubi errat *Th. Pinedo.* — Ψυτάλειαν *F.* *l.* 4. ἀπεβιβάσαντο) ἀπεβίβασον *Arch. Vind.* fortasse verius. ἀπεβάσαντο *Pass.* — ἀπεβίβασαν ed. *Schaef.* quod ex *Arch.* et *Vind.* commendare voluisse videtur *Wess.* pro quo ἀπεβίβασον operarum errore expressum est. Equidem in vulgato adquievi: nec enim alienus ab hoc loco verbi medii usus; nam *sui caussâ, suis rationibus consulentes,* in insulam istam hos *transmiserunt* Persae: nec obstat, quod dein *l.* 12. ἀπεβίβαζον legitur. Conf. IX. 32, 9. *l.* 8. κατέχον) κατεῖχον *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F.* κατέχον ex *Ald.* tenuere *Gron. Wess.* et seqq. nec aliud ex *Paris.* adnotatum. *Ibid.* πάντα τὸν πορθμὸν) παρὰ τὸν πορθ. *Med. Ask. Pass.* — Sic et *F. Pb.* Tenuit tamen πάντα *Gron.* cum aliis Edd. *l.* 9. εἵνεκεν *Arch. Vind.* et mox iterum. — Recepi hoc utrobique cum *Schaef.* et *Borh.*

εἵνεκα ed. *Wess.* cum *F.* et aliis. *l.* 10. μηδὲ φυγέειν) μὴ φυγέειν *Arch. Vind.* — μὴ φυγεῖν *F.* *Ibid.* ἀπολαμφθ.) ἀπολαφθ. *Pass.* *l.* 11. τίσιν) Prave τίσι ed. *Ald.* *l.* 13. γίνηται) γίνητε *Pass.* γίνηται *Ask.* — et *F.* *Pa.* *l.* 15. ναυηγίων) ναυηγίων *Arch.* uti solet. *Ead. l.* πόρῳ) πόῤῥω edd. ante *Gron.* absurde. — Sic vero et ms. *F.* *Ibid.* τῆς ναυμαχίης) Sic *Pass.* — unde recepi cum *Schaef.* et *Borh.* Deest τῆς ed. *Wess.* et aliis: neque utique desiderabatur. Habet autem τῆς etiam ms. *F.* sed truncato nomine insequente, τῆς μαχίης. *l.* 16. ἔσεσθαι defit *Arch. Vind.* *l.* 17. ἐποίευν) ἐποίεον *F.* *l.* 19. τῆς νυκτὸς *etc.* Hinc hiatus in *Arch.* et *Vind.* usque in cap. 84. et ibi verba οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ. — Videtur in communi exemplari utriusque codicis unum folium (aut duo) h. l. olim intercidisse.

CAP. LXXVII. Lin. 4. Ἀλλ' ὅταν) Deest Ἀλλ' *F.* *Ibid.* χρυσαόρου *Pass. Ask.* ora *Steph.* [*F.* nec aliud ex *Paris.*] Alii χρυσάορον. — Sic et ed. *Gron.* cum *Aldo.* Mox in ἱερὸν ἀκτὴν nil mutant, quod sciam, libri, nec edd. nec mssti. Nempe licitum, puto, fuerat vati, perinde ac Pythiae, soloece loqui. *l.* 6. πέρσαντες) πέρσαντας *Pb.* *l.* 7. δῖα Δίκη) διαδίκη *F.* *l.* 8. μαιμώοντα) καὶ μῶνον τὰ *Brit.* — καὶ μένων τὰ *Pd.* *Ibid.* τίθεσθαι) πυθέσθαι cum aliis omnibus edens Wess. adnotavit: „πυθέσθαι *Pass.*" — Nempe πιθέσθαι is debuerat, quod et habet noster *Pa.* et in suo codice reperisse *Valla* videtur, qui vertit, *sibi cedere cuncta putantem.* πιθέσθαι equidem ex nostro ms. *F.* recepi. *l.* 10. φοινίξει) φοινίξῃ *Ald.* — Correxit *H. Steph.* in ed. 2. cum msstis. *l.* 11. ἐπάγει) ἀπάγει *Pd.* *l.* 13. ἀντιλογίης) ἀντιλογίας aut δι' ἀντιλογίης corrigunt viri docti. Vide Notas. Libri nil mutant.

CAP. LXXVIII. Lin. 1. ὠθισμὸς) ὠθησμὸς *Pa. Pc.* *l.* 2. περιεκυκλέοντο) Sic *Med. Pass. Ask.* In *Ald. Brit.* et *Paris. B.* περιεκυκλοῦντο. — Ex *Paris.* nil monent nostra Excerpta. In *F.* vero est περικυκλέοντο absque augmento; cui videndum an adsentiantur alii codd.

CAP. LXXIX. Lin. 1. Συνεστηκότων vertebatur *Congregatis:* sed vide I. 207. IV. 132. Wess. *l.* 5. ὦ 'νὴρ)

ὠνὴρ *F.* ut passim alibi. *l.* 12. χρεὸν ἐστὶ) Vulgo omnes h. l. χρεὼν ἐστι. Conf. ad c. 75, 5. *Ibid.* ἔν τε τῷ ἄλλῳ) Sic *Pass.* [unde recepit *Wess.*] Deerat encliica. — Agnoscit vero eamdem ms. *F.* puto et *Paris.* *l.* 14. τὴν πατρίδα *Med. Pass. Ask.* [et *F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur.] τῇ πατρίδι *Ald.* et alii. *l.* 14 *seq.* λέγω δέ τοι *Med. Ask. Pass.* [*F.*] Aberat τοι. [Abest *Pc.* Ex aliis *Paris.* nulla notata varietas.] In *Brit.* ὃ ἴσον.

CAP. LXXX. Lin. 5. ἔθελον) ἤθελον *Ask.* — et *F.* *l.* 6. παραστήσασθαι) παραστήσεσθαι *F.*

CAP. LXXXI. Lin. 1 *seq.* ὁ Ἀριστείδης *etc.* Undecim verba non habet *Brit.* culpâ scribae. *l.* 7. ἀμφισβασίη) Sic *Pass. Ask.* [*F.* puto et *Paris.*] recte. Antea ἀμφισβησίη. Vide lib. IV. c. 14. *Ibid.* οἱ γὰρ πλεῦνες *Pass. Ask.* — et *F.* quos secutus sum. οἱ πλεῦνες γὰρ ed. *Wess.* cum aliis.

CAP. LXXXII. Lin. 1. τούτων *F.* *l.* 4. ἀληθηίην) ἀληθείην *Ask.* — et *F.* *Ibid.* ἐνεγράφησαν) ἐγράφησαν *F.* *l.* 8. Λημνίῃ) λίμνῃ *F.* *l.* 9. νῆας) νέας et mox νεῶν *F.* *l.* 10. κατίδεε) κατίδεον *Pb.*

CAP. LXXXIII. Lin. 3. ἠώς τε διέφαινε) ἠώς τε δὴ ἔφαινε *Med. Pass. Ask.* — ἠώς τε διέφαινε *F. Pa. Pc.* cum *Ald.* et aliis, quod et *Gronov.* tenuit, nosque restituimus. ἠώς τε δὴ διέφαινε ed. *Wess.* et seqq. Conf. VIII. 207, 4. et IX. 47, 2. *l.* 5. ἥσσοσι) ἕσσοσι ed. *Schaef.* commode, sed praeter codicum auctoritatem. *l.* 6. φύσι) φύσει *F.* qui et κατεστάσει: et δὲ τούτων, non δὴ τουτέων. *Idem* mox καταπλήξας, pro καταπλέξας: sed ῥῆσιν recte tenet cum aliis, ubi χρῆσιν habet *Pass.* qui κρίσιν debuisse videtur. *l.* 8. ἐσβαίνειν) ἐμβαίνειν temere idem *F.* *Ibid.* ἐπέλεον) ἐπέλευσε *Pass.* — Mox νέας *F.* suo more. *l.* 11. οἱ Ἕλληνες) Abest artic. *Pass. Ask.* — et *F.*

CAP. LXXXIV. Lin. 2. σφι) σφιν *F.* *Ibid.* οἱ βάρβαροι) Abest artic. *Pa.* *l.* 3. ἐπὶ πρύμνην ἀνεκρούοντο) Citavit *Suidas* in Ἐπὶ πρύμνην. — Et tenent hanc scripturam veteres libri omnes. ἔτι πρύμν. ἀνακρ. ed. *Borh.* ex coniectura *Valckenarii*, qui sic ex *l.* 14. hîc corrigendum censuerat. Equidem, si quid mutare necesse esset, potius *l.* 14. ἐπὶ pro ἔτι ponerem, quam hîc ἔτι

loco ἐπί. Nam ἔτι quidem huic loco parum convenit, altero autem loco abesse citra incommodum potest. Caeterum vulgaris formula, πρύμναν κρούεσθαι, concisa est et elliptica; cuius loco plenam hic usurpavit Noster, praepositionem ἐπὶ adiiciens. *l.* 4. ὤκελλον *Pass.* — item *Suid.* l. c. et cod. *F.* idque recepi cum *Schaef.* et *Borh.* ὤκειλον ed. *Wess.* cum aliis. *Ibid.* νῆας) Iterum νέας *F.* sed idem mox *l.* 5. in νηὶ consentit cum aliis; tum *l.* 6. νηὸς habet in contextu, at superne adscripta vocalis ε eâdem manu. *Ead. l.* 4. Παλληνεὺς) ἀνὴρ Παλληνεύς *Pa.* *l.* 5. συμπλακείσης) συμπλεκείσης *F.* *l.* 6 *seq.* οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ) οἱ ἄλλοι ἅμα νηὶ *Arch.* finito hiatu. — de quo dictum ad c. 76, 19. *l.* 7. Ἀθηναῖοι μὲν) Ἀθ. δὴ *Pb.* *l.* 8. τῆς ναυμαχίης γενέσθαι) Sic *Arch.* et *Ask.* — item *F.* quos secutus sum. Vulgo γενέσθαι τῆς ναυμ. *l.* 12 *seq.* τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον) Sic scripsi cum eisdem *Arch.* *Ask.* et *F.* τὸ στρατ. τῶν Ἑλλ. ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 14. ἔτι πρύμνην ἀνακρ.) In ἔτι h. l. consentiunt libri. Vide ad *l.* 3. dicta.

CAP. LXXXV. Lin. 7. τριηράρχων) τριηραρχῶν *Arch.* — et *Pb.* Bene habet vulgatum, a sing. τριήραρχος. Ab altera nominis forma, ὁ τριηράρχης, in gen. plur. τριηραρχέων dicturus erat *Herodotus.* *l.* 9. Θεομήστορος) Θεμήστ. *Pass.* prave. Vide IX. 89. — Θεομίστορος *F.* qui paulo post Θεομήτωρ. *Idem* paulo ante, νέας, et αὐτῶν, et mox dein τούτων. *l.* 10. Ἱστιαίου) Ἰστιαίου idem *F.* sicut alibi constanter in hoc nomine. *l.* 11. τοῦ δὲ εἵνεκα) τοῦδε εἵνεκα ed. *Wess.* cum superioribus, adiectâ notâ: „τοῦδε δὲ cum *Abreschio* praeferrem.“ Et recepit *Borh.* Recte vero τοῦ δὲ ed. *Schaef.* et sic *Pc.* et *F.* Et in *F.* quidem sic τοῦ, δὲ εἵν. scribitur, commate post τοῦ interserto, signanter, quo indicaretur idem hîc valere τοῦ ac τούτου vel τοῦδε. *l.* 14. χώρη οἱ ἐδωρήθη πολλή.) Abest οἱ *F.* *Pa.* *Pc.* Et in *Pa.* quidem sic scribitur, χώρῃ ἐδωρήθη πολλῇ, nec ita male. *l.* 15. τοῦ βασιλῆος) Abest h. l. artic. *Pa.* et *F.* sicut paulo ante: tum βασιλέως utrobique *F.* *Ibid.* ὀροσάγγαι) ὀροσάναι *Pb.*

CAP. LXXXVI. Lin. 1. νεῶν *F.* *l.* 2. ἐκεραΐζετο illustrat *Eustath.* ad Homer. p. 364, 25. — p. 466 extr. et seq. ed. Bas. ubi monet, verbum κεραΐζειν interdum

simpliciter pro φθείρειν poni. *l.* 4. ναυμαχιόντων abest *Brit.* *l.* 7. ἦσαν *F.* *l.* 9. ἰδόκεέ τε) ἰδόκεέ τοι *Pass.* *l.* 10. θενήσεσθαι) θεινήσασθαι *Vind.* — et *F. Pa. Pc.* Mox βασιλέα *F:*

CAP. LXXXVII. Lin. 1. μετεξετέρους) μετεξετέρως *Pb.* *l.* 2. εἶπαι) εἰπεῖν *Vind. Arch. Ask.* [*F.*] et sic in seqq. — Vide *l.* 15. huius cap. tum cap. 88, 13. et 16. *Ibid.* ὡς deest *F.* *l.* 4. ἐπειδὴ *Med. Arch. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] Olim ἐπεί. *Ibid.* βασιλῆϊ) βασιλεῖ *F.* et dein βασιλέως, bis. *l.* 7. νηὸς) νεὸς *F.* *Ib.* ἔμπροσθε scripsi cum *F.* ut alibi. Vulgo ἔμπροσθεν. *l.* 8. νῆες) νέες *Ask. Arch. Vind.* — et *F.* qui ἦσαν constanter, non ἔσαν. *Ibid.* πρὸς τῶν) πρὸ τῶν *Pb.* *l.* 12. Καλυνδέων) *Stephanus Byz.* in Κάλυνδα gentile urbis hinc hausit. *Ibid.* τοῦ Καλυνδέων) τοῦ Καλυνδέω *F.* *l.* 13. Δαμασιθύμου) Σαμασ. *Brit.* *l.* 14 *seq.* ἔγωγε ἔχω *Arch.* [unde *ed. Wess.* et seqq.] Antea ἔχω γε. — Sic *F. Pa. Pc.* cum aliis. In *Pb.* (ni fallunt nostra excerpta) est μέν τοι γε ἔχω. *l.* 15. εἶπαι) εἰπεῖν *F. Pa.* Confer paulo ante notata. *Ead. l.* 15. οὔτε εἰ - - - οὔτε εἰ) εἴτε - - - εἴτε *Ask.* — Vulgatum tenet *F.* cum aliis. *l.* 16. κατὰ τύχην) κατατυχεῖν *Pass.* *l.* 17. ἐνέβαλέ τε) ἐνέβαλλέ τε *Arch.* — et *F.* *l.* 19. εἰδέ μιν) οἰδέ μιν *Arch.* *Ibid.* νηὶ servat *F.* cum aliis; sed *idem l.* 20. νέα, quod ibi et ex *Arch.* adnotavit *Wess.* *l.* 20. τὴν Ἀρτεμισίης) Sic *Ald.* et alii edd. ante *Gron.* cum *Ask.* [item *F.*] τῆς Ἀρτεμ. *Arch. Pass.* forte et *Medic.* de quo *Gron.* nihil, vetustum tamen mutari passus. — Et τῆς Ἀρτ. tenuit *Wess.* cum *Gron.* Equidem τὴν restitui cum *Schaef.* et *Borh.*

CAP. LXXXVIII. Lin. 3. τουτέων) τούτων *F.* qui mox νέα cum *Pf.* et dein νεός. *l.* 5. ἐμβαλοῦσαν) ἐμβαλλοῦσαν *F.* Commodum foret ἐμβάλλουσαν. *Ibid.* εἶπαι deest *F.* εἰπεῖν habet *Pf.* *l.* 6. ἀγωνίζεται) διαγωνίζεται *Pb.* quod miror in aliis non repertum. *l.* 9. σαφέως *Med. Pass. Vind. Arch. Paris. A. Ask.* [*F.*] Olim σαφῶς. *l.* 11. συνήνεικε ἐς εὐτυχίην) συνήνεικεν εὐτυχίην *F.* *l.* 12. Καλυνδικῆς) Καλυνδίης *Arch.* quod non displicet. Sed vide I. 172. *Ibid.* ἀποσωθέντα) ἀπωσθέντα *F.* *l.* 13. εἶπαι) Rursus εἰπεῖν *F.* cum *Pf.* Et sic mox. *l.* 14 *seq.* Οἱ μὲν ἄνδρες *etc.*) Hinc *Eustath.* ad Hom. p. 211, 23. et 668, 43. — p. 160, 11.

et p. 537, 48. ed. Bas. Monebo hoc loco, in eâdem p. 537. ed. Bas. lin. 46 seq. legi testistimonium istud de Sesostride ex *Herodot.* II. 102. ab eodem *Eustathio* citatum; cuius testimonii sedem tunc, quum *Varietatem Lectionis* ad II. 102, 18. exponerem, non potueram indicare. Nempe in *Wesselingii Var. Lect.* ad eumdem locum, ubi *Eustath. in Homer.* p. 688. citatur, erratum in isto numero est, debueratque p. 668. non 688. poni.

CAP. LXXXIX. Lin. 2. Ἀριαβίγνης) Ἀριβίγνης *F.* *l.* 5. νέες *F.* *l.* 11. πρόσθε *Pass. Vind. Ask. Brit. Arch.* [*F. Paris.*] Alii ἔμπροσθε. — quod ex *Ald.* tenuit *Gron.*

CAP. XC. Lin. 2. Φοινίκων ora *Steph.* [unde recepit *Wess.*] Olim Φοίνικες. — Sic *F. Pa. Pc.* cum *edd.* ante *Wess.* Ex *Pb.* vero et *Pd.* nulla ab *ed. Wess.* discrepantia adfertur. *Ibid.* διεφθαρέατο) διεφθειρέατο *Pa. Pc.* *l.* 4. ἀπολοίατο) ἀπολλοίατο αἱ νέες *F.* *Idem*que mox dein νεὼς pro vulgato νηὸς, et paulo ante νέες, sicut hîc. *l.* 6. διαβάλλοντας *Arch. Vind. Pass.* [*F. Paris.*] Antea διαβαλόντας. *Ibid.* τοιόνδε *iidem* cum *Med. Ask.* [item *F.* et *Paris.*] Ceteri τοιοῦτον. — Sic quidem *Edd.* ante *Gron.* *l.* 7. Σαμοθρηϊκίη) Σαμοθρηικίη *Arch. Vind.* et statim. — Puto mox rursus η *iidem* pro ηϊ. In *F.* vero h. l. Σαμοθραικίη, id est, Σαμοθρακίη: sed mox dein Σαμοθρήϊκες et Σαμοθρηΐκων, sicut in *edd.* *l.* 8. κατεδύετο) κατεδυέατο *Arch.* *l.* 9. Αἰγιναίη *Med. Ask. Pass.* [*F.* nescio an et *Paris.*] Olim Αἰγινίη. *l.* 11. ἀπήραξαν) Olim ἀπήῤῥαξαν, cui alteram caninam ex voluntate *Valckenarii* detraxi. Conf. *Sylburg.* ad *Dionys. Hal.* VIII. p. 494. Wess. — At ἀπήραξαν scribitur etiam in *F.* ἀπήῤῥαξαν nonnisi ex *Pc.* adfertur in nostris Excerptis. *l.* 12. ἐπέβησαν) Sic *Med. Ask. Pass.* [*F. Paris.*] *Ald. Valla.* Male prius ἀπέβησαν. — Sic temere ed. *Steph.* 1. et sequaces. *l.* 15. πάντας *Medic. Vind. Arch. Pass. Ask. Paris. B.* [noster *Pa.* et *F.* puto et *Pb. Pd.*] πᾶν antea. — Sic *Pc.* cum *Ald.* *l.* 19. οὔρεϊ) οὔρει *Arch. Vind.* Attigit haec Schol. *Aeschyli*, Pers. vs. 466. *l.* 22. πρὸς δὲ ἔτι) πρὸς δ' ἔτι *Arch. Vind.* *l.* 23. προσελάβετο) προσεβάλετο *Edd.* cum *msstis*, nisi quod προσεβάλλετο *F.* προσελάβετο ex *Reiskii* coniecturâ, *Wesselingio* etiam probatâ,

edidi cum *Borh.* conf. *Aristoph.* Pac. vs. 9. *Ibid.* φίλος ἐών) Commodam *Abreschii* coniecturam, φίλος Ἰώνων ἐών, recepit *Borh.* Paululum mutata verborum serie, φίλος ἐὼν Ἰώνων malebam. *Ionum amicum fuisse Ariaramnem* haud dubie dicere voluerat Herodotus: nec vero satis commode subintelligi nomen Ἰώνων ex praecedentibus posse videtur; quamvis (ut a nobis factum) verba ὅκως γὰρ usque τὴν πόλιν parentheseos signis intercludantur. In sententiam contrariam nostrae, *Bothius* (in Annott. ad *Terent.* p. 466.) tenens ista, προσεβάλλετο φίλος ἐών, quum *Phoenicum amicum* intelligeret *Ariaramnem*, *simul cum his supplicio adfectum*, pro παρεών, quod sequitur, ἀσπαίρων corrigit: ἀσπαίρων τούτου τοῦ Φοιν. πάθεος, scil. ἕνεκα, *quia obnisus erat huic Phoenicum calamitati.* Coll. VIII. 5, 5. et ibi *Valckenar.*

CAP. XCI. Lin. 2. ὑποστάντες) προστάντες ed. *Genev.* 1618. valde imprudenter et sine excusatione. Wess. — Nil variant veteres libri. *l.* 4. Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ) Ἀθ. ἐν τῷ στρατοπέδῳ *Pb.* *l.* 7. ἐκπλωούσας *Arch. Vind.* [unde *ed. Wess.*] Ceteri ἐκπλεούσας. — Sic *F.* cum aliis. *Idem* paulo ante, νεῶν.

CAP. XCII. Lin. 2. νέες et mox νέα *F.* sed *idem* *l.* 7. *et* 12. in νηΐ consentit cum aliis. *l.* 5. Ἰσχενόου scripsi ex VII. 181, 3. cum *Schaef.* et *Borh.* Vulgo alii omnes h. l. Ἰσχένου. *l.* 7. ἐκπαγλεόμενοι) ἐκπλαγ. *Ask.* [*Pb.*] Vide VII. 181, 12. — Vulgatum tuetur *F.* cum aliis. *l.* 11. Θεμιστοκλῆα) Θεμιστοκλέα *Arch. Vind. Ask.* [*F.*] et iterum. — τὸν Θεμιστ. cum βώσας iungit *F.* sicut cdd. et commate interposito separat a sequentibus. Sic I. 146, 18. οὐνόματι βῶσαι τὸν ἄνδρα. *l.* 13. ἐμβαλών) *incurrens* vertit *Valla*, quasi ἐμβάλλων legisset: sed nil mutant graeci libri, qui et supra tn ἐμβαλοῦσα consentiunt.

CAP. XCIII. Lin. 1 *seq.* ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα *etc.* Citat Scholiastes *Pindari*, Isthmior. V. fin. et *Plutarch.* in Themist. p. 120. D. *l.* 3. καὶ Ἀθηναῖοι *Arch. Vind. Pass. Valla.* Singulare in ceteris. — Nempe καὶ Ἀθηναῖος ed. *Gron.* cum *Ald.* et aliis. At pluralem recte tuetur etiam *F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur.

Ibid. Ἀναγυράσιος) Ἀργυράσιος *Arch.* *l.* 5. ἐπεδίωξε *Vind. Pass. Ask.* ora *Steph.* [*F. Paris.*] Alii ἀπεδίωξε. — quod tenuit *Gron.* *Ibid.* πλώει) πλέει *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F. Pd.* πλέει *Pa.* *Ead. l.* ἡ Ἀρτεμισίη) Abest ἡ *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F.* nec male. *l.* 7. τριηραρχούσῃ) τριηραρχησει *Arch. Vind.* nec illud male: et παρεκεκέλευστο, pro παρακεκ. *l.* 9. ἕλῃ) ἕλοι *Pb.* *Ibid.* γάρ τοι) γάρ τι *F.* *l.* 11. διέφυγε temere omisit *F.* qui mox ἦσαν, ut aliâs, non ἔσαν: tum νῆες, non νέες.

CAP. XCIV. Lin. 1 *seqq.* Ἀδείμαντον δὲ *etc.* Tangit haec *Dio Chrysost.* in Corinth. pag. 458. D. et *Plut.* Malign. p. 870. B. *l.* 2. νῆες) νέες *F.* et sic *idem* dein νεῶν, et νέα. *l.* 5. φεύγουσαν) φέρουσαν, prave, idem *F.* et paulo post, φάναι, pro φανῆναι. *l.* 6. κατὰ τὸ ἱρὸν) Abest artic. *Arch. Pass. Brit.* — et *F.* *l.* 7. Σκιράδος) Σκιῤῥάδος *Arch.* *l.* 8. οὔτε τι) οὔτ' ἔτι *Pd.* οὔτί τι *F.* *l.* 9. τοῖσι Κορινθίοισι non legunt *Arch. Vind.* et *Valla.* *l.* 11. λέγειν) λέγει *F.* *l.* 12. ἀποστρέψας τὴν ναῦν) *Plut.* haec verba compendifaciens negligit, Malign. p. 870. *l.* 14. αὐτοὶ) αὖ *Arch.* *l.* 18. ἀποστρέψαντα) Sic *Med. Arch. Pass. Ask. Paris. B.* [puto et alii *Paris.* item *F.*] In aliis ἀποστρέψαντες. *l.* 19. ἐπ' ἐξεργασμένοισι *Pass. Arch. Vindob.* [unde *ed. Wess.* nescio an consentientibus *Pa. Pc. Pd.*] ἐπεξειργασμένοισι *Ald.* Edd. et fortasse *Plutarch.* — Sic *F.* et *Pb.* Sed ἐπ' ἐξειργασμ. ed. *Gron.*

CAP. XCV. Lin. 2. ὀλίγῳ) ὀλίγον *Arch.* ut saepe. Vide VII. 113. *l.* .3 τούτων *F.* *Ibid.* ἐπεμνήσθην *Ask. Arch. Vind.* ora *Steph.* [et *F.*] quomodo supra. — Recepi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* ἐμνήσθην *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 5. οἱ παρατετάχατο) Sic *Med. Pass. Ask. Arch. Vind. Brit.* [*F. Paris.*] Olim οἱ πολλοὶ παρατετ. *l.* 6. ἐόντες) ἐόντας *Pc.* *l.* 8. νησῖδι) Sic recte *F.* cum *ed. Wess.* et praecedd. νησῖδι ed. *Schaef.* et *Borh.*

CAP. XCVI. Lin. 1. κατειρύσαντες *Med. Pass. Ask. Vind. Brit.* [*Paris.*] Antea κατεῤῥύσ. — κατερύσαντες *F.* *l.* 3. ἕτοῖμοι nunc (ut passim alibi) non modo *F.* dedit, sed et *Ald.* et alii Edd. qui plerumque tonum in antepenult. ponunt. *l.* 5. ὑπολαβὼν) ὑποβαλὼν *F.* *Ibid.* ἄνεμος) ὁ ἄνεμος cum aliis edens Wess. monuit: „ὁ deſit *Arch.* et abesse potest.“ — Ignorant eumdem articulum *F.*

et *Pa. Pc.* nosque eum abiecimus. *l.* 10. ἐξενειχθέντα) ἐξενεχθέντα *F.* qui mox τεύτων, et βασιλέως, βασιλέα, suo more. *l.* 13. Κωλιάδες *etc.* Habet *Strabo* IV. p. 611. [p. 398. ed. Casaub.] et *Eustath.* ad Hom. p. 284, 24. — pag. 215., 18. ed. Bas. *Ibid.* φρίξουσι) Sic *ed. Wess.* cum praecedd. et codicibus omnibus, nec aliter scribitur apud *Strab.* et apud *Eustathium. Kuhnii* emendationem, (ad *Pausan.* I. 1.) *Wesselingio* et *Valckenario* probatam, adoptavit *Schaef.* eumque secutus *Borh.* Quae novatio non modo necessaria non erat, sed ne per se quidem commoda. Notum est, ambigue et aenigmatice loqui solitos vates; quo, utcumque res cecidisset, verum praedixisse deinde viderentur. Est autem ambiguum verbum φρίξουσι, quod potest et *horrebunt, exhorrescent,* significare, et *torrebunt, frixurae sunt. Torrere* enim vel *frigere* Graecos olim non solum φρύγειν, φρύσσειν, φρύττειν dixisse, sed et φρίγειν vel φρίκειν, (pro quo φρικεῖν apud *Festum* scribitur) ipsum latinum verbum *frigo, frixi, frixum* vel *frictum,* ostendit. Athenienses igitur in illo oraculo verbum φρίξουσι statim *horrescent, trement,* interpretati erant; deinde vero intellexerunt, in alteram sententiam fuisse accipiendum. *l.* 14. ἀπελάσαντος *Med. Pass. Ask.* [*F.* nec aliud ex *Paris.*] Ceteri ἐπελάσαντος.

CAP. XCVII. Lin. 3. πλώειν) πλέειν *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F.* *l.* 5. κινδυνεύσει) κινδυνεύσῃ edens Wess. adnotavit: „Sic *Med. Pass. Ask.* et ex coniectura *Pavius.* κινδυνεύσει *Arch.* Prius κινδυνεῦσαι." — Equidem cum *Schaef.* probavi codicis *Arch.* scripturam: eoque magis, quod saepius iam vidimus modos verborum variare amantem Herodotum. Ex *Paris.* quidem nulla ab *ed. Wess.* discrepantia enotata. In *F.* vero statim κινδυνεύσει scripserat librarius, dein idem ει in η mutavit. *Ibid.* ἐβούλευε *Med. Ask. Pass.* [*F.* et nonnulli *Paris.*] In aliis ἐβούλευσε. — Sic *Pa.* *Ead. l.* ἐπίδηλος) ἐπίδημος *Arch.* *l.* 9. ὁρέοντες) ὁρέωντες *F.* *l.* 10. ἐπιστέατο) Sic *Arch.* non male. — Recepi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* Alii quidem omnes, quod sciam, ἠπιστέατο tenent cum *Wess.* ne hoc quidem

praeter *Nostri* morem. *l.* 11. παρεσκεύασται *Arch. Vind. Med. Pass. Ash.* [*F. Paris.*] Antea παρεσκεύαστο ex *Ald. Ibid.* πολεμήσειν) πολεμίζειν *Pd. l.* 13. ταῦτά τε) τε non agnoscit *Arch. l.* 15. παρεοῦσαι) παρεοῦσαν *F.*

CAP. XCVIII. Lin. 1. Τούτων constanter *F. l.* 5 *seq.* ἵππος τε καὶ ἀνὴρ τεταγμένος) Sic *Arch. Med. Pass. Ash. Brit.* [*F. Par.*] Alii τεταγμένοι, et ignorant verba ἵππος τε καὶ ἀνήρ. — Sic *Edd.* ante *Gron. l.* 6. οὔτε) οὔ τι ed. *Schaef.* nescio consulto-ne, an operarum errore. In vulgatum alii consentiunt omnes. *l.* 7. εἴργει) ἔργει edens Wess. monuit: „Sic *Arch. Pass. Ald.* εὔργει *Vind.* Alii εἴργει, uti *Homer.* Iliad. β'. 617." — Recepi cum *Schaef.* et *Borh.* postremam hanc verbi formam, qua *Noster* quidem nusquam aliâs, quod meminerim, sed saepius Poëta utitur, quem frequenter ille est imitatus. ἔργει quidem cum aliis tenet ms. *F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur. Caeterum, quod inter huius scripturae auctores *Aldus* hîc nominatur, id imprudenti viro docto excidit: etenim ex ipsius *Aldi* exemplo in alias editiones propagatum verbum εἴργει erat, quod etiam *Gron.* tenuit, nihil ex *Medic.* monens. Loco *Ald.* videtur *Ash.* scribere voluisse *Wess. l.* 8. ἑωυτῷ) αὐτῷ *Arch. Pass.* — *F. l.* 10. κατὰ ἄλλον) ἄλλον praeferunt libri omnes ante *Schaeferum,* cuius in utraque editione κατ' ἄλλων legitur, operarum puto errore, quem quidem repetiit *Borh.* κατὰ pro vulgato κατ' scripsi cum *F. l.* 11. λαμπαδηφορίη) λαμπαδιφορ. *Arch.*

CAP. XCIX. Lin. 3. ἔπεμψε) ἔπεμψεν *Arch.* vitiose. *l.* 4. μυρσίνῃ) Sic *Pass. Arch. Vind. Brit.* margo *Steph.* Vise lib. VII. 54. — μυρσίνῃσι ed. *Wess.* cum aliis. Singularem vero collectivum, quem recepi, cum *Pass. Arch.* aliisque hoc loco tuentur *F. Pa. Pc.* Mox πάντας *Pb.* pro πάσας. *l.* 5. θυσίῃσι tuentur libri omnes. θαλίῃσι ex *Valck.* coniecturâ praepropere recepit *Borh. l.* 8 *seq.* ἐν αἰτίῃ) ἐν αἰτίῃσι ora *Steph. Brit.* — Adoptavit hoc *Schaef.* commode: sed vulgatum, quod non minus probum, tenent alii libri omnes. Mox νεῶν, non νηῶν, *F.*

CAP. C. Lin. 3. Ἀθηνέων) Ἀθηναίων, solemni vitio

omnes, praeter *Vallam.* *l.* 5. κρέσσον) κρεῖσσον *Pass.* *Vind.* *Arch.* vetante dialecto. — Vulgatum cum aliis tuetur *F.* *l.* 7. πλίον *Pass.* *Vind.* *Arch.* et *Ask.* bene. Olim πλέω. — πλέων statim scriptum erat in *F.* tum eàdem manu correctum πλέον. *l.* 8. οἱ ἡ γνώμη) ἡ abest *Arch.* et οἱ *Pass.* — Utramque voculam recte agnoscit *F.* *l.* 10. μηδεμίην) μηδεμίαν *Ask.* *Vind.* — Sic *F.* constanter; qui mox τούτων, aeque constanter. *l.* 14. κατεργάσθαι recte h. l. dedere *F.* *Pa.* *Pc.* κατεργάσασθαι ed. *Wess.* cum aliis. Mox νεῶν tenent omnes, non νηῶν. *l.* 16. εἰ μὲν νῦν δοκέει) δοκέειν h. l. *Arch.* *l.* 18. παρέχει) πάρεχε *Arch.* — παρέχειν *F.* παρέχεις *Pb.* *l.* 19. γάρ ἐστι) γάρ ἔτι *Pb.* Mox οὐδεμία *F.* *l.* 21. σοὺς δούλους) τοὺς δούλ. *Arch.* *Ibid.* ποιέειν) Sic *Arch.* — quem secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* Vulgo ποίεε alii omnes. *l.* 22. ἀπάγειν) ἀπαγαγεῖν *Arch.* — quod recepere *Schaef.* et *Borh.* Vulgatum tuetur *F.* cum aliis omnibus edd. et msstis. *l.* 24. ποιήσης) ποιήσεις *Pc.* *l.* 25. ἐν Πέρσῃσι τεοῖσι) ἐν Πέρσῃσι τοῖσι ed. *Wess.* et praecedd. cum msstis omnibus, excepto *Arch.* e quo ἐν τοῖσι Πέρσῃσι laudavit *Wess.* quod recepit *Schaef.* At aliud quid haud dubie latebat sub constanti ista reliquorum librorum scriptura. ἐν Πέρσῃσι τοί τι ex *Valck.* coniect. edidit *Borh.* tenens quidem praecedens οὐδὲν, pro quo οὐ μὲν maluerat *Valck.* Mihi τεοῖσι placuit, Homerica pronominis forma pro σοῖσι: nec vero τοί τι aspernor. Videndum vero, ne paulo ante, (*l.* 21.) ubi τοὺς δούλους *Arch.* habet, τεοὺς oportuerit. *l.* 26. οὐδὲ ἐρεῖς ὅκου) Nescio quid sit quod ex *Pd.* adfertur, οὐδέ τινος ἔργον ὅκου. *l.* 27. εἰ δὲ) οἱ δὲ *Pb.* *l.* 31. παραμένειν) παραμενέειν *Arch.* — quod recepit *Borh.* nec immerito. Conf. c. 103, 3. Praecedens particula μὴ deest *F.*

CAP. CI. Lin. 3. ἀποκρινεῖσθαι) ἀποκρίνασθαι *Brit.* *Ald.* — Correxit *H. Steph.* cui adsentiuntur meliores libri. ἀποκρινέεσθαι ed. *Borh.* Mox τούτων *F.* ubi vulgo τουτέων. *l.* 5. ἐς συμβουλίην *Med.* *Ask.* *Pass.* [*F.*] Ceteri συμβουλήν. — ἐπὶ συμβουλὴν *Edd.* ante *Gron.* Et in ἐπὶ consentiunt nostri *Pa.* *Pc.* *Pd.* συμβουλὴν vero nonnisi ex *Pa.* et *Pd.* citatur; ut videantur συμβουλίην tueri *Pb.* et *Pc.* Conf.

c. 103, 1. *l.* 6. μούνη desit *Arch.* *l.* 8. μεταστησάμενος) μεταπεμψάμ. male *Brit.* *l.* 9. τοὺς δορυφόρους) τῶν δορυφόρων *Pb.* male. *l.* 10. πειρᾶσθαι *Arch. Vind. Med. Ask. Pass.* [*F. Paris.*] Antea ἀναπειρᾶσθαι. *l.* 16. δέ μέ) δέ με ed. *Wess.* cum *F.* et aliis. Tono signavi pronomen. δ' ἐμὲ ed. *Schaef.* δὲ ἐμὲ ed. *Borh.* *l.* 17. τὰ ἐμὰ *Arch. Vind. Ask.* [*F. Paris.*] Alii τἀμά. *l.* 20. ποιέων) Perperam ποιέω *F.*

CAP. CII. Lin. 4. ἐθέλει) ἐθέλοι *Ald.* — Correxit *Steph.* cum *msstis.* *l.* 5. ὑποδέκεται) ὑποδέδεκται *Arch.* *l.* 7. τά φησι ἐθέλειν) θέλει *Pass. Ask.* ἐθέλει *Arch. Ald.* — Magis etiam vitiose τά σφιτι θέλει *F. Pa. Pc.* *Ibid.* προχωρήσῃ) προχωρήσει *Arch.* [nec is quidem male.] προχωρήσοι *Ald.* — Vulgatum primus dedit *H. Steph.* in ed. 2. et tuetur ms. *F.* cum aliis. *l.* 9. κατεργάσαντο) κατεργάσαιντο corrigit *Abresch.* — Nil mutant libri. *l.* 11. ἐκείνων τῶν πρηγμάτων. Sic quidem libri omnes: egregiam vero utique speciem habet *Wesselingii* coniectura, εὖ κειμένων τῶν πρ. *Bothius* contra (in Annott. ad Terent. p. 466.) confidenter rescribi iubet ἱκανῶν τῶν πρ. Equidem, si defendi librorum scriptura non possit, *Wess.* ducem praeferam.

CAP. CIII. Lin. 1. τε δή) Desit δή *Arch.* *Ibid.* συμβουλίῃ *Med. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] In reliquis συμβουλῇ. *l.* 2. ἑνέει ora *Steph. Arch. Vind. Pass. Ask. Brit.* neque improbe. — Sic et *F.* et *Pa. Pc. Pb.* idque recepi cum *Schaef.* et *Borh.* ἐπενόει ed. *Wess.* cum *Ald.* quod et tenuit *Gron.* qui fortasse alteram scripturam ex *Med.* adnotare neglexerat. *l.* 3. μένειν) μενέειν *F.* Conf. c. 100, 31. *l.* 4 *seq.* τὴν Ἀρτεμισίην, ταύτην μὲν *etc.*) τὴν Ἀρτεμισίην ταύτην, τὴν μὲν *Arch.* *l.* 5 *seq.* τοὺς παῖδας) Abest τοὺς *F.* *l.* 6. συνέσποντο) Sic *Med. Pass. Paris. B.* [Puto *Par. C.* scribere *Wess.* voluerat, qui est noster *Pb.*] συνείποντο *Arch. Vind. Paris. A.* [ex nostro *Pa.* et *Pc.* haec enotata scriptura.] *Brit. Ald.* συνέποντο *Ask.* — et *F.*

CAP. CIV. Lin. 4. Πηδάσοισι) Sic *Pass. Vind. Brit.* et ora *Steph.* [quos secutus sum cum *Schaef.*] Πηδάσισι *Arch.* — Πηδασέεσι ed. *Wess.* cum aliis. *Ibid.* τουτέοισι) Sic *Pass.* — et *F.* quod et ipsum recepi cum

Schaef. τούτοισι ed. *Wess.* cum aliis. Caeterum in *F.* ante hanc vocem complura verba inde a *l.* 3. omissa sunt, et misere deformata quae supersunt, in hunc modum, τῶν εὐνούχων παραδράσοισι τουτίοισι τοιόνδε συμφέρεται etc. *Borhekius* vero, *Valckenarii* iudicium confidenter secutus, post verba παρὰ βασιλέϊ, (*l.* 3.) omissis omnibus quae vulgo in libris cunctis usque in *cap.* 105. *l.* 2. leguntur, continuo ista posuit, τῷ μεγίστη τίσις *etc.* *l.* 5. φέρεται) συμφέρεται *Med. Ask. Pass.* [*F. Pb.*] Sed φέρεται *Ald. Arch. Vind. Brit. Paris. B.* — nostri *Pa. Pc. Pd.* *Ibid.* ἀμφικτίοσι) Sic *Ask.* [ἀμφικτιόσι citatur ex *Pa.*] ἀμφικτύοσι *Pass. Vind. Arch. Brit. Ald.* — ἀμφικτυόσι *F.* *l.* 7. ἱρείη) ἱρέη *Arch.* Rem attigit *Strabo* XIII. p. 909. — p. 611. c. ed. Casaub. ubi *Herodotum* citat auctorem. ἱερείη *F.* Placet autem forma magis Ionica, quam exhibet *Arch.* *l.* 9. δὶς) Nil hîc mutant libri: sed apud eumdem *Nostrum*, I. 175, 5. ubi eadem narratur fabula, τρὶς legitur et sic apud *Strab.* l. c. Forsan δὶς καὶ τρὶς scripserat auctor.

CAP. CV. Lin. 1. τούτων *F.* *Ibid.* Πηδασίων) Πηδασίων *Ask.* *l.* 4. Πανιώνιος) Παιώνιος *Arch. Vind. Valla.* Vulgatum est apud *Athenaeum*, haec citantem lib. VI. [c. 91.] p. 266. E. *l.* 5. ζόην) ζωὴν *Arch. Vind.* — ζώην *F.* et sic paulo post. *l.* 6. ἐκτάμνων) ἐκταμὼν malebam; sed nil mutant libri. *l.* 7. καὶ Ἔφεσον) καὶ ἐς Ἔφ. *Arch. Vind.* *l.* 9. ἐνορχίων *Pass. Ask.* [et *F.* puto et *Pb. Pd.* a sing. ὁ ἔνορχις, coll. VI. 32, 5.] ἐνορχιέων *Arch.* [tamquam a sing. ὁ ἐνορχίας.] Antea ἐνορχίων. — Sic *Pa. Pc.* cum aliis, in quibus *Gron.* tamquam a sing. ὁ ἐνορχίς. *l.* 11. ἐκ τουτέων) ἐκ τούτου *Arch. Vind. Pass. Ask.* margo *Steph.* — *F. Pa.* *l.* 15. παρὰ Ξέρξῃ) παρὰ βασιλεῖ Ξέρξῃ *Arch. Vind. Valla.*

CAP. CVI. Lin. 1. ὅρμα) Sic *Arch. Vind.* sine augmento, ut Iones solent. — Recepi hoc cum *Sch.* et *Borh.* ὥρμα tenuerat *Wess.* cum aliis. *l.* 2. ὁ βασιλεὺς) Omittunt ὁ *Pass. Ask.* — et *F. Pa.* Abiecitque *Schaef.* *l.* 4. μὲν abest *Arch.* *Ibid.* Ἀταρνεὺς) Ἀταρνέος *Arch. Vind.* Tu adi ad lib. I. c. 160. *l.* 5. Πανιώνιον) Παιώνιον *Arch. Vind.* et *Valla* semper. *l.* 9.

ποιήσει, ἦν) Sic *Arch. Vind.* — quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* ποιήσειν, ἦν ed. *Wess.* cum aliis. *Ibid.* κομισάμενος) Sic iidem *Arch.* et *Vind.* — quod et ipsum probavi, licet activam verbi formam κομίσας, quae vulgo hic legitur, tucatur cum aliis *Thomas Mag.* in Οἰκέται, moxque in κομίσαι τὰ τέκνα consentiant omnes. *Ead. l.* τοὺς οἰκέτας *Med. Arch. Vind. Pass. Ask. Thomas Mag.* et *Valla.* [item *Paris. nonnulli.*] Antea τοὺς παῖδας ex *Ald.* et al. — Sic quidem *F.* et *Pa. l.* 15. ἐμῶν τις ἐργάσατο) Sic *Arch. Vind. Valla.* [Inde *ed. Wess.* in qua quidem τίς (sic) accentu notatur, quem equidem abieci cum *Schaef.* et *Borh.*] Ceteri ἐμῶν τίς εἰ προγόνων ἐργ. — Sic *F. Pa. Pd.* ἐμῶν τις προγόνων ἐργ. *Pb.* An cum *Arch.* consentiat *Pc.* haud satis scio. *l.* 20. ὠνείδισε) Sic *Pass. Ask. Vind.* cuius usus esse potest. — Recepi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* ὠνείδιζε ed. *Wess* cum aliis. ὠνείδιζεν *F.* *l.* 22. τεσσέρων) τεσσάρων *F.* *l.* 25. μέν νυν) μὲν νῦν *F.* *Ibid.* ἢ τε τίσις) Abest ἡ *Arch. Vind.* qui et ὁ articulum ante Ἑρμότ. omittunt.

CAP. CVII. Lin. 2. ἐκέλευέ μιν *Pass. Ask. Arch. Vind.* ora *Steph.* [unde recepit *Wess.* consentientibus puto *Pb. Pc. Pd.*] Prius ἐκέλευσέ μιν. — Sic *F. Pa.* cum aliis; revocavitque hoc *Schaef.* et *Borh.* *l.* 3. τοὺς βούλεται) Sic *iidem* omnes (ait Wess.) qui modo ἐκείνων, neque sperno. — Sic vero et *F. Pa. Pc.* Itaque consentientibus codicibus obtemperavi. τοὺς ἂν βούληται cum *Aldo* tenuerat *Gron.* et sic ed. *Wess.* et seqq. *l.* 5. τοσοῦτο) Sic *Pass.* — unde recepit *Schaef.* et *Borh.* Sic vero et *F.* et *Pa.* τοσοῦτον ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 6. βασιλέως et νέας *F.* et sic constanter deinde. *l.* 7. ὡς τάχεος) Sic *Vind.* [unde recepit *Wess.* suffragantibus codd. *F. Pa. Pc. Pb.*] Olim ὡς ταχέως. — quod et *Gron.* tenuerat. Ex uno nostro *Pd.* hoc enotatum. *Ibid.* εἶχε) ἔσχε *Arch. Vind. l.* 8. διαφυλαξούσας) φυλαξ. *Arch. Vind.* *Ibid.* βασιλεῖ) βασιλεῖ edens Wess adnotavit: „Sic *Med. Pass. Ask. Vind. Arch.* In *Aldo* et reliquis βασιλῆα." — βασιλέϊ cum punctis diaereticis recte ed. *Schaef.* et *Borh.* et sic *F.* puto et *Paris.* *l.* 9. ἦσαν et πλέοντες *F.* non ἔσαν et πλώοντες. *l.* 10. ταύτας ἔδοξάν τε) Sic *Arch.*

Vind. — quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* ἠπείρου ταύτης, ἔδοξ. ed. *Wess.* cum aliis.

CAP. CVIII. Lin. 1. ἐγίνετο) ἐγίνετο *Pass. Arch.* satis bene. — Vulgatum tenet *F.* cum aliis. *Ibid.* ὁρέοντες) ὁρέωντες *F.* *l.* 5. οἰχωκυίας) ᾠχωκ. *Arch. Vind.* *l.* 6. μέν νυν νεκρ.) Abest νυν *Arch. Vind.* *l.* 8 *seq.* γνώμην ἀπεδείκνυτο) Non agnoscit γνώμην *Ash.* neque *Brit.* ἐπιδείξ. habent *Arch.* et *Vind.* *l.* 13. σφεῖς) σφι *Pass. Ask.* [et *F. Pa. b. c. d.*] σφέας *Vind. Arch.* — Bene σφεῖς *Edd.* omnes, nec aliud ex *Med.* enotatum. *Ibid.* κακὸν *Arch. Vind.* quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.* κακῶν ed. *Wess.* cum aliis. σφι πάντων κακῶν *Pd.* *l.* 14. ἐργάσαιντο) ἐργάσαιτο *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F. Pa. b. c.* *l.* 15. πειρῷτο ἂν plene *Arch. Vind.* [unde ed. *Wess.* et seqq.] pro vulgato πειρῷτ' ἄν. *l.* 16. προχωρέειν) προσχωρ. *Arch.* *l.* 18. διαφθαρέεται *Med. Pass. Ash.* [*F.*] *Arch. Paris. A.* [*Paris. C.* puto debuerat, qui est noster *Pb.*] Olim διαφθερέεται. — Sic *Pa. Pc.* *l.* 20. προσχωρήσαι) προχωρ. *Brit.* — et *F.* *l.* 23. ἀλλὰ δοκέειν) ἀλλ' οὐ δοκεῖν *F.* qui quidem dein eamdem negationem repetit, habet autem οὐ μένειν, ubi vulgo οὐ μενέειν. *Idem* mox Πέρσην, non Πέρσεα. *l.* 25. ἐατέον ὦν εἶναι) Abest εἶναι *Pd.* *Ibid.* ἐς ὃ ἔλθοι) Sic *Ask. Med. Pass.* [*F.* et *Paris.* nonnulli.] Ceteri ἔλθῃ. — Reposuit hoc *Schaef.* Equidem cum *Wess.* et *Borh.* alterum probavi. *l.* 27 *seq.* καὶ Πελοπονν.) καὶ οἱ Πελοπ. *Arch.*

CAP. CIX. Lin. 4. ὁρμέατο *Arch. Vind.* bene. ὡρμέατο alii. — Sic cum aliis *F.* qui mox bis πλέειν, pro πλώειν: et αὐτῶν, ubi αὐτέων edd. *l.* 5. βαλλόμενοι) βουλόμενοι *Arch. Vind.* — nempe ex scholio. βαλόμενοι *Pc.* *Ibid.* ὦλλοι iidem *Arch.* et *Vind.* quod Ionum est. [unde ed. *Wess.* nescio an consentientibus *Paris.*] Prius οἱ ἄλλοι. — Sic *F.* cum aliis. *l.* 7. πλέω) πλείω *Arch. Vind.* *l.* 11. τοσοῦτο scripsi cum *F.* Vulgo τοσοῦτον. *l.* 12. ἀνωσάμενοι) ἀνασωσάμενοι *Med. Pass. Ash.* — et *F.* male. *l.* 16. τά τε ἱρὰ) Commode τε dedit noster *F.* Vulgo τὰ ἱρά. *l.* 16 *seq.* ἐμπιπρὰς τε) ἐμπιπρεὶς τε *Med. Pass. Ash.* — qui ἐμπιπρήσας τε debuerant, quod est in *F.* Vulgatum tenuit *Gron.* cum aliis. *l.* 19. ἔχει deest *Arch. Vind.* *l.* 20 *seq.* καταμείναντες - - -

ἐπιμεληθῆναι) καταμείναντας -- ἐπιμεληθῆναι edens Wess. adnotavit: „Sic *Pass. Ask. Arch. Vind. Brit.* margo *Steph.* Antea ex *Aldo* καταμείναντες - - - ἐπιμεληθῶμεν." — *Aldinam* lectionem tenuit *Gron.* nihil ex *Med.* monens; puto, quod scripturam huius codicis olim adnotare neglexisset. Sane ἐπιμεληθῶμεν novationem correctoris sapit: ἐπιμεληθῆναι vero cum aliis omnibus agnoscunt etiam nostri *Parisini omnes* et *F.* Et *F.* quidem cum *tribus* (ni fallor) *Paris.* in καταμείναντας consentit, sed nominativum καταμείναντες habet *Pc.* quem probavi cum *Schaef.* et *Borh.* Quemadmodum in *hortando* vel *iubendo* nominativus secundae personae cum infinitivo iungitur, sic etiam in prima persona eidem constructioni locus est. Ut vero pro ἐπιμεληθῆναι, praeter librorum auctoritatem ἐπιμεληθῶμεν *Aldus* posuit: sic alii, infinitivum tenentes, nominativum praeter necessitatem in accusativum mutarunt. *l.* 21. ἀναπλασάσθω *Arch. Vind. Eustath.* Hom. p. 1425, 61. [Odyss. p. 67, 47. ed. Bas. Sic vero et *F.* nec ex *Paris.* aliud adfertur.] Olim ἀναπλασσάσθω. *l.* 22. σπόρου) σπορᾶς *Eustath.* — σπόρους *F.* *Ibid.* πανωτελέως *Med. Ask. Pass.* In ceteris παντελῶς. *l.* 23. ἀπελάσας) ἀναπελάσας *Arch.* *l.* 24. Ἑλλησπόντου) Ἑλλήσποντοι *F.* qui tamen Ἰωνίης tenet cum aliis. *l.* 25. ἀποθήκην *Med. Arch. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] ὑποθήκην ceteri. *Ibid.* ποιήσεσθαι) ποιήσασθαι *Pass.* Vulgatum tenet *F.* cum aliis. *Ead. l.* Πέρσεα) Πέρσην *F.* qui mox εἰ perperam, pro ἢν, tenens tamen sequentem coniunctivum.

CAP. CX. Lin. 2. μὲν ταῦτα *Arch. Vind.* — et *F. Pa.* quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* ταῦτα μὲν ed. *Wess.* cum aliis. *Ibid.* διέβαλλε) διέβαλε *Ald.* — διέβαλλε ed. *Steph.* et seqq. cum msstis. *l.* 5. οὗτοί οἱ) Deest οἱ *Arch. Vind.* *Ibid.* Constanter ἦσαν *F.* *l.* 7. ἐπίστευσε) Sic *Arch. Vind. Pass. Ask. Brit.* cum orâ *Steph.* [nec aliud ex *Paris.* adfertur.] Alii ἐπέτελλε. — Temere hoc a *Veneto* editore effictum videtur ex parum adcurata *Vallae* versione *iussos tacere.* ἐπίστευε *F.* et sic ed. *Schaef.* Absurdum ἐπέτελλε tenuit quidem *Gronovius*, nihil ex *Med.* monens; nempe codice suo iterum h. l. parum diligenter

inspecto. *l.* 8. ἀπικνεομένοισι *Medic. Pass. Ask.* [debuerat hoc etiam *F.* in quo ἀφικνεομένοισι.] Reliqui ἀπικομένοισι cum *Aldo.* [Sic *Pa. Pc.*] Et in *Arch.* quidem ἀπικομένοισι ὧν τούτοισι ἐνετείλ. — Caeteri τὰ αὐτὸς recte tenent. *l.* 10. ἐπεί τε scripsi cum *F. Pb.* quod familiare Nostro. ἐπειδὴ vulgo alii. *l.* 11. Σίκυννος h. l. *F.* qui paulo ante in Σίκιννος consentiebat cum aliis. Mox idem Ξέρξην. *l.* 15. ὅτι Θεμιστ. ὁ Ἀθην. σοὶ βουλόμ.) ὅτι Θεμιστοκλέης τοι Ἀθην. *Arch. Vind.* et σοὶ dein omittunt: non profecto male. — In *F.* prave ὁ Θεμιστ. ὁ Ἀθην. σὺ βουλόμ. *l.* 16. ὑπουργέειν) ὑποργ. *Ask. Pass.* cuiusmodi et alibi vidimus. — Vulgatum tenet *F.* *l.* 19. ἀπέπλωον *Arch. Vind.* ἀπέπλεον *Ald.* et alii.

CAP. CXI. Lin. 2. ἐπιπλώειν) Sic *Arch. Vind.* cui locus esse poterit. — Recepi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* Nude πλώειν ed. *Wess.* cum aliis. πλέειν *F.* *l.* 4. περικατέκατο, nullo augmento, *Arch.* — quem secutus sum cum eisdem *Schaef.* et *Borh.* περιεκατέατο ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 4. ἐξελέειν recte *Arch. Vind.* Antea ἐξελεῖν. *l.* 5. αἰτηθέντες πρὸς Θεμιστοκλέος χρήματα) Sic *Arch. Vind. Pass. Ask.* [et *F.*] ordine sat bono. — Adoptavi hanc verborum seriem, loco vulgatae χρήμ. αἰτ. πρὸς Θεμιστ. *l.* 6 *seq.* λόγον τόνδε) τὸν λόγον τόνδε *Arch. Vind.* *l.* 8. Πειθώ τε *etc.* Citavit *Plutarch.* in Themist. p. 122. *l.* 9 *seq.* πρὸς ταῦτα) πρὸς τάδε *Arch.* — minus bene. *l.* 10. ἔσαν ἄρα αἱ Ἀθῆναι) ἄρα ἦσαν Ἀθῆναι *Arch.* et *Vind.* — ἦσαν etiam constanter *F.* puto et alii. *l.* 11. καὶ θεῶν χρηστῶν ἥκοιεν) οἷ καὶ, vel ὅτι καὶ θ. χρ. ἥκ. suspicatus eram scripsisse *Herodotum*: sed nil mutant libri, et in vulgata scriptura adquiesco. *l.* 12. Ἀνδρίους) Prave ἀνδρείους *F.* et mox iterum. *Ibid.* ἐς τὰ μέγιστα *Med. Arch. Pass.* [*F.* et nonnulli *Paris.* Pro *Arch.* vero suspicor *Ask.* scriptum oportuisse.] ἐς τὰ μάλιστα *Ask.* [nisi potius *Arch.*] *Vind. Brit. Paris. A. B.* et *Ald.* — Hoc in nostris Excerptis Parisiensibus nonnisi ex *Pa.* adfertur. *l.* 13. ἀχρήστους) χρηστοὺς *Arch. Valla.* *l.* 15. ἐπηβόλους) ἐπιβόλους *Arch.* et *Vind.* — ἐπηβούλους *F.* qui *ibid.* τούτων. *l.* 18 *seq.* οὐ δόντες τὰ χρήματα) Articulum qui aberat ed. *Wess.* et aliis, dedit *F.* commode, scil. *pecuniam quam ille postulaverat.*

CAP. CXII. Lin. 4. χρεώμενος) χρεωμένους solus *Med. Ibid.* λόγοισι τοῖσι καὶ πρὸς Ἀνδρίους ἐχρήσατο) τοῖσι καὶ πρὸς βασιλέα ἐχρῆτο. *Med. Pass. Ask.* [*F.*] et omittunt λόγοισι. Vulgatum in contextu tenuit *Gron.* sed in Notis mire commendat codicis sui scripturam, modo verbum χρεωμένους deleatur. *l.* 6. ἐπάξει) ἐπάξειν *F.* qui tamen dein ἐξαιρήσει tenet. *l.* 9. διότι) ὅτι *Arch. Ibid.* Θεμιστοκλῆα) Θεμιστοκλέα *F.* et sic deinde. *l.* 10. αἴνη) τιμῇ *Vind. Arch.* quod scholion. *l.* 12. ἄλλοι ἴδοσαν νησιωτέων) ἄλλων νησ. ἴδοσαν *Arch. Vind. Ibid.* εἶπαι) εἰπεῖν *F.* qui mox μόνους, pro μούνους. *l.* 13 *seq.* Καρυστίοισί γε) Particulam cum superioribus Edd. omittens Wess. adnotavit: „Καρυστίοισί τε *Ask.* Καρυστ. γε *Pass.* cui non adversor." — Cum *Pass.* consentit *F.* quos secutus sum, praeeuntibus etiam *Schaef.* et *Borh. l.* 15. ἱλασάμενοι) ἰλασ. *F. l.* 16. διέφυγον) ἔφυγον cum *Gron.* edens Wess. monuit: „Sic *Med. Pass. Ask.* In ceteris διέφυγον, cui sedes potuerat relinqui." — διέφυγον quidem nonnisi ex uno *Pa.* in Excerptis nostris citatur; praetuli hoc tamen et ex *Ald.* revocavi cum *Schaef.* ἔφυγον cum aliis habet *F.* tenuitque hoc *Borh. l.* 17. ἐκτίετο) Sic *Arch.* [unde ed. *Wess.* et seqq. nec aliud ex *Paris.* adfertur.] ἐκτίσατο *Med. Pass. Ask. Brit.* [et *F.*] ἐτίετο *Ald.* et ceteri. *l.* 18. λάθρη) λάθρῃ *F.* Sic vero et *edd. omnes* ante *Schaef.* sed IX. 90, 8. iota ignorant omnes.

CAP. CXIII. Lin. 1. Ξέρξεα) Ξέρξην *F.* qui dein βασιλέα, suo more, cum aliis puto; non βασιλῆα. *l.* 3. ἔδοξε γὰρ καὶ Μαρδονίῳ) Particulam καὶ, quam ignorant alii, opportune nobis obtulit ms. *F. l.* 4. ἀνωρίην *Arch. Vind. Paris. B. Brit.* [Sic vero et *Ald.* et Edd. omnes.] ἀνωρίη *Med. Pass. Ask. Paris. A.* — Sic et *F.* Puto autem ἀνωρίῃ hos debuisse. Ex nullo *Paris.* dissentiens ab ed. *Wess.* scriptura notata in nostris Excerptis. *l.* 4 *seq.* χειμερίσαι τε) Sic scripsi cum *F.* et *Pa.* χειμερ. δὲ alii. *l.* 5. Θεσσαλίῃ *Ask. Pass. Arch. Vind.* [*F. Paris.*] et sic solet Scriptor; non Θεττ. — Nempe Θετταλίῃ hic dederant *Edd.* ante *Wess.* qui tamen mox dein Θεσσαλίην recte omnes. *l.* 6. ἀπίκατο *Med. Pass. Ask.* [*F.* puto et *Pa. Pc. Pd.*] Alii cum *Aldo* ἀπίκετο,

— Sic *Pb.* - *l.* 8. μὲν Πέρσας) μὲν τοὺς Πέρσ. *Ask. Pass.* μὲν τοὺς μυρίους Πέρσ. *Arch.* et *Valla.* — Vulgatum tuetur *F.* cum *Paris.* *l.* 12. Βακτρίους τε *Pass. Ask.* [*F.*] Deerat τε. — Deest *Pa.* *l.* 13. πεζὸν, καὶ τὴν ἵππον) Sic *Arch. Vind. Valla.* — quos secutus sum cum *Schaef.* καὶ τὴν ἄλλην ἵππον ed. *Wess.* cum aliis; quod tenuit *Borh.* *l.* 13 *seq.* ἐκ δὲ τῶν ἄλλων συμμάχων.) Nude ἐκ δὲ τῶν συμμάχων *Med. Pass. Ask. Paris. A.* [Sic et *F.* et ed. *Wess.* cum *Gron.*] Alii τῶν ἄλλων συμμ. uti *Aldus.* — Revocavi ἄλλων cum *Schaef.* et *Borh.* Et ex nostro quidem ms. *Pc.* (qui *Wesselingio* aliàs *Paris. A.* est) diserte hanc scripturam citant nostra Excerpta: *Pa.* vero in contextu quidem nude τῶν συμμάχων habet; post τῶν autem est signum defectus, quo refertur vox ἄλλων in ora, ab eadem manu. Tum in *Pd.* est τῶν ἄλλων ξυμμάχων. *l.* 15. εἰ τίσιεί τι χρηστόν) εἴ τί οἱ χρ. *Arch.* — Vulgatum recte tenent alii omnes; nisi quod vitiose τε pro τι habet *F.* In ed. *Borh.* vero est ὁ τίσιεί τι, levi operarum errore; quum voluisset Editor ὅτίσιεί τι, ex *Valckenarii* coniectura. *l.* 16. συνήδεε) Sic *Arch.* cum *Pass.* — et *F.* quos secutus sum. συνῄδεε ed. *Wess.* cum aliis. *Ibid.* ἐν δὲ) ἐν δὲ *Pd.* *l.* 17. φιλοφόρους) φιλλιοφ. *Pc.* *l.* 18. πλῆθος μὲν) τὸ πλῆθ. μὲν *Pass. Ask.* — et *F.* *l.* 19. ἔσσονες) ἥσσονες *Vind. Ask.* contra morem. — Sic vero et *F.* Utralibet autem formâ uti licuerat Nostro.

CAP. CXIV. Lin. 1. Ἐν δὲ τούτῳ) Ἐν τούτῳ δὲ *Arch.* *l.* 4. Ξέρξην. *F.* *l.* 6. Σπαρτιῆται) Σπαρτιήτην *Pb.* *l.* 9. Λακεδαιμόνιοί τε τὸ) γε pro τὸ habet *Pb.* Accentus vulgo sic signant, Λακεδαιμόνιοί τί τε. *l.* 13. ὡς οἱ ἐτύγχανε) ὡς ἔτυχε *Arch. Vindob.* *l.* 14. Τοιγάρ σφι) Τοιγάρ τοι σφι *Arch.* *l.* 16. δεξάμενος) λεξάμενος *Pd.*

CAP. CXV. Lin. 4. ἐν πέντε) Abest ἐν *Arch.* *l.* 5. εἴπαι) εἰπεῖν *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F.* qui mox *l.* 6. τούτων, constans sibi. *l.* 9. ἁρπάζοντες) ἀναρπάζοντες *Arch.* *Ibid.* ἐσιτέοντο) ἐσιτεύοντο *F.* *l.* 8. δενδρέων) δένδρων *Arch. Vind.* — Sed δενδρέων cum aliis tenet *Suidas*, hunc locum citans in Περιλέποντες. Perperam περιβλέπ. *F.* *l.* 9. καταδρέποντες κάτησίων) καταδρέποντες *Pass.* Citat haec *Suidas* in Δρέπον, ἤσθιον legens. *l.* 10. ἔλειπον

scripsi cum nostro *Pa.* ἔλιπον vulgo alii. *l.* 11. δ' ἐποίευν) δ' ἐποίεον *F.* *l.* 11 *seq.* λοιμός τε τὸν) Sic *Med. Vind. Pass. Ask. Arch.* [*F. Pa. b. d.*] Antea λοιμὸς τότε τὸν, et in *Ald.* λιμός. [λιμός τε *Pc.*] In ἐπιλαβὼν exemplarium consensus. Vide ad lib. VI. c. 27. *l.* 12. διέφθειρε *Arch.* — quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.* ἔφθειρε *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 13. κατέλιπε) κατέλειπε *Pa.* In *F.* κατέλιπον, et superne ι pro ει eadem manu. *l.* 14. γίνοιτο *Arch. Vind. Medic. Pass. Ask.* [*F.* nec aliud ex *Paris.*] Prius γίνηται. *Ibid.* μελιδαίνειν τε) Deſit τε *Pass. Ask.* — et *F.* Citavit hunc locum *Suid.* in Μελεδαίνειν. *l.* 15. Παιονίης) Παιονίας *F.* qui mox Παιόνες penacute constanter, non Παίονες. Conf. ad V. 13, 6. *l.* 19 *seq.* ἀπαιτέοντες Ξέρξεω *etc.*) ἀπαιτεόντων τῶν περὶ *Arch.* omissis mediis. *l.* 19. In νεμομένας (scil. τὰς ἵππους) consentiunt libri. *l.* 20. τῶν περὶ) καὶ τῶν περὶ *F.* *l.* 21. οἰκημένων *Arch. Vind. Pass. Ask. Brit.* margo *Steph.* οἰκεομένων ceteri. — Nempe sic *Ald.* et sequaces: tenuitque etiam *Gron.* parum diligenter inspecto codice *Med.* Certe οἰκημένων tenet etiam *F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur.

CAP. CXVI. Lin. 2. Θρήϊξ) Θρῆξ *Arch. Vind.* — et *F.* qui Θρῆϊξ debuerunt. *l.* 3. ἐργάσατο *Pass. Ask. Arch. Vind.* [*F.* puto et *Paris.*] In aliis εἰργάσατο. — quod cum *Aldo* tenuit *Gron.* *l.* 4. οἴχετο) ᾤχετο *Ask. Pass.* ᾤχετο *F.* nempe sic ᾤχετο antiquo more. *Ibid.* οὖρος) ὄρος *Arch. Vind.* — et *F.* *l.* 6. ἀλογήσαντες) ἀλογήτ. *Ald.* — Correxit *H. Steph.* et verum tenent mssti. *l.* 8. Πέρσῃ) Ξέρξῃ *Arch. Vind. Valla.* *l.* 9. αὐτῶν *F.*

CAP. CXVII. Lin. 2. ἐπειγόμενοι abest *Pb.* *l.* 4. ἐντεταμένας) ἐντεταγμ. *F.* *l.* 5. ἐνθαῦτα δὲ) Sic *Pass.* — et *F. Pa. Pb. Pc.* quod probavi. Vulgo alii ἐνθαῦτα δή. *Ibid.* σιτία τε πλέω *Pass. Ask.* non absurde. — Sic et *F.* Abest τε *ed. Wess.* et aliis; sed recepit ante nos *Schaef.* eumque secutus *Borh.*

CAP. CXVIII. Lin. 1. ὅδε λόγος λεγόμενος) Sic *Pass. Ask. Arch.* — et *F.* quos secutus sum. ὅδε λεγόμενος λόγος *ed. Wess.* cum aliis. Quod si λεγόμενος ante λόγος ponatur, ὧδε λεγόμ. oportebat: non ὅδε, quod quidem tenent omnes. *l.* 2. 'Αθηνέων) 'Αθηναίων omnes, [etiam *F.* et *Paris.*] *Valla* excepto, quem sequor. *l.* 3. ἐνθεῦ-

τεν abest *Arch.* *l.* 4. διεχρέετο *Ald. Arch. Vind. Brit. Paris. A. B.* διεχρῆτο *Med. Pass. Ask.* — et *F.* Et sic ed. *Gron.* *l.* 5. νηὸς) νεὼς *F.* et sic mox iterum, ubi νεὸς *Pf.* *l.* 6. πλώοντα *Arch. Vind.* Antea πλέοντα. — Sic *F.* et *Pf.* cum aliis. *l.* 8. γάρ τι) γάρ τοι *Arch.* Absunt duae voces *Fragm. Paris.* — Etiam vocab. Στρυμονίην omisit *Pf.* *l.* 11. βασιλῆα) βασιλέα *F. Pf.* *Ibid.* κυβερνήτεα) κυβερνίτην *Pass.* — κυβερνήτην *F. Pf.* Et sic rursus sub finem huius sectionis. *l.* 12. σφι abest *Pa. Pb. Pd.* Sed tenent voculam *F.* et *Pf.* *Ibid.* εἶπαι) εἶπε prave h. l. *F.* εἰπεῖν *Pf.* et sic paulo post *F.* cum *Pf.* *l.* 13. οὐδεμίη) οὐδεμία constanter *F.* *l.* 13 *seq.* εἰ μὴ - - - γένηται) Prope absum ut *Werfero* adsentiar (Actor. Philol. Monac. T. I. p. 100.) monenti, ἢν μὴ scriptum oportuisse, sicut II. 13, 6. Ex nullo quidem vetere libro h. l. dissensus a vulgata scriptura enotatus est: fortasse tamen ἢν in uno aut altero cod. reperietur. Caeterum post εἰ μὴ, cui post οὐδεμίη percommodus locus est, forsan subintelligi particula ἂν poterat, *praeterquam si, nisi si;* ut vi particulae ἂν subintellectae sequi potuerit coniunctivus modus, loco indicativi, quem postulabat εἰ particula. Mox τούτων et Ξέρξην et βασιλέως scribit *Pf.* cum *F.* *l.* 17. οἶκε εἶναι ἐμοὶ) Sic *Arch. Pass.* [*F.* et *Pf.*] οἶκε ἐμοὶ εἶναι *Med. Ask. Pass.* [et sic *ed. Wess.* et seqq. cum *Gron.*] Alii ἔοικε ἐμοὶ εἶναι. — Depravate prorsus *Pd.* ἦκε ἐμὴ σωτ. *l.* 18. ἐκπηδέειν *Arch. Vind.* — quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.* ἐκπηδᾷν *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 19. ἐπικουφισθεῖσαν) ἐπικουφισθῆναι *F.* in cont. sed alterum in ora ab ead. man. *Idem* νέα, non νῆα: temere νέαν *Pf.* *l.* 21. βασιλῆος τὴν ψυχὴν) βασιλέως τ. ψ. *F.* τὴν βασιλέως ψυχὴν *Pf.* *l.* 21 *seq.* δωρήσασθαι χρυσέῃ στεφάνῃ) δωρῆσαι χρυσέῳ στεφάνῳ *Arch.* et *Vind.* qui δωρήσασθαι.

CAP. CXIX. Lin. 1-2. Οὗτος δὲ ἄλλως λέγεται ὁ λόγος - - - οὔτε ἄλλος *etc.*) Wesseling. ita edens, Οὗτος δὲ ἄλλος λέγεται λόγος - - - οὔτε ἄλλως *etc.* haec adnotavit: „ἄλλος λόγος λέγεται *Arch.* ἄλλος etiam *Vind.* et sine articulo λόγος *Pass.* Nec dissimile habuit *Valla.* Antea ἄλλως λέγεται ὁ λόγος." — *Wesselingii* rationem secuti sunt *Schaef.* et *Borh.* Et ego secuturus eram,

si deinde in οὔτε ἄλλως consentirent libri. Et ibi quidem nullam varietatem *Wess.* e suis codd. adnotavit: at nostri libri, qui initio ἄλλως λέγεται ὁ λόγος legunt, iidem dein οὔτε ἄλλος praeferunt; sic quidem *F. Pa. Pb. Pc.* quorum scripturam secutus sum. Caeterum, quod ad sententiam spectat, parum utique interest. *l.* 3. εἰρέθη) Sic *Pass.* [quem secutus sum. conf. IV. 77, 9. et 156, 13.] ἐρρέθη *Vind.* — ἐῤῥήθη *ed. Wess.* cum aliis. ἠρέθη *F.* qui εἰρέθη debuerat. *l.* 4. Ξέρξεα) Ξέρξην *F.* qui mox μίαν, et βασιλέα, et νέα, suo more. *l.* 5. μὴ οὐκ) Deſit μὴ *Arch. Vind.* *l.* 6. ἐκ τοῦ καταστρ.) Sic *Arch. Vind. Valla;* et forte verius. — Recepi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo ἐπὶ τοῦ καταστρ. *l.* 7. ἰόντας Πέρσας) Desunt haec *Pd.* *l.* 8. τῶν δ' ἐρετέων) καὶ τῶν ἐρετέων *Arch.* *l.* 10. μοι εἴρηται *Med. Pass. Ask.* Ab aliis pronomen negligitur. — Abest *F. Pa. Ald.* etc.

CAP. CXX. Lin. 3 *seq.* σφι συνθέμενος) σφι θέμενος *Pd.* *l.* 4. τιήρη *Arch. Vind. Valla.* τιηρεῖ *Med. Ask. Pass.* [quod arripuit *Gron.*] τριήρεϊ *Par. tres, Ald. Brit.* — τριήρει *F.* et *Pa.* Ex aliis *Par.* nil citant nostra Excerpta. *l.* 6. ἐμοί γε οὐδαμῶς πιστὰ *Pass. Ask. Arch. Vind. Brit.* ora *Steph.* [ἔμοι γε, hoc accentu, *F. Pa.*] Alii μὲν οὐδαμῶς ἐμοὶ πιστά. — Sic ed. *Gron.* cum *Ald.* *l.* 7. Ἀθηνέων) Ἀθηναίων omnes, praeter *Vallam*, Ἀθηνέων recte legentem. — Cf. c. 118, 2. *l.* 8 *seq.* πρὸς τοῦ Ἑλλησπ. *etc.*) τὰ δὲ Ἄβδηρα ἵδρυται πρὸς τοῦ Ἑλλησπ. μᾶλλον ἢ τοῦ *Pass. Ask. Arch. Vind.* — et *F. Pa. Pb. Pd.* nisi quod *Pb.* perperam εἴρηται scribit, pro ἵδρυται. Vulgatam verborum seriem cum *Aldo* tenuit *Gron.* nec aliud quid ex *Pc.* notatum. Mox Στρυμῶνος *Pb.* pro Στρυμόνος.

CAP. CXXI. Lin. 1. ἐγένοντο) ἐγίνοντο *Pass. Vind. Arch.* — Vulgatum tenet *F.* cum aliis. *Ibid.* ἐξελέειν *Arch. Vind.* — quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.* pro vulgato ἐξελεῖν. *l.* 2. δηϊώσαντες) δηώσ. *Arch. Vind.* — Mox αὐτῶν *F.* *l.* 4. μέν νυν) Deſit νυν *Ask.* — Conf. ad c. 125, 11. *l.* 5. Perperam ἀναθῆναι *F.* pro ἀναθεῖναι *l.* 6. καὶ ἐς ἐμὲ) Deest καὶ *F.* *l.* 7. αὐτοῦ) αὐτῷ *Pb.* *l.* 8. διεδάσαντο) ἐδάσαντο *Ask.* *Ibid.* ἀπέπεμψαν *Med. Pass. Ask. Brit.* [*F. Paris.*] Alii ἔπεμψαν. *l.* 9. χερὶ) χειρὶ *F.* qui mox πῶς, pro πήχει *Ibid.* δυωκαίδεκα *Med. Ask. Pass.*

[*F.* Nescio an *Paris.*] Ceteri δυώδεκα. *Valla* tantum *decem.* — Tum recte h. l. πηχέων edd. omnes, qui aliàs πήχεων, quod est in *Pa.* *Ibid.* ἱστήκει) ἕστηκε *Arch. Vind.* — quod recepit *Schaef.* et *Borh.* ἑστήκει *F.*

CAP. CXXII. Lin. 1 *seqq.* Πέμψαντες δὲ *etc.* Haec apud *Plutarch.* Malign. p. 871. *Ibid.* οἱ Ἕλληνες) Absunt duo verba *Ask.* *Ead. l.* 1. ἐπειρώτεον *Ask. Pass.* [unde *ed. Wess.* et seqq.] Antea ἐπηρώτεον. — ἐπηρώτων *F.* *l.* 4. παρὰ Αἰγιν.) Sic plene scripsi cum *F.* Vulgo παρ' Αἰγιν. *Ibid.* ἀλλὰ ἀπαίτ. *Arch. Vind. Ask.* plene. — Inde *ed. Wess.* et seqq. Sic et *F.* Alii ἀλλ' ἀπαίτ. *l.* 7. ἱστοῦ) ἱστοῦ *F.* qui et mox ἱστᾶσι. *l.* 8. Κροίσεω *Med. Pass. Ask.* [*F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur.] In *Arch.* χρυσοῦ. In aliis Κροίσου.

CAP. CXXIII. Lin. 2. ἔπλωον) ἔπλεον *F.* *l.* 4. διενέμοντο *Paris. A. B. Brit. Ald.* [Agnoscunt hoc *Paris. quatuor*, quod revocavi cum *Schaef.* et *Borh.* probaveratque *Larcher.*] ἔφερον *Arch. Vind.* διένειμον *Med. Pass. Ask.* — et *F.* tenuitque hoc *Wess.* cum *Gron.* *l.* 6. κρίνοντες) κρινέοντες ed. *Borh.* ex coniect. *Valck.* Vulgatum tuentur libri omnes. *l.* 7. αὐτέων abest *Arch. Vind.* — αὐτῶν habet *F.* *Ibid.* ἕκαστος) Sic omnes. ἕκαστον edit. *Gron.* operarum error est. Vise lib. III. 82. Wess. *l.* 8. δεύτερα δὲ) Deest δὲ *F.* *l.* 9. Θεμιστοκλῆα) Θεμιστοκλέα *Arch. Vind. Ask.* — et *F.* *Ibid.* ἐμουνοῦντο) ἐμιοῦντο *F.*

CAP. CXXIV. Lin. 2. ἀποπλεόντων *F.* *l.* 3. ἐβώσθη) ἐβοήθη *F.* *Ibid.* ἐδοξώθη) ἐδοξώσθη *Ald.* — Vulgatum debetur *Stephano*, tuetur autem *F.* et alii mssti. *l.* 4. πολλόν) πολλῶν ora *Steph.* ex *Aldo.* — Nempe πολλὸν recte ed. *Steph.* et seqq. πολλῶν vero non modo ed. *Ald.* sed et noster ms. *F.* ac fortasse alii nonnulli. *l.* 11. δέ μιν) γε pro δὲ *Ask.* *Ibid.* καλλιστεύσαντι) καλλιστεύοντι *Vind.* *l.* 12. ἀπιόντα *Arch. Vind. Pass. Ask.* margo *Steph.* [et *F.*] ἀνιόντα olim. — Sic *Paris. quatuor*, et ex *Aldo* tenuit hoc *Gron.* nil monens ex *Medic.* *l.* 14. οὔρων) Sic *Arch.* [et *F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur.] οὔρων alii. — Sic *Gron.* cum *Ald.* et *Steph.*

CAP. CXXV. Lin. 2. Ἀφιδναῖος) Ἀθηναῖος *Arch.* Neutrum habet *Valla.* *l.* 3 *seq.* ἐπιφανέων ἀνδρῶν *Arch. Vind.*

Pass. Valla, margo *Steph.* [*F. Par.*] Deerat ἀνδρῶν. — quod et *Gron.* ignorat cum *Aldo*. *l.* 4. καταμαργέων *Arch. Vind. Valla.* [quos secutus est *Wess. Schaef.* et *Borh.* consentiente *Pa.* de quo diserte monuit *Larch.*] καταμαρπτέων ceteri. — Sic cum aliis *F. Pb. Pc. Pd.* *l.* 5. ἐς Λακεδαίμονα) ἐς Σπάρτην *Arch. Vind. Valla.* Alterutrum scholion est. *l.* 6. ἔχοι *Medic. Pass. Vind. Ask. Paris. B.* [*F.* et *Pa. Pe. Pd.*] Reliqui ἔχει. — Sic *Pb.* idque ex *Aldo* revocavit *Schaef.* et *Borh.* Amat autem *Noster* in tali oratione optativum modum. *l.* 7. ἐπί τι οὐκ ἐπαύετο *Medic. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] *Arch. Vind. Brit. Valla.* Antea ἐπί τι ἐνέκειτο καὶ οὐκ ἐπαύ. quod *Gron.* etiam tenuit. Primus verba ἐνέκειτο καὶ abiecit *Wess.* *l.* 7 *seq.* ταῦτα λέγων) λέγων ταῦτα *F.* *l.* 10. οὔτ' ἂν σὺ) οὔτε σὺ *Arch. Vind. Ibid.* ὦ 'νθρωπε) ὤνθρωπε *F.* *l.* 11. μέν νυν) Abest νυν *Ask. Med. Pass.* [*F. Pb.*] Vide Miscell. Observ. Vol. III. p. 146. *Ibid.* τοσοῦτο *Arch. Vind. Pass.* — et *F.* quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* τοσοῦτον *ed. Wess.* cum aliis.

CAP. CXXVI. Lin. 2. πρόσθε scripsi cum *F.* Alii vulgo πρόσθεν. *l.* 3 *seq.* τὸν Μαρδόνιος ἐξελέξατο) Sic *Vind.* [unde accepit *Wess.* et tenuere *Schaef.* et *Borh.* nescio an consentientibus *Paris.* ex quibus nil notatum.] τοῦ Μαρδ. ἐξελ. *Med. Pass. Arch. Ask.* [et *F.*] Alii ὃν cum *Aldo*. *l.* 5. ὁ μὲν ἦν) Abest ἦν *Pass.* et *Med.* [item *F.* et *Pb.*] non absurde. *l.* 6. ἐγίνετο) Sic *Pass. Vind.* — et *F. Pa.* quos secutus sum. Vulgo alii ἐγένετο. *l.* 9. Ποτιδαιήτησι) Ποτιδεήτ. *Ask. Arch.* et consimiliter post paucâ. — Verum tenet *F.* cum aliis. *l.* 12. ἐκ Σαλαμῖνος) Sic *Arch. Vind. Pass.* — et *F. Pa.* quos probavi. ἐκ τῆς Σαλαμ. *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 13. ἀπέστασαν) ἀπέστησαν *F.* *Ibid.* ὦλλοι) ὤλλοι *Arch. Vind.* [quod valet ὦλλοι, quemadmodum nos cum *Wess.* edidimus.] οἱ ἄλλοι *Ald.* et *alii.* — Sic *F.* Ex *Paris.* vero nulla ab *ed. Wess.* dissensio notata. ὦλλοι, absque subscripto iota, ed. *Schaef.* et *Borh.* *l.* 14. ὁ Ἀρτάβ.) Articulum adieci praeeunte ms. *F.* Aliis abest. *l.* 15. τὴν Ποτιδαίην) τὴν Ποτίδαιαν *Pa.* In *F.* temere omissa haec verba cum undecim sequentibus.

CAP. CXXVII. Lin. 3. οἱ ἐκ τοῦ) Defit οἱ *Pass.* — et *F. Pc.* *l.* 6. Τορωναίῳ abest *Med. Pass. Ask.* [et *F. Pb.*] qui omnes dein ἐπιτρέπειν, pro ἐπιτροπεύειν. Vulgatum vero tenuit *Gron.* codicem suum deserens.

CAP. CXXVIII. Lin. 3. συντίθεται margo *Steph. Vind. Arch. Pass. Ask. Brit.* quod placuit. [Sic et *F.* nec aliud ex *Paris.*] Antea συνετίθετο. *l.* 5. εἶπαι) εἰπεῖν *Arch. Vind. Pass. Brit.* — et *F.* *Ibid.* τοιάδε) τάδε *Pc.* *l.* 6. βυβλίον) Sic *Arch. Pass.* [et *F. Pc.*] etiam in sequentibus. — Recepi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* βιβλίον *ed. Wess.* cum aliis. *Ibid.* Τιμόξεινος) Τιμόξενος *Arch. Vind.* et sic mox. Tum *iidem* θέλων, pro ἐθέλων. *l.* 8. περὶ τὰς ed. *Borh.* ex *Valckenarii* praecepto, praeeunte *Aenea Tactico.* παρὰ τὰς apud Nostrum tenent alii libri omnes. *Ibid.* γλυφίδας explicat *Suidas* in voce. *l.* 10. ἐγίνετο scripsi cum *F.* Vulgo ἐγένετο. *Ibid.* προδιδοὺς] παραδιδοὺς *Pass.* *l.* 11. ὁ Ἀρταβ.) Articulum non agnoscit *Pass.* *l.* 13. περιέδραμε) περιέβαλλεν *Pb.* *l.* 16. παρῆν *Pass. Ask. Vind. Arch. Paris. A. B.* [*Paris.* puto *omnes;* sic vero et *F.*] *Brit. Ald.* παρῆσαν ed. *Gron.* ex *Med.* *l.* 18. καταπλίξαι *Arch.* — quod recepi cum *Borh.* probante *Wess. Larch.* et *Schneid.* Vulgo alii καταπλῆξαι, quod quidem et *Wess.* et *Schaef.* tenuere. *l.* 22. ἐγεγόνεε) Sic *Arch. Vind. Pass.* ora *Steph.* haud male, uti c. 139. — Sic et *F.* Recepique hoc cum *Borh.* ἐγένετο *ed. Wess.* et *Schaef.* cum aliis.

CAP. CXXIX. Lin. 4. τέναγος) τοῦτο pro τέναγος habet *Pb.* *Ibid.* παρήισαν) παρίεσαν cum superioribus edens Wess. monuit: „παρῆσαν *Arch. Ask.* loco παρήισαν, quod verius opinor." — παρῆσαν scribunt *F.* et *Pc.* παρήισαν scripsi cum *Schaef.* et *Borh.* ut maluerat *Wess.* *l.* 5. δύο μὲν μοίρας) Abest μὲν *Arch.* *Ibid.* διοδοιπορήκεται) Sic *Arch.* et *Vind.* sine augmento. — Sic vero et *F.* commode: recepique hoc cum *Schaef.* et *Borh.* διωδοιπορ. *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 7. ὅση) ὅσην *Arch.* *l.* 8. γινομένη *Pass. Ask.* [et *F. Pa.* quos secutus sum.] γενομένης *Arch.* — Ne hoc quidem male, scil. genitivus participii absolutus, nempe πολλάκις γενομένης μεγάλης. Vulgo γενομένη *ed. Wess.* cum aliis.

l. 10. ἐπιστάμ. οἱ Ποτιδ.) Sic *Ask.* et *Arch.* cum artic. qui quidem Ποτιδεῆται scribunt. — Articulum et h. l. et paulo post ignorant vulgo: utrobique vero eum agnoscit ms. *F.* quem secutus sum. *Idem* etiam utrobique recte Ποτιδαιῆται. Quod si quidem abesse posteriore loco articulum malueris, facile patiar. αὐτῶν suo more *F.* non αὐτέων. *l.* 13 *seq.* τοῦ Ποσειδ. ἐς τὸν νηὸν) ἐς τοῦ Ποσειδ. τὸν νηὸν *Arch.* *l.* 14. τὸ ἐν τῷ προαστείῳ) Quatuor verba neglegit *Arch.* *l.* 15. τοίπερ) ἅπερ *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F. Pa.* *l.* 19. οὕτω ἔπρηξαν) Absunt haec duo *Med. Pass. Ask.* — et *F. Pb.* Prudenter tamen ea tenuit *Gron.* cum aliis.

CAP. CXXX. Lin. 1. ναυτικὸς) ναυτικὸς στρατὸς *Arch. Vind. Ald.* στρατὸς deſit *Med. Pass. Ask. Brit.* — item *F.* puto et *Paris.* Abiecit vocem *Wess.* cum *Gron.* *l.* 3. ἐκ Χερσονήσου) Desunt duo verba *Ask.* Χερσοννήσου suo more scribit *F.* qui modo βασιλέα, non βασιλῆα. *Ibid.* διεπόρθμευσε) διεπόρθμευε *Arch.* — Aoristum, notione plusquamperfecti, bene tenent caeteri. *l.* 4. ἐχειμέριζε *Pass. Ask.* — et *F.* quod praetuli vulgato ἐχειμέρισε. *l.* 5. πρώϊος) πρῶτον *Arch. Vind.* ex scholio. — Sic et *Pd.* *l.* 7. δέ σφι ἐπῆλθον) δὲ ἐπῆλθόν σφι *F.* qui mox Ἀρταΰντης, et Ἀρταΰντεω. *l.* 9. τούτοισι ex *Pa.* adscivi, quod miror ex aliis non enotatum. Vulgo τοῖσι, et sic quoque noster *F.* *Ibid.* προσεπλεομένου) προσπλεομ. *Arch.* *l.* 10. Ἰθαμίτρης correxi ex IX. 102, 24. monente *Wess.* quem secuti sunt *Larch.* et *Borh.* Vulgo h. l. ὁ Ἀμίτρης, ubi quidem praemisso articulo parum idoneus locus mihi visus erat. *Ibid.* προσήϊσαν) Sic *Pass.* [unde *ed. Wess.* et seqq.] προσήεσαν *Arch. Vind.* [*Pa.*] προσῆσαν *Ask.* Antea προσήεσαν. — προσῆσαν *F.* *l.* 11. τὸ πρὸς *Pass. Ask.* [et *F.*] Alii τὰ πρός. — Sic *Pa. Pb.* *Ibid.* οὐδεὶς) οὐδὲ εἷς *Arch. Vind.* — quod recepit *Schaef.* eumque secutus *Borh.* Equidem, nullam hîc emphasin videns, in vulgato adquievi. *l.* 13. Ἰάσι) Ἰᾶσι *F.* qui modo νέας, non νῆας. *l.* 14. οὐ μὴν *Ask.* et sic *Reiskius.* — Sic et *F.* et *Pb.* quos secutus sum. οὐ μὲν *ed. Wess.* cum aliis; nec hi male fortasse. *Ibid.* ἐλεύσεσθαι margo *Steph. Pass. Ask. Arch. Vind. Brit.* atque hoc satis. [Sic et *F.* et *Paris.*] προσελεύσεσθαι antea.

— quod ex *Aldo* tenuerat *Gron.* *l.* 16. φεύγοντας) Perperam φεύγοντες *F.* qui paulo post, ἤσαν, non ἔσαν. *l.* 19. πολλὸν *Arch. Vind.* bene. Vide c. 13. et VII. 7. — Recepi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* Alii πολλῷ, quod et *Wess.* tenuerat. *l.* 20. ἐβουλεύοντο) ἐβουλεύσαντο *Pass. Ibid.* εἴ τι) εἴ τι *ed. Wess.* operarum errore. *Ead. l.* δυναίατο *Pass. Ask. Med. Arch. Vind.* [*F. Pa. c. d.*] Antea δύναιντο. — δυναίατο *Pb.* *l.* 22. ὅπη) ὅση *F.*

CAP. CXXXI. Lin. 2. γινόμενον scripsi cum *F.* Alii vulgo γενόμενον. *l.* 3. οὐ κω) Perperam ὄκου *F.* qui mox νίες, pro υἱέες. *l.* 6. Μενάρεος) Μενάρεος *F.* *Ibid.* Ἡγησίλεω) Ἡσίλεω *Arch. Valla.* *l.* 8. Χαρίλλου *Arch.* et *Valla.* [quod primus recepit *Wess.*] Alii Χαρίλου. — Sic cum aliis *F. Pa. Pb. Pc.* *l.* 9. Εὐνόμου, τοῦ Πολυδέκτεος) In *F.* inter Χαρίλεω et τοῦ Εὐνόμου interseritur τοῦ Ἡρακλέος. (conf. *l.* 12.) Inversâ serie τοῦ Πολυδέκτεος, τοῦ Εὐνόμου edidit *Borh.* de *Meursii* aliorumque sententia. Mox τοῦ Πρυτάνιος omittit *F.* *l.* 10. Post Εὐρυφῶντος interserit τοῦ Σόου *Borh.* ex *Meursii* praecepto. *l.* 12. τοῦ Ἡρακλέος h. l. omittit *F.* qui mox βασιλέων et βασιλέες. *l.* 13. δυῶν) Sic *Arch.* — Nam quod δύων ex *Arch.* citat *Wess.* operarum puto errore factum. δυῶν habet etiam *F.* puto et alii: et sic ed *Schaef.* δυῶν *ed. Wess.* cum superioribus edd. ἑπτὰ praeter librorum auctoritatem, pro δυῶν, posuit *Borh.* de *Palmerii* sententia, cui et *Larch.* suffragatus erat.

CAP. CXXXII. Lin. 3. ἐς τὴν Σπάρτην) Abest τὴν *Arch. Pass. Vind.* — et *F.* qui mox τούτων. *l.* 5. στασιῶται) στρατιῶται *Arch.* — Mox σφίσι *F.* loco σφι. *l.* 6. Στράττι) Στάττι *Arch. Valla.* Vulgatum tuetur *F.* sed super ι in fine scripta vocalis η. Ex *Pb.* citatur Στράττῃ, qui Στράττῃ fortasse habet, sed (quemadmodum scriba codicis *F.* consuevit) geminatam τ literam eo nexu pinxit, ut putes esse ττ, non ττ. *l.* 8. ἐγένοντο) ἐγίνοντο *Ask. Pass.* — et *F.* Aptior vero huic loco est aoristus, notione plusquamperfecti. *l.* 9. οὗτοι δὴ οἱ λοιποὶ) οὗτοι οἱ λοιποὶ *Arch.* *l.* 9 *seq.* ὑπεξέσχον ἐκ τῆς Χίου) τῆς abest *Ask.* ὑπερέσχον τῆς Χίου scribit *Arch.* *l.* 10. Σπάρτην τε) Particulam τε, quae aberat *ed. Wess.* et aliis, opportune nobis dedit ms. *F.* *l.* 12. οἱ προήγαγον αὐτοὺς)

προήγαγον δὲ αὐτοὺς *Arch. Vind.* *l.* 12. προσωτέρω) πορρωτέρω *Arch.* *l.* 14. ἐμπείρουσι) ἀπείρουσι *Arch.* — Vulgatum tenet *Valla* cum aliis omnibus. *l.* 15. ἐπιστέατο) Sic *Arch. Vind.* neque id prave. — Sic vero et *F.* recepique hoc cum *Schaef.* et *Borh.* ἠπιστ. *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 16. τοιοῦτο) τοιούτῳ cum aliis edens Wess. monuerat: „τοιοῦτον *Arch.*" et in uberioribus *Notis* hoc ipsum τοιοῦτον aut τοιοῦτο commendaverat. Agnoscunt autem τοιοῦτο nostri *F. Pa. Pb.* idque iam ante nos receperunt *Schaef.* et *Borh.* *l.* 20. Δήλου) Δῆλος *Pass.* *Ibid.* δίος τὸ μέσον) δὲ ἐς τὸ μέσ. *Pass. Ask.* — et *F.* Mutat h. l. nescio quid *Pd.* *Ead. l.* ἰφύλασσε recte *iidem* cum *Arch. Vind. Brit.* ora *Steph. Valla.* [Sic et *F.* et *Paris.*] Antea ἐφύλασσον. — quod ex *Aldo* tenuit *Gron.* nihil ex *Med.* monens.

CAP. CXXXIII. Lin. 2. ὁρμεώμενος) ὁρμεόμ. *Arch.* — nec male. Caeteri quidem omnes vulgatum tuentur. *l.* 3. κατὰ τὰ χρηστήρια) Abest artic. *Arch.* *l.* 5. χρησόμενον *Arch. Vind.* — quod recepi cum *Schaef.* adstipulante etiam *Wess.* qui in contextu quidem χρησάμενον tenuit cum aliis, quod miror revocatum esse a *Borh.*

CAP. CXXXIV. Lin. 1 *seq.* ἔς τε Λεβάδειαν) In *Vallae* latinis *Telebadiam*, miro errore. — Λαβάδειαν *F.* *l.* 2. Φαίνεται ἀπικόμενος *Ask. Arch. Pass.* — et *F.* quos secutus sum. Vulgo ἀπικ. φαίνεται. *l.* 5. καὶ δὴ καὶ) Posterius καὶ abest *Arch. Vind.* *l.* 6. Ἰσμηνίῳ) Ἰσμινίῳ *Arch.* prave. *l.* 7. ἱροῖσι) ἐμπύροισι ed. *Borh.* ex *Valck.* coniect. contra codicum omnium auctoritatem. *l.* 8. κατεκοίμησε scripsi cum *F.* quemadmodum ex *Valck.* coniect. edidit *Borh.* Alii vulgo κατεκοίμισε. *l.* 9. Ἀμφιάρεω *Med. Arch. Vind. Pass. Ask. Paris B.* [noster *Pa.* cum *Pb. Pd.* et *F.*] Alii Ἀμφιάραον. — Sic *Pc.* *l.* 10. ἐκέλευσε) ἐκέλευε *Paris. B. Brit. Ald.* — Sic *F.* Tum ex nostro *Pb.* hoc adfertur in nostris Excerptis, qui est *Wess. Paris. C.* non *B.* Caeterum tenendus utique aoristus, notione plusquamperfecti. *Ibid.* Ἀμφιάρεως) Sic recte *Ask.* [unde *ed. Wess.* et seqq. Et sic *F.* puto et *Paris.*] Olim Ἀμφιάραος. — quod tenuerat *Gron.* *l.* 15. ἐγκατακοιμηθῆναι *Pass. Ask.* ora *Steph.*

quod placet. καταχοιμηθῆναι prius. — Sic *Med.* cum *Aldo.* Citatur autem hoc in nostris excerptis ex uno *Pc.* ut reliqui *Paris.* videantur in ἐγκαταχοιμ. consentire. In *F.* temere omissa sunt tria postrema huius capitis verba, cum novem prioribus proximae sectionis: ubi festinantem quid deceperit scribam, satis adparet.

CAP. CXXXV. Lin. 1. θῶμα) Aut sic, ut saepe noster *F.* cum aliis, aut θῶυμα scriptum oportuit. Vulgo θώϋμα *edd.* constanter. Abesse in *F.* h. l. id vocabulum, modo monui: paulo post vero (*l.* 12.) θώματι ille habet, ubi θωύματι vulgo edebatur. *l.* 5. κέεται) κεῖται *F.* et sic iterum c. 138, 15. *l.* 7. Ἀκραιφίης) Ἀκριφίης *Arch. Valla.* Conf. *Sylburg.* ad *Pausan.* IX. 23. — Ἀκραιφνίης *F. Pb. Pd.* *l.* 8. ἕπεσθαί οἱ) ἕπεσθαι δέ οἱ *Med. Pass. Ask.* [et *F.* Et sic *ed. Wess.* cum *Gron.*] Ceteri δὲ omittunt. — Parum opportunam particulam ablegavi cum *Schaef.* et *Borh.* *l.* 10. θεσπιέειν) Sic *Arch. Vind.* more Ionum. — Recepi hoc, loco vulgati θεσπιεῖν, quod tenuerat *Wess.* cum aliis. *Ibid.* τὸν πρόμαντιν) Sic *Pass. Vind. Brit.* [*F.*] τὸν μάντιν *Arch.* — τὴν πρόμαντιν *ed. Wess.* cum *Ald.* et *Gron.* quam ad scripturam miror nihil ex mss. *Paris.* nec a *Wess.* nec a *Larch.* nec a nostro speculatore esse adnotatum. *l.* 12. θώματι) Sic ms. *F.* ut paulo ante docui. θωύματι *edd.* *l.* 13. χρήσονται) χρήσωνται *Pa.* *l.* 14. πρήγματι) χρήματι *F.* qui mox αὐτῶν. *l.* 15. ἐφέροντο) ἔφερεν *Arch.* *l.* 16. γράφειν) γράφην *Pass.* *l.* 17. γλώσσῃ) φωνῇ *Arch. Vind.*

CAP. CXXXVI. Lin. 1. ἦν λέγοντα) Deest λέγοντα *Ask.* — λέγοντα ἦν habet *F.* *l.* 4. ὅτι οἱ προσκηδέες οἱ Πέρσαι) ὅτι οἱ Πέρσ. προσκηδέες οἱ *Ask.* Sumsit hinc *Pollux* III. 7. et 30. — Vulgatum cum aliis tenet *F.* qui mox ἦσαν, non ἴσαν. *l.* 7. τὸ οὔνομα τοῦ μητροπ.) τὸ μητροπ. *Arch. Vind.* οὔνομα τοῦ μητρ. *F.* absque artic. ante οὔνομα: *idem* mox βασιλέως. *l.* 8. Ἀλάβανδα) Ἀλάβαστρα *Steph. Byz.* — ubi consulendi Interpretes. *l.* 9. ἅμα δὲ *Ask.* quod verum. [Et sic *ed. Wess.* et seqq.] Olim ἅμα τε. — Sic quidem et *F.* et *Pc.* Ex aliis *Paris.* vero nullus ab *ed. Wess.* adnotatus dissensus. *l.* 9 *seq.* πρόξεινός τε) πρό-

ξεῖνος dialectus postulat. — Vulgatum vero tuentur h. l. libri omnes: sed προξείνους habes VI. 57, 11. et πρόξεινον VIII. 143 extr. *l.* 11. Prave *Pb.* οὕτι pro οὕτω, et *l.* 12. omittit καὶ ante ἄλλων. *l.* 14. ἐπίστατο) Sic *Arch. Vind.* probabiliter. — Sic vero et *F.* et *Pb.* recepique hoc cum *Schaef.* et *Borh.* ἠπίστατο *ed. Wess.* cum aliis. Pro Ἀθηναίους vero prave Ἀθηναίοισι idem *Pb.* *l.* 16 *seq.* πολλὸν εἶναι κρέσσων) Sic bene *Arch.* [Inde *ed. Wess.* et seqq.] Alii πολλῷ. Vide VII. 7. — πολλῷ tenet *F.* Ex *Paris.* vero nil notatum. *l.* 18. Ἑλληνικῶν) Ἑλλήνων *Arch.* et *Valla*, satis ex usu. — At *Valla*, latine reddens *rebus Graecorum*, quidni τῶν Ἑλληνικῶν ita reddere potuerit? Et tenent hoc alii omnes, quod equidem cum altero permutatum nolim. Parum commode vero τῶν ante Ἑλλην. omittit *F.* Contra, copiâ laborat *Pd.* τὰ τῶν Ἑλλ. scribens. *Ibid.* δ' ἂν καὶ) δὲ καὶ *Arch. Vind.* *l.* 19. προλέγοι *Med. Pass. Ask.* [et *F.* Puto et *Pa. Pc. Pd.*] προλέγοντι *Arch. Vind.* προλέγει *Ald. Brit.* — et *Pb.* *l.* 20. οἱ ποιήσασθαι) Sic *Arch. Vind.* — Inde pronomen οἱ accepit *Wess.* quod deerat aliis, et deest *F. Pa. Pb. Pd.* ποιέεσθαι vero cum aliis tenuit idem *Wess.* Equidem, ut pronomen οἱ, sic et verbum ποιήσασθαι ex *Arch.* et *Vind.* adsciscendum putavi.

CAP. CXXXVII. Lin. 1. Περδίκκης) Περδίκης *Arch.* et *Ask.* perpetuo. — Sic et *F.* qui postremo etiam (c. 139, 4.) Περδίκης. *l.* 3. Ἰλλυριούς) Ἰλλυρικούς *Arch. Vind. Valla.* *l.* 4. Γαυάνης) Γαβάνης *Ask.* *l.* 5 *seq.* ἐκ δὲ Ἰλλυριῶν --- ἀπίκοντο ἐς temere omissa in *F.* *l.* 7. ἐνθαῦτα δὲ *Arch. Vind.* [et *F. Pa. Pc. Pb.* quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.*] ἐνθαῦτα δὴ *Pass.* et margo *Steph.* — ἐνθαῦτα καὶ *ed. Wess.* et *Gron.* cum *Ald.* *l.* 9. ἔσαν δὲ τὸ πάλαι) Sic *Arch.* et *Vind.* — unde recepi cum *Schaef.* et *Borh.* ἔσαν γὰρ *ed. Wess.* cum aliis. ἦσαν γὰρ *F.* quo praeeunte τὸ πάλαι et similia divisis vocibus scribere adsuevi, quae vulgo iungunt alii, τοπάλαι scribentes, et τοπρότερον, et similia. *l.* 11. μοῦνον vere *Pass.* [unde *ed. Wess.* et seqq.] Ceteri μόνον. — Sic *F.* Ex *Paris.* vero nil notatum. *l.* 12. ὀπτῷτο *Arch. Vind. Brit. Paris. A. B. Ald.* longe verius quam

quod reieci ὀπτώη, quod ex *Med.* receperat *Gron.* habentque etiam *Pass.* et *Ask.* — ὀπτῶτο recte tuetur *F.* et sic *Paris. quatuor*, ni fallor. *l.* 13. τοῦ Θητὸς Περδίκκεω) τοῦ Θητὸς τοῦ Περδίκκεω *ed. Wess.* cum aliis: quae verba, *Valckenario* suspecta, uncis inclusit *Schaef.* prorsus autem abiecit *Borh.* Equidem immerito sollicitata iudicavi; sed articulum ante Περδίκκεω, qui nimius erat, delevi praeeunte ms. *F.* *Ibid.* ἑωυτοῦ) ἑωυτῷ *Ald.* male. — Tacite correxit *Steph.* et verum tuentur mssti. *l.* 14 *seq.* τὸν ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς) Sic *Arch. Pass. Ask. Vind.* non prave. — Sic et *F. Pa.* quibus praeeuntibus adieci posteriorem articulum, qui aberat *ed. Wess.* et al. *l.* 15. τὸν δὲ ἀκούσαντα ἐσῆλθε αὐτίκα) Sic iidem *Arch. Vind. Pass. Ask.* margo *Steph.* [et *F. Pa.* puto et *Pb.* Et sic *ed. Wess.* et seqq.] Olim ὡς δὲ ἤκουσε, ἐπῆλθε οἱ αὐτίκα. — Sic ed. *Gron.* cum *Aldo.* ὡς δὲ ἤκουσε, ἐσῆλθε αὐτίκα *Pc. Pd.* *l.* 16. φέροι ἐς μέγα) Abest ἐς *Pass.* et margo *Steph.* — item *F.* et *Pa.* *l.* 17. ἐκ γῆς τῆς ἑωυτοῦ) ἐκ τῆς ἑωυτοῦ *Arch. Vind.* quod non displicet. — Vocab. γῆς cum aliis bene tenent *F.* et *Paris.* *l.* 18. ἀπολαβόντες *Pass. Ask. Med.* [*F. Paris.*] verissime. Vide *Küsterum* in *Clerici* Biblioth. Vet. et Nov. Tom. V. p. 404: ἀπολαβόντας *Arch. Vind. Brit. Ald.* *l.* 22. τόνδε) τόδε *F.* *l.* 23 *seq.* ὁ Ἀέροπος, οἱ πρεσβύτεροι) Negligitur ὁ in *Arch.* qui scribit πρεσβύτατοι cum *Vind.* *l.* 26. τάδε· Δεκόμεθα) τάδε, Ὧδε δεκόμ. *Med. Ask. Pass.* quod significantius. [et sic ed. *Wess.* et *Borh.*] Conf. *Gron.* Deerat Ὧδε. — Scilicet docuit *Gron.* in Notis, in ms. *Med.* sic distingui verba, τάδε ὧδε· Δεκόμεθα etc. monuitque, non inutile fore augmentum, si ita distinguas, τάδε· Ὧδε δεκόμεθα. In contextu tamen idem *Gron.* solum τάδε tenuerat cum superioribus *edd.* cum quibus consentiunt puto mss. *Paris.* Et sic rursus ante nos ed. *Schaef.* In *F.* sic scribitur, τάδε ᾧδε· δεχόμεθα *etc.* Nempe ᾧδε ille suo more, cum iota subscripto. Manifestum nobis visum erat, perperam duas diversas scripturas τάδε et ὧδε fuisse coniunctas. *Ibid.* βασιλεῦ) βασιλεὺς *F.* *l.* 27. τὸ ἴδαφος *Vind. Arch. Ask. Pass.* [et ed. *Wess.* cum *F.* et *Paris.*] τοὔδαφος antea. *l.* 28. τοῦ ἡλίου) Sic *Med. Vind. Ask. Pass. Brit.* [*F.*

Paris.] Alii cum *Aldo* ἐκ τοῦ ἠλ. *l.* 29. μετ' ἐκείνου *Med. Pass. Ask. Arch. Vind. Paris. A. B.* [*F.* et *Paris.* puto *omnes.*) μετ' αὐτοῦ antea. — quod et *Gron.* tenuit.

CAP. CXXXVIII. Lin. 2. ἀπηίσαν) Sic bene *Pass.* [inde ed. *Wess.* et seqq. cum nonnullis puto ex *Paris.*] ἀπῇσαν *Ask.* In aliis ἀπίεσαν. — Sic nempe edd. ante *Wess.* Sed ἀπῆσαν *F.* ἀπήεσαν *Pa.* *l.* 3. σὺν νόῳ) Sic vett. libri omnes, nisi quod συνόῳ mendose habet *F.* ἐν νόῳ de *Valckenarii* coniect. edidit *Borh.* *Ibid.* κείνων *Pass.* — et sic ed. *Wess.* et seqq. pro ἐκείνων, quod antea erat. κακείνων vero (sic) est in *F.* *l.* 4. διδόμενα *Arch. Vind. Ask. Pass.* — et *F.* quos secutus sum. διδομένα ed. *Wess.* cum al. *l.* 6. Σωτῆρι *Arch. Vind. Pass. Ask.* ora *Steph. Valla.* [*F. Paris.*] σωτήρια ceteri. — Nempe sic *Ald.* idque tenuerat *Gron.* *l.* 12. ἐν τοῖσι) ἐν τούτοισι *Vind.* *l.* 14. Σιληνὸς) Σηληνὸς *Arch.* — Δηλινὸς *Pc.* *Ibid.* ὡς λέγεται) ὥστε λέγ. *Pass.* *l.* 15. Βέρμιον) Βέρβιον *Arch. Ask.* In *Valla* corrupte *fons Berbinus.* Rectum vulgatum. [quod tuetur *F.* cum aliis.] Confer Notam *Schurzfleischii* ad *Diodori* T. II. p. 643. — Κέρμιον *Pd.*

CAP. CXXXIX. Lin. 2. ἐγεγόνεε) ἐγένετο *Med. Pass. Ask. Brit. Paris. A. B.* [*F. Pa. Pb.*] Malui receptum. — quod cum *Ald.* tuentur *Arch. Vind.* et unus aut alter *Paris.* *Ibid.* παῖς ἦν) πατὴρ ἦν *Ask.* et marg. *Steph.* *l.* 2 *seq.* 'Αμύντ. δὲ 'Αλκέτεω) 'Αλκέτης *Ask.* 'Αλκέτεω *Arch.* — Vulgatum tenet *F.* cum aliis. *l.* 4. 'Αργαῖος) Sic *Arch. Vind. Valla.* [*Pb. Pd.*] 'Αῤῥαῖος *Pass.* [*F. Pa.*] Ceteri 'Αραῖος. — Sic *Pc.* *l.* 5 *seq.* 'Αλέξ. ὁ 'Αμύντ.) ὁ 'Αλέξ. ὁ 'Αμ. *F.*

CAP. CXL. Lin. 1. ἀποπεμφθεὶς *Arch. Vind. Pass. Ask. Brit.* [*F. Paris.*] πεμφθεὶς olim. *l.* 2. ἔλεγε τάδε) λέγει τάδε *Ask.* qui mox "Ανδρες *etc.* usque ἐμοὶ imprudenter negligit. *l.* 3. ἥκει *Arch. Vind. Pass. Ask.* [*F. Pa. Pb.*] non inconcinne; et, si malueris, vere. — ἧκε ed. *Wess.* cum aliis. Probavi vero alterum, cum *Schaef.* et *Borh.* Verbum ἥκειν, in praesentis temporis formâ, notione praeteriti usurpari, satis notum est. Mox βασιλέως *F.* constans sibi; iterumque in-

fra. *l.* 4 *seq.* ἐς ἐμὲ ἐξ ἐκείνων) Placuit haec verborum series, quam praeivit *F.* ἐξ ἐκείνων ἐς ἐμὲ ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 5. μετίημι) μετίειμι *F.* *l.* 8. ἐθέλωσι) θέλωσι *Arch. Vind.* *l.* 10. Τούτων *F.* *l.* 11. ἀντίον) αἴτιον *F.* *l.* 13. ἀντιαειρόμενοι) ἀειρόμενοι margo *Steph. Pass. Ask. Brit.* — *F. Pa. Pc. Pb.* *Ibid.* οὔ τε γὰρ) οὔ τοι γὰρ *F.* qui mox ὑπερβάλλοισθε, loco ὑπερβάλοισθε. *l.* 16. παρ' ἐμὲ ἐοῦσαν *Arch. Vind. Eton. Pass. Ask.* ora *Steph.* [*F. Pb. Pd.*] Celeri παρεοῦσάν μοι. — Sic *Pc.* [quod ex *Aldo* tenuit *Gron.*] παρ' ἐμοὶ ἐοῦσαν *Pa.* *l.* 17. τοῦ περ) τά περ *Arch. Pass. Ask.* — et *F. Pa.* Mox οὐδεμίᾳ *F.* suo more. *l.* 18. φρονέετε *Med. Pass. Ask. Arch. Vind. Paris. B. Brit.* [item *F.* et *Paris.* ni fallor *omnes.*] Alii φρονέοιτε. — quod invito suo codice tenuit etiam *Gron.* *l.* 19. παρέσται) πάρα ἔσται *Ask.* *Ibid.* βούλησθε) βούλεσθε *F.* *Ead. l.* παριστεύμενοι *Arch. Vind.* [Inde ed. *Wess.* nescio an consentientibus *Paris.*] Olim παριστεύμενοι. — Sic *F.* cum al. *l.* 21. καταλύσασθε *Arch. Vind. Pass. Ask. Brit.* [*F.* nec aliud ex *Paris.*] καταλύσεσθε *Med.* καταλλάσσεσθε *Ald.* — et alii edd. ante *Gron.* *l.* 25. εἶπαι) εἰπεῖν *Arch. Vind. Pass.* — et *F.* *l.* 28. προσχρηΐζω) προσχρήζω *F.* *Ibid.* ἐνορέω) ἐνορῶ *F.* *l.* 30. τοῦτο ἐν ὑμῖν *Med. Pass. Ask. Arch. Vind. Brit. Paris. A. B.* [*F.* et *Paris.* puto *omnes.*] Antea τοῦτο ἐνὸν ὑμῖν. — percommode id quidem. *l.* 31. τούσδε *Med. Pass. Ask.* [*F.*] *Arch. Vind. Par. B.* [nec aliud ex aliis *Paris.* affertur.] Olim τοιούσδε ex *Aldo.* *l.* 33. ὧν desideratur in *Arch.* *l.* 34. ἐπ' οἷσι) ἐποίσει *Arch.* perperam. *l.* 36 *seq.* μούνων, ἐξαίρετόν τι μεταίχμιον) ἐξαίρετον μεταίχμιόν τε *Ask. Pass. Vind.* [Sic et *F. Pa. Pb.* Et in *Pa.* quidem comma post ἐξαίρετον. In *F.* vero et *Pb.* μοῦνον, non μούνων scribitur, et iunguntur μοῦνον ἐξαίρετον μεταίχμιόν τε.] In *Arch.* et *Brit.* ἐξαίρετον μεταίχμιον, absque τε vel τι. *l.* 37. κεκτημένων *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F. Pc. Pb.* quos secutus sum. ἐκτημ. ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 40. ἀπιεὶς) ἀφεὶς *F. Pa. Pd.* *Ibid.* ταῦτα) τοσαῦτα *Arch. Vind.*

CAP. CXLI. Lin. 3. Ἀθηναίους) ἐς Ἀθηναίους *F.* praepositione ἐς temere e superiori linea hîc repetitâ. *l.* 3 *seq.* χρεόν ἐστι) Sic *Arch.* — quem secutus sum,

ionicam esse hanc formam ratus, quae et frequenter in ms. *F.* servata est, qui hic quidem χρεών ἐστι tenet cum aliis. *l.* 4. ἐκ Πελοποννησου.) ἀπὸ Πελ. *Arch. Vind.* *l.* 5. κάρτα τι) Deſit τι *Arch. Vind.* qui dein αὐτίκα δὲ, non absurde. *l.* 11. ἐπ' ὁμολογίῃ) ἐπομολογίαν (sic) *F.* prave.

CAP. CXLII. Lin. 7. οὔτε γε) Abest γε *Arch. Vind.* — οὔ τι γε legendum censet *Werfer*, in Act. Philol. Monac. T. I. p. 62 seq. provocans ad similem locum, IV. 76, 2. At ibi est μή τι γε, non οὔ τι γε. Ad hoc οὔτε vero haud incommode dein refertur ὑμῖν δέ. *l.* 8. ἠγείρατε) ἠγείρατε *Arch. Vind.* — et *F. Pa.* Perperam vero ὑμέων *F.* pro ἡμέων et ὑμεῖς pro ὑμεῖς. *l.* 10. ὑμετέρης *Pass. Ask. Arch. Ald.* [Sic et *F.* et *Paris.*] Alii ὑμετέρας. — Nempe hoc temere in ed. *Steph.* irrepserat, servatum dein et ab aliis et a *Gron.* qui veram scripturam (puto) ex cod. *Med.* adnotare neglexerat. *Ibid.* ἀρχὴν) περὶ τῆς ὑμετέρης ἀρχῆς ed. *Wess.* cum praecedd. et msstis (quod sciam) cunctis. ἀρχῆθεν oportuisse suspicatus erat *Wess.* ἀρχὴν sua (puto) de coniectura edidit *Schaef.* quod adoptavi cum *Borh.* *l.* 12. τουτέων ἀπαντώντων) Hanc quoque emendationem eiusdem *Schaeferi* erudito iudicio debemus. τουτέων πάντων ex *Arch.* et *Vind.* citavit *Wess.* Alii vero omnes, τουτέων (τούτων quidem *F.*) ἁπάντων, quod cum ed. *Wess.* et superioribus tenuit *Borh.* τουτέων ἁπάντων ἐκατὸς proposuerat *Koen.* ἄνευ τουτέων ἁπάντων *Reisk.* Sed ἁπάντων et ἀπαντώντων inter se permutata a librariis observavimus olim nos ipsi in *Epicteti Dissert.* III. 15, 11. et ἀπαντώντων pro ἁπάντων restituimus in *Enchirid.* cap. 29, 6. nostrae edit. ubi vide quae adnotavimus p. 130 seq. Similiterque apud *Appianum*, Hist. Punic. cap. 71. ἀπαντᾷν olim correximus pro eo quod in libris omnibus ἅπαντας erat. *l.* 14. καὶ τὸ πάλαι *Med. Ask. Pass. Arch. Brit.* [*F. Paris.*] Prius erat κατὰ τὸ πάλαι. *l.* 15. πιεζευμένοισι *Arch.* et *Vind.* praeclare. In *Aldo* et aliis πιεζομένοισι. — Sic et *F.* Ex *Paris.* vero nil notatum. *l.* 16. ἐστερήθητε *Med. Pass. Ask. Arch. Vind.* [*F. Paris.*] Alii cum *Aldo* ἐστέρησθε. — et hoc ipsum quidem commode. *l.* 18. οἱ σύμμα-

χοι) οἱ λοιποὶ σύμμαχοι *Arch. Valla;* quos non laudo. *l.* 20. ἐπιθρέψει) ἐπιτρέψειν *Pb.* *l.* 21. συνεστήκῃ) συνέστηκε *Arch.* *Ibid.* Μὴ δὲ divisis vocibus scripsi cum *F.* μηδὲ vulgo. *l.* 24. ὑμῖν δέ γε) Sic *Arch. Vind.* [unde ed. *Wess.* nescio an consentientibus *Pb. Pc. Pd.*] Deerat ultimum. — Deest etiam *F. Pa.* *l.* 25. τυγχάνετε) τυγχάνεσθε *Pa.* *l.* 26. οὔτε πιστὸν) Negligit haec *Brit.* sed post ἀληθὲς οὐδὲν nectit οὔτε βέβαιον.

CAP. CXLIII. Lin. 2. τάδε) τοιάδε *Arch. Vind.* *l.* 3. τῷ Μήδῳ) τῶν Μήδων *Arch. Valla.* *l.* 4. δέει *Arch. Vind. Pass. Ald.* — Et *F.* recte. Suspicorque sic etiam in *Paris.* et *Med.* scribi. Nam δέῃ quidem, quod cum *Gronov.* tenuit *Wesseling.*, casu irrepserat in *Steph. ed.* 2. indeque temere erat propagatum. δέει merito restituit *Schaef.* tenuitque *Borh.* *l.* 5. ἐλευθερίης γλιχόμενοι) Sic *Pass. Ask.* ora *Steph.* [*F. Pb.* quod adoptavi cum *Schaef.* et *Borh.*] In reliquis ἐλευθερίην σκεπτόμενοι. — quod ex *Aldo* tenuit *Wess.* cum *Gron.* *Ibid.* ἀμυνεύμεθα) Perperam ἀμύνεσθαι *F.* *l.* 5 *seq.* καὶ δυνάμεθα) Deſit καὶ *Arch. Vind.* *l.* 7. Νῦν δὲ) Sic *Arch. Vind.* quod verius. [Inde ed. *Wess.* et seqq. Et sic *Valla* quoque, *Nunc vero.*] Alii Νῦν τε. — Sic edd. ante *Wess.* cum *F. Pa. Pc.* quod equidem non spernam. *l.* 9. τῇ περ καὶ νῦν) τῇ καὶ νῦν *Med. Pass. Ask.* — et *F. Pb.* τῇ περ tamen tenuit *Gron.* cum aliis. *l.* 11. πίσυνοι) πίσυνοι *Arch.* ut solet. — Pro πίσυνοί μιν, perperam τοῖσιν ἡμῖν scribit *Pd.* *Ibid.* ἀμυνόμενοι) ἀμυνεόμενοι ed. *Borh.* invitis msstis. *l.* 12. οὐδεμίαν constanter *F.* *l.* 15. ἀθέμιστα) ἀθέμιτα *Pb.* quod ipsum etiam ex *Arch.* citaverat *Galeus;* sed vulgatum tenere illum codicem docuit *Wess.* *Ibid.* ἔρδειν) ῥέζειν *Arch. Vind.* — ἔρδειν *F.* *l.* 17. παθέειν *Arch. Vind.* [unde ed. *Wess.* et seqq.] Antea παθεῖν. — Sic *F.* Ex *Paris.* nil notatum.

CAP. CXLIV. Lin. 4. κάρτα ἀνθρ.) κάρτα μὲν ἀνθρ. *Arch. Vind.* *l.* 6. τῶν Ἀθηναίων τὸ φρόνημα) Sic non male *Arch.* — Significanter sane, nec temere ita scriptum mihi visum erat; quare adoptare non dubitavi. Quodnam sit illud φρόνημα, declaratur verbis sequentibus, ὅτι οὔτε χρυσὸς *etc.* Alii vulgo (quod sciam)

omnes τὸ Ἀθηναίων φρόνημα. *l.* 8. μέγα) μεγάλη *Arch.* *l.* 11. ἐθέλωμεν) θέλωμεν. *l.* 13. ἐμπεπρησμένα) τὰ ἐμπεπρησμ. *Vind.* ἐμπεπρημένα *Pass.* — et *F. Pb.* *Ibid.* τε καὶ συγκεχωσμ. absunt *Pb.* *l.* 14. μέγιστα μᾶλλον) μάλιστα μᾶλλον *Pb.* Videtur nempe is codex descriptus ex simillimo nostri codicis *F.* in quo ipso idem vocabulum μέγιστα eo scripturae nexu pictum est, ut nisi curatius adtendas, facile pro μάλιστα accipere possis. *l.* 15. τῷ ταῦτα ἐργασαμένῳ) τοῖσι ταῦτα ἐργασαμένοισι *Arch. Vind. Valla.* *l.* 16. ἐὸν agnoscunt *Arch. Med. Ash. Pass.* [*F.* et nonnulli *Paris.*] In *Aldo* et aliis desideratur. — Abest *Pa.* *l.* 18. τῶν προδότας *Arch. Vind.* [unde ed. *Wess.* et seqq.] ὧν προδ. *Med. Pass. Ash.* [*F. Pa.*] Prius edebatur ὧν καὶ προδ. *l.* 19. εἰ μὴ) ἢν μὴ καὶ πρότ. *Arch.* *l.* 22. μηδαμᾶ) μηδαμὰ constanter *F.* *l.* 22. ἐς ἡμέας ἔχουσαν) Sic *Vind. Arch.* [unde ed. *Wess.* etc.] Olim πρὸς ἡμᾶς ἐοῦσαν. — Tenuerat hoc *Gron.* cum *Aldo*, sic quoque noster *F.* Ad *Paris.* quod spectat, πρὸς non nisi ex *Pb.* citatur; ἐοῦσαν vero ex solo *Pa.* *l.* 24. καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις) Haec verba tantum in margine habet *Arch.* *l.* 25. ἡμέες *Arch. Vind.* pro quo ἡμεῖς antea. — Sic *F.* cum aliis. *l.* 28. οὐκ ἑκὰς χρόνου) οὐκ ἐᾶς χρόνον *F.* *l.* 31. προσεδέετο) προσεδέκετο *F.* *l.* 32. ἡμέας) Sic mssti omnes et edd. ante *Schaeferum*, qui ὑμέας ex *Wesselingii* coniectura recepit. *Ibid.* προσβωθῆσαι *Arch. Vind. Valla.* Olim προβοηθῆσαι. — Sic cum aliis *F. Pa. Pc. Pd.* quod et ipsum ferri poterat. *l.* 33 *seq.* Οἱ μὲν, ταῦτα ὑποκριναμένων - - - ἐς Σπάρτην.) Haec, quae vulgo in principio libri IX. ponuntur, in fine huius libri VIII. habent *Pass. Med.* et *Valla.* — Sic et *F.* et *Pb.* Eadem vero verba codex *F.* repetit initio libri IX. Nobis commodior hic locus esse visus erat; nec vero necesse est, eadem initio sequentis libri repetere. Conf. Var. Lect. ad finem libri VII. Citatur hic locus a *Suida* in Ὑποκρίνεσθαι, ubi perperam ὑποκρινάμενοι, et sic etiam in *Photii* Lexico.

In calce huius libri adiicit *Pass.* ἩΡΟΔΟΤΟΥ Η'. Quae et in *Med.* adiecta esse ait Wess. quod quidem a *Gronovio* non video adnotatum. In nostro *F.* vero

est clausula huiusmodi: Ἡροδότου ἱστοριῶν η. Denique in *Pass.* (referente Wess.) adiiciuntur notae numerales hae:

XXHHHΔΔΙΙ.

quibus significatur numerus versuum, (scil. 2322.) quibus continebatur hic liber in eo codice ex quo cod. *Pass.* descriptus est. Vide Var. Lect. ad finem libri quarti. Eamdem subscriptionem in cod. *Med.* etiam legi docuit *Gronov.* in fine Notarum ad. lib. IX. Ex quo intelligitur, numerum illum versuum pertinere ad vetustius exemplar, e quo uterque codex *Pass.* et *Med.* derivatus est.

FINIS VARIETATIS LECTIONIS IN HERODOTI LIB. VIII.

VARIETAS LECTIONIS
IN HERODOTI LIBRO IX.

Quum *Inscriptio* huius libri in *ed. Wess.* et seqq. talis esset, Ἡροδότου τοῦ Ἁλικαρνησσῆος Ἱστοριῶν ἐννάτη, ἐπιγραφομένη Καλλιόπη, monuit Wess. se Ἁλικαρνησσῆος scripsisse cum ms. *Arch.* pro eo quod ante edebatur Ἁλικαρνασσέως: tum verba ἐπιγραφομένη Καλλιόπη deesse *Arch.* et *Brit.* in *Pass.* et *Vind.* vero nude ΚΑΛΛΙΟΠΗ scribi. In nostro cod. *F.* quum in fine libri VIII. haec verba subscripta sint, Ἡροδότου Ἱστοριῶν η΄. in fronte huius libri IX. nil aliud legitur, nisi Καλλιόπη θ΄.

CAP. I. Lin. 1. Μαρδόνιος δὲ) Libri huius initium in *ed. Wess.* et aliis omnibus fit ab his verbis, Οἱ μὲν, ταῦτα ὑποκριναμένων Ἀθηναίων, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην. Sic et in codd. nonnullis msstis. Nos illa, cum aliis codd. ad calcem superioris libri reiecimus. *l.* 7. τι post συμπρεῖεν. abest *F. Pa. Pc. Ibid.* Ξέρξεα) Ξέρξην *F.* et Ἀνηρισταῖος *idem*, pro Ἀνηριστ. *l.* 8. παρῆκε) Sic *Arch. Pass. Vind.* ora *Steph.* [Sic vero et *F.* nec aliud ex *Paris.* notatum.] In reliquis παρεῖκε.

CAP. II. Lin. 2 *seq.* τὸν Μαρδόνιον) Omittunt τὸν *Arch. Vind.* *l.* 4. ἐνστρατοπεδεύεσθαι) ἐνστρατεύεσθαι *F.* *l.* 7 *seqq.* Ἕλληνας ὁμοφρονέοντας - - - χαλεπὰ εἶναι περιγίνεσθαι) Aut Ἑλλήνων ὁμοφρονεόντων malebam cum *Reiskio*, aut χαλεποὺς εἶναι. Sed nil mutant libri, nisi quod περιγενέσθαι ex *Arch.* et *Vind.* protulit *Wess.* et quod in ms. *F.* post ὁμοφρονέοντας perperam ex *l.* 14. inseruntur verba ῥηιδίως μετὰ τῶν στασιωτέων. *l.* 8. οἵπερ καὶ πάρος ταὐτὰ ἐγίνωσκον) Sic libri fere omnes, scripti et editi. Vulgo vero haec ita accipiunt, quasi scriptum esset ὥσπερ καὶ πάρος ταῦτα ἐγίνωσκον: quam interpretationem deprecaturus erat puto Herodotus. Scribunt tamen ταῦτα

Pb. Pd. sed in εἴπερ consentiunt omnes. *l.* 9. ποιήσεις) Sic *Arch. Vind. Ask.* margo *Steph.* non pessime. — Immo optime; quoniam et ἕξεις pari modo sequitur. Itaque istud praetuli cum *F. Pa. Pb.* et ed. *Schaef.* et *Borh.* Debuerat id etiam *Pc.* in quo ποιήσει. Vulgo ποιήσειας ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 11. ἅπαντα τὰ κείνων) πάντα τὰ ἐκείνων *F. Pb.* *Ibid.* βουλεύματα) ἰσχυρὰ βουλεύματα ed. *Wess.* cum superioribus. Sed ἰσχυρὰ, quod etiam *Gron.* tenuerat, ignorant *Med. Pass. Ask.* — et *F.* Delevique inutilem vocem, cum *Schaef.* et *Borh.* *l.* 14. μετὰ τῶν στασιωτέων) μετὰ στρατιωτέων *Arch. Vind. Valla.* Vulgatum cum aliis recte tenet *F.* qui eadem verba etiam supra, alieno loco, posuerat. *Ibid.* καταστρέψεαι) καταστρέψεις *Arch.* — κατάστρεψαι *F.*

CAP. III. Lin. 2. δεινός τις) Sic *Arch. Vind.* — et *Valla:* quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* Abest τις ed. *Wess.* et aliis cdd. et mss. *l.* 3. ἐλέειν iidem *Arch.* et *Vind.* [quod et ipsum recepi cum *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo ἐλεῖν.] In *Brit.* est ἔχειν. *l.* 5. ἔχοι) ἔχει *Pb.* *Ibid.* Ἀθήνας) τὰς Ἀθήνας *Arch. Vind.* — et inde ed. *Wess.* et seqq. At commodius h. l. abesse ab aliis articulus mihi visus erat. *l.* 9. ὑστεραίην) ὑστέρην *Med. Pass. Ask. Vind.* [unde ed. *Wess.* et seqq.] ὑστεραίην ceteri. — quod ex *Ald.* revocavi, consentiente *F.* et *Pa.*

CAP. IV. Lin. 1. ἐν Ἀθήνῃσι) Abest praepositio *Arch.* ἐν Ἀθηναίοισι *Brit.* *Ibid.* ὁ Μαρδόνιος) Aberat artic. quem adscivi ex *F.* cui fortasse consentientes reperientur alii. *l.* 2. Μουρυχίδην) Sic *Pass. Arch. Brit. Valla*, semper. — In *F.* hoc quidem loco est Βουρχίδην: sed deinde constanter Μουρυχίδ. quemadmodum etiam in *Pc.* et *Pf.* Quare hoc adoptavi pro Μουριχίδ. quod ubique erat in *Edd.* et semel in *Pf.* Ex *Pa. b. d.* nil notatum. *l.* 3. τοὺς καὶ) οὓς καὶ *F.* *l.* 5. ἀπέστιλλε) ἐπέστιλλε exspectaveram: sed non addixere libri. *l.* 6. ἐλπίζων) ἐλπίσας *Arch.* *l.* 7. δοριαλώτου recte dedit *F.* pro vulgato δορυαλώτου. Conf. VIII. 74, 11. *Ibid.* πάσης τῆς Ἀττικῆς) Sic *Arch. Vind. Valla.* non prave. — Hos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* Abest πάσης ed. *Wess.* et aliis. *l.* 8. ἤδη ὑπ' ἑωυτῷ) Sic *Arch. Vind.*

— Abest ἤδη ab *ed. Wess.* et aliis; et abesse potest. Recepi tamen cum *Schaef.* et *Borh.* *Ibid.* τούτων *F.* et mox ἕνεκα *idem.* Pro vulgato εἵνεκα et hic et alibi constanter εἵνεκεν posuit *Borh.* praeter librorum auctoritatem.

CAP. V. Lin. 3. ὥς οἱ ἐδόκεε) Sic *Fragm. Paris.* satis bene. — Abest pronomen οἱ *ed. Wess.* et aliis, quod ex *Pf.* adscivi cum *Schaef.* et *Borh.* *l.* 7. εἴ τε οἱ καὶ ταῦτα) εἴ τε καὶ ταῦτά οἱ *Arch. Ask. Pass.* — et *F.* *Ibid.* ἑάνδανε) ἅνδανε *Pb.* *l.* 9. Λυκίδεα) Λυκίδην *F.* et *Pf.* Et sic *iidem* paulo post. *l.* 10. Μουρυχίδεα) Μουριχίδεα *Arch. Vind.* [et sic *ed. Wess.* et seqq.] Alii Μουριχίδην. — Μουρυχίδην *F.* et *Pf.* Conf. ad c. 4, 2. *l.* 12 *seq.* τῶν Ἀθηναίων αἱ γυναῖκες τὸ γινόμενον) τὸ γιν. αἱ γυν. τῶν Ἀθ. *Ask. Pass. Arch.* — Eadem verborum serie utitur *F.* sed αἱ articulum omittit. πυνθ. αἱ γυν. τῶν Ἀθ. τὸ γινόμ. *Pf.* *l.* 15. ἤϊσαν) ἦσαν *Ask.* — et *F. Pf.* ἤισαν *ed. Wess.* cum aliis. ἤϊσαν scripsi cum *Schaef.* et *Borh.* quam verbi formam alibi amat Noster. *Ibid.* αὐτοκελέες) αὐτομολέες Fragm. *Paris.* *Ead. l.* κατὰ μὲν ἔλευσαν *etc.*) Citat *Eustath.* ad Hom. p. 601, 24. — Iliad. pag. 457, 49 seq.

CAP. VI. Lin. 2. οἱ Ἀθηναῖοι *Arch. Pass. Ask.* hinc articulus. — Eumdem agnoscit *F.* et nonnulli ex *Paris.* Aberat edd. ante *Wess.* et abest *Pa.* *Ibid.* ὧδε) ᾧδε *F.* ut alibi. *Ead. l.* προσεδέκοντο ἐκ τῆς Πελοπ.) προσεδέκ. τὸν ἐκ τῆς Πελ. *ed. Wess.* cum aliis. Equidem articulum abieci, quem ignorant *F. Pa. Pc. Pb.* In *Pd.* est προσεδόκουν τὸν ἐκ τ. Π. *l.* 4. τε post μακρότ. deest *Arch. Vind. Ask.* — et *F.* *l.* 5. ἐν τῇ Βοιωτίῃ) ἐς τὴν Βοιωτίην *Arch. Vind. Par. A. B. Brit. Ald.* [similiter ἐς τὴν Βοιωτίαν *Pd.*] Vulgatum dedere *Med. Pass. Ask.* — et *F.* *l.* 8. ἔπεμπον) ἔπεμψαν *Arch.* — quod adscivit *Schaef.* tenuitque *Borh.* Equidem vulgatum praetuli, quod tuentur alii libri omnes. *Ibid.* μεμψομένους *Arch. Vind.* [unde *ed. Wess.* et seqq. nescio an consentientibus *Pb.* et *Pc.*] Antea μεμφομένους. — Sic *F. Pa. Pd.* *l.* 9. ἐμβαλόντα *Med. Pass. Ask. Arch. Paris. B.* [nostri *Pa. Pb. Pd.*] Antea ἐσβαλόντα, frequente variatione. — Sic noster *Pc.* ἐσβάλλοντα *F.* *l.* 12. προεῖπαί τε *Medic. Pass. Ask. Arch.*

Ald. [puto et *Paris.*] Alii προεῖπέ τε. — Sic *F.* et ed. *Steph.* cum suis. *l.* 13. ὡς καὶ) Abest καὶ *Pd.*

CAP. VII. Lin. 1. ὄργαζον) Sic *Ask.* — quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.* ὤργαζον *ed. Wess.* cum aliis edd. et mss. *l.* 2. πλείστου) πλεῖστον *Pd.* male. *l.* 4. καὶ ἤδη) Sic *ed. Wess.* et superiores cum msstis, recte. καὶ δὴ ed. *Schaef.* casu magis puto, quam editoris consilio: repetiit hoc tamen *Borh.* *l.* 5 *seq.* οἱ ἀπ' Ἀθ.) Abest οἱ *Arch. Vind.* — Mox Ἀθηναίων tenet *F.* cum aliis: sed Ἀθηνέων *Pa. Pc.* quod congruit cum eo quod sequitur Μεγάρων, in quo consentiunt omnes. Lubens tamen tenui Ἀθηναίων: pro Μεγάρων vero Μεγαρέων malebam; quomodo mox Πλαταιέων tenent omnes. *l.* 7 *seq.* ἐπὶ τοὺς ἐφόρους) ἐς τοὺς ἐφ. *Arch. Vind.* Vide infra cap. 11. *l.* 15. ἀλλὰ ἀπιστάμεθα) Sic ora *Steph. Pass. Ask. Arch. Vind. Brit.* omissis mediis πάντα τε. — Nempe ἀλλὰ πάντα τε ἀπιστ. dabat *Ald.* quod et tenuit *Gron.* nihil ex *Med.* monens: sed πάντα τε cum aliis ignorant mss. *F.* et *Paris.* In *Pd.* vero est ἀλλὰ ἀπιστάμενοι. *l.* 18. ἤπερ) Perperam εἴπερ *F.* *l.* 19. τὸ μὲν ἀπ' ἡμέων *Med. Pass. Arch. Vind. Ask.* [et *F.*] Olim τὸ μὲν ἡμέτερον. — Sic *quatuor Paris.* tenuitque hoc etiam *Gron.* invito suo codice. *Ibid.* οὕτω) οὕτως *Arch.* *l.* 19 *seq.* ἀκίβδηλον ἐὸν) ἐὸν non norunt *Pass. Arch. Vind. Ask.* — Quibus auctoribus abiecit *Wess.* Nos cum *Schaef.* et *Borh.* restituimus vocem, quam cum *Ald.* et aliis tuentur *F.* et *Pa.* *l.* 21. ἀπικόμενοι μὴ) ἀπικόμ. ἤ τε μὴ *Arch.* *l.* 23. οὐδαμᾶ) οὐδαμὰ *F.* suo more. *l.* 23 *seq.* καὶ διότι) καὶ ὅτι *Arch. Vind.* *l.* 24. ἐν τέλεϊ *Arch. Vind. Pass. Ask. Brit.* non ἐντελὲς, ut ex aliis *Aldus.* — Tenuit quidem ἐντελὲς *Gron.* nec tamen fere dubito, consentire *Med.* cum aliis in ἐν τέλεϊ, quod et tuentur *F.* et *Paris.* *l.* 25. καὶ δὴ) καὶ δεῖ *F.* *l.* 26. τὸν Πέρσην ἀντιώσεσθαι) Sic *ed. Wess.* cum superiorib. et msstis omnibus. τῷ Πέρσῃ ed. *Schaef.* et *Borh.* ex *Valck.* coniect. *l.* 27. ἐσβαλόντα) προσβαλόντα *Ask. Pass.* et margo *Steph.* — προσβάλλοντα *F.* qui ignorat praecedens τε. *l.* 29. μηνύουσι) μηνύουτι *Arch.* Quod autem ex eodem cod. *Galeus* adposuit (ex *l.* 31.) βαρβ. ἐνδεκώμεθα, erroneum est: habet δεκώμεθα. *l.* 32. ἐπειδὴ γὰρ) ἐπεὶ γὰρ *F.* *l.* 33. ἐπιτηδεώ-

τατόν ἐστι) ἐπιτηδεότατόν ἐστι *Arch. Vind.* *Ibid.* ἐμμαχέσασθαι) Sic *Arch. Vind.* [unde adscivit *Wess.* nescio an consentiente *Pd.*] Antea μαχέσασθαι. — Sic cum *Ald.* et *Med.* habent nostri *F. Pa. Pb.* μαχήσασθαι *Pd.*

CAP. VIII. Lin. 1. ἄρα non habent *Arch. Vind.* *Ibid.* ἀκούσαν) ἤκουσαν *Pass. Ask. Brit. Arch. Vind.* — et *F.* ἄκουσαν ex *Aldo* tenuere edd. omnes; nec aliud vel ex *Med.* vel ex *Paris.* notatum. *l.* 2. ἀνεβάλλοντο) ἀνεβάλοντο *Vind.* [et *F.*] ἐνεβάλλοντο *Pass.* *Ibid.* ὑποκρίνεσθαι) ὑποκρίνεσθαι *Ask.* *l.* 3. τοῦτο καὶ ἐπὶ) Sic *Pass. Arch. Vind. Ald.* [*F. Pa. Pc. Pd.*] Alii τοῦτο δὲ καὶ ἐπί. — Sic ed. *Steph.* eiusque sequaces et *Gron.* δὲ abiecit *Wess.* revocarunt autem *Schaef.* et *Borh.* In *Pb.* (si recte percepi) sic scribitur, καὶ ἐπὶ δέκα τοῦτο ἡμέρας. *l.* 7. εἶπαι) εἰπεῖν *F.* *l.* 9. ὥρην) Male ὥρην idem *F.* qui mox οὐδεμίαν, ut alibi, non οὐδεμίην. *l.* 11. δέεσθαι *Arch. Vind.* — unde *ed. Wess.* et seqq. Antea δεῖσθαι, quod et tenet *F.* *Ibid.* οὐδὲν) οὐδενὸς *Arch. Vind.* *l.* 11. ὁ Ἀλέξ.) ὁ abest *Arch. Pass.* *l.* 12. οὔκω ἀπετετείχ.) Temere *Pb.* οὐκ ἔχω εἰπεῖν εἰ ἀπετετείχ.

CAP. IX. Lin. 3. Χίλεος *Med. Pass. Ask. Arch. Vind. Brit. Paris. B.* Antea Χίλεος οὐνόματι. — Posteriorem vocem nullus ex nostris codd. agnoscit. Χίλεως scribit *Pb.* *l.* 4. μέγιστα) Sic *Arch.* non male. — Adscivi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo μέγιστον. *l.* 4 *seq.* τῶν ἐφόρων ἐπιθ.) Post ἐφόρων inserit ἕνα *Ald.* et edd. ante *Gron.* Alienam ab hoc loco vocem cum *Valla* ignorant omnes et *Wesselingii* codices et nostri. *l.* 6. ἀκούσας δὲ ὁ Χίλ. *Med. Pass. Ask. Paris. B.* [*Paris.* puto *omnes*, et *F.*] In aliis ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Χίλ. *l.* 6 *seq.* ἔλεγε ἄρα σφι τάδε· Οὕτω ἔχει) Sic recte verba distinxit *Schaef.* et *Borh.* et sic nostri mss. *F.* et *Paris.* Perperam *ed. Wess.* cum superioribus, ἔλεγε· Ἄρα σφι τάδε οὕτω ἔχει. *l.* 7 *seq.* ἐόντων μὴ ἀρθμίων) μὴ ἐόντων *Arch. Vind.* et *Suidas* in Ἄρθμια, ubi pessime ἄμμιν, sicut ἀριθμίων *Ask.* — Pravum ἀριθμίων est etiam in *Pb.* ἄμμιν pro ἡμῖν scribere potuerat *Herodotus*, si doricam hominis dialectum imitari voluit: sed ἡμῖν tenent libri omnes. Caeterum apud *Suidam* recte vocabulum Ἄρθμια exponitur per φίλια: quae glossa pertinet ad *He-*

rodot. VI. 83, 6. Tum vero apud eumdem *Suidam* intercidisse videtur alia glossa huiusmodi, qualis est apud *Hesychium*, "Αρθμιοι, φίλοι: quo pertinet testimonium ex hoc loco adlatum. Conf. *Zonarae* Lexic. p. 304. et ibi Var. Lect. *l.* 8. τῷ δὲ βαρβ.) τῷδε τῷ β. *Arch.* τῷ δὲ τῷ β. *Vind.* *l.* 9. ἐληλαμένου) ἐξεληλ. *Arch.* *Ibid.* καρτεροῦ *Arch. Pass. Ask.* — et *F.* quod adscivi pro vulgato κρατεροῦ. *l.* 10. κλισιάδες) Citavit *Eustath.* ad Iliad. p. 78. pr. — p. 58, 40. ed. Bas. ubi ἀναπέπτανται, pro ἀναπεπτέαται, quod tuentur Herodotei libri omnes. *l.* 11. ἐσακούσατε) ἐσακούσετε *Pass.* *l.* 12. τῇ Ἑλλάδι φέρον) φέρον τῇ Ἑλλάδι *F.* fortasse rectius.

CAP. X. Lin. 2. φρενὶ λαβέντες) Sic *Med. Pass. Ask. Brit.* [*F. Pa. Pb. Pc.*] Ceteri ἐν φρενὶ λαβ. cum *Aldo.* — Sic noster *Pd.* *l.* 4. ἐκπέμπουσι) πέμπουσι *Arch.* qui mox πεντακισχιλίων. *l.* 5 *seq.* καὶ ἑπτὰ -- εἱλώτων) Septem verba omittunt *Arch. Vind. Eton.* et *Valla.* — Et uncis ea inclusit *Schaef.* ut suspecta, et ex cap. 28, 8 seqq. huc translata. Tuentur vero eadem reliqui libri omnes: nec video, cur non et hoc loco percommode adiicere potuerit *Herodotus*, et eadem (paulisper quidem mutatâ oratione) infra repetere. Poteras quidem suspicari, εἱλωτέων scripturum fuisse, (sicut IX. 28, 7. et VI. 58, 15. 75, 12. et 80, 2. a nominat. εἱλῶται) non εἱλώτων, quod h. l. praeferunt libri. Sed perinde etiam hac forma potuit uti, a nom. ὁ εἵλως, οἱ εἵλωτες: unde habes τὸν εἵλωτα, VII. 229, 11. et τοὺς εἵλωτας, VI. 81, 6. *l.* 6. ἐπιτρέψαντες *Arch. Vind.* [unde *ed. Wess.* consentiente puto *Pa.*] Olim ἐπιτάξαντες. — Sic *F. Pb. Pc. Pd.* cum *Ald.* et aliis. *l.* 7. ἐγένετο *Arch. Vindob. Pass.* non prave. — Sic et *F.* idque praetuli vulgato ἐγίνετο, quod tenuit *Wess.* cum aliis. *Ibid.* μὲν νυν *Vind. Arch.* — quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* μὲν absque νυν *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 11. ἀπαγαγὼν) Temere ἀπαγαγῶν *ed. Wess.* *l.* 11 *seq.* τὴν τὸ τεῖχος) Abest τὴν *F.* *l.* 13 *seq.* τὴν στρατιὴν ὁ Κλεόμβ. ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ) ἐκ τοῦ Ἰσθ. τὴν στρ. ὁ Κλεόμβ. *Arch.* *l.* 16. Παυσανίης) ὁ Παυσ. *Arch.* *l.* 17. ἐξεληλύθεσαν) Sic *Arch. Ask.* [unde *ed. Wess.* et seqq. nescio an consentientibus *Paris.*] non ἐξεληλύθησαν. — quod habet *F.* cum aliis.

CAP. XI. Lin. 2. εἰδότες) ἰδόντες *F.* *l.* 4. ἐπὶ τῆς) ἐπὶ τὴν *Med. Pass. Ask. Vind. Arch.* [*F. Pb.*] non male, ita si velis. Sed vide *H. Stephan.* Dialect. pag. 123. — Notum est, ἐπὶ cum accus. *in* vel *ad* locum significare, cum genitivo, *versus* locum. *l.* 8. χήτεΐ τε) Abest τε *Arch. Vind.* — χήτι τε scribunt *F. Pa.* *l.* 9. δῆλα γὰρ δὴ) δὴ non est in *Arch. Vind. Ask. Pass.* [nec in *F. Pc. Pb.*] quorum plerique mox βασιλέος. conf. lib. II. 5. — βασιλέως *F.* Pro ὅτι σύμμαχοι, est ὅτι εἰ σύμμαχοι in *Pb.* ubi qui istam εἰ particulam inseruit, is non animadverterat, in parenthesi posita esse illa verba δῆλα γὰρ - - - γινόμεθα. Pro γινόμεθα vero est γενόμεθα in *F.* *l.* 11. τὴν ἂν) ἢν ἂν *F.* *Ibid.* ἐκεῖνοι ἐξηγέωνται) ἐκεῖνος ἐξηγέεται *Pd.* *l.* 12. ἐκβαίνῃ) ἐκβαίνει *F.* male, quum praecedat ἂν, quod et ipse *F.* tenet. *l.* 12 *seq.* Ταῦτα λεγ.) Ταῦτα δὲ λεγ. *Arch.* *l.* 14. Ὀρεστείῳ) Ὀρεσθείῳ *F. Pc.* *Ibid.* στείχοντας) στίχοντας *Arch.* Vide III. 76. *l.* 15. ξείνους γὰρ *etc.*) Spectavit *Eustath.* ad Iliad. p. 423, 26. — p. 321, 25. ed. Bas. *Ibid.* οἱ δὲ) Absunt duo verba *F.* *l.* 16. ἐπειρώτεον *Arch. Vind.* [unde *ed. Wess.* et seqq.] ἐπειρώτων *Pass. Ask.* ἐπηρώτων *Ald.* et reliqui. — Sic *F.* qui et mox ἐπηρόμενοι. *l.* 17. θώματι scripsi cum *F.* θώυματι alii. θωῦματι edd. *l.* 19. ὁπλῖται) Deest vocab. *Arch. Vind. Valla.*

CAP. XII. Lin. 5. αὐτοὶ Μαρδονίῳ) αὐτῷ Μαρδ. *Arch.* *l.* 6. ἐπεί τε ἀπίκετο) ἐπεὶ ἀπίκ. *Arch.* — Abest ἐπεί τε *F.* *l.* 8. τοι) σοι *F.* *Ibid.* ἐξελήλυθε) ἐλήλυθεν *F.* *l.* 9. αὐτὴν) αὐτὴν αὐτοὶ *Arch.* — αὐτοὶ loco αὐτὴν *Pd.* ac fortasse sic etiam *Arch.* *Ibid.* ἴσχειν *Arch. Vind. Brit.* ἔχειν alii cum *Aldo.* — Sic quidem et *F. Pa. Pc.*

CAP. XIII. Lin. 2. ἤκουσε) ἤκουε *F.* *Ibid.* ἢ πυθέσθαι) *Med. Pass. Ask. Par. A.* [et *F. Pb. Pd.*] ἢ aberat. — Abest edd. ante *Gron.* et mss. *Pa. Pc.* Itaque in *Wesselingii* Var. Lect. pro *Paris. A.* (qui est noster *Pc.*) scribi debuerat *Paris. C.* qui est noster *Pb.* *l.* 4. ἐσινέετο) Sic *Arch.* Adi ad V. 81. — Adscivi vetustam verbi formam. Conf. Var. Lect. ad IV. 123, 3. Vulgo ἐσίνετο *edd.* et alii *mssti.* *l.* 5. τοῦ χρόνου) Negligit haec duo *Arch.* *l.* 6. τὸν πάντα) Praetereunt τὸν *Pass. Ask.* — et *F.* *l.* 7. πρὶν ἢ) πρινὴ *Arch.* *Ibid.* ἐμβαλεῖν) ἐσβαλεῖν

Arch. Vind. *l.* 8. ἐμπρήσας τε) ἐμπρ. δὲ *F.* *l.* 10. ἐξέλαυνε δὲ) Sic *Arch. Vind.* — quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* ἐξέλαυνε absque δὲ *ed. Wess.* cum *Ald.* et aliis. ἐξήλαυνε absque δὲ *F.* ἐξήλαυνε δὲ *Pa.* Mox εἵνεκεν scripsi cum *F. Pa.* et sic ed. *Borh.* εἵνεκα alii. *l.* 11. ἡ Ἀττικὴ) Abest ἡ *F.* *l.* 13. ὥστε καὶ) Non legunt καὶ *Med. Pass. Ask. Paris. A. B.* Deleant qui velint; ego non ausim. Wess. — Ne *Gron.* quidem ausus erat delere. Ignorant quidem et *F.* et *Pa. Pb.* Ex nostro vero *Pc.* (qui est *Paris. A. Wess.*) nil notatum. *l.* 14. Θήβας) Ἀθήνας *Arch.* — Sic et erat in *F.* sed mox ab ead. m. correctum. *l.* 15. συμβαλεῖν) συμβάλλειν *Arch. Vind. Ibid.* πόλι) πόλει *F.* *Ead. l.* ἱππασίμη) ἱππασίμῳ *Arch. Vind. Pass. Ask.* ora *Steph.* — et *F. Pa. Pc.* quod in Attico scriptore haud dubie praeferendum foret. Vulgatum vero magis convenire Ionicae dialecto videtur. Malles autem καὶ ἐν χώρῃ, sed ignorant ἐν libri omnes.

CAP. XIV. Lin. 1. μὲν δὴ ὑπεξ.) Sic *Med. Pass. Ask. Vind. Arch. Paris. B.* absque medio οὕτω. — Scil. μὲν δὴ οὕτω ὑπεξ. edd. ante *Wess.* quod et *Gron.* tenuerat. Ignorat autem οὕτω etiam *F.* nec ullus ex *Paris.* agnoscere hanc vocem videtur. *Ibid.* ὑπεξεχώρεε) ὑπεχώρεεν *Arch.* *l.* 2. ἀγγελίη πρόδρομος, ἄλλην *etc.*) Sic quidem libri hodie, quod sciam, omnes. Sed conf. VII. 203, 4. et IV. 121. *l.* 4. ἐβουλεύετο, εἴ κως) Sic *Brit.* — et *Pc. Pd.* quos secutus sum. Et sic ed. *Schaef.* et *Borh.* ἐβουλεύετο, θέλων, εἴ κως *ed. Wess.* cum aliis, in quibus *F.* *l.* 6. περιελθοῦσα) Sic *Vind. Valla.* [unde *ed. Wess.* et seqq.] Prius προσελθ. — Sic *F. Pa.* Ex aliis *Paris.* nil notatum.

CAP. XV. Lin. 1. ἦλθε *Arch. Vind. Med. Pass. Ask.* [et *F.* quos secutus sum.] Alii cum *Aldo* ἧκε. — Sic *ed. Wess.* et seqq. idque etiam *Gron.* tenuerat, codicem deserens suum. *l.* 3. Δεκελέης *Arch.* [unde *ed. Wess.* et seqq.] non Δεκελείης, ut reliqui. — Δεκελείης *F. Pc.* Δικελείης *Pa.* Δεκελίης *Pd.* Ex *Pb.* nil notatum. *l.* 6. Τανάγρην *Arch. Vind.* [nescio an nonnulli ex *Paris.*] Antea Τάναγραν. — Sic *F.* et *Pa.* Mox prave Ταναγόρῃ *F.* pro Τανάγρῃ. *l.* 8. ἐς Σκῶλον *Arch. Pass. Valla.* [et *F.*] Male in Edd. ἐς Κῶλον. — Sic et *Gron.*

nihil ex *Med.* monens: ex uno vero nostro *Pc.* hoc notatum. *l.* 9. ἔχαιρε τοὺς χώρους citat *Eustath.* ad Iliad. p. 364, 25. — p. 476, 3. ed. Bas. Mox αὐτῶν *F.* *l.* 11. βουλόμενος abest *Ask.* — et *F.* *Ibid.* στρατῷ margo *Steph. Pass. Ask.* — et *F. Pa.* quos secutus sum. στρατοπέδῳ *ed. Wess.* cum aliis, quod e proxime sequentibus olim huc adscitum videtur. *l.* 12. Pro οἱ μὴ est οὐ μὴ in *F.* *Ibid.* ἐθέλοι *Med. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] In *Arch. Vind.* θέλῃ. In *Aldo* ἐθέλει. *l.* 14. Ἐρυθρίων *Arch.* [Inde *ed. Wess.* Sic vero et *F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur.] Ceteri Ἐρυθραίων. *l.* 15. παρὰ τὸν *Arch. Vind. Ask. Pass.* ora *Steph. Valla.* [*F. Paris.*] περὶ olim. — quod ex *Aldo* tenuerat *Gronov.* *l.* 16. τεταγμένον) τετυγμένον *Pa.* *l.* 16. τοσοῦτον) οὕτως *Arch.* *l.* 19 *seq.* Ἀτταγῖνος *etc.* Citat *Athenaeus* lib. IV. c. 12. — cap. 30. nostrae edit. Temere Φρύγωνος ed. *Borh.* pro Φρύνωνος. *l.* 23. ἕποντο) εἵποντο *Arch. Pass. Vind.* [*F. Pa. Pf.*] ut saepe. Vide I. 172.

CAP. XVI. Lin. 1. Τὰ δὲ δὴ ἤδη) Sic *Ask. Pass.* et Fragm. *Paris.* [unde *ed. Wess.* adstipulante *F.* nec dissentientibus, quod sciam, *Pa. b. c. d.*] δὴ aberat. — Nempe Τάδε ἤδη erat in ed. *Steph.* et *Gron.* In *Aldina* vero sic τά, δὲ ἤδη. Dein Τὰ δὲ ἤδη ed. *Schaef.* et *Borh.* Equidem Τάδε δὲ reponens, ista τὰ ἐπίλοιπα commate utrimque intercepi. *l.* 5. καί σφίσιν) καί σφέας Fragm. *Paris.* *l.* 7. ἔσαν) ἦσαν *F. Pf.* Mox διαπινόντων deest *Pf.* *l.* 8. ἰόντα) ἰόντα *F.* *l.* 9. ὁκοδαπός) ποδαπός *Arch. Vind.* [et *Pf.*] Confer VII. 218. *Ibid.* ὑποκρίν.) ἀποκρίν. *Pf.* *l.* 10. εἶπαι) εἰπεῖν *Arch. Vind. Pass. Ask.* — *F. Pf.* Iterumque εἰπεῖν iidem *F. Pf. lin.* 19. et 22. non εἶπαι. *Ibid.* ἐπεὶ νῦν) ἐπεὶ νυν *Pf.* *l.* 11. μνημ. τοι) τε pro τοι *F.* *l.* 12. θέλω) ἐθέλω *Arch.* *l.* 13. σεωυτοῦ) ἑωυτοῦ *F.* Conf. Var. Lect. ad I. 108, 18. et III. 36, 6. *l.* 14. τούτους τοὺς) Abest τοὺς *F.* *Ibid.* δαινυμένους) δαινυμ. *Arch.* *l.* 15. ἐπὶ τῷ ποτ.) Absunt *Pf.* qui mox τούτων cum *F.* *l.* 17. Ταῦτά τι ἅμα *Arch. Vind.* — et *Pf.* quod praetuli cum *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo Ταῦτα ἅμα τι. *l.* 18. πολλά τῶν δακρύων) πολλούς τ. δ. *Ald.* Correxit *Steph.* suffragantibus msstis. *l.* 19. θωμάσας *Arch. Ask.* — et *F.* et *Pf.* quos secutus sum. Alii θωυμάσας, et θωῦ-

μάτας edd. *l.* 20. χρεόν ἐστι scripsi cum *F.* Alii vulgo χρεὼν ἐστι. Conf. ad V. 49, 44. et IX. 23, 10. *l.* 21. ἐν αἴνῃ) Desiderantur haec duo in Fragm. *Paris.* nullâ caussâ. — In eisdem *Fragm. Paris.* deest τε post Μαρδονίῳ: ibidemque οὐκοῦν scribitur pro οὐκῶν. *l.* 23. οὐδὲ γὰρ) οὐ γὰρ *Pf.* *l.* 24. ἐθέλει) θέλει *Arch. Vind.* et *Stobaeus*, haec excerpens, Serm. cv. p. 567. *l.* 27. κρατέειν) κρατεῖν *F.* *l.* 27 *seq.* τοῦ Ὀρχομ.) Abest articulus *Ask. Pass.* — et *F. Pa.* *l.* 29. λέγει *Arch. Vind.* [*F.* et *tres* puto *Paris.*] recte. λέγει olim. — Sic *Pc.* *Ibid.* πρὸς ἀνθρώπους) Sic libri omnes, commode. πρὸς ἄλλους una ed. *Borh.* ex *Valckenarii* coniect.

CAP. XVII. Lin. 2. παρείχοντο) παρέσχοντο malebam in aoristo, notione plusquamperfecti, quemadmodum mox σύνεσίβαλον: sed nil mutant hîc libri. *Ibid.* συνεσέβαλον) συνέβαλον *F.* συνεσέβαλλον *Pa.* Reliqui vulgatum tenent; et sic rursus *l.* 4. ubi quidem συνέβαλλον citatur ex *Arch.* et iterum συνεσέβαλλον habet *Pa.* *l.* 4 *seq.* γὰρ δή.) Abest δή *F.* et facile patiar abesse, nec est in ed. *Ald.* et *Steph.* Sed ex *Med.* recepit *Gron.* tenuitque *Wess.* nihil e suis msstis monens: et videntur particulam hanc agnoscere etiam mss. *Paris.* *l.* 5. σφόδρα *Med. Pass. Ask. Arch. Vind.* [*F.* et *Paris.* et margo *Steph.*] Alii μεγάλως. — Nempe sic *Ald.* et alii Edd. ante *Gronov.* e quibus hoc revocarunt *Schaef.* et *Borh.* *Ibid.* Post καὶ οὗτοι vulgo *comma* ponunt, ut illud σφόδρα vel μεγάλως ad verbum ἐμήδιζον referatur. *l.* 8. δοκιμώτατος) δυνατώτατος *Med. Pass. Ask.* [et *F.*] quod vulgato non praestat. — Et vulgatum tenuerat etiam *Gron.* *Ibid.* ἀπίκατο) Sic *Arch. Med. Pass. Ask.* — et *F.* quod recepi pro vulgato ἀπικέατο. Peraptum huic loco erat plusquamperf. tempus. *l.* 10. ἐκέλευε) ἐκέλευε *Arch.* *Ibid.* ἐπ' ἑωυτῶν *Ald. Camerar. Medic. Pass. Valla.* [*F. Paris.* Puto et *Arch.* et *Vind.*] In aliis ἀπ' ἑωυτῶν, absurde. — Nempe temere hoc irrepserat in *Steph. ed.* 2. indeque in ed. *Iungerm.* et *Lond.* transierat. *l.* 11. ἐπεὶ δὲ) ὡς δὲ *Arch. Vind.* *Ibid.* ἡ ἵππος ἅπασα) ἵππος ἡ ἅπασα *F.* *l.* 13. Μήδων) Μήδου *Arch.* *l.* 14. Φωκέων deest *Arch.* — αὐτῶν, non αὐτέων, scribit *F.* constans sibi. Mox *idem* ταυτὸ, pro τὠυτό. *l.* 17 *seq.*

ἡμέας οὗτοι *etc.* Citat *Suidas* in Πρόοπτος, ubi παραδώσειν, quod in *Ask.* et ora *Steph.* — Simplex δώσειν tenet *F.* cum edd. et aliis msstis. Apud *Suidam* vero προδώσειν legitur, non παραδώσειν. *l.* 19. νῦν ὦν) Abest ὦν *Med. Pass. Ask.* — *F. Pc.* Et nullo incommodo potest abesse. *Ibid.* πάντα τινὰ *Arch. Pass. Ask.* Antea τινὰ πάντα. — Sic *F. Pa.* cum *Med.* et *Ald.* *l.* 19 *seq.* χρεόν ἐστι γενέσθαι) χρεών ἐστι hoc quidem loco cum *Editis* tenet ms. *F.* qui aliâs χρεὸν per ο breve scribit: (conf. c. 16, 20.) sed ο breve hîc alii agnoscunt veteres libri. Certe WESS. in *Var. Lect.* ad h. l. notavit: „χρεὸν et γίνεσθαι: — indicem autem codicis vel codicum, qui sic habent, adiicere oblitus est. Videtur autem codicem *Arch.* hîc laudare voluisse. coll. c. 23, 16. Caeterum alibi passim eamdem scripturam et ex *Pass.* et ex *Ask.* item ex *Pa.* laudatam vidimus. *l.* 20 *et seqq.* κρέσσον γάρ, et quae sequuntur, citat *Suidas* in Παρέχοντας.

CAP. XVIII. Lin. 1. Ὁ μὲν ὦν ora *Steph. Med. Pass. Ask.* Deerat ὦν. — Et deest *F.* et *Pa.* *l.* 2. ἐπεί τέ σφεας *Arch. Vind.* — unde adscivi cum *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo ἐπεί σφεας. *Ibid.* ἀπολεῦντες iidem *Arch.* et *Vind.* [unde ed. *Wess.* nec aliud ex *Paris.* adfertur.] ἀπολέοντες prius. — Sic et *F.* *l.* 3. καὶ δὴ δεινόν.) Deest δὴ *Arch.* *Ibid.* ἀπήσοντες) ἀφήσοντες *F.* qui et mox ἀφῆκε, pro ἀπῆκε. *l.* 4. ἵστασαν) ἵστησαν *Arch. Vind. Pass. Ask.* nec improbo. — ἵστασαν *F.* In ed. *Borh.* vitiose ἵκησαν. *Ibid.* πάντη) πάντες *Arch.* *Ead. l.* συστρέψαντες *Arch. Vind. Paris. A. B. Brit. Ald.* [et alii *Edd.* ante *Gronov.*] στρέψαντες *Medic. Pass. Ask.* — et *F. Pb.* *l.* 5. πυκνώσαντες) κυκλώσαντες *Arch. Vind.* *l.* 7. εἶπαι) εἰπεῖν *F.* qui mox omittit εἰ post οὔτε. *l.* 8. ὥρων) ἑώρων *F.* *l.* 10. ὡς γάρ σφι) ὡς γάρ σφι *F.* et ed. *Borh.* Sic etiam *Valla* videtur legisse, interpretatus *tanquam a Mardonio iussi.* *l.* 11. οὔτ' εἰ) οὔ τοι *Pd.* Mox αὐτῶν *F.* *l.* 12. μετέχουσι) ἔχουσι ora *Steph.* — Sic *Pb. Pd.* *l.* 17. οὔτε ὦν *Med. Pass. Ask.* [*Paris.*] ὦν omittebatur. — οὔτ' ὦν scribit *F.* *Ibid.* βασιλῆα) βασιλέα *F.* *l.* 18. τοσοῦτο) Sic *Pass.* — et *F.* quos secutus sum. Sic vero et ed. *Schaef.* et *Borh.* Alii τοσοῦτον.

CAP. XIX. Lin. 2. οἱ λοιποὶ Πελοπ.) Deſit λοιποὶ *Arch.*

l. 9. συμμιγέντες) συμμισγέντες *Arch.* *l.* 10. ὡς δὲ ἄρα) Ad ὡς Wess. in *Var. Lect.* haec adnotavit: „ ἐκ *Arch.*" — Forsan ἐπεὶ pro ἐκ scribere voluerat. Permutantur ὡς et ἐπεὶ cap. 17, 11. ubi quidem ὡς habet *Arch.* pro vulgato ἐπεί. *l.* 12. Φρασθέντες τε) δὲ *F.* pro τε. *l.* 13. ὑπωρείης) Sic h. l. omnes. [etiam *F.* et *Paris.* conf. c. 25, 14.] Alibi ὑπωρέης.

CAP. XX. Lin. 2 *seq.* ἐς αὐτοὺς *Med. Pass. Ask. Vind. Arch.* [*F. Paris.*] Antea ἐπ' αὐτούς. *l.* 4. Μακίστιον) Sic *Arch. Vind. Pass. Ask.* margo *Steph.* — *F. Pa. Pc. Pd.* quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* Idque etiam debuerat *Pb.* in quo Μαστίκιον. Μαχίστιον ex *Ald.* tenuit *Gron.* et *Wess.* *l.* 5. Νισαῖον) Νησαῖον *Arch.* et *Ald.* [*F. Pc.*] Sed adi lib. VII. 40. — Correxit *H. Steph.* et verum tenent alii libri et *Valla.* *Ibid.* τε ante καὶ abest *F.* *l.* 7. πρὸς τοὺς) Abest τοὺς *F.* *Ibid.* προσέβαλλον) προσέβαλον *Arch.* — *Pa. Pc.* *l.* 8. προσβάλλοντες) Sic *Vind.* — Hoc equidem probavi. προσβαλόντες alii.

CAP. XXI. Lin. 2. ἤ τὸ) ἤ τι *Arch. Vind.* Et mox *iidem* καὶ ἡ πρόσοδος. Neutrum displicet. — Vulgatum tuentur alii. *l.* 9. ἐς τὴν) ἐπ' ἣν *Arch. Vind.* *l.* 11. πιεζεύμενοι recte *iidem*, [nescio an et *Paris.*] pro vulgato πιεζόμενοι. — quod tenet *F.* *Ibid.* πέμψετε) πέμψητε *Arch. Vind.* — quod miror adscitum a *Wess.* quum εἰ praecedat, non ἤν. Revocavi alterum cum *Schaef.* et *Borh.* quod cum aliis tuentur *F.* et *Pa.* Ex aliis quidem *Paris.* nil notatum. *l.* 13. ἀπήγγειλε) ἀπήγγελλε *Vind. Pass. Ask.* *l.* 15. εἶναι τι) Deest τι *Ask.* *l.* 15. Μεγαρεῦσι) Μεγαρεεῦσι *F.*

CAP. XXII. Lin. 2. ἔσαν) ἦσαν *F.* *Ibid.* οἵ τε ὑποδεξ.) Deest τε *Arch. Vind.* *l.* 4. προσπελόμενοι) προσελόμενοι *Pass.* *l.* 5. ἐγίνετο) ἐγίνετο *F.* *Ibid.* τῆς μάχης) ἐπὶ τῆς μάχης *Medic. Pass. Ask.* [*F.*] Ceteri praepositionem non agnoscunt, quodammodo supervacuam. — ἐπὶ recepit *Wess.* cum *Gronovio*, qui putaverat ἐγίνετο ἐπὶ τῆς μάχης idem esse ac ἐπεγίνετο τῇ μάχῃ, ut loquitur Noster VII. 157 extr. Equidem cum *Schaef.* et *Borh.* eieci alienam ab hoc loco praepositionem, quam alii libri ignorant. *Ead. l.* προσβαλούσης) προσβαλλ. *F.* *l.* 8. ἵσταταί τι ὀρθὸς) Sic *Pass.* — unde τι, quod

aberat *ed. Wess.* et aliis, recepit *Schaef.* et nos tenuimus, suffragante ms. *F.* *l.* 9. τόν τε δὴ ἵππον) Sic *Vind.* τὴν δὲ δὴ *Arch.* Sequor *Vind.* Vide lib. III. 36. et infra c. 26. — Nempe τὸν δὲ ἵππον ante *Wess.* edebatur. τὸν δὴ ἵππον scribit *F.* τόν τε ἵππον *Pa.* τε et δὴ, ut h. l. *Arch.* et *Vind.* dedere, sic similiter iuncta leguntur III. 36, 29. et IX. 26, 24. *l.* 13. ἐνδεδύκει) Sic *Arch.* et *Vind.* sine augmento, Ionum more. — Quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* ἐνεδεδύκει *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 14. ἐς τὸν θώρηκα) Ante *Wess* edebatur ἐς τὸν θώρηκα αὐτοῦ. Pronomen (quod *Gron.* cum *Ald.* et *Steph.* tenuerat) abiecit *Wess.* auctoritate codicum *Med. Pass. Brit. Paris. B. Ask. Vind.* quibus accedit noster *F.* puto et plures ex *Paris.* *Ibid.* μαθών τις) μαθόντες *Brit.* *l.* 20. ἐπόθεσαν recte tuentur libri omnes, peraptum huic loco verbum: quo magis miratus sum inutile Viri docti inventum (*Bothe* Annot. ad *Terent.* pag. 467.) ἀπώθησαν legi iubentis. *l.* 22. τόν γε νεκρὸν) Sic *Vind.* — unde adscivi cum *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo γε ignorant.

CAP. XXIII. Lin. 2. ἀλλ' ἅμα πάντες *Arch. Vind.* [unde *ed. Wess.*] ἅμα aberat. — Et abest *F. Pa.* in quibus ἀλλὰ πάντες. *l.* 4. ἐβώθει *Arch. Vind.* [unde adscivit *Wess.*] Alii ἐπεβοήθει. — Sic *F. Pa. Pb.* *Ibid.* γίνεται) ἐγίνετο *Arch. Vind.* *l.* 5. ἴσαν) ἦσαν *F.* *l.* 6. ἀπίλειπον) Sic *F. Pa. Pc.* unde adscivi. Alii vulgo ἀπέλιπον. *l.* 7. ἐπεβοήθησαν) Sic *Arch.* — unde recepi cum *Schaef.* ἐπιβοήθησε *ed. Wess.* cum aliis, et sic ed. *Borh.* *Ibid.* ὑπίμενον *Arch. Med. Pass. Vind.* [*F. Paris.*] Antea ὑπέμενον. *l.* 9. προσαπόλεσαν *Arch. Vind.* — Inde ed. *Schaef.* et *Borh.* προσαπώλεσαν *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 9. ἀποστήσαντες) ἀποστάντες malles: sed nil mutant libri. *l.* 10. χρεὸν) Sic *Arch.* suo more. — quod recepi pro vulgato χρεὼν, quod tenet quidem h. l. etiam *F.* Conf. c. 17, 19. et 16, 20.

CAP. XXIV. Lin. 3 *seq.* κείροντες, καὶ τοὺς ἵππους *etc.* Attigit *Eustath.* ad Iliad. ψ'. vs. 135. — p. 1402, 24 seq. ed. Bas. *l.* 6. μετά γε) Deſit γε *Arch. Vind.*

CAP. XXV. Lin. 1. προσβάλλουσαν) προσβαλοῦσαν *Arch. Vind.* *l.* 2. ἱθάρεησάν τε) ἱθάρσησαν *Pass.* [un-

de pro vulgato ἱδάῤῥησαν hoc recepi cum *Schaef.* et *Borh.* monente olim *Koenio* ad *Gregor.* Dialect. Attic. §. 82. Conf. c. 18, 14.] τι omittunt *Arch.* et *Vind.* — Unde abiecerunt *Schaef.* et *Borh.* Equidem tenui cum aliis omnibus. *l.* 3. ἱσθέντες) ἐνθέντες *Pa.* *l.* 4. τάξις) τάξεις *F.* et sic mox iterum. *Ibid.* ἐκόμιζον) ἐκομίζοντο *Pd.* *Ibid.* ὁ δὲ νικρὸς ἦν *etc.* Habet *Eustath.* in Homer. p. 626, 52. qui ἦν, sicuti *Arch. Ask. Vind.* — ἦν habent etiam *F.* et *Pa.* *Eustathii* locum a *Wess.* citatum reperire mihi non contigit. *l.* 5 *seq.* τῶν δὲ εἵνεκα καὶ ταῦτα ἐποίευν) ἐποίευν *Ask.* non ἐποίεον, ut alii omnes. καὶ non est in *Arch.* et *Vind.* — Cum *Ask.* facit noster *F.* recepique ἐποίευν cum *Schaef.* et *Borh.* τῶνδε una voce scribebatur in ed. *Wess.* et praecedd. τῶν δὲ separatim scripsere *Schaef.* et *Borh.* praeeunte *Reiz.* de Prosod. Graec. p. 7. ed. Wolf. Et sic scribitur etiam in codd. *F.* et *Pa.* scil. τῶν idem valente ac τούτων vel τῶνδε. *l.* 6. Pro ἐκλείποντες est ἐκλιπόντες in *Pb.* *Ibid.* ἐφοίτεον) Sic *Arch.* et *Vind.* — unde adscivit *Wess.* pro ἐφοίτων, quod est in aliis. Edebatur vero olim καὶ ἐφοίτων, sed καὶ ibi ignorant *Med. Pass. Ask. Brit. Arch. Vind.* — item *F.* et *Paris.* Itaque recte delevit *Wess.* cum *Gron.* *Valckenarius* vero loco suo motam hanc particulam suspicatus erat, et ante ἐκλείποντας reponendam: quo potissimum praeeunte *Borheckius* totum locum sic constituit: τῶνδε δὲ εἵνεκεν καὶ ταῦτα ἐποίευν, καὶ ἐκλείποντες τὰς τάξις, ἐφοίτεον θηεύμενοι Μασίστιον. *l.* 11. Γαργαφίην) Γαρσαφίην *Arch.* et mox iterum; non Γαρσαφίην, ut ait *Galeus.* *l.* 12. χρεὸν) χρεῶν ed. *Wess.* et seqq. cum aliis. Vide ad c. 23, 10. *l.* 13. στρατοπεδεύεσθαι) στρατεύεσθαι *Pd.* *l.* 14. ὑπωρείης) ὑπωρείου ora *Steph. Ask.* *Ibid.* παρὰ Ὑσιὰς *iidem* et *Arch. Vind. Pass.* [*F. Pa. Pc. Pd.*] Alii περὶ Ὑσ. In *Brit.* περιουσίας. — Desunt duae voces *Pb.* *l.* 17 *seq.* διὰ ὄχθων) Sic plene *Ask. Arch.* — et *F. Paris.* δι' ὄχθ. edd. ante *Wess.* *l.* 18. χωρίου) χώρου *Arch. Vind. Pass.* margo *Steph.* — Vulgatum tenet *F.* cum aliis. Et χωρίον alibi quoque apud *Nostrum* de loco spatioso admodum usurpatur; veluti II. 29, 9.

CAP. XXVI. Lin. 2. διατάξι) διατάξει *F.* *l.* 2. πολλὸς

Arch. Vind. [unde ed. *Wess.* consentientibus puto nonnullis ex *Paris.*] Alii πολλῶν. — Sic *F. Pc.* *l.* 3. αὐτοὶ *Arch. Vind. Pass. Ask. Brit.* ora *Steph.* [*F. Paris.*] αὐτίων ceteri. — Nempe sic *Ald.* tenuitque hoc *Gron.* puto quod veram scripturam ex cod. *Med.* adnotare neglexisset. *l.* 4. παραφέροντες) Simpl. φέροντες *Pd.* *l.* 6. τῆς τάξιος *Med. Pass. Arch. Vind. Ask.* [*F. Paris.*] In *Aldo* τῆς στάσιος. — quod invito suo codice tenuit *Gronov.* *l.* 8. τὸ παλαιὸν) τὸ πάλαι *Arch. Vind.* *l.* 9. ἐπεί τε *Pass. Ask. Arch.* [*F.* et nonnulli *Paris.*] Olim ἐπεὶ tantum. — Sic *Pc.* *l.* 11. μετὰ Ἀχαιῶν) Sic μετὰ plenę *Ask.* — *F. Paris.* μετ' Ἀχ. edd. ante *Wess.* *l.* 13. ἀντίοι) ἀντίον *Pass.* *l.* 14. χρεὸν *Arch.* — unde adscivi pro vulgato χρεών, cf. c. 23, 10. *l.* 15. ἀνακινδυνεύειν) ἀνακινδυνεύσειν *Pc.* *Ibid.* συμβάλλοντα *Arch. Vind.* — Inde recepi cum *Schaef.* et *Borh.* suffragante *Pd.* συμβαλέντα ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 17. αὐτῶν *F.* *l.* 18. ἐπὶ διακειμένοισι) Citat *Eustath.* Iliad. p. 233, 33. [p. 177, 5. ed. Bas.] In *Vind.* et *Aldo* ἐπιδιακειμ. una voce. *l.* 19. ὅρκια *Pass.* probabiliter ex c. 91. — Inde ed. *Schaef.* et *Borh.* et suffragatur noster *F.* ὅρκιον ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 20. τὸν Πελοπ.) τῶν Πελοπ. *Arch.* *l.* 21 *seqq.* ἐπὶ τὰ πατρώϊα *etc.* Novem verba praetervidit negligens scriba *Arch.* — πατρώϊα scripsi cum *Schaef.* et *Borh.* πατρῷα ed. *Wess.* cum aliis. πατρῶα *F.* Conf. c. 27, 6. *l.* 24. τι δὴ) δὴ non est in *Arch.* *l.* 25. Ἡερόπου) Ἠροπίου *Pb.* Ἠρόπου *F.* *l.* 26. Φηγέος) Omnes ita; *Valla* tamen *Phrygis.* *l.* 28 *seq.* ἐν τοῖσι Πελοποννησίοισι τοῖσι τότε) ἐν Πελοπ. τοῖσι τότε *Arch. Vind.* ἐν Πελοποννησίοισί τε τοῖσι τότε *Pass. Ask.* — et *F.* *l.* 34. ἡμέας ἱκνέεσθαι ἡγεμονεύειν) ἱκνέεσθαι deſit *Arch.* — ἱκέσθαι scribit *F.* ἐς ἡμέας ἱκν. ἡγ. edidit *Borh.* ut visum erat *Koenio* ad *Gregor.* Dial. ion. §. 56. coll. VI. 57, 23. Sed similem, atque hîc, structuram vidimus II. 36, 4. *l.* 35. πρόσθε dedit *F.* ut alibi. πρόσθεν ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 37. γάρ τε καὶ) Abest τε *Arch. Vind. Pass.* — et *F. Pa. Pb.* *l.* 39. ἀγωνίδαται excerpsit *Eustath.* ad Iliad. p. 234, 20. [p. 177, 23. ed. Bas.] ἀγῶνας ἀγωνίδ. *Ald.* — ἀγῶνες recte ed. *Steph.* et seqq. cum msstis. *Ibid.* ἄλλευς) πολλοὺς *Arch.*

CAP. XXVII. Lin. 6. πατρώϊον *Arch. Vind.* — Inde ed. *Schaef.* et *Borh.* πατρῷον ed. *Wess.* cum *F.* et aliis. *l.* 7. ἢ Ἀρκάσι) μᾶλλον ἢ Ἀρκάσι ed. *Wess.* et praecedd. cum msstis (quod sciam) omnibus, excepto *Arch.* qui, ut Wess. adnotavit, ignorat μᾶλλον: quem codicem secutus, cum *Schaef.* et *Borh.* delevi vocem, scilicet ex glossa ab aliis adiectam, quum ex more Graecorum et inprimis Nostri, subintelligenda fuisset, ut paulo ante, cap. 26, 40. Caeterum, quum vulgo αἰεὶ πρώτοισι iungerent, commodius αἰεὶ ad ἰοῦσι χρηστοῖσι referri putavi: nec tamen aspernor priorem rationem. *l.* 8. φασὶ οὗτοι) οὗτοί φασι *Arch. Pass. Ask.* — et *F.* Abest οὗτοι *Pb.* *l.* 9. τοῦτο μὲν τούτους) Absunt duo verba τοῦτο μὲν *Arch.* — Et haec quoque abiecit *Schaef.* eumque secutus *Borh.* quorum mihi hactenus non probatur ratio. *l.* 10. φεύγοντες) Perperam φεύγοντας *Pd.* *l.* 12. Εὐρυσθέος) Εὐρυσθένεος prave *Arch. Ald.* Correxit *H. Steph.* cum msstis. *Ibid.* κείνοισι) ἐκείνοισι *Arch. Vind. Pass.* — et *F.* *l.* 18. τὰς ἀπὸ Θερμώδοντος) Sic *Arch. Vind. Valla. Pass. Ask.* ora *Steph.* [item *F.* et *Paris.*] In *Ald.* et *Brit.* Ἀμαζονίδας, τὰς ἀποθήκας τὰς ἀπὸ Θερμώδ. — Absurdo adsumento quid occasionem dederit, haud obscurum est. Delenda aliena ab h. l. verba pridem monuerat *Galeus:* meritoque abiecit *Wess.* Tenuerat ea quidem *Gronov.* professus in Notis, nihil a se ex cod. *Med.* ad hunc locum esse enotatum: scilicet (ut equidem pluribus documentis mihi persuasi) quod sub finem maxime operis properantius codicem illum consuluisset, multaque ex eo adnotare neglexisset. Corrigendum autem τὰς ἀποθήτας censuit idem *Gron.* id est, *minime desiderabiles, inamabiles, abominabiles:* in quo suffragantem habet *Toupium*, Epist. Crit. p. 67. ed. Lips. provocantem ad Hesychii glossam Ἀποθήτας, μὴ φιλουμένας. *l.* 21. Τρωϊκοῖσι) Ἡρωϊκοῖσι *Arch. Vind. Valla.* — Vulgatum tuentur alii omnes. *Ibid.* οὐδαμῶν abest *Pa. Pc.* *l.* 22. προέχει *Pass. Arch. Vind. Ask.* [*F. Paris.*] non προὔχει. — Mox τούτων *F.* *Ibid.* καὶ γὰρ ἂν *Med. Pass. Ask. Arch. Vind.* [*F. Par.*] Non aderat ἂν ante ed. *Gron.* *l.* 23. ὡυτοὶ) ἑωυτοὶ

[sive ἑωυτοὶ] *Arch.* — ὠυτοὶ *F.* *l.* 26. ἀποδεδεγμένον *Pass.* *Ask. Vind. Arch. Brit.* [*F. Paris.*] recte. Vide c. 71. Alii ἀποδέδεικται. — quod cum *Aldo* tenuit *Gron.* *l.* 28. ἐν Μαραθῶνι) Deest ἐν *Brit.* *Ibid.* ἄξιοί εἰμεν) ἄξιοι εἰμὲν *F.* et ed. *Wess.* cum praecedd. Tonum signavi ut praeivit *Schaef.* ἄξιοι ἦμεν *Pa.* *l.* 34 *seq.* ἄρτιοί εἰμεν) ἄρτι ἔοιμεν *Arch.* — ἄρτιοι εἰμὲν ed. *Wess.* et praecedd. ἄρτιοί εἰμεν *F.* et ed. *Schaef.* et *Borh.* Sic et paulo ante, δίκαιοί εἰμεν *iidem.* Pro τεσσεράκοντα *l.* 32. scribit τεσσαράκοντα *F.* sui moris tenax. *l.* 35. δοκέει *Arch. Pass.* [*F. Paris.*] bene. δοκέῃ alii.

CAP. XXVIII. Lin. 3. Ἀθηναίους omittit *Ask.* *l.* 4. ὑπερεβάλοντο) ὑπερεβάλλοντο *Arch. Ald.* — Vulgatum debetur *Stephano*. cui adsentiuntur mssti. *l.* 7. ἀρχὴν ἐλθόντες) ἄρχειν ἐθέλοντες *Ald.* Ultimum et in *Pass.* — Verum tenet *F.* cum aliis. *l.* 8. τούτων *F.* et sic ubique hoc cap. non τουτέων. *l.* 10. εἱλωτέων) εἱλώτων *F.* conf. c. 10, 6. ubi εἱλώτων idem *F.* *l.* 13. ἔσαν) ἦσαν *F.* *l.* 15. δέ σφι aut δέ σφιν *Arch. Vind.* quod Ἰωνικόν. [Inde δέ σφι ed. *Wess.*] Alii δέ σφισι. — Sic *F.* Ex *Paris.* nil notatum. *Ibid.* εὕροντο) εὗρον *Brit.* *l.* 21. Λεπρεητέων *Med. Pass. Ask. Arch. Valla.* [*F. Paris.*] Antea Λεπρεατέων. *l.* 23. ἵστασαν) ἵστησαν *Pass. Ask.* [et *F.*] Et sic rursus *l.* 27. *iidem.* *l.* 24. Ἐρετριέων τε) Abest τε *Arch. Vind.* *l.* 25. τουτέων δὲ Χαλκιδέες τετρακόσιοι) Sic *Med. Pass. Ask.* [*F. Paris.* et sic ed. *Wess.* cum *Gron.*] In *Arch.* tota haec periodus non legitur. Alii [nescio qui, nisi *edd.* ante *Gron.*] cum *Aldo* τουτέων δὲ ἐχόμενοι Χαλκ. τετρ. neque illi male. — Hinc ἐχόμενοι h. l. reposuere *Schaef.* et *Borh.* *l.* 26. Ἀμπρακιητέων) Ἀμπρακιωτέων *Arch. Vind.* perperam. — Vulgatum cum aliis tuetur *F.* *l.* 29. πεντηκόσιοι *Pass.* ex more; non πεντακόσιοι, ut *Ald.* et *Edd.*, etiam supra. — πεντηκόσ. hic cum *Pass.* tuetur *F.* qui supra (*l.* 24.) πεντακόσιοι.

CAP. XXIX. Lin. 2. ἔσαν) ἦσαν *F.* et sic dein constanter. *l.* 3. συνάπαντες *Arch. Vind.* [Inde ed. *Wess.*] Prius erat σύμπαντες. Vide *Gronov.* I. 98. — Nempe ad I. 98, 20. plura loca congessit *Gron.* ubi vocabulo συνάπαντες utitur *Noster;* scil. I. 134, 15. I. 178, 9.

VII. 187, 2. etc. *Ibid.* τρεῖς τε *Arch. Vind. Ask. Pass.* [*F. Paris.*] τε deerat. *l.* 6. Σπαρτιητικῆς) Σπαρτιηκῆς *Pc.* *l.* 8. τούτων *F.* *l.* 10. ἐών, post ἕκαστον, negligit *Arch.* *l.* 10 *seq.* πεντακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι) Videri poterat ἑπτακόσιοι καὶ τρισχίλιοι oportuisse: sed nil mutant libri; et congruit cum hoc numero is qui mox legitur, ἐννέα χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες πέντε. *l.* 13. καὶ ἐννέα χιλιάδες) Haec tria absunt *Arch. Vind.* et *Valla.* *Ibid.* πέντε) ἑπτὰ *Brit.* — et *Pd.*

CAP. XXX. Lin. 1. σύμπαντος Ἑλληνικοῦ) τοῦ ante Ἑλλην. defit *Arch. Vind.* quos laudo. — Nempe ter in eadem linea articulum posuerant edd. ante *Wess.* et sic *F. Pa. Pd.* quem ante Ἑλλην. merito abiecit *Wess.* *l.* 2. ὁπλίτῃσι) ὁπλίτοισι *Arch.* *l.* 3. ἦσαν *F.* *l.* 4. ἀνδρῶν deest *Arch.* *l.* 5. αἱ ἕνδεκα) αἱ abest *Pb.* ἔνδεκα leni spiritu constanter scribit *F.* *l.* 7. ἐς ὀκτακοσίους) ἐς non novit *Arch.* *Ibid.* οὐδ' οὗτοι) οὐκ οὗτοι *F.* οὐδὲ οὗτοι ed. *Borh.* *l.* 8. ἐστρατοπεδεύοντο) ἐστρατεύοντο *Arch.*

CAP. XXXI. Lin. 1. δὲ ἀμφὶ Μαρδ.) δὲ ἀμφὶ περὶ Μαρδ. *F.* *l.* 4. ἀντετάσσοντο) ἐτάσσοντο *Pass.* *l.* 6. περιέασαν) Sic *Arch.* notabiliter. — Adscivi hoc, quod est a sing. ἔα, ἔας, i. q. ἦν, ἦς. coll. II. 19, 8. et I. 187, 19. Vulgo περίεσαν, quod tenuit etiam cod. *F.* qui verbum simplex constanter ἦσαν format (quemadmodum etiam ex aliis cod. passim adfertur, conf. c. 32, 4.) non ἔσαν. *Ibid.* οἱ Πέρσαι *Arch. Vind. Ask.* [nam sic haud dubie hic scribere voluerat *Wess.*] et *Pass.* Hinc articulus. — οἱ agnoscit etiam *F.* *l.* 7. τάξις πλεῦνας) τάξεις πλ. *F.* *Ibid.* ἐκεκοσμέατο) ἐκεκοσμήατο *Arch. Vind.* nullâ caussâ. Conf. lib. I. c. 101. *Ead. l.* καὶ ἐπεῖχον τοὺς Τεγεήτας) Fors. καὶ ἐπεῖχον καὶ τοὺς Τεγ. *atque etiam Tegeatas contra se stantes habebant.* *l.* 16. Λεπρεήτας *Med. Arch. Vind.* [*F. Paris.*] Λεπριήτας *Pass. Ask.* Olim Λεπρεαιήτας. *l.* 20. Ἀμπρακιήτας) Ἀμπρακιώτας *Vind.* [*Pd.*] Ἀμβρακιώτας *Arch.* — Vulgatum tuetur *F.* cum aliis. *l.* 21. Παλέας) Παλλέας *Pb.* Παλαίας *F.* sed ε superscriptum eadem manu. *Ibid.* Σακέων) Σακέας *Pass.* *l.* 22. ἀντία) ἀντίον *Arch. Vind.* *l.* 23. Μηλιέας τε καὶ) Sic commode dedit *F.* Deest h. l. τε ed. *Wess.* et aliis. *l.* 25. ἅπαν-

τες οἱ Φωκέες ἐμήδισαν) πάντες ἐμήδιζον *Arch. Vind.* — Vulgatum cum aliis tenet *F.* qui mox αὐτῶν. *l.* 26. Παρνησσὸν) Sic *Arch. Vind. Pass.* [*F.* nescio an *Paris.*] Alii una sibilante. *Ibid.* κατειλημμένοι) Sic *Vind.* loco Editorum κατειλημμένοι. — Inde ed. *Wess.* Cum *Vind.* vero facit et *F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur. *l.* 29. Μακεδόνας) Λακεδαίμονας *F.* *l.* 30. οἰκημένους)' Sic *Med. Pass. Arch. Vind. Ash.* [*F. Paris.*] Prius οἰκεομένους.

CAP. XXXII. Lin. 2. ὀνόμασται) ὠνόμασται *F.* *Ibid.* ὑπὸ Μαρδονίου *Pass. Ash. Ald.* uti c. 30. — Immo sic vett. libri omnes et post *Aldum* etiam ed. *Steph.* ὑπὸ Μαρδονίῳ ex ed. *Iungerm.* tenuerat *Gronov.* quod ferri quidem potuerat, si vett. libri dedissent. *l.* 3. τε ἦν) Abest τε *Arch.* — et *F.* *l.* 4. ἐνῆσαν) ἦσαν *Arch. Vind.* *l.* 5. Θρηΐκων καὶ Μυσῶν) Μυσῶν καὶ Θρήκων *Arch. Valla.* — Θρηικῶν καὶ Μυσ. *F.* *l.* 7. Καλασίριες) Κολασ. *Arch.* — male. Vide II. 164. *l.* 9. ἰὼν ἐν Φαλήρῳ) ἐν Φαλ. ἰὼν *F.* *l.* 9. ἀπεβιβάσατο) ἀπεβήσατο *Pb.* *l.* 11. ἐς Ἀθήνας) Sic *Arch. Vind. Pass. Ash.* — et *F.* quos secutus sum. ἐς τὰς Ἀθήνας ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 12. ἦσαν *F.* *l.* 13. πρότερον δεδήλωται) Sic, sine μοὶ medio, *Arch. Vind. Pass. Ash. Paris. B.* quos duces habeo, quamquam alibi additur, uti c. 100. — μοι h. l. ignorat etiam *F.* puto et *Paris. omnes.* *l.* 15. ἐπεικάσαι) Sic *Med. Pass. Ash.* [*F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur.] Ceteri ἀπεικάσαι. Nexum ἐστὶ non legit *Arch.* — Tenuerat quidem ἐπεικάσαι ἐστὶ *Wess.* cum aliis: sed *idem* in *Notis* probat *Arch.* Et delevi inutile adsumentum cum *Schaef.* et *Borh.*

CAP. XXXIII. Lin. 1. πάντες deficit in *Vind.* *Ibid.* κατά τε ἔθνεα *Vind. Arch.* In *Pass.* καὶ τὰ ἔθνεα. Prius malui. — κατὰ ἔθνεα edd. ante *Wess.* et sic *F.* *l.* 3. ἐθύοντο) ἔθυόν τε *Ash.* — Vulgatum tuetur *F.* cum al. *l.* 5. Κλυτιάδην) Κλυτιάδου *Arch.* In *Laurentii* latinis *Clytiades.* — Sic Κλυτιάδην alii omnes. *l.* 9. προσεῖχε γυμνασίοισι) Sic *Arch. Vind. Pass.* — et *F. Pa.* quos probavi. προσεῖχε τοῖσι γυμν. ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 11. πεντάεθλον) πένταθλον *Arch. Vind.* *l.* 12. Ἀνδρίῳ) ἀνδρείῳ *F.* *l.* 12 *seq.* Λακεδαιμόνιοι δὲ, μαθόντες) Sic *Arch. Pass. Ash.* — et *F.* quos secutus sum. Μαθόντες δὲ Λακεδ. ed.

Wess. cum aliis. *l.* 15. πιέσαντες) Temere σπιέσαντες *F.* *l.* 16. πολέμων *Arch. Pass. Ask.* et *Valla.* — Sic et *F.* recte: recepique hoc cum *Schaef.* et *Borh.* πολεμίων ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 20. ποιησει) ποιήσειν *Arch.* — quod inde adsciverunt *Schaef.* et *Borh.* ne hi quidem male. Tenendum vero putavi istud, in quod alii omnes consentiunt. *l.* 21. ἐποιεῦντο καὶ *Arch. Vind.* [unde ed. *Wess.* suffragantibus puto *Pa.* et *Pd.*] Alii ἐποίευν τε καί. — Sic *F. Pb. Pc.* cum edd. ante *Wess.* contra sermonis usum. *l.* 24. μετιόντες) Sic *Arch. Vind.* [et *Pb.*] non μετιέντες, ut *Ald.* et alii. — Sic *F. Pa. Pc. Pd.* *l.* 25. οὕτω ἔφη ἔτι) οὕτως ἔτι ἔφη *Pass.* [et *F.*] οὕτως etiam *Ask.* *l.* 26. καὶ τὸν) Abest καὶ *Arch. Pass.* — et *F.* *l.* 27. γίνεσθαι) Sic *Arch. Pass. Vind.* [et *F.* et nonnulli *Paris.*] recte. γενέσθαι antea. — Sic *Pc.* quod et ipsum quidem ferri poterat.

CAP. XXXIV. Lin. 2 *seq.* ὡς εἰκάσαι βασιληΐην τε καὶ πολιτηΐην, αἰτεόμενος.) αἰτεόμενος cum ed. *Wess.* et superioribus tenent *mssti* omnes et *Valla*: quod ut locum tueri possit, distinctionem, quam post εἰκάσαι interponunt iidem libri omnes, abieci cum *Borh.* et post πολιτηΐην posui, ut *Wesselingio* placuerat. Comma post εἰκάσαι tenens *Schaef.* dein αἰτεόμενον pro αἰτεόμενος posuit. *l.* 5. νούσου) νόσου *F.* *l.* 6. προετείνατο) Sic *Pass. Ask.* ora *Steph.* [et *F.* quos secutus sum.] προέτεινε *Arch.* — προετείνετο vulgo h. l. *Edd.* omnes cum aliis msstis. *l.* 8. πολλῷ πλεῦνες) Omittunt πολλῷ *Pass. Ask.* margo *Steph. Brit.* — et *F. Pa. Pb. Pc.* *l.* 9. προετείνετο) Sic h. l. *Arch.* — et *F.* quos secutus sum. Vulgo alii nunc προετείνατο. *l.* 10. ἐπορέγεται) Sic *Arch. Pass. Ask.* et ora *Steph.* — item *F. Pa. Pc.* quod adscivi pro vulgato ἐπορέγετο. *l.* 11. μεταδῶσι) μεταδώσειν *Arch.*

CAP. XXXV. Lin. 1. καὶ Σπαρτ.) Abest καὶ *Arch. Vind.* *l.* 6. οὗτοι habet *Arch.* in margine tantum. *l.* 8. Πλαταιῆσι) Πλαταιέσι *Pc.* Mox ἐπεὶ *F.* pro ἐπί. *l.* 9. Τεγεήτας τε *Pass. Ask.* hinc enclitica. — Agnoscit eamdem *F.* et nonnulli *Paris.* Abest *Pc.* et aliis. *l.* 10. πάντας) πάντων ora *Steph.* — In *F.* temere hic

omissa undecim verba, ὁ ἐν Διπαιεῦσι - - - ἐπὶ δὲ ὁ. *l.* 11. ὁ Μεσσηνίων *Arch. Vind. Paris. B. Pass. Ask.* quos laudo. Aberat articulus. — Ex nostris *Paris.* nil notatum. *Ibid.* πρὸς Ἰσθμῷ) Sic *Pass. Ask.* — et *F.* quos secutus sum. Vulgo *edd.* cum aliis *msstis* πρὸς τῷ Ἰσθμῷ: ubi, quoniam alienum prorsus ab hoc loco est vocab. Ἰσθμῷ, perquam probabiliter πρὸς τῇ Ἰθώμῃ corrigendum docti viri monuerunt. Vera scriptura fuerit πρὸς Ἰθώμῃ.

CAP. XXXVI. Lin. 2. ἐν τῇ Πλαταιΐδι *Arch. Vind. Pass. Ask. Ald.* [*F. Paris.*] Articulum posteriores omiserunt male. — Temere omissus in ed. *Steph.* neque ex *Med.* restitutus a *Gron.*

CAP. XXXVII. Lin. 1. προθυμεομένῳ) προθυμένῳ *Arch. Vind.* προθυομένῳ ora *Steph.* — Sic et *F. Pa.* Et προθυμεομένῳ tenuit quidem *Schaef.* cum *Ald.* et aliis *edd.* sed idem in Adnott. ad *Bosii* Ellips. Graecas p. 213. προθυομένῳ probat, provocans ad *Xenoph.* Anab. II. 2, 3. ubi θυομένῳ ἰέναι ἐπὶ βασιλέα, οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά. Quae speciosa utique ratio foret; nisi, quemadmodum paulo ante opponuntur invicem ista duo, ἀμυνομένοισι et διαβᾶσι, sic nunc satis perspicue opposita videri deberent haec, προθυμεομένῳ μάχης ἄρχειν, et ἀμυνομένῳ. *l.* 3. οὕτος) οὕτω *F. Ibid.* ἐχρέετο *Paris. B. Brit. Ald.* ἐχρέατο *Med. Pass. Ask.* [*F.*] ἐχρᾶτο *Arch. Vind.* — ἐχρέετο ex *Ald.* revocavit *Wess.* recte: idque, ni fallunt excerpta nostra, tuetur *Paris. omnes. l.* 4. Τελλιαδέων) Τελλαδέων *Pass. l.* 9. πιεζόμενος *Arch. Pass. Paris. A. B.* [*F.*] Alii πηγόμενος cum *Aldo.* — Sic *Pb.* Nec vero prorsus spernendam esse hanc verbi formam, πήσσομαι, quam frequenter alibi in msstis libris reperire memini, arguit substantivum nomen πῆμα, manifeste a verbo πήθω derivatum. *l.* 11. ἐσενειχθέντος) ἐσενεχθ. *Vind.* ἐπενειχθέντος *Ask.* — Vulgatum cum aliis tuetur *F.* qui mox prave κω, pro κως. *l.* 11 *seq.* αὐτίκα δὲ) αὐτίκα δὴ *Arch.* — quod recepit *Schaef.* et *Borh.* Mihi multo commodius visum erat alterum, quod cum *Wess.* tenent alii libri omnes. Satis erat istud δὴ, quod paulo ante legitur, ὡς γὰρ δὴ etc. *l.* 13. σταθμησάμενος γὰρ *etc.*) Citat *Suidas* in voce. *l.* 14. ἀπέταμε)

ἀπίτιμι *Ask. Suid.* — Immo in vulgatum ἀπίταμε consentiunt apud *Suidam* libri omnes: sic et *F.* et alii. *l.* 15. ὥστε φυλασσ.) Sic *Arch. Vind. Pass. Ask.* quod minime displicet. — Et recepi boc cum *Schaef.* et *Borh.* pro ὡς φυλασσ. quod habet ed. *Wess.* cum aliis, quibuscum facit *F.* *l.* 18. ὥστε Λακεδ.) ὡς Λακεδ. *F.* *l.* 19. θώματι) Sic *Arch. Ask.* — et *F.* quos secutus sum. θώυματι alii mss. θωΰματι *edd.* *l.* 20. ὀρέοντας) ὀρέωντας *F.* suo more. *l.* 21. τοῦ ποδὸς κείμενον *Arch. Pass. Vind. Ask.* margo *Steph.* [*F. Paris.*] Alii τοῦ ποδὸς τοῦτο κείμ. quo licet carere. *l.* 25. ξύλινον πόδα) Spectavit *Plutarch.* T. II. p. 479. B. *l.* 25. ἐκ τῆς ἰθείης] ἐπὶ τῆς ἰθ. *F.* *l.* 26. οὐ μέν τοι ἔς γε) οὐ μέν τοί γε ἐς *Arch. Vind. Ask.* *l.* 27. συγκεκυρημένον) συγκεχωρημένον *Arch.* *l.* 29. μέν νυν) Sic *Arch.* nec praeter Scriptoris morem. — Non solum pro more Nostri, sed et unice commode: itaque adoptavi cum *Schaef.* et *Borh.* Vulgo alii omnes μέν τοι, quod temere e superioribus verbis hîc repetitum. *l.* 31. Μαρδονίῳ) τῷ Μαρδ. ed. *Wess.* cum aliis. Mihi vero commodius abesse h. l. visus erat articulus, quem delevi praeeuntibus msstis *F.* et *Pa.* quibus adsentientes suspicor et alios repertum iri libros, si quis curatius inspexerit. *Ibid.* ὀλίγου) ὀλίγῳ *Arch.* *l.* 32. κατά τε τὸ ἔχθος) Sic *Med. Pass. Ask.* [*F.* et nonnulli *Paris.*] Ceteri τε negligunt. — Abest *Pa.* et *Ald.* Pro προεθυμέετο, est προθυμέετο in *F.*

CAP. XXXVIII. Lin. 5. Τιμηγενίδης *Arch.* Olim h. l. Τιμογενίδης. — Sic *F. Pc. Pb.* *Ibid.* Ἕρπυος) Ἕρπυος *F.* *l.* 8. ἀπολάμψειτο) ἀπολάμψαιτο *Arch. Vind.*

CAP. XXXIX. Lin. 4. ἐκβολὰς) ἐμβολὰς *Arch.* *l.* 8. ἐσβάλλοντα) ἐσβαλόντα *idem.* *l.* 11. οὐ φειδόμενοι) Sic *Med. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] οὐ deerat. *l.* 12 *seq.* ἅδην εἶχον *etc.*) ἅδε *Arch.* male. Citavit *Suidas* in voc. *l.* 14. παρά τε Μαρδ.) Abest τε *Pass. Ask. Vind.* — Temere duae voces παρά τε omissae sunt in *F.* qui παραβαλόμ. non παραβαλλόμ.

CAP. XL. Lin. 7 *seq.* ἔφερον τὸν πόλεμον) ἐφέροντο πόλεμον *F.* *l.* 9. μάλα) καλὰ *F.*

CAP. XLI. Lin. 1. ἐπὶ πλεῦν) Sic vett. lib. ad unum omnes. Praepropere ἔτι πλεῦν edidit *Borh.* ex virorum

doctorum coniectura, qua supersedere potuerant. *l.* 2. τούτων, et ἰνδικάτη (tenui spiritu) *F.* suo more *l.* 2 *seq.* ἀντικαταλ. ἐν Πλατ.) Sic *Med. Pass. Ask. Paris. A. B. Brit.* [*F.* et *Paris.* puto *omnes.*] ἀλλήλοισι interponebatur, quo nihil ad sententiam opus. *l.* 7. βουλευομένων) βουλευ. *Arch.* *l.* 8. ἦσαν constanter *F.* *Ibid.* μὲν 'Αρτ.) μὲν γὰρ 'Αρτ. *Arch.* *Ead. l.* χρεὸν) Sic *Arch.* suo more. — Vulgo alii χρεών, quod tenet hîc etiam *F.* qui alibi χρεόν, quod reposui. Conf. V. 49, 44. IX. 16, 20. et IX. 23, 10. etc. *l.* 9. ἀναζεύξαντας) ἀναζεύξαντες *F.* *l.* 10. ἐσεννεῖχθαι) ἐσενηνέχθαι *Vind.* ἐννηνέχθαι *Arch.* *l.* 12. διαπρήσσεσθαι) διαπρήσσεσθαι *F.* *l.* 14. δὲ καὶ ἄργυρόν τι) Abest καὶ *Pass.* τι omittit *Vind.* *l.* 15. τουτέων φειδ.) τούτων δὲ φειδ. *Arch.* τούτων φειδ. *F.* *l.* 18. ἀνακινδυνεύειν) ἀνακινδυνεύσαι requirebam: sed vulgatum tenent libri (quod sciam) omnes. *Ibid.* συμβάλλοντας) συμβαλόντας *Arch.* *l.* 19. μὲν νυν) μὲν ἡ αὐτὴ *Med. Pass. Ask. Arch.* [*F.* et sic ed. *Wess.* cum *Gron.*] Alii μέν νυν, Nostro tritum. — Revocavi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* Videtur tamen etiam abesse msstis *Paris.* ex quibus certe nil notatum in nostris excerptis. *Ibid.* ἐγίνετο *Arch. Pass. Vind. Ask.* — et *F. Pa.* quos secutus sum. Vulgo ἐγένετο. *l.* 21. τι καὶ ἀγνωμ.) Desunt tresvoces *F.* *l.* 22. κρέσσονα εἶναι) κρέσσον' εἶναι *Arch.* — κρέσσον εἶναι *F. Pb. Ibid.* στρατιήν) στρατιὴν *Arch.* *l.* 24. πλεῦνας τῶν) Sic *Med. Arch. Pass. Ask. Brit. Paris. B.* — item alii *Paris.* et *F.* πλεῦνας γίνεσθαι τῶν Edd. ante *Wess.* Nam γίνεσθαι invito suo cod. *Med.* tenuerat *Gron.* cum *Ald.* et *Steph.* *Ib.* συλλελεγμένων *Pass. Vind.* [unde ed. *Wess.* cum *F.* et *Pb. Pd.*] Antea συλλεγομένων. — Sic *Pa. Pc.*

CAP. XLII. Lin. 3. ἐκ βασιλῆος) Absunt duae voces *Arch. Vind. Vallae.* — ἐκ βασιλέως scribit *F.* *l.* 3 *seq.* μεταπεμψάμενος *etc.* exscripsit *Thomas Mag.* in Τέλη, in *Musae* numero errans, sicuti Cl. *Stoeberus* advertit. *l.* 5. εἰρώτα *Arch. Vind. Pass.* Antea ἠρώτα. — Sic *F.* *l.* 6. εἰδεῖεν scripsi cum *F. Pb. Pc.* quibuscum etiam facientes alios puto repertum iri: scil. a verbo εἴδημι. Alii vulgo εἰδεῖεν. *Ibid.* διαφθερέοντας) διαφθαρέονται *Pass.* ora *Steph.* — Sic et *F.* et ed. *Wess.* et seqq. nescio an consentiente *Pb.* διαφθερεῦνται *Vind.*

Arch. [*Pd.*] διαφθερέοντας *Ald.* [et *Pc.*] διαφθερέονται alii. — Sic *Pa.* et edd. ante *Wess.* quod revocavi. *l.* 10 *seq.* Ἐπεὶ τοίνυν *etc.*) In *Arch.* sic scribitur: Ἀλλ' ἐγὼ ἐρέω ὡς εὖ ἐπιστάμενος, ἐπεὶ δὴ ὑμεῖς ἢ ἴστε *etc.* — Pro ὑμεῖς est ἡμεῖς in *F.* male. *l.* 11. λέγιον) λόγος margo *Steph.* et *Ask.* *l.* 12. χρεόν ἐστι) Sic *Arch.* et *Ask.* — quos secutus sum. Vulgatum χρεών ἐστι tenet *F.* Conf. c. 41, 8. *l.* 13. διαρπαγὴν) ἁρπαγὴν *Arch.* *l.* 15. οὔτε ἴμεν *Pass.* *Ask. Vind. Arch. Brit.* [*F. Paris.*] quibus suffragor. In *Ald.* οὔ τοι τε ἴμεν. — quod et *Gron.* tenuit, nihil ex *Med.* monens. *Ibid.* ἱρὸν τοῦτο) τοῦτο non novit *Arch.* *l.* 16. ταύτης τε) ταύτῃ τε *F.* *l.* 18. ἥδεσθε) ἥδεσθαι *Pb.* *Ibid.* περιεσομένους) περιεζομ. *Arch.* *l.* 19. ἐσήμαινε) ἐσήμηνε *Arch. Vind.* — quos secutus est *Schaef.* et *Borh.* Equidem in vulgato adquievi, quod tuetur *F.* cum aliis. *l.* 20. εὐκρινία) εὔκρινα *Arch.* εὐμικρενίαι *Pass.*

CAP. XLIII. Lin. 3. τὸν Ἐγχ.) τῶν Ἐγχ. *l.* 4. τὰ μὲν) τάδε μὲν *Arch.* recte. τὰ μὲν antea. — Nempe τάδε μὲν ex *Arch.* adscivit *Wess.* idque tenuit *Borh.* Equidem cum *Schaef.* τὰ μὲν restitui, quod tuentur alii libri omnes. Continuo dein edebatur Βάκιδί ἐστι: ubi teneri quidem ἐστι poterat, τὰ ionice pro ἃ accipiendo: sed commodius abest hoc verbum ab *F.* quo praeeunte illud abieci. Adiectum scilicet erat ab his, qui ad consecutionem orationis haud sa is adtenderunt, quae est huiusmodi: τὰ μὲν Βάκιδι πεποιημένα, - - - ταῦτα μὲν, καὶ ἄλλα Μουσαίῳ, (nempe πεποιημένα,) ἔχοντα οἶδα *etc.* *l.* 7. βαρβαρόφωνον ἴυγὴν) βαρβαροφόνου ἴυγῆς coniectabat *Reiskius.* Vide Schol. ad *Nicandri* Ther. vs. 400. *l.* 8. πολλοὶ) πολλῇ *Arch.* *l.* 10. τούτοισι *Arch.*

CAP. XLIV. Lin. 1. ἐπειρώτησιν) ἐπηρώτ. *F.* *l.* 2. ἐγίνετο) ἐγένετο *Arch.* *l.* 3. προελήλατο) προσελ. *Arch.* et ἡσυχίη τε. *l.* 6. τὰς Ἀθηναίων *Pass. Arch. Ask.* [*F.* et nonnulli *Paris.*] quod malui. τῶν Ἀθην. *Ald.* et ceteri. — Sic *Pa.* *l.* 10. ἧκοι *Arch. Vind.* cui primas dedi. [Sic et *F.* et *Pa. Pc.*] Antea ἥκει. — Sic *Pb.* Et revocavit hoc *Borh.* cum *Schaef.* Mihi alterum Nostri congruere stylo visum erat. *l.* 11. τοῦ Μήδων *Arch.* *Vind. Ask. Pass. Brit. Ald. Edd.* [*F. Paris.* et haud

dubie etiam *Medic.*] τῶν Μήδων editio postrema. — Nempe sic temere ed. *Gron.* *l.* 13. φησὶ) Perperam σφίσι *Pb.* σφι *F.*

CAP. XLV. Lin. 2. ἴχοντο) εἴποντο *Arch. Vind. Pass. Ibid.* ἀπικ. δὲ) ἀπικ. δὴ *Arch. l.* 4. τίθεμαι) τίθημι *Pb. l.* 5 *seq.* καὶ διαφθείρ.) Sic *Arch. Med. Pass. Ask. Par. A.* καὶ *Aldo* et Edd. aberat. — Abest etiam msstis *F. Pa. Pc. Pd.* Sed agnoscit καὶ *Pb.* qui *Wesselingio* est *Paris. C.* non *Paris. A. l.* 6. οὐ γὰρ) *Pass. Ask. Arch. Vind.* [*F. Paris.*] Antea οὐδὲ γάρ. *l.* 8. τῶρχαίων) τ' ὠρχαίων (sic) scribit *F. l.* 13. ἅμα ἡμέρῃ *Arch. Vind.* non ἅμ' ἡμέρῃ. — ut est in Edd. ante *Wess.* et in *F. l.* 14. καταῤῥώδηκε) καταῤῥωδήκα *Arch.* — quod recepit *Borh. Ibid.* συλλεχθῇτι *Arch. Vind. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] Prius συναχθῇτε. *l.* 17. ὀλίγων) ὀλίγα *Arch. l.* 19. καὶ ἐμεῦ) καὶ ἐμὲ *F. l.* 20. εἵνεκα) Sic libri omnes scripti et edd. Unus *Borh.* constanter εἵνεκεν. *Ibid.* οὕτω ἔργον παράβολον) Sic *Med. Pass. Ask.* [*F. Paris.* et *ed. Wess.* cum *Gron.*] In *Arch.* ἔργον οὕτω παράβολον, qui mihi ordo concinnior. [Et hoc adoptavit *Schaef.* et *Borh.* Amat vero Scriptor noster eiusmodi traiectionem, qualem exhibet *Med.* cum aliis.] Ex *Aldo* εἵνεκα τοῦτο τὸ ἔργον οὕτω παράβ. — Sic nempe *Edd.* ante *Gron. l.* 22 *seq.* ὑμῖν οἱ βάρβ.) Sic *Arch. Vind. Valla*, ignorantes ἐξαίφνης post ὑμῖν, quod videri potest glossema. — Tenuit quidem ἐξαίφνης *Wess.* cum aliis edd. et msstis: sed abiecit *Schaef.* eumque secutus *Borh.* quos probavi. Eo magis supervacaneum erat hoc vocabulum quoniam continuo adiicitur μὴ προσδεκομ. Praeterea ἐξαπίνης, Ionum more, ut alibi, non ἐξαίφνης, videtur dicturus fuisse Herodotus.

CAP. XLVI. Lin. 5. χρεὸν ἐστὶ) Sic *Arch. Ask.* [et recepi hoc, ut alibi, pro vulgato χρεὼν ἐστι, quod quidem et *F.* tenet.] Rem, de qua hic agitur, ex *Herodoto* memorat *Plutarch.* in Aristid. pag. 328, A. *l.* 6. Βοιωτοὺς τε) Abest τε *F. l.* 8. εἵνεκα scripsi cum *F.* εἵνεκεν *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 9. αὐτῶν *F.* et mox τούτων. *Ibid.* ἐν Μαραθῶνι *Medic. Pass. Ask. Paris. A.* [Immo *Paris. C.* Sic enim est in *Pb.* qui *Wesselingio* est *Paris. C.* Sic vero et *Pd.* et *F.*] ἐπὶ Μαραθ.

Ald. etc. — Sic *Pa. Pc.* *l.* 11. ἡμεῖς δὲ) ἡμεῖς τι *F.* *l.* 12. εἰμὶν) ἦμεν *Pb.* *l.* 13. χρεὸν ἐστι) Vulgo χρεὼν ἐστι, et sic *F.* cum aliis, nec aliud hîc ex aliis codd. adnotatum. Sed vide supra ad lin. 5. et ad c. 23, 10. *l.* 17. εἶπαι) εἰπεῖν *F.* qui quidem paulo ante in εἶπαι consentit cum aliis. *l.* 18. φθάντες) φθάσαντες *Pb.* *Ibid.* ἀλλὰ γὰρ ἀῤῥωδ.) Sic *Arch.* — quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.* Amat enim istam particulam Noster in tali structura. γὰρ abest *ed. Wess.* et aliis. *l.* 20. ἡμῖν *Pass. Arch. Valla.* [unde *ed. Wess.* cum *F.* et *Paris.*] Prius ὑμῖν scribebatur.

CAP. XLVII. Lin. 3. τάξις) τάξεις *F.* et sic cap. seq. iterum. *l.* 6. τοιοῦτο) τοιοῦτον *Arch.* — Vulgatum tuetur *F.* cum aliis. *Ibid.* γινόμενον scripsi cum *F.* Alii vulgo γενόμενον. *l.* 8 *seq.* ὡς δὲ αὔτως καὶ ὁ Μαρδ.) ὡς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Μαρδ. *Arch.* — ὡς δ' αὔτως *ed. Wess.* cum aliis. ὥς δ' αὔτως ed. *Schaef.* ὥς δὲ αὔτως ed. *Borh.* ὡς δὲ αὔτως, ut nos edidimus, sic praeivit *F.* *l.* 9. ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου) ἐπὶ τὸ εὐώνυμον *Arch.* — Structuram variare amat Scriptor.

CAP. XLVIII. Lin. 2. κήρυκα) κήρυκας *F.* malc. cf. cap. seq. l. 1. *l.* 8. ἡμέας) ὑμέας *Arch. Brit.* *l.* 9. στάσιν ἐκλείπ.) τάξιν *Arch. Vind.* [unde *ed. Wess.* et seqq.] Alii στάσιν. — Sic cum aliis *F. Pa. Pb.* nescio an et alii *Paris.* e quibus nil notatum. Revocavi hoc autem, quo variandae orationis caussa usus videtur Scriptor, quemadmodum c. 21, lin. 9. coll. lin. 12. *l.* 10. πρόπειραν) πεῖραν *Arch.* *l.* 11. ἀντία) ἀντὶ *Arch. Vind. Ibid.* ταῦτα οὐδαμῶς *Arch. Med. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] ταῦτα δὲ οὐδ. alii. οὐδαμῶν *Brit.* *l.* 13. προσδεκόμενοι) προσδοκόμενοι *Ask.* — προσδοκώμενοι *F.* et sic fortasse etiam *Ask.* *l.* 15. μούνοισι *Med. Pass. Ask. Arch.* [*F. Paris.*] Ceteri μοῦνοι. *l.* 16. οὐδὲν τοιοῦτο) Deest pronomen *Arch. Vind.* *l.* 17. πτώσσοντες) πτώσοντες *Arch.* *l.* 18 *seq.* ἀρχόμενοί τι δὴ οὐ πρὸ) ἄρξομεν τὸ δὴ ὦν πρὸ *Arch.* *l.* 21. μαχεσόμεθα) Sic *Arch.* [unde recepit *Wess.* et seqq.] Antea ἐμαχεσάμεθα. — Sic cum aliis *F. Pa. Pc.* Ex *Pb.* quidem et *Pd.* nil enotatum. Videndum vero, ne ferri potuerit ἐμαχεσάμεθα, *cur non pugnassemus?* *l.* 21. ἦν μὲν δοκέῃ *Arch. Vind. Brit. Paris. B.* [nescio an et alii *Paris.*] et *Ald.* δοκῇ *Pass. Ask.* [*F.*] δοκέοι ed. *Gron.*

ex *Med.* *l.* 23. εἰ δὲ καὶ μὴ δοκέοι) Sic *Med. Pass. Ask. Arch. Vind.* [*F.* nec aliud ex *Paris.* notatum.] Alii δοκέῃ. — Et hoc δοκέῃ adsciscens *Schaef.* praecedens εἰ suo arbitratu in ἢν mutavit; cuius rationem secutus est *Borh.* At istud δοκέῃ nonnisi temere in *ed. Steph.* 1. irrepserat, indeque in alias ante *Gron.* editiones erat propagatum. εἰ δὲ καὶ μὴ δοκέοι cum msstis omnibus tenet *Ald.* quod mutare nil erat opus.

CAP. XLIX. Lin. 1 *seq.* ὥς οἱ οὐδεὶς) Abest οἱ *F.* *l.* 2. ὑπεκρίνετο *Arch. Vind.* non male. — Recepi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* ὑπεκρίνατο *ed. Wess.* cum al. *l.* 6. ἐτινέοντο) Sic *Arch.* — quem secutus sum. Conf. c. 13, 4. Alii vulgo ἐσίνοντο. Multa autem verba, quae communis sermo graecus in nudum ω format, Ionibus in εω formata fuisse novimus. *l.* 7. τοξεύοντες) ἐστοξεύοντες *Arch. Vind.* — quod adsciverunt *Schaef.* et *Borh.* *Ibid.* ὥστε ἱπποτοξόται τε ἐόντες) ὥστε καὶ ἱπποτοξόται ἐόντες *Arch. Vind.* — ὥς γε pro ὥστε habet *Pb.* ὥστε ἱπποτοξ. ἐόντες *F.* absque καὶ vel τε. *l.* 8. ἄποροι *Medic. Arch. Vind. Brit. Pass. Ask. Valla.* [*F. Paris.*] εὔποροι *Ald.* *Ibid.* Γαργαφίην) Γαρσαφίην *Arch.* *l.* 10. ἦσαν *F.* suo more, non ἔσαν. *l.* 11. τεταγμένοι μοῦνοι) Sic *Arch.* et *Pass.* — item *F.* quos secutus sum. μοῦνοι τεταγμ. *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 12. ἐγίνετο scripsi cum *F. Pa. Pb. Pc.* Vulgo alii ἐγένετο. *l.* 15. ἐφοίτεον) ἐφοίτων *Arch. Ask.* — ἐφοίτεων *F.* *Ibid.* ἀπὸ τοῦ πωτ.) Defit praepositio *Arch. Pass.* — Tuetur eamdem *F.* cum aliis. *Ead. l.* ὕδωρ omittit *Arch.*

CAP. L. Lin. 3 *seq.* αὐτίων τε τουτίων) αὐτῶν τε τούτων *F.* et mox iterum τούτων. *l.* 4 *seq.* παρὰ Παυσανίην ἐπὶ) Sic *Med. Pass. Paris. B.* [*Paris.* puto *omnes*, et *F.*] *Valla, Arch. Vind. Ask.* quorum tres postremi [cum *F.*] recte Παυσανίην, ceteri Παυσανίαν. Ab *Ald.* aberant voces Παυσανίην ἐπί. — Aberant etiam ab aliis editis ante *Gronov.* qui primus Παυσανίαν ἐπὶ adiecit. *l.* 5. ἄλλα γάρ) ἀλλὰ omnes. — Correxit *Wess.* monitus a *Valck.* et *Abresch.* ἀλλὰ cum aliis tenet *F.* quae quidem scriptura in nostris e codd. *Paris.* excerptis non nisi ex *Pa.* enotata est. Potuerat vero etiam ἀλλὰ γὰρ καὶ ἄλλα scribere *Herodotus:* immo videndum, ne

teneri potuerit ipsum per se ἀλλά γάρ, scribendo mox dein cum nostris codd. *F. Pa. Pc.* ἐπιλύπεε, quod nos inde adscivimus, pro vulgato ἐλύπεε. *l.* 7. ὀπίωνες) ὀπαῶνες *Arch.* et iterum. — ὀπίωνες h. l. et ὀπίωνας infra (cap. 51, 21.) tuentur alii libri omnes, quibus invitis ὀπάονες et ὀπάονας edidit *Schaef.* eumque secutus *Borh.* *l.* 8. ἀποκεκλέατο) Sic *Arch. Vind. Brit. Ald.* [et alii edd. ante *Gron.* cum nonnullis *Paris.*] sine augmento, ut solent Iones. ἀπεκεκλέατο *Med. Pass. Ask.* — *F. Pa.* *Ibid.* ὑπὸ τῆς) ἀπὸ τῆς *F.*

CAP. LI. Lin. 3. κείνην) ἐκείνην *F.* *Ibid.* μὴ ποιεύμενοι) Sic *Arch. Vind. Valla.* — unde recepi cum *Schaef.* et *Borh.* Abest μὴ *ed. Wess.* aliisque edd. et msstis. *l.* 5. ἐπ' ἧ *Arch. Vind.* [unde adscivi cum *Schaef.* et *Borh.*] ἐπ' ἣν *Ask.* — et *F.* ἐς τὴν *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 6. ἀπέχουσα) ἔχουσα *Arch.* *l.* 8. διέχων *etc.* habet *Thomas M.* in Διέχει. *l.* 10. ἐς τὠυτό) ἐς τοῦτο *Arch.* *l.* 12. μεταναστῆναι) μεταστῆναι *Arch. Vind.* *l.* 18. περιτχίζεται) σχίζεται *Arch.* *l.* 21. ὀπίωνας τούς) Aberat τούς, quod opportune nobis dedere *F.* et *Pa.* De ὀπίωνας vide ad c. 50, 7. *l.* 22. ἔσαν) ἦσαν constanter *F.* cum pluribus pulo aliis. *Ibid.* ἀπολελαμμένοι) Perperam ἀπολελαμένοι *F.*

CAP. LII. Lin. 2. προσκειμ.) πρόσκειμ. *F.* *Ibid.* ἔχον) εἶχον *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F.* *l.* 4. γενομένης scripsi cum *Pb.* Vulgo alii γινομένης. *Ibid.* ἰούσης) θεούσης ora *Steph. Pass. Ask.* — et *F.* *l.* 4 *seq.* ἐς τὴν συνέκειτο) ἐς τὴν δὴ συνέκειτο *Arch. Vind.* satis bene. Deerat δή. — Particulam istam ex *Arch.* et *Vind.* recepit *Wess.* tenueruntque *Schaef.* et *Borh.* nescio an consentiente *Pb.* Mihi temere irrepsisse visa est, ignorantque illam cum aliis *F. Pa. Pc. Pd.* *l.* 6. ἀπαλλάσσοντο abest *Pb.* *Ibid.* ἐς τόν) ἐς ὃν *Ask. Pass.* — *F.* *l.* 7. ὡς ἐκεν.) Temere ἐς ἐκεν. *F.* *l.* 9. Ἡραῖον) Ἥραιον *F. Pa. Pb. Pc. Pd.* cum *Aldo*: nec male. Ἡραῖον primus edidit *H. Steph.* et tenuere alii. Sic et cap. 53, 1. ubi ἱρόν habent *Arch.* et *Valla.*

CAP. LIII. Lin. 3. παρήγγελλε scripsi cum *F.* Alii vulgo παρήγγελε. *l.* 7. ἔσαν) ἦσαν *F.* *Ibid.* ταξιαρχίων) Sic *Arch. Pass. Vind.* [quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.*] In *Steph. marg.* ταξιάρχων, ut cap. 41. et

aliâs. — Sic et *F.* et *Pa.* Puto alterutrum esse in aliis etiam msstis: et neutrum quidem spernendum; alterum a sing. ὁ ταξιάρχης, alterum a ταξίαρχος. Mire vero ταξιαρχίων *ed. Wess.* et superiores, quod temere in ed. *Ald.* irrepsisse videtur. *l.* 8. Ἀμομφάρετος δὲ) Temere omissae duae voces in *F.* *Ibid.* λοχηγίων *Medic. Arch. Vind. Pass. Ask. Paris. B.* [*F.*] λοχηγετέων *Ald. Brit.* et *Paris. A.* — In nostris excerptis haec scriptura ex nullo *Par.* enotata est. *Ead. l.* Πιτανητέων) Πιτανήτεω maluerat *Koen.* ad *Greg.* dial. ion. §. 6. Nil mutant libri, qui quidem omnes dein in τὸν λόχον τὸν Πιτανήτην consentiunt, nisi quod ibi Πιτανίτην habet *F.* *l.* 10. ἰθώμαζε scripsi cum *F.* cum quo aliâs in hoc consentit *Arch.* ἐθώυμαζε alii. ἐθώμαζε *Edd.* *l.* 11. τὸ ποιεύμ.) Deest τὸ *Brit.* *l.* 13. δὲ ἔτι *Arch. Vind.* plene. — Et sic *ed. Wess.* et seqq. Alii δ' ἔτι, cum quibus hîc facit etiam *F.* *l.* 14. ταῦτα νενωμένου) Sic *Arch.* [unde merito recepit *Wess.* nescio an consentiente *Pb.*] Alii ταῦτ' ἀναινομένου. — Sic *F. Pa. Pb. Pc.* *l.* 15. μὴ, ἤν ἀπολίπωσι *etc.*) Hiatus in *Brit.* usque in cap. 58. *l.* 18. ἐπειρῶντο) ἐπειρώτων *Arch.* *l.* 19. χρεὸν) Sic *Arch.* sicuti solet. — Sic et hîc scripsi, et iterum c. 54, 9. Vulgo alii χρεών. Vide c. 46, 13.

CAP. LV. Lin. 4. παρηγορέοντο *Pass. Ask. Fragm. Paris.* neque id praeter usum. Vide lib. V. cap. 104. — et VII. 13, 6. Sic vero h. l. etiam *F.* qui quidem cap. 54, 1. cum aliis omnibus παρηγόρεον tenet. παρηγόρεον etiam hîc tenuit *Wess.* et Editores omnes. Ego alterum praetuli, memor amare *Nostrum* verborum variare formas. *l.* 5. καὶ ὁ Παυσ. Temere καὶ omissum in *F.* *l.* 6. μούνους Λακεδαιμονίων) Sic *Fragm. Paris.*, quod potius videtur; *Amompharetum ipsiusque cohortem* videlicet, ut c. 52 extr. — Recepi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* μούνους Λακεδαιμονίους *ed. Wess.* cum aliis; et sic *F.* et *Paris.* *Ibid.* οὔ κως) οὔκων *Pf.* quod ionice foret οὐκ ὤν. *l.* 7. νείκεά τε) Abest τε *Pf.* *Ibid.* ἀπικέατο) ἀπίκατο *Arch. Vind.* — et *F. Pf.* Utrumque ferendum; hoc plusquamperf. istud aoristus. *l.* 8. ἀπιγμένος) ἀπιγμένους *Reiskius*, culte. — Immo verum est ἀπιγμένος. *l.* 10. τῶν Παυσανίεω) τοῦ Παυσ. *Pf.*

l. 12. ξείνους λέγων) Sic *Arch.* [unde *ed. Wess.* et seqq.] Deerat repetita vox. — Et deest *F. Pf.* et *Pd.* Videntur vero eamdem agnoscere *Pa. Pb. Pc.* ex quibus nil enotatum. *l.* 13. οὐ Φρενήρεα) ὡς Φρεν. *Pass.* *l.* 13 *seq.* τὸν Ἀθην. κήρ.) τῶν Ἀθ. κήρ. *Arch.* *l.* 14. ἐπειρωτ.) ἐπηρωτ. *F.* *l.* 16. προσχωρῆταί τε) τε desideratur in *Arch.* et *Vind.*

CAP. LVI. Lin. 5. ἀποστειχόντων) ἀποστιχόντων *Arch.* Omittit verbum *Ask.* *l.* 7. κολωνῶν) κωλῶν *Arch.* *l.* 8. ἤισαν) ἦσαν *F.* Abest verbum *Pb.* *l.* 11. τραφθέντες) τραφέντες *Arch.* male. Vide *Eustath.* p. 519, 41. — p. 393, 29. ubi hic quidem locus non respicitur. στραφθέντας *F.* male. conf. 59, 5.

CAP. LVII. Lin. 2. οὐδαμᾶ) οὐδαμά *F.* constans sibi. *l.* 3. μένοντας) μένοντος *Pb.* *l.* 5. καταδόξας) καταδόξαντας *Arch.* — κάρτα δόξας *Pb.* *Ibid.* ἰθείῃ τέχνῃ) θείῃ τέχνῃ *Arch.* *l.* 6. τὸν λόχον *Med. Arch. Vind. Pass. Ask. Paris. B. Valla.* [*F.*] Duas voces non norunt *Ald.* et *Paris. A.* male tamen. Vide *Gronovium.* — At is nihil docet, nisi agnoscere has voces *Med.* *Ibid.* ἦγε) ἄγειν *Pb.* *Ead. l.* τὸ ἄλλο) Abest ἄλλο *Arch. Vind.* *l.* 7. στῖφος) στίφος *F.* *Ead. l.* δέκα στάδια) ἄλλα στάδ. *Ask.* — temere. *l.* 8. Μολόεντα) Μοόεντα *Arch.* Μολέοντα *Ask.* *l.* 9. Ἀργιόπιόν τε) Ἀργίοπτόν τε *Pb.* *l.* 11. ἐν τῷ) ἐν ᾧ *Pass. Ask.* — *F. Pa.* *l.* 14. παρεγίνοντο) Sic *Arch. Vind. Pass.* — et *F. Pa.* quod praetuli vulgato παρεγένοντο. *l.* 16. κεινὸν) ἐκεῖνον *Ask. Ald.* — Correxit *H. Steph.* et verum tenent *F.* et *Paris.* *Ibid.* ἐν τῷ *Arch. Vind. Pass. Ask.* quod Ionum. Olim ἐν ᾧ. — Sic h. l. *F.* *l.* 18. τὸ πρόσω) Sic *F.* Vulgo τοπρόσω.

CAP. LVIII. Lin. 2. εἰδέ τε) Deſit τε *Arch.* *l.* 3. Δηρισσαῖον *Arch. Vind. Valla:* non Δηρισαῖον, ut *Ald.* [*F.*] et *Edd.* Vide cap. 1. *l.* 4. Θρασυδήϊον) Sic *Med. Pass.* [unde *ed. Wess.*] Θρασύδηον *Ask.* [Θρασύδηον *F. Pa.*] Θρασυδικῖον *Arch. Valla.* Θρασύδιον *Ald.* et *Valla.* — Θρασύδηλον *Pd.* *l.* 5. ἔτι τί) Abest τί *F.* *Ibid.* ὁρέοντες) ὁρέωντες *F.* ut alibi constanter; et sic *l.* 9. ὁρέωμεν *idem*, non ὁρέομεν. Mox (l. 10.) *idem* male διαδράντες. *l.* 6. ἐλέγετε *Med. Pass. Vind. Arch. Ask.* λέγετε *Ald. Paris. A. B.* — et noster cod. *F.* *Ibid.* οὐ φεύγειν) ἐκφεύγειν *Arch.* omissâ male negativâ. *l.* 10 *seq.* πρὸς τοὺς) πρὸς

τὸ *Arch.* *l.* 14. In ἐπαινεόντων (ubi ἐπαινεοῦσι exspectasses) consentiunt omnes. *l.* 15. συνηδέατε) συνηδέαται cum superioribus edens Wess. adnotavit in Var. Lect „συνηδέαται *Par. B.*" — nempe cum iota sub η subscripto. Similiter autem et noster *F.* συνηιδέαται habet, iota ad latus scripto, ut solet ille codex. Recte vero hoc in συνηδέατε mutarunt *Schaef.* et *Borh.* sicuti praeceperant *Wess.* et *Valck.* In eamdemque sententiam *Reiskius* συνείδατε vel συνηδέετε proposuerat. Post haec suo invento frui patiamur *Bothium* virum doctum, in Annott. ad *Terent.* pag. 467. συνηδέετε corrigentem, et *consuescitis* interpretantem. *l.* 16. θῶμα scripsi cum *F.* cum quo iam saepe in hoc consentientem *Arch.* vidimus. conf. c. 65, 4. Perinde vero θῶυμα scribi poterat. θώϋμα *Edd.* *Ibid.* τὸ καὶ καταῤῥ.) καὶ non legit *Arch.* *l.* 18. χρεὸν) χρεὼν *ed. Wess.* cum aliis. Vide c. 53, 19. *l.* 21. τούτων *F.* *l.* 24. ἐποίησαν) Sic *Med. Pass. Ask. Arch.* [*F. Paris.*] Alii cum *Aldo* ἐποιήσαντο.

CAP. LIX. Lin. 2. τὸν Ἄσωπον ora *Steph. Pass. Ask. Vind. Arch. Brit.* [*F. Paris.*] Hinc articulus — qui nempe deerat *Edd.* ante *Wess.* *l.* 6. Πέρσας δὲ) δὲ semel *Pass. Arch. Vind. Ald.* [*F. Paris.*] In *Gronoviana* δὲ δὲ, quod, δὲ δὴ si foret ex scriptis, tolerassem. — Typothetae incuria repetita erat particula. *l.* 8. αὐτίκα πάντες) Absunt duo verba *Arch.* *l.* 9. ἕκαστος) ἕκαστοι margo *Steph. Pass. Paris. A. B.* [et *F.* qui *l.* 6. ὁρέωντες, suo more.] Mox ἧκον *Arch.* pro εἶχον. *l.* 11. ἀναρπασόμενοι) ἁρπασόμενοι *Arch. Vind.* praeter necessitatem. Vide VIII. 28.

CAP. LX. Lin. 2. ἱππία) ἄνδρα *Pb.* *l.* 7. τὸ ποιητέον) Abest τὸ *Arch.* *Ibid.* ἡμῖν) ὑμῖν *F.* *l.* 10. μετ' ἡμέων *Arch. Pass. Ask. Vind. Brit.* margo *Steph.* [*F. Paris.*] quod hic malui: μετ' ἡμέας *Ald.* et alii. — Nempe hoc tenuerat *Gron.* puto qui h. l. codicem suum minus diligenter inspexisset. *l.* 12. ἅπασα) πᾶσα *Arch.* *l.* 15 *seq.* ἀποπέμψαντες) ἀποπέμψαντες, ὑμῶν χάριν θέσθε *Pb.* In *F.* θέσθαι, et ι super αι ead. m.

CAP. LXI. Lin. 2. βοηθέειν) βοηθεῖν *F.* *l.* 3. στείχουσι) στίχουσι *F.* *l.* 4. βασιλέως suo more *F.* *Ibid.* ὥστε μηκέτι) ὥστε καὶ μηκ. *Ask.* — Scil. ex c. 60, 18. temere hic re-

petitâ particulâ. *l.* 5. προσκαίμενον *Arch. Vind. Paris. A. B.* [et alii *Paris.* cum *F.*] Alii cum *Aldo* προκείμ. *l.* 8. οὐδαμᾶ) Constanter οὐδαμὰ *F. Ibid.* ἀπεσχίζοντο) σχίζοντο ora *Steph.* *l.* 11. ἔπιπτόν τε αὐτῶν) ἔπιπτον δ' αὐτῶν *F.* *l.* 14. τῶν τοξευμ. *Pass. Arch. Brit.* [item *F.* puto et *Paris.*] Aberat articulus. *l.* 16. Ἠραῖον) Ἤραιον *F. Pa. Pb.* ut c. 52, 9 et 53, 1. *l.* 17. χρηΐζοντα *Arch. Vind.* — unde recepi cum *Schaef.* et *Borh.* χρήζοντα *ed. Wess.* et praecedd. χρήζοντα *F.*

CAP. LXII. Lin. 1. ἐπικαλευμένου) ἐπικαλεομ. *Arch. Vind. Ask.* — *F.* *l.* 2. πρότεροι) πρότερον *Arch. Vind. Valla.* Conf. *Davisium* in *Maxim. Tyr.* p. 507. — Verum tenent *F.* et *Paris* cum aliis. *l.* 5. κοτὲ ἐγένετο) Sic *Pass.* — Unde adscivi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* κοτὲ ἐγένετο *ed. Wess.* cum aliis, et sic *F.* *l.* 7. γέῤῥα) γέρα *Arch.* — et *F.* *l.* 8. ἐγίνετο μάχη) Abest ἡ *Arch.* neque male. — Nempe ἐγίνετο ἡ μάχη vulgo legebatur; et sic alii libri omnes. Articulum delevi cum *Schaef.* et *Borh.* *l.* 9. ὠθισμὸν) ὠθησμὸν *Pa. Pc.* Sic etiam primum scriptum fuisse videtur in *F.* sed continuo correctum. *l.* 11. λήματι recte *Plutarch.* Malign. p. 874. A. Codices plerique omnes λήμματι. Vide V. 72. VII. 99. — Sic quidem et noster *F.* qui mox ἦσαν, ut alibi constanter, non ἔσαν. *l.* 13. ἐναντίοισι) ἀντίοισι *Vind.* — quo uno auctore receperunt hoc *Schaef.* et *Borh.* me non probante. Diversa ratio est, ubi cum verbo construitur adiectivum ἀντίος, loco adverbii ἀντίον: ut ἀντίοι ἔστασαν, IX. 18, 4. ἰζόμεθα ἀντίοι τοῖς κατιοῦσι, c. 26, 13. et, quod hoc ipso cap. 62, 6. vidimus, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι, nempe ἐχώρεον. Sed absolute positum nomen οἱ ἀντίοι, pro οἱ ἐναντίοι, *hostes, adversarii*, numquam puto vel *Herodotus* vel alius graecus scriptor dixerit. *l.* 14. καὶ πλεῦνές τε) καὶ hic non habent *Arch.* et *Vind.* *l.* 15. ἐλάσσονες) ἐλάττονες *F.*

CAP. LXIII. Lin. 4. ταύτῃ δὴ) ταύτῃ δὲ *F. Pa.* quod vide ne verum sit; particula δὲ ex principio periodi, ubi τῇ δὲ dixit, nunc repetita, ut frequenter apud *Nostrum.* *l.* 5. οἳ δὲ ἀντεῖχον) Commodum videri poterat οἵδε, quod habet ed. *Wess.* cum *Steph.* et *Gron.* idem valens ac οὗτοι, *hi:* sed eâdem notione stylo *Nostri*

aptius congruit οἱ δὲ, quod ex *Ald.* revocarunt *Schaef.* et *Borh.* Idque debuit etiam ms. *F.* in quo οἱ δέ. *l.* 6. κατίβαλλον *Arch. Vind. Pass. Ask. Brit.* [*F. Pa. Pb.*] Antea κατεβάλλοντο. — Sic ed. *Gron.* cum *Ald.* κατίβαλλον est in ed. *Wess.* quod casu sic positum videtur, quum κατίβαλλον praeeuntibus msstis voluisset Editor: et κατίβαλλον recte ediderunt *Schaef.* et *Borh.* *l.* 8. ἐὸν ἰσχυρ.) Abest ἐὸν *Pb.* *Ead. l.* καὶ οἱ ἄλλοι) Duae voces οἱ ἄλλοι absunt *F.* *l.* 9 *seq.* πλεῖστον γάρ σφεας *etc.* Carpit *Plutarch.* Malign. p. 874. *l.* 11. γυμνῆτας) γυμνῆται *Ask.* In *Pass.* ἐόντας γυμνῆτας, male. — Vulgatum tuetur *F.* cum aliis. *Ibid.* ἀγῶνα) ἀγῶνας *Arch.*

CAP. LXIV. Lin. 3. ἐπιτελέετο *Vind.* sine augmento. — Adscivi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* ἐπιτελέετο ed. *Wess.* cum aliis, in quorum numero et noster *F.* *l.* 4. καὶ νίκην *etc.*) Laudavit *Plutarch.* in Cat. Mai. p. 353. D. *l.* 7. Λεωνίδην) Λεωνίδεω *Arch.* loco Λεωνίδεα. Conf. lib. VII. c. 204. ubi maiorum eius series. *Ibid.* αὐτοῦ) οὗτοι *F. Pb.* male. *l.* 8. Ἀειμνήστου) Ἀριμνήστου *Arch. Valla.* [et *Pd.* cum *Plutarch.* Aristid. p. 330. c.] Ἀϊμνήστου *Pass. Ask.* Ἀειμνήστου *Med.* — Cur hoc postremum diserte adiecerit *Wess.* baud satis video, quum et ipse sic ediderit, nec nominatim ex *Med.* hanc scripturam laudarit *Gronovius*, sed tacite eam tenuerit ex ed. *Ald.* et *Steph.* Agnoscunt vero eamdem noster *F.* nec aliud ex *Pa. Pb. Pc.* citatur. Conf. Var. Lect. ad c. 72, 8. *Ibid.* ἀνδρὸς) ἀνδρὸς ἐόντος *Pb.* *l.* 10. συνέβαλε) συνέβαλλε *F.* *l.* 10. Μεσσηνίοισι πᾶσι) Inserebatur ante πᾶσι particula τε, quam ignorant *Arch. Vind. Pass. Ask.* [item *F.* et *Paris.* Et sic ed. *Wess.*] Tum Μεσηνίοισι simplice sibilante, *Arch.* [et *F.*] Et saepissime Μεσήνιοι *Isocrati* et aliis.

CAP. LXV. Lin. 1. ἐτράποντο *Med. Pass. Ask. Vind. Arch.* [*F. Pa. b. c.*] Ceteri ἐτράπησαν. — Sic *Pd.* cum Edd. ante *Gron.* *l.* 4. θῶμα *Arch. Ask.* — et *F.* unde recepi. θῶυμα puto alii mssti. θώϋμα edd. *l.* 5. παρὰ *Med. Pass. Ask. Arch. Vind. Valla.* [etiam *F.* et nonnulli *Paris.*] περὶ alii. — Sic *Pd.* cum *Edd.* ante *Gron.* quod et ipsum ferri potuerat, ni alterum commendasset potiorum codicum consensus. *l.* 7 *seq.*

περί τε τὸ ἱρὸν οἱ πλεῖστοι ἐν τῷ βεβήλῳ ἔπεσον.) Sic optime noster ms. *F.* Et περί τε habet etiam *Pb.* Caeteri quod sciam omnes cum *Edd.* sic habent, οὔτε ἐναποθανὼν περὶ τὸ ἱρόν, οἱ δὲ πλεῖστοι *etc.* absurdâ sententiâ. *l.* 9. ἐδέξατο *Ald. Paris. A. B.* [immo *Pa. Pb. Pc.* et noster *F.* bene, notione plusquamperfecti.] ἐδέκετο *Med. Pass. Ask. Arch. Vind.* — et *Pd.* quod recepit *Wess.* et seqq. cum *Gron.* *l.* 10. τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἐλευσῖνι ἀνακτόριον.) Sic *Arch. Vind. Brit. Paris. A. B.* [*Pa. Pc. Pd.*] *Ald.* et *Valla.* [quos secutus sum.] ἀνάκτορον *Med. Pass. Ask.* — et *F. Pb.* quod cum *Gron.* recepit *Wess.* et seqq. Et est quidem magis frequentata nominis forma, τὸ ἀνάκτορον: sed ἀνακτόριον, ἱερόν, haud frustra in Lexicis suis adnotasse videri debent *Hesychius* et *Suidas.* Duas voces τὸ ἱρόν, quas apud *Nostrum* libri agnoscunt omnes, suspectas habuit *Valck.* cui nimis obsequiose morem gerens abiecit easdem *Borh.*

CAP. LXVI. Lin. 1. ἀρέσκετο) ἠρέσκετο *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F.* *l.* 2. λειπομένου) Sic *Arch. Vind.* — et *F.* quod recepi cum *Schaef.* λιπομένου *Wess.* cum al. In ἀπὸ consentiunt libri. Mox βασιλέως *F.* suo more; qui *l.* 6. omittit ὁ ante Ἀρτάβαζος, et *l.* 7. τέσσαρας scribit, non τέσσερας. *Ead. l.* 7. ἑωυτὸν) αὐτὸν *Arch. Vind. l.* 9. ἀποβήσεσθαι) συμβήσεσθαι *Arch.* *Ibid.* ἤιε) Sic *Med. Pass. Ask.* [*F.* nescio an et *Pb.*] ἦγε *Arch. Vind. Brit. Ald. Valla.* — et *Pa. Pc. Pd.* *Ead. l.* κατηρτισμένος) κατηρτημένος aut κατηρτημένως *Pass. Ask.* ora *Steph.* — Prius habet *F. Pa. Pd.* et margo *Steph.* *l.* 10. κατὰ τωὐτὸ) Sic *Vind. Ask. Pass.* [unde ed. *Wess.* cum *F.* et nonnullis *Paris.*] κατὰ τοῦτο *Arch.* κατ' αὐτὸ *Ald.* et alii. — Sic *Pa.* *l.* 11. ἐξηγέηται) ἐξηγῆται *F.* *Ibid.* ὅκως ἂν) Deest ἂν h. l. *Arch.* *l.* 13. προτερέων *Arch. Vind. Pass.* margo *Steph.* [Nec aliter *Paris.* Debueratque hoc etiam *F.* in quo temere προτερέως scriptum.] Prius erat προτερεύων. *Ibid.* ὥρα) ὁρᾷ *F. Pb.* *Ead. l.* καὶ δὴ) Sic *Arch. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] ordine meliore. δὴ καὶ alii cum *Aldo.* *l.* 16. ξύλινον) ξύλινον τεῖχος *Arch. Valla:* neque absurde.

CAP. LXVII. Lin. 4. ἔχον) εἶχον *Arch. Vind.*

Pass. Ask. — et *F.* Ex *Paris.* nil notatum. *l.* 5. μαχεόμενοι) μαχόμενοι *Arch. Vind.* — Vulgatum cum aliis tenet *F.* qui mox αὐτῶν, non αὐτέων. *l.* 10. οὔτε τι ἀποδέξ.) Sic *Arch. Pass. Ask.* — et *F.* quos secutus sum. Alii vulgo οὔτε ἀποδεξάμενός τι.

CAP. LXVIII. Lin. 1. τι ἐμοὶ) Sic *Arch.* et *Vind.* — quod recepi pro vulgato τί μοι. *l.* 2. ἤρτητο iidem *Arch.* et *Vind.* — quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* ἤρτητο *ed. Wess.* cum aliis, quod apud Atticum quidem scriptorem unice probandum foret. *l.* 3 *seq.* πρὶν ἢ καὶ συμμίξαι τοῖσι πολεμίοισι ἔφευγον) In *Arch.* est φεύγουσι τοῖσι πολεμίοισι πρὶν ἢ καὶ συμμίξαι. — Praepostere utique. In *Pd.* desideratur καὶ ante συμμίξαι. *l.* 4. ὥρων) Sic *Arch.* et *Vind.* — quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo ἑώρων.

CAP. LXIX. Lin. 2. διώκοντές τε καὶ φονεύοντες) Sic *Ask.* nec male. — Suffragatur *F.* et adoptavi cum *Schaef.* et *Borh.* τε particulam, quae abest aliis. *l.* 3. ἀγγέλλεται) ἀπαγγ. *Brit. Ibid.* τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι) ἄλλοισι non est in *Arch. Vind.* et *Valla*, neque valde necessarium videtur. — Nec tamen spernendum. *l.* 8. ὑπωρέης) ὑπωρείης *Arch. Vind. Ibid.* τῶν κολωνῶν) τὸν κολωνὸν *Pb.* Eidem *Pb.* mox deest ἰθύ. *l.* 9. ἄνω abest *Arch.* et *Vind.* *l.* 12. ἀπιδόντες correxit *H. Steph.* consentientibus msstis. Perperam ἀποδιδόντες *Ald. Ib.* τῶν Θηβαίων) Abest τῶν *Arch.* *l.* 15. κατιστόρεσαν) κατεστόρεσαν *Pass.* *l.* 16. κατήρξαν *Arch. Vind. Brit.* [unde ed. *Wess.* consentiente *F.* nescio an et *Paris.*] In aliis κατήίξαν, male.

CAP. LXX. Lin. 2. ἐς τὸ) ἐπὶ τὸ *Pb.* *l.* 4. ἐφράξαντο) ἐφράζοντο *Arch.* corrupte. *l.* 6. ἀπῆσαν) ἀπήισαν *Arch.* *l.* 7. ἔχον) εἶχον *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F.* Ex *Paris.* nil notatum. *l.* 9. σφι οἱ Ἀθ.) Articulum negligunt *Arch. Vind. Brit. Ask.* — et *Pa.* Nescio ab utra parte olim steterit noster *F.* cuius membrana hoc loco vetustate erasa est. *l.* 12. ἤριπον *Arch. Pass.* probe satis. — Sic et *F.* et recepi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* ἤρειπον ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 13. τὴν Μαρδονίου) Sic scripsi cum nostro *F.* cui puto et alios codd. repertum iri suffragantes. Alii vulgo τοῦ Μαρδ.

Idem *F.* mox ἦσαν, ut alibi, non ἔσαν. *l.* 17. Ἀλέης Ἀθηναίης) *Agelae Minervae* in *Valla*, sed longe aberrante. Vide lib. I. 66. — *Ageleae Minervae* scribitur in vestutis *Vallae* exemplaribus. *l.* 18. ἐσήνεικαν) ἐσηνείκαντο *Arch. Vind.* haud improbe. — Nempe verbo medio commodus hic locus, quoniam et ipsis Tegeatis pars praedae erat eventura. *l.* 20. ἐμέμνητο) ἐμέμνηντο *Pass.* *l.* 21. ἀλυκτάζον) In marg. *Pass.* ἀλυκτάζειν, δυσφορέειν, ἀγανακτεῖν. *Ibid.* χώρῳ ora *Steph. Paris. B. C.* [unde ed. *Wess.* et seqq.] Alii χρόνῳ. — Sic et statim scriptum fuisse videtur in *F.* sed iam olim correctum, erasâ vetere scripturâ. *l.* 22. κατειλημέναι) Sic, uti *Wess.* maluerat, ex coniectura scripsi cum *Borh.* Vulgo κατειλημμέναι *edd.* et *mssti.* *l.* 23. μυριάδων) μυριαδέων *F.* *l.* 26 *seqq.* Λακεδαιμονίων δὲ *etc.* Tangit haec et miratur *Plutarch.* Aristid. p. 330. E. *l.* 27. συμβολῇ) συμβουλῇ *F.* *Ibid.* εἷς καὶ) Deficit καὶ in *Arch.* *Ibid.* ἐννενήκοντα) ἐνενηκ. *F.*

CAP. LXXI. Lin. 2. ἡ Σακέων) ὁ Σακ. *Arch.* prave. *l.* 4. ὑπερεβάλοντο) ὑπερέβαλον *Pb.* *l.* 5. ἅπαντες) πάντες *Arch. Vind.* *l.* 6. ἰσχυρότερον *Pass. Ask.* margo *Steph.* — et *F.* Praetulique hoc vulgato ἰσχυρότατον. *l.* 6. προσενείχθησαν) προσενήχθ. *Pass.* — προσηνείχθησαν *F.* qui mox τούτων, et paulo inferius αὐτῶν, constanter; non τουτέων, αὐτέων. *l.* 8. τὰς ἡμετέρας) τὰς ἐμὰς *Suid.* voce Μακρῷ, ubi haec citat. *l.* 9. ἔχε) εἶχε *F.* puto et alii plures. *l.* 10. τοῦτον) τούτων solus *Med.* hac in voce pravus. — Eam scripturam in contextum quidem recipere non ausus *Gron.* in Notis tamen defendit. *l.* 11. ὁ Σπαρτιήτης) Sic *Pass. Ask.* — et *F.* quos secutus sum. Articulum alii ignorant. *l.* 12. καί τοι γενομένης *etc.* Citat *Suidas* in Αἰσχη. *l.* 15. ἐκλιπόντα *Arch. Vind.* — quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.* ἐκλείποντα ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 18. εἴποιεν *Arch. Vind. Brit. Paris. B.* [noster *Pa.*] *Ald. Valla.* εἴποιμεν *Med. Pass. Ask.* — et *F. Pb.* prave: id tamen adoptare non dubitavit *Gron.* atque etiam in latina versione expressit. *l.* 19. πάντας) πάντες omnino requirebam, ad οὗτοι referendum: sed nihil varietatis enotatum e libris. In *F.* quidem terminatio non est expressa, nisi levi caudâ e literâ τ exeunte.

CAP. LXXII. Lin. 1. τῶν ἐν Πλατ.) τὸ ἐν Πλατ. *F.* male. *l.* 2. ὀνομαστότατοι) οὐνομαστ. ed. *Borh.* invitis msstis. *l.* 4. μόνον) μοῦνον *F.* At adiectivum quidem hac formâ μοῦνος frequentat *Noster;* adverbium vero, si recte memini, constanter μόνον efferre consuevit, non μοῦνον. Mox αὐτῶν idem *F. l.* 5 *seq.* ἐπειδὴ ἐσφαγιάζετο *etc.*) Excerpsit *Suidas* in Σφαγιάζειν, hinc, quod *Portum* et *Küsterum* fugit, adiuvandus. *l.* 6. τάξι) τάξει *F. l.* 8. ἐδυσθανάτει habet ex hoc loco *Pollux,* III. 106. *Ib.* 'Αρίμνηστον *Med. Pass. Ask.* [*F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur.] 'Αείμνηστον *Ald. Arch. Vind. Brit. Valla.* — Conf. Var. Lect. ad c. 64, 8. *l.* 9. μέλλειν) μέλλειν vitiose *Arch. Ask. l.* 10. ἀποθνήσκει) ἀποθνήσκειν *F. l.* 11. χιρὶ) χειρὶ *Arch. Pass. Ask.* — et *F.*

CAP. LXXIII. Lin. 2. ἐκ δήμου) Abest ἐκ *Arch.* soli, nec praeter morem. — Abiecerunt praepositionem *Schaef.* et *Borh.* Est autem utique, Atticis praesertim, in more elliptica locutio δήμου, pro ἐκ δήμου: atque ita dixit etiam ipse *Herodotus,* III. 55, 8. V. 92, 24. et paulo post hunc eumdem locum in quo versamur, cap. 74, 1. Sed amat etiam idem *Noster* plenis subinde uti locutionibus, quae aliâs elliptice efferuntur. *Koenius* ad *Gregor.* dial. ion. §. 7. ἐών δήμου pro ἐκ δήμου maluerat: coll. c. 71, 1. *Ibid.* Δεκελεῆθεν) Vulgo omnes Δεκελῆθεν, uno cod. *F.* excepto, in quo magis vitiose δὲ κεκλῆθεν. Ego vero in hac voce *Koenium* secutus sum, recte ita scribentem l. c. Nam quum Δεκέλεια sit pagi illius nomen, unde, *Stephano Byz.* auctore, formatur adverbium Δεκελειᾶθεν, ionico idiomate utique Δεκελεῆθεν dixerit *Herodotus. l.* 3. τῶν ποτὲ) Sic ποτὲ tono notavi cum *F.* Vulgo alii τῶν ποτε. Unus *Borh.* τῶν κότε edidit, qui τῶν κοτε aut τῶν κοτὲ videtur voluisse; quod et equidem praetulissem, si vel unus codex ms. praeivisset. *l.* 5. τὸ πάλαι scripsi cum *F.* Alii vulgo τοπάλαι una voce. *l.* 7 *seq.* ἡ 'Ελένη) Ignorat articulum *F. l.* 8. λέγουσι τοὺς Δεκελ.) Sic *Arch. Vind.* — quos secuti *Schaef.* et *Borh.* abiecerunt καὶ, quod post λέγουσι inserit ed. *Wess.* cum aliis. Recte vero ignorat istam particulam etiam noster *F.* cum *Pc. Pb. Ibid.* Δέκελον)

Δεκέλειον *Arch. Vind. Valla.* Vulgato accessit *Steph. Byz.* in Δεκέλεια. *l.* 9. ὕβρι) ὕβρει *F.* qui mox male δημαίνοντα. *l.* 12. Τιτακὸς *etc.*) Attigerunt *Harpocration, Suidas*, et *Etymologus*, in Τιτακίδαι; in vocis tono discordes. [adde *Steph. Byz.* in Τιτακίδαι.] In *Arch.* est δή τι κακός. — In *Pb.* δή τοι κακός. *l.* 13. Δεκελεῦσι ἐν Σπάρτῃ *etc.*) Sic *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F.* quos secutus sum. Vulgo ἐν Σπάρτῃ post τοῦ ἔργου ponunt. *l.* 17. γινομένων) Sic *Arch.* — quod recepi pro vulgato γινομένων. Conf. c. 13, 4. Similiter autem h. l. iam a *Borheckio* factum video. *l.* 18. ἀποσχέσθαι) Sic *Vind.* satis bene. — Adoptavi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo ἀπέχεσθαι.

CAP. LXXIV. Lin. 4. ἁλῶσι) ἁλώσει *F.* *l.* 5. βαλλίσκετο) βαλίσκετο *Vind.* — et *F.* Vitiosum βουλλίσατο ex ed. *Schaef.* in ed. *Borh.* temere propagatum est. *l.* 8. ἐκπίπτοντες) ἐσπίπτοντες utique malles: sed vulgatum tuentur libri omnes. *l.* 8. δέδοκτο) ἐδέδοκτο *Arch. Vind.* *l.* 10. ἀμφισβατέων *Med. Pass. Ask.* [*F.*] Alii ἀμφισβητέων, ut *Paris. A. B. Arch. Vind. Ald.* Vide *Suid.* in voce, et supra lib. IV. 14. — In nostris ex *codd. Paris.* excerptis scriptura ἀμφισβητ. nonnisi ex uno *Pd.* adfertur. *l.* 11. αἰεὶ *Ald. Med. Pass. Ask. Vind. Arch. Brit.* [*F. Paris.*] Vox ista per Editorum incuriam negligebatur. — Temere omissa in ed. *Steph.* et sequacibus. *Ibid.* οὐδαμᾶ) οὐδαμὰ constanter *F.* *l.* 12. ἐπίσημον ἄγκυραν *Arch. Vind. Valla.* — unde recepi cum *Schaef.* et *Borh.* Priorem vocem laudans quidem *Wess.* omisit tamen cum aliis edd. et msstis.

CAP. LXXV. Lin. 3. Εὐρυβιάτην) Εὐρυβιάδην *Arch. Vind. Valla.* *Ibid.* Ἀργεῖον) Ἀρεῖον *F.* qui mox τούτων, non τουτέων. *l.* 4. προκλήσιος) προβλήσιος *Arch.* *l.* 6. Λεάγρῳ) Μελεάγρῳ *Arch.* In *Vallae* latinis *Leargo.* *l.* 7. ἐν Δάτῳ) Citavit *Steph. Byz.* in voce, Musae numerum prave edens. — Vide ibi interpretes. Δᾶτον vel Δάτον (neutro genere) vocatur id oppidum apud *Steph.* sed Δάτος apud *Harpocr.* et *Suid.* *l.* 8. μαχεόμενον deest *Arch.*

CAP. LXXVI. Lin. 1. κατίστρωντο) Vide *Polluc.*

IX. 153. cum *Iungermani* Nota. — κατίστρωτοι prave *F.* sed postremum iota ab alia est manu. *l.* 4. Φαρανδάτεος) Φαρναδάτεος margo *Steph. Arch. Vind. Valla.* *l.* 6. καὶ αἱ ἀμφίπολοι) Articulus quum abesset editis et msstis, de eo adiiciendo recte monuit *Reiskius*, cui obsecutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* *l.* 7. τῶν παρεουσέων *Med. Pass. Ask. Arch. Vind. Brit.* [*F. Paris.*] Alii ἐκ τῶν παρ. — Nempe sic *Ald.* *l.* 8. Φονῆσι) Φοινῆσι *Arch. Ibid.* ἐόντας abest ab *Med. Pass. Ask.* — et *F. Pb.* *l.* 12. βασιλεῦ) βασιλεὺς *F.* *l.* 13. ῥῦσαί με *Arch. Vind.* — quod probavi cum *Schaef.* et *Borh.* λῦσαί με ed. *Wess.* cum aliis. *Ibid.* δουλοσύνης) δουλωσύνην (sic) *F.* per ω in medio, ut passim alibi apud Nostrum; tum in accus. casu, i. q. δούλην, ab adiectivo δουλώσυνος. Quae non spernenda scriptura, quum praesertim verbum ῥύσασθαι aliâs cum ἐκ construatur. *l.* 17. ἐκ Κῷ ἴχε) ἐκ Κῶ εἶχεν *F.* ἐκ Κῳ εἶχεν *Pb.* *l.* 18. ἀμείβεται τοῖσδε) ἀμείβετο ὧδε *Arch. Vind.* ἀμείβετο etiam *Ald.* et *Paris. A.* cum *Brit.* Vulgatum ex *Med. Pass. Ask.* et *Paris. B.* — Consentit *F.* *l.* 19. πρὸς τούτῳ) πρὸς τοῦτο *Arch.* *l.* 19 *seq.* καὶ εἴ) καὶ εἰς *Arch.* et *Vind.* — quos secutus est *Borh.* cum *Schaef.* *l.* 21. κείνους) Sic *Arch. Vind.* [unde ed. *Wess.* et seqq.] Alii ἐκείνους. — Sic *F.* nescio an *Paris.* *Ibid.* οἰκημένων *Arch. Vind. Pass. Ask. Brit.* ora *Steph.* [*F. Paris.*] Olim οἰκεομένων. *l.* 22. Ταῦτα εἴπας *Arch.* et *Vind.* — quos probavi cum *Schaef.* et *Borh.* Ταῦτα δὲ εἴπας ed. *Wess.* cum aliis.

CAP. LXXVII. Lin. 3. ἐπ' ἐξεργασμένοισι) ἐπεξεργασμ. iunctim *Ald.* et *Vind.* male. Vide IV. 165. VIII. 94. *Ibid.* ὕστεροι) ὕστερον *Arch. Vind. Pass.* — et *F. Pa.* Debuerat hoc etiam *Pc.* in quo ὕπτερον. *l.* 4. συμβολῆς) Rursus vitiose συμβουλῆς *F.* ut c. 70, 27. *l.* 11. Μαντινεῦσι) Μαντιεῦσι *F.* Μαντινηνεῦσι *Pb.* *l.* 12 *seq.* τὰ κατὰ) Omittit τὰ *Arch.*

CAP. LXXVIII. Lin. 2. ὁ Πύθεω) Abest ὁ *F. Pa.* *Ibid.* τὰ πρῶτα *Med. Pass. Ask. Arch. Vind. Brit.* [*F.* et *Paris.* puto *omnes.*] Edebatur τὰ πρῶτα φέρων. *l.* 3. ἔχων λόγον) Placuit hic verborum ordo, quem praeivit *F.* Alii vulgo λόγον ἔχων. *Ibid.* ἷετ) ἵκετο *Arch.*

Vind. *l.* 4. ἔλεγε τάδε) *Med. Pass. Arch. Vind. Ask. Brit. Ald.* [*F. Paris.*] Deerat τάδε Editorum socordiâ. — Omissa erat vox inde ab ed. *Steph.* prima. *l.* 11. ποιέων) ποιέειν *Ask. Brit.* — Vulgatum tuetur *F.* cum aliis. *l.* 13. ἀνεσταύρωσαν) ἐσταύρωσαν *Arch. Vind.* *l.* 14 *seq.* ὑπὸ πάντων Σπαρτιητέων) Sic *Pass. Ask. Arch. Vind.* sine articulo τῶν, quos amplector. — Nempe ὑπὸ τῶν Σπαρτ. πάντων tenuerat *Gron.* cum *Ald.* et *Steph.* Sed cum *Pass. Ask.* et caeteris faciunt etiam *F.* et *Paris.* *l.* 17. τὸν σὸν) Abest σὸν *Pb.*

CAP. LXXIX. Lin. 1. τοῖσδε) τοῖσι δὲ *F.* *l.* 2. ἄγαμαι) ἅμα καὶ *Brit.* absurde. *l.* 7 *seq.* καὶ ἐκείνοισι *Pass. Ask.* [unde ed. *Wess.* cum *F.* et *Paris.*] Alii κἀκείνοισι. *l.* 12 *seq.* ψυχῇσι δὲ τῇσι τῶνδε) Sic *Pass. Ask. Vind.* ora *Steph.* — et *F.* quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* τῇσι abest ed. *Wess.* et aliis. *l.* 14. οἱ ἄλλοι οἱ ἐν Θερμ.) Desunt οἱ ἄλλοι *Arch.* *l.* 15. ἔτι abest *Arch.* *l.* 16. ἔμοι γε) ἐμὲ *Arch.* *Ibid.* συμβουλεύσῃς *Arch. Vind. Pass. Ask.* — quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* συμβουλεύῃς ed. *Wess.* cum aliis. συμβουλεύεις *F.* sed superne η eâdem manu. *l.* 16. χάριν ἴσθι τε) Sic *Arch. Pass. Ask.* — et *F. Pa. Pb.* quos probavi. Vulgo alii χάριν τε ἴσθι.

CAP. LXXX. Lin. 2. ἐκέλευε) ἐκέλευσε *Arch. Vind.* — quod recepere *Schaef.* et *Borh.* *Ibid.* εἵλωτας) εἴλωτας *F.* qui et dein εἴλωτες, et εἰλώτων, ut cap. 28, 10. Iam saepius alibi in illo codice lenem observavimus spiritum, ubi alii aspero utuntur. *l.* 6. καὶ φιάλας τε) Desideratur καὶ in *Pass. Ask.* — et *F. Pa.* *Ibid.* καὶ ἄλλα ἐκπώματα) καὶ ἄλλα καὶ ἐκπώμ. *F.* *l.* 8. ἐνεόντας) ἐόντας *Pass. Ask.* — Vulgatum tuetur *F.* qui paulo ante θάκους, prave, pro σάκκους. *l.* 9. ψέλια *Arch. Pass.* [*F.*] Antea ψέλλια [Sic *Pa. Pb.*] Vide lib. III. 20. IV. 168. *l.* 10. ἀκινάκεας) Sic *Arch.* quomodo saepissime. [unde ed. *Wess.* et seqq.] In aliis ἀκινάκας. — Neutrum male. conf. Var. Lect. III. 128, 25. *l.* 11. ἐγένετο) ἐγίνετο *Arch. Vind.* *Ibid.* οὐδὲ εἷς iidem *Arch.* et *Vind.* — quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo οὐδείς. *l.* 15. εἱλωτέων) εἱλώτων *Ask.* — εἰλώτων *F.* Conf. Var. Lect. IX. 10, 5. 28, 10.

CAP. LXXXI. Lin. 3. ὅφιος *Arch. Vind. Ask.* [*F. Paris.*] ὅφεως antea. *l.* 7. ἐξεγένετο) ἐγένετο *Arch. Vind.* fortasse verius. — Nec vero spernendum compositum verbum, quod tuentur alii omnes. *l.* 8. ἴσαν) ἦσαν *F.* *l.* 9. παλλακὰς) παλακὰς idem *F.* ut alibi. Mox *idem* καὶ ἄργυρον, absque τόν. *l.* 11. αὐτέων in masc. gen. h. l. cum aliis tenet idem *F.* qui aliâs constanter αὐτῶν. Similiter vero idem c. 82, 17. τουτέων tenet. *l.* 14. τε καὶ ἐδόθη) Tria ista omittit *Arch.* *l.* 15. τὰ ἄλλα) Sic *Arch.* et *Vind.* [unde *Wess.*] loco τἄλλα. — τᾶλλα scribit *F.*

CAP. LXXXII. Lin. 3. *et* 4. κατασκευὴν) παρασκευὴν, *Athenaeus* lib. IV. 6. [cap. 15. nuperae edit.] p. 138. c. haec describens et multa mutans. — Equidem pro posteriore κατασκευὴν, (*l.* 4.) σκηνὴν scripsisse *Herodotum* suspicabar: sed nec *Athenaeus*, nec ullus nostrorum aut *Wesselingii* codicum favet coniecturae. Pro καταλίποι (*l.* 3.) vitiose καταλίπει habet *F.* Tum *l.* 4. ὁρέωντα, pro vulgato ὁρέοντα, ubi ὁρῶντα est in *Pf.* *l.* 5. παραπετάσμασι) πετάσμασι *Ask.* — Vulgatum tenet *F.* *Ibid.* ποικίλοισι) Prave ποικίλῃσι *F.* ποικίλοις *Pf.* *l.* 6. κατασκευασμένην) Sic *Vind.* — quod adscivi cum *Schaef.* et *Borh.* παρασκευασμένην *F.* neglecto pariter augmento. κατεσκευασμ. ed. *Wess.* cum al. *Ibid.* ἀρτοκόπους) ἀρτοποιοὺς *Athen.* *l.* 7. κατὰ ταὐτὰ καθὼς Μαρδονίῳ) κατὰ ταὐτὰ καὶ Μαρδ. edidit *Schaef.* cum illoque *Borh.* percommode utique per se, quemadmodum et alias loquitur *Noster:* sed perinde καθὼς scribere potuerat, et hoc exhibent communi consensu *mssti* omnes cum *Editis* et *Athenaeo.* *l.* 10 *seq.* εὖ ἐστρωμένας, καὶ τραπέζας τε χρυσ. καὶ ἀργυρ.) Omnia haec absunt *Arch.* et *Aldo.* εὖ deest et *Athenaeo.* — Duo verba εὖ ἐστρωμ. desunt *Pf.* Quae in ed. *Ald.* deerant, ea ex msstis adiecit *H. Steph.* unâ voculâ τε exceptâ, quam nos post τραπέζας adiecimus, praeeuntibus codd. *F.* et *Pa.* *l.* 13. γέλωτι) γέλωτα *Arch.* *Ibid.* τοὺς ἑωυτοῦ διηκόνους) τοῖς ἑαυτοῦ διακόνοις *Athen.* — τοὺς ἑωυτοῦ διακόνους *Pf.* *l.* 17. τουτέων in masc. gen. cum aliis nunc tenet noster *F.* conf. c. 81, 11. τούτων *Pf.* *Ibid.* εἶπαι) εἰπεῖν *F.* et *Pf.* *Ead. l.* δεικνύντα ἐς) Non legitur ἐς in *Arch.*

Vind. — δεικνῦντα ἐς scribit *F.* ἐπιδείξας absque ἐς *Athen.* *l.* 17 *seq.* ἑκατέρην τοῦ δείπνου τὴν παρασκευὴν) ἑκατέρου τῶν δείπνων τὴν παρασκ. *Athen.* — ἑκατέρην τοῦ δείπνου κατασκευὴν, absque τὴν, *F. Pa. Pf.* nec male. *l.* 19 *seq.* τοῦδε τοῦ Μήδων ἡγεμόνος τὴν ἀφρ.) Sic edens Wess. haec in *Var. Lect.* notavit: „τοῦδε deſit *Arch.* qui Μήδου ἡγεμόνος, quorum postremum (nempe ἡγεμόνος) et in *Pass. Ask. Vind. Athen.* ora *Steph.* et *Valla.* Antea βασιλῆος." — Inde, codicem *Arch.* maxime secutus *Schaeferus*, nisi quod ἡγεμόνος pro scholio habuit, speciosa utique brevitate sic edidit, τοῦ Μήδου τὴν ἀφροσύνην, quam scripturam tenuit *Borh.* Ac potuerat sane sic scribere *Herodotus*: sed librorum auctoritas aliud videtur docere. Nam vocem quidem τοῦδε intelligo parum esse necessariam, videoque etiam ab *Athenaeo* omissam: at tenent eamdem, praeter codices a *Wess.* laudatos, nostri etiam codices omnes; nec adparet quid inducere librarios potuerit, ut illam infercirent, nisi in exemplaribus suis reperissent. Quare eam unius codicis *Arch.* auctoritate abiicere dubitavi. Iam, si alii codices ἡγεμόνος, alii βασιλῆος darent, alii denique hoc vocabulum omitterent; perquam verisimile deberet videri, esse utrumque ex scholio in contextum invectum. At in scripturam Μήδων ἡγεμόνος (nisi quod in uno *Arch.* est Μήδου ἡγεμόνος) consentiunt codices mssti omnes: una editio *Aldina* (nescio unde) Μήδων βασιλῆος habet: et tenuit hoc quidem etiam *Gronovius*, nihil ex codice *Med.* monens; sed iam saepius observavimus, sub finem praesertim operis properantius percursum a *Gronovio* hunc codicem esse, multasque codicis lectiones ab illo esse neglectas; quare dubitari fere non debet, consentire codicem *Med.* h. l. cum aliis. Quibus rationibus commotus, discedere dubitavi a scriptura *Wesselingio* probata. *l.* 21. ὀϊζυρὴν) ταλαίπωρον *Athen.* de scholio: et supra ὡς ἡμᾶς, pro ἐς ἡμέας. — Minus recte οἰζυρὴν scribitur in ed. *Wess. et Gron.* absque punctis diaereticis, quae non neglecta sunt in aliis edd. et adgnoscunt eadem codd. *F.* et *Pa.*

CAP. LXXXIII. Lin. 2. μετὰ ταῦτα) Negliguntur

haec ab *Ask.* nullâ caussâ. Vide c. 84. et lib. VII. 33. — Non neglexit *F.* *l.* 4. ὕστερον ἔτι τουτέων) Sic scripsi cum *Borh.* ex doctorum virorum coniectura, quae certissima mihi visa erat. Nempe genit. τουτέων ab ὕστερον pendet. cf. IV. 166, 3. V. 32, 10 seq. Quod autem adiicit ἔτι, id ad *lin.* 1 *seq.* refertur. Vulgo alii omnes *edd.* cum *msstis*, ὕστερον ἐπὶ τουτέων, sive ἐπὶ τούτων, ut *F.* Perspicuitatis autem caussâ post τουτέων leviter distinxi orationem, quod neglectum a *Borh.* *l.* 6. ὀστέα) ὀστᾶ *F.* *l.* 7. ῥαφὴν οὐδεμίην) Indicavit *Pollux*, II. 37. — qui quidem citat, quasi scripsisset Herodotus ῥαφῆς συμβολήν. cf. tamen eundem *Poll.* VII. 81. οὐδεμίαν suo more scribit *F.* *l.* 8. ἄνω) Sic *Med. Pass. Ask. Paris. A.* [noster *Pc.* cum *Pb. Pd.* et *F.*] Alii ἐπάνω. — Sic *Pa.* *l.* 10. τοὺς γομφίους) τοὺς abest *Pass. Brit. Arch.* — et *F. Pa.*

CAP. LXXXIV. Lin. 1. Ἔπειτεν δὲ) Ἐπεὶ δὲ *Vind.* Ἐπὶ δὲ *Arch.* — Ἐπεί τι δὲ ed. *Wess.* cum aliis *Edd.* et *mss.* Ἔπειτεν δὲ correxi cum *Schaef.* et *Borh.* Conf. *Var. Lect.* ad I. 146, 20. *Ibid.* δευτέρῃ abest *Ask.* *Ead. l.* ἠφάνιστο *Ask. Arch. Vind.* [*F. Pa. Pb. Pd.*] Antea ἠφάνισται. — Sic *Pc.* *l.* 2. ὑπ' ὅτευ) Sic *Pass. Ask. Brit.* [et *F.* recte; et sic scripsi cum *Schaef.* et *Borh.*] ὑπό του *Arch. Vind.* [atque ita edidit *Wess.* provocans ad VI. 5, 7. cuius quidem loci diversa ratio est.] ὑπὸ ὅτεῳ *Aldus.* — quod tenuit *Gron.* quasi sic etiam esset in *Med.* de quo equidem valde dubito. *Ead. l.* ἀνθρώπων) ἀνθρώπου *Arch.* *Ibid.* εἶπαι) εἰπεῖν *Arch. Pass. Ask.* supra quoque. — Sic et *F.* Ex *Paris.* nil notatum. *l.* 6. αὐτέων rursus nunc tandem cum aliis tenet *F.* Et sic τουτέων c. 85, 10. Conf. ad c. 81, 11. Idem tamen cum aliis rursus αὐτῶν cap. 85 extr. iterumque c. 86, 3 et 4. ubi vulgo αὐτέων. *Ibid.* ὑπελόμενος) ὑπονοούμενος *Arch.* *l.* 8. Φάτιν) Φάτις *Arch.* *Ibid.* Διονυσοφάνης *Arch.* et *Valla*, [unde ed. *Wess.* et seqq. consentiente puto *Pb.*] Antea Διονυσιοφάνης. — Sic *F. Pa. Pc. Pd.* cum aliis.

CAP. LXXXV. Lin. 2. διείλοντο) διείλαντο *Arch. Vind.* *Ibid.* ἔθαπτον) ἔθαψαν *Ask.* — Videtur haec scriptura per errorem huc relata, pertinens ad *lin.* 4. ubi in ἔθαψαν consentiunt omnes, quemadmodum hic

in ἔθαπτον. *l.* 4. ἰρένας et *l.* 6. ἰρένες) Sic cum *Schaef.* et *Borh.* edere non dubitavi. ἰρέας et ἰρέες e superioribus editionibus tenuerat *Wess.* consentientibus (quoad novimus) cunctis qui hodie supersunt msstis. Sed praeeunte vetere Grammatico, a quo ex *Herodoti* lib. IX. εἰρὴν (*iuvenis apud Lacedaemonios*) citatur, emendationem *Valckenarii* et *Pavii* ἰρένας et ἰρένες aut εἰρένας et εἰρένες corrigentium, calculo suo idem *Wess.* comprobavit. *Ead. l.* 4. τῶν καὶ) Deest καὶ *Arch. Vind. l.* 5. *et* 6. ἦσαν *F.* non ἔσαν. *l.* 7 *seq.* οὗτοι μὲν οὕτω ἔθαπτον) οὕτω μὲν οὗτοι ἔθαφθεν *Arch. Valla. l.* 8. ἔθαπτον *Med. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] Ceteri ἔθαψαν interserunt, neque illi perperam. — Haud satis perspicue haec a *Wess.* exposita. Scilicet ante *Gron.* post οὕτω μὲν οὗτοι ἔθαπτον, sic edebatur: Τεγεῆται δὲ χωρὶς πάντας ἔθαψαν ἀλέες. Quam scripturam si codex *Arch.* tenet, percommodum videri debet id quod *idem* paulo ante habet, οὕτω μὲν οὗτοι ἔθαφθεν. Et hanc adoptaturus eram scripturam, quum turbavit me id quod ad verba πάντας ἀλέας· καὶ, idem Wess. notavit: „Tria haec non legit *Arch.*“ *l.* 11 *seq.* Τῶν δὲ ἄλλων *etc.* Decem verba neglexit socors *Arch.* scriba. *Plutarchus* Malign. pag. 872. F. descripsit. *l.* 13. τούτους δὲ) Sic recte *F.* et *Pa.* quod puto in aliis etiam codd. iri repertum. *Ibid.* ἐπαισχυνομένους *Arch. Vind. Brit. Paris. A. B. Ald.* [unde reposuit *Wess.*] ἀπαισχυν. *Med. Pass. Ask.* [*F.*] αἰσχυνομ. *Plut. l.* 13. ἀπεστοῖ τῆς μάχης) ἀπεστοῖ τῆς μάχης ἐγένοντο ἑκάστ. *Arch.* — Pro ἀπεστοῖ, ἀπέστυι habet ed. *Borh.* qui ἀπεστύϊ voluerat ex *Valck. coni. Ibid.* χώματα χῶσαι) Attigit *Suid.* in Χώματα. *Ead. l.* κεινὰ *Plut. Vind. Arch. Ask. Paris. B.* [*F. Pa. Pb. Pd.*] Olim κοινά. — Sic *Pc.* qui est *Wess. Paris. A. l.* 15. ἐπιγινομένων) ἐπιγεινομένων *F. Ibid.* εἵνεκεν) Sic *Vind. Arch. Pass. Ask.* — et *F.* unde adscivi cum *Schaef.* et *Borh.* εἵνεκα *ed. Wess. l.* 17. τῶν Αἰγινητέων) Sic *Pass. Ask.* — et *F.* quos probavi. Aliis vulgo abest articulus. *l.* 18. Κλεάδην) Ἀλεάδην *Med. Ask. Pass.* — et *F. Pb.* Vulgatum tenuit *Gron. l.* 19. ἐόντα) ὄντα *F. Ibid.* αὐτῶν *Arch. Vind. Pass.* [*F. Paris.*] rectius opinor. ἑωυτῶν alii. Vide VII. 5.

CAP. LXXXVI. Lin. 2. βουλευομένοισί σφι) Perperam βουλομένοισί σφιν *F. Ibid.* στρατεύεσθαι *Arch. Vind. Ask. Brit. Paris. A. B. Ald.* quod pelli non oportuerat. στρατεύειν *Med. Pass.* — et *F.* quod recepit *Gron.* nec hoc ita male. Vide ad VI. 7, 2. *l.* 3. αὐτίων τοὺς) αὐτῶν τοὺς *F.* ἀστίων τοὺς ed. *Borh.* ex *Koenii* et *Valck.* coniect. invitis libris omnibus. *l.* 4. Ἀτταγῖνον) Ἀτταγῖνον *Pa. Pc.* Et sic iterum iidem cap. 88, 2. Mox ἦσαν *F. l.* 6 *seq.* ἀπὸ τῆς πόλιος *etc.* Sex verba desiderantur in *Arch. l.* 7. ἐνδεκάτῃ) ἐνδεκ. *F.* leni spiritu, suo more. *l.* 11. προσέβαλλον) προσέβαλον *Arch.*

CAP. LXXXVII. Lin. 2. σινεόμενοι) Sic *Arch.* — quem secutus sum, ut alibi, in ista verbi forma. σινόμενοι vulgo alii. *l.* 3. Τιμηγενίδης) Τιμογενίδης h. l. *Pb. l.* 5. ἢ ἐξέλωσι) Sic *Med. Pass. Ask. Vind. Arch. Paris. B. Brit.* [*F.* et *Paris. omnes*, quod sciam.] Alii πρὶν ἢ ἐξέλ. *Ibid.* ἡμέας non est in *Arch. l.* 6. εἵνεκα) εἵνεκεν ed. *Borh.* contra quam libri omnes. *l.* 7. πλέω omittit *Arch. Ibid.* ἀναπλήσῃ *Med. Pass. Ask. Arch.* [*F. Par.*] Ceteri ἀνατλήσῃ. *Ead. l.* εἰ μὲν) ἢν μὲν *Arch. Vind.* et deinde ἐξαιτέωνται, haud quidem prave. — Parum constanter *Borh.* εἰ μὲν quidem tenuit, sed deinde ἐξαιτέωνται in subiunct. posuit, ubi alii recte ἐξαιτέονται. *l.* 7. χρηΐζοντες cum punctis diaereticis *F.* ut ed. *Schaef.* et *Borh.* χρήζοντες *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 10. οὐδὲ μοῦνοι) Sic *Ask.* — unde ed. *Schaef.* et *Borh.* cum mss. *F. Pb. Pd.* οὐ δὴ μοῦνοι *ed. Wess.* cum aliis. Mox pro ἡμέες scribit ἡμεῖς *F.* sicut paulo post omnes.

CAP. LXXXVIII. Lin. 2. Ἀτταγῖνος) Vide ad cap. 86, 4. *Ibid.* ἐκ τοῦ ἄστεος) Temere ἐπὶ τοῦ ἄστ. *F. l.* 3. παῖδας δὲ αὐτοῦ) αὐτοῦ non novit *Arch. l.* 5. τοὺς ἐξέδοσαν) τοὺς ἐξέδ. *F. l.* 7. ἐπεποίθεσαν *Arch. Vind.* et ed. *Genev.* 1618. [Sic vero ct *Pa. Pd.* ni fallor.] ἐπεποίθεσαν *Ald. Par. A.* [noster *Pc.*] *Brit.* ἐπεπύθεον *Med. Pass. Ask.* — Sic, ἐπεπύθεον, scripsit quidem et *Wess.* in *Var. Lect.* et hanc ipsam scripturam *Gronovius*, ut in suo codice repertam, in contextu sui *Herodoti* posuit, mireque sibi gratulatus est fatuus homo, quod id verbi monstrum restituisset auctori: suspicabatur tamen ἐπεπείθεον potius scribendum, denique *pulcherri-*

mum hoc (ut ipsi videbatur) inventum cum Homerico ἐπέπιθμεν et πιθήσας iussit conferri. At perspicue ἐπεπόθεον (i. e. *cupiverunt*) scribitur in *F.* et *Pb.* vitiose id quidem: videndum vero, sit-ne haec scriptura ex monstroso illo verbo ἐπεπύθεον orta, an pariter ἐπεπόθεον scribatur in codd. *Med. Pass.* et *Ask.* *Ibid.* ὁ δὲ, ὡς παρέλαβε) ὡς δὲ παρέλαβε *F. Pa.* *l.* 8. τὴν τῶν συμμάχων) Restitui τῶν articulum, quem exhibent Edd. ante *Wess.* et mssti omnes, temere omissum in *ed. Wess.* indeque etiam in ed. *Schaef.* et *Borh.* *l.* 11. γενόμενα *Arch. Pass. Vind.* [*F. Paris.*] commodius quam γινόμενα *Aldi* et aliorum.

CAP. LXXXIX. Lin. 2. καὶ δὲ καὶ πρόσω) Alterum καὶ, quod aberat vulgo, adscivi ex nostro *Pb.* cui videndum ne et alii nonnulli suffragentur codices. Frequenter sane apud *Nostrum* usus istius formulae καὶ δὴ καὶ, quae et huic loco perapta est. *Ibid.* ἐγίνετο) ἐγένετο *Arch. Vind. Ask.* — quod recepere *Schaef.* et *Borh.* Vulgatum cum aliis tuentur *F.* et *Paris.* *l.* 3. ἀνειρώτευν *Arch. Vind.* [unde *ed. Wess.* et seqq. nescio an consentientibus msstis *Paris.*] ἀνειρώτων *Arch. Pass.* In aliis ἀνηρώτευν. — Sic *F.* *l.* 6. ἐθέλοι) ἐθέλει *Arch. Vind.* — et *F. Pd.* quod recepere *Schaef.* et *Borh.* *Ibid.* ἀληθηίην) ἀληθείην *F.* *l.* 7. εἶπαι) εἰπεῖν *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F.* Ex *Paris.* nil notatum. Potuerat utralibet verbi forma uti auctor: priorem ex *Aldo* tenuerunt *Edd.* omnes. *Ibid.* αὐτός τι) ὠυτός τε *Ask.* — Vulgatum tenent alii omnes. *l.* 8. οἴετο) ὠίετο [id est ᾤετο] *Pass. Ask. Brit.* — ὠίετο *F.* *l.* 10. ἐξαγόρευε adscivi ex *F.* cui forsan et alii libri reperientur adsentientes. Vulgo ἐξηγόρευε. Mox idem *F.* prave οὐδεὶς, pro οὐδέν. *l.* 12. κατὰ τὴν ταχίστην) κατὰ ταχίστην *Pass. Ask.* [καταταχίστην *F. Pd.*] κατατάχιστα *Arch.* *Ibid.* ἐλῶν *Med. Pass. Vind. Arch.* [*F. Paris.*] ἐλθῶν *Ask. Brit.* ἐλθεῖν *Ald.* *l.* 15. ὁ στρατὸς αὐτοῦ) Abest αὐτοῦ *Pb.* *Ead. l.* 15 *et seq.* οὗτος κατὰ πόδας ἐμεῦ ἐλαύνων προσδόκιμός ἐστι) ἐμεῦ *Med. Pass. Ask.* [inde *ed. Wess.* et seqq. cum *F.* et *Paris.*] μοῦ alii. Pronomen autem hoc non habet *Arch.* — Nil aliud in istis verbis variant libri; nec in illis quidquam merito desi-

deres. Unum incommodum erat, minutum illud quidem, quod post ἰλαύνων *comma* ponebatur in *Editis*, quod nos delevimus: nam structura verborum hoc modo concipienda, οὗτος προσδόκιμός ἐστι ἐλαύνων κατὰ πόδας ἡμῖν. Tam vero praeter necessitatem, quam praeter librorum auctoritatem, *Schaeferus* sua de coniectura sic edidit: οὗτος ὁ κατὰ πόδας ἡμῖν ἐλαύνων, προσδ. ἐστι. Magis licenter *Borheck* οὗτος in εὐθὺς mutavit, de *Koenii* coniectura *Valckenario* laudata. *l.* 16. τοῦτον καὶ ξεινίζετε *Med. Pass. Arch. Vind. Ask.* [*F. Pa. Pb. Pd.*] καὶ deerat. — τοῦτον ξεινίζετε male *Pc.* In *F.* qui h. l. καὶ cum aliis agnoscit, perperam dein ante εὖ omissa est eadem particula. *l.* 18. ἀπίλαυνε) ἀπήλαυνε *F.* *l.* 20. Θρηίκης) Θρήκης *Arch. Ask.* et iterum. — Puncta diaeretica non neglexit *F.* *l.* 23. Θρηίκων τι) Abest τι *Ask. Pass.* — et *F. Pa.* *l.* 25. Ο ὗτος *Arch. Vind.* — quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.* αὐτὸς *ed. Wess.* cum aliis: quod si placet, sententia erit, *solum Artabazum* cum sua manu, non Mardonium cum suo exercitu, in Asiam rediisse.

CAP. XC. Lin. 2. Μυκάλῃ) Μυκάλλῃ *Arch.* *Ibid.* Vitiose συνεκήρυσε *Ald.* et Edd. ante *Gron.* pro συνεκύρησε. *l.* 3. ἐπεὶ γὰρ δὴ) ἐπειδὴ γὰρ cum aliis edens Wess. adnotavit: „ἐπεὶ γὰρ δὴ eleganter *Pass.*" — Sic igitur etiam noster *F.* nec vero tam *eleganter*, quam perapte ad rem. Refertur enim illa δὴ particula ad id quod meminisse debet lector ex ante dictis: nempe ad id quod dixerat auctor lib. VIII. c. 133, 1. coll. c. 131, 5. *Ibid.* κατίατο *Pass. Ask. Brit.* sine augmento. Vide lib. III. 144. — Sic vero et *F. Pa. Pb. Pc.* Idque recepi cum *Schaef.* et *Borh.* ἐκατέατο cum aliis tenuerat *Wess.* *l.* 6. Θρασυκλῆος) Articulum ὁ praeponunt *Arch.* et *Vind.* in quibus Θρασυκλέος, ut et in *Ask.* — Θρασικλέους *F.* *l.* 9. Θεομήστορος) Θεομνήτορος *Arch.* Θεομήτορος *Med. Ask.* prave. Vide lib. VIII. 85. — Verum tenet *F.* cum aliis. *l.* 10. οἱ Πέρσαι) Duo verba desunt *Arch.* *l.* 12. ἀποστήσονται *Arch. Ald.* [et mssti omnes.] ἀποστήσωνται alii. — scilicet operarum errato, quod ex *Steph.* ed. 2. usque in ed. *Gron.* propagatum erat. *l.* 14. ὑπομείνωσι *Med. Pass. Ask. Arch. Vind. Ald.* [*Paris.*] Perperam postea

ὑπομένωσι. — Sic ed. *Steph.* 1. et seqq. Errorem correxit *Gron.* In *F.* vero temere ἦν δὲ καὶ ἄρα οὐκ ὑπομενέουσι. *l.* 15. εὑρεῖν ἂν) ἂν neglegit *Arch.* *l.* 18. νῆας) νέας *Arch.* *Vind.* — et *F.* qui mox αὐτῶν, ut aliâs plerumque, non αὐτέων. *l.* 20. προάγοιεν) προαγάγοιεν *Arch.* *Vind.* *l.* 21. ἕτοιμοι εἶναι ἐν τῇσι νηυσὶ) Sic *Arch.* *Vind.* *Pass.* — et *F.* quos secutus sum. ἐν τῇσι νηυσὶ ἕτ. εἶναι *ed.* *Wess.* cum aliis.

CAP. XCI. Lin. 1. ὁ Σάμιος) Abest h. l. ὁ *F.* *Pa.* *Pb.* *Pf.* *l.* 2. Λευτυχίδης) *Eutychides* supra et deinceps *Valla*. male. *Ibid.* κληδόνος) κλήδονος male ed. *Iung.* *Gal.* *Gron.* et *Wess.* Tum εἵνεκεν scripsi cum *F.* et *Pf.* Vulgo εἵνεκα. Paulo ante, iidem *F.* et *Pf.* ἤρετο scribunt pro εἴρετο. *l.* 3. εἴτε καὶ) Abest καὶ *Arch.* *l.* 4. τὸ οὔνομα) τὸ abest *Arch.* et *Vind.* — τοὔνομα *Pf.* *l.* 6. ὅρμητο *Arch.* *Vind.* non ὥρμητο, ut plures. Vide V. 50. *l.* 7. τὸν οἰωνὸν τὸν Ἡγησίστρατον) Sic *Arch.* et *Valla.* — quos secutus sum. τὸν οἰωνὸν τὸν Ἡγησιστράτου *ed.* *Wess.* cum *Ald.* *F.* *Paris.* et aliis. τὸν οἰωνὸν [τὸν Ἡγησιστράτου] sic edidit *Schaef.* suspecta habens duo postrema verba cum *Valck.* Δέκομαι οἰωνὸν τὸν Ἡγησίστρατον ed. *Borh.* ex alia eiusdem *Valck.* coniectura. *l.* 9. ἦ μὲν recte ed. *Schaef.* et *Borh.* cum msstis *F.* *Pa.* ἦ μὴν *ed.* *Wess.* cum aliis: de quo corrigendo monuerat *Koen.* ad *Gregor.* *l.* 10. προθύμους *Pass.* *Ask.* *Arch.* *Vind.* ora *Steph.* *Valla.* [*F.* *Paris.*] προθύμως alii. conf. cap. 60. — Ex *Ald.* hoc tenuerat *Gron.*

CAP. XCII. Lin. 4. πρὸς τοὺς Ἕλληνας) Abest articulus *F.* *l.* 5. πλέειν *Medic.* *Pass.* *Ask.* *Arch.* *Vind.* *Valla.* [*F.* *Paris.*] ποιέειν prius. τὸν Ἡγησίστρατον non hic norunt *Arch.* *Vind.* *Valla.* *l.* 8. Δηϊφόνου) Δηϊοφόνου h. l. *F.* sed *idem* cap. 95. vulgatum tuetur. *l.* 9. ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ) Ἰονικῷ *Arch.* *Valla.* — male. Articulum τῷ, qui deerat aliis, adscivi ex mss. *F.* et *Pa.*

CAP. XCIII. Lin. 1. Τοῦ *Arch.* *Vind.* quod non aspernor. — Τούτου *ed.* *Wess.* cum aliis. Stylo *Nostri* conveniens Τοῦ recepi cum *Schaef.* et *Borh.* *l.* 2 *seq.* Ἔστι ἐν τῇ Ἀπολλ. *etc.* Attigit haec *Eustath.* ad *Hom.* p. 1717, 44. — Odyss. p. 482, 9. ed. Bas. *l.* 3. Λάκμωνος) Λάκμονος *Arch.* — *F.* *Pc.* *l.* 5. παρ' Ὤρικον λιμένα) Spe-

ctavit *Eustath.* ad *Dionys.* vs. 398. *Ibid.* ἀραιρημένοι) ἀναιρ. *F.* male: sed *idem* paulo post verum tenet. *l.* 7. ἕκαστος) ἕκαστοι *F.* *l.* 7 *seq.* πολλοῦ γὰρ δὴ) γὰρ omittunt *Pass.* et *Ask.* — Notavit ista Wess. in *Var. Lect.* Debuerat forsan indicare, δὴ *ab istis omitti.* Sic certe *F.* δὴ omittit, γὰρ vero tenet. *l.* 9 *seq.* ἀπὸ τῆς πόλιος) ἀπὸ deest *Brit.* *l.* 11. κατακοιμήσαντος) Sic *ed. Wess.* et praecedd. cum msstis omnibus; et iterum *l.* 17. κατακοιμήσαντα. Utrobique κατακοιμίσ. ed. *Schaef.* et *Borh.* ex *Reiskii* emendatione, *Wesselingio* etiam in Notis probata. *l.* 11 *seq.* τὴν φυλακὴν) Omittunt h. l. articulum *Pass. Ask.* — et *F.* Sed paulo inferius non negligunt. *l.* 13. ἐπήϊσε) ἐπῆσε *Ask.* [et *F.*] ἐποίησε *Arch.* *l.* 14. ἔφραζε) ἔφραξε *Arch.* et mox ἐνίῳ, loco ἐν νόῳ. *l.* 16. ἀλλ' ὡς ἐπύθοντο) ὡς δὲ ἐπύθ. *Arch.* — ἀλλὰ ὡς ἐπύθ. ed. *Schaef.* et *Borh.* ἀλλ' cum *ed. Wess.* et aliis tenet *F.* *l.* 17. ὑπὸ δικαστήριον *Med. Pass. Ask. Arch. Vind. Paris. B.* [noster *Pa.* et *F.* item *Pb. Pd.*] Alii ἐς τὸ δικαστ. — εἰς τὸ δικ. *Pc.* *l.* 17 *seq.* κατακοιμήσαντα) Sic vett. libri omnes, sicut *l.* 11. nisi quod κατακοιμήσαντες citatur ex *Pd.* qui fors. κατακοιμήσαντος debuerat. κατακοιμίσαντα ed. *Schaef.* et *Borh.* ut supra. *l.* 20. καρπὸν) Praeteriit hanc vocem *Arch.* sed adi ad III. 65. *l.* 20 *seq.* πρόφαντα δὲ) πρόβατα δὲ *Arch. Vind. Valla.* *l.* 21 *seq.* ἐγίνετο, ἐπεί τε ἐπειρώτευν) ἐγένετο *Arch. Vind.* quod melius quam ἐγίνετο *Aldi* et aliorum. — Et ἐγένετο recepit *Wess.* tenuereque *Schaef.* et *Borh.* Erat autem hoc utique commodius in *Arch.* et *Vind.* qui πρόβατα habent loco πρόφαντα: erat etiam commodius in *ed. Wess.* qui, positâ post hoc verbum maiore distinctione, mox cum aliis edd. et msstis ἔπειτα habet, quod et *Schaef.* tenuit. At cum ἐπεί τε, quod ex *Reiskii* emendatione (*Wesselingio* etiam in Notis probata) recipiendum nobis visum erat, (conf. ad c. 98, 23.) aptius convenit imperfectum ἐγίνετο, quod cum *Aldo* et aliis tuentur nostri mss. *F. Pa. Pc.* Pro ἐπειρώτευν (docente Wess.) est ἐπειρώτων in *Arch.* et *Ask.* ἐπηρώτευν habet *F.* *l.* 24. ἱρῶν προβάτων) Abest h. l. ἱρῶν *F.* nec ita male. *l.* 25. τοὺς λύκους) ἐς τοὺς λύκους *F.* *l.* 26. ἐκείνῳ deest *Arch.* qui τιμωρέοντας prave. *Ibid.* δῶσι) δώσειν *Arch. Pass.*

— et *F.* *l.* 27. ἵληται) ἵλοιτο *Pb.* nec male. *l.* 28. δόσιν) δίκην idem *Pb.*

CAP. XCIV. Lin. 2. ἀστίων) ἀστῶν *Ask.* [et *F.*] ut supra. — Nempe c. 93, 7. in ἀστῶν consentiunt omnes. *l.* 6. εἰρώτεον *Arch. Pass. Ask. Vind.* ἠρώτεον alii. — ἠρώτων *F.* *l.* 12. ἐν τῇ πόλι) Abest artic. *Pass.* — et *F.* qui ἐν πόλει. Mox idem *F.* τούτων, non τουτίων. *l.* 13. ἐπήβολος) ἐπίβ. *Arch.* *l.* 16 *seq.* ἐκτίνουσί τοι) ἐκτίν. τι *Arch.* male. — Fors. *Ask.* hîc nominari debuerat: sic enim et noster *F.* de eadem cum *Ask.* familia. Mox κατὰ θεοπρόπια τὰ γενόμ. dedi praeeuntibus mss. *F.* et *Pa.* Vulgo alii κατὰ τὰ θεοπρ. τὰ γενόμ. Sufficiebat puto posterior articulus. *l.* 20. ἐκτημένων) κεκτημ. *F.* *l.* 21. οὐνομαστός) οὐνομαστὸν *Arch.* — ὀνομαστὸς *F.* Praecedens καὶ abest *Pb.*

CAP. XCV. Lin. 1. Τούτου δὴ ὁ) δὴ et ὁ non leguntur in *Arch.* *Ibid.* ἀγόντων) ἀγαγόντων *Arch. Vind.* — Vulgatum tenet *F.* cum aliis. *l.* 4. ἐπιὼν τὴν Ἑλλάδα) Nullo pacto probabile videtur, scribere *Herodotum* voluisse, *operam suam contra Graeciam locare consuevisse* hunc hominem. Itaque, loco vulgatae scripturae ἐπὶ τὴν Ἑλλ. neutiquam ferendae, felicissimam adoptavi *Reiskii* coniecturam. Neglexerant librarii unum calami ductum, qui ad ἐπὶ olim superne adpositus ἐπιὼν indicabat. Potueras alioquin etiam ἀνὰ vel περὶ τὴν Ἑλλ. coniectare: sed nimis longe haec abeunt a veteris scripturae vestigiis. *Ibid.* ἔργα) ἔργῳ *Ask.* — Vulgatum recte tuetur *F.* cum aliis.

CAP. XCVI. Lin. 2. νῆας) νέας *Arch. Ask.* [et *F.*] et sic deinde. *l.* 3. Καλάμοισι) Καλαμίσοισι *ed. Wess.* cum superiorib. edd. et msstis, nisi quod „Λαμίοισιν *Arch.* Neglexit autem vocem *Valla*," ut monuit Wess. Equidem cum *Schaef.* et *Borh.* secutus *Larcheri* emendationem, sic corrigendum monentis ex *Athen.* XIII. 31. p. 572. F. ed. Casaub. cuius viri docti observatio me praeterierat quum in illum Athenaei locum commentarer. Quod si vero καλαμὶς *arundinetum* significat, (quod facile credo doctissimo *Schneidero* in Lex. Crit. hunc significatum adferenti,

quamquam veteris cuiuspiam scriptoris auctoritatem requiro) dubitari poterit, utrum Καλαμίσι an Καλάμοισι *Herodotus* scripserit. Illud mihi certum videtur, vulgatum Καλαμίσοισι vel Καλαμίσοισιν ex duabus diversis scripturis in unam conflatis originem duxisse. *l.* 4. ὁρμισάμενοι) ὁρμησάμ. *Pass.* — et *F.* *Ibid.* Ἡραῖον) Ἥραιον constanter *F.* quemadmodum etiam passim in superioribus libris cum aliis edidimus. Utrumque probum. *l.* 4 *seq.* παρεσκ. ἐς ναυμαχίην *Med. Pass. Ask.* [*F.*] *Arch. Vind. Brit. Paris. B.* [*Paris.* puto *omnes.*] Olim ὡς ἐς ναυμ. *l.* 10. ἀπέπλεον abest *Med. Pass. Ask.* — et *F. Pb.* *l.* 11. Μυκάλη) Μυκάλλη *Arch.* semper. *l.* 13. πλῆθος) πλήθεος *Arch.* *l.* 15. ὑπὸ *Med. Pass. Ask. Arch. Vind. Paris. B.* [*F.* et *Paris.* puto *omnes.*] Prius ἐπί. *l.* 16. οἱ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγοὶ) Absunt quatuor verba *Arch.* *l.* 17. ἔρυμα) Perperam ἔρημα *Arch.*

CAP. XCVII. Lin. 4. ἐστὶν ἱρὸν *Arch. Vind.* — quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* Abest ἐστὶν *ed. Wess.* et aliis cdd. et msstis. *Ibid.* Πασικλῆος) Πασικλέος *Pb.* In *F.* dubie positus accentus, ut nescias, Πασίκλεος voluerit, an Πασικλέεσ. *l.* 5. ἐπισπόμενος) ἐπισπομένου *Med. Pass. Ask.* male. Melius *Eustath.* ad *Dionys.* vs. 823. haec citans. — Veram scripturam tenet *F.* *l.* 6. κτιστὺν) Sic *Arch. Vind. Med. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] et ed. Genev. 1618. [cui praeiverat *Portus* in Lex. Ion. auctore *Eustath.* ad Iliad. p. 1180, 7. cd. Rom. p. 1245, 40. ed. Bas.] κτίστην alii. *Ibid.* νῆας) νέας *F.* *l.* 8. περὶ τὸ) παρὰ τὸ *Pd.* *l.* 9 *seq.* καὶ ὡς νικήσοντες· ἐπ' ἀμφότερα ἐπιλεγόμενοι γὰρ) νικήσοντες ἐπ' ἀμφότερα· ἐπιλεγ. γὰρ *Ald. Arch. Vindob. Paris. A. B.* et priores editi [ante *Med.*] non item *Valla:* quam distinctionem *Reiskius* laudat et praefert, nescio cur. — *Reiskius* sic distinguendum censuerat, ὡς νικήσοντες, ἐπ' ἀμφότερα· ἐπιλεγόμενοι γὰρ *etc.* Nusquam in hac regione distinguit *F.* Equidem cum *Schaef.* et *Borh.* tenui distinctionem, qua post *Gronovium* usus est *Wess.* *l.* 10. Pro posteriore παρεσκευάδατο, est παρεσκευάζοντο in marg. *Steph. Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F.*

CAP. XCVIII. Lin. 2 *seq.* ἐν ἀπορίῃ τε εἴχοντο) Sic

Arch. et *Vind.* — quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* Abest ἐν ed. *Wess.* et aliis *edd.* et *mss.* Conf. IV. 131, 2. VIII. 135, 12. I. 190, 11 seq. *l.* 7. τὰ ἄλλα iidem *Vind.* et *Arch.* — et ed. *Schaef.* et *Borh.* commode. Abest τὰ ed. *Wess.* et al. *l.* 10. νέας const. *F.* non νῆας. *l.* 11. παρακεκριμένον) παρακεκριμμ. *Arch.* *Ibid.* παρὰ) περὶ *Pd.* *l.* 12. ἐγχρίμψας *Med. Arch. Pass. Paris. B.* [noster *Pa.*] ἐγχρίψας *Ald. Ask. Paris. A. Vind. Brit.* — Sic noster *F.* et ex Parisinis solus *Pb.* (qui est *Paris. C. Wess.*) si fides nostris excerptis. Caeterum perinde est. Conf. vero II. 60, 8. *l.* 14. ὅσοι ὑμέων *Arch. Vind.* — Inde ed. *Schaef.* et *Borh.* Alii vulgo οἱ ὑμέων: quod apud ionicum scriptorem ferendum forsan erat. *l.* 17. συμμίσγωμεν) συμμισγῶμεν *Arch. Vind.* *l.* 18. πάντων desideratur in *Ask.* *l.* 19. ἐσακούσας *Pass.* — unde ed. *Schaef.* et *Borh.* Sic vero et noster *F.* Nude ἀκούσας ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 20. ἐπακούσαντος *Arch. Vind.* haud quidem prave. — Etiam hoc recepi cum *Schaef.* et *Borh.* ἀκούσαντος ed. *Wess.* cum aliis. *Ibid.* οὗτος) αὐτὸς *F.* qui mox Θεμιστοκλέος. *l.* 23. ἔπειτα) ἐπεί τε *Arch.* — quod in ἔπειτεν mutarunt *Schaef.* et *Borh.* Perinde vero ἔπειτα et ἔπειτεν eâdem notione usurpat Noster: istud autem tenent h. l. alii libri omnes. Caeterum quemadmodum ἐπεί τε pro ἔπειτα perperam habet *Arch.* sic vicissim pro ἐπεί τε vulgo ἔπειτα scriptum vidimus c. 93, 22. Conf. I. 146, 20.

CAP. XCIX. Lin. 1. δεύτερα δὴ *Med. Pass. Ask. Vind.* [et *F.*] Aberat δή. — δὲ pro δὴ habet *Pc.* ne is quidem male fortasse. *l.* 9. οἱ Ξέρξεω) ὑπὸ Ξέρξεω *Arch. Valla:* quod *Galeus* inconsulto pro sincero habuit. *l.* 10 *seq.* ἐς τὰς Ἀθήνας) Omittunt τὰς *Pass. Ask.* — et *F.* Ac facile equidem patiar abesse. *l.* 13. ἐς τὰς κορυφὰς) Sic *Arch. Vind. Pass. Ask.* — unde ed. *Schaef.* et *Borh.* cum nostris mss. *F.* et *Pa.* Abest h. l. τὰς ed. *Wess.* et aliis. *l.* 17. νοχμὸν) νεωχμὸν *F.* Ante hoc vocabulum novationum cupidior *Borh.* ex levi coniectura *Valckenarii* verbum ἑωὸν inseruit, quo adsumento minime indigebat oratio. *l.* 20. γέρρα) γέρα *Arch.* suo more, sed pravo.

CAP. C. Lin. 1. προσήϊσαν *Med. Ask. Paris. B.* [noster *Pa.* sic vero et *F.* puto et *Pb. Pd.*] προσίησαν *Ald. Vind. Paris. A.* [noster *Pc.*] et *Brit.* προσίεσαν *Arch.* *l.* 3. κηρυκήϊον) κηρύκιον *F.* *l.* 4. κυματωγῆς) Respexit *Eustath.* Hom. p. 1540, 25. — Odyss. p. 230, 48. ed. Bas. Tono vero minus recte posito κυματώγης scribitur in ed. *Wess.* et superioribus, sicut IV. 196, 5. et in Glossis Herodoteis ex lib. IV. Rectius acute ed. *Schaef.* et *Borh.* quemadmodum apud *Hesychium, Suidam, Eustath.* et in Vita Homeri cap. 19, et 34. Ne quid tamen dissimulem, et h. l. et IV. 196, 5. in nostro etiam ms. *F.* penacute effertur hoc vocab. Idem *F.* mox ὧδε (i. e. ᾧδε) scribit, suo more. *l.* 5. ἐν post νικῷεν intercidit in *Pb.* *l.* 8. συμπιπτούσης) συμπίπτοντος ed. *Borh.* ut maluerat *Wess.* Vulgatum tenent veteres libri omnes, ubi quidem in praecedd. verbis, τῆς αὐτῆς ἡμέρης, abesse malles pronomen αὐτῆς, quod tamen et ipsum ferri potest, ut per abundantiam, a Nostri stylo minime abhorrentem, adiectum. *l.* 10. τοῖσι ταύτῃ) Deest τοῖσι *Pb.*

CAP. CI. Lin. 3. Πλαταιῆσι) Πλαταῖσι ed. *Wess.* operarum errore, de quo ipse Editor monuit in Corrigendis. *l.* 4. Δημήτριον ἐγένετο *Arch. Vind. Pass. Ask.* [*Paris.*] In aliis Δημήτριον οὐ ἐγένετο, quod importunum delevi. — οὐ ex *Aldo* tenuerat *Gron.* nihil ex *Med.* monens. Ignorat autem cum aliis hanc vocem *F.* qui ἐγίνετο scribit pro ἐγέν. *Ibid.* εἴρηται) εἴρητο *Brit.* — et *Pa.* *l.* 7. Πλαταιῆσι) Πλαταίῃ *Arch.* *l.* 11. ἐγίνετο h. l. scripsi cum nostro *F.* Sic vero et *Ald.* et *Edd.* omnes ante Wess. qui ἐγένετο edens, adnotavit, „rectius sic dare *Ask.*" Et ἐγένετο tenuere *Schaef.* et *Borh.* Nobis praeferendum h. l. imperfectum tempus visum erat. *l.* 12. πρὶν τὴν) πρὶν ἢ τὴν *Arch. Vind.* nec necessario, nec male. *Ibid.* περὶ σφίων) Perperam παρὰ σφ. *Pb.* *l.* 14. κληδὼν) κλυδὼν *Pd.*

CAP. CII. Lin. 1 *seq.* τοῖσι προσεχέσι τούτοισι τεταγμένοισι) Aut προσεχέως legendum censuit *Reisk.* aut delendum τεταγμένοισι. At nil mutant libri, nec satis idoneam video mutandi caussam. *l.* 2. μέχρι κοῦ τῶν ἡμισέων) Sic *Med. Pass. Ask. Arch. Vind.* [*F. Pa.*

Pb. Pd. nisi quod ἡμίσεων antepenacute scribit *Pa.*] Antea μέχρι κατὰ τῶν ἡμ. — Sic *Pc.* cum *Ald.* *l.* 3. τοῖσι δὲ) Abest δὲ *F.* qui mox χαράνδραν, pro χαράδρ. *l.* 6. κέρεϊ *Med. Pass. Ash.* [*F. Paris.*] κέραϊ *Ald. Vind. Arch. Brit.* *l.* 6 *seq.* ἔτι καὶ δὴ ἐμάχοντο) Nil mutant libri, et nec a *Wess.* aut *Valck.* nec a *Reiskio* adnotatum quidquam esse miror. Atqui ἤδη ἐμάχ. exspectasses, quemadmodum etiam *Wess.* cum *Gron.* in latina versione posuit, *interim Athenienses in altero cornu iam praeliabantur.* Eadem latina verba praeiverat *Valla*, nisi quod *iam* particulam omisit. Suspicatus eram, ante ista verba ἔτι καὶ δὴ alia nonnulla intercidisse. *l.* 7. ὄρθια) ὄρθρια *Arch.* et γέρα. *l.* 9. τῶν προστχίων) Abest artic. *Arch.* *l.* 10. ὅκως ἑωυτῶν γίνηται) Sic *Arch. Vind. Ash. Pass.* margo *Steph.* — et *F. Pa. Pb. Pc.* quod vulgato γένοιτο merito praetulit *Schaef.* eumque secutus *Borh.* ὅκως γένοιτο significat *quoties* vel *quando erat*; ὅκως γίνηται, *quo esset, ut esset.* *l.* 12. γὰρ τὰ) δὲ τὰ *Arch. Vind.* *l.* 14. καὶ χρόνον) Deest καὶ *F.* *l.* 16. καὶ Τροιζήνιοι) Casu omissum h. l. καὶ in ed. *Borh.* *l.* 16 *seq.* οὕτω γὰρ ἔσαν ἐπεξῆς τεταγμένοι) Wess. sic edens, οὗτοι γὰρ ἔσαν οἱ ἐπεξῆς τεταγμ. haec adnotavit: „οὕτω *Brit. Pass. Ash. Steph.* ora, satis tolerabile: tum οἱ ἐπεξῆς *Arch. Vind.* bene: hinc articulus.“ — Nempe hunc articulum ignorant caeteri omnes. *Wesselingium* secuti sunt *Schaef. et Borh.* Ad sententiam quidem nihil interest: probabilior vero nobis visa erat scriptura οὕτω, quam cum his, qui a *Wess.* nominati sunt, tuentur *F. Pb.* et *Valla.* ἦσαν const. *F.* non ἔσαν. *l.* 17. συνεσέπιπτον) Sic *Pass.* [unde ed. *Wess.* et seqq. cum nostro *F.* et nonnullis *Paris.*] συνεισέπιπτ. *Med. Paris. B.* συνέπιπτον *Arch. Vind. Ash. Brit. Ald.* — Frequens et apud alios scriptores varietas; et apud Nostrum III. 55, 3. *l.* 17 *seq.* ὡς δὲ καὶ τὸ τεῖχος *Vind. Med. Ash. Pass.* [*F.* et *Paris.* nonnulli.] καὶ aberat. — Abest *Pc.* *l.* 18. οὔτ' ἔτι) Sic scripsi cum *Schaef.* et *Borh.* ut voluerat *Reisk.* Debuit hoc etiam *F.* in quo sic οὔτέτι. Vulgo alii οὔτε τι. *l.* 20. κατ' ὀλίγους) κατ' ὀλίγον *Arch.* κατὰ λόγους *Pass.* *l.* 23. Ἰθαμίτρης *Med. Pass. Ash. Arch. Valla.*

[*F. Paris.*] Ἰθραμίτρης alii. Redi ad lib. VIII. 130. — Nempe sic *Edd.* ante *Gron.*

CAP. CIII. Lin. 3. αὐτέων, καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχείριζον) Loco trium verborum καὶ τὰ λοιπά, quae cum ed. *Wess.* agnoscunt superiores Edd. mssti omnes, per typographi lapsum in ed. *Schaef.* ex sequenti linea hic posita sunt duo verba τῶν Ἑλλήνων: idemque error in ed. *Borh.* propagatus. αὐτῶν et h. l. et paulo post, non αὐτέων, scribit *F.* *l.* 4. αὐτέων τῶν Ἑλλήνων) τῶν abest *Arch.* et *Vind.* *l.* 5. Περίλεως scripsi cum *F. Pa. Pc.* Περίλεος ed. *Wess.* cum aliis. *Perilaus*, *Valla.* *l.* 5 *seq.* τῶν δὲ Σαμίων) Sic *Arch. Vind.* verius. [Inde ed. *Wess.* consentientibus puto *Pb. Pd.*] Alii τῶν τε. — Sic *F. Pa. Pc.* cum *Ald.* et aliis. *l.* 6. ἐόντες τε *Arch. Vind. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] quod placuit. ἐνεόντες τε *Ask.* — Ante *Wess.* ἐόντες edebatur absque τε. *l.* 8. ἑτεραλκέα) ὑπεραλκέα *Arch. Vind.* *l.* 9. ἔρδον) ἔρδον *F. Pa.* *Ibid.* ἐδυνέατο) ἠδυνέατο *Arch. Vind.* *l.* 11. ἐπέθεντο *etc.* Novem verba, usque in lin. 2. cap. seq. temere omissa in *Pc.*

CAP. CIV. Lin. 1. Μιλησίοισι) Μιλήσιοι *Arch.* *l.* 2. εἵνεκά σφι) εἵνεκέ σφι *Ask. Arch.* — unde εἵνεκέν σφι fecit *Borh.* suo more. Vulgatum cum aliis tuetur *F.* Sed paulo inferius, (*l.* 6.) ubi vulgo εἵνεκα legebatur, εἵνεκεν dedit *F.* quemadmodum suo ex instituto iterum ibi edidit *Borh.* *l.* 4. ἡγεμόνας) ἡγεμόνα margo *Steph.* *Ibid.* σώζωνται) σώιζονται, i. e. σῴζονται, *F.* *l.* 6 *seq.* παρεόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ) Sic *Arch.* et *Vind.* — quos secutus sum cum *Schaef.* et *Borh.* Abest ἐν ed. *Wess.* et aliis. Sic et mox τὸ ἐναντίον cum eisdem msstis et edd. scripsi, ubi τοὐναντίον ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 9. αἱ δὴ ἔφερον) αἳ διέφερον *Pass. Arch.* — et *F. Pc.*

CAP. CV. Lin. 2. Εὐθύνου) Sic *Arch. Valla*: et vere. [nescio an consentiente *Pd.*] Εὐθόνου *Med. Pass.* Ἐσθύνου *Ask.* Εὐθοίνου *Ald. Paris. A. B.* — Sic *F. Pa. Pc. Pb.* *l.* 4. τούτων *F.* Mox ἐόντες ed. *Wess.* operarum lapsu, pro ἐόντος.

CAP. CVI. Lin. 4. νῆας) νέας *Arch. Vind. Ask.* saepius. — Sic constanter *F.* *l.* 8. ὅπη *Med. Pass. Ask. Vind. Arch.* [*F.* et *Paris.* nonnulli.] Antea ὅπου.

— Sic *Pc.* cum *Aldo.* Mox χρεὸν scripsi, ut alibi; quamquam vulgatum χρεὼν h. l. servet noster *F.* nec aliud ex aliis codicibus notatum est. *l.* 9. κατοικίσαι *Med. Pass.* [*F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur.] In ceteris κατοικῆσαι. *l.* 10. ἀπεῖναι *Arch. Vind.* recte, non ἀφεῖναι. — Et quidem ἀφεῖναι in *F.* sed ex *Paris.* nil notatum. *l.* 13. ἔχον) εἶχον *Pass. Arch. Ask.* — et *F.* qui οὐδεμίαν, ut constanter alibi. *l.* 15. ἐν τέλεϊ *Med. Ask. Pass. Arch. Vind.* [*F.* puto et *Paris.*] Antea ἐν τέλεσι. *l.* 16. ἐμπόρια) ἐμπόλια *Pass. Ask.* — et *F. Pb.* Similiter in Lexicis nonnullis adfertur ἔμπολος, pro ἔμπορος. *Ibid.* ἐξαναστήσαντας) ἐπαναστ. *Arch.* *l.* 18. Πελοποννησίους) Si sincerum est vulgatum Πελοποννησίοισι, (quod quidem tenent, quod sciam, libri omnes) intercidit verbum κατήκειν, aut aliquod tale. Sed multo est verisimilius, vocabulum hoc ad similitudinem praecedentis Ἀθηναίοισι temere a librariis flexum fuisse, quum Πελοποννησίους scribere debuissent. Mox τούτων constanter *F.* *l.* 20. προθύμως εἶξαν) προθύμως ad praecedens ἀντιτεινόντων relatum voluit *Reiskius*, intelligens *acriter contendentes;* cui non adsentior. *l.* 23. πίστι τε *Arch. Vind. Brit. Ald.* τε non habent *Med. Pass. Ask.* — nec *F.* qui πίστει. *l.* 24. ἐμμένειν) Invitis libris in ἐμμενεῖν mutavit *Schaef.* quod praeter necessitatem a se factum esse nuper professus est ipse vir doctus ad *Theocr.* XXVII. 60. ἐμμενεῖν tenuit *Borh.* *l.* 26. εὑρήσειν) εἶναι ora *Steph. Brit.* — et *Pc.* *l.* 27. ἐπ' Ἑλλησπόντου) ἐπ' Ἑλλήσποντον *Arch.*

CAP. CVII. Lin. 1. ἄκρα τε *Arch. Vind.* — Abest τε ed. *Wess.* et aliis, quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.* *l.* 3. κομιδῇ) Spectavit *Suidas*, exponens ἀνάσωσις. *l.* 5. πολλά τε καὶ κακὰ) τε et καὶ absunt *Pb.* contra graeci sermonis indolem. *l.* 8. βασιλέως *F.* non βασιλῆος. *l.* 9. γυναικὸς κακίω *etc.*) *Eustath.* in Hom. p. 668, 44. — Ἰλ. p. 537, 51. ed. Bas. *Ibid.* δέννος) δένος *Pb.* δεῖνος ed. *Borh.* operarum errore. *l.* 10. ποιεύμενος *Med. Pass. Ask. Arch. Vind.* [*F. Paris.*] Antea ποιησάμενος. *l.* 11. ἀκινάκεα) ἀκινάκην *F.* *Ibid.* θέλων deest *Arch.* *l.* 12. φρασθεὶς *Eton. Ask. Pass. Arch. Vind. Brit.* ora *Steph.* [*F. Paris.*] Antea φθάς. — Scriptu-

ram hanc, nullo in vetere codice repertam, quum nescio quo casu quove consilio in ed. *Ald.* esset invecta, cum aliis ante *Wess.* repetiit *Gronov.* qui nempe (quod credere fas est) veram scripturam ex cod. *Med.* adnotare neglexerat. *Ibid.* Περήξιλεω) Περστίλεω *Ask.* *l.* 13. Ἀλικαρνησεὺς) Ἀλικαρνησεὺς h. l. *Arch. Vind.* — et *F.* *l.* 15. οἱ δορυφόροι Μασίστεω προέστησαν) οἱ δορυφ. οἱ Μασίστεω προέστ. *Pass. Ask. Brit.* margo *Steph.* iuste arbitror. Deerat articulus. — Nempe ex codicum istorum auctoritate (quibus et *F.* accedit, ac nescio an *Paris.*) posterius οἱ, quod aberat, adiecit *Wess.* tenueruntque *Schaef.* et *Borh.* Mihi vero ille articulus temere adiectus fuisse videtur ab his qui genitivum Μασίστεω a substantivo δορυφόροι regi putassent, quum quidem a verbo προέστησαν pendeat: scil. οἱ δορυφόροι προέστησαν Μασίστεω, *satellites Masisten protegebant*, proprie, *ante illum sese statuebant*. Nam minus recte vulgo cum *Valla* vertunt *affuere*, quod graece παρέστησαν vel προσέστησαν sonat. Quare repetitum illum articulum relegavi; quem quidem si quis restitutum maluerit, deinde ad verbum προέστησαν genitivus αὐτοῦ fuerit subintelligendus. *l.* 17. τιθέμενος) θέμενος *Pb.* *l.* 18. πάσης ἦρξε Κιλικίης) Κιλικίης πάσης ἦρξε *Pass. Arch. Ask.* — et *F.* Ac fortasse hoc maluerat *Herodotus*, quamquam istud videri possit rotundius. Mox βασιλέως suo more *F.* *l.* 19. πορευομένων) Adiiciebatur vox βαρβάρων, quam ignorant *Med. Ask. Pass. Paris. B.* [*F.* et *Paris.* puto *omnes.*] *Brit.* bene. — Vocabulum illud cum *Aldo* et aliis agnoscit etiam *Valla:* videtur autem olim adiectum ab his qui non animadvertissent τῶν δὲ idem valere ac τούτων δέ. *l.* 20. οὐδὲν ἔτι πλέον) Nil mutant libri: suspicari tamen licet, ἐπὶ πλέον scripsisse *Herodotum*. Vide ad VI. 42, 1. *Ibid.* τουτέων abest *Med.* τούτων scribunt *Pass. Ask. Arch. Vind.* — cum *F.* *l.* 21. Ἐν δὲ) Ἐπὶ δὲ *Arch. Vind.* *l.* 22. Ἀθηνέων) Sic recte *Valla* et ed. *Genev.* 1616. Ἀθηναίων codd. — Etiam nostri codd. pravam tenent scripturam.

CAP. CVIII. Lin. 1. ἔρα *Arch. Vind.* sine αὔξήσει, non item mox. — Scilicet iidem codd. *l.* 14.

cum aliis omnibus in ἤρα consentiunt, quod et h. l. *Wess.* cum aliis tenebat. Equidem, memor amare *Nostrum* variare verborum formas, non invitus h. l. cum *Schaef.* et *Borh.* ἔρα ex *Arch.* et *Vind.* adscivi. *l.* 3 *seq.* βίην προσέφερε) Sic *Arch.* et *Vind.* — unde adscivi cum eisdem *Schaef.* et *Borh.* comprobante etiam *Wess.* qui in contextu quidem vulgatum προσεφέρετο tenuit, quod nec ipsum sperno. *l.* 4. προμηθεόμενος) Exscripsit *Priscianus* lib. XVIII. p. 1204. — Perperam προμυθεόμενος *Pb.* *l.* 5. τὠυτό) ταυτό *F.* *Ibid.* ἔχε) εἶχε *Arch. Vind. Ask. Pass.* — et *F.* *Ead. l.* εὖ γὰρ *Pass. Ask.* — unde ed. *Schaef.* et *Borh.* cum mss. *F.* et *Pb.* εὖ τε γὰρ ed. *Wess.* cum aliis. *l.* 7. πρήσσει) Perperam πρήσει *F.* *l.* 9. λάμψεσθαι) λάμψασθαι *F.* *l.* 11. ἐκεῖ τε) ἐκεῖσε cum aliis edens Wess. adnotavit. „ἐκεῖσε *Pass. Ask.*" — At divisis vocibus scribendum erat ἐκεῖ τε, ut est in nostro ms. *F.* Et hoc verum iudicavi: τε particula refertur ad sequentem καί. *l.* 16. Ἀρταΰντη) Ἀνταΰντῃ *Pass.* — Ἀρταΰντῃ *F.*

CAP. CIX. Lin. 3. Φᾶρος recte hîc et deinde omnes; non Φάρος, ut perperam olim edd. II. 122, 10. *l.* 4 *seq.* παρὰ τὴν) πρὸς τὴν *Ask.* *l.* 5. ταύτῃ) αὐτῇ *Vind. Arch.* *l.* 6. οἱ γενέσθαι *etc.* Sex verba omittuntur in *Arch.* — Solum pronomen οἱ abest *F.* et *Pb.* *l.* 8. εἶπε *Med. Arch. Pass. Ask. Brit.* [*F. Paris.*] εἶπαι *Ald.* *l.* 9. ἄν σε) ἐάν σε *Arch. Vind.* et *iidem* mox πάντα μᾶλλον, pro πᾶν μᾶλλον. *l.* 10. κείνην *Pass. Ask. Vind.* [*F.*] melius. — ἐκείνην ed. *Gron.* cum *Ald.* et aliis. *Ibid.* αἰτῆσαι) αἰτήσεσθαι *Arch.* *l.* 12. ἐγίνετο *Arch. Pass. Ask. Vind.* — Inde merito adscivere *Schaef.* et *Borh.* ἐγίνετο ed. *Wess.* cum aliis, quibuscum facit *F.* *l.* 13. δὲ Ἄμηστριν) Ἄμιστριν h. l. *F.* et omittit δέ. *Ibid.* μὴ καὶ πρὶν) Negligunt καὶ *Arch.* et *Vind.* *Ibid.* κατεικαζούσῃ) κατεικάζουσα *Pass. Ask.* — et *F. Pa. Pc.* κατεικαζούσης suspicor scripsisse auctorem. coll. Var. Lect. ad c. 116, 24. *l.* 14. ἐπευρεθῇ) ἐπορεύθη *Arch.* male. — Sic quidem et noster *F.* *l.* 15. πόλις) πόλεις *F.* *Ibid.* καὶ στρατὸν) Duo haec omittit *Ask.* *l.* 18. ἀγάλλετο *Pass. Arch. Vind.* [*F. Paris.*] more Ionum. ἠγάλλετο alii. *l.* 19. Ἄμηστρις nunc cum aliis recte *F.* qui mox prave ἔχουσα.

CAP. CX. Lin. 2. ταύτῃ) αὐτῇ *Arch. Vind. Ibid.* ἴχι) εἶχε *F. l.* 5. φυλάξασα) Citat *Suidas* in voce. — Interpretationem adiiciens, καιροφυλακήσασα, εὐκαίρως ἐπιτηρήσασα. *l.* 7 *seq.* ἐν ἡμέρῃ) Sic *Arch. Vind.* et *Athenaeus* haec excitans lib. IV. 10. [c. 27. nostrae edit.] p. 146. ed. Casaub. — Inde cum *Schaef.* et *Borh.* adscivi ἐν praepositionem, quae abest ed. *Wess.* et aliis. *l.* 9. Περσιστὶ) Περσικοὶ *Pa. Pb. Pc. Ibid.* τυκτὰ) τικτὰ *Arch. Brit. l.* 10. τὴν κεφαλὴν) τὴν negligunt *Vind.* et *Arch. l.* 11. βασιλεὺς) ὁ βασιλεὺς *Arch. Vind.* Aberat ὁ. — Nempe articulum ex illis codd. adscivit *Wess.* Equidem cum *Schaef.* et *Borh.* ablegavi, veteres editos et reliquos codd. msstos secutus. *Ibid.* Πέρσας δωρέεται *Med. Brit. Ask. Pass.* [*F. Paris.*] Olim Πέρσαις, quo etiam modo *Athenaeus.* Sed τοὺς Πέρσας *Arch. l.* 12. χρήζει) δέεται *Arch.* in cuius margine vulgatum. — χρήζι absque iota *F.* χρηΐζει ed. *Schaef.* et *Borh.*

CAP. CXI. Lin. 1. μέντοι) μέντοι γε *Arch. l.* 1 *seq.* κείνης τε) Abest τε *F.* Sed ex eodem *F.* κείνης adscivi, pro vulgato ἐκείνης. *l.* 3. χρήζοντα) χρῆζοντα *F.* χρηΐζοντα ed. *Schaef.* et *Borh. l.* 9. γυναικὶ δὴ) Sic scripsi cum nostro *F.* Vulgo γυναικὶ δέ. *Valla* habet *tamen cum ista muliere. l.* 11. ἐμοὶ) μοὶ *Arch. Vind. l.* 12. ἀποθωμάσας *Arch. Ask.* — et *F.* quos secutus sum. Vulgo ἀποθωυμάσας edd. *l.* 14. κελεύων με *Arch. Vind.* [Inde ed. *Wess.* consentientibus puto msstis *Pb. Pc. Pd.*] Alii κελεύων μοι. — Sic *F. Pa.* cum *Ald.* et al. *l.* 15. τρεῖς) Praetereunt hanc vocem *Arch. Vind. Pass. Ask. Valla.* — item *Pa. Pb.* et *F.* in quo sic παῖδές τε νεηνίαι εἰσί. *l.* 16. τῶν καὶ σὺ) Abest καὶ *Arch. Vind. Ibid.* τῷ σεωυτοῦ) Abest τῷ *F. Ead. l.* ἠγάγεο) ἤγαγες *Pb. l.* 17. αὐτή τε) Placuit hoc, quod ex coniectura quidem edidere *Schaef.* et *Borh.* — αὕτη τε *ed. Wess.* cum *F.* et aliis. *Ibid.* μοι κατὰ νόον τυγχάνει κάρτα ἐοῦσα) μοι τυγχάνει κατὰ νόον κάρτα ἐοῦσα *F. l.* 18. ταύτην με) Abest με *F. Pa. Ibid.* μετέντα *Arch. Vind.* [unde ed. *Wess.*] μεθέντα reliqui. *Ead. l.* τὴν σεωυτοῦ) τὴν σὴν *Arch. Vind. Pass. Ask. Brit.* [*F. Pa. Pb. Pd.*] satis in usu, etiam in vicinis. *l.* 19. μέγα μὲν *Arch. Vind.*

[unde recepit *Wess.*] Alii μεγάλα μὲν. — Sic *F. Pa.* quod teneri forsan debuerat. *l.* 21. οὐδέτερα) οὐδέτερον *Arch. Vind.* *l.* 23. ἧσσων *Arch. Vind. Pass.* [*F. Paris.*] et editio *Genev.* Antea ἧσσω, uti *Ald.* — quod tenuit *Gron.* ἴσσων ed. *Schaef.* et *Borh.* *l.* 24. τοιούτοισι ἀμείβεται) τούτοισιν ἀμείβετο *Arch. Vind.* *l.* 25. Οὕτω δὴ τοι) Abest δὴ *Arch. Vind. Pass. Ask.* — et *F. Pb.* *l.* 26. ἄν τοι δῴην) Sic *Ask.* et *Brit.* In *Pass.* iunctis tribus verbis ἀντιδῴην, ut apud *Thomam Mag.* olim, qui nunc ope Cl. *Oudendorpii* prioribus consentit in Διδῴη. Alii δοίην, cui supra suus locus saepiuscule. — Et δοίην quidem cum *Ald.* et *Gron.* tenuit *Wess.* et sic quoque *Schaef.* et *Borh.* Ego vero alterum praetuli, cui praeter alios favent nostri *F. Pa. Pb. Pd.* in quibus δώην, neglecto quidem iota. *l.* 27. γῆμαι) γυναῖκα *Arch. Vind.* *Ibid.* ἐκείνῃ πλεῦνα χρόνον) ἔτι ante πλεῦνα [quod inseruerant Edd. ante *Gron.* tenueratque etiam ipse *Gron.*] abest *Med. Pass. Ask. Paris. B.* neque necessarium est. — Abest etiam *F.* et *Paris.* puto *omnibus;* abieoique cum *Wess. Schaef.* et *Borh.* *l.* 30. ἀπώλεσας;) Interrogandi notam adposui, qua alii vulgo non utuntur.

CAP. CXII. Lin. 2. ἐν τῷ) ἐν ᾧ *Arch. Vind.* *l.* 3. Ἄμηστρις) Ἄμητρις *Ask.* saepeque. *l.* 4. τὴν Μασίστεω) τοῦ Μασ. *Pass.* — et *F.* *l.* 5. μαζοὺς) μαστοὺς *Arch. Vind.* — quos secuti *Schaef.* et *Borh.* Vulgatum tuentur *F.* et *Paris.* cum aliis.

CAP. CXIII. Lin. 2. τουτέων) τούτων *F.* *l.* 5. Βάκτρα) Βάκτραν *F. Pb.* *l.* 7. νομὸν) νόμον *F.* ut idem constanter alibi in eadem notione vocabuli. *l.* 8. κακῶν) Prave κακὸν *Pb.* *Ibid.* βασιλῆα) βασιλέα *Arch. Vind. Ask.* — et *F.* *l.* 9. δοκέειν *Arch. Vind. Pass. Ask.* [*F. Paris.*] Antea δοκέει. *l.* 10. ἔστεργόν τε μιν) ἔστεργόν μιν *F.* *l.* 13. κατέκτεινε) κτείνει *Arch.* — κατέκτεινεν *Edd.* sed literam ν in fine non agnoscit ms. *F.* *Ibid.* αὐτοῦ) ὦυτοῦ *Aldus.* — isque solus. *l.* 14. στρατιὴν) Θεραπηίην ed. *Borh.* ex *Valck.* coniect. Libri nil mutant.

CAP. CXIV. Lin. 2. περὶ Λευκὸν) ἐπὶ Λευκὸν *Pb.* *Ibid.* ὅρμιον *Arch. Vind.* cui augmentum ionico more abest. — Recepi hoc cum *Schaef.* et *Borh.* ὥρμεον

ed. Wess. cum aliis. *l.* 5. τούτων *F.* *l.* 6. εἵνεκεν *Vind. Pass. Arch.* — et *F.* et sic ed. *Schaef.* et *Borh.* εἵνεκα *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 7. Λευτυχίδεα) Λευτυχίδην *F.* *l.* 9. Χερσονήσου) Χεῤῥονήσ. *F.* et sic mox iterum, rursusque cap. 116, 6. *l.* 10. διαβαλόντες *Arch.* satis concinne, si qua necessitas. Vide c. 88. — Scilicet διαβάντες *ed. Wess.* cum superiorib. edd. et aliis msstis: quod verbum cur mutaretur, necessitas quidem erat nulla; sed verisimilius debuit videri, exquisitius illud verbum et paulo rarius (quo quidem et alibi usus est Noster, ut V. 33, 5. 34, 7. VI. 44, 8.) ab auctoris esse manu, quam provulgatum alterum. Itaque istud, quod etiam noster cod. *F.* tuetur, cum *Schaef.* adscivi. Quid vero spectarit WESS. quum ad cap. 88. ablegavit Lectorem, non video: nihil quod huc faciat, ibi reperitur; neque rem conficit (si hoc fortasse spectavit) quod sub finem cap. 89. legitur, ἐκ Βυζαντίου διέβη πλοίοισι.

CAP. CXV. Lin. 2. ἰσχυροτάτου) ἰσχυροτέρου *Brit.* ora *Steph.* — et *Pd.* *l.* 4. τῶν περιοικίδων) Abest τῶν *Arch. Ask.* *l.* 5. Οἰόβαζος) Οἰάβαζος *Arch. Valla.* *l.* 6. ὃς τά) Abest τὰ *Arch.* *l.* 7. ἔχον) εἶχον *Arch. Vind. Pass.* — *F.* *Ibid.* ἐπιχώριοι) οἱ ἐπιχώριοι *Arch.*

CAP. CXVI. Lin. 2. νομοῦ) νόμου *F.* ut paulo ante. Tum *idem* mox δεινός τι, pro δεινὸς δέ: et βασιλέα, non βασιλῆα. *l.* 5. Ἐλαιοῦντος recte *Med. Pass. Ask. Paris. B.* [et alii *Paris.* cum *F.*] Alii Ἐλεοῦντος, Ἐλεοῦντι, Ἐλεοῦντα. Adi ad lib. VI. 140. VII. 21. *Ibid.* ὑφελόμενος) αἰτήσας *Arch. Vind. Valla*; non illi quidem absurdi; ἐξαπάτησε tamen obest. Scripserat ὑπελόμενος, sicuti cap. 83. — De neglecta dialecti ratione monuit etiam *Koen.* ad *Gregor.* §. 18. At perinde ὑφελόμ. scribere *Herodoto* licuit, atque ἀφελώμεθα II. 114, 8. et alibi ἄφες, et ἀφείθη et ἀφείθησαν, aliaque similia. αἰτήσας quidem h. l. recepit *Schaef.* eumque secutus *Borh.* Defendi autem ὑφελόμενος posse monuit *Hermann* ad *Viger.* Adnot. 224. p. 755. *l.* 7. ἔην) ἦν *Arch. Vind. Ask.* — et *F.* *l.* 10. βασιλέος *F.* et sic mox. *Ibid.* Ξέρξεα) Ξέρξην *Arch. Vind. Ask.* — *F.* et sic iterum paulo post. *l.* 11. διεβάλετο) διεβάλλετο *Arch.* — *Pb.* *l.* 12. γῆν

τὴν σὴν *Arch. Vindob.* τὴν omittunt alii. — Ex nostris omittunt *F.* et *Pa.* Aliis ex *Paris.* nil notatum. *l.* 12. στρατευσάμενος *Arch. Med. Pass. Paris. A.* [*F.* puto et *Pb. Pd.*] στρατευόμενος *Ald. Ask. Vind. Paris. B.* — Hoc ex nostris *Pa.* et *Pc.* adfertur. *l.* 14. μὴ στρατεύεσθαι) Abest μὴ ed. *Borh.* operarum errore. *l.* 16. ἰΦρόνει) ἰΦθόνει *Pc.* *l.* 18. νεῶν) ποιῶν *Arch.* *l.* 18 *seq.* ἑωυτῶν εἶναι Πέρσαι) Sic *Arch. Pass. Ask.* — et *F.* quos secutus sum. ἑωϋτῶν Πέρσαι εἶναι *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 20 *seq.* καὶ τὸ τίμενος *Ald. Ask. Pass.* et ceteri. Aberat τὸ ed. *Gron.* *l.* 24. προσδεκόμενος *Arch. Ask.* [*F. Paris.*] Antea προσδεχόμ. contra morem. *Ibid.* ἀΦυλάκτῳ) Sic *Arch.* et *Vind.* — quod merito recepere *Schaef.* et *Borh.* probante etiam Wess. in uberioribus Adnott. qui quidem vulgatum ἀφύκτως, quod dabant alii, in contextu tenuerat. Quod ad terminationem vocis spectat, meminerit studiosus lector, *iota* in fine subscribendum, in vetustis autem codicibus a latere vocalis positum, haud raro ab imperitis librariis pro litera ς finali (quae fere similis latinorum literae *c* pingebatur) fuisse acceptam, et vice versa. Qua de confusione olim ad *Polyb.* I. 15, 10. et passim alibi monuimus: ex quo etiam probabilius fit id, quod supra ad c. 109, 13. dixi, κατειμαζούσης ibi, pro vulgato κατειικαζούση legendum videri.

CAP. CXVII. Lin. 1. πολιορκεομένοισι) πολιορκέουσι malebam: sed nil novant libri. *l.* 2. ἐπεγίνετο *Pass. Ask.* — et *F.* quod recepi. Alii vulgo ἐπεγίνετο. *Ibid.* καὶ deest *Arch. Vind. Ead. l.* ἤσχαλλον *Pass.* quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.* ἤσχαλον *ed. Wess.* cum aliis, et sic etiam *F.* qui et alias saepe simplici λ loco λλ utitur. *l.* 4. ἐδέοντό τε) ἐδέοντο τότε *Pb.* ἐδέοντο τότε *Pd.* *l.* 5. ἀπάγειν *Med. Pass. Ask. Brit.* [*F. Paris.*] quod bonum. Vide *Gronov.* Antea ἀπαγάγειν. — Monuerat *Gronov.* ἀπάγειν longe convenientius esse, quum vulgata lectio fere supponat id iam factum esse, ut cap. 113.

CAP. CXVIII. Lin. 1. Οἱ δ' ἐν τῷ τείχεϊ) Tria verba ἀμΦὶ τὸν Ἀρταΰκτεα, quae post τείχεϊ olim inserebantur, non sunt in *Brit. Med. Pass. Ask. Paris.*

A. B. — Nec in *F.* nec in ullo *Paris.* quod quidem sciam. Tenuerat ea tamen *Gron.* cum *Valla* et *Aldo*, et agnoscunt eadem (ut videtur) mssti *Arch.* et *Vind.* Fidenter vero, ut spuria, abiecit *Wess.* *Ibid.* πᾶν ἤδη) πᾶν δὴ *Arch.* Mox, ἦσαν *F.* *l.* 2. ἐῤῥωντες) ἐῤῥῶντες *Pb.* *l.* 3. εἶχον) εἶχον *F.* et paulo post iterum. *Ibid.* οὕτω δὴ) Abest δὴ *Arch. Vind.* qui mox οἴχοντο. *l.* 5. Οἰόβαζος) Ἀρτάβαζος *Pc.* *l.* 6. τῶν πολεμίων *Pass. Ask.* inde articulus. — Consentit *F.* Ex *Paris.* nil notatum.

CAP. CXIX. Lin. 2. ἐκφυγόντα *Arch. Vind.* — quod recepi cum *Schaef.* et *Borh.* ἐκφεύγοντα *ed. Wess.* cum aliis. *Ibid.* Θρήϊκες, Θρήϊκες) Θρήϊκες, Θρῆϊκες *Arch. Vind.* — Puncta diaeretica tenet *F.* cum edd. *l.* 5. Ἀρταΰκτην) Ἀρταΰκτην h. l. *F.* *Ibid.* ὕστεροι) ὕστερον *Arch. Vind.* — et *F.* *l.* 6. καὶ, ὡς κατεῖλ. *Arch. Vindob. Pass. Ask.* — et *F. Pa. Pb.* Ex aliis quidem *Paris.* nil adfertur, et ignorant καὶ particulam *edd.* omnes cum *Aldo*: at, cur eam spretâ codicum fere omnium auctoritate damnarem, idoneam non vidi caussam. Commode sibi respondent ὁρμηθέντες φυγεῖν, καὶ - - - ἀλεξόμενοι, οἱ μὲν etc. Perspicuitatis caussâ levem distinctionem post καὶ interserui, quam neglexerant librarii. *Ibid.* ὀλίγον) *Pass. Ask. Vind. Brit. Ald.* et alii edd. ante *Gron.* [*F. Paris.*] ὀλίγοι *Arch. Valla.* — Scilicet iungentes ὀλίγοι ἐόντες: quod et *Gron.* tacite in sua edit. posuit, ex *Vallae* latinis (ut videtur) adscitum, nulla codicis *Medic.* mentione facta. *l.* 7. Αἰγὸς Ποταμῶν *Med. Pass. Brit. Ask.* [*F. Paris.* Etiam *Valla*, qui *Aegos fluenta* reddidit.] Olim Αἰγὸς ποταμοῦ. *l.* 9. ἦγον) ἤγαγον *Arch. Vind.* — quod adscivere *Schaef.* et *Borh.* Equidem vulgatum probavi, nempe *imperfectum* quod dicitur tempus, quo constanter in narrando utitur Noster, qui *aoristum* plerumque notione plusquamperfecti usurpat.

CAP. CXX. Lin. 2. Χερσονησιτέων *Arch. Vind.* [*Paris.*] rectissime. Antea Χερσονησιωτέων. — Χεῤῥονησιτέων *F.* *l.* 3 *seq.* οἱ τάριχοι *etc.* Excitarunt *Athenaeus* III. p. 119. D. E. et *Eust.* ad Hom. p. 1728, 35. ['Οδ. p. 437, 30 seq. ed. Bas.] sed ambo ἤσπαιρον. — Nempe *l.* 4. ἔσπαιρον ex *Aldo* tenuerat *Wess.* cum *Gron.* sed ἤσπαιρον (ab ἀσπαί-

ρω) ex *Athen.* et *Eustath.* merito adoptarunt *Schaef.* et *Borh.* et sic scribunt *F. Pa. Pc.* quemadmodum ἤσπαιρε VIII. 5, 5. libri dabant omnes. *l.* 4. νεάλωτοι *Med. Pass. Ask. Par. B.* [nostri *Pa. Pc. Pd.* item *F.*] Alii νεάλωτοι. — Sic *Pb.* et *Eust.* cum *Ald.* et aliis. *l.* 5. ἐθώμαζον scripsi cum *F.* cum quo puto et alios facere libros, ut saepe aliàs. ἐθώυμαζον edd. Non aspernaturus eram ἐθώυμαζον. *l.* 7. τὸ τέρας) Deest τὸ *Arch.* *l.* 9. ἐὼν omittit *Arch.* *l.* 10. τιν̣ίσεσθαι) Sic *Arch.* τινέεσθαι *Vind.* et *Pd.* τίνεσθαι *ed. Wess.* cum aliis edd. et msstis; speciose id quidem. Sed longe verisimilius debet videri, ex recentiorum ingenio suppositum hoc esse *Herodoto*, quam istud. Quare laudo *Schaeferum*, τίνεσθαι adsciscentem, quod et *Borh.* tenuit. Idemque verbum hic olim et *Eustathius* et *Valla* legerant: quorum ille l. e. βλάψαι τὸν ἀδικοῦντα scribit; est autem βλάπτειν usitata veteribus Lexicographis interpretatio verbi τίνεσθαι: *Valla* vero non *puniendi* aut *ulciscendi* reddidit, sed *vexandi*. Caeterum, ut alibi, sic et h. l. rariorem verbi formam, τινέεσθαι, a cod. *Arch.* servatam, vulgari τίνεσθαι praetuli. Vide Var. Lect. c. 13, 4. Adde c. 49, 6. 73, 17. *l.* 10 *seq.* ἄποινά οἱ τάδε ἐθέλω ἐπιθεῖναι) ἐπιχθῆναι *Pass.* — et *F.* item cod. *Med.* ut in Notis docuit *Gron.* ubi defendit hoc verbum, et ab ἐφίκομαι derivat; sed, qua notione locum hic habere possit, non declarat. Ex *Pb.* in nostris Excerptis citatur ἐπιθεῖναι, quod quidem ipsum vulgatum est: suspicor, ἐπιθῆναι in hoc eod. scribi, vocalibus ει et η permutatis. Idque ipsum etiam debuisse videntur isti codices, qui ἐπιχθῆναι praeferunt: ubi nempe litera χ e vetustiore codice derivata est, cuius scriba, quum loco literae θ temere χ posuisset, mox, animadverso errore, recte quidem literam θ adposuit, nec vero erroneam χ literam delevit, ne liturâ deformaretur liber. Caeterum ἄποινα τινὶ ἐπιθεῖναι vix aliud significare potest, nisi *pretium redemtionis solvendum alicui* imponere; non, *alteri tribuere* vel solvere, quemadmodum h. l. vulgo accipiunt. Itaque coniecturam probo *Cornelii de Pauw*, qui ἄποινά μοι - - ἐπιθεῖναι corrigendum cen-

suerat. Cum qua scriptura congruit, quod duplex pretium redemtionis sibi homo ille imponit, alterum Deo pendendum, alterum Atheniensibus. *l.* 14. Ἀθηναίοισι abest *Arch.* et *Vallae.* *l.* 15. ὑπισχόμενος) ὑποσχόμενος cum superiorib. edens Wess. adnotavit: „ὑπισχόμενος *Pass. Ask.* ὑπισχνούμενος *Arch.* ora *Steph.* quorum elige quod lubet.“ — Equidem cum *Schaef.* et *Borh.* ὑπισχόμ. praetuli, quod cum aliis tuentur *F. Pa. Pb.* *l.* 16. Ἐλαιούσιοι *Medic. Pass. Ask.* [*F.* nec aliud ex *Paris.* adfertur.] Ceteri Ἐλεούντιοι. *Ibid.* Πρωτεσίλεω *Arch. Vind. Brit. Pass. Ask.* vere. [Inde *ed. Wess.* et seqq. consentientibus mss. *F.* et *Paris.*] Πρωτεσιλάῳ *Ald. Med.* etc. — Scilicet Προτεσιλάῳ ex ed. *Ald.* tenuerat *Gronov.* nihil de cod. *Med.* monens, quasi ille cum lectione *Aldina* consentiret. Quod quidem contra esse docuit *Bandinius* in Catal. codd. Graec. Biblioth. Laur. T. II. col. 657. ubi in recensione eiusdem codicis quo uno *Gronovius* usus erat, discrte monuit, codicem illum cum aliis in scripturam Πρωτεσίλεω consentire. *l.* 18. ὁ νόος) ὁ desideratur in *Pass. Arch. Ask. Brit.* — et *F. Pc.* *l.* 20. πόλιος *Vind. Ask. Pass.* [*F. Par.*] Non πόλεως, quod olim. *l.* 20 *seq.* [πρὸς] σανίδα προσπασσαλεύσαντες) Wess. cum aliis, (omissa initio praepositione πρὸς) sic edens, σανίδα προσπασσαλ. haec adnotavit: „σανίδας *Pass.* margo *Steph. Brit.* Vide *Eustath.* Hom. p. 1923, 46.“ — *Eust.* Od. p. 780 med. σανίδας est etiam in *F. Pc.* Vulgatum σανίδα προσπασσαλ. defendit Wess. conferens parallelum locum VII. 33, 8 seq. At ex eodem loco, hîc πρὸς ante σανίδα utique adiiciendum videtur; quod a nobis quidem ita factum, ut uncis includeretur vox, quae codicum auctoritate non est munita. Id si minus placet, σανίδι προσπασσ. cum *Reiskio* corrigendum videtur.

CAP. CXXI. Lin. 4. ἐς τὰ ἱρὰ *Pass. Ask. Arch. Brit. Ald.* [*F. Paris.*] Neglexerunt articulum recentiores. — Omissus erat inde ab ed. *Steph.* 1. *l.* 4 *seq.* οὐδὲν ἔτι πλέον τουτέων) Abest πλέον *F.* qui dein τούτων. Fors. ἐπὶ πλέον legendum, ut suspicatus est *Werfer.* conf. ad cap. 107, 20.

CAP. CXXII. Lin. 2. Ἀρτεμβάρης) Ἀρτεβάρης *Arch.*

prave. Vide lib. I. 114. *l.* 5. σοὶ) σὺ *Arch.* *Ibid.* Ἀστυάγεα) Ἀστυάγην *Arch. Vind. Pass. Ash.* — *F.* *l.* 7. ἔχωμεν) σχῶμεν *Arch. Vind.* *l.* 8. δὲ καὶ) Abest καὶ *Arch.* *Ibid.* ἑκαστέρω) ἑκατέρω *Arch.* [*F. Pd.*] Vide VI. 108. VII. 49, 2. *l.* 9. μίην) μίαν constanter *F.* *Ibid.* σχόντες) ἔχοντες *Arch. Vind.* — σχῶντες *F.* *Ead. l.* πλέοσι) πλείοσι *Pass. Ash.* [*F.*] nullâ caussâ. *Ibid.* θωμαστότεροι scripsi cum *F.* θωϋμαστότεροι *ed. Wess.* cum aliis. *l.* 10. οἰκὸς *Arch.* [unde *ed. Wess.* et seqq.] Reliqui εἰκός. — Sic h. l. *F.* cum aliis. *Ibid.* ἄρχοντας) ἔχοντας *Arch.* — In *F.* ἄρχοντας ἄνδρας, non ἄνδρ. ἄρχ. *Ead. l.* κότε) κότερα *Arch.* Vide I. 91. *l.* 13. θωμάσας *Arch.* [et *F.* quos secutus sum.] Habet sua hinc *Plutarch.* [in Regum Apopthegm.] T. II. p. 172. E. *l.* 14. παραίνεε *Arch.* — unde cum *Schaef.* et *Borh.* recepi pro vulgato παρήνεε. *l.* 15. ἀρξομένους) ἀρξαμένους *F.* *l.* 16. μαλακοὺς ἄνδρας *Vind. Arch. Valla.* [Inde *ed. Wess.* et seqq.] Alii ἄνδρας non legunt. — Abest vocab. *F.* et *Pa.* Ex aliis *Paris.* nil adfertur. *l.* 17. γάρ τοι) γάρ τι *F. Pa. Pc.* *l.* 18. θωμαστὸν ex *F.* adscivi. θωϋμαστὸν vulgo. *l.* 19. Πέρσαι) οἱ Πέρσαι *Arch.*

Scriba *Arch.* librum ita claudit:

Ἡροδότοιο βίβλος κλεινοῖο πέρας λάβεν ὧδε.

In codd. *Pass.* vero et *Med.* subiiciuntur haec:

ἩΡΟΔΟΤΟΥ ἹΣΤΟΡΙΩΝ

Θ′.

Χ Χ Η Η Π Ι.

— Id est, *Herodoti Historiarum liber Nonus, bis mille ducentis et sex versibus comprehensus.* In *F.* nulla alia nisi haec a prima manu subscriptio est, Ἡροδότου ἱστοριῶν ἐνάτη. Caeterum, quod *Dionysius Halicarnassensis*, ubi de *Herodoti* Historiis verba facit, ait, τὸ γὰρ αὐτὸ προοίμιόν τε καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος ἐστὶ τῆς ἱστορίας, (in Epist. ad Pompei. de praecipuis Historicis, c. 3. T. VI. p. 767. ed. Reisk.) inde collegerunt docti nonnulli viri, intercidisse in vulgatis *Herodoti* exem-

plis *Epilogum*, quo Historiis suis coronidem olim imposuisset auctor. At in cunctis msstis codicibus, quorum ad nos notitia pervenit, post ista verba, ἢ πεδιάδα σπείροντες ἄλλοισι δουλεύειν, , nihil amplius quod ab Herodoti manu profectum sit reperitur.

FINIS VARIETATIS LECTIONIS
IN HERODOTI LIB. IX.

VARIETAS LECTIONIS

IN VITA HOMERI.

CAP. I. Lin. 1. ὁ Ἀλικαρνασσεὺς) Ἀλικαρνασεὺς cod. *Amst.* et vett. Edd. — ὁ abest *Pg.* qui et in *Titulo libelli* vocem Ἐξήγησις ignorat. In eodem *Titulo*, ubi *Wess.* Ἀλικαρνησσῆος posuit, ante eum omnes in medio vocab. α habent, non η. Et τοῦ ante Ἀλικαρν. commode omisit ed. *Flor.* *l.* 3 *seq.* ἡ πάλαι Αἰολ. Κύμη) Κύμη ἡ πάλαι Αἰολ. *Pg.* *l.* 4. ταυτῷ) αὐτῇ *Pg.* *l.* 6. Ἰθαγενέος) Rectius Ἰθαγένεος ed. *Barnes.* retracto accentu, ut in nominibus propriis amant Graeci. *l.* 7. πολύφορτος) πολύφορτα *Barocc.* *l.* 8. τὴν θυγατέρα) Abest τὴν *Pg.*

CAP. II. Lin. 6. πολίτας) πολιήτας bene *Pg.* *l.* 6 *seq.* προβουλεύεται δὲ) προβουλ. οὖν *Palat.* et *Barocc.* [et *Pg.*] In reliquis δέ. *l.* 10. ἐπώνυμον) ὁμώνυμον *Pg.* *l.* 14 *seq.* Ἰσμηνίην τὸν Βοιώτιον) Ἰσμινίην Βοιώτοιο *Pg.* *l.* 15. ἔτυχεν) ἐτύγχανεν *Pg.*

CAP. III. Lin. 3. τὸν καλούμενον) τὸν dedit *Barocc.* [*Pg.*] Omittebant alii. *l.* 5. Μελησιγενία) Rectius Μελεσιγένεα ed. *Barnes.* et sic dein Μελεσιγένης, Μελεσιγένεος etc. *l.* 6 *seq.* ἡ Κριθηῒς ἦν) ἦν ἡ Κριθηῒς *Barocc.* Respexit haec citans *Eustath.* ad Homer. p. 913, 3. — p. 276, 19. ed. Bas.

CAP. IV. Lin. 4. αὐτῷ) αὐτὴν *Amst.* Melior *Barocc.* — et *Pg.* *l.* 5. μισθοὺς) μισθὸν *Pg.* *l.* 11. παρ' αὐτοῦ) ὑπ' αὐτοῦ *Pg.* bene, nisi παρ' αὐτῷ legas. *l.* 12. ἀνέπεισεν) ἂν ἔπεισεν *Pg.*

CAP. V. Lin. 3. ἐπιγενομένου) ἐπιγινομ. *Barocc.* *l.* 7. καὶ ἡ Κριθηῒς) Sic *Barocc.* [et *Pg.*] Decrat articulus. — At habet illum ed. *Flor.* *l.* 12. αὐτόθι) αὐτόθεν *Pg.* commodissime. *Ibid.* ἐπικειμένης) περικειμ. *Amst.* non prave. — Nec vero spernam vulgatum.

CAP. VI. Lin. 4. ὅς μιν ἔπεισε) μὲν pro μιν malebat *Barnes.* *l.* 6. καὶ ὅτι χώρας) ὅτι τε χώρ. *Palat. Barocc.* — καὶ ἔτι τὸ χώρ. *Pg.* *l.* 8. προαχθῆναι) προσαχθῆναι *Pg.*

CAP. VII. Lin. 2. Τυρσηνίης) Sic *Barocc.* [et *Pg.*] bene. Τυρσηνίας alii. *l.* 7. ἐπιμελίην) ἐπιμελείην *Palat. Amst.* [et *Pg.* item *Barocc.* apud *Barnes.* nec non ed. *Flor.*] Omnia haec attigit *Eustath.* ad Homer. p. 1404, 24. — Odys. p. 48. ed. Bas. *l.* 8. ἀναλήψεσθαι) ἀπολήψεσθαι *Pg.* *l.* 9. ἐνοσήλευσεν) ἐνοσήλευεν *Palat.* *l.* 12. περὶ Ὀδυσσέως) τὰ περὶ Ὀδυσ. *Pg.* commodissime: qui mox ἱστορ. non ἐξιστορ. *l.* 13. καὶ πυθέσθαι) Sic *Palat. Barocc.* [et *Pg.*] Deerat copula. *l.* 14. παρ' ἑωϋτοῖς τυφλωθῆναι) παρ' ἑαυτοῦ τυφλωθέντα *Pg.* male.

CAP. IX. Lin. 7. αἰδεῖσθε) αἰδεῖσθαι *Amst.* *l.* 10. θείου) ῥείου idem *Amst.* *l.* 13. ποταμοῦ) Abest hoc vocab. ab *Amst.* *l.* 15. αἰτίοντα *Palat. Barocc.* [*Pg.*] et edit. *Florent.* Antea ἀλγίοντα. [At sic etiam, male quidem, legitur in principe edit. *Florent.* quae mihi haec scribenti sub oculis est.] Porro τυφλὸν, καὶ ἐκέλευσεν ἐσιέναι τε αὐτὸν εἰς τὸ ἐργαστήριον καὶ μετίξειν *Palat. Barocc.* [et *Pg.*] quae magnam partem aliis desunt.

CAP. X. Lin. 3. οἱ Νεοτειχεῖς *etc.*) Respexit haec *Steph. Byz.* in Νέον τεῖχος. *l.* 5. τὴν ἐπίδειξιν) τὴν abest *Pg.*

CAP. XI. Lin. 3. εἴ τι *Palat.* et *Barocc.* [et *Pg.*] Alii ὅτι, non bene. *l.* 10. εὐπορώτατον) εὐπραότατον *Pg.* *l.* 11 *seq.* πενθερῶν αὐτοῦ) πενθῶς αὐτῷ *Pg.* *l.* 12. ποιεῖ καὶ ἐπίγρ.) ποιεῖ τὸ ἐπίγρ. *Palat. Barocc.* [et *Pg.*] Mox (*l.* 13.) μνήματος Μίδεω τοῦ Γορδίεω praestaret. *l.* 15. Μίδου) Μίδεω *Barocc.* Μίδα *Dio Chrys.* in Corinth. pag. 465. [et *Plato* in Phaedr.] et Anthol. lib. III. pag. 319. — Totus iste versus deest *Pg.* *l.* 16. ῥέῃ) νάῃ *Plato* in Phaedro p. 264. *Sextus Empir.* Hypot. lib. II. p. 75. nec constanter tamen, ut ibi *Fabricius*, tum *Longinus* περὶ Ὕψ. Sect. 36. ῥέοι et τεθήλοι *Barocc. Amst.* et *Heresbachii* liber. [Nempe sic ed. *Flor.* qua usus erat *Heresbachius*, qui versioni suae latinae huius libelli graecos versus inseruit.] Versus principium in *Platone* ὄφρ' ἄν. *l.* 17. λάμπῃ *Plato*, *Dio Chrys.* *Diogen. Laërt.* I. 89. Alii λάμποι cum *Barocc. Amst.*

Heresb. *l.* 18. καὶ ποταμοὶ *etc.*) Versum hunc *Amst.* *Barocc.* *Heresb.* *Plato*, *Dio Chrys.* et Anthol. non norunt. Edebatur ποταμοὶ ῥέωσιν. — Versum istum ex *Laërtio* primus huc inseruit *H. Steph.* in ed. sec. *l.* 19. πολυκλαύτου) Sic *Plato*, *Barocc.* *Palat.* *Amst.* [et *Pg.* et ed. *Flor.*] Alibi πολυκλαύτῳ aut πολυκλαύστῳ ἐπὶ τύμβῳ. *l.* 20. ἀγγελέω) σημανέω Certamen Hom. et Hesiodi. — Vide *Barnesii* Proleg. ad Homer. pag. xxvii.

CAP. XII. Lin. 7. θέλοιεν) θέλειεν *Amst.* *l.* 14. αὐτὸν *Palat.* *Barocc.* Prius αὐτόν.

CAP. XIII. Lin. 4. ἀπάγοντος) ἀπαγαγόντος *Pg.* *l.* 5. βουλευτέων) βασιλέων *Pg.* male.

CAP. XIV. Lin. 2. καὶ addidit ex scripto *Galeus.* — At non *Galeus*, sed *Gron.* ex *ms. Oxon.* καὶ primus adiecit. *l.* 4. τοὺς ἐναντιωθέντας *etc.*) Attigit *Suid.* in Χρήμη. *l.* 9. ἦν ποτ') Fors. ἤ ποτ'. *l.* 16. φημὶ) φῆμιν *Pg.* *l.* 17. ἀφραδίην) ἀφραδίη *Pg.* *l.* 18. ὀνειδίζησιν) ὀνειδίσειν edd. vett. *l.* 20. ἀκράαντα *Barocc.* [et *Pg.*] Olim ἀκράαντον. *l.* 22. δέ με) δέ μοι *Amst.* et *Heresbach.* — nempe hic ex ed. *Flor.* *l.* 23. ἀλλοδαπῶν *Barocc.* et ed. *Florent.* Antea ἀλλοδαπόν. — At ἀλλοδαπὸν est etiam in ed. princ. *Florent.* Puto et in *Pg.*

CAP. XV. Lin. 3. ὅς τις) ὅτις *Barocc.* non male. — Sic et ed. *Flor.* *l.* 10. ἐθέλοι) ἐθέλει idem *Barocc.* — et *Pg.* *l.* 11. ἀναγράψασθαι) ἀναγράψαι *Pg.*

CAP. XVI. Lin. 2. ἦν) εἶναι *Palat.* *Barocc.* *l.* 6. πολλὰ πάθον) πολλ' ἔπαθον iidem. *l.* 17. καὶ διδασκαλίην *Amst.* *Palat.* *Barocc.* [Sic et *Pg.* et ed. *Flor.*] recte. καὶ τὴν διδασκ. alii.

CAP. XVII. Lin. 1. ἔμποροι *Amst.* *Palat.* *Barocc.* [et *Pg.*] Olim ἔμπειροι. *l.* 4. ἐξήγγελλον) ἐξήγγελλον Ὁμήρῳ *Pg.* *l.* 6. ἔπαινον *Palat.* *Barocc.* [*Pg.*] Omittebant hoc vocab. plerique. Addit insuper *Barocc.* ὠφέλημα κάρτα πολλὸν ἔπαινον scribens. *l.* 10. Ἐρυθραίην *Barocc.* [*Pg.*] Antea Ἐρυθραίαν. — Mox utique ἐπὶ ξύλου legendum. *l.* 13. καὶ προσαγωγὰ *Palat.* *Barocc.* *Amst.* [*Pg.*] καὶ deerat. *l.* 20. ἰδέσθαι) ἀρέσθαι *Suid.* in Ὅμηρος. — Ubi plurima ex hoc libello decerpta leguntur. *l.* 23. αἰδοίων) αἰδοίου veteres editi cum *Heresb.* neque

absurdi illi. — Sic nempe et ed. *Flor.* item *Pg.* qui dein ὁσίων τι. *l.* 25. ξεινίην deſit *Amst.*

CAP. XVIII. Lin. 2. αὖλιν *Palat. Barocc.* [*Pg.*] αὐλὴν [vel αὔλην] antea. *l.* 4. αὐτῶν) αὐτῷ *Pg.* *l.* 6. τὰ ἴπια *Palat. Barocc.* [*Pg.*] τὰ aberat. *l.* 7. Primus versus abest *Pg.*

CAP. XIX. Lin. 7. στυγερῇ et ἄτῃ) στυγεροὶ et αἴσῃ *Suid.* *l.* 8. πτωκάσιν idem. Prius πτωχάσιν. [πλωάσιν conj. *Schneider* in Lex. crit.] Porro ἰὸν δύσζηλον *Suid.* prave. *l.* 10. μέτ' ὄπις) μέτοπις plerique. *Suidas* μετόπισθεν ὄπις ξενίων, ὅς κ', versum luxans. [*l.* 13. ἀναλαβεῖν) καταλαβεῖν utique videtur legendum.] *l.* 17. μεταμελίῃ) μεταμελείῃ *Palat. Barocc. Amst.* — et ed. *Flor.* Correxit *H. Steph.*

CAP. XX. Lin. 3. πορευόμενος) πολευόμενος *Barocc. Amst.* — et ed. *Flor.* quod vide ne teneri potuerit. Correxit idem *Steph.* *l.* 7. ἔπια *Palat. Barocc.* [*Pg.*] Antea ἔπη. *l.* 8. ἤισιν) ἀνήσοι *Suid.* *l.* 10. Ἄρηος) ἄριστος idem *Suid.* *l.* 13. σίδηρος) σιδηρὸς πολὺς *Pg.*

CAP. XXI. Lin. 11. ἑωυτοῦ) ἑαυτοῦ *Barocc. Amst.* *l.* 14. τε ἀνακαύσας *Palat. Barocc.* [*Pg.*] Alii δέ.

CAP. XXII. Lin. 4. ἐπιών) Ex scripto Lipsiensi *Berglerus* adposuit ἐπιών τοι ἔπος τί τοι ἐνί. [Eadem habet ms. *Pg.*] In *Suida* βροτῶν ἐπιόπτα, ἔπος τί σοι ἐν Φρ. *l.* 6. ὦς) τῶς *Suid.* *l.* 12. ἀκούων) ἐσακούων *Palat. Barocc.* *l.* 13. ἀνεπαύετο) ἀνέπαυε iidem, male.

CAP. XXIII. Lin. 7. ὑπὲρ Ὁμήρου.) περὶ Ὁμήρου *Pg.* *l.* 8. ποιεύμενος) Sic *Palat. Barocc. Amst.* [*Pg.* et ed. *Flor.*] Olim ποιούμενος: [inde ab ed. *Steph.* pr.] tum *l. seq.* ἠρώτα τε duo priores.

CAP. XXIV. Lin. 2. ἐκέλευσε) ἐκέλευε *Palat.* *l.* 9 *seq.* Βατραχομυομαχίαν *etc.*) Βατραχομυομαχίην, καὶ Ψαρομαχίην, καὶ Ἑπταπακτικήν, καὶ Ἐπικυκλίδας ms *Pg.* [*l.* 13. ἐν τῇ ποιήσει) Rectius fuerit ἐπὶ τῇ ποιήσει.]

CAP. XXV. Lin. 1. προϊόντες) προσιόντος *Amst.*

CAP. XXVI. Lin. 4. ἐνοσήλευεν *Palat. Barocc.* [ms. *Pg.* et ed. *Flor.*] Alii ἐνοσήλευσεν. — Inde ab ed. *Steph.* *l.* 10. εἰκυῖαν *Barocc.* Olim εἰκυίην. *l.* 12. Ὀδυσσείῃ *Palat. Barocc.* [*Pg.*] Ὀδυσσείᾳ prius. *l.* 14. ὅς δὴ *Barocc.* [*Pg.*] ὅς τε *Heresb.* ὅστις editi. *l.* 18. εἶδε) οἶδε *Amstel.*

CAP. XXVII. Lin. 1. εὐδοκιμεῖ) εὐδοκίμει ed. *Barnes.*

CAP. XXVIII. Lin. 11. ἡγεμόνευ') ἡγεμόνευεν *Barocc. Heresb.* — ex ed. *Flor.* *l.* 18. Ὀδυσσείην) Ὀδυσσείαν *Amstel.* *l.* 20. πολλῷ) πολίων, pro πολλῶν, *Pg.* *l.* 21. ἐς Ἀθήνας) ἐς deest *Heresb.* — Vide quae infra notamus ad hunc locum.

CAP. XXIX. Lin. 2. ποιεῖσθαι) ποιήσασθαι *Palat. Barocc.* — *Pg.* *l.* 5. ἐπιστάμενος) ὀπωπὼς *Pg.* *l.* 11. ἤει) εἴη *Barocc. Amstel.*

CAP. XXX. Lin. 1. ἐγχρίμπτεται iidem *Barocc.* et *Amst.* — ἐγχρίπτεται, puto, ex his codd. adferre voluerat *Wess.* quod habet etiam *Pg.* Nam ἐγχρίμπτεται est in Edd. *l.* 5. ἱερά) Sic et *Barocc.* non ἱρά, ut *Barnesius*; quamquam non ille male. *l.* 9. μὲν ἀνήνασθαι) ἀπανήνασθαι *Suidas.* *l.* 11. ὥρη μὲν ἀπάμπλυνται) οὐραὶ μὲν ἀπήμβλυνται *Suid.* et *Eust.* ad Hom. p. 1968, 41. [Odyss. p. 845, 20. ed. Bas.] ὧν ἰσχὺς μὲν ἀπήμβλ. *Athen.* lib. XIII. p. 592. Alii ἀπαμβλύνεται cum *Barocc.* et *Heresb.* — Sic edd. ante *Wess.*

CAP. XXXI. Lin. 2. ἰδαίνυντο) ἰδαίνυυντο *Amst. Barocc.* Iidemque paulo post (*l.* 10.) ἰδαίνυυτο. *l.* 7. οἶκον ἀέξει cod. Lipsiensis, teste *Berglero*, bene. [Sic vero et *Pg.* ni fallor.] Alii αὔξοι οἶκον. *l.* 9. Αἰθομένου *etc.*) Utitur versu *Plut.* T. II. p. 762. — Conf. *Adnotatt.* *l.* 10. καὶ est ex *Palat.* et *Barocc.* — Consentit *Pg.* Aberat vulgo. *Ibid.* Φρατόρων) Φράτρων *Pg.*

CAP. XXXII. Lin. 3. ἐγκαίοντες *Suid.* et *Barocc.* [et *Pg.*] bene. Olim ἐγκάοντες. *l.* 8. ἀείσω, ὦ κεραμῆες) ἀοιδῆς *Suidas*, plura prave exhibens. — ἀοιδήσω κεραμῆες *Pg.* *l.* 10. μελανθεῖεν) μαρανθεῖεν *Suid.* περανθεῖεν *Pollux* X. 85. — πεπανθεῖεν corrigit *Ruhnk.* apud *Ern.* *Ibid.* μαλ' ἱρά) μαλ' ἱερά *Amst.* μαλ' ἱερὰ *Barocc.* [ed. *Flor.*] μάλ' ἱρὰ *Suid.* — et ed. *Steph.* et seqq. πάντα κάναστρα *Pollux.* *l.* 11. τιμῆς ὦνον ἀρέσθαι) τιμῇ ὄνειαρ ἑλέσθαι *Suid.* *l.* 12. δ' ἀγυιαῖς) δ' ἐν ἀγυιαῖς *Amst. Barocc.* — *Pg.* *l.* 13. ὥς σφι νοῆσαι) ὥς σφιν ἀεῖσαι *Suid.* *l.* 14. ψεύδε' ex *Suida.* ψεύδη *Barocc. Heresb.* — ed. *Flor.* *l.* 16. σύντριβ' ὁμῶς, Σμάραγον) συντρίψαι Σμάραγον *Suid.* In *Barocc. Amst. Heresb.* Μάραγον. — Sic ed. *Flor.* Vulgatum primus dedit *H. Steph.* in ed. 2. *Ibid.* Ἄσβε-

τον) Ἄσβιστον *Amst. Herersb.* [ed. *Flor.*] *Suidas*; sed vulgatum *Barocc.* — et *Pg.* *l.* 17. Ἄβακτον *Barocc. Amst. Heresb.* [ed. *Flor.* Ἄμακτον *Pg.*] Σαβάκτην *Suid.* et Editi. — nempe inde a *Steph.* ed. sec. *l.* 18. πορίζοι *Barocc.* [Puto et *Pg.*] Alii πορίζει. *l.* 19. Πῖρθε πύρ' αἴθουσαν) Σεῖλαι *Suid.* [Immo Στεῖλαι *Suid.*] Ceteri Πεῖθε πυραίθουσαν. — Vide *Adnott.* [*l.* 23. θύγατερ) θυγάτηρ *Pg.* cum ed. *Flor.* et Edd. omnibus ante *Gron.* Apud *Suid.* quidem est θύγατερ.] *l.* 28. τύπτοι *Barocc. Amst. Heresb.* [ed. *Flor.* et ms. *Pg.*] πίπτοι *Suid.* et recentiores editi. — Nempe πίπτοι δὲ κάμινος ex *Suida* recepit *H. Steph.* in ed. sec. idque tenuere alii editores. *l.* 29. οἰμώζοντες) οἰμώζοντο *Suid.* *l.* 31. ὃς δὲ χ' ὑπερκύψει) Sic *Barocc.* [*Pg.*] et *Suidas.* [unde ed. *Steph.* et seqq.] Male alii ὅδ' ἐχ' ὑπερκ. — ὅς δ' ἐχ' ed. *Flor.* *Ibid.* περὶ τούτου) περὶ ταῦτα *Barocc. Heresb.* [ed. *Flor.* et *Steph.* 1. περὶ ταύτην *Pg.*] *Suidas* et Edd. melius. — nempe inde a *Steph.* ed. 2. [*l.* 32. ἐπίστωντ') ἐπίστωνται *Suidas.*]

CAP. XXXIII. Lin. 7. δύναται) αὔτει *Suidas.* — in Ὅμηρος, ubi totum adponitur carmen. [*l.* 8. αὐτὰρ) αὐταὶ *Pg.* commodissime, ut iam ediderat *Ern.*] *l.* 8. ἀνακλίνεσθε etc.) Attigit *Suidas* in voce, qui mox ἔπεισι in voce Ὅμηρος. *l.* 11. κυρβαίη) κυρκαίη *Suid.* *Ibid.* κατὰ καρδόπου ἕρποι) Sic *Barocc. Amst.* ms. *Lipsiens.* [*Pg.*] *Heresb.* et prisci editi. κατὰ δόρπου ἕρπεο *Suidas*, qui versum insuper adstruit. — Vide *Adnott.* ἕρπεο ex *Suida* commode recepit *Iungerm.* et post eum alii. *l.* 12. διφράδα βήσεται ὔμμιν) δίφρα καταβήσεται ὑμνεῖν *Suid.* *l.* 13. κραταίποδες) κραταίποδας *Barocc.* perperam. *l.* 14. ἱστὸν ὑφαίνοι) ὕφαιν' ἱστὸν *Suid.* ὑφαίνοι ἱστὸν *Heresb.* et alii. Bene *Barocc.* — et *Pg.* editique inde a *Steph.* [*Ibid.* ἐπ' ἠλέκτρῳ βεβαυῖα) ὡς λέκτρα βεβηκυῖα *Suid.*] [*l.* 15. Νεῦμαί τοι) Νεῦμαί τοι *Pg.* νεῦμα τί τοι εὔμαιον *Suid.* qui et mox ἔσται pro ὥστε. Eumdem vide in proxime seqq.] *l.* 18. μέν τι *Palat. Barocc.* [*Pg.*] *Suidas.* Ceteri μέντοι. Omnes autem Ἕστηκ' ἐν προθύροισι· καὶ εἰ μὲν etc. una serie. [*Ibid.* οὐχ ἑστήξ.) Pro οὐχ erat οὐκ in ed. *Wess.* operarum puto errore, quem correxi. Pro ἑστήξομεν vero, est ἑξήξομεν in *Suidae* editt. ante

Kust. in quibus tamen οὐχ, non οὐκ.] *l.* 19. συνοικήσοντες ἐνθάδ' ἦλθ. *Suidas*, recte. ἐνθάθ' ἦλθ. quoque in *Barocc.* Olim συνοικήσοντε ἐνθάδε. — Ex *Pg.* nil enotatum. ἐνθάδ' erat etiam in ed. *Flor.* *l.* 21. ἀγείροιεν) ἀγείρας *Amst.*

CAP. XXXIV. Lin. 5. δὲ ἐκ) δ' ἐκ *Palat. Barocc.*

CAP. XXXV. Lin. 8. δέ φασι) Sic *Barocc.* et *Suidas.* Alii δέ φασιν.

CAP. XXXVI. Lin. 5. συμπλεόντων) σύμπλων *Pg.* *Ibid.* πολιήτεων *Barocc. Palat.* [*Pg.*] bene. πολιτέων antea. *l.* 6. ἐγεγένηντο *Palat. Barocc. Amst.* [*Pg.*] Prius ἐγένοντο. — Perperam ἐγένηντο ed. *Flor.* [*l.* 8. οὐδὲ Ὁμήρου) οὐ γὰρ Ὁμ. *Pg.*] *l.* 10. καλύψειν) κάλυψεν *Barocc. Palat.* [*Pg.*] ut Poeta Iliad. ξ. 114. Plerique alii καλύπτει.

CAP. XXXVII. Lin. 7. ἀκούοντες) ἀκούσαντες *Amst.* [*l.* 8. κρατίστην) κράτιστον *Pg.*] *l.* 8. πατρίδι) Sic *Palat. Barocc.* [*Pg.*] πατρίδα antea. Tum τὴν omnes, excepta editione postrema [ed. *Gron.*] quae τῇ sine caussa. *l.* 13. ᾗ) ἧς *Amst.* *l.* 16. ὧν) ἦν idem. *l.* 19. ἐπὶ πᾶσι *etc.*) Respexit *Eustath.* ad Iliad. p. 135, 40. — p. 102, 28. ed. Bas.

CAP. XXXVIII. Lin. 9. ὀκτωκαίδεκα) ὀκτὼ καὶ δέκα *Barocc.* separatim. [*l.* 16. ἀρχ. Ἀθηνῶν) ἀρχ. τῶν Ἀθη. *Pg.*] *l.* 17. ἑξηκονταοκτώ) ἑξήκοντα cod. *Amst.* — et *Pg.*

VARIETAS LECTIONIS

in Excerptis ex Ctesiae *Persicis.*

CAP. I. Lin. 10. αὐτὸν) αὐτὸν cod. Bav. bene, idem valens ac ἑαυτόν.

CAP. II. Lin. 4. κριοκράνοις) Alii κριοκάνοις. — κιοκράνοις lege cum *Iungerm.* ad Polluc. VII. 121. *in capitibus* (sive *inter capita*) *columnarum, in epistylio. l.* 6. Ἀμύτιος) Ἄμυτις vocatur in ed. *Hoesch.* et sic plerumque in cod. Bav.

CAP. IV. Lin. 10. καὶ οὐ θνήσκει) Legendum h. l. (ut *Iungerm.* monuit) καὶ θνήσκει, omissa negatione; paulo post vero (*l.* 12.) καὶ οὐ θνήσκει: nisi forsan posteriore loco prorsus delenda verba καὶ θνήσκει, ut ex ora veteris libri perperam ibi inserta, quum ad corrigendum superiorem locum spectassent. Quae verba si ibi deleantur, non opus fuerit adiecto nomine ὁ Κτήσιος, quod habet quidem *Hoeschelius*, sed ignorabat *Stephani* exemplum, et ignorat *codex Bavaricus*, ut me docuere lectiones ex illo codice mecum a *Werfero* communicatae. *l.* 21. Ἐκβατάνων) Nomen huius urbis constanter Ἀγβάτανα scripsisse Ctesiam, monuit *Steph. Byz.* Conf. *Wess.* ad Herod. I. 98, 4.

CAP. VIII. l. 4. καὶ τῆς χώρας, καὶ Χοραμνίων) Vide ne per errorem irrepserint verba καὶ τῆς χώρας, quum in ora libri pro καὶ Χοραμν. notatum fuisset καὶ Χωρασμ.

CAP. IX. extr. Περσῶν δὲ δύο) Sic cod. Bav. cum H. Steph. Sed ἑπτακισχίλιοι δύο habet *Hoesch.* nulla ad. h. l. mentione facta vel Stephani vel codicis Bav. quem tamen tractaverat.

CAP. XIII. l. 2. τελευτῆσαι) Perperam vulgo τελευτήσει: et mox (*l.* 3.) ἐβασίλευσαν, pro ἐβασίλευσεν.

CAP. XV. l. 10. Vocabulum ὄφεις, quod ab ed.

Steph. et cod. Bav. abest, sed in alio vet. cod. (teste eodem Steph.) superne adiectum erat, in contextum recepit *Hoesch.* uncis quidem inclusum; rursus vero abiecit *Iungerm.* et seqq. editores.

CAP. XVII. l. 1. Σκυθάρκης) Σκυτάρχης cod. Bav. et sic deinde. *l.* 11. Καλχηδονίων) Sic et hîc et deinde correxi, quum Καρχηδ. darent mssti, quod in Χαλκηδ. mutarunt alii. Cf. Herodot. IV. 85, 2. V. 26, 4. et quae ad Athen. VII. 340. a. notavimus. Bene h. l. ora cod. Bav. ἴσως Καλχηδ.

CAP. XIX. l. 3. ἔτη ιβ') Manifestum vitium. Forsan λβ'. *annos triginta duo.* Cf. Herod. I. 209.

CAP. XXI. l. 6. Βιλιστιχᾶ) Vide *Aelian.* Var. Hist. XIII. 3. ibique Interpp.

CAP. XXII. l. 6. Parum aptam huic loco particulam ἐπεὶ uncis inclusi.

CAP. XXIII. l. 12. ἐπὶ τῷ πολεμεῖν) ἐπὶ τὸ πολ. ed. Hoesch.

CAP. XXIX. l. 5. Ἀρτοξέρξην) Ἀρταξέρξην ed. Hoesch.

INDEX

RERUM ET PERSONARUM

AB HERODOTO MEMORATARUM.

A.

S 2

V.

X.

005649335

